Broj I. U Trstu 1. Januara 1880. Godina XI.

NAŠA SLOGA

POUČNI, GOSPODARSKI I POLITIČNI LIST.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari" Nar. Posl.

Predplata s poštarinom stoji 2 for., a seljake samo 1 for. za cielu godinu. Razmierno 1 for., a seljako 50 novč. za pol godine. Izvan Carevine više poštarine. Tudje se najte najmanje 8 seljakah to su roljni, da im list šaljemo svim ukupno pod jednim zavojem i imenom, davat ćemo za 70 novč. na godinu svakomu. Novci se šalju kroz poštarsku *Naznačnicu*. Ime, prezime i najbližu Poštu valja jasno označiti. Komu List nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se neplaća nikakva poštarina, napisav izvana *Reklamacija*. Tko list prima i drži, ako je pošten, ga i plaća.

Iziazi svaki 1. i 16. dan mjeseca.

URENIČTVO I ODPRAVNIČTVO nalaze se Tipografia Figli di C. Amati, via della Zonta, N. 7.

Pisma se šalju platjene poštarine. Vlesti, dopisi i drugi spisi štampaju se ili u cielosti ili u izvadku, samo prama svojoj vriednosti i smieru ovoga Lista. Nepodpisani se dopisi neupotrobljuju. O-obna napadanja i čisto sukromne stvari nenalazo mjesta u ovom Listu. Priobćena se pisma tiskaju po 5 novč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 novč., a svaki redak suvše 5 novčićah; ili u slučaju opetovanja po što se pogodo oglasnik i odpravničtvo. Dopisi se nevraćaju. Uredničtvo i odpravničtvo, osim izvanrednih slučajevah nedopisuju, nego putem svoje *Listnice*.

POZIV NA PREDPLATU.

Minulo je već cielih deset godinah, što se ovaj list štampa, te evo nas, hvala Bogu, pred vrati jedanaeste mu nove godine. Pozivljuć narod opet na novu predplatu, čvrsto se nadamo, ako se i broji nastajuća godina medju najlošije, da neće ipak nitko prepustiti, a da se nepredbroji na ovaj list, komu je uprav svrha braniti narod od svake neprijazni i prokrčiti mu put boljoj moralnoj i materialnoj budućnosti.

Predplata s poštarinom za cielu godinu stoji samo 2 for., a za seljake samo 1 for. Za pol godine polovicu. Izvan Carevine za poštarinu više.

Ali ako se nadje barem **osam seljakah** pod jednom postom, i voljni su pod jednim zavojem i imenom dobivati list, onda puščamo **za 70 novč. na godinu svakomu.** Postu, ime i pridjevak valja jasno naznačiti. Ako tko nedobiva lista na dobu, neka se potuži u pismu nezapečaćenu i izvana napiše uz Adresu „Reklamacija". Za takovo pismo neplaća se poštarine.

Novce netreba pošiljati u zapečaćenu listu, jer je predrago, nego se uzme poštarska naputnica (Vaglia postale, Postanweisung), po kojoj je cienije, a i mjesta ima na njoj dosta, da se napiše ime, vrieme, za koje se plaća i što se drugo želi.

Tko nam prvoga broja nevrati, držati ćemo ga za predbrojnika.

Preporučamo svim rodoljubom, da nam dopisuju iz svojih krajevah **po istini** sve, što misle, da je vriedno. Štampat ćemo cielo ili medju različitimi vlesti, kako bude prilično.

Nego ovdje nam je još te opomenuti sve one p. n. predbrojnike, koji nam nisu platili ovoljetnje ili lanjske predplate, da to što prije učine, da pak nebude neprilikah ni nam, ni njim!

Uredničtvo „Naše Sloge"

Tipografia Figli di C. Amati, via della Zonta N. 7 u Trstu.

NAŠE TEŽNJE.

Današnjim danom stupamo u jedanajstu godinu obstanka našemu listu. Pod težkimi okolnosti ugledao je naš list svietlo, te najveće nam je zadovoljstvo, što je donekle razsvietlio i osvjestio naš hrvatski narod u Istri. Uzčuvati starodrievnu našu vjeru, buditi narod, pribaviti hrvatskomu jeziku ono mjesto, koje ga po božjem i ljudskom pravu ide, bijahu i jesu naša načela. Naravska posledica: uvesti naš jezik u škole i urede. Ova načela zajamčena su nam već zakonom, nije treba nego jih izvesti. Najpreča nam briga mora biti, čim više naših školah podignuti, škola bo je temelj svakomu blagostanju i slobodi. Budući je škola u području občinah, to je doba, da se sve naše občine osvieste i tim nam je svetu dužnost nastojati, da izaberemo naše ljude za zastupnike, jer občine sačinjavaju provinciju a provincije državu!

Neimamo dosad još mnogo občinah, koje bi bile svjestne svoje svete si zadaće, ali nadati se je, da ćemo jih u kratko imati. Reć bi kao da izključivo hrvatske občine sa hrvatskimi zastupnici nisu njekojim po volji, jer jim gledaju na svaki način napredak zaprečit. Imamo, hvala Bogu, državnih i zemaljskih zakonah, koji osiguruju občinam „autonomiju" t. j. u svojem području imaju pravo zakone stvarati i upravljati se, kako jim se najbolje svidi. Podvržene su občine punim pravom pod nadzor više oblasti u dvojakoj svrhi: 1. da se imetak občinski u interesu občine uzdrži, 2. da se taj imetak zlo neuporabi. U čitavom ostalom djelovanju občina ima neograničenu slobodu samo da postojeće zakone štuje. Viša oblast ima dakle onda intervenirati, kad se proti tim dvim točkam griši, a občina se u ostalom može urediti kako hoće i imati činovnike, koje sama želi. Premda je to jasno i zakonom izrečeno to reć bi, da se nepoštuje uvjek u svojoj strogosti zakon već se ga na svoj način razlaže. Imademoli jednom svoje škole i svjestne občine, nije nam trd težko i ostalo postići, što uživaju i ostali narodi u našoj monarkiji. Današnji nazori svijuh pametnih ljudih jest i ostati će do konca sveta, da država nemože obstojati bez naroda, dakle narod jest temelj državi. Naravno da su i oblasti radi naroda a ne narod radi oblastih. Najveća njega i skrb države i njezinih oblastih mora dakle smjerati na blagostanje i mir naroda, a nipošto sijati nemir i kriti slobodu. Nemislimo mi onu slobodu, koja sastoji u tom, da svaki čini, kako mu se mili, već onu gradjansku i moralnu slobodu, koja nalazi svoju jakost u jedinstvu te koju štititi jest dužnost oblastih; to jest sloboda bez straha činiti sve, što je *zakonito, pravedno* i *dobro*. Tu svetu slobodu moramo svimi sredstvi neprestano braniti. —

Dogodjaji u Kastvu.

U jednom posliednih brojevah izrekli smo nadu, da ćemo sa ovom rubrikom skoro prestati. Medju tim uvidjamo sada uslied posledinje brzojavne viesti iz Kastva, da je jedva svršio viesti iz Kastva, da je jedva svršio jedan glavnih činah kastavske drame, koja se neće tako brzo izigrati. Našim čitateljem biti će dobro poznati kastavski odnošaji, pa da iste stvari neopetujemo, ograničiti ćemo se na zadnji dogadjaj te ga kojom istinitom opazkom popratiti. Nakon dugih i velikih zaprekah i nakon neprestanoga zahtjevanja od strane zastupstva imala je biti dne 15. Decembra t. god. občinska sjednica, u kojoj imadjahu se birati občinski činovnici i time bi se bio konačno naš ured i naša uprava valjano uredila. Prositeljah za občinska mjesta bijaše sa svijuh stranah mnogo, bilo je i jako valjanih, koji bi služili občini na čast, nu to bijaše njekim trnu u oku. Glavar sazvao je na 12. Decembra občinske savjetnike, da se predhježno posavjetuju o prositeljih i tako uzmognu u sjednici izvjestiti zastupnike. Ishodu dana (12.) bilo je c. k. kapetan dr. Petris kočijom u Perenićevoj županiji tražeć gosp. Mata Drnjevića, občinskoga savjetnika, odvezao se u Kastav i odsjeo kod g. Karlevarisa, k tomu dao pozvati i glavara. Odtud su se uputili u občinski ured. Nenašav tu ostalih savjetnikah razidjoše se srdito.

Što je gosp. kapetan taj dan namjeravao, možemo samo slutiti, valjda je mislio pred občinskim odborom razpustiti zastupstvo! Dne 15. Decembra sastala se većina občinskih zastupnikah, a došao je sa strane političke oblasti c. k. kapetan. On progovori najprvi po prilici ovako: „Sada, prvo nego se otvori sednica, oću vam pročitati, što mi je došlo od vis. c. k. namjestničtva, *da se razpusti zastupničtvo, i da I. Karlevaris i Drnjević (valjda i glavar Dukić) ostaju ovdje, drugi neka se razidju.*" G. Marinčić, član tim hipom razpušćenoga zastupstva, željaše znati za uzrok, al mu kapetan odsječe: *„niš, niš, niš, hodite ča, ako ne, su tu žandarmi!!"*

Zastupstvo, koje je stopram 22. julija 1870 započelo svoje djelovanje te hoteć prvi važni korak istom ovršiti, poslije ne cielih pet miesecih, odkad je izabrano, prestalo je živit 15. decembra ali se *čvrsto* nadamo samo na kratku dobu, jer će još isto u većem sjaju uzkrsnuti. Razpust zastupstva miesecа oktobra 1878 podnelo je pučanstvo strpljivo, nadajuć se, da će odaslanici oblastih znati bolje upravljati i urediti občinske odnošaje. Bacalo se mnogu krivnju na g. Marota, što se nije svom silom zauzeo za dobrobit občinsku, već pripravio put razuln komesarom. Da je njesto sakrivlo moralo se je suditi po tom, što su mu više oblasti čast glavarsku uzele. G. Marot u razgovoru s jednim prijateljem rekao je, pošto mu bijaše oduzela čast, da je stogod kriv al. kad bi progovorio, da bi se i većih krivacah našlo! Nadošli komesar gosp. Simzig vladao u Kastvu do 22. julija 1870 te predao upravu novomu zastupstvu. Izjavio se više puta sam, da će s njim oliti i Kuder, koji je pod njim vršio službu liquidatora. Nu na viši mig bio je valjda i proti svojemu osvedočenju prisiljen kod prve sjednice novoizabranom zastupstvu preporučiti dotadanje „činovnike", dakle i liquidatora Kudera, za kojega je bila slavna giunta ustanovila mjesto „dirigente" kod kastavske občine. Jasno kao i dan, da je Kuder dosada privremeni činovnik jednostavno trpljen.

Sa njekojih nam se stranah prigovara, nemate sposobnih ljudih, nemate valjanih činovnikah. Mi znamo, da su ovo zadnje zastupstvo sačinjavali samo *najugledniji* občinari, nu budući nehtjedoše plesati kao su njeki htjeli, zato jih proglasiše za nesposobne. Što se tiče činovnikah, to je jedina i neprestano opetovana želja svijuh zastupnikah bila, da odstrane narinutoga jim liquidatora te da si izaberu svoje valjane činovnike. Tri mjeseca je trebalo dok je zastupstvo moglo razpisati konkurs, jer su mu se uvjek njekakve zapreke pravile, pak sada *kad hoće da imenuje činovnike, osobito dobro poznatoga, valjanoga ni naše krvi čovjeka kao tajnika*, to se brže bolje požurili, da razpuste zastupstvo, da za Boga neizabere činovnikah, jer kamo onda s Kuderom? *Propala občina, propao onaj hrvatski narod*, samo da Kuder uživa plaću a onaj drugi da se smije!

Što je napokon narod? Jeli želite, da ostane uvjek „misera plebs contribuens"? Jesu li sva prava i pravice samo mrtvo slovo? Jeli nije nečuveno, da dve osobe zaslužuju više obzira nego li 27 županijah sačinjavajućih občinu Kastav? Jeli će se još tko usuditi reći: Vi nemate valjane uprave, valjanih činovnikah? Da nebijlo Kudera u Kastvu, sve bi bilo u redu, nebi bilo tajnoga izvjestitelja, najveći bi vladao mir. Nesjeća se nitko više onih blagih rie ih pokojnoga cara i kralja Franje II.: „pacem meam populis meis", ih su se vremena promjenila! Zastupstvo u oktobru zaključilo g. Kuderu sniziti plaću na 60 for., g. kapetan sistirao ili suspendirao je taj zaključak. Jeli taj zaključak protuzakonit, što občina svomu činovniku oprosteljuje plaću? Nu svi razlozi i sve naše tvrdnje prem osnovane, jer nebismo se usudili objelodanit njesto, za što nebi bili osvedočeni, ostale su neuvažene, jer duumviri kod Matulja vele, da se na zastupstvo upliva, da je trojica njih, koji agitiraju, da se zastupstvo neboji Kudera kao ni kapetana (kad je u svo'em pravu), pa zato da valja zastupstvo raztjerati.

Kad se je zaključivalo o razpustu zastupstva mislilo se je valjda i na druge eventualitete. §. 96 zakona ob občinskom redu glasi: „Občinsko zastupstvo može biti od namjestničtva razpušteno. Pridržaje si pako občina pravo na utok (rekurs) na ministarstvo. *Najdulje do šest tjednah poslije razpusta mora biti razpisan novi izbor.*" Dakle uzev ovlašteni krugovi ovaj paragraf u obzir mislili su na novo zastupstvo, koji će

BIBLIOTEKA

se birati. Ali poznato je, kako smo već rekli, da boljega zastupstva u Kastvu biti nemože, pak tko će pobjediti, kad bude narod opet iste birao izuzev možda dvojicu il trojicu? Sl. giunta, kao iz *pouzdanoga* izvora doznajemo, piše ovako: „Namjestničtvo je 21. Novembra 1879. javilo giunti, da kani zastupstvo razpustiti te pozivlje ju neka se s njim složi. Razpust imao se dogoditi *in seguito al rapporto e proposta del capitano Petris.* Veli, da je onaj predlog došao *inaspettato*, ali da nije mogla braniti zastupstva. *Giunta, niti nemisleć na razpust, javila Kuderu, da koncem g. 1879 svrši njegovu službu u Kastvu, jer da će zastupstvo urediti občinski ured. U to da je pak namjestničtvo odlučilo razpust, te će Kuder još ostati u Kastvu.* (To je Arhimedova točka!) Nu da će biti izbori *odmah* razpisani, te čim bude zastupstvo konstituirano, da će odmah Kudera odazvati.“

Budući je g. Kuder glavaru svaki dan glavu napunjivao te ga sve više od zastupstva odvraćao te i strašio, da je već zaključeno na višem mjestu, da će kastavsku občinu razdielit na četiri diela, to se je ugledan zastupnik obratio na giuntu za razjašnenje a ugledan član giunte odgovara na to: „Di possibili o probabili smembramenti del Comune, qui nulla ci consta, in ogni modo non è il Cuder quegli, che sara chiamato a dire in di ciò l'ultima parola ed a proferire la relativa sentenza.“ Svaki bi bio sad nevin! Jedan se s drugim izgovara!

Premda se kadkad kaže, da je predstojnik političke uprave na Vološskom naše krvi čovjek, to zato svaki bi volio nepristrana tudjinca, koji nebi bio na nikakvu osobu vezan, kad bi „sine ira et studio“ svoju službu vršio na blagostanje kotara. Najveće je blago, uživati ugled i biti od svojih gradjanah ljubljen. Nije ni stanje glavara kastavske občine bilo zavidno. Na njega kao poštena ali neuka čoveka djelovao je s jedne strane Kuder, s druge kapetan, pa tako nehoteć se po njihovoj politici zamjeriti (a kako bi se bio zamjerio?) oblastim, odtudjo se malo od zastupstva, pa sada doznajemo, da i oni na njega tobožnju krivnju bacaju (valjda što jih je slušao!) Zastupstvo je razpušćeno, a pitanje bijaše, tko će upravljati občinom do novih izborah? Glavar i Karlevaris izjavili se, kad jih se zato iz početka upitalo, nepovoljno, nu, kao što smo gori javili, reć bi da se jih je ipak nagovorilo, da kao triumviri communitate regenda tekuće poslove vode. Ova trojica su izjavili c. k. kapetanu, da će jih Kastavci mrko gledat, nu promislimo, kad bi se bili svi nepovoljno izrazili, a vlada neimajuć pri ruci čovjeka, kojega bi u Kastav poslala, i uzev u obzir gori navedene čine, nebi li bili imali možda g. Kudera još i za upravitelja! Od dvajuh zalah ipak će Kastav podniet lagje manje! Ako ste i tri, budite sviestni i nedajte se za nos od nikoga voditi.

Zastupnik pita razloge ili motive razpustu, na to mu se sa žandari strasi, ako se dalje potuže, to se tužbe pet, šest mjesecih nereše, pak kamo će narod, da se obrati? Neznamo još kakve će korake bivši zastupnici poduzeti, u budućem broju ćemo već javiti. Vi pako kastavski občinari budite složni i pripravni, pobjeda će bit naša!

„Progresso, Fratellanza e Concordia“ i izbori za obć. zastupstvo u Pazinu.

„Progresso, Fratellanza e Concordia“ (Napriedak, bratimstvo i sloga) jest ge[illegible] plakatah, koje su podpisah [illegible] dali [illegible] pazinski gradjani i druga [illegible] iz pazinske občine. Kažemo iskreno, da su nas njekoja imena na onih plakatih neugodno iznenadila. Pogotovo nam je nerazumljivo, kako su stara i poštena hrvatska imena, na one plakate došla zajedno sa imeni ljudih, kojih su nakane i mišljenje svakomu dobro poznate. Jeli bilo imenovanoj gospodi poznato, kad su onaj plakat podpisali, da se tu bije boj poštenih Hrvatah, privrženih habsburžsko-lorenskoj dinastiji proti irredentarom?

Opetujemo, imenovane gospode nerazumjemo, al pustimo jih u miru; sami će odgovarati za to, što su učinili.

Poglejmo radje u geslo gori zabilježeno, t. j. u šuplje rieči, pod kojimi skrivaju neprijatelji hrvatskoga naroda i naše vladajuće kuće svoje ćućenje, svoje prave nakane i svoju sebičnost.

Gorpodo, zovete li to „progresso“ ili „fratellanza“, što prodajete siromašnomu seljaku turkinju vriednu 3 ili 4 for. za 12 for. i veće, kuošto to njeki javno čini, koji nikad siromahu nekaže, za koliko je turkinju uknjižio, ako mu ju na vjeru dade? Jeli to „fratellanza“, što si taj muž zaračunava za izručeno blago, koliko mu drago, i da mu mora seljak konačno najmanje deset putah toliko platiti, koliko bi platio poštenomu mužu? Nije čudo, da ima još dan danas mnogo seljakah, koji idu na liepak (vergun) takovih „trgovacah“ — nevolja i bieda sili jih na to; al je čudo, što vlada neuzme pravicu trgovanja tim ljudem, kojih su uredjela obće poznata, i da neunisti takovu „fratellanzu“. Zalibože ima u Pazinu mnogo takovih tićah, koji zovu, neznamo, ili „progresso“ ili „fratellanza“ ili „concordia“ to, što kakva siromaha ulove na ljepak i po židovsku oderu. Ti tici su većinom ili pritepeni Karnijeli, ili odmetnici svoga naroda, o kojih se čita u jednoj knjižici, da su gori nego Židovi, i da nejma radi toga Židovah u Istri, jer jih ti ljudi u njihovom zanatu nadmašuju.

Jeli to „progresso“ ili „fratellanza“, kad drugi bogataš iz vaše stranke svim svojim dužnikom pred izbori piše i prieti, da će jih uništiti, ako nebudu došli za njegovu stranku glasovati, ili proti njoj glasovali? I da se nije taj gospodin s onimi pismi šalio, sviedoči seljak iz pazinskoga polja, kojemu je odmah „spežu učinio“, jer je za hrvatsku stranku glasovao. U ostalom će taj gospodin morati svoju „fratellanzu“ zagovarati pred sudom, jer kao učenjak morao bi znati, da može od dužnikah zahtjevati kamate, pa i glavnicu, ali nikad siliti, da mu prodaju za novac svoje osvjedočenje, svojega Boga, svoj narod i tako njegovi robovi budu. Nije li mrzka takova „fratellanza“ za svakoga poštenoga čovjeka, koja od svojega iskrenjega zahtjeva njegove najsvetije ljudske pravice, te uništuje svakoga, koji se usudjuje buniti „concordiu“ pritepenih Karnjelah i potalijančenih lončarah i rešetarah s. tim, da jih ne bira u občinsko zastupstvo?

Jeli to „progresso“ ili „fratellanza“, što čovjek, koji doista često u crkvu teče i u njoj se moli, naš narod upravo dere, 50 i veće po sto zahtjeva, i našega izobraženoga čovjeka iz birališća tim odpravit hoće, da od njega javno 4 dužne mu forinte tjera? Misli li taj čovjek, da su njegova djela ljepša i nepoznata svietu, jer mu jih njegov rodjak, muž gladak kao jegulja, koji je svoje zvanje pogriešio, blagoslivlje i odobrava? Za svoje mrzko djelo na birališću dobio je zasluženu plaću, za druga njegova nedobra djela odgovarati će on i njegov rodjak na drugom svietu.

Jeli to „fratellanza“, ako „najveći mudrac iz Pična“ našemu čovjeku sa zaušnicom prieti? Jeli to „fratellanza“, ako isti poškupljenoj svjetini na galerij izborne dvorane s okom namigne, da zvizda i da sramoti sveećenika, koji je došao vršiti svoje izborno pravo?

Jeli to „progresso“, što su njeki ljudi vaše stranke izborne punomoći podpisali krivo bez znanja dotičnih izbornikah — o čemu ćete pred sudom već čuti — i na sve moguće načine naš narod sliepili, strašili i jadan kupovali, samo da vas il vaše bira?

Zovete li to „progresso“, što podkupljena svjetina na javnih mjestih listine naših kandidatah čovječjim blatom maže? Jeli to „progresso“, što ta ista svjetina našim sveećenikom odjelo reže i žestom polieva, kaošto je to kod zadnjih izborah učinila? Jeli radi „progressa“ ili „fratellanze“ ili „concordie“ ónaj podkupljeni ljudski izrod zviždajuć i tuleć naše izbornike pratio, kad su iz birališća kući išli? — Kad bi Talijani iz Talije znali, kakvi ste, kakovim plodom ovud talijanska izobraženost rodi, kako „talijansku kulturu“, kojom se uvjek šepirite, oskvrnjujete i zlorabite, — za stalno sramili bi vas se!

Nadalje. Jeli iz „fratellanze“ ili „progressa“ krčmar „crnega orla“ u Pazinu tresuć se od jada i gledajuć kao divlji maćak našemu čovjeku prietio, da će ga iz krčme baciti, kad je po svojem osvjedočenju i bez ikakve zlobe s njim o našoj svetoj stvari govorio?... Eto, to je vaša liepa „fratellanza“, to vaš slavni „progresso“, to vaša častna „concordia“ — sve plod vaše „nadre talijanske kulture“!

Gospodo, jeli plaćalo dosadanje zastupstvo učitelju glasbe 800 ili 1000 for. godišnjih u ime „progressa“ ili talijanske „fratellanze“, da vašu djecu podučuje, a da djeca našega naroda ništa od toga neimaju, premda i njihovi otci toga učitelja plaćati moraju? Jeli to „progresso“, „fratellanza“, ili „concordia“, što se kupuju za pučke škole u Pazinu, uzdržavane težko zasluženimi novci našega naroda, izdajnički zemljovidi (carte geografiche), koji kažu da Istra spada k Taliji, i koje je morala dotična oblast zaplieniti? — Očuvaj nas Bog od takovoga „progressa“, daleko budi od nas takova „fratellanza“, nebilo nikad takove „concordie“ pozdrljivih Karnjelah i zasliepljenih šarenjakah!

Znači li „progresso“ onaj umotvor (?) u „Cittadinu“, koje ste poslie izbora u občinsko zastupstvo napisali, koji vašim činom vašoj „fratellanzi“ krunu na glavu priti će, s blatom i gnjusobom se nabacuje i po naših sveećenicih udara? Ili je ono izliev vaše „talijanske kulture“ i „fratellanze“?

A ti, dragi hrvatski puče u Istri, koliko vremena ćeš još snašati, da budu ti ljudi na tvojoj zemlji tvoje svetinje zasmiehivali, blatili i gnjusili? Koliko vremena ćeš još gledati, da ti se tvoja vjera, tvoj jezik i sve što ti je sveto i što ti svelo mora biti, gazi? Koliko vremena ćeš dragi puče dopuščati, da budu ta gospoda za tvoj novac plaćala učitelja glasbe i kupovala irredentarske zemljovide? Koliko vremena ćeš još čekati, da zabraniš tim pritepenim Karnjelom, irredentarom i šarenjakom na tvojoj zemlji mastiti se i nju proglašivati izključivo talijanskom? Koliko vremena ćeš još poslušati krik te gospode na tvojoj zemlji, da Hrvatah u Istri nejma? —

Slušaj i poslušaj, dragi hrvatski puče, savjet srdca, koje za te gori i koje će za te goriti do zadnjega trenutka: Radi marljivo, štedi, pritrpi, da se oslobodiš onih pijavicah, koji se tvojimi žuljevi debele i za tobom se smiju. Dug je zao drug! Nije dovoljno, da moraš zanj velike kamate plaćati tojgospodi. Ta gospoda zahtjevaju od tebe, da zatajiš tvoje osvjedočenje, tvoju vjeru, tvoj jezik, inače nejma kod njih milosti za te. A vi, koji nejmate toga nevoljnog druga, koji ste neodvisni od tih grabežljivacah i pojidežah, pomozite, podupite, opominjajte vaše bližnje, da jih te „živinske kuge“ oslobodite, da uzmognu opet slobodno dihati. Ljudi će vas spominjati kao dobročinitelje, a Bog će vam platiti.

Konačno moramo još spomenuti čovjeka, koji se je kod izborah veoma jednostrano ponašao, koji je mirno gledao, kako je prostačina za našimi mužetvi i za našimi sveećenici fućkala i njim se podrugivala, i koji se je na javnom mjestu izrazio, da će našega čovjeka, Hrvata, u zatvor metnuti, nebude li prestao za hrvatsku stvar raditi. Istina, da je taj gospodin od talijanskoga glavara ili podeste plaćen, i da sluga mora poslušati svoga gospodara, ali oni novci, s kojimi glavar občinske činovnike plaća, su novci takodjer našega naroda. A to bi bio dovoljan razlog, zašto bi se on nepristrano vladati morao ako nezna, da bi se on u obće već kao javni službenik morao tako vladati. U ostalom ćemo o tom gospodinu na drugom mjestu veće kazati. —

DOPISI.

Iz Pazina-grada, *dne 23. decembra 1879.*

Čitalo se po novinah da su nastali tužni dani za siromašni puk u Istri, a i žalostna je istina. Jadnoga kmeta izdala ljetina a sada pritisla zima sa sniegom. Ima na stotine obitelji koji nejmaju korice hljeba u kući. Sirotinja grne na gomile sa svih stranah u Pazin i čovjeku je plakati kad ih vidi u subotu gdje onako slabi, suhi i čisto crni od glada i ciče hodaju po ulicah i sklopljenimi rukama mole za pomoć! Tu vidiš osiedjela starca, koji nije jošte nikad u svom vieku prosjačio, gdje ti kuca na vrata, ondje opet udovicu sa drobnom polunagom djećicom, gdje suze roni i u zdvojnosti nezna šta bi počela. Govori se da su nekoji na Žminjštini i pod Učkom naglom smrću preminuli. Bog bi dao te nisu od gladi umrli! — Nu to je jedva *početak* nevolje a šta će biti u mjesecu februaru, marču i aprilu? — Zaista mnoge obitelji čeka očita propast ako im Bog i dobri ljudi u čas nepriskoče u pomoć!

Da se ublaže bar u nešto golemi jadi siromašnih Istranah osnovaše rodoljubi grada Pazina dobrotvorni odbor komu je zadaća nabirati prinose za stradjajuće u Istri. Predsjednik je toga odbora gospodin Franjo Matejčić, profesor na pazinskoj gimnaziji, podpredsjednik Anton Kalac, kapelan, tajnik Ivan Berbuć, profesor a blagajnik gosp. Janko Hočevar, c. k. porezni činovnik. Franjo Orlić, župnik žminjski, Franjo Bukovac, župnik trviški i mnogi drugi rodoljubi su odbornici, sve ličnosti koje svim srcem ljube svoj tužni, prezreni i zapušteni narod. Mnoge plemenite duše njihovu se pozivu već odazvaše poslavši im svoticu novaćah kojimi će za ove blagdane nabaviti turkinje i razdieliti potrebnim. Naša dična braća Slovenci i ovom prigodom pokazaše kako im na srdcu leži težka sudbina istranskoga puka. Hvala im svesrdna! Ugledali se mnogi u njih!

Ovim se obraćamo zajedno i na ostali slavjanski sviet osobito na našu braću Hrvate vruće ih proseći, da nam i oni pruže svoju pomoćnicu ruku u ovoj biedi. Bit ćemo im na vieke zahvalni! Dao Bog te ove naše rieči neostaju glas vapijući u pustinji!

Pripomenut nam je jošte da je gori rečeni odbor nakan pružali pomoć osobito stanovnikom pazinsko-plominskog kapitanata jer ondje vlada najveća bieda. Ako pak dobije kao što se i nada izdašnije pomoći onda će promaknut svoj djelokrug takodjer i Buze-

...sam i otoke. Odbor prestaje djelovati svršetkom maja dojduće godine.

Darovi neka se odpravе na gosp. Matejčića, prof. predsednika odbora.

U srednjoj Istri 1879.

Tužno i žalostno je za nas jadne kmete. Cilo lito se trudismo i mučismo, ljetina nam se izneverila, ništa nam prirodilo nije. — Isto 17° lito ovoga vika nije bilo slabije, sada bo neimamo niti novčića za nabaviti si hrane, a niti je ufanje, da će ga biti unapried. Tim nesritniji smo, što neima čovika, koj bi se za nas zauzeo. Občinski poglavari si najmanje glavu prazne za pomoći jadnomu kmetu. Ako je kadi sramota, da strada narod od gladi, to je u Tinjanu. Ova občina ima oko 50 tisuća glavnicah, pa zar se nebi bili mogli pobrinuti ondješnji poglavari, pitati juntu u Poreču, da jim dozvoli jamčiti občinskimi glavnicami kod kojega poštenoga bogatoga trgovca na 6-7 tisuća for koruze? Občina bila bi malo škodovala, jer malom iznimkom bili bi kmeti u ustanovljeno vrime sve izplatili; siromasi pako bili bi mogli občinskim kojim delom zaslužiti si svakidanji krušac. Malo koja občina u okolici može se dičiti svojimi poglavari, nu tinjanska najmanje. Ondje već više lita vode kormilo ljudi, koji iskaše svoju a ne občinsku korist; ljudi kojim je stalo do kmetske sriće, koliko je njima prijalo i koristilo; ljudi koji nerazumiše, ili barem nehtijaše razumiti, što je pravo, pravica, što će reći rukovoditi, ravnati; ljudi, ako ne imenom to jamačno činom, nesposobni ravnati občinom, kojoj treba razumne, mudre a i ekonomične poglavare. Zar je bilo mudro prije nekoliko lita prodati ona velika pašišća — one lipe tinjanske diferencije? Jao Tinjancem, da ih nisu kupili domaći ljudi. Jeli bilo razumno i pošteno zanemariti plaćati carske davke na občinska dobra, možda namjerom, da one lipe tinjanske sinokoše podju u tudje ruke? Zar nije nanesło u obće tinjanskomu puku veliku škodu razdeljenje občinskoga dobra? Jeli bilo pravedno prodati očitom dražbom zaostale komadiće občinskoga dobra, budući su tinjanski kmeti kupili *sve občinsko dobro*; jesu li bili tamošnji poglavari tim lo ovlašćeni makar od istoga cesara, jesu li oni sakupljeni novac u občinsku korist obratili i kako?

Tinjanski puk je ovoga lita vozio vodu ča iz pod Berma, da su se poglavari pobrinuli za urediti živu vodu *pišćet*, zar nebi bili jadni kmeti mnogo pristedili na vrimenu, blagu, vozovini i na drugom? Istina je, da su tinjanska gospoda obskrbljena šternami, ali nije valjda vjerojatno, da zato nemare za uredjenje *pišćeta!*

Međutim upraviteljno lito je skoro na kraju a sadašnjemu tinjanskomu poglavaru je treće, da nosi lipu tu čast. Jer se nije znalo domisliti ova prva-nja lita da se — najdalje 3 — *tri* — miseci poslije novoga lita imadu učiniti občinski računi, koji bi se, razgledani po občinskomu viću ili prezentanci, imali izložiti u občinskomu uredu za 14 dana, da ih može svaki občinar razgledati i izpitati. To se ovoga lita uz čestitku za novo lito upozoruje.

Od članka, što je bio netko pisao iz Tinjana ob onom žandarskom postupanju, koje se, kako se mnogim vidi, nesłaže sa zakonom, traži se bas svojski dopisnika.

Bilo bi svakako hvalevridnije, da se potraži *istina*. Putem iz Pazina na Karoibu su mi kazali niki trvižani, da su čuli govoriti u Tinjanu; nedade li bim nas cesar turkinje, da će nam dat talijanski — a tada...

To je valjda austrijska žandarmarija u Tinjanu izkazala — budue joj talijanski na jako lipo dići. (talijanski jezik)

Usrid naroda hrvatskoga morala bi i žandarmarija znati dobro hrvatski. Novac što žandarmarija prima nije milaneski ni fiorentinski davak već naš. Ovdje mi je napominuti i to, da nije samo kradja i svadja zločin, koj nanese mnogo kvara ljudskomu društvu, nego su i drugi zločini, medju kojimi je i nečistoća. Stoga sudim po moju, da žandarmarija, kao čuvarica čudoredja, nebi smila držati u svojoj službi takove osobe, koje misto svidočbe čednog, dobrog ponašanja, imaju sobom plod svoje gadne strasti. To nebi smilo biti, jer iz nečistoće se poradja nemanje zločina nego iz kradje, grabeža, itd. To bi se moralo odstraniti. Ova je velika sablazan, koja diluje mnogo u srce nevine mladeži. Zato i za druge stvari morali bi se zanzimati naši svećenici, koji ako bi i bili iz Florence ili iz Furlanije (Frijula), ipak su pastiri jadnoda istarskoga hrvatskoga puka, za kojega po Bogu i naravnomu zakonu imaju svjestno skrbiti, jer će jednom zanj pred Bogom račun polagati.

X.

Pogled po svietu.

U Trstu 31. prosinca 1879.

Velikih svjetskih novostih neima skoro nikad u ovo doba ljeta, jer europejske viećnice radi božićnih blagdanah zagluhnu, a i ministri i ostali državnici obično miruju tom prigodom, već ako jih nesili na izvanredni rad kakva velika nutarnja il vanjska pogibelj.

Kod nas u Austriji neima, hvala Bogu, ni jedne ni druge od tih dviuh skrajnostih. Naše su se Delegacije mirno otvorile, a poslje što su pribvatile nekoje vladine predloge, opet odgodile do za mladom godinom. Kod otvaranja Delegacijah nj. veliè. Cesar pozdravi delegate govorom, u kojem reče, da naša država živi u najboljem prijateljstvu i sporazumku sa svimi ostalimi državami svieta, a naime sa Njemačkom, s kojom da je stupila u nov, krepći i uži odnošaj. Timi dakle riečmi, ili ovim sličnimi, naviešten je svietu savez, što obstoji med nami i Niemci, a o kojem se je ono u svoje vrieme toliko govorilo. A što je o našem obrambenom zakonu? Bio je prihvaćen zahtievanom po zakonu većinom od dviuh trećinah, ali valja reći uz velik napor i muku ministarstva i same gospodske viećnice, jer su ustavovierci tom prigodom pokazali takvu žilavost i ustrajnost, kakvoj se nije nitko nadao. Bijahu ga odbili i po drugi put, tako da su se morali birati navlašni odbori iz zastupničke i gospodske viećnice, da tu stvar rieše medju sobom prijateljskim putem, to jest, da nagovore ustavovierce, neka se podadu, što se konačno i dogodilo. Mi nebi znali reći, tko je tom prilikom moralno pobiedio, da li Taaffe il ustavovierci; ali stalno je ipak to, da se od onoga dana ustavovierska stranka počela razpadati. I eto pod tom zviezdom stupamo u Austriji u novu godinu.

Iz ostaloga svieta najviše zanimaju novosti iz srednje Azije, gdje se još neprestano bore medju sobom Englezi i Afganci: ovi da bace sa sebe mrski tudjinski jaram robstva, a oni da im ga još jače prikvače. I bas valja reći, da engleska preuzetnost nepoznaje već nikakvih granicah, nego se počela pačati i u domaće stvari samih europejskih država. Tako je onomadne Sultanu zaprietila svojom skrajnom srčbom, ako nepusti iz tamnice nekog čovjeka, koji bi po turskih zakonih imao glavom platiti tobože zločin, što je preveo Sveto Pismo na turski jezik. Istina da je Turska kakva takva, istina da ono nije nikak zločin u našima očima; ali gdje je njezina samostalnost i neodvisłost, ako se već nesmi vladati po svojih zakonih? U Rusiji su stvari do kraja napete. Sav sviet je željan znati, kako će se svršiti: hoće li naime car dati slobodu svojemu ogromnomu carstvu, il će ga još i uže sapeti u okove svoje samodržne oblasti. Mi se nadamo i tamo zlatnoj slobodi, i eno baš se sad čita, da kraljevini poljskoj vraća občinsku samoupravu. U Franceskoj se promienilo ministarstvo. U Španjolskoj ima trvenja medju zastupnici. Stvari medju Crnogorci i Arbanasi nisu se još ni sad poravnale, jer se Turska dvolično vlada. I u Bugarskoj smo ondje, gdje bijasmo posljedni put. Grci i Turci nisu se još ni danas naravnali.

Franina i Jurina.

Fr. Si čul, da su tri talijanski Istarski deputati u Beču iztupili iz nemškega kluba?

Ju. To je za me već stara stvar.

Fr. A ča je sada š njimi?

Ju. Ti se niš nerazumeš va te posle: sada se zovu „divlji".

Fr. Ča je i va veloh dietah „divljeh"?

Ju. Ča će to reć?

Fr. Ča će to reć?

Ju. Oni se sada drže dugo od svih strani, pak gledaju, ki će bit najjači i kade će bit najviše koristi, pak za sigurno ćeš jih kade drugde videt.

Fr. Ča se tako lahko more bandera obrnut!

***

Fr. Ala ma su va Kastvo stvari zakudrane!

Ju. Ala su!

Fr. Dragi ti, ote li se još kad razualat?

Ju. A ote, čim pridu na nov češalj.

Rado tiskamo slieđeći proglas:

Hrvatski narode!

Istom što je pod sjajnim žezlom premilostivoga cara i kralja našega Franje Josipa I. osvanulo blago doba slobode i prosvjete našim susjednim zemljam Bosni i Hercegovine, postiže hrvatsku braću u Sarajevu gulema nesreća. Strašan požar uništi bas tako zvani latinski dio grada, napučen većinom katolici, to im kuće, svu imovinu a i najveći ponos — jedinu u Sarajevu katoličku crvku pretvori u prah i pepeo. Toj katoličkoj crkvi bio je prije dvadeset i pet godina temelj udario rodoljubivi Hrvat, A. Vranyczany, čega se braća u Sarajevu uvjek zahvalno sjećaju. Te katoličke, rodoljubljem hrvatskim utemeljene crkve sada više neima; braća katolici sami do nokata pogorjeli, a mi njihova braća Hrvati zato da znamo, pa da im i sada u pomoć nepriskočimo?

Čim se je ta neopisiva nesreća pročula, požuriše se i svjetovne i duhovne glave hrvatske naše zemlje pozvati sav hrvatski narod, da svojimi blagotvornimi prinosi po mogućnosti ublaži sbivšu se nesreću.

Prinosi kupe se po svih krajevih naše domovine, a i tudji sviet priliče u pomoć, ali će sve to biti tek za najpreće, životne potrebe. Hoće-li pako i koliko će pasti moći na novu katoličku crkvu u Sarajevu, to se nezna, a i malo je nade, jer su potrebe mnoge i velike, prinosi u ovo oskudno vrieme dosta umjereni, katoličkoj pako crkvi, kakova bi se sada imala podići u Sarajevu, glavnom gradu „Bosne ponosne" treba izdašne i obilne pomoći.

S toga podpisani odbor sastaviše u Zagrebu pod visokim pokroviteljstvom Njeg. uzoritosti gosp. kardinala-nadbiskupa zagrebačkoga Josipa Mihalovića, „hrvatski odbor za novogradnju katoličke crkve u Sarajevu." I taj će odbor biti kano središnji, koj će nastojati, da se slični odbori sastave po gradovih i povećih mjestih cieloga hrvatskoga naroda, da uzmogne tako sve pučanstvo bez razlike imutka i stališa prinositi makar i najneznatnije darove. Znamo da se kamenom do kamena gradi palača, pa tako će se mar i malenimi prinosi svih Hrvata pripomoći, da se u Sarajevu sagradi ponosita katolička crkva.

Podpisani odbor poziva ovime u kolo sve Hrvate, kojim u sreu plamti ljubav za svetu vjeru i za mili hrvatski rod. Djedovi naši lievahu kroz vjekove krv srca svoga za krst častni i slobodu zlatnu, braneći kulturu Evrope, a mi njihovi unuci skupimo zrno do zrna, neka se našom pričinom podigne dostojan katolički hram, kakovih već druge vjere u Sarajevu obilje imaju, neka taj hram bude vječitim svjedočbom plemenitog kulturnog pregnuća hrvatskoga naroda.

U to ime pomagao Bog!

U Zagrebu, dne 27. studenoga 1879.

Odbor.

RAZLIČITA.

Prevario se. Dva židovska krnmara dodjoše jednom sasvim gladna i izmučena pred osamljeni kloštar te neznadjahu, što početi, da svoj glad utiše, slutili su bo, da će jih kao židove kršćanski fratri odtjerati. Jedan se ipak osrčani i potegnu klоštarsko zvonce. Dodje vratar i zapitav jih, što žele, povede jih pred fratra, koji jih upita, kojo da su vjere. Jedan od te dvojice prizna, da je židov; drugi nadjuć se više dobiti, ako se izda za kršćana, reče, da je kršćan.

Malo zatim doneso jim fratar dva tanjura. Jedan mesom napunjeni tanjur položio pred prvoga, veleć: „Ti kao židov moteš danas, prem je petak, jesti meso." Drugomu podno je drugi tanjur napunjen čorbom (juhom) i reče mu: „Ti moraš kao kršćan danas postiti.

×

U Ljubljanu doveli su vraga. U jednom selu na Dolenjskem obitava udovica sa mladoroljenim sinom. Njezin muž bijaše pred njekoliko mjeseci umro te joj liepa gotova novca zapustio. Njeke večeri stupi u sobu vrag u strašnoj prilici hoteći uzeti novorođenca veleć: „dieta još nije kršćeno stoga je moje, ili pako ga možeš odkupiti svojem novcem." Žena sva prestrašena reče: „Akoprem sam slabašna ženska, radje dajem novac nego li moje dieta." Otvori škrinju i donese vragu svoj novac, jedni vele 600 for drugi 1000 do 2000 for Vrag, kojemu bijaše miliji novac nego djetinja duša — dokaz da je i u paklu siromašnih vragovah — otide brzo svojim putem. Drugi dan potužila se žena kod župnika radi svoje nesreće.

Župnik je stvar brzo raspoznao te ju upita: „Koinu ste izpripovietdila, da imate novacah?" Žena reče: „Nikomu drugomu nego babici." „Dobro", reče župnik, „idite k babici i pohvalite se, da imate još dosta novacah, da vam je doduše uzeo papirni novac, al da imate još zlata i srebra." Žena pođje k babici i učini kako ju naučio župnik. Dotle obavjestili žandare, koji su se u kući udovice pod krevete skrili. Još istu večer su došli njezinoj jednoga tri vraga i zahtjevali od udovice zlato i srebro. U tom hipu priskoče žandari, i pograbe vragove za vrat. Prizor! Zli dusi lišeni grozuih rogovah, obrnjenih kažunah, žeđenih verigah i vodom oprani prikazahu se: „babica, njezin muž i sin." Novac se je kod njih našao. Trojica pako vragovah odredena bi svezana u pratnji žandarah u Ljubljanu.

Književne viesti.

Vaterland (Domovina). Pod ovim imenom izlazi već mnogo godinah u Beču novina, koja odrešito zastupa kršćansko i konservativno interese. Imajuć mi sada u carevinskom viću većinu, dakle imati ćemo i nam povoljno ministarstvo, nismo dosada imali velike i na dugo razprostranjene novine, koja bi branila naše sveta stvari i pravice. Ovih danah izašla je izjava najgledaljih muževah naše

stranke u carevinskom vieću, koje očituju, da će „Vaterland“ odsad još bolje braniti krščansko-konservativne i slavenske interese te toplo preporučuju nabavu istoga lista. Preporučujemo dakle i mi svim, koji drže ili kane držati kakvu bečku novinu, da se ostave židovsko-liberalnih listovah te da se predbroje na „Vaterland“. Izlazi svaki dan na velikom formatu u njemačkom jeziku i košta na godinu za cielu monarkiju 20 for, za pol godine 10 for, za četvrt 5 for.

Predbrojit se može: *Wien, Wollzeile 22.*

O SJENICI

(PARUS MAJOR).

O sjenici nuka me eda dvie tri prozborim, jer sam na žalost opazio, da se ista vele progoni, premda je za svakog gospodara i šumara koristna; budući ona k nami dolazi ne samo zato eda sebe prehrani, već da i nas obrani n. p. od gusjenicâ, crvićâ i od ine gamadi.

Ajde sad, eda u kratko ob istoj prozborim.

Ova vele koristna ptica dolazi u naše hrvatske predjele u jeseni tako, da nam ona navješća jesen, i to ne sama, već u povećih družtvih.

Ista se nalazi skoro svagdje gdje bilike traga imadu.

Ne ima dakle luga, šume, vinograda, voćnjaka, vrta, gdje se nebi sjenica našla ljeteć od drveta do drveta tražeć sebi hrane, koja se sastoji ponajviše iz zareznikâ, premda zna hvatat i pomanju ptičicu tako, da joj otvori glavu i da joj sa najvećim ukusom moždjane pojede. Ali uzza sve to, ona donosi veliku korist našim šumam, voćem, vinogradom, poljem itd., jer neima grma, puće i lišća eda ona ne potrazi crvića, gusenicu i inu gamad.

Nu ako i jeste sjenica u nečem krvoločna, ali to je samo *velika sjenica*, dočim njezini surodnici, kanoti *crnoglavka, modroglavka* i *dugorepka* itd. su opet vesma koristne, pa nadoknadjuju štetu sa koristću što ju velika sjenica počini.

Korist pako njihova — kako napomenuh — vele znamenita, jerbo se je proračunalo u najnovije vrieme, eda svaka sjenica na godinu potroši 4 do 800,000 svakovrstnih gusjenicâ i gusjeničnih jajâ.

A sad, pobratime, čuj ovu: Godine 1840 — pripovjeda grof Vodicki — gusjenice obrstiše mu lišće sa drveća tako, da okolica gola na jednoć bijaše. A kako i nebi — pripovjeda isti grof, — kad jeseni vidjeh milione jajah obmotanim nekim kosmatim obmotom na drvetu eda visi tako, da sam mislio eda za ovo drveće ne ima već lieka, pošto se mora osušit.

Sa svim tim mišljah, eda ću ih sa djecom i ljudmi utamanit, ali se ljuto prevarih, pošto trud i trošak utaman bijaše. Ali eto zime a sa istom eto iz oblišajih krajevah i ptičah sjenicah, gdje velikom hitrinom tamane sve te gusjenice, jaja i ini gad.

Iz ovog dakle sliedi to, da mala ptičica više vriedi u ovom slučaju, nego li biljade i biljade ljudi. —

Kod sjenicah i to je znamenito, što jedne ljube lisnate, a druge opet igljaste šume, premda taj znažaj nije kod inih ptičah.

Dakle ptica sjenica, nije samo gospodaru koristna, već i šumaru tako, da nam je dužnost ovu koristnu pticu štititi od barbarskih rukuh.

Rekavši u početku eda sjenica u hrvatske krajeve u jeseni dolazi i to u povećih družtvih. Toga radi mora bit milije i dražije svakom gospodaru i šumaru, jer tada najveći mnoš svakovrstnih jajah pojede a to tim lakše naći mogu, pošto je u ove doba godine malo se sve drveće bez lišća, te tako prieče svakovrstnoj gamadi eda se tako u premaljeću ne mogu u većoj množini umnožiti i štetu činiti.

S toga *sjenice* i u obće sve ptice pjevačice n. p. *crnobrbatni trnjak* ili *crtlirn* (Lanius colurio), *bielovratni muholovac* (Muscicapa albicolia), *govedarkah, volarkah* (Motacilla alba), *kos* ili *crni drozd* (Turdus merula), *brnjak, smrekuljar* (Turdus pilaris), *slavulj* (silvia luscinia), *crvendać* (silvia rubecola), *crnoglavka* ili *rosac* (silvia atricapilla), *sira sjenica* (silvia portensis), *kraljić, šumarić* ili *palčić*. Štitimo i njegujmo, pošto nam je promisao Božja naredila, eda ptice naše šume, vrtove, voćnjake, vinograde, ujave od gada brane.

Dolasti put proaborit ću u kratko o koristi ptičah u obće pri poljodjelstvu i šumarstvu.

M. Vežić.

I. IZKAZ DOHODAKAH

za stradajuće u Istri:

G. prof. Berbuč	f. 12	kr. —
„ Kočevar, c. kr. pristav	„ 6	„ —
„ prof. Matejčić	„ 15	„ —
„ „ Nemanić	„ 6	„ —
„ „ Ivančić	„ 30	„ —
„ „ H. Venedig, katehet	„ 12	„ —
„ Balzarek, predstojnik postaje	„ 12	„ —
Neimenovan	„ 1	„ —
G. prof. Kalb	„ 2	„ —
Neimenovan	„ 1	„ —
Fr. Ludrik	„ 1	„ —
Fr. Martin	—	„ 50
G. Vitezić	„ 12	„ —
„ Steinböck	„ 12	„ —
G. X.	„ 3	„ —
G. Dolžan, telegr. vrednik	„ 1	„ 60
„ Wagner, predstojnik telegr. vreda	„ 5	„ —
„ Kalac, koop.	„ 6	„ —
G. dr. Janko Sernec u Mariboru	„ 5	„ —
G. H. Venedig izručio po č. o. Josipu u Ljubl. nabranih	„ 26	„ —
Slovanska Čitaonica u Trstu	„ 100	„ —
G. Borovič, trgovec	„ 6	„ —
„ dr. Oblak	„ 5	„ —
„ Š. Matejčić, plovan	„ 5	„ —
Č. g. o. Hugo Novljan, sabrao	„ 17	„ —
C. g. H. Venedig drugoč izručio u Ljubljani po č. g. o. Joakimu nabranih	„ 27	„ —
Č. g. o. Hugo Novljan sabrao	„ 20	„ —
Ukupno	f. 349	kr. 10

Odbor uprav prisrčno zahvaljuje svim p. n. g. darovateljem te njedno prosi daljne podpore

U Pazinu, dne 26. decembra 1879.

U ime odbora za stradajuće

F. Berbuč.

Različite viesti.

Slavjanska čitaonica u Trstu imela je dne 28. decembra svoju glavnu sjednicu, u kojoj se je medju ostalim birao i nov odbor. Članovi su opet svoje povjerenje uložili u svoj dosadanji odbor popuniv ga sa dve nove osobe. Predsjednikom ostao je vriedni rodoljub g. Mat. Polić.

Nacrt g. Lazovića. Ovih danah imali smo prigodu vidjeti taj nacrt, koji bi bio iz neizmjerne koristi po grad Trst. Na jugnoj strani Trsta, kod Sv. Andreja, imale bi se sazidati velike kupelji. Budući ima Trst blago i mehko podneblje, to bi za sjegurno stranci sa svijuh stranah amo grnuli te tim bi se diglo blagostanje grada Trsta.

„Edinost“, glasilo slovenskoga političnoga družtva za Primorje, koje je dosada izlazilo dva put na mjesec, izlaziti će buduću godinu svaki tjedan. Priporučamo ga dakle svim, koji se za narodnu stvar u Primorju zauzimaju. List odiše vrućim patriotičkim duhom, a da će takav i u buduće biti, jamči nam njegov vrli urednik g. Ivan Dolinar.

Velečasni g. Franjo Dr. Feretić, kanonik, bi imenovan biskupom u Krku. Vele se radujemo tomu imenovanju i kličemo: na mnogaja ljeta!

Toma Gajdek. Na 20. decembra 1879 slavio je taj dični kanonik u Zagrebu sedamdesetgodišnjicu svojega rodjendana. Gajdek si je vjekovite zasluge stekao po narod i narodnost hrvatsku, što je njegovim požrtvovalnim trudom stupilo u život „družtvo sv. Jeronima“, njegovoj brigi ima se mnogo pripisat, što se isto družtvo za kratko vrieme tako kod narodu uvriežilo! Vriedni starac bio je taj dan sa svih stranah odlikovan, a i mi mu želimo još mnogo godinah čilega zdravlja na spas i korist domovine!

Izpravak. Od postovanoga gosp. Antuna Dra. Paulerichа, občinskog liečnika u Krku, primismo sliedeću izjavu:

„Nije istinito, da krčki liečnik uzimlje za svaki poziv na Punat for. 5, izuzmed li pojedine slučajeve (jedan ili dvakrat), kad je bio zvan kao savjetujući liečnik, u kojem slučaju, preko obične pristojbine od 5 f. pro consilio, mogao zahtjevati i onu ustanovljenu za svaki izlet iz Krka na Punat, koju je on ipak svojevoljno mimošao.“

Ne gasite svetiljku dihom. Kako je to pogibeljno, gasiti plamen od petrolejske svetiljke puhuć, neka bude sliedeći slučaj opomenem. U Berlinu je neka djevojka htjela da ugasi svietiljku i mjesto da je kotačićem potegnula stien nita — puhnula je od orgor u cilindar. U taj mah, kao da je puška pukla, prasnu upaljeni petrolej i razprši se po sobi, te upali mnoge predmete, a djevojka staklom ranjena, bila bi takodjer od plamena postradala, da nisu umah priskočile joj sestre u pomoć i ugasile goruću haljinu sa mokrimi krpami.

Koliko je u Bosni naših palo. Državno vojno ministarstvo sada točno znade, koliko je naših palo lane u Bosni. Palo je: 248 oficirah i činovnikah, 935 podoficirah i prostih vojnikah. Ranjeno je bilo 128 oficirah i 3838 prostih vojnikah. Nestalo je 3 oficirah i 233 druge osobe. Ukupni je dakle gubitak naših ljudi: 379 oficirah i 5006 prostih vojnikah. Dakako, da osim ovih, padših u ratu, ima se još dodati mnogo drugih, koji su poginuli od raznih bolestih i drugih nezgodah.

Pregled tršćanskoga tržišća.

dne 24. Decembra 1879.

		OD for.	OD nč.	DO for.	DO nč.
Vosak primorski i ugarski	za 100 klg	—	—	—	—
Kafa Portorико	„	108	—	126	—
S. Domingo	„	78	—	92	—
Rio polag. vrsti	„	67	—	96	—
Cukar austrijski	„	38	—	40	50
tučeni	„	33	75	35	25
Crietje trave buhače (Crisantomo)	„	185	—	210	—
Naranče skrinjica	„	3	25	4	—
Karube puljezke	za 100 klg	—	—	8	—
levantinske	„	6	25	6	50
dalmatinske	„	—	—	—	—
Smokve Kalamata	„	15	—	16	—
puljezke	„	18	—	19	—
Limuni skrinjica	„	3	—	5	50
Bademki lišti mondute pulj.	za 100 klg	110	—	116	—
dalmatinske	„	—	—	—	—
Lokanjci	„	30	—	44	—
Šiljte	„	17	—	19	—
Pisanice ruske	„	13	—	13	50
ugarske	„	—	—	—	—
galeške	„	—	—	—	—
Kukuruz (turkinja) ruski	„	8	60	—	—
ugarski	„	8	50	9	50
Raž	„	9	—	10	—
Ječam	„	9	—	12	—
Zob ugarska	„	8	50	9	—
arbanaska	„	—	—	—	—
Pasulj (fažol), polag vrsti	„	—	—	—	—
rebe	„	11	—	13	75
Bob	„	—	—	—	—
Leća	„	—	—	—	—
Orič talijanski	„	16	—	23	—
(inglezki (kitajski)	„	16	50	17	—
Vuna bosanska	„	86	—	100	—
merojska	„	115	—	—	—
arbanaska	„	92	—	110	—
istarska	„	—	—	—	—
Dasku koruške jelovice	„	49	—	92	—
štajerske	„	44	—	72	—
Grede	„	13	50	14	—
bukovice	„	8	—	12	25
Ulje talij. nižje vrsti	za 100 klg	48	—	50	—
„ najbolje	„	63	—	80	—
„ srednje vrsti	„	—	—	47	—
dalmatinsko	„	47	—	48	—
istarsko	„	—	—	—	—
Kamene ulje u barilah	„	11	—	11	25
u kasetah	„	12	25	12	75
Koža strojane naške	„	145	—	155	—
ruske volerje naške	„	130	—	134	—
dalm., ist. i hoc.	„	70	—	100	—
janjeće naške	za 100 kom.	—	—	—	—
dalmatinske	„	50	—	80	—
kozje	za 1 klg	65	—	75	—
tanane slane	„	60	—	65	—
rube	„	55	—	70	—
zelje za 110 komadah, u srebru	„	23	—	31	—
Bakalar	za 100 klg	23	—	33	—
Sardele i baril	„	15	—	24	—
Vitriol modri	za 100 klg	26	—	27	—
zeleni	„	—	—	—	—
Maslo	„	60	—	80	—
Loj dalmatinski i naški	„	39	—	42	—
Sale	„	—	—	—	—
Mast (sale raztopljene)	„	49	—	59	—
Slanina	„	42	—	45	—
Rakija etolitar (100 litarah)	„	—	—	—	—
Galjići istarski	za 100 klg	30	—	—	—
Raj naški	„	8	—	—	—
„ istarski	„	7	—	7	25
Lišće od javorike	„	12	—	14	—
Vinske strgotine (Gripola)	„	—	—	—	—
sploh	„	31	—	46	—
Med	„	32	50	—	—
Lumber (jabučice od javorike)	„	13	25	13	—
Pakal barli od 100 klg	„	3	75	9	—
Cunje (Stracc)	za 100 klg	2	—	18	—
Katran dalmat.	„	14	—	16	—

Tčk Novacah polag Borse u Trstu

od 16—31. Decembra 1879.

Dne	Carski (zlati)	Napoleoni	Lire ster.	Prid. ave. kro (srebr.)	Dne	Carski (zlati)	Napoleoni	Lire ster	Prid. ave. kro (srebr.)
16	5.47	9.31	11.70	—	24	5.47	9.31	11.70	—
17	5.47	9.31	11.71	—	25	—	—	—	—
18	5.47	9.31	—	—	26	—	—	—	—
19	5.47	9.31	11.70	—	27	5.47	9.31	11.70	—
20	5.47	9.30	11.70	—	29	—	—	—	—
21	—	—	—	—	29	5.47	9.31	11.70	—
22	5.47	9.30	11.70	—	30	—	—	—	—
23	5.47	9.30	11.70	—	31	—	—	—	—

Častnim crkvenim oskrbničtvom.

Crkvenimi je zakoni naredjeno, da se u crkvah rabe za službu božju svieće, koje su jedino iz voska. Pošto se pako od nekoliko godinah počelo mješati u vosak, koji ima služiti za pripravljanje crkvenih sviećah, mnogovrstni luk; podpisani željom, da po crkvenomu zakonu posluži svim crkvenim oskrbničtvom pravimi sviećami iz čista voska, zaprosio je ovdješnju sl. nadbiskupsku kuriju, da bi ona blagoizvoljela nadzirati njegove svieće I. vrsti (I. compimento), koje bi imale služiti za crkvenu porabu. I doista, sl. nadbiskupska kurija primi tu ponudu dekretom od 28. marča t. g. broj 466 ustanovivši posebnu nadzorničku komisiju, koja će uvjek skrbno paziti, da moje svieće I. vrsti (I. compimento) budu baš iz prava čista voska.

Takovę su svieće vriedne svake pohvale, ne samo zato, što su iz čista voska, nego još što mirno i po malo gore, nekaplju i nekidaju se, vlastitosti, radi kojih i bjelju odlikovane u raznih izložbah.

Podpisani providjen je uvjek velikom zalogom takovih sviećah svake veličine i debeljine, a još k tomu i duplirali, uskrsnih i slikanih sviećah svake vrsti. A da bude č. crkvenim oskrbničtvom laglje, podpisani činit će doći svieće, svim onim, koji ga kakvom naredbom počaste, u najbližnju železničku postaju, poštu, il lukę i to besplatno (franko) i prosto svake vozarine uz cienu f. 2.50 kilogram (dakle f. 1.40 funt) plativši račun u vrieme 2 mjesecah, a kašnij ni će se isplatam računati 6 po sto god. interesa.

Ako bi tko želio sviećah niže vrsti, lahko ga poslužim onimi II. vrsti, rečenih „sottana“ po f. 2.20 kilo, kanoti i bielimi III. vrsti po f. 1.80 kilo istom pogodbom kao odzgor.

Nahodi se kod mene takodjer skladište križnihputah u oleografiji pozlaćenimi i rujavimi okviri razne veličine po baš spodobnoj cieni, kanoti i izvrstna tamljana i drugih stvari za crkvenu rabu.

U Gorici (Görz) mjes. oktobra 1879.

Alojzio Bader
svećar Sjemenarska ulica broj 125.

Oglas.

Podpisani preporučuje crkvenim upravljeljstvom i prečastnomu svećenstvu čvrsto i lepo vezane **Misale, Breviare** *itd., koje se prodavaju u štamparni Seraskinovoj u Puli.*

Grgur Seraskin
tiskar i knjigovez.

Izdavatelj i odgovorni urednik K. KRISCIAK. Tisk SINOVI K. AMATI.

Broj 2. U Trstu 16. Januara 1880. Godina XI.

NAŠA SLOGA

POUČNI, GOSPODARSKI I POLITIČNI LIST.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari" Nar. Posl.

Predplata s poštarinom stoji 2 for., a seljake samo 1 for. za cielu godinu. Razmierno 1 for., a seljako 50 novč. za pol godine. Izvan Carevine više poštarina. Odjo se najde najmanje 8 seljakah te su voljni, da im list šaljemo svim ukupno pod jednim zavojem i imenom, davat ćemo za 70 novč. na godinu svakomu. Novci se šalju kroz poštarsku *Naznačnicu*. Imo, prezime i najbližu Poštu valja jasno oznaćiti. Komu List nedodjo na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se neplaća nikakva poštarina, napisav izvana *Reklamacija*. Tko List prima i drži, ako je pošten, to ga i plaća.

Izlazi svaki 1. i 16. dan mjeseca.

UREDNIČTVO I ODPRAVNIČTVO nalaze se Tipografia Figli di C. Amati, via della Zonta, N. 7.

Pisma se šalju platjano poštarino. Viesti, dopisi i drugi spisi štampaju se il u cielosti il u izvadku, samo prama svojoj vriednosti i smislu ovoga Lista. Nepodpisani se dopisi neupotrebljuju. Osobna napadanja i čisto sukromne stvari nemalaze mjesta u ovom Listu. Priobćena se pisma tiskaju po 5 novč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 novč., a svaki redak surčo 5 novčićah; il u slučaju opetovanja po što se pogodo oglasnik i odpravničtvo. Dopisi se nevraćaju. Uredničtvo i odpravničtvo, osim izvanrednih slučajevah, nedopisuju, nego putem svoje *Listnice*.

POZIV NA PREDPLATU.

Minulo je već cielih deset godinah, što se ovaj list štampa, te evo nas, hvala Bogu, pred vrati jedanaeste mu nove godine. Pozivljuć narod opet na novu predplatu, čvrsto se nadamo, ako se i broji nastajuća godina medju najlošije, da neće ipak nitko prepustiti, a da se nepredbroji na ovaj list, komu je upravo svrha braniti narod od svake neprijazni i prokrčiti mu put boljoj moralnoj i materialnoj budućnosti.

Predplata s poštarinom za cielu godinu stoji samo 2 for., a za seljake samo 1 for. Za pol godine polovicu. Izvan Carevine za poštarinu više.

Ali ako se nadje barem **osam seljakah** pod jednom poštom, i voljni su pod jednim zavojem i imenom dobivati list, onda pušćamo **za 70 novč. na godinu svakomu.** Poštu, ime i pridjevak valja jasno naznačiti. Ako tko nedobiva lista na dobu, neka se potuži u pismu nezapečaćenu i izvana napiše uz Adresu „Reklamacija". Za takovo pismo neplaća se poštarine.

Novce netreba pošiljati u zapečaćenu listu, jer je predrago, nego se uzme poštarska naputnica (Vaglia postale, Postanweisung), po kojoj je cienije, a i mjesta ima na njoj dosta, da se napiše ime, vrieme, za koje se plaća i što se drugo želi.

Tko nam prvoga broja nevrati, držati ćemo ga za predbrojnika.

Preporučamo svim rodoljubom, da nam dopisuju iz svojih krajevah **po istini** sve, što misle, da je vriedno. Štampat ćemo cielo ili medju različitimi viesti, kako bude prilično je.

Nego ovdje nam je još te opomenuti sve one p. n. predbrojnike, koji nam nisu platili ovoljetnje ili lanjske predplate, da to što prije učine, da pak nebude neprilikah ni nam, ni njim!

Uredničtvo „Naše Sloge"

Tipografia Figli di C. Amati, via della Zonta N. 7 u Trstu.

OSVRT.

Prijatelji i privržcnici prave konservativne politike u našoj državi mogu velikom zadovoljstvom pogledati na prošlu godinu, jer nad svaku nadu prokrčili su put u narodu konservativni nazori. Ne radnjom pojedinca nego voljom naroda promjenilo se je liberalno carevinsko vieće u konservativno, znak da narodi naše države nijesu ljubimci liberalizma. Cieli stroj ovoga krivoga liberalizma bijaše samo umjetno sastavljen te se je morao odmah razsuti, kad su ozbiljna pitanja nastala za državu. Mi smo već više puta izrekli, da jedino prava konservativna politika u nutarnjih i izvanjskih odnošajih može biti uspješna na zakonodavnom polju. Dokaza imamo već pred nami. Što nije nijednoj liberalnoj vladi pošlo za rukom, skupiti u carevinskom vieću zastupnike svih austrijskih narodah, to je postiglo ministarstvo, koje je svoju čast nastupilo bez programa te koje nije ništa drugo sobom donielo do dobre volje: „braniti i gojiti konservativne ideje".

Nije li to najsjajniji dokaz, da potrebujemo konservativno-kršćanske politike! Tko će narodne razmirice, kojih svaki dan vidjamo u državi pravedno umiriti? Liberalizam nemože. Ideja narodnosti jest njegov produkt te stoga morao bi tu ideju zatajiti, kad bi jih htio izmiriti. To može jedino konservatizam, koji jamči osobnu slobodu nepuštajuć, da predje u samovolju, koji pripoznaje ravnopravnost narodah pobijajuć samosilje pojedinoga. Konservatizam je nosioc velike austrijske države; pripoznava prava raznih narodah i hoće da zadovolji njihovim željam povećanom autonomijom i to u toliko, da se ipak moć i jedinstvo cielokupne države nekrši. Vidjelo se je do sita ovih zadnjih deset godinah, kako je liberalizam razdvajao narodnosti. Njemačko-liberalna stranka odbijala je sve od sebe, što nebijaše njemačko Služili se kadkad za svoje svrhe i Rusinah i Talijanah ali jih u odlučnom času ostaviše na cjedilu. Konservativni poljski klub bio je dapače prisiljen izključiti iz svoje sredine njekoliko članovah, koji se bijahu malko napili krivoga liberalizma sijuć neslogu med samimi Poljaci. Istina je, da liberalizam dieli narode, konservatizam jih spaja i samo onaj državnik ostaviti će neumrli spomenik u srdcih austrijskih narodah, koji bude visoko cienio ideju konservatizmoga sistema te koji bude dosliedno i nastojao te spasonosne ideje oživotvoriti.

Dogodjaji u Kastvu.

U cičoj zimi slavili su stari Rimljani svoja saturnalia, častili su boga plodnosti Saturna. Priroda, čini se, zimi počiva, miruje, al upravo u to vrieme, Saturn, za plodnost zemlje, najveće je radio.

I u Kastvu, čini se, da sve miruje, poslje nečuvena razpusta zastupstva. Al se radi veće nego čini, veće nego drugda.

Narod je gnjevan, što mu se je razpustilo muževno se poneslo zastupstvo. Gnjev svoj zatajuje, i nestrpljivo čeka novi izbor. Negleda liepo triumvire, a odobrava cieli postupak razagnanih zastupnikah.

I Marotić, svakako veliki krivac zlu u Kastvu, da diže opet svoju glavu. Daleko mu kuća.

Razagnani zastupnici učinili su svoju, a muževi, koji mogu, zagovarati će jih.

Bivši glavar, a sad „upravitelj" spremio se je prošloga tjedna u Trst, „da zajedno sa drugimi glavari iztočne Istre svoj poklon namjestniku učini." Medju tim na postaju kod Matuljah došao je sam „upravitelj" kastavski, a u vozu našao iz Rieke vozećega se

HRVATSKE NARODNE PJESME IZ ISTRE.

CLXXIX.

Napitnica.

Veselmo se, bratjo,
Kad se sastasmo,
Tuga, žalost projde,
Kad se vidismo.
Sad imamo prijatelja,
Ki se ne oddili,
Vrhu istrijanske zemlje,
Da se ne oddulji.
Jeli tako . . . *), Jest!
Bog mi te poživi!
Živi leta nezbrojena
O moj dragi . . . *),
Veselo ti srce bilo,
Vavek zdravo bilo!

Volč. sb.

CLXXX.

Kako se prosci odpravljaju.

(Iz Punta na otoku Krku).

Sinoć se je kasno
Barka nakrcala,
Jasnom misečinom
V Buotci dojadrila.
To je zagledala
Buotkinjica milada,
Ter govori mlada
Staroj majci svojoj:
„Pokle jesu, majko,
Buotci sagradjene,
Ni takova driva
Nutar dojadrilo,
Neg ča je noćaska
Jasnom misečinom.
Krmu ima, majko,
Srebrom nakovanu,
A provicu ima
Zlatom armižanu,
A bandice ima
Žingom polivene,
A vesalca ima
Drobnoga bašelka,
A konopi ima
Od svile zelene,
A jedarca ima
Drobnoga naveza.
Kapetan je, majko,
Od mlade Senjkinjice,
Škrivani su, majko,
Od mlade Reškinjice.
One mi se žeću
Do veloga broda,
One zazivaju
Kapitana od broda:
„Kapitane mili,
Kapitane dragi,
Dajte vi nam vanka
Najboljih mornari,
Najboljih mornari,
Najboljih frajar!"
Nemeremo vami
Toga učiniti,
Zač nam je do ure
Jadra otvoriti,
Pak nam je zajedrit
Put Levanta grada.
U Levantu gradu
Tri kaštela zlata.
U svakom kaštelu
Svoja kamarica,
Na svakoj kamari
Svoja poneštrica,
Na svakoj poneštri
Svoja divojčica.
I one mi mlade
Redom popivahu.
To mladi mornari
Na moru čujahu.
Homo mi dva, brajne,
Tu prvu prositi,
Nebil' nam ju dali,
Ali obećali.
Oni su nam rekli,
Da je obećana.
Ko je obećana,
Ma ni s kuće dana.
Homo mi dva, brajne,
Tu drugu prositi
Nebil' nam ju dali,
Ali obećali.
Oni su nam rekli,
Da je rukovana.
Ko je rukovana
Ni iz kuće dana.
Homo mi dva, brajne,
Tu tretu prositi,
Nebil' nam ju dali,
Ali obećali,
Oni su nam rekli,
Da je premladjahna.
'Ko je premladjahna
Srima je dragahna!"

Bl. Orlić.

CLXXXI.

Svatovska.

(Iz Vrbnika.)

Spravjaj mi se ti, spravjaj,
Mare, si ljejice moja,
Put mojega stanja;
Ti si srdašce!
Spravna san ti ja, spravna,
Put tvojega stanja,
Ive, si ljejice moja;
Ti si srdašce!

Ovu pjevaju na svatbi kada idu u jutro po nevjesticu, da ju odvedu u crkvu.

Trinajstićeva sb.

CLXXXII.

Svatovska.

(Iz Lindara).

Hodi s Bogom, naša nevo!
Nemoj nam se ozirati
Na čačkove bile dvore,
Na majčine razgovore.
Ne žali se, naša nevo!
Da odpanu vincu reso
I prstenju pozlaćenje.
Ići ćemo u gradove,
Kupit ćemo litru zlata,
Čim u' načine vincu reso
I prstenju pozlaćenje.

CLXXXIII.

Svatovska.

(Iz Lindara).

Rosna, rosna košutice,
Gdi si bila da si rosna?
— Bila jesam na livadam,
Pratila sam dva diverka,
I nevistu s kumovima.
Počinuli pod javorkom:
Na javorku zlatne kite,
Trgne nevu da će jednu,
Da će kovat ključe gradu,
Da će vidit šta je u gradu. —
U gradu je devet braće
I med njimi jedna sele.
Misle, misle devet braće,
Komu će si sele dati.
Najmladji se domislia:
Dat ćemo je svetom Petru!
Mnogo će joj sekar biti,
A danica sekrvica,
A vlašići divarići.

*) Ime.

kotarskoga kapetana. Obično se ide k Matuljam iz Volovskoga izravno na stanciju, a ne ukrcava se na Rieci. Ta dvojica bili su kod namjestnika, kod raznih savjetnikah. „Isli su njim se pokloniti, i ništa drugo.“ A kakvu vriednost mogao bi imati poklon „upravitelja“ u vrieme obsadnoga stanja? Mnienje občine on lje ne zastupa.

G. Cuder još nije dignut sa svoje službe. Ipak u Kastvu ga jur njekolikó danah nije. Ili da ima napraviti njekakav račun, ili da je razpušteno zastupstvo občine lovranske, on je u Lovranu. Možda će sad kogod biti mehče kože, možda će bolje osjećati, i jače reagirati.

Neznamo, ko je tomu kriv. „Za sve, što se je u Kastvu dogodilo, kriva je dvojica trojica „pogibeljnih državi“, kriva je uz „Slobodu“ „Naša Sloga“.“ Pak da nepiseš satire!

DOPISI.

Na otoku Cresu *mjeseca decembra 1879.*

Mili rode! na otoku Cresu evo nas na svršetku desete godine, odkad izlazi „Naša Sloga“. Ovaj cienjeni list namienjen je najvišc prostomu puku seljačkomu u svrhu, da se narod malo usvieti videći, što se u svietu sgadja, te da spozna sebe i svoje. Nadalje, da razvidi, što mu se zla čini bilo to sa strane poglavarstva bilo sa kojegod druge strane. Zaista narod se je u ovih deset godinah po svoj našoj susjednoj Istri dosta usvjestio, dokaz su tomu mnogi dopisi iz raznih krajevah, gdje iznašaju na svjetlo svoje potreboće i tužbe. Što je pako uzrok, da se iz ovoga otoka nikada nevidi kakvoga dopisa niti za zlo niti za dobro? Odasvud se tuže na slabo leto, na nepravde, na škole, a ovdje reć bi, da je sve u najboljem stanju! Ovih danah, kad su bili u Cresu občinski izbori, bilo je ovdje dosti neprilike i smutnje, kako se je mogao svaki osvedočiti na svoje oči. Tu su se kupovali i sabirali glasi za milo i drago, tu se je obećivalo mita i darove samo da mnogi u grad nedodju, samo da ostanu kod kuće za vrieme izborah.

Mili rode! Iz toga se vidi, da je stvar jako zapletena! Nehtjedoše nekojim odobriti punomoći ili prokure, dočim su druge sa punomoći k izboru pripustili izgovarajuć se kod neodobrenih, da valja osobno prisustvovati kod izbora! Kako je moguće, da dodju svi starci po velikoj zimi na izbor! Zašto ta gospoda toliko žele biti u poglavarstvu? Jeli jim ta čast donaša kakvu korist ili su tašti za slavom? Ako imaju kakvu korist, to nije moguće, mili rode, bez tvoje boli! Ili znaju oni znamenitost rieči „podesta i zastupstvo?“ Ove rieči su u sebi jako znamenite te, koji jih dobro promisli, težko si želi takve časti, znajuć kakve su godine i kakvo je tužno stanje nevoljnoga siromaha! Raprezentanza je isto što i zastupstvo, a podesta načelnik ili predsjednik kao najdostojniji u občinskom vieću (consiglio comunale). Što da rečem o njihovoj dužnosti? Načelnik se takodjer zove i otac cielc občine, otac nevoljnih siromahah, sirotah i udovicah, pomoćnik i branitelj u težkih potrebah i nevoljah. Načelnik nemože znati sve gdje se, što sbiva i kakva je gdje nevolja, pak zato su zastupnici (rapresentanti), da razvide i zagovaraju potreboće i tužno stanje svojega naroda. Stoga je nuždno, da je u zastupstvu zastupnikah iz grada i iz vanjskih selah, koji se sakupljaju i dogovaraju o boljku, kako, da se pomogne siromahu u nevolji a ne da viečaju o tašto slavi, o popravljanju ovoga ili onoga, što nije nikomu na korist! Nametci ili adicijonali svake godine bivaju veći, da jih je već nesnosno podnašati. Ako jih se zapita, zašto služe ti nametci, odgovaraju: za potrebočc občinske a mi jih nejedemo. To je sve dobro, ali kadkad bi se moglo sa manje troška učinit, na što se mnogo troši, jer pravi gospodar troši po imetku i dobitku. Trebalo bi se osvedočit po cieloj občini, što je od velike sile, pak popraviti te bi se moglo pomoć bez velikoga tereta i nametakah. Ali drugčije je, ponositi se svojom čašću! Dandanas imao bi svaki izabrani častnik zagovarati i braniti puk, metnuti ruke na prsa pak promisliti, kakve ima dužnosti, i plačuć k nebu uzdahnuti i reći: „dragi moj Bože, što imam sada činiti, ovaj nevoljni narod izabrao me za svojega otca i zagovornika — to je za mene težko breme, jer valja u ovakvih zgodah dati nevoljnu pomoći — nego prosit milost božju!“ Ali rade li današnji poglavari tako? Svaki može na to lahko odgovorit. U ovih naših stranah sgadja se već više godinah nepravicah, oduzeti su nam novci, koji su bili opredieljeni za škole i siromahe, bogastvo naših crkvah. Uzeti bijahu ti novci, ili zaklade već za vrieme Napoleona I., nu povraćeni od našega cesara i kralja Franje I. te razdeljeni na tri diela po naredbi pokojnoga cesara i kralja Ferdinanda I. Jedan dio povratio se je crkvam, drugi dio opredieljen bijaše za pomoć nevoljnim i siromahom a treći dio upotrebio se za škole, da se mladost poduči te da izbavi iz tminah neznanstvo. Sad jesmo liseni tih blagodatnih izvorah te kad jih zapitamo, zašto nam se to oduzimlje, vele „mi smo gospodari ciele odčine, za potrebočc ćemo sami skrbiti“.

Nu kako se za naše stvari skrbe? Daju li nam naših školah? A znaj, mili rode, da danas bez školah slobodan nemože živiti kako ni bez kruha, dapače se djeci u školah kruh dobiva! Mi smo već osiromašili, naša će djeca morat u svict, da si zasluže koricu kruha, naša djeca moraju ić za vojnike, pak, popitajte se samo, kako je u tudjem svietu onomu koji nezna ni čitati ni pisati. Kad se ide štogod prosit za nevoljne siromahe, odgovaraju, da nedaju, kojemu je potreba, neka dodje k njim! A jeli je to čovječno zahtjevati, da ide siromah golonog i gladan po najvećoj zimi više urah daleko! Na noge, dragi puče! Sada je čas, izaberi si za svoje poglavare ljude pametne i razumne i bogobojeće, za koje ti znaš, da poznavaju dobro vjeru našu, a ne one, koji viču: „daleko popi od raprezentance“, jer se boje, da bi jim popi kadkad istinu očitovali. Popi živuć med narodom čute vruće, što narod boli i žele mu po mogućnosti pomoći. A što da se reče onim, koji budete izabrani? Barem vi seljački zastupnici zagovarajte puk, nebudite ponositi na svoju čast i slavu, već promislite vaše dužnosti te činite kako Bog zapoveda! Sjetite se one zapovjedi evangjelske „nečini drugomu ono, što nebi ti bilo drago, da ti on učini.“ Tražite, da nam se vrati, što nam je oduzeto, da se nepreotcreti puk, da mu se daje škola sa narodnim jezikom!

Nepreostaje mi drugo nego reći vam s okrunjenim prorokom: „čujte poglavice zemaljski i naučite se, koji sudite zemlju.“ S Bogom, drugi puče, pozdravlja vas od srdca vas brat i prijatelj po Bogu i jeziku na otoku Cresu na svrhi godine 1879.

S južne Istre.

Svakomu je poznato, da su Hrvati zapadne Istre posve zapuščeni i zanemareni: njihova se prava tlače, jezik se hrvatski po njestnih školskih savjetih u školah zabranjuje, narodnost i ponos hrvatski se mrzi. Dapače ima u gradovih i bezsramnih Karnjelah, koji kažu: „U ovih krajevih živu sami Talijani, Hrvatah nema više; tobože kao osvjedočeni, da su jih krnjelski vuci pozobali. Nu dostatan je gdje i gdje samo jedan sviestni rodoljub, pa mjesto Talijanah, evo ti na stotine Hrvatah i u najzabitnijih mjestih.

„Naša Sloga“ osvjedočila u svoje vrieme stotine i stotine Istranah, da je Istra zemlja hrvatska, da nije istarski Hrvat „ščavo“ irredentinih napuhnjencah, već slobodan sin majke Slave.

Na tu štititeljicu naroda hrvatskoga u Istri i braniteljicu njegovih pravah predbrojili su se ove godine za prvi put, u lipom broju, Karničani.

Ugledali se u hvale vriedne Karničane i ostali Hrvati zapadne Istre. Krv nije voda!

Plčan *mjeseca Decembra 1879.*

(Poslije občinskih izborah u Pazinu.) Što može učiniti pošteno misleće i muževno selsko pučanstvo, to je učinio sviestan seljak u Pazinskoj občini kod zadnjih izborah; očitovao je svetčano, ako ga i jest karnjelska kultura spravila skoro na prosjački štap, da znade ipak pravo osiećati i cieniti svoj boljak. Pokazao je svemu svietu, da smatra njekoje ljude izdajicami domovine. Skinimo indi kapu pred hrvatskim - istarskim seljakom, u kom kuca živo hrvatsko srce.

Žalibože podlegla je narodna stranka pokvarenosti i nasilju naših protivnikah. Hrvatskomu narodu u Istri oteto je zadnje utočište, te se odsad može na njem izkupiti (osvetiti) najzadnji i najkukavniji poturica. Samo u Istri moguć je nesmisao, da manjina Talijanah nadvlada većinu Hrvatah! A što sve to reći jest, da se četica izdajicah postavilà na čelo cielomu narodu i da je vlada njekako hoteć ili nehoteć pomogla u više prigodah oživotvoriti takvo stanje. Tako i kod zadnjih občinskih izborah u Pazinu. Drugčije neznamo si tumačiti, zašto su skoro svi činovnici, izvan njekojih vriednih c. k. gimnazijalnih profesorah i dvojice c. k. davkarskih činovnikah, glasovali sa talijanskom strankom!

Domaće poštenje podleglo je domaćoj gluposti i prevejanosti. Težko je boriti se proti prevari, gluposti, novcu i siromaštvu. U Istri nastoji se od više vremena, da nemogu prosto govoriti Hrvati, no neka bude! Već vjekovah drži nam se nož za vratom, pa mi još ipak živimo; u našoj hrvatskoj Istri stoluje krepki seljak, i uzprkos talijanskim školam, učiteljem i činovnikom imademo ipak oduševljeni mladji naraštaj, te još nismo izumrli. No imate li nas poitalijančiti, to vam velimo, da ćemo vam dotle zadavati dosti a i vrazjega posla.

CLXXXIV.

Svatovska.

(Iz Primorskoga).

Jadi moji, da nisam divojka,
Majka bi me za cigana dala.
Cigan bi mi šatorić opleo,
Ja ciganki od jeda opanke,
Od kunjeg bilo opančice.

CLXXXV.

Prosci.

(Iz Pante Isailca br. CLXXX.)

Jedan brod se vozi
Posredi Kvarnera,
Natri se nahode
Dva mlada mornara,
Dva mlada mornara
Bratac i sestrica.
Sestra savjetuje,
Bratac posavjetuje,
S jednu ruku vesl
S drugu brajna budi.
„Stani gori, brajne,
Otvor bila jadra,
Da mi dojadrimo
Do Turina grada.
U Turinu gradu
Tri kašteli zlata.
Va svakom kaštelu
Sveja kamarica,
Va svakoj kamari
Sveja pendžerica,
Na svakoj pendžeri
Sveja divojčica.
Homo mi dva, brajne,
Ta prva prositi,
'Ko bi nam ju dali,
'Ko bi nam ju dali,
Ali obećali.
Tutu nam govore,
Da je obećana,
'Ko bi nam ju dali,
'Ko bi nam ju dali,
Ali obećali.
Tutu nam govore,
Da je premlajahna,
'Ko je premlajahna,
Junaku draganu.
Da je rukovana,
Ča divojka mlaja,
'Ko je rukovana,
To junaku draga;
Ma ni s kuće dana.
Ča je junak mlaji
Homo mi dva, brajne,
To ji divojki draži.
Tu treću prositi,

Bl. Orlić.

DIEČIJE PJESME.

CLXXXVI.

Lisica i ježi.

Ježi, ježi,
Prez bragaš *),
Kamo greš?
Otemit se grem.
Otami se mi me.
Pokrali mi tube?
Noću te ja, se:
Imaš vele tube.
Bi mi vro pojila!

„Nov.“ 1860. Vdlč. sb.

*) Jer pod urbirom nije dovljan.

CLXXXVII.

Kos u jeseni.

Kako je, kos?
Dobro za-me:
Žita iman,
Vriće niman,
Crne rude *) sit,
Pišme sada zima..!

Isti.

CLXXXVIII.

Kos u proljeću.

Kako je, kos?
Slabo za-me:
Vriću iman,
Žita niman,
Brat mi je umri glada,
Jutre ću i ja!

Isti.

CLXXXIX.

Kos.

Plesi, plesi, črni kos!
Kak ću plesat kad sam bos.
Prodaj konje i vole,
Pak si kupi postole!

Isti.

*) Brižljan.

CXC.

Sokolu.

Sokole, sokole,
Žene su ti jalove,
Na jalovem drevu,
Kad se vrane skubu.
Jedna reče jegugu,
Druga reče ča ti je?
Sokola mi doma ni,
S kokošami muhe lovi!

Isti.

CXCI.

Ćuku.

Katarina Danka,
Goni krave vanka,
Na morav, na kerša *),
Kadar pase ćukin sin.
Ćuka mat, ćuka héi,
Jedan otac, to su tri.

Isti.

CXCII.

Vrabcu.

Tužan se vrabac vlekni,
Kada u kući kruha ni;

*) Imena drijuh travah.

Dočim se na iztoku u njekoliko riešilo, a još te rieša veliko slavjansko pitanje, koje mora uroditi zlatnom slobodicom svim iztočnim narodom, u Austriji nastoji se čim više prikovati slavjanske narode. Medju inimi svjedokom nam je siromašna Istra. Ovo je ludost u oči togu, što se u tih narodih svaki dan više jača sviest, pa će oni napokon izvojevati slobodu onim pravicam, koje smatraju potrebitimi obstanku i razvoju svoje narodnosti.

Narod, koj se bori za svoj razvoj, pače obstanak svoj, neostavlja nijedno sredstvo neporabljeno, da se spasi; zakon bo samoobrane pravi je sveti i božji zakon, komu je sam svevišnji stvorac podielio svoju božju sankeiju. Pa danas u obće nepropadaju narodi, jer je ovo uzvišeni vick narodnosti al propadaju oni nevriednici, koji to načelo narodnosti tlače! Neka si ovo dobro zapamte njekoji!

Pogled po svietu.

U Trstu 15. siečnja 1880.

Danas se opet sastaje carevinsko viečе. Odbori ugarske Delegacije viečaju o skupnom proračunu. Proračun za Bosnu i Hercegovinu iznosi 8 milionah forinti. Sad su u tom, da konačno uvedu upravu onih zemaljah, koje da će što prije same smagati svoje troškove. Trgovački ugovor sa Njemačkom bio je produljen do lipnja mjesecа. Austrijskim poklisarom kod talijanske vlade u Rimu postao je grof Wimpffen. Ovih danah imadu stići u Beč punomoćnici srbske vlave, da utanače s našom trgovački ugovor i pravac srbskih željeznicah. Sad se u Beču pod predsjedničtvom českog ministra Pražka pretresa spomenica, što su ju bili sastavili českí zastupnici glede nekojih svojih tražbah i pravicah. Od uspjeha te spomenice i ostali se do sad zanemareni Slaveni nadaju koječemu, a osobito braća Slovenci i mi Hrvati u Istri i Dalmaciji. Ustavovierci su nastojali odvratiti Poljake od Čehah, al im nije pošlo za rukom; jer dok su u stisci, mažu i lažu, a kad na konju, tjeraj. I Rutenci su podastrli ministarstvu nekakvu spomenicu radi svojih narodnih pravicah. Dao Bog riešila se bratinski i ta stvar medju njimi i Poljaci. U Kočevju bio je prošlih danah izabran zastupnikom jednoglasno slovenski kandidat grof Windischgrätz. U Ugarskoj neprojde tjedan, da se nedogodi kakav nov škandal. Prošlih danah su se opet tanila u dvoboju dva tobože ugledna magjarska muža radi javne uvrede i potvaranja. Vojvoda Würtemberg, bosanski guverner, dobio dopust i povratio se u Austriju.

Zadnji dan ljeta u Madridu je neki Ortero Gonzales pucao na španjskog kralja i kraljicu upravo kad su se vraćali karucom u kraljevski dvor, al je Bog i njihova dobra sreća htjela te jih nije pogodio. Taj crni zločin jest probudio svagdje najveću odurnost. Bismark kažu da je bolestan, dapače prošlih se danah bio raznio glas, da je umro. Njemačka se vlada i rimska stolica još uvjek dogovaraju o pomirbi. Posrednikom je sada papin pronuncius u Beču, kardinal Jakobini. Novo francesko ministarstvo nije onak pretjerano, kao što su se od kraja mnogi bojali, da hoće biti. Al se baš toga mnogi boje, jer misle, da pod krinkom umjerenosti sprema rat ovomu i onomu. Gambetta je bio opet izabran predsjednikom narodne skupštine. Na mlado ljeto su Napoleonovci priznali Princa Jeronima Bonapartu za glavu svoje stranke. Sad se čita, da će ministarstvo tražiti od narodne skupštine, da mu budi u nekom slučaju prosto prognati ga iz Francеske. Misle se, da će poslje promjene ministarstva Francеska odvažnije postupati na Istoku i to u sporazumljenju sa Ruskom. Englezi su opet pokorili Afgance, al su tomo još uvjek u velikoj brigi, a radi te brige svu krivnju bacaju na Rusiju. Zato sad uckaju po svem svietu proti Rusiji, a naime u Njemačkoj i Austriji, prorokuje, da je na proljetje gotov rat med njima i Rusijom. To dakako neće i nemože biti za volju Engleske, al kad bi i bilo, Ruska da bi si pomogla uzpostavljenjem stare poljske kraljevine. Nu s druge se strane ipak čuje, da Ruska namierava na proljetje zadati Engleskoj smrtni udarac zaposjednuljem Merva, tog indijskog ključa, što joj nije bilo pošlo ljetos za rukom. Nevoljni i siromašni Irci kao da nemisle popustiti, dok i oni neizvojuju od Engleske čovječje dostojanštvo i zlatnu narodnu slobodu. Govorilo se, da je car Aleksandar u svadnji sa sinom, a nekidan se dokazalo, da živu u najboljem prijateljstvu, jer su zajedno jašili kod neke smotre, kojom prilikom da je car rekao, kako se nada, da će mu vojska biti vjerna i sinu kao što je sad njemu. U Poljskoj da je Ruska dala veću slobodu novinstvu. Bugarski ustav da se pokazao nepraktičnim. Bugarski knez da putuje u Petrograd. U južnoj Bugarskoj da se stvari liepo razvijaju. Bugarski crkveni poglavica da će se nastaniti u Filipopolju. Sultan je popustio Engleskoj te pustio na slobodu prevoditelja Svetog Pisma. Englezi su i tim postupkom pali veoma duboko u očima Turakah. Dne 8. bio je med Crnogorci i Arnauti velik pokolj, iz kojeg su dakako naši sokoli slavodobitno izišli. Sad da je Crnagora na čistu, da Turci neidu pravim putem, pa se prama tomu i ona ravna u arnautskom pitanju.

Književne viesti.

Dobismo od presvjetloga gosp. Ivana Kukuljevića, neumornoga hrvatskoga književnika, sliedeći poziv:

„Budući da od mnogo godinah sabiram i sad jur za tisak spreman „sbor nadpisah srednjega i noviega vremena (do g. 1848)", što se nalaze u Hrvatskoj, Slavoniji, Medjumurju i Istri (zajedno s otoci), to umoljavam sve velečastne župnike i svećenike u Istri, da nadpise, što se nalaze bud na crkvah, grobnih pločah (škriljah), posudah ili odećah crkvenih i na zvonovih, točno prepišu ili na sjedne strane vodom nakvašenom papiru (karti) odtisnu i takovo ili slav. uredničtvu „Naše Sloge" ili podpisanomu prijateljski priobće. Svaki priobćeni nadpis bud latinski, taljanski ili hrvatski, glagoljicom ili latinicom pisan, primit će se velikom zahvalnošću. Na napise od rimske dobe neuzima se obzir.

U Zagrebu 1. Siečnja 1880.

Ivan Kukuljević Sakcinski
veliki župan u miru."

Znajuć cieniti važnost ovoga liepoga patrietičnoga poduzeća umoljavamo i mi sve prijatelje, da se čim skorije odazovu.

RAZLIČITA.

Orientalna pravica. Njeki siromašni Arapin od svojega bogata susjeda za cielo svoje imanje prevaren, obrati se na suđen svojega mjesta, na kadiju. Siromah imadjaše kod sebe pismo, koje je tvrdilo njegovo pravo; bogataš doveo je sa sobom množtvo podmićenih sviedokah, koji da oprovrgnu rieči prevarenoga siromaha. Bogataš, da bude još sjegurniji, poslao je tik pred početkom razprave kadiji vrećicu napunjenu sa 500 cekinah. Saslušav kadija obe stranke pozove ga bogataš, da izreče po njega povoljnu osudu, budući ima toliko sviedokah, dočim nije siromah mogao niti jednoga proti njemu navesti: „Varaš se jako", odgovori kadija bogatašu, „ako mislis, da nema ovdje sviedokah proti tebi. Evo jih pet sto." Ovimi riečmi bacio mu je kesu pred noge i naložio, da se siromahu njegovo imanje povrati.

Franina i Jurina

Fr. Ti malo dalje od mene vidiš. Ča biš rekal, ki j' kriv, da su raprežentancu va Kastve razgnali? Guveran nemore bit?

Ju. Bog očuvaj!

Fr. Ma ni junta?

Ju. Kade.

Fr. Kapitanat?

Ju. Ča ti na pamet pada?!

Fr. Glavar?

Ju. Nemore bit, zač on je i sad va podeštarije.

Fr. Raprežentanca?

Ju. Ono da su sve pošteni muži.

Fr. Tako nijedan?

Ju. Aj jo. „Naša Sloga".

Fr. Kega vraga?

Ju. Ča joj je bilo trebe trubit, ča so va Kastve dogadja!

Fr. Ma s tim, ča gazete trube, da ima neki prokuratur posla.

Ju. Ma to ti j' tako i tega toliko!

⁂

Fr. Jurino! Si bil u Pazinu, kada su bili izbori?

Ju. A kako ne, to bi bil skoro nekoga „Tertalju" za nos pograbil.

Fr. Pa ča si zapazil?

Ju. Zapazil sam, da su nekoja gospoda iz Pična sipali soldo iz žepa, kao i mi sipljemo turkinju našim kokošam i puričem.

Fr. Pa su dobili kakvog purića?

Ju. A su... su... ma da sada i sami nemaju ča zobat.

Fr. Kako to?

Ju. A čul sam, da kredo, to je po našu zesa za pisanje imaju dosti, ali kredita ni mèrve.

Fr Kako to mislis?

Ju. Mislim tako, da bi njim sada dobro došli oni soldi za polentu.

⁂

Fr. Ha.. ha... ha..!

Ju. Ki bes ti je, da se tako sladko smijes?

Fr. A ki nebi se smijal ha... ha... ha..!

Ju. Ma ča ti je?

Fr. Mislel sam, da smo samo mi šuskavi, ki nismo bili nikad va škole, pa...

Ju. Ča pa?

Fr. Pa su još bedasteji njekoji, ki su starost dočekali kod knjigah.

Ju. Ča ćeš tim reći?

Fr. Našal ti se u Pazinu jedan sivi starac, ki je neki dan rekal, da kmeti Istarski moraju biti zahvalni Karnjelom.

Ju. A za kù sctonu, pas mu se mesa nenajil?

Čekajte svati pred vrati,
Dokle se sirak uzori!

Isti.

CXCIII.

Petehu.

Petek kukuriče:
Kukuriku,
Na verh topoliču.
Začule su diklice,
Zavrgle su preslice;
Su imale jedan beč,
Su potekle u Poreč,
Su kupile jedan trak,
Su vezale petehu vrat.
O, petehe, da bi dosta bilo:
Mi nemoremo več poslušati
Tega trojega kukuriku!

Isti.

CXCIV.

Tiški pir.

Deršć je donesal derv
Kosič je donesal kotlič,
Kobac je donesal drobac,
Soja je donesla loja,
Vrana je donesla graha,
Klekovac bil je pekovac;
Pak je prišal županič *),
Je rekal to vam je vse niš!

„Slov. Glas." Volč. Sb.

CXCV.

Mačji pir.

Diron, diru,
Mačka je na piru.
Jena koza gnjila,
Druga červiva.
Prasac ramez **),
Volič kitez, ***)
Skopac kolarja
I vol rošin.
Jena peć kruha,
Jena bačva vina,
Druga octa,
To je piru dosta.

Isti.

CXCVI.

Lenoj predicl.

Predi, predi, hči moja,
Sako leto jednu nit,
Ćeš se brže otcnit'.

*) Zasukanig.
**) Prikobljelast
***) Rogovt na kita

Za koga mâ(t) moja?
Za mladega Turčina!
Neću, neću, mâ moja,
Mali Turčin vela budoba:
Sako leto devet žen,
Kako muha devet pčn.

„Nov." 1860. Volč. sb.

CXCVII.

Vriedna se ženi.

Ticiu, ticia, tanca,
Za mladega Juranca.
Dikla nima fanta;
Da bi brumna *) bila,
Bi si ga dobila!

Isti.

CXCVIII.

Lenobi.

Šla je ženka po vodu,
Ni je bilo devet dan.
Druge žene po delè,
Moja ženka v popelè.
Drugi muli po delè,
A moj mul va boškè,
Pod orehom va hladè.

Isti.

*) marljiva.

CXCIX.

Dušu spasiti.

Krajnče, Bugajnče,
Daj mi malo miha!
Ča ćeš ti z miha?
Jabuke pobirati.
Ča ćeš ti z jabuk?
Prascen davati.
Ča ćeš ti s prasci?
Kola mazati.
Ča ćeš ti s koli?
Kamenje peljati.
Ča ćeš ti s kamenja?
Crikvu zidati.
Ča ćeš ti s crikve?
Boga moliti.
Ča ćeš ti z Boga?
Dušu spasiti!

Isti.

CC.

Barka.

Vozila se barka
Do svetoga Marka;
Plna ga je ulja
Do svetoga Jurja;
Plna ga je česna
Do svetoga Petra;
Plna ga je kapuli (crveni luk)
Do svetoga Mikuli.

Trin. sb.

Ovu pjevaju djeca kad igraju kolo.

Fr. Ah da su njim Karnjeli donesli nekakvu kulturu?
Ju. Znaš, ča bi mu bil ja odgovoril?
Fr. Ča?
Ju. Da su donesli kulturu od proklinjanja, lukavosti i uzure.
Fr. Ma biš bil pogodil!

II. IZKAZ DOHODAKAH

za stradajuće u Istri:

G. Herman Venedig, c. kr. profesor i katehet na gimnaziji, je izručil po č. g. o. Josipu u Ljubljani sabranih	f.	25.—
G. Jurčić, tajnik kod c. kr. glavarstva u Pazinu (1 f. na mesec)	„	6.—
G. J. Volčić, kapelan u Zarečju	„	10.—
G. Kuričić, dav. pristav (50 kr. na mesec)	„	3.—
G. Vincenc Dolschein, posjednik	„	10.—
G. o. Hugo Novlan, katehet pučkih školah izručil po č. g. vikaru Dolencu u Ljubljani sabranih	„	15.—
G. Ujčić Mate, katehet u Trstu	„	5.—
G. Frane Orlić, plovan Žminjski	„	5.—
G. Frane Bukovec, plovan u Tržiču	„	5.—
G. Iljašević, c. kr. major u Gorici	„	2.—
G. o. Hugo Novlan, katehet pučkih školah, izručil po č. g. vikaru Dolencu u Ljubljani sabranih	„	32.—
Isti izručil po č. g. plovanu A. Koširu u Št. Rupertu na Kranjskem sabranih	„	10.—
G. Suplina plovan u Berimu	„	2.—
G. profesor Kalb za mesec februar	„	2.—
Prva hrvatska štedionica u Zagrebu	„	200.—
G. plovan Dr. I. Sterbenec u Hrenovicah	„	20.—
G. Glavina, sluga na gimnaziju u Pazinu	„	1.—
G. o. Hugo Novlan, katehet pučkih školah, izručil po g. Mat. Kulovic-u u Št. Vidu na Kranjskem sabranih	„	22.—
G. Ivan Blahn, plovan u Piesting-u (N. A.)	„	5.—
G. Tomo Gajdek, kaknik u Zagrebu	„	10.—
G. Sabljak u Zagrebu	„	2.—
G. Frane X. Kesterčanek, prof. u Križevcih, u Čitaonici sabranih	„	25.50
G. H. Venedig, c. kr. profesor i katehet na gimnaziji, izručil po č. g. o. Josipu u Ljubljani sabranih	„	47.—
Preuzvišeni g. Juraj Posilović, biskup u Senju	„	20.—
G. Hugo Novlan, katehet pučkih školah u Pazinu, izručil po č. g. vikaru Dolencu u Ljubljani sabranih	„	45.50
G. Alojzije Šimec, posjednik u Trišću na Kranjskem, po g. o. Hugo Novlanu izručil	„	3.—
Supruzi Bunjevac u Varaždinu („od malega malo, ali od srdca")	„	2.—
G. prof. Spinčić poslal iz Kopra u Čitaonici sabranih	„	35.—
Celjska Čitalnica po g. prof. Zolgaru poslala		12.50
G. pater guardian Julius Branner u Pazinu izručil po č. g. o. Alberto u M. Nazaret sabranih	„	7.—
G. Hugo Novlan, katehet u Pazinu, izručil po č. g. plovanu A. Koširu u Št. Rupertu sabranih	„	23.—
G. Jan. Sajovic, plovan u Sladini na Kranjskem poslal sabrano u Sladinskoj plovaniji	„	16.50
G. Hugo Novlan, katehet u Pazinu, izručil po č. g. vikaru u Ljubljani sabranih	„	30.50
G. Dr. Ricchetti u Trstu	„	5.—
G. trgovac Franc X. Souvan iz Ljubljane je poslal 50 ponjavah.		
Ukupno	f.	654.50
i polag I. izkaza		349.10
Ukupan svota	f.	1003.60

i 50 ponjavah.

Odbor se najsrdačnije zahvaljuje svim p. n. g. darovateljem te ujedno prosi daljna podpora

U Pazinu, dne 9. Januara 1880.

U ime odbora za stradajuće

F. Sorbač.

Različite vienti.

Dr. Blaho Vitezić, istarski zastupnik za carevinskom vieću bavezje je otik danah u Trst. Pomljivo se obstojnje o stvarih, primio deputaciju seljakah iz Munah, koji su se obratili na njega nemogav nikako doći do svojega gorko zasluženoga novca kod vožnjah za vreme osvajanje Bosne i Hercegovine. Obrekao jim svaku pripomoć sa njegove strane. Želimo mu najuspješniji rad u budućoj sjeditbi!

Nj. Veličanstvo Cesar darovao je iz svoje blagajne 600 for. za Koritniške pogorelce u Tolminskom.

Za stradajuće u Istri darovaše nadalje: gg. I. G. Haggiconsta f. 50; K. G. Ruchponi f. 50; I. de Muratti f. 50; Vit. Stalitz de Valrisano f. 50; F. Hausenbichler f 10; Komend. Mucij vitez de Tommasini f. 50; K. Hütterott f. 50; B. Castro f. 6; O. Gentilomo f. 50; E. barun de Lutteroth f. 50; H. Renner f. 50; Isabella Burton grofica Arundel f. 20; Fr. Glanzmann f. 100; Vj. Slatoper f. 25; V. Steffanutti f. 50; H. Pollitzer f. 50; H. Krausoneck f. 25; I. Brunner f. 50; Fr. Meli f. 50; Bastaško družtvo tršćansko f 50; Polovica od Salvinijeva predstavljanja f. 1075.99; A. Križanac iz Zavalah f. 20; Ferd. Straulino f. 50; G. B. barun de Scrinzi f. 50; Rossetti-Scander f. 50; G. B. Rovis f. 50; A. Godina iz Žminja f. 50; K. vit. Boeckmann f. 100; N. N. kroz uredničtvo „Cittadino" f. 5; Bastaši c. kr. harnice u Trstu f. 50; Vj. Borghi f. 25; Ditta Basevi f. 50; S. M. Krohn f. 25; Jos. Gorup f. 100; Fr. Kalister f. 50; M. udova Kallster f. 100; Ditta Deutschmann & Comp. f. 25; Ditta Goldschmiedt i Netjak f. 0; I. vit. Albori f. 50; Slavno Čitalačko družtvo na Voloskom f. 50; B. Comas f. 100; G. Miniussi f. 25; A. Kiodič f. 25; D. Rothermann; Ditta Simoni f. 30; Glasbena svečanost sala di Ridotto f. 150.

G. Franjo Hafner. Dosadanji profesor na gimnaziji u Gorici imenovan je za direktora gimnazije u Pazinu. Čujemo ga hvaliti kao vrla Slovenca, radujemo se njegovomu dolazku u Pazin čvrsto se nadajuć, da će nam biti pravedan.

Premjene u porečko-pulskoj biskupiji. Č. g. Josip Koraca, do sad upraviteli župe S. Nedelje (u motovunskom dekanatu) je imenovan žup. uprav. u Taru; a na mjesto mu u S. Nedelju dolazi č. g. Grgur Strukelj, koji je do sad bio uprav. župe u Rovinjskom Selu. Č. g. Jakov Sončar prije duh. pom. u s. Vincentu od sad je župn. uprav. u Raklju a mjesto njega je imenovan duh. pom. u s. Vincentu dosadanji kapelan Pornjanski č. g. Ivan Velnić. Č. g. Dragutin Koronika, duh. pom. u Vodnjanu je imenovan kapel. u Šajnih. Iđo je u mir m. č. g. Jovita Blečić uprav. Fontanske župe. Č. g. Anton Legorić, dosadanji duh. pom. u Vizinadi je imenovan žup. uprav. u Fontanah, od kud će skrbiti i za izpraznjenu župu Foškolinsku. Č. g. Josipu Kastelcu, duh. pomoć. u sv. Lovreču, je porjerena izpraznjena župa Gradinska. Č. g. Ivan Barbalić, do sad koralni vikar i duh. pom. u Puli ide u istoj službi u Poreč a na njegovo mjesto dolazi č. g. Andrija Benigar, duh. pomoć. u Labinju, gdje će ga zamjeniti č. g. Ivan Rosić, do sad koralni vikar i duh. pom. u Poreču. M. č. g. Josipu Lileku je podieljena župa u Mentriju.

Premjene u krčkoj (rejskoj) biskupiji. Prečastni gosp. Lovrenac Petris prabilježnik njegove svetosti i jašprit zahvalio se na kanonikatu, dekaniji i plovaniji u Cresu, ta je imenovan duh. pomoćnik, M. č. g. Anton Bunčić, nadomjestnim kanonikom i upraviteljem dekanije i plovanije. M. č. g. Ivan Colombis dosad duh. pomoćnik u Belom (Cajsole) ide za duh. pomoćnika u Cres.

Hrvatsko đačko družtvo u Gradcu „Hrvatska" priredjuje dne 31. o. m. sjajan ples. Čist pribod namienjen je zahladi družtvene čitaonice. Preplate i darovi primaju se za zahvalnošću.

LISTNICA.

Gosp. D. Kastav. Kao što i sam priznajete, osobno se vas ništa nikad nepalo, već se je jednostavno dobra stvar hranila. Vaše oklevanje napisane na sedam arakah nemože se tiskati, jer 1. ono nije izpravak naših tvrdnjah već su različiti nazori o stvarih, 2. prostor našega lista nedopušta, da se tako obširne izjave u njem tiskaju, jer bi se samo tim oklevanjem dva trieja našega lista isključivo popunila. Kakvih možete za tiskjer naćeg dobiti.

P. n. g. S. u Opavi: Povlastim tiskarom izplatnje se predplata do konca prošle god. 1879.

Šamotan co. Trnjavarah na Trsatu: Dobro!

Rajčević M. u Bergudnu: Predplata primismo, zbrdano obradjamo.

Sokolić G. u Nerezinah: Predplatu za tamošnjih 14 predbrojnikah primismo; drago nam je, da ste složni, samo napred!

Rački Anton u Fužinah: Namireno do konca prošle godine 1879.

Antoljak S. u Verovitici: Primit ćete željeno, uz cienu od 50 novč.

... u Karnici: Dvie tisuće.

Bašić I. u Portosaidu: Naručeno dobit ćete!

Kučar M. u Kopru: Namirano do zadnjeg ožujka tek. god

Neimenovanomu: Napomenute pjesme pošljite nam što prije, i za dopise bit ćemo vam zahvalni, srećno!

M. Justiniću žup. u Miholjicah: Namireno sve, da ste mam zdravo!

Frankorić M. u Berseču: Primismo!

Pregled tršćanskoga tržišća.

dne 15. Januara 1880.

		OD fior.	OD nč.	DO fior.	DO nč.
Vosak primorski i ugarski	za 100 Kg	—	—	—	—
Kafa Portorико	„	108	—	126	—
S. Domingo	„	78	—	92	—
Rio polag vrsti	„	69	—	96	—
Cukar austrijski	„	37	50	40	—
tečeni	„	33	75	35	—
Crlenje trava bukače (Origanotmo)	„	180	—	210	—
Naranče skrinjica	„	3	—	5	—
Karube paljezke	za 100 Kg	5	—	7	50
levantinske	„	6	—	8	50
dalmatinske	„	—	—	—	—
Smokve Kalamata	„	—	—	16	—
paljezke	„	13	—	18	—
Limuni skrinjica	„	3	25	5	75
Hadenski lišti mendule pul.	za 100 Kg	110	—	116	—
dalmatinske	„	—	—	—	—
Lešnjaci	„	33	—	38	—
Šljive	„	17	—	19	—
Pšenica ruska	„	13	30	14	—
ugarska	„	—	—	—	—
galaška	„	—	—	—	—
Kukuruz (turkinja) ruski	„	8	90	9	—
ugarski	„	9	—	9	30
Raž	„	—	—	—	—
Ječam	„	9	—	12	—
Zob ugarska	„	8	50	9	—
arbanaška	„	—	—	—	—
Pasulj (fažol) polag vrsti robe	„	12	50	13	75
Bob	„	—	—	—	—
Leća	„	—	—	—	—
Orlić talijanski	„	18	—	23	—
inglaski (klinjoli)	„	16	50	17	—
Vuna bosanska	„	86	—	100	—
merejska	„	155	—	170	—
arbanaška	„	92	—	118	—
istarska	„	—	—	—	—
Daske koruške jelovice	„	49	—	92	—
štajerske	„	44	—	72	—
Orode	„	11	40	13	—
bukovice	„	6	—	12	25
Ulje italij. alije vrsti	za 100 Kg	45	—	50	—
najbolje	„	65	—	80	—
srednje vrsti	„	—	—	—	—
dalmatinske	„	—	—	47	—
istarsko	„	42	—	46	—
Kamene ulje u bačvah	„	10	—	—	—
u kanetah	„	12	25	—	—
Kože strjjene anike	„	145	—	165	—
rube volarje anike	„	110	—	134	—
dalm., ist. i bos.	„	76	—	100	—
janjeće anike	za 100 kom.	—	—	—	—
dalmatinske	„	50	—	60	—
koje	za 1 Kg	65	—	75	—
rasne slane	„	60	—	65	—
suhe	„	55	—	70	—
zelje za 110 komadah, u srebru	„	25	—	31	—
Bakalar	za 100 Kg	25	—	35	—
Sardele i bovli	„	18	—	24	—
Vitriol modri	za 100 Kg	26	—	27	—
zeleni	„	—	—	—	—
Masło	„	60	—	80	—
Loj dalmatinski i suški	„	39	—	41	—
Sala	„	45	—	50	—
Mast (sale razpoljene)	„	45	—	50	—
Slanina	„	51	—	55	—
Žalija steatar (100 litarah)	„	—	—	—	—
Galitli istarski	za 100 Kg	30	—	—	—
Ruj sušti	„	5	—	—	—
istarski	„	7	—	7	25
Lišće od jarovike	„	13	—	14	—
Vinske strgovine (Grtpota)	„	—	—	—	—
cpiek	„	31	—	40	—
Med	„	37	50	—	—
Lanene (jabučice od jarovike)	„	—	—	—	—
Pasul bieli od 100 Kg	„	17	25	13	—
Cesje (krmce)	za 100 Kg	7	—	18	—
Kotrun dalmat.	„	14	—	16	—

Tšk Noracah polag Borse u Trstu

od 1—13. Januara 1880

Dne	Cekinah (Zwanziger)	Napoleond	Lira aust.	Pruski tolar	Dne	Cekinah (Zwanziger)	Napoleond	Lira aust.	Pruski tolar
1.	—	—	—	—	9.	5.47	9.38	11.32	—
2.	5.48	9.39	11.30	—	10.	5.47	9.39	11.31	—
3.	5.48	9.39	—	—	11.	—	—	—	—
4.	5.48	9.39	11.30	—	12.	5.48	9.39	—	—
5.	—	—	—	—	13.	—	—	—	—
6.	—	—	—	—	—	—	—	—	—
7.	5.48	9.39	11.30	—	—	—	—	—	—
8.	5.48	9.39	11.30	—	—	—	—	—	—

Častnim crkvenim oskrbničtvom.

Crkvenimi je zakoni naredjeno, da se u crkvah rabe za službu božju svieće, koje su jedino iz voska. Pošto se pako od nekoliko godinah počelo mješati u vosak, koji ima služiti za pripravljanje crkvenih sviećah, mnogovrstni luk; podpisani željom, da po crkvenomu zakonu posluži svim crkvenim oskrbničtvom pravimi sviećami iz čista voska, zaprosio je ovdješnju sl. nadbiskupsku kuriju, da bi ona blagoizvoljela nadzirati njegove svieće I. vrsti (I. compimento), koje bi imale služiti za crkvenu porabu. I doista, sl. nadbiskupska kurija primi tu ponudu dekretom od 28. marča t. g. broj 466 ustanovivši posebnu nadzorničku komisiju, koja će uvjek skrbno paziti, da moje svieće I. vrsti (I. compimento) budu baš iz prava čista voska.

Takove su svieće vriedne svake pohvale, ne samo zato, što su iz čista voska, nego još što mirno i po malo gore, nekapljuju i nekidaju se, vlastitosti, radi kojih i bieahu odlikovane u raznih izložbah.

Podpisani proviđjen je uvjek velikom zalogom takovih sviećah svake veličine i debeljine, a još k tomu i duplirah, uskrsnih i slikanih sviećah svake vrsti. A da bude č. crkvenim oskrbničtvom laglje, podpisani činit će doći svieće, svim onim, koji ga kakvom naredbom počaste, u najbližnju železničku postaju, poštu, il luku i to bezplatno (franko) i prosto svake vozarine uz cienu f. 2.50 kilogram (dakle f. 1.40 funt) plativši račun u vrieme 2 mjeseca, a kašnj in će se isplatam računati 6 po sto god. interesa.

Ako bi tko želio sviećah niže vrsti, lahko ga poslužim onimi II. vrsti, rečenih „sottana" po f. 2.20 kilo, kanoti i bielimi III. vrsti po f. 1.80 kilo istom pogodbom kao odzgor.

Nahodi se kod mene takodjer skladište križnihputah u oleografiji pozlaćenimi i rujavimi okviri razno veličine po baš spodobnoj cieni, kanoti i izvrstna tamjana i drugih stvari za crkvenu rabu.

U Gorici (Görz) mjes. oktobra 1879.

Alojzio Bader
svećar Sjemenarska ulica broj 125.

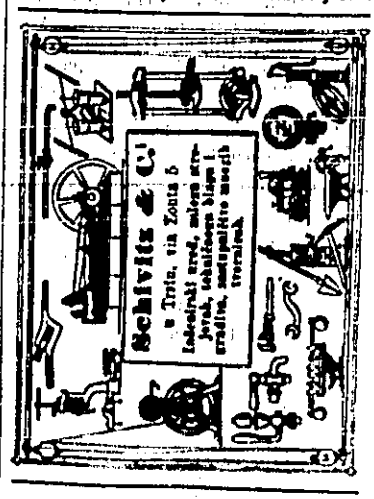

Oglas.

Podpisani preporučuje crkvenim upraviteljstvom i prečastnomu svećenstvu čvrsto i lieno vezane **Misale, Breviare itd.**, *koje se prodavaju u štamparni Seraskinovoj u Puli.*

Grgur Seraskin
tiskar i knjigovez.

Izdavatelj i odgovorni urednik K. KRISTIAN.

Tisk SINOVI K. AMATI.

Broj 3. U Trstu 1. Februara 1880. Godina XI.

NAŠA SLOGA

POUČNI, GOSPODARSKI I POLITIČNI LIST.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari“ Nar. Pos.

Predplata s poštarinom stoji 2 for., a seljake samo 1 for. za celu godinu. Razmerno 1 for., a seljake 50 novč. za pol godine. Izvan Carevine više poštarina. Odje se najde najmanje 8 seljakah te su voljni, da im list šaljemo svim ukupno pod jednim zavojem i imenom, davat ćemo za 70 novč. na godinu svakomu. Novci se šalju kroz poštarsku *Naznačnicu*. Ime, prezime i najbližu Poštu valja jasno oznaditi. Komu List nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se neplaća nikakva poštarina, napisav izrazu *Reklamacija*. Tko List prima i drži, ako je pošten, to ga i plaća.

Izlazi svaki 1. i 16. dan mjeseca.

UREDNIČTVO I ODPRAVNIČTVO nalazo se

Tipografia Figli di C. Amati, via della Zonta, N. 7.

Pisma se šalju platjene poštarine. Vieści, dopisi i drugi spisi štampaju se ili u celosti ili u izvadku, naime prama svojoj vriednosti i smiera ovoga Lista. Ne podpisani se dopisi neupotrebljuju. Osobna napadanja i čisto sukromne stvari nemalaze mjesta u otom Listu. Priobćena se pisma tiskaju po 5 novč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 novč., a svaki redak surše 5 novčičah; ili u slučaju opetovanja po što se pogode oglasnik i odpravničtvo. Dopisi se nevraćaju. Uredničtvo i odpravničtvo, osim izvanrednih slučajevah, nodopisuju, nego putem svoje *Listnice*.

NA POMOĆ!

Ljuta nevolja vlada ove zime našom zemljom! Sa nijedne strane nečujemo dobrih glasovah već odasvud nas se moli za pomoć. Slaba il nikakva ljetina prošle godine počela se je na već dugo vremena nečuveni način ćutiti, k tomu stroga zima a nigdje, da si za se i za obitelj kruha zaslužiš! Kruti glad uvukao se i pod krovove, koji ga dosad nisu poznavali, starcu nemožeš pružiti obične hrane, djeci nisi u stanju podati svagdanjega kruha! A kako da odoliš prodirućoj studeni? Kuća ti nema goriva, oskudieva te si nemože pribaviti drva; ubogu dječicu, vidiš, kako je bez haljinah, kako zdrava mora skoro da gine! Uz to valja plaćati razne nameike i plaćila, a odkud, kad se nevoljnik ni sam od glada nemože obraniti! Još dva, tri mjeseca nije nade, da će bit bolje, zemlja neće do kasna roditi a radnje i djela, koja bi se imala izvesti, neće se odmah početi, pa da se skoro i počmu, tu bi se jedva mogli sami radnici oporavit a nipošto starci, nevoljni, nemoćni, ubogi, djeca! Evo takvo je stanje u našoj Istri!

Sastavio se je odbor naših ljudih u Pazinu u plemenitu svrhu i darovateljne ruke odazvale su se već sa više stranah. Bog jim naplatio! Nu nevolja je velika, zato valja izdašne pomoći, da se barem najvećoj potrebi doskoči.

Mili rode! Promisli svaki, kako je okrutan „glad“, znaj da braća tvojega naroda trpe, a ti odkini koricu pa ju pruži svomu bratu, da ga spasiš! Nevoljnik bit će ti zahvalan i izpunit će se ona: „Ljubite se i podupirajte se medjusobno.“ Umoljavaju se svi rodoljubi, da svaki u svojem mjestu, i u gradu i na selu, sabere što mu blagodarne ruke urnće a bio i najmanji darak, pa da ga na „odbor za stradajuće u Istri u Pazinu“ ili na „Našu Slogu“ pošalje. Odbor, kojemu su poznati krajevi i mjesta, gdje najveća nevolja vladu, priskočiti će, kao što i dosada. Istrianom u pomoć, jer nema skoro kraja, gdje skore pomoći netreba. Nadamo se dakle, da će svaki polag svojih silah doprinieti po koji dar za svoju nevoljnu braću. Imena darovateljah biti će kao i dosad objavljena u našem listu.

Velikom radošću doznajemo, da se je i u Zagrebu ustrojio odbor za dobrovoljne prinose našim Istranom, na čelu toga odbora je g. Fr. Arnold kr. javni bilježnik u Zagrebu a blagajnikom je g. gradski senator Deželić. Evo ti jednokrvne braće sa svih stranah, neće te zapustiti!

Državna pomoć stradajućim

I Dr. Vitezić.

Ovih danah razpravljao se u carevinskom viecu zakon, kojim će država podpomoći one krajeve, gdje vlada velika nevolja. Budući nam prostor lista nedopušća, da naše čitatelje natanko obavjestimo, ograničit ćemo se na našu Istru.

Opredielila se svota od 50,000 f. za našu pokrajinu, da se kupi žita i ostalo pak da se podieli med stradajuće, koji će u svoju vrieme tu svotu povratiti, a dotle će jamčiti provincija i dotične obćine. Kod razprave ove podpore zauzet za svoj narod izreče naš zastupnik po prilici sledeće:

„Odnošaj stranakah, koje u Istri u Istinu obstoje, nuka me vladi preporučiti, neka se kod dieljenja predujma za žito i osobito kod razdieljivanja živeža (hrane) nevoljnikom upotrebi najveću objektivnost, t. j. nek se negleda, kakove je narodnosti ovaj ili onaj, kako je kad glasovao, nego neka se jedino uzme obzir na potrebu.“

„Ja nebi bio ove opazke učinio, da mi nisu došle viesti, iz kojih razabirem, da se je kod dosada izdanih svotah različno postupalo te da se je zloporabah konstatiralo. Ja se uzdržavam, budući bi odviše zategnuo razpravu, navesti poimence slučajeve, koji su mi poznati; ja to izpuščam u nadi, da će državne oblasti sve učiniti, da se što sliena nebude već opetovalo.“

Kod razprave o 135,000 for. kao državnom predujmu za javne radnje u Istri progovori opet naš zastupnik sledeće:

„U §. 3 opredeljena je svota od 135 000 for. kao državni predujam za markgroforiju Istru, da se izvedu javne gradnje iz zemaljskih, kotarskih i obćinskih sredstvah.“

„Veoma moram žaliti, da niti u motivih visoke vlade niti odbora nisu navedene gradnje, koje će se poduzeti.“

„U Istri, moja gospodo, obstoje sasvim čudnovati odnošaji. Tu su dve narodne stranke, slavenska i talijanska, a velika je većina Slavenah. Odnošaj je po prilici kao 3:1; a ipak je talijanska stranka vladajuća, ima prevladu kod obćinah, u zemaljskom zastupstvu kao i u carevinskom viecu. Ja neću ovdi iztraživat, kako je to došlo, ja ću samo navesti, da je tomu, kao što sam već i kod druge zgode napomenuo, kriva bila vlada — absolutna kao što i konstitucionalna. — Nu sad je tako, te se je kod ustanovljivanja radnjah bojati, da se tu neće sasma objektivno postupati i da će se to možda upotrebiti za politički kapital. Ja nestavljam nikakvoga predloga, a i težko bi bilo u toj stvari; nego nemogu od manje, da vladi najvruće nepreporučim neka gleda, da se kod gradnjah, koje će se izvesti, najobjektivnije postupa.“

Na predlog Vitezićev zaključilo se takodjer iztražiti uzrok tim redovito povraćajućim se nevoljam i oskudicam.

Istrani, ako budete opazili kakvu nepravicu, posaljite svoje pritužbe dičnomu zastupniku i on će gledat, da se odstrane i zauzet će se za vaše pravice. Živio!

Dogodjaji u Kastvu.

„Br 436. Oglas. Na temelju §. 90 obćinskoga reda se javno naznanuje,

HRVATSKE NARODNE PJESME IZ ISTRE.

CCI.

Djetetu u zibki.

Nanaj, nanaj, lipi sin,
Otac ti je gospodin,
Majka ti je gospica,
Zibarinka tičica!

„Glasnik“ Vold. sb.

CCII.

Kad se djeca love.

Kamarica škriplje,
Majka sinka zibljo;
Kamarica propade,
Majka sinka popade!

„Novine“ Vild. sb.

CCIII.

Neokretnomu (lenomu) djetetu.

Biži, biži, maglina [1]),
Jakor teče iz Pazina
S šarima veli,
S pikastima konji,
Da će te nabosti
Na jelova cviti;
Da će te ponesti
V one černu jamu
Kade je ta jama?
S ternjen zagračana! [2])
Kade je to ternje?
Žito ga zgorelo!
Kade je to žito?
Vodica ga ugasila!
Kade je ta vodica?
Golubići popili!
Kade su ti golubići?
Svati su jih zeli!
Kade su ti svati?
Ši su po noveštu!
Kadej ta noveста?
Ferkuila je u jamu,
Kako mi u stanu!
Biži, biži, noveste,
Četiri teče pote
S puškami, lembardami
Pin, pen, pun!“!

Isto

CCIV.

Večernu, koji se med djeca meša.

Zaspal Pave pod crekom u hladu.
Stani, Pave, tvoa ca te palk.
Neće stati, dokle svoje nepovrati
Sunce sveti nad merzal studenac.
Tri vile tancaju nad merzal studenac
Med njimi tancal (a veli ...[3])

Isto.

CCV.

Kada djeca igraju slepa miša.

(U Istre, kao sve ostale Vallikove.)

Stavivši se djeca u red, jedan od njih iztrieba, tko da bude prvi slepi miš, sledećimi čudnimi rieči: „Binguli, bangali, prekačer, čiči, piči, temperiti, čika, čaka, utikaraka, jena vila, a bil paka“ [4]) Na koga pade posljednja rieč, taj ni mora dati oči zavezati. Slepi miš uzme po tom šibicu u ruke [5]), poćme:

Moja mačka putem gre,
Koga zapše, ogrebe!

(Drugi skaču njega zjačaju:)

Stipan lene mlati
Pred garanjicom vrati,
Z četvrtima bati.
Ouček joj plača,
Mačka joj jih tiši
Sa slepima miši.
Popal Stipan barilcu,
Razbil mački glavicu;
Mačka teče u strane,
Stipan za njon plane;
Mačka teče stazicom,
Stipan za njon s mlaviconi [6])
Mačka teče na polje,
Stipan za njon na konje;
Mačka teče za potok,
Stipan za njon na poskok;
Mačka teče va gore,
Stipan za njon nemore.

Ima još i drugi, slabiji način, kako djeca iztrebaju: „Pen, pen, penica, jajerova (od jaja) kerica, stan' glat (gledat), man glat, popečak, stara baba va dolac.“ Ijeva ei izabere jednu, koja iztrieba (gankarica), a drugu penicu, da pazi, da gankarica brojeć, neki prevarila. Na koju pade zadnja rieč „dolac“, ona bježi, a ere druge za njom. Kad ea je ulovilo, ona je „stara baba“ te počme igru, koju su namislile igrati.

Iztrebaju (broje) još i sliedeći čudnimi brojevi: „Jedanga, dvaknta, tritute, čiteri, pega, loga, sedmica, šekra, devja, diš; to jest: 1, 2, 3, itd. do 10.

„Glasnik“ Vild. sb.

[1]) Iradica.

[2]) zagračena.

[3]) Nekoje ove rieči čule bi se morda ovako tumačiti: prekačer = prekačiti, prekopitiš, temperiti = tapak, ni se tumačiju, il vas vidiš, baraka se poditčina paka = opet.

[4]) Koga šibicom zadenu, taj ga mora da sustigne.

[5]) Mistrinom Majom.

da u drugoj polovici meseca Marča ove godine, držati će se izbori za novo zastupstvo mestne občine Kaštav. — Zato je i občinskomu načelništvu naloženo neka po §§. 12—16 dotičnoga izbornika sastavljene liste biratelja u svojoj pisarni po §. 17. istoga reda javno na uvid izloži. C. kr. kotarski kapetanat u Voloskom 22. jenara 1880. C. k. kot. kapetan Dr. Petris s. r.“

U Kastvu dakle predstoje občinski izbori. Kastavci čute uvriedu nanešenu njim razpustom njegovoga muževnoga zastupstva. Znadu koga njim je birati. Znadu, koj će i u buduće znati spasiti čast občinara. Ni malo neće se obazirati na one, koji njim mraze najobljubljenije občinare kastavske, koji psuju na njihove popove. Oni će se obazirati samo na svoju čast, na svoje dostojanstvo i na svoje osvjedočenje.

Dakle sad je u občinarih kastavskih zadnja instancija, nadamo se, da će ju dobro rešit.

Prisiljeni smo opet, da objelodanimo postupak našega kotarskoga kapetana. Svaki laik će znati, da se oblasti kod izborah nemaju mješati niti uplivati na birače, svaki neka bira po svojem osvedočenju. Za 17. jenara pozvao je c. kr. kapetan na Volosko 54 občinara kastavska. Sve je znatiželjno očekivalo, što će biti. Sakupljenim občinarom čitao je i govorio g. kapetan lekciju na tri arka papira napisanu. Kovao je u zviezde dosadanjeg upravitelja, činovnike, imenito pako Cudera! Preporučivao je nadalje, da izaberu za buduće zastupnike mirne ljude, a odvraćao od nemirnjakah (valjda od onih, koji si nedaju po nikom gaziti prava občinskoga zastupstvo); psovao *na agitatore, među kojimi imade i popovah, koji se, nevršeć svoje dužnosti u crkvi, pačaju za stvarmi, koje na nje nespadaju;* zagrozio se je konačno agitatorom, *koji bi mogli avancirat do kriminala!* Neka se sada objektivno sudi, jeli nije to pritisak? Jeli dolikuje oblasti, da predstojnik političkoga kotara odvraća narod od svećenstva? Valjda je nastala njekakva nova teorija, da se u ovoj dobi toli bezvjernoj još hucka proti elementom, bez kojih sama država ne bi mogla obstojati. Quousque tandem! Jeli njekojim sve slobodno? Občinari kastavski slušali su strpljivo i čitano i govoreno. Otišli su i žalili izgubljeni dan: *Njihova sriest i njihovo dostojanstvo nam jamči, da se kod predstojećih občinskih izborah na ništa drugo obaziruti neće, nego na svoje osvedočenje.* Nisu oni ničije lutke, nego su muževi. Stvar o agitatorih čini nam se smiešna! Da je i koji agitator, tad se čudimo učenosti g. kapetana! Muževi, koji se zauzimlju za občinu, koji se *samo zakona drže*, koji zakone i drugim probitaju: ovi zaslužuju ime narodnih naučiteljah. Ove bi mogao g. kapetan sa žandari i u zatvor baciti, kako se je jur grozio; al stvar, koju zastupaju, ipak bi na čvršćih nogah bila, nego li je stvar, koju zastupa g. Petris svojim postupanjem!

Dajte nam što nas ide.

Ovo smo i lani u 1. broju našega lista uztvrdili i dokazali: „Nije druge. Talijanstvo vodi nas u Italiju, njemačtvo vodi nas u Njemačku. *Jedino hrvatstvo ostavlja nas u Austriji.*“

Hotjeli smo tim naznačiti pravi put, kojim bi se kod nas imalo ići, da se nevredja naših pravah i da se nemadi proti monarhičnomu probitku.

Od onda smo još na gorem

Narod se doista bûdi — znak, da neće propasti, al proti nam a za t lijanstvo i njemačtvo se sve veće radi.

Kod središnje vlade pred kratko vrieme bar koji Hrvatom koliko toliko prijazan — sada Niemac ili Talijan.

Dvojicu trojicu hrvatski znajućih mladjih činovnikah odstranilo se ili se odstranjuje, a mjesto njih dolaze u čisto hrvatske kotare ljudi, koji nit rieči hrvatski neznadu.

Hrvati oko Pulja i u njem bili su kod občinskih izbora stalni pobjede — občinske izbore se je obustavilo.

U Kastav poslalo se je Garibaldinca, da občinom upravlja, i tako se ukinuo u občini zakonito zavedeni službeni jezik, i počinilo se stvarih, koje osamnjene tu stoje.

U Pazinu, uz razne nezakonitosti, koje da se ne dogadjaju, imala bi vlada paziti, i uz pomoć c. kr. činovnikah pobjedili su kod izborah naši protivnici.

U istom Pazinu gimnazija je još uvjek njemačka u zemlji, koja Niemaca nejma, dočim većina stanovnikah te zemlje gimnazije u svojem jeziku nejma. Ravnatelja nepoznajućega hrvatski doista već nejma. Očekujemo kako će sad biti.

Koparsko učiteljšće je još uvjek ciela Babilonija. Njemački mora se još uvjek podučavati većinu predmetah. Talijanstvo, službeno, sve to veće cvate. Za koj dan biti će Slovenci opet Nemci, Talijani Talijani, Hrvati moć će birati izmed njemačtva i talijanstva.

U pučkih školah jedva se je koj korak učinio, da se zadovolji uzakonjenim pravom Hrvatah. Saslušav one, koji škole uzdržavaju, *odlučuje o učenom jeziku pokrajinska školska oblast u medjah zakonom ustanovljenih*; a to će reći odlučuje vlada. Premnogo je mjestah sa hrvatskim stanovničtvom, koje imaju škole talijanske. Zminjci čekaju već jednu godinu, da njim se dozvoli hrvatska škola. Mjesto da se mnogim učiteljem, koji bi mogli, da se za hrvatske škole usposobe olahkoti posao, nalaže njim ministerijalna naredba, da rade izpit iz njemačkoga jezika.

Mi pitamo ni veće ni manje, neg što nas ide i što nam je zakonom zajamčeno:

1.) da bude služben jezik posvud i svagdje, gdje ima Hrvatah, i hrvatski; da službeni listovi za Hrvate, službene objave, hrvatski oglašuju; da činovnici gdje i Hrvatah ima i hrvatski govore i da budu nepristrani;

2.) da se nastoji, kako bi se činovnikah odgojilo, da budu i hrvatski znali. Pučke škole neka budu Hrvatom hrvatske; na učiteljišćih neka se mladići i djevojčice tako odgajaju, da budu mogli i mogle učiteljevati u zemlji po većini svojih stanovnikah hrvatskoj i neka budu upravitelji i vjesti hrvatskom jeziku i nepristrani naprama svim narodnostim; pazinski gimnazij nek se bar počimlje pohrvatjivati, da se pak posve pohrvati. Na njem nek bude obligatan predmet talijanski, a tako i na talijanskih srednjih školah obligatan predmet jezik hrvatski.

Munjci i Abendroth.

Kad se je Bosna osvajala i osvojila, mnogo je naroda išlo tamo zaslužka si tražiti. Išlo je i našega. Išlo je i Munjaca do 23. Njih 17 (8 Pilosa, 3 Jurančića, 3 Dojmovića, 2 Bučkovića, 1 Satković) pogodilo se u Trstu decembra mjeseca. Za voz i par konjah i vozarom pogodili se po 6 for. dnevnice i po 40 novčića za vozara na dan, kad se odpute iz Trsta do dana, kad se vrate kući. Voz sa konji bio je cienjen na 250 for. Dne 23. decembra 1878. dobili cedulje procjene njihovih konjah i voza a ta procjena ustanovljena je na cedulјah za 200 for. Na početku te cedulje zabilježena je firma: „*K. k. Armee-Fuhrwerks-Unternehmung Abendroth Mostar-Serajevo.*“ Podpisan je Beurle. Timbar je pod cedulјom „*K. k. Platzkommando Triest.*“ Na ovaj timbar najviše su se Munjci zanašali, onj su se najviše pouzdavali.

Munjci poslali sa svojimi vozovi i konji vozare, sinove ili druge mlade ljude. Poslali jih obskrbiv jih sami, zaduživ se, jer nisu ni novčića dobili na odlazku premda su bili ugovorili, da će bit plaćeni od dana, kad se odpute iz Trsta.

Skupnu pogodbu dobili su pisanu jedva *4. jenara 1879.* sa podpisom „*K. k. Armeefuhrwerks-Unternehmung Abendroth*“ Kolowratek, i to u Mostaru. U pogodbi se kaže: „Ja plaćam u napriedak (auf weiteres) svakomu vozu 5 for. dnevnice dakle već ne od 23. decembra 1878, nego od 4. jenara 1879. O plaći za hranu vozaru nejma nit spomena. Voz i konji cienjeni su na 250 for. onako kako se je ugovorilo u Trstu, a ne onako, kako bijaše zabilježeno na cedulјah izdanih gospodarem tih konjah i vozovah u Trstu. Na svrsi pogodbe veli se, da imaju gospodari vući novce u Trstu „Hotel della Ville“ kod Beurla punomoćnika Abendrothova.

U Bosni su njim hranili konje kako bijaše ugovoreno; novce za hranu vozarom (Menagegeld) dobili su po 49 novčićah samo četiri dana. Vozari javili svojim gospodarem, da nit nemogu živjeti sa 49 novčićah, a nit da tih 49 novčićah nedobivaju. Gospodari javili njim, da uzimlju od dnevnice svakidanje 1 forint. To i činili, dok su što dobili.

Dne 23. aprila 1879 dobili su svoje odpustnice učinjene u Mostaru a podpisane sa „*K. k. Armee-Fuhrwerks-Unternehmung Abendroth Mostar E. Dückelmann.*“ Odpustnice glasile su ovako: N. N. „Putuje sa svojim vozom kući. On ima pravo posto pošalje svoj zapisnik zasluzbe i posto se račun svrši, tečajem mjeseca maja ostatak svoje zasluzbe dignuti kod g. Beurla u Trstu Hotel della Ville.“

Na glavu na nos pobralo se je neizkusnim mladićem —, vozarom — knjižice, u kojih su njim zasluzbe bile pobilježene.

Računajuć od dana 23. decembra 1878, do 19. aprila 1879, ti ljudi zaslužili su si oko 600. for. čista dobitka, bez dnevnih 49 novč. za vozara. Dobili nisu niti trećinu toga, koji veće, koji još i manje.

Trčali su gospodari svakoga tjedna u Trst, al uvjek se jih je odpravilo: „računi još nisu gotovi“. Do dana današnjega još nisu niti novčića dobili. Gospodari bili su se zadužili za spremu svojih vozovah, konjah i vozarah, za obskrbu istih, u nadi da će te dugove skoro moći namiriti. Dobili nisu, što su zaslužili, dugove moraju plaćati, a čim, nego da prodavaju svoje kuće i posjede. Tako propada i naš hrvatski narod u Istri. *Tako gubi vjeru u svoga.* —

Nedjelju dne 11. jenara došlo tih 17, i još drugih 6 Munjacah k velemožnomu g. dru. Dinku Vitezića, da mu stvar razlože neka se za Boga za nje pobrine.

G. Vitezić lieno jih je primio,

CCVI.

Kada sunce zahadja.

(Pjes i pjesmica istarske djece, morda mitologička.)

Djeca najprije se vrte svaki sam za se, potle primu se dva i dva i zavrte pod pazuhami. Tad se primu u kolo postavivši jednoga u sriedu, kog imenuju „slipi miš“, akoprem nejma joште oči savezane. Taj sad gleda, kako bi izpod rukuh svojih drugovah utekao, nu ovi mu nedadu, al kad je utekao razvrte se kolo i svi udare za njim dok ga ulove. Uhvativši ga, savežu mu oči, te koga on primi, taj ga zamjeni. Kad se igra svrši, pleskaju rukama. Igrajuć kolo pjevaju sliedeću pjesmicu:

Sunce zahaja,
Miš [1]) po kući rajda:
Raja doma ni,
Kuća mu gori. [2])
Vela vrata odperta, [3])
Stara baba oderta. [4])
Ča se ono čerul? [5])
Puna baba červi, [6])
Kako makaruni.

[1]) *mal.* — [2]) večernji sumrak. — [3]) izlak. — [4]) jasna večernja zvizda. — [5]) titrde zvizde. — [6]) crvi.

CCVII.

Slipi miš.

(Iz Vrbnika, kao sve ostale iz Trn. sbirke.)

Slipi mišu, kamo reš? [1])
Na babini brajda!
Če nosiš? Kašćen!
Čin ju hoćeš posmočit?
Babinum možicun!
Kadi je ta možica?
Pod pollcom vial!
Kadi je ta pollca?
Ognjić ju je zgorel!
Kadi je ta ognjić?
Vodica ga je zalila!
Kadi je ta vodica?
Po putiću je stekla!
Kadi je ta putić?
Travica ga je zarasla!
Kadi je ta travica?
Volić ju je pojal;
Kadi je ta volić?
Sikirica ga je ubila!
Kadi je ta sikirica?
Kovač ju je razkoval!
Kadi je ta kovač?
Crvi su ga rastočili!
Kadi su ti crvi?

[1]) gre.

Kokoše su je pozobali!
Kadi su te kokoše?
Tamo doli Vincih
Na belo] šenici;
Din, din, din,
Sretomu Antonu krunicu,
A meni pojubicu!

Trin. sb.

CCVIII.

„Tancaj, tancaj, mlad junak,
Podlišinu opasan!“
„Neka tanca černi kos,
Ja ne morem, zač sam bos;
Neka tanca moja žena,
Ka je u škornjah obuvena!“

Isti.

CCIX.

Prišli su nas pobediti,
Hadon divojkom, ruforumena!
„Ča bi te vi od nas radi?“
Hadon itd.
„Bimo radi jenu mladu divojčicu!“
Hadon itd.
„Kako se ime toj divojčici?“
Hadon itd.
„Ime joj se Mare!“
Hadon itd.

„Vi ju spojmite, ter ju spojmite.“
Hadon itd.
„Ona mi je černa oka, hitra skoka;
Samo mi je ne zgo...“

Ovom se pjesmom igraju prosci. Na jednu stranu ilu sve djevojčice, a na drugu muškarci. Dodju dva prosca i odgovaraju na pitanja; na što im daju djevojčicu, koji oni odvedu k sebi. Tako rade do posljednje, al ove im nedadu, nego reku, da im ova ostaje za sjeme, tada se uhvate svi u kolo

Isti.

CCX.

Bože, Bože, čuča se,
Kolač nosi, doma gre;
Maloj Mari postole,
Crne, bele, čerjene,
Od kamuza skrojene,
Silom nabadani,
S.....a namazani.

Isti.

CCXI.

Mali Frane sobjum se
„Če mi nosiš, Frane moj?“
„Ja ti nosim prsten zlat!“
„Komu ćeš ga darovat?“

kaka on samo i proste ljude primati znade. Razgledao njihove spise, čuo njihova razlaganja. Rekao njim je, da je i on interpelaciju velemožnoga g. Obreze podpisao, a sad da valja čekati na odgovor ministarstva. On se svakako povoljnù odgovoru nada. I ako nebudu svega dobili, dobiti će dobar dio. Mi mislimo, da bi sve dobiti morali. Kod države su si ti ljudi novac zaslužili. Ako narod od glada skapava, dužna je država zanj se brinuti. Tim veća njoj je dužnost nastojati, da narod ono, *što je zaslužio potom svojega lica*, zadobije. Nije većega grieha, nego radniku njegovu gorko zasluženu plaću uzkraćivati.

Rekao je g. Vitezić Munjeem, da si točno pobilježe zaostatak njih idući u vrieme što ministarstvo na interpelaziju Obrezinu odgovori. A izrazio čvrstu nadu, da će njim to pobilježiti najtočnije onaj rodoljub, koji jih je k njemu poslao.

Pogled po svietu.

U Trstu 30. siečnja 1880.

Carevinsko se vieće bavi zemljarinom. Misli se zastupnikah u tom poslu jako razilaze. Jedni bi htjeli, da se diže zemljarina na temelju percentuacije ili toliko po stotini od čista dohodka, a drugi na temelju kontingenta ili toliko od pokrajine. Grof Taaffe da će što prije popuniti ministarstvo, i to sa klupah većine carevinskog vieća. U tom slučaju vele, da će ustavovierni ministri, što se sad u ministarstvu nalaze, odstupiti. Mi nevjerujemo ni jedno ni drugo, te se baš ničemu nenadamo od njegova ministarstva; jer mu je još uvjek stara ustavovierna stranka prva i najveća briga. Po predlogu ministarstva, duhovni bi pomoćnici na vanjščini imali od sad unapred vući for. 250 godišnje plaće; mjesto f. 210, kao što vuku sada I to je ono tobožnje poboljšanje svećeničkog stališa, što bijaše spomenuto u svoje vrieme u prestolnom govoru. Nije li to poruga? Dne 21. sastao se opet ugarski sabor. U Budim-Pešti se još uvjek vrste svakojaki skandali. Magjarski kraljevinski odbor da hoće, da donaveže nagodbene dogovore s kraljevinskim odborom hrvatskim, koji da hoće dne 15. feb. opet u Peštu.

Bismark se vratio iz Vrzina u Berlin. Dne 12. veljače otvorit će se njemački parlamenat. Njemačka će u veliko umnožiti svoju vojsku. Na to da ju sili dvojbeno držanje Ruske i Francuske. Pruski Poljaci da će tražiti od vlade zajamčenu im medjunarodnim ugovorom i kraljevskom rieči svoju narodnu samoupravu. Dočim se u svoj ostaloj Europi porezi dižu, u republikanskoj se Francuskoj snižuju. Englezi su se poslje tolikih bojevah naumili povući iz Afganistana. To je znamenje, da im je ondje veoma vruće pod petom. Ali zato neprestaju šarati proti Rusiji i u samoj Persiji. S toga ruski listovi vele, ako nebude Persija pametna, da će se prvi ples proti Englezom u Aziji najbrže odigrati u Teheranu, persijskoj prestolnici. U Italiji je kralj odgodio parlamenat, dok popuni boljimi ministarskimi pristašami rimski senat. Dne 25. bili su u Bugarskoj saborski izbori, ali barod da jih je onemario. Crnogorci da će počekati do proljetja izručenje Plave i Gusinja, a onda šta Bog dade i sreća junačka.

DOPISI.

Baška *mjeseca jenara 1880.*

Ako su ikada Bašćani ćutili potrebu, da uvrste u „Našu Slogu“ njekoliko riečih, to jih sada njihovo žalostno stanje sili, neka se upozna njihova tuga i nevolja, koju utišiti kadra je jedina vlada, koja tu može pomoći. Poznato je vladi — a i silio je za tim i naš zastupnik na carevinskom vieću, Dr. Dinko Vitezić — da je Bašćanom potrebna luka (porad) za obranu njihovih brodovah — (imaju do 30 trabakulah i više od 30 bracerah i goetah) — jedino njihovo ufanje, jer u njih uloženo jim je sve blago. Ipak oblasti kako da nehaju sagraditi toli potrebnu luku, prem se je o tom već pisalo na sve strane. Veli se, da je već pred 10 godinah gradjenje te luke potvrdjeno, nu početka se nevidi - a nevolju Bašćani bili bi 9. i 10. decembra skoro ostali lišeni svega, ob noć bo je navalilo strašno more uz silni vjetar i lepršući snieg, kad je u luci bilo 15 brodovah (trabakulah) nakrcanih vinom i drugom hranom. Med tima brodovi bijaše i talijanski brod iz Sinigaglie, koji je bio u osobitoj pogibelji konopi bijahu se što prekinuli što popucali. Suzami obliveni očekivahu jedino pomoć u Svevišnjega. U kasno doba noći čuo se vapaj i jauk sa talijanskog broda, dozivala se pomoć, al tko će priskočiti? Ipak postaviše Bašćani svoj život na kocku i pomoću božjom spasiše svoje i talijanski brod. Kad bi vlada uzela u obzir ovakve dogadjaje, to bi morala početi gradnju luke te bi jih nagradila za njihovo junačtvo. A Bašćani nepitaju drugo nego svoje pravo, da u luci uzmognu zakriti svoje brodove. A kad će doći onaj sretni dan, kad budu Bašćani ćuli povoljni glas, da je naš zastupnik poduprt od ostalih zadobio potvrdjenje gradjenja luke?!

Ima tomu već dvie godine, što je porečki sabor dozvolio 800 for. za gradnju mosta, koji bi nas sjedinio s obližnjim selom preko rieke, gdje nas narod imade polovicu svojega imanja, a sad se nećuje i nevidi ništa od toga mosta! U svemu smo zapušćeni, zato se vam zastupnikom i od sabora porečkoga i bečkoga priporučujemo, da branite naša prava, nebi li zadobili jednom što nam je potvrdjeno i zašto pitamo i prosimo! U vas dakle, zastupnici narodni, polažemo naše nade a vam platio Bog!

Sv. Petar u Šumi, podobćina Tinjanska.

Na upit našeg dičnog zastupnika Dr. Dinka Vitezića, koji učini on kako smo već čitali u Na oj Slogi na carevinskom vieću, da se čim skorija pomoć pruži stradajućemu i nevoljnomu puku u nevoljnoj Istri, odazvalo se carevinsko vieće i pobrinilo se, da se to čim prije izvede. Došao je Ministar poljodestva ovamo, da se osobno uvjeri o tolikoj biedi i nevolji, koje svakoga istarskoga kmeta ove godine više ili manje tišli. Došao, da se čim prije doskoči ma kakvimgod načinom u pomoć te se na put stane toj opasnoj bolesti „gladu,“ koji poput gladnoga lava straši, da nas uništi.

Odlučilo se, da se kukovo delo otvori u svakoj občini, da si može seljak zasluživši koricu hleba, kojom da prihrani sebe i jadnu si čeljad. Odlučilo se i ovoj občini njekoliko tisućah za djelo i to za dovršenje ceste, koja ide iz Tinjana k namu Sv. Petar. Mislim dakle predragi kmeti, da je ovo došlo da nam život spasi a ne da kakov bogataš poduzme ovo djelo (na impresu) pak dade delati svojim dužnikom a ostali neka pogine. Bili to bilo posteno? Vikalo bi za osvetu pred licem božjim! Nu mogao sam ćuti, da je njekakav krnjel, koji je bio već nekada oguljen al sada prilično gospodski, bio preporučen od slavne Junte, da napomenuto djelo poduzme. Bili bilo ovo utješiti gladajuće i stradajuće, bili ovo bilo posteno samo pomisliti kamoli učiniti. Jeli se bolje, da se spasi žiće stradajućih?! Sudi Puče!

Osvjedočili smo se na sjednici pred njekoliko dana držanoj u Tinjanu kako stvar stoji. Došao *gospodin krnjel* kao prežentant sam glavom u sjednicu misliec, da će mu se sve izručiti ali je ostao praznih rukuh. Naši prežentanti su mu svi osim dvih jednoglasno odbili prošnju neobzirući ni na Petrove ni na Pavlove priporuke. Ova dva su prežentanta Hinko Depijera i Mikula Kvarantavoto. Od prvoga nismo se što takva nadali, premda rado negleda naš narod niti pripoznaje njegova prava. O drugomu pak vam znam reći, da se je ponosio, što znade hrvatski jezik te se pridružio narodnoj stranci braniti i tražiti pravicu našega naroda! Dičio se i ponosio, što se može zauzeti za jadnoga kmeta, koji hrani vlastelina. Kad ga na jedanput vidimo, da je okrenuo kabanicu te promjenio načelo! Za ovaj put, dragi moji trijumviri, se je vaša osnova izjalovila a drugi su prežentanti pokazali svoju odlučnost i odvažnost. Supetarski su se odlikovali prem je idealni poduzetnik htio, da nijedan od prežentanti (kako da su engleški Milordi) nesmije biti dionikom djela kod gradnje ceste!

Za sada dosti, drugi put još bolje, ako uztreba. Vidit ćemo kako bude.

Franina i Jurina

Fr. Ča j' novoga Jurino?

Ju. Da j' v Reku neki gospodin rekal na nekoj seduto, da more blago i slamom potustit, ki mu.

Fr. Kako?

Ju. Govedu da valja privezat na oče zeleni ošalj, pak da će mu se videt, da jí seno, a eno noji lego slamu. On da j' to skusil na svojem konju.

Fr. Mogal je i na osla — oću reć — na sebe!

***

Fr. Dragi ti, ča j' ono bilo neki dan va Pićne, kad su ljudem delili milostinjski boći.

Ju. Župan da j' bil poznbil kljući od kasi

Fr. A je no?

Ju. Vele da je kako ja, il ti.

Fr. Pak?

Ju. Pak da j' ljudem bulotini dolil, da neka gredu s njimi va butigu k nekomu Lupetine, da će jim on dat za nje, cagod budu oteli.

Fr. Pak zné justo k Lupetine?

Ju. Bože moj — né bi bili mogli pe i drugamo!

Fr. A tako j' to?

***

Fr. Po čem je turkanja v Istre?

Ju. Kako kade. — Va Kanfanaro znam da je po 5 f. i 10 novć. za gotovi novci: a mištro Zvan ju daje na dug po 9 f. i mlade.

Fr. Ala, kamo će mu duša!

Ju. To sam mu i ja rekal.

Fr. Pak?

Ju. Pak mi j' odgovoril: kamo i druge, ako nebude slepa!

„Lipoj Luci pod zvonik,
Luci Stipici za ljubav!“

Isti.

CCXII.

Još Gorinci, Dolci,
Ki kuhaju žabu v lonci;
Žaba reče „škrk“,
A Gorinci „d...“

Isti.

CCXIII.

Jena mala Marija
V rešeti se vozila.
Škrpočiće lovila.
Kamo je z rukun mahala,
Tamo je slava padala.
Slava budi na nebi,
Sin krščanom na zemji!

Isti.

CCXIV.

Moj kozno.

Kad su mani došli
Silni kovači,
Ki su razkovali
Silne sikire,
Ko su pobijali
Sijeni [1]) voli,
Ki su poplijali
Sijenu vodu,
Ka je pogasila
Sijeni oganj,
Ki je meni sažgal
Kremenu kuku,
Ka je obisila
Markova vuka,
Ki je meni pojal
Mojega kozla
Za dva pi..., za dva ši...,
Za dva bela
Široka pinoza.

Isti.

CCXV.

K o l o.

Kolo, kolo, išu lanca:
Babinoga janca:
Pri komaštrah tanca [2]);
Cincelole!

Ovu pjevaju malena djeca kad igraju kolo.

Isti.

[1]) silni, silni.
[2]) drugdje pjevaju: „prika mosta tanca“

CCXVI.

Oče naš,
Bob je naš,
Koga mi nedaš;
Paliem mi pritiš;
Boga ne uvradiš.

Isti.

CCXVII.

Dirlun, dirlun, dirlicun;
Gospa pod lumbrijicun;
Vlasi na frončicu.
Dajti meni kiticu,
Ja tebi kotižicu
I s čerjenum vidricum. [1])

Isti

CCXVIII.

Zažara i jaje.

Zažara je zažara,
Po plokati lajala;
Franičino jaje
Po plokati laje;
Va sveton Antenu turulaju [2])
Na škujici posi laju.

Isti.

[1]) podlav na kotizi
[2]) Igraju se žvrka. — Zaža je bila osoba vrlo popularna u Vrbniku za svoga crnoga lica i crnih djelah, a Franičino jaje se zvala njegova sestra, poznata sa svog dugog jezika.

CCXIX.

U s p a v a n k e.

Nani, nani, Bog mi te obrani,
I Diva Marija, ka je Boga rodila:
Boga je rodila, otca nebeskoga,
Otca nebeskoga i Duha Svetoga;
Ni stariji Otec, odi sina svoga,
Nit je veći Otec od Duha Svetoga.
Da bi te majka vesela gojila,
A još veselije svitice krojila;
I da bi te va njih na misu spravila.
Va dvori ti rasla drobna marušana,
Drobna marušana, jelvi i jeseni,
Jelvi i jeseni, bukri i topoli.

***

Nani, nani, — moj ditiću mali,
Bog ti daj tihi sen, — Marijo zdravi! [1])

***

Pospi, pospi va zibčici svojoj,
Kot gardelec [2]) va gajbici [3]) svojoj!
Gardelcu je tribi prosa i vodice,
A tebi je tribi majkine pićize. [4])

Isti

[1]) zdravlje — [2]) gardueltis = češljugarka ptica. — [3]) kletka, kavez.
[4]) pića = pitija = hrana. Prisp pitati = hraniti, kmiti, jesna krma, koja dobro koni. Od toga također riječ *potom* onaj koga se pita domaći,

***

Fr. U ostalom, ča govore ljudi po Istroj?

Ju. Karnjeli i rešetari se hvale, da već nisu let i let imeli bolje letine od ove.

Fr. Ma, kad se svi tuže, da se barem ki ta pohvali!

III. izkaz dohodakah

za stradajuće u Istri.

Čisti dohodak tombole u Rudolfovom f. 16.—. Novomeški kapitul f. 18.—. Tuškan Makso, gradski senator u Karlovcu sabrao f. 40.33. Neimenovan iz Ljubljane poslao 400 kilah kisele repe i kiselega zelja. Iz Trsta: Neimenovani f. 2, Prof. I. Užnik f. 2. Mirko Hrvat, odvjetnik u Djakovu f. 9. Iz Zlatara poslao neimenovan gospodin, darovali su: I. Tomšić, kr. podžupan f. 3. Vaso Zinajić, porezni protustavnik f. 1. T. R. f. 1. M. Jurčić, učitelj 50 nvč. Cintek Mihalović 50 nvč. Franjo Pisačić, trgovac f. 1. Janko Stazec, trgovac f. 1. Katehet Hugo Novlan izručio od g. vikara Dolenca iz Ljubljane pošlatih f. 20. Isti od istoga f. 8.60. Stefan Krizmić, školski nadzornik f. 10. Uredničtvo „Novice" tamo izkazanih f. 70. Uredničtvo „Slovenca" iz Ljubljane po č. g. o. Hugu Novlanu f. 71.50. Katehet Hugo Novlan izručio od g. vikara Dolenca u Ljubljani sabranih f. 11. Rožman poslao po g. o. Hugu Novlanu 115 kilah muke. Ivan Marečić-Uglešić pok. Jožeta iz Gologorice f. 3. Karlo Ljudovit Huth, kurat c. k. vojn. bolnice u Trstu f. 4. Plovan Supljina iz Berma jošte f. 2. O. Hugo Novlan, katehet pučkih školah u Pazinu, izručio je po g. vikaru Dolencu u Ljubljani sabranih f. 50. Neimenovan f. 1. „Slovenski Narod" u Ljubljani f. 292.36. Iz Trsta bilo je poslano od g. grofa Lilienthal-a darovanih f. 150. Od neimenovanega gospodina iz Gradca darovanih f. 6. Od dr. Luke Rumpler-a iz Zagreba darovanih f. 12. Od neimenovana gospodina iz Trsta dodanih f. 100. Č. g. Herman Venedig izručio po č. dekanu Anton Aleš-u u Semiču sabratih f. 10. O. Hugo Novlan, katehet u Pazinu, po č. vikaru Dolencu i uredničtvu „Zgodaje Danice" sabratih f. 26.20. Dr. Lav. Gregorec, urednik „Slov. Gospodarja" u Mariboru poslao sabratih f. 134.3 . Wagner, predstojnik telegraf. ureda u Pazinu jošte f. 2. Dolžan, telegr. uradnik u Pazinu, još f. 2. Scarpa, telegr. revizor u Pazinu f. 2. Oršić, bogoslov u Gorici, sabrao f. 40. O. Hugo Novlan, katehet u Pazinu, izručio po g. vikaru Dolencu i uredničtvu „Zg. Danice" sabratih f. 43.63. O. Hugo Novlan izručio od č. g. plovana Jakova Razpolnika u Višnji Gori sabratih f. 35. Marija Angerer iz Zagrepa po Ant. Karabaiću f. 15. Josefina Verhovec iz Žuženberga f. 5. O. Hugo Novlan, katehet pučkih školah u Pazinu, od g. vikara Dolenca iz Ljubljane f. 19. Profesor Guggenberger f. 5. Iz Medvod na Kranjskem 14 vrečah žita.

Ukupno f. 1245.97

115 kilah muke, 14 vrečah žita,
400 kilah kisele repe i zelja.
Uslied I. i II. izkaza u „Našoj Slogi" . . . . . f. 1003.40 i 50 ponjavah.

Ukupna svota f. 2249.37

50 ponjavah, 400 kilah kisele repe i kiseloga zelja, 115 kilah muke i 14 vrečah žita.

Odbor se najsrdačnije zahvaljuje svim p. n. g. darovateljem te ujedno prosi daljne podpore.

U Pazinu, dne 9. Januara 1880.

U ime odbora za stradajuće

F. Berbuč.

Različite viesti.

Iz Pazina odlazi dosadanji kotarski kapetan g. Wintschgau u Gradišku. Na njegovo mjesto dolazi kao upravitelj kapetanata gospvitez Jettmar, namjestnički tajnik. Budućnost će kazati, ako bude za nas što bolje.

Za stradajuće Istrane. Ovih je danah zaključio odbor hrvatske čitaonice u Kastvu, da se imade obdržavati dne 4. voljače zabava u čitaonici, koje čisti prihod je namienjen stradajućoj bratji Istranom.

Program zabave jest sliedeći: 1. Sviranje. 2. Predstava vesele igre: „Novci za diplomu." 3. Pjevanje. 4. Govor predsjednika. 5. Šaljiva tombola. 6. Pjevanje. 7. Ples. — Ulazuina za muškarce 1 for. Darovi se sa zahvalnošću primaju. Početak o 7 urah.

Kako je sveta svrha ovoj zabavi, nada se podpisani odbor, da će slavno občinstvo darežljivom rukom u pomoć priteći stradajućoj biednoj bratji. Osim darovah u novcu primaju se također sa zahvalnošću i razni predmeti za šaljivu tombolu. *Odbor.*

Slovansko podpomagajuće društvo u Trstu imalo je subotu, 31. januara 1880 svoju veselicu u kazalištu „Fenice" sa sliedećim programom: 1. „U boj" od Zajca, pjeva zbor. 2. „Morje Adrijansko" od Hajdriha, pjeva zbor u pratnji orkestra. 3. „U Ljubljano jo dajmo", vesela igra u trih činih od I. Ogrinca. 4. „Što čutiš", od Dav. Jenka, pjeva zbor u pratnji orkestra. 5. „Banovci" od Krauss, pjeva zbor. Za koncertom bio je sjajan ples.

Vidit je očito, da u svakom pogledu napredujemo, već se hrvatske i slovenske pjesme ore po kazalištih u Trstu!

Ruska carica leži već duljo vremena opasno bolestna u gradu Cannes u Francuzkoj. Već se je bilo skrajne bojati, nu dosad reć bi, da nije gore. Želi uvjek, da ju odvedu u Rusku, nu liečnici ne dozvoljavaju, da prevali taj daleki put u takvom opasnom stanju.

Preč. g. Tomu Gajdeku, kanoniku zagrebačkoga i predsjednika društva sv. Jeronima, koji je — kako spomenusmo — koncem prošle godine svetkovao svoju sedamdesetgodišnjicu, imenovao je sv. otac papa Leon XIII. svojim kućnim prelatom. Ova će viest sigurno obradovati sve prijatelje i štovatelje častnoga i zaslužnoga rodoljuba.

Nucij vitez Tommasini, predsjednik prirodopisnoga društva u Trstu, bivši načelnik (podestà) tršćanski, jedan između najstarijih austrijanskih botanikah, umro je prošl. mjeseca u Trstu u 85. godini. Pokojnik prošao je više putah našu Istru, otoke i cielo hrvatsko primorje. Bio prijatelj našega roda. Pokoj mu!

Riečka gimnazija. Ovomu za čitavo naše primorje velezaslužnomu zavodu zavidja magjarska vlada, jer da na Rieci odviše cvate hrvatski jezik i hrvatska sviest. Gimnazija je smještena već od vajkada u staradavnoj zgradi, u bivšem samostanu jezuitah, kad sad riečko zastupstvo tvrdi, da je to riečka zgrada te je preko riečkoga Guvernera odkazalo hrvatskoj zemaljskoj vladi istu gradu, da ju početkom budućе školske godine ostavi! Nadat se je, da će se hrvatska vlada svojski zauzet za svoj zavod, u taj palladium hrvatstva bio u toj ili onoj zgradi nesmije se iz Rieke odstraniti.

Milosrdnice (suore di carità) u hrvatskom primorju Doznajemo iz Kraljevice, da je ovih danah tamo stigao kanonik Höpperger, nadstojnik samostana iz Zagreba, da pregleda grad i da ga najmi za zavod koludrican. Iz početka bile bi tuj dve koludrice, koje bi siromašnu mladež uzgajale i podučavale. Budući ima i u našem hrvatskom primorju dosta sirotčadi, to se toj viesti radujemo, želeć, da se čim prije obistini.

Srbska vlada odredila je, da su u njezinu području sve novine i knjige proste od poštarine, t. j. da se od nijednih novinah i od nijedne knjige neplaća nikakova poštarina. Tim će se narod pobuditi na čim veću naobraženost sa najmanje mogućih troškovah. Veće države mogle bi se u tom pogledu uglediati u najnoviju „malu Srbiju".

Preluka. Uz samo more tik ove kastavske luke počelo je već poduzetničtvo Leard-Poščić kopati kamenje za riečku luku. U zgodan čas pruža se ova prilika, gdje će si moć liepi broj kastavacah zaslužiti koju krajcaru. U pogodbu sa poduzetničtvom metnulo se je, da imaju občinari kastavski kod radnje prvenstvo. Daj radinomu narodu posla i spasiti češ ga od nevolje!

Cigunski jezik. Veleučeni profesor slavenskih jezikah na bečkoj universi, rodom Slovenac, dr. Franjo Miklošić, član bečke akademije znanosti, izručio je svoje najnovije djelo, slovnicu raznih narečjah ciganskoga jezika, istoj akademiji, da ju tiska. Želimo mu visoku starost.

Nesreća na sklizalištu (led). Iz Njemačke javljaju, da se kod mjesta Cauba na sklizalištu najedno puknuo led i da je 30 djeco skupa s učiteljem, koji je djecu učio sklizat, pod vodu izčeznulo. Brza pomoć spasila je samo 9 djece. Poginulo je dakle 21 diete skupa s učiteljem!

Nepoznatu čovjeku nevjeruj! Neki tršćanski mesar pogodi prošlih danah kod ovdješnjeg okoličana krmka (prasca). Okoličan mu ga sam donese u grad i htjede da ga odmah plati. Mesar mu na to najprije odvrati, da ga malko počeka dok ide kući po novce. Al došav nazad doda, da mu nije žena kod kuće te da ga dok se neporvrati, sal il dva sata, nemože platiti, nego nek se med tim ide malko sprohoditi. Okoličan ide, al kad se nakon sata povrati, na svoju veliku žalost najde štačun zaprt i dozna, da je štačunar prodavši krmka i što je još u štačunu imao, otišao. Pozvavši ga po tem na sud, štačunar bi osudjen, al pošto očitova, da nsima ništa, ubogi okoličan morade otići bez krmka i bez novacah!

— I u Dalmaciji vlada velik glad te kažu, da su već nekoji u Boki Kotorskoj od glada poginuli! Bratjo Hrvati kao što za Istru, isto tako i za posestrimu Dalmaciju sabirajmo novčanu pomoć. Bog jih platio!

Ték Novacah polag Borse u Trstu

od 16—27. Januara 1880.

Dne	Cesarski (zekini)	Napoleoni	Lire ster.	Prid. srebro (agio)	Dne	Cesarski (zekini)	Napoleoni	Lire ster.	Prid. srebro (agio)
16	5.49	9.32	11.74	—	24	5.49	9.31	11.73	—
17	5.49	9.31	—	—	25	—	—	—	—
18	—	—	—	—	26	5.49	9.31	11.73	—
19	5.48	9.31	—	—	27	5.49	9.32	11.73	—
20	5.48	9.32	11.73	—					
21	5.48	9.32	11.73	—					
22	5.49	9.31	11.73	—					
23	5.49	9.31	11.73	—					

Pregled tršćanskoga tržišča.

dne 30. Januara 1880.

		OD for.	nč.	DO for.	nč.
Vosak primorski i ugarski	za 100 kil.	—	—	—	—
Kafa Portorико	„	108	—	120	—
S. Domingo	„	76	—	90	—
Ilio polag vrsti	„	09	—	96	—
Cukar austrijski	„	38	50	39	—
tučeni	„	32	50	34	20
Crijetje trave buhače (Grisantemo)	„	190	—	215	—
Naranče skrinjica	„	4	20	5	25
Karube puljezke	za 100 kil.	7	—	7	3
ivantinske	„	6	75	7	—
dalmatinske	„	—	—	—	—
Smokve Kalamata	„	14	—	18	—
puljezke	„	14	—	16	—
Limuni skrinjica	„	3	25	5	50
Bademki ilitti mendule pulj.	za 100 kil.	130	—	150	—
dalmatinske	„	—	—	—	—
Lešnjaci	„	30	—	44	—
Šljive	„	17	—	19	—
Pšenica ruska	„	13	—	13	50
ugarska	„	—	—	—	—
galaška	„	—	—	—	—
Kukuruz (turkinja) ruski	„	8	80	8	60
ugarski	„	8	80	9	—
Raž	„	9	—	9	50
Ječam	„	9	—	12	—
Zob ugarska	„	8	50	9	—
arbanaska	„	—	—	—	—
Pasulj (fažol), polag vrsti robe	„	11	—	13	75
Bob	„	—	—	—	—
Leća	„	—	—	—	—
Orlič talijanski	„	16	—	23	—
foglezki (ktijaški)	„	18	50	17	—
Vuna bosanska	„	86	—	100	—
morejska	„	115	—	—	—
arbanaska	„	92	—	115	—
istarska	„	—	—	—	—
Daske koruške jelovice	„	49	—	92	—
štajerske	„	64	—	72	—
Grede	„	11	40	14	—
bukovice	„	8	—	12	25
Ulje itali. niže vrsti	za 100 kil.	48	—	50	—
„ najbolje	„	63	—	80	—
„ srednje vrsti	„	—	—	—	—
dalmatinsko	„	47	—	47	—
istarsko	„	47	—	48	—
Kamene ulje u barilah	„	10	—	12	—
u kasetah	„	12	25	—	—
Kože strojene naške	„	165	—	165	—
suhe volovje naške	„	110	—	134	—
dalm., ist. i bos.	„	70	—	100	—
janjeće naške	za 100 kom.	—	—	—	—
dalmatinske	„	50	—	80	—
kozje	za 1 kil.	—	65	—	75
runene slane	„	—	60	—	65
suhe	„	—	55	—	10
zečje za 110 komadah, u srebru	„	25	—	31	—
Bakalar	za 100 kil.	23	—	23	—
Sardele i baril	„	18	—	24	—
Vitriol modri	za 100 kil.	26	—	27	—
zeleni	„	—	—	—	—
Maslo	„	60	—	80	—
Loj dalmatinski i naški	„	39	—	41	—
Salo	„	—	—	—	—
Mast (salo raztopljeno)	„	48	—	59	—
Slanina	„	41	—	44	—
Rakija etolitar (100 litarah)	„	—	—	—	—
Galjić istarski	za 100 kil.	30	—	—	—
Ruj naški	„	8	—	—	—
„ istarski	„	7	—	7	25
Liče od javorike	„	12	—	14	—
Visoke sirgotine (Gripela)	„	—	—	—	—
sploh	„	31	—	48	—
Med	„	32	50	—	—
Lumber (jabučice od javorike)	„	—	—	—	—
Pakal barili od 100 kil.	„	12	25	13	—
Cenje (Straco)	za 100 kil.	3	75	9	—
Katram dalmat.	„	14	—	16	—

LISTNICA.

Radi pomanjkanja prostora nismo mogli sve nam priplјele dopise tiskati, neka se gg. izvole potrpiti, upotrebiti ćemo u zgodno vrieme.

P. n. g. Kovačiću S. u Novakih: Primismo, dobro!

Knjiž. Alg. u Krku: Namireno prvo lanjsko polugod.

Častnim crkvenim oskrbničtvom.

Crkvenimi je zakoni naredjeno, da se u crkvah rabe za službu božju svieće, koje su jedino iz voska. Pošto se pako od nekoliko godinah počelo mješati u vosak, koji ima služiti za pripravljanje crkvenih svićah, mnogovrstni tuk; podpisani željom, da po crkvenomu zakonu posluži svim crkvenim oskrbničtvom pravimi svićami iz čista voska, zaprosio je ovdješnju sl. nadbiskupsku kuriju, da bi ona blagoizvoljela nadzirati njegove svieće I. vrsti (I. compimento), koje bi imale služiti za crkvenu porabu. I doista, sl. nadbiskupska kurija primi tu ponudu dekretom od 28. marča t. g. broj 466 ustanovivši posebnu nadzorničku komisiju, koja će uvjek skrbno paziti, da moje svieće I. vrsti (I. compimento) budu baš iz prava čista voska.

Takove su svieće vriedne svake pohvale, ne samo zato, što su iz čista voska, nego jošte što mirno i po malo gore, nekaplju i niekidaju se, vlastitosti, radi kojih i bjehu odlikovane u raznih izložbah.

Podpisani providjen je uvjek velikom zalogom takovih svićah svake veličine i debeljine, a još k tomu i duplirah, uskrsnih i slikanih svićah svake vrsti. A da bude ć crkvenim oskrbničtvom laglje, podpisani činit će doći svieće, svim onim, koji ga kakvom naredbom počaste, u najbližnju železničku postaju, poštu, il luku i to bezplatno (franko) i prosto svake vozarine uz cienu f. 2.50 kilogram (dakle f. 1.40 funt) plativši račun u vrieme 2 mjesecah, a kašnij će se isplatam računati 6 po sto god. interesa.

Ako bi tko želio svićah niže vrsti, lahko ga poslužim onimi II. vrsti, rečenih „sottana" po f. 2.20 kilo, kanoti i bielimi III. vrsti po f. 1.80 kilo istom pogodbom kao odzgor.

Nahodi se kod mene također skladište križnih putah u oleografiji pozlaćenimi i rujavimi okviri razne veličine po baš spodobnoj cieni, kanoti i izvrstna tamjana i drugih stvari za crkvenu rabu.

U Gorici (Görz) mjes. oktobra 1879

Alojzio Bader
svićar Sjeminarska ulica broj 125.

Izdavatelj i odgovorni urednik K. KRISCIAK.

Tisk. SINOVI K. [illegible]

Broj 4. U Trstu 16. Februara 1880. Godina XI.

NAŠA SLOGA

POUČNI, GOSPODARSKI I POLITIČNI LIST.

„Slogom rastu mala stvari, a nesloga sve pokvari" Nar. Pos.

Predplata s poštarinom stoji 2 for., a seljake samo 1 for. za celu godinu, mjesečno 1 for., a seljako 50 novč. za pol godine. Izvan Carevine više poštarina. Ko se najdo najmanje 8 seljakah te su voljni, da im list šaljemo svim ukupno jednim zavojem i imenom, davat ćemo za 70 novč. na godinu svakomu. Novci neka šalju kroz poštarsku *Naznačnicu*. Ime, prezime i najbližu Poštu valja jasno pisati. Komu list nedolje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se neplaća nikakva poštarina, napisav izvana *Reklamacija*. Tko List ne će i drži, ako je poštom, to za 3 mjeseca.

Izlazi svaki 1. i 16. dan mjeseca.

UREDNIČTVO I ODPRAVNIČTVO nalaze se Tipografia Figli di C. Amati, via della Zonta, N. 7.

Pisma se šalju plaćene poštarine. Vienti, dopisi i drugi spisi štampaju se ili u nieloti ili u izradku, našme prama svojej vriednosti i smislu ovoga Lista. Nepodpisani se dopisi neuzpetrebljuju. Osobna napadanja i čisto sukromno stvari nemalaze mjesta u ovom Listu. Priobćena se pisma tiskaju po 5 novč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 novč., a svaki redak sviše 5 novčićah; ili u slučaju opetovanja po što se pogode oglasnik i odpravničtvo. Dopisi se povraćaju. Uredničtvo i odpravničtvo, osim izvanrednih slučajevah, nedopisuju, nego putem stoje *Listnice*

Razumijmo se.

Politički listovi izlazeći u Trstu vise se puta zabavljaju s našimi stvarmi, koje nas već moguće ignorirati. „Cittadino" u jednom broju na koncu prošloga mjeseca nemože, da pregori primjetbe učinjene od našega zastupnika na carevinskom vieću. Predbacuje dr. Vitezići, da živuć u drugoj pokrajini nepoznaje dobro istarskih odnošajah, te stoga da je izrazio svoju bojazan o izvedenju poduzet se imajućih radnjah tobože, da će se voliti više jednoj narodnosti nego li drugoj. Malo će bit zastupnikah u Beču, koji poznavaju tako dobro svoj kotar kao što ga poznava naš zastupnik. Nije on tudjinac, rodio se medju nami i živi većinom med nami! Nebi bio on podigao svoje rieči, kad mu nebi bile došle vjerodostojne viesti, koje su se prinukle, da preporuči vladi što veću objektivnost u podieljivanju podporah i sjemenja. Nije nam kao što nije u našemu zastupniku nikad na um palo ono *„calumniare audacter,"* da uzdržimo pravo naše narodnosti; naše načelo jest uvjek *braniti i čuvati svoje*. A budući nam je sveta naša narodnost i naše pravo, to znademo štovati i cieniti i tudju narodnost i tudje pravo! Nadalje veli isti list, da će javne radnje doći u prilog hrvatskomu narodu u Istri a ne talijanskomu, jer da su Talijani većinom u gradovih, gdje mogu naći i drugih podporah. Dakle se pripoznaje jednom, da u Istri živi većinom naš narod a Talijani da imade skoro samo u istarkih gradićih! Poznato je, da je talijanski narod u obće sklon ideji *narodnosti*, pa zato je očekivat, da neće ni on dirat u svetinje našega prem u njekoliko u civilizaciji zaostaloga naroda u Istri. Svakomu svoje pak će vladati mir! Na jedan dopis iz Pićna u tršćanskom „Indipendente" nije vredno odgovarati, jer nam se nečini viteški klevetati na muževe ljubeće svoj narod i zauzete za njegovu dobrobit. Znademo mi dobro, da milosrdje nepoznava narodnosti, nu i znademo dobro, koliko će naš odbor za studajuće u Pazinu ublažiti nevolju, na koju se nebi bilo toliko možda pazilo. Njemačko pako glasilo „Triester Zeitung" donaša više puta dopise iz Hrvatske, koji rišu današnje stanje trojedne kraljevine u ne mjpovoljnijih ertah. Želio bi taj dopisnik, da bude Hrvatska snažna i moćna, jer jadikuje uvjek nad slabom energijom hrvatske vlade. Mi znademo – ako i nije najbolje — da se malko pretjeriva, nu o hrvatskomu narodu u Istri nedonaša to njemačko glasilo skoro nikakvih viestih, prem živimo u istoj pokrajini! Budimo pravedni.

Učiteljske službe
u pazinskom kotaru.

Težko je i mučno našemu narodu u Istri u svakom obziru Zanemaren je tvarno i duševno. Za jedno i drugo moralo bi se uzporedno raditi. U duševnom obziru neobhodno su mu potrebite škole. — Školah uzdržaje, učiteljah plaća, al koja mu s toga korist? U njih, njimi zatire mu se materinski jezik.

U samom pazinskom političkom kotaru razpisano je *osam* učiteljskih službah. Svih osam u *hrvatskih* mjestih, svih osim sa učevnim jezikom *talijanskim*.

„O naukovnom jeziku i o učenju drugoga zemaljskoga jezika *odlučuje*, *saslušav* one koji školu uzdržavaju, *pokrajinska školska oblast* u medjah zakonom ustanovljenih" (§. 6. zak. 14. maja 1869).

A iz kojih osobah sastoji pokrajinska školska oblast?

Iz pokrajinskoga glavara; iz dvijuh članovah zemaljskoga odbora: iz izvještitelja za gospodarstveno – upravne poslove; iz pokrajinskih nadzornikah za puće i srednje škole; iz katoličkoga svećenika; iz trijuh učiteljah pučkih i srednjih školah.

Osim prve trojice sve imenuje car na predlog ministra bogoštovja i nastave (§. 37. i 38. zak. 27. julija 1875).

Obćine dakle, koje uzdržavaju škole, *saslušavaju* se radi naukovnoga jezika; pokrajinski odbor, sastojeći velikom većinom iz muževah po ministru bogoštovja i nastave predloženih, *odlučuje* o njem.

Tko podržava talijanski naukovni jezik u školah hrvatskih mjestah Istre?

Za svih onih osam učiteljskih službah u pazinskom kotaru zahtjeva se poznavanje hrvatskoga jezika.

I to kakve je vriednosti? Gdje su ti učitelji, koji i hrvatski znadu? Jeli se *kada* nastojalo, da se takovih učiteljah odgoji? Zar jih ima sada duh sveti nadahnuti sa hrvatskim jezikom?.... Lahko će se onda kazati, nije kompetentah poznavajućih hrvatski jezik!

Što je pravo i Bogu je drago.

Uza sva zla, koja nas taru bilo tvarno ili duševno, ima u posliednjih dvadesetak godinah i takovih pojavah, koji pobudjuju u nas nadu bolje budućnosti za naš hrvatski narod u Istri.

Što je našim ljudem silu, zloba, lukavost i druge okolnosti kroz stoljetja otele, to si oni opet zadobivaju. Dakako samo u takovih krajevih, gdje su ljudi marljivi i radini, gdje su osviedočeni, da na trudu žito rodi, a o muci grozdovi vise.

Medju lakove marljive i radine ljude spadaju i naši Munjci. (Podgradski kotar.)

Stanovnici velikih Munah (njih 46) kupili su god. 1860 šume od Montekukula.

Svaki od 46 gospodarah jednako je platio, svaki imao je jednako pravo na šumu.

Da nebude nikakvih prepirakah, oni su se medju sobom dogovorili, gdje ima koji sjeći. Svaki je u jednom dielu sjekao.

Njetko je posjekao veće njetko manje. Sada hoće šumarski ured, da se svi u djelovi slijy, da ima svaki u svem jednako pravo, ili bolje rekuć, da ga nijedan mnogo nejma.

Da država šumu nadzire, proti tomu nejma niko ništa, premda bi se moglo zahtjevati od dotičnih činovnikah veće obzira. Neyredjajuć nit malo šumskoga zakona, moglo bi se ljudem u šumi dozvoliti dobitka, dapače moralo bi se, obzirom na ovu slabu ljetinu.

HRVATSKE NARODNE PJESME IZ ISTRE.

POBOŽNE.

CCXX.

Pomoć Majko Božje.

(Iz Kastavštine)

Slušaj, slušaj, mili dragi,
Priti oče smrt nemila,
Ka negladi nego grabi.
Prostit noće mladu, staru,
Ni na svetu gospodaru.
Kad se duša s tolom deli,
Rada bi se razdeliti,
Al se boji straha djavla.
Prileti joj Majka Božja:
„Neboj se ti, dušo draga,
Ja ću tebe kumpanjati!"
Duša joj se j' poklonila,
Vrata su se zatvorila.
Sudac sedi na palače
I dušici govoraše:
„Kad si, dušo, s tolom bila,
Kà dobra si ti činila?
Kad si jela, kad si pila,
Bogu nisi zahvalila,
Ni mrtvoga sprovodila,
Ni bolnoga pohodila,
Ni Boga nisi molila:
Oganj, sumpur postelj tvoja,
Glad i žeja hrana tvoja.
Hodi dušo uzkom stazom,
Priti očeš k jednoj crekvi,
Puli crekvi friški grob tvoj;
Ti sazovi tolo tvoje,
Da ćeš s njim račun davati."
Duša plače, duša cvili,
Telo za to niš nemari,
Od straha već trepetaše,
Majku Božju sazivaše.
Majka Božja priletiše
I dušica ljubljaše,
I ju,neso Milovilu:
„Miho, vagni ovu dušu,
Sada ću ja malo videt,
Ke će vago zavagnuti."
Duša vagu izguhila,
Tri kamena malinova.
Majka Božja j' utočila
Tri suzice na dušicu:
Duša vagu zadobila.
Pokraj stoje tri hudobe.
Jako ružne, nespodobne
I govore Majki Božjoj:
„Ti si, majko, luda žena,
Da si nami ti dušu zela."
Marija njim odgovara:
„Odstupite, tri hudobe,
Ova j' duša pravo moja,
Postila se tri već petka
I tri mlade subotice
Ona se je naručila
Otcu i Isusu, sinu momu."
– Oj, Isuse, budi hvaljen
I z Marijun uvik, Amen! —

U Primorcu listu djać. čit. na Rieci.

CCXXI.

Koledva svete Mandaline.

(Iz Dobrinja?)

Mandalena belih vlasi,
Prodaj, Mande, mlalo masti,
Da se s mašćn pomažemo,
Da se s grihom *) pokajemo.
Nespominjaj, Mande, muža.
Zač je grišna tvoja duša,
Zač je bola golubica
Isusova nevestica.
Sam Isus ju prstenovà
Zlatni prsten joj darovà,
Zlatnum krunum ju okruni,
Duha sveta je napuni. Amen

P. Urar. sk.

*) valjda *grieha*.

CCXXII.

Otac svetoga Petra.

(Zarečka)

Sveti Petar u raj gre
I va rajsko veselje,
Vesel'te se dušice,
Ke mi gresto š njim u raj!
Za njin gre njegov otac:
Počekaj me, sinu, Petre,
Da ja pojden s tobom u raj!
Nećete ga, otče moj,
Aš ga ništo zaslužil:
Ubogu ništo delil,
Aš ste ulje prodaval
Skarsu mieru ste daval,
Punu plaću potezal;
Vaša duša žalostna!
Vi ste vino prodaval,
Skarsu mieru ste daval,
Punu plaću potezal;
Vaša duša žalostna!
Nizko pojde va pakal,
Nikdar s pakla neztekla,
Ni lica božja ne vidla,
Ni svitlo zvezde danice,
Ni sveto Dive Marija! Amen.

Volč. sk.

CCXXIII.

Majka svetoga Petra.

(Pjevao u Brgudski Prnjak.)

Sveti Petar va raj gredo,
Za njin majka tokon teče.
Majka Petru govoraše:
„Počekaj me, Petre, sinko,
Da ja s tobon u raj gredem!"
Petar Majki govoraše:
„Nećeš, majko, ga viditi,
Zač ga nisi zaslužila,

Sa ujedinjenjem šume krivo je učinjeno onim, koji nisu u svojem dielu skoro ništa posjekli. Kako svako drugi su platili. Drugi su svoj diel izsjekli, koristi imali, a oni nikakve. A sad da bude svih jednako! To njim se nečini pravo.

Oni nisu proti ujedinjenju šume. *Oni žele, da mogu u svojem bivšem dielu toliko posjeći, koliko su drugi posjekli u svojem, ili bar njekoliko,* da budu tako, kako su bili u teretu, tako i u koristi izjednačeni. Imadu li krivo? Su li oni krivi, da se nije prije pazilo, kako se sieče? — Sviest pravednosti neka se nezatire u našem narodu!

DOPISI.

Pod Učkom.

Neka sviet nemisli, da smo pomrli evo me, da popišem naše životarenje. Zna sviet, da puk posvuda strada, a da nepogine, treba mu podpore u hrani i djelu. Naša slavna Junta odlučila, da se 300 for. posudjenih joj od naše Vlade potroše za posipanje ceste občinske od Sušnjevice do crkve B. D. M. pod Boljunom na polju; pa pred mjesec dana se jurve potrošilo 100 for. za popravljanje iste ceste; nu Vranjci, Učkari i Brešćani si nemogu ništa zaslužiti na toj cesti, jer jim do nje predaleko; pa jesu li oni pastorci, da se njima nedade prilike da si štogod djelom zasluže?!

Istina naši Oci od Junte su odlučili 50,000 for. za gradjenje ceste od Kočа-Gorenjavas - Dolenjavas do Vranje, nu hoće li tim liepim novcem biti dogradjena sva cesta do carske ceste na Vranji, to ćemo vidjeti!!

Mnogo godina plaćaju naši ljudi prirez (adicional) za kotarske ceste, rečena cesta bijaše u 10 godinah triput prilično popravljena i posuta, povodnjami odmah njekoliko oštećena, pa zato ju naši oci cestnog odbora (comitato stradale) nehtjedoše preuzeti, da ju uzdržuju i popravljaju.

Pa tko bi jim zamjerio? Ovdje nemaju cestni oci rodbine nit po krvi nit po novcu, nemaju hvala Bogu sebi odanog znanca, jer talijanski duh ovdje nediše, ni nemamo čovjeka, koji bi nas muzki zagovarao, pa što će nam cesta?

Pa da bude i gradjena ta cesta sve do carske na Vranji, to bi se samo njekojim pomoglo; jer mnogi doista imaju vremena, da si djelom zasluže hlieba sebi i svojoj čeljadi, nu opet drugi imaju dosta posla na svojoj kmetiji, pa neobdjelav svoje zemlje ćemu će se nadati?

Zato prosimo podpore i milostinje za naš puk, te će mu, ako se uhvati posla i djela na svojoj kmetiji, više koristiti, nego ako za malo novčića vreme gubi na tudjem djelu, akoprem je rečena cesta tako potrebna kao svagdanji kruh.

Nedajte više. kovaču sjekire, da vam ju obnadi, već dajtemu motike i strpače. Priorite, prikopajte, prisadite, prostora i zemlje imate više nego Prekgorac, po ipak on razbija tvrd i debel kamen, ljehu podzida, njivu si razkopa, trsja si nasadi, hrane i novca si prisluži, a Vi svoje plodne zemlje zapuščate, drvo siečete, il u Plominju il na Rieci svoja drva za mal novčić porivate, vrieme gubite, silni mraz trpite, sieno izvažate, a kašnje ga skupo (drago!) kupujete, nit trsa nit ulike nesadite, pa kod dobre ljetine glad trpite, a još kukavnije će živiti vaši mladji.

Dakle odvrzite sjekire, uhvatite motike i strpače, vlada i milostivni sviet nek Vam dade pomoći za prehranjenje, a preskrbite i sami koliko možete, pa uz Božju pomoć će biti u buduće bolje!

Žito, što je vlada poslala siromahom za sjeme bijaše razdieljeno svim jednako i potrebnim i nepotrebnim a u njekojih občinah komu više, komu manje, a najmanje najpotrebnijim, a to zato — da bude *pravično* i *da nitko nezamjeri!* — Moram očito reći, da naš gosp. župan Buretić nemože svim ugoditi, pa zato on povjerio razdeljenje žita skoto posvuda samim podžupanom — a oni? — tko nebi sebi i svojim najvolio?!

Ovdje je ljudih, kojih su se stidili prositi podpore, hranom se dobro preskrbili, imaju gotova novca pa ako jim tko ponudi dobru njivu na prodaju, il ako jim 12–20 po sto interesa obeća, pa jih kakav put i napije, to će odmah stotinice naštatati, njive kupiti, stotine posuditi, pa ovakvi bogati siromasi su si uzdržali i uzeli dobar i obilat diel podpore siromahom poslane. Prost čovjek razumije, da je to u nebo vapijući grieh!

Kad se bude proljetno sieme dielilo nek vlada bolje pripazi, pa što siromahom sjemena preostane, nek se onim prehrane, al krumpir će biti svim potreban, jer se po zimi skoro sav i svim poledio!

Naš milostivni odbor u Pazinu za stradajuće u Istri nam jurve dva puta žita poslao i to g. plovanom, da oni sami porazdiele koliko i kada komu potrebnije.

Suznim okom se kmet od plovana odputio, pa za zdravlje i čestitost Bogu se moliv svim dobrotvorcem, a slavnomu odboru u ime svih obdarenih javna hvala! Moram prositi i Poučkare, koji su rodjeni u občini Boljunskoj, pa kojih prilično broj stanuje po većih gradovih, da u kakvoj prigodi sakupe kakvu svoticu kod svojih prijateljah i znanacah za svoje domorodce i župljane, a Bog će jim platiti!

Peti već mjesec, što u našem Boljunu nema skoro nikad školskoga poučavanja, jer je gosp. učitelj Koverlica opasno obolio, pa čujemo, da je natjecaj za Boljunskog učitelja razpisan, a medju tim srdačno želimo i priporučujemo mnogoč: našemu g. plovanu Zamlću, da bi on sam koliko mu moguće djecu u školi poučavao, pa si tim i pred Bogom i pred vladom plaću zasluži; al vlada slabo skrbi za škole, kad od Buzeta uz Poučku do Plomina, a od Plomina skoro do Pazina nema izpitanoga učitelja, pa da nas Bog nesvietli i zdrava pamet nebistri i da njekoji vriedni plovani i kapelani nepoučavaju morali bi podiviti, pa bi nas i naši neprijatelji većim pravom „sćavi" imenovali.

Antuna Arića občinskog pisara nema od početka god. 1879 više u službi, hoda amo tamo (a povratio se kad i lanjski snieg) pa sad stanuje na Pazu u plovanjskoj kući; a gosp župan Buretić uredjuje sâm svojim uredom, kako znade i umije, a svatko se mora čuditi, da čovjek samouk i toliko znade i umije.

Kako znadem tako pišem, pa ako mi nezamjerite, ću se još oglasiti.

Kmet.

Berseč, *dne 30. jenara.*

Jurve dugo vremena, mila „Naša Sloga", nisam ti ništa javio iz ove strane. Kazati naše jade i nevolje nije ti potrebno, jer obćenito je poznata tuga i žalost, u kojoj se nahadja siromašni kmet ne samo ovdje, nego po svoj Istri. Dobili smo njekoje maljahne pomoći. Hvala liepa dobrim ljudem. Bog naplati milosrdna srca! Ali ako nam od jedne strane dele milostinju, od druge nam se nemilice iz džepa uzimlje.

Ima već tomu 10 godinah, da smo na našu škodu sdruženi u jednu občinu sa Mošćenicami i Lovranom. Naši zastupnici idu u Lovran na sednicu dobivaju 3 f. dnevnice, i to je pravo, jer imaju dosta truda i troška. U Decembru su bili tamo pozvani, da potvrde proračun za god. 1880. Siromasi putovali su po sniegu i ledu četire do pet urah do Lovrana, dva dana su tamo sedjeli bez koristi, jer je proračun, koji su potvrdili pomoćju njekoga baruna, bio odvrzen, ne znam od koga, dali od kapetana, dali od giunte. Bit će od giunte, jer ova je odmah poslala u Lovr. onoga Cudera, na koga se Kastavci jak jade i tuže. Govori se, da je on sa sastavio novi proračun i pozvao zastupnike na novu sednicu u ovom tjednu da ga potvrde. — Za nesreću i sad snieg je letio ćes bolje, i naši siromašn ljudi su po drugi put po sniegu i ledu putovali u Lovran. Govore, da se taj novi brod nije dao lahko u more. jer su ga i ovoga puta dva dana do tamne noći sa Cuderom duvali. Ali se bojim, da i ovaj put bez koristi.

Sada dodji mi ti na pomoć, mila „Naša Slogo"! Ti poznaš zakone i paragrafe, kaži mi, dali ja po mojoj tupoj kmetskoj glavi imam pravo ili se varam.

Da imamo mi ovdje občinske zakone u našem jeziku pisane, nebi potrebovao te moliti za pomoć. Meni se čini, da nisu ni tiskani u našem jeziku, jer to bi nam ti bila javila, a mi bi jih već imali! Ne znam što rade oni, koje smo izabrali za naše zagovornike, zašto ne zahtjevaju, da nam se daju zakoni u našem jeziku pisani, da jih razumjemo i proučimo. Kad jednako plaćamo adizionale za provinciju kako i Talijani, zašto nemamo ni najpotrebitijih zakonah tiskanih na našem jeziku?! To doista nije pravo. Nadamo se, da će se i to popraviti.

Dakle čuj, mila „Naša Sloga" i sudi. U Decembru, prije nego su naši zastupnici bili pozvani na sednicu, da potvrde proračun, brže bolje nam je javljeno iz Lovrana, da je ovaj kroz 15 dana izložen, da ga možemo pregledati, tako se je učinilo i lanjske godine. — Ovaj zadnji proračun nije bio izložen ni jednoga dneva, barem to nam nije bilo javljeno.

Mislim, u svojoj pameti, da se neće moći reći, to vam je isti proračun za god. 1880, koji vam je bio već izložen, jer je opet došao na razpravljanje, a zakon kaže: 14 dana prije razpravljanja u zastupstvu i ništa drugo.

Sad pitamo, zašto je jedan put bio izložen proračun kroz 15 dana, a drugi put nije? Jeli je rečeno u kakovomu paragrafu, da imaju biti izloženi prvo nego jih zastupstvo potvrdi? Ako je rečeno to je onda taj proračun potvrdjen proti zakonu. Ako je tomu tako, kako ja sudim u mojoj prostoj glavi, ovaj zadnji proračun ne valja ništa, morat će bit odbačen, dakle po treći put ćemo morat mi siromašni kmeti u ovoj godini glada i nevolje plaćati naše ljude, da putuju u Lovran potvrdjivati proračun za godinu 1880. Tko će vratiti našoj občini troškove prouzrokovane bez njezine krivnje?

Do sada smo mi i Mošćenićani

Ač nis' gladna nasitila,
Niti žejna napojila,
Niti naga ti obukla,
Za dušu niš preskrbela,
V ime božje nis' delila,
Ko ne jano povesance,
Za njega si se žalila,
Da će ti se povaljevat
Po petljarskih torbetinah!"
Zato majka niš nehaje,
Neg za Petrom brže teče.
Kada Petar po kraj mosta,
Došla j' majka na sred mosta,
Most se j' stančal kano dlaka,
Pala j' majka na dno pakla!"
Onda Petar govoraše:
„O Isuse, meštar dragi,
Kako bin ja učinio,
Da bin majku vanka s pakla
Kako tako izbavio!"
Isus njemu govoraše:
„Hodi, Petre, v ono polje,
Onde nadješ jenu crikvu
I pogledaj na oltarak,
Onde ćeš najt povesance,
Ko ti majka podelila."
Kako Isus govoraše,
Tako Petar učiniše.
„Veži lakno za lakance,
Peljaj majku vanka s pakla!"
Ona j' bila va šubice,
Svaka dlaka dvo dušice

A vlasići po četiri.
Majka Petru govorila:
„Aj vah, meni, Petre sinko,
Ča si ti sad učinio:
Pakal očes vas sprazniti,
A raj ćes utesniti,
Meni oće tesno biti,
Nego strlesi povisancen,
Da se ovo dušo stresu!"
Petar strese povesancen,
Sve duše se vizililo
Okol Petra uhitile,
A mat pade na dno pakla.
Sada, majko, tu prebivaj,
Nije bolje prosit za to,
Niti prosit ni moliti,
Jer si bila nenavidna,
Kako jesi dandanašnji!

Volč. sb.

CCXXIV.

Sveti Mikula.

(Lovranska).

Šal je sveti Mikula
Goro va črnu goru,
I oseče jelvicu,
Razplati ju na troje;
I načini Mikula
Z jednoga kusa jarbolac,
A z drugoga timunac,
A z tretjega vas brodac.
Misli, misli Mikula
Kud će plavčicu v more.
Plavčica je šla po kopnu
Kako da bi po moru.
Ukreal je Mikula
Sedamdeset i sedam dnâ
I ozgor još on jedan.
Za njim teče Marija
I poprosi Mikulu:
„Zami me ti, Mikula!"
„Nemorem vas Marijo uzet:
Plavčica je malahna,
Čuda duš mi je nutre,
Sedamdeset i sedam,
I još zgora ja jedan!"
„Zami me ti, Mikula,
S ručicami ću ti vozit
I s krilcen ću ti jadrit!"
Mikula joj govori:
„Stante na brod, Marijo!"
Kad su prišli na more,
Tad' Mikula govori:
„Počekajte, Marijo!
Prigledajte barčicu,
Ja grem malo zaspati.
Još Mikula nezaspi,
Da Marija zavapi:
„Stan se gori, Mikula,
Na jarbolcih je huda stvar!"
I Mikula govori:
„Ko si božja hodi k nam,
Ako pak si hudoba,
Beži, hodi, tja od nas!"
To se s Mikulom rugaše
I u njega pljuvaše,
Njemu se očeraše.
Mikula skoči na jarbolac
I to popade za pete
I hiti v sred morsko pučine.
Kuda to Mikula hitaše,
Tud živi oganj goraše,
Kud Mikula jadriše,
Bišе tiha bonačica.

Volč. sb.

CCXXV.

Sveti Lovrenac.

(Vepriaučka.)

Blažen sveti Lovrenac,
On je služil sedam let
Svetu Devu Mariju
Va toj gori visokoj,
Kuda ljudi nehodo
Nego tico žumbore.
Kada svrši sedam let,
Reče sveti Lovrenac:
„O Preslavna Marijo,
Ja grem k svojoj majčici
I k jedinoj sestrici,
Po imenu Anici!"
Marija mu govori:

za ove dve sednice platili preko 80 for. K tomu mastne Cuderove dnevnice! — Mi smatramo, da je to nam dužan vratiti onaj, koji je tomu kriv. Pravo imaju Kastavci, da se nanj tuže, da ga neće na nikakav način. Vidi se, da ga dobro poznaju!

Pogled po svietu.

U Trstu 14. veljače 1880.

Delegacije da će najbrže danas dokončati svoj posao. Po vazmu iliti uskrsu da će se sastati pokrajinski sabori. Nečuje se, da li će u ono doba praznovati carev. vieće, u kojem ima i mnogo pokrajinskih zastupnikah.

Razprava o zemljarini u carevinskom vieću nije ni sad sasvim gotova. Knez Lichtenstein podnio je vieću predlog, neka se preinači zakon o pučkih školah tako, da budu bolje odgovarale vierskim i narodnim potrebam pučanstva, koje jih uzdržava i plaća. Zastupnik Linbacher predlaže, neka se dužnost pohadjanja škole ustanovi do navršene 12. mjesto 14. godine. Biskupi kraljevine češke da traže, da se pučke škole izruče opet crkvenomu nadzorničtvu. Na te predloge i na tu tražbu ustalo je dakako vikati i psovati da nemože gore tako zvano liberalno iliti slobodnjačko novinstvo, jer nepojmi slobode kakva niče iz srdca naroda, nego kakva se zalegla u usijanih glavah novovlekih premudracah, koji i ako teže s jedne strane do unapredjenja ljudskoga blagostanja, podkapaju s druge svaki temelj čovječjemu drugovanju na zemlji.

Kako smo i mi predvidjali u zadnjem broju, ljuto su se prevarili oni, koji su se nadali skoroj popunitbi praznih i nekojih tobože izpraznitи se imajućih ministarskih stolicah, i to iz redovah većine carev. vieća. Ustavovierci su sada više nego ikada sjegurni, da se ta želja njihovih protivnikah neće tako brzo izpuniti. Spomenica čeških Niemacah, što su ju odskora i Caru predali, pobija točku po točku spomenicu njihovih slavenskih susiedah, pa o kakvoj ravnopravnosti nenjemačkih narodah s njemačkim neima ni spomena. Mi mislimo, da su se Česi, Poljaci i ostali Slaveni izigrali onaj dan, kad su pomogli ministarstvu izglasovati poznati obranbeni zakon. Sad jih netrebaju, pa ako im nije pravo, mogu se i tužili i tražiti svoje pravice do mile volje.

Po proračunu ugarski dohodci iznose dviestotrideset i dva miliuna 581,623 f., a razhodci dviestošestdeset miliunah 26,914 f., dakle deficit iliti manjak iznosi 27,445,291 f. I to je napredak!

Dne 5. otvorio se londonski, a dne 12. berlinski parlamenat. Londonskomu je najveća briga azijsko, a berlinskomu poslje obrambenog novčano pitanje. Lahkoumi si sviet od veselja tare ruke, kako je Bismark tobože visokoumno zamislio pomoću svojih saveznikah najprije skrhati glavu prevratnoj ažđaji, onda pozvati svu Europu neka se skoku da nadvladaju umjerenije stranke. Talijanski parlamenat da će se otvoriti dne 17., pa da će imenovati kakih 25 senatorah. U Ruskoj se još uvjek govori o boljoj budućnosti, koja da im ima svanuti 25. ljetnicom Aleksandrova carevanja. Još bi imali koješta zabilježiti, ali nam brani nedostatak prostora.

Franina i Jurina.

Ju. Ča biš rekal, Frane, zač se noki va Piénu tako jako jade?
Fr. Zač da su gazete po celom statu raztrubile, da je noki pustil doma ključ!
Ju. Ma još za neš.
Fr. Nekim ul pravo, da se za naše stradajuće pobira dobrovoljnih prinesak po Hrvatskoj i Kranjskoj!
Ju Ki nebi jih poznal, bi jih drago prodal!

Bratovšćina

HRVATSKIH LJUDI U ISTRI.

Neima stalno nikoga, komu nisu poznati jadi i nevolje braće naše u Istri. Ništa nepridjelali, ništa si nemogu zaslužiti. K tomu dosta jim strašna zima u gostove. Pridjelano su već i potrošili. Vlada i dobri ljudi pomažu, ali odkud, da se smože za toliko gladujućih sirotinjah. Malu podporu moraju okrutnomu pridošlici za malo, i Bog zna, kakove hrane podati. K tomu ima seljakah, koji su velikimi žrtvami dali sinove u nauke, da budu i rodu i njim jednom na korist. Ali crni glasovi dolaze odboru. Seljaci nesmažu više troškovah za stan i hranu, pa zato, da će mnoga bistra glava morat ostaviti nauke. Istra siromašna nemože si pomoći. Rado bi si jednom pribavila svojih činovnikah, da joj kroje pravicu u domaćem hrvatskom jeziku. Rado bi odgojila muževe, koji bi branili njezina prava, koji bi joj bili štit i obrana proti neprijatelju susjedu, koji na nju mažmirkuje. Mnogi mladići molit će ove godine podporu, a što da podieli odbor, kad malo dolazi u godišnji prinos.

Pomozi dakle, koga je Bog obilnošću nadario! Sabiraj mrvice, sad je hora, da ponognemo siromašnoj učećoj se mladeži, te da ju spasimo! Bog će svaki dar obilno naplatiti, a mladež će hvaliti i blagoslivljati.

Konačno moli odbor sve rodoljube, koji bi rado primili povjereničtvo, neka se pismeno jave odboru, da je može imenovati i poslati sve, što jim tomu treba.

U Kastvu dne 28. jenara 1880.

U ime odbora

Vjekoslav Vlah Predsjednik — **E. Jelušić** Tajnik

NAPUTAK.

Mnogi od naših čitalacah i drugi odposlali su za gotovo kada koju prošnju ili molbu, predstavku ili tužbu na koju oblast. Dogadja se takodjer, da se mora dulje vremena čekati na rešenje te se stoga mnogi obraćaju privatnim pismom na dotične osobe, kod kojih znadu, da leže isti spisi ili za koje znadu, da će pospješiti rešenje (evasione). Mi upucavamo sve, koji dodju u takav položaj, da se obrate na samu oblast, jer će se taj spis protokolirati, pak će se ta stvar ili rešiti ili pospješiti, da se rešì, dočim se na privatna pisma neuzimlje obzir, a dotična osoba nije dužna odgovoriti na takva pisma. Zato, kad tko što želi, neka se direktno obrati na oblast.

***

Više novinah donjelo je sledeće zapovjedi a nije ni za nas gore, kad jih polažemo na srdce onim, koji žele kakav dopis poslati u koju novinu: 1. zapovjed: Piši uvjek samo na jednu stran, jer treba više puta list razrezati, da se razdieli djelo med slagare. 2. zapovjed: Pisi jasno i razlučno, pazi osobito na vlastita imena i tudje rieči, jer nema urednik ni slagari vremena zabavljati se tvojimi črekami. 3. zapovjed: Nepiši mikroskopično, jer slagar mora čitati rukopis na pol metra duljine i urednik kadkad štogod menja. 4. zapovjed: Ne počimli odmah na vrhu, jer je urednik prisiljen više puta promjeniti naslov i treba prostora, da zabilježi, na koje mjesto da se članah tiska. 5. zapovjed: Ne zavijaj nikad svojega rukopisa, jer se svatko srdi, koji ga dobije u ruke. 6. zapovjed: Podpisuj uvjek razlučno cielo ime i naslov pod svoja pisma, kadkada bo želi urednik s tobom obćiti i potrebuje cielo tvoje ime za vjerojatnost spisa. Kad rabiš broj ili pseudonim, podpiši izpod svoje ime, koje ostaje tajno. 7. zapovjed: Piši svoje članke izbjegavajuć svaku preobsirnost i prazno govorenje. Nepočimlji svojih članakah s Adamom i Evom ili sa stvaranjem svieta! 8. zapovjed: Navadjaj u svojih člancih uvjek metričnu mjeru i vagu. 9. zapovjed: Ljubi urednika iz svega srdca, kad je, i ako su tvoji spisi izvrstni, drugoga mnienja nego li si ti; upamti si poslovicu „errare humanum est," te nastoj, da boljimi članci pridobiš urednika za svoje mnienje.

Nr. 533.

Slavnomu Uredničtvu lista „Naša Sloga"
u Trstu.

Pod naslovom „Dogadjaji u Kastvu" donesla je „Naša Sloga" u zadnjem svojem broju pretresanje postupka c. k. kotarskog kapitana Petrisa, iz kojega je dovidjivo da dopisniku nije toliko mar za točnost i istinitost izvješća, koliko za izopačenje dogodjaja, samo da javno mnienje zapelja.

Potrebito dakle da natisnete u prihodnjem broju, kako prepisano u §. 19 zakona od 17 decembra 1862 br. 6 drž. zak. sledeće:

IZPRAVA.

Rečeno je u omenjenom članku:

I. *„Kovao je u zvizde dosadanjeg upravitelja, činovnika, imenito Cudera."*

1. Reklo se na 17. jenara „da je glavar Dukić blaga i poštena duša" i dokazalo se to, premda bilo svim znano.

2. Opravdana bi Trojica upravitelja krive osvade: „da su izdajice", dokazanjem, da se takovo ime dostoji smučivcem, jer jim nije drago, da koji, nehlepeći za svojom korišću, se zauzimaju za občinsko dobro.

3. Občinski činovnici nisu bili ni besedicum omenjeni.

4. Cuder isti niti bio imenovan, a o njegovom djelovanju reklo se (u dokaz nemućene i koristne djelatnosti) što se juntina komisara pristoji.

II. *„Psovao je na agitatore, med kojimi imade i popovah."*

1. Niti se psovalo na koga niti bila izrečena beseda *agitator.*

2. A najmanje pomenulo se popove sploh, ni da popovi svoju dužnost u crkvi ne vrše.

„Blažen, sveti Lovrinac,
Tvoje sestre doma ni,
Zač je j' majka zaklela
Jeno jutro kvatrno.
Jeno jutro nedeljno
Ni ju tela slušati,
K maši ju je poslala,
Volela j' šetati
Nego k maši hoditi;
Je ju tužna zaklela
Već je potle doma ni.
Reče sveti Lovrinac:
„Ja grem malo videti
Kako bi to moglo bit,
Da mi sestre doma ni."
Šal je sveti Lovrinac
K svojoj miloj majčici.
Kada j' došal domaku,
Reče sveti Lovrenac:
„Pomoz Bože, majčice,
I jedina sestrice!"
Majka njemu govori:
„Bog daj zdravlje, Lovrenče,
A sestre ti doma ni,
Sam ju tužna zaklela:
Da bi z goru hodila,
Da bi z ribu splavala,
Kako svaka ribica,
Već je potle doma ni!"
Reče sveti Lovrenac:
„Ajme, moja majčice,
Pecite mi brašnace
Za tih sedam celih let,
Ja grem iskat sestricu
Po imenu Anicu!"
Spekla mu je brašnace
Za tih sedam celih let.
Šal je sveti Lovrinac
Iskat svoju sestricu.
Majčica ga naruči
Svetoj Devoj Mariji,
Da bi zdravo on hodil
I sestricu dopeljal.
Ni ga bilo sedam let,
Obašal je on vas svet,
Nikdar je ni mogal najt.
Vratil se je nazadu
Na tu goru visoku,
Kade j' služil Mariju.
Onde najde Lovrinac
Jedan mali studenac
One hladne vodice,
On je trudan počinil,
Da bi se žejan ponapil,
Da bi se lačan nasitil.
Prignul se je k vodici,
Da će se on ponapit
One hladke vodice
Iz malega studenca.
Kada se je on prignul,
Splava jedna ribica
Po toj hladnoj vodici
Na suproti Lovrinca.
Lovrenac se je prestrašil,
Da je gore poskočil,
Zmakal svoju sabljicu,
Da će joj sć glavicu
I govori ribici
Blažen sveti Lovrenac:
„Si ti pravda, al nepravda,
To meni povedaj,
Aš ću ti odsić glavicu!"
Ribica mu govori:
„Blažen, sveti Lovrinac,
Nosici mi glavice,
Ja sam prarda, ko i ti,
Otca jesam, ko i ti,
Matere sam, ko i ti!"
Njoj govori Lovrenac:
„Aj ti, moja sestrice,
Biš ti mogla z manu pojt
K miloj našoj majčici?"
Sestrica mu govori:
„Nikdar, nikdar, Lovrenče,
Tja do suda božjega,
A po sudu božjemu
Bog sam znađe kako bu!
Nego reci majčici,
Da se za me nežali,
Ni da za me neplače;
Ono moje ruhace,
Ko sam mlada spravila,
Neka ona razdeli
Tim ubogim sirotam,
I otrcnim materam,
Boga zame da mole,
I od ovde speljaju.
Ono zlato jabuke,
Ke sam mlada spravila,
Da jih ona postavi
Svetoj Mariji na altar,
Da jih budu gledale
Moje vrstnjakinjice
I mene spominjale!"

Volč. sb.

CCXXVI.

Kada mliže (bliska).

(Iz Istre.)

Bog nas očuvaj oda zla,
I sveti Ilija i sveta Marija,
I sveta Barbara budi nam
Zagovornica pole Boga,
Da nas Bog očuva od nesreće!

Volč. sb.

CCXXVII.

Kvaterni konci.

Da bi znale matere,
Ča su konci kvaterni;
Da bi konce predale
I dečicu kèrpale.

Volč. sb.

Nego se govorilo od smućivacah, koji ili su se mutili, ili se još mute, jer ne šire kršćansku ljubav, mir, jedinstvo, spravu, pokornost, već zapeljuju na nered, smutnju, upornost, itd. koji se besedom ponašaju biti Kastavcima, a nisu, jer na propad Kastavšćine rade: koji su ljuj med pšenicom.

Nije se dakle na 17. jenara *odvratalo* ljudstvo od pravih svećenikah, nego od nemirnih smućivacah, koji svojim djelovanjem osobno odvraćaju.

Voloska dne 3. februara 1880.

C. k. kotarski kapitan

Dr. Petris.

Različite viesti.

Nj. visost carević i kraljević Rudolf bio je ovih danah na posjetu kod kraljevske saksonske obitelji u Draždjanih. Zadržao se je dva dana te prisustvovao raznim svečanostim kod dvora. Uzrok posjeta se različito nagadja, a bit će možda ovaj. Kralj saksonski Albert je bez djece. Njegov brat presumtivni nasliednik Juraj ima više djece, med kojimi se odlikuje osobito njegova sedamnajstgodišnja kćer Matilda. Buduć je ona katoličke vjere to se sluti da će se naš carević s njom zaručiti. Priporjedaju, da je ta dva dana došao naš carević više puta s njom u doticaj te da je s njom i plesao. Želimo najveću sreću!

Premjene u tršćansko-koparskoj biskupiji. Č. g. Franjo Gojtan, do sad kapelan Sv. Krša u Gračišću, ide kano kapelan u Opatiju, a na njegovo mjesto u Gračišće dolazi č. g. Jakov Šajovec, dosadanji kapelan u Borutu. — Dne 28 prošl. m. preminu u Gospodu m. č. g. Josip Jerala, župnik u pokoju u Podbrezju: rodio se god. 1806 a zapopio g. 1832. — Dne 5. ov. m. umro je preč. g. Josip D'Andri, kanonik stolne crkve S. Justa u Trstu, u 72. godini svoga vieka, a 49. svećenstva. P. U. M.

Premjene u Krčkoj (Vojskoj) biskupiji. M. č. gospodin Juraj Scalamera upravitelj župe na Belom (Caisole) ide za upravitelja podžupe u Valun, a njega će izmjeniti dosadanji uprav. podžupe u Valunu, m. č. gosp. Frane Linardić. Umro je u Malom Lošinju dne 1. t. mjes. m. č. g. Dinko Vasilich, a u Velom Lošinju dne 19. t. mjes. m. č. g. Nikola Berečić. P. U. M.

Pastirski list, što ga je po korizmenom običaju razposlao na svoje biskupljane presvj. g. biskup Porečko-Pulski, Dr. Iv. Glavina, spominje takodjer glad i nevolju, što je ljetos zaredila većim dielom svieta, pa i našom tužnom Istrom. I on na temelju svetog Pisma, traži i nalazi uzrok svemu našemu zlu u pokvarenosti i opačini dandanašnjega svieta, jer se bošja neporiče. Baš dirajućimi u srdce riečmi tumači one Prorokove rieči: *Moja je kuća pusta, a vi se mnogo brinite svaki za svoju kuću.* Kod tog tumačenja tuguje, kako se i u našoj maloj domovinici poče sviet zapuščati crkvah, neposvećivati blagdanah, zanemarivati rieč bošju i nauk kršćanski, neprimati svetih otajstvah, neskrbiti za kršćansko odgojenje svoje djećice itd., a s druge strane srnuti u grieh i svakojaku opačinu. Pa i on nevidi nade u bolja vremena, nego u korenitu poboljšanju pojedinih ljudih, cielih obiteljih i svegakolikog **pučanstva:** *jer tko spokoren udihe u dan tuge ruke svoje k Bogu, Bog ga neće zapustiti!*

Zabava slov. podpomagajućega društva u Trstu, koja se je obdržavala 31. pr. m. u kazalištu „Fenice" izpala je sjajno. Kuća je bila dubkom puna tako, da je policija zabranila o kojoj uri svaku daljnu prodaju ulaznicah? Fjeračkí sbor sastojeći od vrlih okoličanah izvršio je dobro svoju zadaću. Finale hrvatske opere Zrinjski „U boj" odjekivao je cielim kazalištem. Šaljiva igra „u Ljubljano ju dajmo" bila je jako dobro izvedena, osobito odlikovala se gospodjica I. Hakeljnova. Želiti je, da se još više sličnih zabavah preduzme, ova zadnja zabava je dostatno pokazala, da nešivu u Trstu sami Taljani. Poslie predstave sliedio je živahan ples, koji se je do jutra produljio.

Zabava čitaonice u Kastvu obdržavana 4. o. m. ima se brojiti medju najljepše, koje je dosad a osobito od nekoliko godinah vidila kastavska čitaonica. Dobrovoljni predstavljači veoma vješto rešili svoje role u igri „Novci za diplom", tako da se je na obće zahtjevanje ista igra opet predstavljala na pokladni ponedeljak. Pjevanje, sviranje i ples završi ovu veselu i dobrotvornu zabavu, koje čisti prihod je namenjen stradajućoj braći u Istri. Malom promjenom opetovala se opet ista zabava 9. t. m., koja je još više bila posjećena te koja je u najvećem redu prošla prem se je sa njeke strane htjelo nemir prouzročiti. Doznajemo takodjer da je politička oblast poslala c. k. žandare u Kastav na večer 4. o. m., valjda da čitaoničare nitko u zabavi nesmeta!? Uza sve zasjedo Kastavci su ipak mirni. Pravednomu je sviest mirna!

Izpravak. Dopisu iz Pićna u 2. br. ove godine rado dodajemo istine radi, da su kod zadnjih občinskih izborah u Pazinu osim napomenutih za našu stran glasovali dva činovnika brzojavnoga ureda i predstojnik željezničke postaje. Živili!

† **Nikola Voršak.** Iz Rima se javlja tužna viest, da je ondje nakon duge bolesti dne 4. t. m. umro kanonik sv. Jeronima, Nikola Voršak, rodom iz Iloka godine 1836. Nauke svršio je stranom u Pazmaneumu, stranom u višjem svećeničkom zavodu Augustineumu u Beču, gdje bjo i promoviran za doktora. Godine 1862 postao je profesorom bogoslovja u Djakovu, a nakon godine danah odaslan je za kanonika svetojeronimskoga u Rim, gdje je od tog doba uvjek službovao ne samo kao kanonik, nego i kao agent naših biskupijah, zastupajući revno svagdje interese hrvatskoga naroda, kómu je dušom i tielom bio odan. Imenito nam je iztaknuti ovdje da je za istočne borbe za oslobodjenje širio ljubav medju Talijani za ovu svetu stvar i kupio novce za Crnogorce, usljed česa ga je knez Nikola odlikovno Danilovim redom. Pavio se mnogo hrvatskom knjigom, te napose spominjemo njegov evanjelistar i naputak za izpovjednike, a kako je bio u tiesnom savezu sa pokojnim Theinerom bastinio je od njega nekoliko znamenitih spisah, što je bilo nade da će on još mnogo za naš narodni interes obielodaniti. Domovina gubi u njem čestita, naobražena i neumorna radnika. Pokoj njegovoj plemenitoj dušil!

IV. izkaz dohodakah

za stradajuće u Istri.

Presv. g. biskup Juraj Dobrila u Trstu f. 130. G. Josip Orbanić, plovan u Lanišću f. 15.12. Iz Varaždina: g. realni učitelj Jer. Francelj i g.a Sofija Kirović, posjednica f. 10. G. vikar I. Tomažić iz Rudolfovga f. 10. G. Št. Krianić, nadzornik u Puli, sabrao f. 50.80. Presv. i prečastna gg. prvostolnoga kaptola Zagrebačkoga f. 73. G. Dr. Benj. Ipavic u Gradcu f. 5. Uredničtvo „Novic" f. 28. G. o. I. Bizavičar u Ljubljani sabratih f. 14. G. Dr. L. Gregorec, urednik „Slov. Gospodarja" f. 104. G. I Cadež u sv. Ivanu na Kranjskem f. 20. G. Anto Fabris, kapelan u Lindaru f. 5. G. Petar Flego, bisk. kap. u Trstu f. 5. G. dekan Mežnarec u Kranju sabrao 300 kilog. krompira i 725 kilog. žita. G. kapelan Gregorič u Rihembergu f. 5. G. Farožić u Dubrovniku f. 1. Isti sabrao od g. Ivana Burgera, pošt. pomoćnika f. 1; Nikole Raadana, c. kr. sud. poglavara f. 1; L. Sestana, c. kr. mjeritelja f. 1; And. Mitrovića, gardistaša f. 1. G. Petar Majdić u Mengišu kod Ljubljane 340 kilog. muke. G. župnik Kulavic u Št. Vidu na Dolenskom sabrao 1710 kilog. žita i 2020 kilog. sočiva. G. prof. Kalb u Pazinu za mjes. marš f. 2. G. Fr. Orlić, plovan Žminjski, još f. 15. N. N. f. 2. G. plovan Fr. Lazar kod sv. Petra u Šumi f. 5. Nj. ekscelenca, g. Marija grof. Auersperg u Gradcu f. 10. Slavno županstvo trga „Moxirje" f. 114.69. Č. g. Kovačić, nadučitelj u Središću, poslao za tamo sabratih f. 62.21 11 hektolitarah (836 kilog.) turkinje. G. Kulavic, župnik u Št. Vidu na Dolenskom f. 20. Po „Grager Volksblatt-u" f. 37. G. Jernej Jarc, župnik u Dolu f. 15. G. Ivan Vouk, žup. u Bazovici kod Trsta f. 15. G. župnik Gr. Jakelj u Žalini poslao f. 18. G. Orlić, bogoslovac u Gorici, još f. 13. Po g. o. Felix-u: Neimenovani iz Ljubljane f. 10. Poslali su po g. H. Novlanu: g. upravitelj Tramtè iz Žuženberga f. 17; g. V. Perhavec župnik u Sori f. 20; g. vikar Dolenc i „Zg. Danica" zabrali f. 69; isti f. 38; isti f. 17; isti f. 83.40; isti f. 18; isti f. 11; neimenovani iz Čaleta f. 6.

Prinesci sabrani po g. Steidlu u Sisku za od glada stradajuće nam braće Istrane i Dalmatince: Dr. Tuškan f. 5, Moritz Blau f. 40, Sisačka štedionica f. 10, Sisačka vjeresolska banka f. 10, Vaso Kotur f. 50, G. Benović f. 10, Fabac f. 2, Reiss f. 5, Dragutin Lieberman f. 5, Neuman f. 2, A. Janušić f. 5, Šostarić f. 5, F. Steidle f. 5, Hegedić satnik f. 1, Weiner avč. 50, Mirko pl. Antolković f. 1, Andro Jemeršić f. 2, Jilk f. 1, Tomo Lacković avč. 50, Mato Blinia avč. 50, Matić avč. 60, Mato Tomić avč. 50, F. Krkač avč. 30, Arth Khern f. 1, R. Turčić f. 1, Rankl f. 2, Fabinc f. 2, Šipuš f. 10, C. Morović f. 3, St. Pavlica f. 3, L. Križanić f. 1, I. Kratokvill f. 1, Teodor Gruss f. 1, Lazar Neuman f. 1, Gjuro Pravdica f. 1, Feigl f. 1, A. Dadić f. 1, Jakob Ehrenfreund f. 5, Neuman f. 1, Bätušić f. 5, Munjak avč. 20, Vernak f. 1.50, L. Hirsch f. 10, Stefo Brone avč. 50, Dr. Fürst f. 1, M. Lovrić f. 1. Ukupno f. 220.10.

NB. Polovica ove svote bje izručena za stradajuće Dalmatince, a druga polovica, dakle f. 110.5 za stradajuće Istrane.

Ukupna svota f. 3405.43

455 kilah muke i 4384 žita, 300 kilah krumpira i 2020 kilah sočiva.

Odbor se najsrdačnije zahvaljuje svim p. n. g. darovateljem te ujedno prosi daljne podpore

U Pazinu, dne 10. Februara 1880.

U ime odbora za stradajuće

I. Berbuć.

Kao prilog ovomu broju dobiti će svi naši predbrojnici pastirski list ove godine. Udešen je okolnostim vremena, riše živimi slikami današnje nevolino stanje i liek, koji se ima upotrebiti, da to stanje što snosnijim postane.

Pregled tršćanskoga tržišča.

dne 12. Februara 1880.

		OD for.	nč.	DO for.	nč.
Vosak primorski i ugarski	za 100 klg.	—	—	—	—
Kafa Portorike	„	105	—	120	—
S. Domingo	„	78	—	90	—
Rio polag vrsti	„	69	—	90	—
Cukar austrijski	„	35	—	39	—
tučeni	„	32	—	33	50
Cvietje travo bubače (Pirethrum)	„	190	—	215	—
Naranče skrinjice	„	4	50	6	25
Karubo puljezke	za 100 klg.	7	—	7	50
levantinsko	„	—	—	7	—
dalmatinske	„	—	—	—	—
Smokve Kalamata	„	—	—	17	—
puljezke	„	14	—	15	—
Limuni skrinjica	„	3	50	6	—
Bademki lilti mendule pulj.	za 100 klg.	110	—	115	—
dalmatinsko	„	—	—	—	—
Lešnjaci	„	30	—	41	—
Šljive	„	17	—	19	—
Pšenica ruska	„	13	—	13	30
ugarska	„	—	—	—	—
galaška	„	—	—	—	—
Kukurac (turkinja) ruski	„	8	40	8	50
ugarski	„	8	50	9	—
Raž	„	9	—	9	50
Ječam	„	9	—	12	—
Zob ugarska	„	8	50	9	—
arbenaška	„	—	—	—	—
Pasulj (fažoli, poleg vrsti	„	11	—	13	75
rebe	„	—	—	—	—
Bob	„	—	—	—	—
Leča	„	—	—	—	—
Orlič talijanski	„	18	—	23	—
inglezki (kitajski)	„	18	50	17	—
Vuna bosanska	„	86	—	100	—
morejska	„	113	—	—	—
arbanaška	„	92	—	113	—
istarska	„	—	—	—	—
Daske koruške jelovine	„	49	—	92	—
štajerske	„	44	—	72	—
Grede	„	11	10	14	—
bukovice	„	8	—	12	25
Ulje italij. nilje vrsti	za 100 klg.	48	—	50	—
najbolje	„	63	—	80	—
srednje vrsti	„	—	—	—	—
dalmatinsko	„	—	—	47	—
istarsko	„	42	—	45	—
Kamene ulje u barilah	„	10	—	10	35
u kesetah	„	12	—	12	25
Kože strojene naške	„	165	—	185	—
suha volovje naške	„	110	—	134	—
dalm., ist. i bos.	„	70	—	100	—
janječe naške	za 100 kom.	50	—	80	—
dalmatinske	„	—	—	—	—
kozje	za 1 klg.	—	65	—	75
runene slane	„	—	60	—	65
suhe	„	—	55	—	70
rožje za 110 komadah, u srebru	„	28	—	31	—
Bakalar	za 100 klg.	28	—	30	—
Sardele i harli	„	18	—	24	—
Vitriol modri	za 100 klg.	26	—	27	—
zeleni	„	—	—	—	—
Masle	„	85	—	89	—
Loj dalmatinski i naški	„	38	—	10	—
Salo	„	—	—	—	—
Mast (salo razteplieno)	„	19	—	50	—
Slanina	„	12	—	16	—
Hektije stolitar (100 litarah)	„	—	—	—	—
Galviči istarski	za 100 klg.	30	—	—	—
Kuj naški	„	8	—	—	—
istarski	„	7	—	7	25
Liške od javorike	„	12	—	14	—
Visoke strgotine (Ostpuls)	„	—	—	—	—
oplok	„	31	—	40	—
Med	„	27	30	—	—
Lamber (jabučice od javorike	„	—	—	—	—
Pakal berli od 100 klg.	„	12	25	13	—
Cunje (Strace)	za 100 klg.	3	75	9	—
Katram dalmat.	„	14	—	16	—

Tek Novacah polag Borse u Trstu

od 1—12. Februara 1880.

Dne	Cardukati (cekini)	Napoleoni	Liro ster.	Prid srebro (agio)	Dne	Cardukati (cekini)	Napoleoni	Liro ster.	Prid srebro agio
1	—	—	—	—	9	5.50	9.33	11.74	—
2	—	—	—	—	10	5.50	9.33	—	—
3	5.50	9.33	11.73	—	11	5.50	9.34	11.74	—
4	5.50	9.33	11.74	—	12	5.50	9.34	11.74	—
5	5.50	9.33	—	—	—	—	—	—	—
6	5.50	9.33	11.73	—	—	—	—	—	—
7	5.50	9.33	11.73	—	—	—	—	—	—
8	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Častnim crkvenim oskrbničtvom.

Crkvenimi je zakoni naredjeno, da se u crkvah rabe za službu bošju svieće, koje su jedino iz voska. Pošto se pako od nekoliko godinah počelo mješati u vosak, koji ima služiti za pripravljanje crkvenih svićah, mnogovrstni tuk; podpisani željom, da po crkvenomu zakonu posluži svim crkvenim oskrbničtvom pravimi svićami iz čista voska, zaprosio je ovdješnju sl. nadbiskupsku kuriju, da bi ona blagoizvoljela nadzirati njegove svieće I. vrsti (I. compimento), koje bi imale služiti za crkvenu porabu. I doista, sl. nadbiskupska kurija primi, tu ponudu dekretom od 28. marča t. g. broj 466 ustanovivši posebnu nadzorničku komisiju, koja će uvjek skrbno pazit, da moje svieće I. vrsti (I. compimento) budu baš iz prava čista voska.

Takove su svieće vriedne svake pohvale, ne samo zato, što su iz čista voska, nego joste, što mirno i po malo gore, nekapiju i nekidaju se, vlastitosti, radi kojih i bielu odlikovane u raznih izložbah.

Podpisani providjen je uvjek velikom zalogom takovih svićah svake veličine i debeljine, a još k tomu i duplirah, uskrsnih i slikanih svićah svake vrsti. A da bude č. crkvenim oskrbničtvom lagllje, podpisani činit će doći svieće, svim onim, koji ga kakvom naredbom počaste, u najbližnju železničku postaju, postu, il luku, i to bezplatno (franko) i proste svake vozarine uz cienu f. 2.50 kilogram (dakle f. 1.40 funt) plativši račun u vrieme 2 mjeseca, a kašnj m će se isplatam računati 6 po sto god. interesa.

Ako bi tko želio svićah niže vrsti, lahko ga poslužim onimi II. vrsti, rečenih „sottana" po f. 2.20 kilo, kanoti i bielimi III. vrsti po f. 1.80 kilo istom pogodbom kao odzgor.

Nalodi se kod mene takodjer skladište križnih putah u oleografiji, pozlaćenimi i rujavimi, okviri razne veličine po baš spodobnoj cieni, kanoti i izvrstna tamjana i drugih stvari za crkvenu rabu.

U Gorici (Görz) mjes. oktobra 1879

Alojzio Bader

svićar Sjeminarska ulica broj 125.

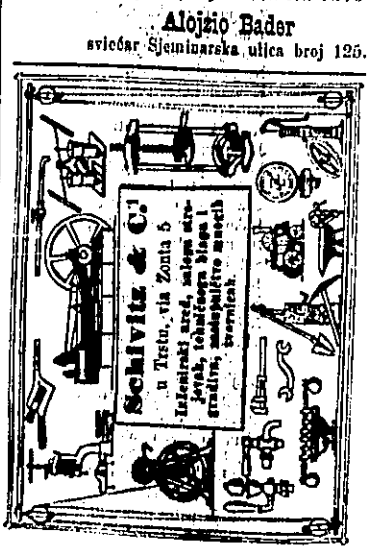

Izdavatelj i odgovorni urednik K. KRISCIAK.

Tisk. SINOVI K. AMATI.

Broj 5. U Trstu 1. Marča 1880. Godina XI.

NAŠA SLOGA

POUČNI, GOSPODARSKI I POLITIČNI LIST.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari“ Nar. Posl.

Predplata s poštarinom stoji 2 for., a seljake samo 1 for. za cielu godinu. Tromiesno 1 for., a seljako 50 novč. za pol godine. Izvan Carevine više poštarina. Gdje se najde najmanje 8 seljakah te su voljni, da im list šaljemo svim ukupno s jednim zavojem i imenom, davat ćemo za 70 novč. na godinu svakomu. Novci se šalju kroz poštarsku *Naznačnicu*. Ime, prezime i najbližu Poštu valja jasno napisati. Komu List nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se neplaća nikakva poštarina, napisav izvana *Reklamacija*. Tko List primi i drži, ako je pošten, to ga i plaća.

Iziazi svaki 1. i 16. dan mjeseca.

URED NIČTVO I ODPRAVNIČTVO nalaze se Tipografia Figli di G. Amati, via delle Zonta, N. 7.

Pisma se šalju platjene poštarine. Viesti, dopisi i drugi spisi štampaju se ili u cielosti ili u izvadku, nalme prama svojoj vriednosti i smieru ovoga Lista. Nepodpisani se dopisi naupotrebljuju. Osobna napadanja i čisto sukromne stvari nenalaze mjesta u ovom Listu. Priobćena se pisma tiskaju po 5 novč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 40 novč., a svaki redak suvišo 5 novčićah; ili u slučaju opetovanja po što se pogode oglasnik i odpravničtvo. Dopisi se nevraćaju. Uredničtvo i odpravničtvo, osim izvanrednih slučajevah, nodopisuju, nego putem svoje *Listnice*.

Pogled po svietu.

U Trstu 28. veljače 1880.

Danas imamo pune rukave svakojakih novostih, velikih i malih, domaćih i stranih, bližih i dalekih, iz kojih će naši čitatelji viditi, kako se na svietu najveć poli varaju oni, koji se dobru nadaju; pa kako rat i mir, dobro i zlo, napredak i nazadak cielih zemaljah i narodah, više više o mušicah, da nerečemo tupasti i zlobi, pojedinih ljudih, nego li o istini i pravdi, o pravu i pravici.

Prije svega nam je reći, da se ipak popunilo naše ministarstvo. Zagriženog niemčara Stremayra, koji je prenzeo ministarstvo pravosudja, nastupio je u ministarstvu bogoštovja i nauke baron Konrad, a Kriegsau postao je ministrom financijah. Ustavovierci pisu, da nisu ni jedan ni drugi na svojem mjestu, jer da se nisu nikad ni omrsili stvarmi, kojimi se imaju sad pačati; a samoupravnjačka stranka nevidi u njima drugo, nego stare pokorne činovnike, koji su vikli vezati konja, gdje gospodar zapovieda. Jedni se pako i drugi osvjedočiše, da je ministar Taaffe voljan i nadalje plivati nad strankami, kao ulje na vodi, a one neka se medju sobom grizu i kolju, dokle mu se svidi, da pristupi k jednoj il drugoj, k lievoj il desnoj. Na tom putu nemože dakako steći pravih prijateljah ni ovdje ni onđje, nego se mora uklanjati sad ovim sad onim, te na posljedku mučiti se i grdno kiniti, a da nevidje svojoj muci ploda ni blagoslova. O Konradu se čuje, da je rekao, da će hoditi po stopah svojega predšastnika. Onda na čast mu ministarstvo kao i nam nade u ravnopravnost u školi i uzgoju. Nu mi ipak nesdvojismo, doklegod vidimo, da su naši u carevinskom vieću složni i skladni, pa da u svih načelnih stvarih glasuju zajedno Česi i Poljaci, Slovenci i Hrvati i ostali pristaše samoupravne politike; jer prije il poslje manjina se mora podati većini, budući to naravski zakon svih ustavnih vladah i vladavinah, pa mu se one i otimale koliko jih volja.

Danas smo naumili dodirnuti se samo načelnih stvarih. Zato nećemo ni iz Ugarske javiti drugo, nego kako su se u ovo petnaest danah Magjari osjekli na Hrvate, našu braću u kraljevini. Poslje šest godinah, Mažuranić je stupio sa banske stolice, a na njegovo je mjesto sio grof Pejačević. U drugih bi nas okolnostih ta promjena zabunila, ali kako danas stvari stoje, gdje je narod došao do podpune samosvlesti, nemožemo se nego načuditi magjarskoj plitkosti, ako misle da će tim u Hrvatskoj stvari drugim putem odariti. Tu neima druge razlike, nego da je Mažuranić hrvatski pučanin, a Pejačevic hrvatski velikaš, ali Hrvata dušom i tielom jedan i drugi. Ako nije dosad bilo Magjarom milo čuti, kako misli hrvatski puk, nadamo se, da im neće biti milije znati, ni kako čuti hrvatsko plemstvo. I Pejačević zna, da je Hrvatska samoupravna kraljevina pod zajedničkom ugarskom krunom, pa da ni od naroda ni od svojeg čestitog lica nesmi i nemože il u popuščanju dalje, nego su išli njegovi slavni predšastnici, Bakači, Frangepani, Zrinjski, Jelačići itd. A je li Hrvatska samoupravna kraljevina, mora u tu svrhu da ima i uvjete, bez kojih samouprava nije nego pogrda. Neka veli što komu drago, Mažuranićevo će se banovanje ipak spominjati kao najljepše i najplodonosnije od svih, koja su se vrstila ne samo poslje, nego i više desetinah i desetinah godinah prije 48. godine. Ali se čuje, da će sadanji ban ostaviti narodu još i veću uspomenu, nego li ikoji u to doba, bilo prije bilo poslje Jelačića bana; jer se za stalno drži, da će se pod njim vratiti bivša Vojnička Krajina materi zemlji: to da je prvi i pravi uzrok njegovu imenovanju. A kad to bude, neka si naša tamo braća, a naime mladež, uzmu u pamet, da njihovi će ideali, za nekolike ljudske vjekove, morat biti jedino svestrani kulturni napredak; kao takodjer da samo u absolutističnoj zemlji vlada nered i pokvarenost, a u slobodnoj red i najstroža stega privatna i javna, iz koje ničeg domovini veliki i zaslužni ljudi u svakoj struci čovječjeg znanja. Kad bude Hrvatska izobražena i bogata na moru i na kopnu, neće trebat gledati, koga da nakani, nego koga da dragovoljno primi u svoje pitomo gnjezdo.

Iz vanjskog svieta najkrupnija viest jest peti nastaj na život cara Aleksandra, što se sbio dne 17. u 7 sati na večer u njegovom zimskom dvoru na najsmioniji i divlji način, što se može pomisliti. Prevratnici zapališe u podrumu, izpod careva blagovališta i u sam čas blagovanja, silan naboj dinamita, koji, prasnuv strahovitim treskom, probi tri poda te razbi i smrvi sve, što mu bijaše na putu. Nad podrumom, a pod blagovališčem, bijaše smještena dvorska straža, od koje postrada prieko sedamdeset vojnikah, što težko ranjenih što u tren oka grozovito razkomadanih i usmrtjenih. Car je sa obitelju, jer je čekao goste, slučajno nešto zakasnio na objed, te tako spasio sebe, obitelj i gostove. Kad čovjek promisli na divljačtvo tih strahovitih prevratnikah, kojim neima para ni pametara u svoj poviesti svieta, baš mora da Bogu zahvali, što se nije rodio ni carem ni kraljem, pa što može mirno večer leći i jutro ustati. Jest, jer neima jednoga u Europi cara ni kralja, a da nije već bio u pogibelji, pasti u ubojne prevratničke ruke. To je znak skrajne pokvarenosti današnjega svieta, a u Ruciji je ta bies gori i ljući nego igdje. No varao bi se, tko bi mislio, da ruski narod pristaje uz te razbojnike, jer se drugač nebi dalo protumačiti njegovo dosad mirno i triezno držanje. S toga kao da imadu pravo oni, koji slute, da su sve te ruske grozote naručene izvana, izprieko granice, od ruskih mrziteljah, koji misle, da će na taj način svaliti gorostasa, od kojeg striepe i predaje. Zato mi se ni najmanje nepobojasmo, da se neće obistiniti slobodoumne želje ruskog naroda; a najmilije je čuti, da poljski velikaši idu u Petrograd, da pozovu Cara medju sebe u Varšavu, da ga zaklone od bjesnila neprijateljah mu, bilo stranih bilo domaćih.

HRVATSKE NARODNE PJESME IZ ISTRE.

CCXXVIII.

Kada ide Istranin na put.

Kad će pohožni Istran, da ide na koje svojo putovanje, il ako mu je u noći iz kuće poći, najprije se oblćajnim križem prekriži, pak napreduje ovako:

Križ mi je na glavě,
Sveta Marija na stranè,
Anjel pote mane.
Biži, hudobo, od mane,
Koliko od neba do zemlje!

Volč. sb.

CCXXIX.

Izpovjed IIIII Djelo Skrušenja.

Ja se kajen, Bože mili,
Od svakoga griha moga.
Moje srce gorko cvili,
Da uvredih Tebe, Boga.
Grihe moje i prikore
Namestniku tvomu odkrit ću,
I kegod mi daš pokore,
Bogoljubno izvršit ću.
Ljubim tebe, dobri Bože,
Iz dubljine srca svoga,
I što već mi duša može,
I već nego mane istoga.
Ja sam spravan svekoliko
Prija zgubit i umriti,
Nego Tebe, rajska diko,
!! napredak uvrediti.
Smiluj mi se, oče sveti,
Po velikoj Tvoj milosti.
O, Isuse, moj propeti,
Težke moje grihe prosti!

„Glasnik“ 1863. Volč. sb.

CCXXX.

Kake je u raju.

Šetali su tri Božji anjelci
Okol dvora smiljene Marije.
Smilujte se, smiljena Marijo!
Podajte nami ključe od raja,
Gremo vidit kako je v raju.
Mili Bože, ali je v raju lipo!
Na sred raja sede tri mlade divojke:
Jedna češe žute kite svoje,
Druga pere bela lisca svoja,
Treća šije belu ruhu svoju.
Ka j' česala žute kite svoje,
Ta j' sirote lipo očesala,
S tim je mlada raja zaslužila;
Ka je prala bila lisca svoja,
Ta j' sirote lepo umivala,
S tim je mlada raja zaslužila;
Ka je šila belu ruhu svoju,
Ta j' sirote lipo obukala,
S tim je mlada raja zaslužila.

„Nov.“ 1858 Volč. sb.

CCXXXI.

Kako je u paklo.

Šetali su tri Božji anjelci
Mimo dvora smiljene Marije.
Smilujte se, smiljena Marijo!
Podajte nami ključe od pakla,
Gremo vidit kak j' v paklu grdo.
V paklu gore tri mladi junaci:
Jednom gore noge do kolena,
Drugom gore ruke do ramena,
Trećjom gori telo do očima.
Kemu gore noge do kolena,
On je silom tuje blago zimal;
Kemu gore ruke do ramena,
On je tukal otca starca svoga;
Kemu gori telo do očima,
Je prevaril viru derojačku.

Iste.

CCXXXII.

Što je čovjek!

O človiče, tvrdo drivo,
Spomeni se, da si živo.
Zač kad tebe smrt dostigne,
Tebi zvona zazvoniše,
Mnogo ljudi se skupiše,
Do groba te spravodiše,
Grob za tebon zatvoriše:
Ondè niko ne ostane,
Nego ćrvi bratja troja.
Pa ti oćeš govoriti:
O vi ćrvi, bratjo moja,
Ne griz'te mi tela moga;
Zač vidite, da je sve gojilo!
Čim se slaviš, čim se dičiš?
Tvoje svite drugi nosu.
Ča su sviti — tašča dika,
Ko en ćrvi, ki je od svita!

„Glasnik“ 1863. Volč. sb.

CCXXXIII.

Crikvica sv. Marije.

Sveta Marija
Po polju hodila,
Stazicu je zgladila.
Njoj je zalitalo
Jeno drivce zeleno,
Vas licaj si j' oderla.
Svojemu sinku storila
Lipu novu robicu,
Prijela ga j' za ruku,
Peljala ga j' na goru.
Na gore je crikvica,
Na crikvici zlatan križ,
Na križu je pisano,
Da j' to dite pravi Bog,
Križićem prekrižeo,
Svećicom prepaleo.
Ta rumena ženica,
Ta jagoda ima bit

Druga viest, koja smeuje sviet još i više nego li sami Petrogradski dogadjaji, jest sasvim neprijateljsko držanje njemačke napram Rusije, koje kao da se je poslje onih dogodjajah i poostrilo, pa tim jasno dokazalo, što namjeravaju i s kakvimi faktori računaju ruski neprijatelji. Bismarkovi novinari neprestaju uckati na Rusiju i našu Austriju, lažuć joj, da nemože mirno spavati, dokle je Rusija na nogama, a ona nasijana do prieko polovice samimi Slaveni. Zato se u svakom drugom broju njemačkih novinah čita, da mora na proljetje, a najdalje na godinu buknuti rat medju slavenskom Rusijom i poluslavenskom Austrijom. Mi neznamo, da li ima u tih proročanstvih više mržnje na Rusiju, ili zlobna i bladna računa na poraz Austrije, jer je i, to po naravskih zakonih moguće u ratu, koji se nebi vodio za svete i uzvišene idee prosvjete i napredka, nego za bogomrzko tamanjenje jednog cielog plemena u svojoj vlastitoj krvi. Zato mislimo, da Austrija neće nikad pristati na rat, iz kojeg nebi nego sama Njemačka vadila prvu i najveću korist, bilo u slučaju poraza bilo pobjede. Hoćemo da zaključimo današnji Pogled sa viesti, da se naša vojska popunjuje na granicah susjedne kraljevine talijanske toli u Tirolskoj, koli u Furlanskoj. Kako naši čitatelji znadu, jedna stranka u Italiji traži tako zvane naravske granice u planinah, što znokružuju ovo Jadransko More, te tim svoja sve ove strane tamo do Postojne. Austrija na to odgovara, ako trebaju Italiji naravske granice za njezinu sigurnost, da trebaju i njoj, a te da se nalaze u Mletačkoj. Eto najljepšeg odgovora Irredentovcem.

Što se kod nas sgadja.

Evo novoga dokaza, kako se voli njemački nego naš jezik. Država nejma se brinuti za pučke škole, već pušća tu brigu pokrajinam i občinam. Nu ipak nastoji, da ono nadomjesti, što pokrajine zanemare. A što naše primorske zanemaruju?...

Gojenje *njemačkoga jezika!* Ministarstvo odlučilo je potrositi 44,000 for. za *njemačke* pučke škole u Primorju. Odlučilo je to s toga, jer je doznalo, da se naše pokrajinske vlade premalo brinu za gojenje njemačkoga jezika. Po kom je ministarstvo doznalo tu nebrigu za njemački jezik?... Naša bi vlada imala mnogo pročih potrebah u našem pučkom školstvu javljati ministasstvo.

Imala bi mu javiti, da je pučko školstvo mnogo u Istri posve zanemareno; da je jedan dio stanovničtva i to najmnogobrojniji ima veoma malo svojih školah ili da je prisiljen šiljati svoju djecu u škole gdje se talijanče. Imamo školah sa pet do šest stotinah djece a tri učitelja, drugih sa preko dvie stotine djetce sa jednim učitdljem. Ima kod nas selah, u kojih je dvie sto i veće djece dužne polaziti školu, a učitelja nema.

Kad to stanovničtvo svoju školu, svoje učitelje pita, onda se obično odgovara: zidjite sgradu. Ako na to privoli, onda dodju inžiniri, da izmjere, kakva bi imala sgrada biti. Ustanove svote razmjerno ogromne, narod se jih prestraši, nesmaže: škole nit učitelja nemože dobiti — Za gradnju školske sgrade odlučilo je isto ministarstvo 13,000 for. u jednoj drogoj pokrajini. Zašto ta dvojaka mjera? Jadni Hrvati! U svojoj žemlji nejmate svojih školah, nejmate svojih sgradah, uzdržajete talijanske škole; a u tudjih zemljah pomazete drugim, da grade svoje škole!

DOPISI.

Zagreb *21. febrara.*

Dok vam ovo stigne, Hrvatska će imatj novoga Bana. Ivan Mažuranić, koga su zvali „ban pučanin", jer je od kmetskoga roda odstupa, a dolazi nam grof Ladislav Pejačević.

Ali nemislite zato, da će stvari ovdje poć mnogo na bolje ni na gore zato, što se mienja prvi dostojanstvenik u zemlji. To je svejedno dok valja ova sprava s Madjari, koja nam je preveć da umremo, a premalo da živemo. Svašta se govori, zašto je Mažuranić odstupio. No pravo govoreć mnogo se nemože (?) pohvaliti nitko od njegovoga banstva. Novi ban govore da je gospodin od pete do glave, ali to Hrvate neće mutit, da budu svoje iskali, zašto su naučni i velikoj gospodi u oči gledati.

I ovdje je velika nevolja, a od dana do dne bit će još veća. Svaki čas se nekoliko skuplja za dobre stvari u Hrvatskoj; zato je težko već išto dobiti, ljudi su se iztrošili do kraja. Sa svim tim se je ovdje sastavio odbor da pobira milošće za stradajuću bratju u Istri. Taj odbor je dosta sretan bio a nekoji su krajevi i sami poslali štogod novca u Istru, kako znate. Čujem pak od verovane strane, da je odbor poslao jur 300 for. za stradajuće u pazinšćini, 300 for. za ove u buzešćini a 200 for. za koparski kraj.

Tako je vidite istina, da krv nije voda, i što vi učite puk po „Našoj Slogi", da ima bratje po Hrvatskoj, to će puk sada uviditi činom. Jer govori apostol Paval „Da govorim sve jezike, a da ljubavi nimam, bio bih kako zvono zvečeće". A bome od samoga zvona težko si ga siromahu.

Občina grada Zagreba odlučila je nedavno 200 for. za stradajuće u Dalmaciji, a 200 for. za one u Istri. A jedno djačko družtvo, koje se zove „Hrvatski Dom", dalo je liepu veselicu za Istrane i čujem, da su skupili kakovih 130 forintih.

Vrlo nam se ovdje na žao daje, što čitamo o talijančenju Istre; bojimo se, da će Austrija težko platiti tu svoju čudnu politiku.

Zagreb liepo napreduje. Popravlja se crkva sv. Marka, a počela se je prenačinjati i znamenita prvostolna crkva svetoga Kralja. Govore da će trošak doći na dva milijuna for., ali to neće bit gotovo danas ni sutra. Koji su sada mladi, oni će vidjeti konac toga popravka.

Pred par mjesecih bila je ovdje izložba umjetnoga obrta, t. j. u jednu liepu palaču snesao je svaki, što ima ljepšega starinskoga ili današnjega: slike, tkanine, posuđa itd. Žao nam je da nismo tu vidjeli koju risariju mladoga talenta Pavačića i štogod domaće raše iz otoka Krka. Ali što nije bilo ovaj put, može biti do godine. Da Bog dà!

Kèrbune *mjeseca februara.*

Mislim, da do sada nije bilo joštc nikakva dopisa iz ovih stranah u liepoj „Našoj Slogi" zato se nadam, da ćete štampati ovaj prvi moj dopis. Oprostite, da je slabo pisano, ali znati morate, da sam prosti kmet, te nisam hodio u školu, nego su me navadili nešto pisati i čitati naši prijašnji vriedni svećenici. Rado bi vami pisati štogod veseloga, ali žalibože neznam što takva; moram se potružiti ne samo na slaba vremena i veliko siromaštvo, koje nas muči, nego i na naše malovredne župane. Znati morate, da kerbunska plovanija sastoji iz tri poveća sela, koja se zovu Kèrbune, Grobnik i Tupljak, te sveko od ovih ima svoga župana, a svi skupa smo pod Pazinsku podestariju. Ovi župani pako neskrbe se niš za svoj komun, nego išću kod svake prigode svoju korist, a to su osobito pokazali kod zadnjih občinskih izboralı ili balotacionah u Pazinu, kade su se prodali pazinskoj gospodi za 12 for. Dobili su i dosti vina i mastne obede, samo da namute tužne i siromašne svoje kmete za talijansku stran. To je već neposteno, kada prodavaju naša pr... našim neprijateljem, koji bi nam hotel zatrti naš liepi jezik i našu narodnost. Neka zapamte ti naši župani, da su mi Hrvati, a ne Talјani, a oni, ako ne biti šarenjaci, neka budu; ali mi nećemo. Kako Hrvati smo se rodili, takvi ćemo i umreti. Pa da čujete kako govore talijanski ti naši župani, kako popucali od smieha; kada su pijani, ti laju pokazujuć svoju mudrost talijanski, ali tko jih čuje, mora se nasmijati, pomilovav jih, da su tako suškavi.

Čujte još ovu od naših županah. Pošli su jedan dan svi tri u Pazin prositi milostinju za naš komun, pa putem su se svadili. Rekao je najmre Krbunski župan i on iz Tupljaka onomu iz Grobnika, da bi dobro bilo, da mi najprvo za se govorimo, ali ovaj odgovori: „ja neću, jer sam prisegao za moj komun, a vi činite, kako znate. Ona dva su onda se na to nasmijali i kazali, vidiš tega vraga, ča govori; te napokon reče župan iz Tupljaka, učinite, ča vas je volja, ja ću mučat. Na to oni, a tako ja, ja ćemo stat dobro svi tri s ovimi siromaškimi novci. Kada su to doznali tužni siromaci i udovice, plačuć su pošli u Pazin k podestatu, koji jih pošalje nazad svojim županom, da njim oni razdele; all što da razdele, kada su najveć sami pojeli, jer prije nego su siromaci dobili kakav soldin od njih, morali su njim platit za vino. Isto tako kad je došlo turkinje Kerbunskomu županu, da razdeli med siromahe, dobili su samo oni bogatiji, koji su mu dali jesti klobasicah, a mi tužni i siromašni kmeti, koji nemamo klobasicah, da dademo županu, ostali smo praznih rukuh! Pitam, jeli jeli je to pravo i pošteno? Imaju li vjere takvi ljudi? Mislim, da ne, jer da imaju malo vjere, znali bi, da je to u nebo vapijući grieh, kad se siromaku pritiše i kada mu se oduzme iz ustijuh zadnji zalogaj. Nu neka bude, suditi će jih zato pravedni sudac na nebu i dati jim zasluženu plaću.

Ovom prigodom nemogu zamučat još jednu stvar. Odbor u Pazinu, koji sabira milostinju za Istarske siromahe, poslao je u Gologoricu turkinje, da se razdeli med uboge, koju je i razdelio tamošnji gospodin plovanski upravitelj. Svim darovateljem i odboru liepo i srdačno zahvaljujemo, a Bog neka njim naplati stostruko.

Za sada dosti, drugiput ću vam još štogod javiti, ako vam bude drago. Pozdravljam vas, gospodine uredniče, i sve Hrvate u Istri.

Jedan kmet.

Sveta krv preblažena,
Ta šenica ima bit
Svet' Ilo blaženo,
To sveto mašice,
Ke imaju' bit,
Nedaj nan Bog
Brez njih umrit!
„*Glasnik*" *1865. Volč. sb.*

CCXXXIV.

Djevi Marији.

Zdrava, zdrava bila,
Divica Marijo!
Ka si nam predragog
Jezusa rodila,
Ki je za nas kristjane
Svoju krv pretočil,
Na križu viseći,
Ki nas je odkupil.
Prosi ga, Marijo!
Za njegove znuke,
Da nam ne da dojti
V one vražje ruke.
Vidiš, vidiš ti, Marijo!
Radi se nam šeće
Sva paklena sila,
Da će nas grešnike
Grcha atentati,
Po toj našoj smerti
V pakal zapriti.

Blažena je ura,
Da si se rodila,
Da si nas grešnike,
Pakla oslobodila!
„*Glasnik*" *1862. Volč. sb.*

CCXXXV.

Sveti trije Kralji.

Tri kralji jahahu z onud' sunce svita,
Tri dari nosahu: mir, zlato i tamjan.
Prvi je Gašpar, kralj od dobra kolina,
Ki željaše vidit' slavu gospodina.
Drugi je Melhior od onih trih kralji,
Ki željaše priti k onoj viečnoj slavi.
Tretji je Baldasar od dobrega roda,
Ki željaše priti slavit svoga Boga.
Pod njimi su konji kako jene vile,
Ni zoba ne zobiju, nit jin žeja pride.
Zvezda je danica, ka jih je vodila,
Pred grad Jeruzalim jih je privodila.
Mlajahni vrataru! porej nan za isto,
Kdi se j' Isus rodil, sve zlato prečisto?
On im odgovora: Mi tega neznamo!
Kad 'z orud pasate, javite se malo,
Ćemo van darovat onoga detića,
Koga nismo mislili kraljen darovati,
Leh smo ga mislili maljašna zaklati.
A kada gredoše male tamo napred,
Oni ugledaše onu malu šplju.
Ona j' nadkrivena cerienim beljićem,
Nutra j' slavna Dava sa svojim dotićem.
Svi joj dar donihu, a Gašpar ne doni,
Kako mudri starac prvi se pokloni:
Slava mi ti budi, presvitla danice!
Ča j' tu tvoj pristanak, nebeska kraljice?
„*Glasnik*" *1863. Volč. sb.*

CCXXXVI.

Koledva na Božić.

Knjiga steče od Iruda,
Da popišu se svi ljudi,
Ki su živi na tem svitu.
Tada bil je Osip sveti
I s Marijon zaručitcon,
Šli su z grada Nazareta
Va svoj gradić Betlehemski.
Osip počne govoriti:
„O Marija, zaručnice!
Prava božja službenice,
Ja se neznan kuda diti,
Po Betlemu kud hoditi."
A Marija mu govori:
„„Moj Osipe, zaručniče!
Pravi božji službeniče,
Moj Osipe, ti obtani,
Moj Osipe, ti presveti,
Od svih svetih ti najveći,
Pojti ćemo malo napred
K onoj prvoj ostariji,
Ako bi nam otvorili."

Gredu oni malo napred,
Osla, vola sobun vodeć.
Oni priđu k oštariji,
Osip zove, Osip tucka;
Vratar brže na poneštru:
„Ki je dole na tem dvore?.."
„„Mi smo, mi smo, primite nas,
Za nočanku da smo s vami:
Družbu iman umiljenu
Pod pokrovon pokrivenu,
Isti, piti mi imamo,
I odiću svu imamo,
A za stan ću ja platiti!""
Vratar brže dole teče,
I Osipu tako reče:
„Hodi z Bogom, ti nebore,
Nisu zate to kamore;
Pune su mi sve kamore,
Sve gospode i mladike
I viteze plemenite;
Već bin volil vau magarca,
Nego tebe tako starca!"
Osip grede za Marijon,
Osla, vola sobun vodeć,
I Mariji progovori:
„O Marije, zaručnice!
Prava božja službenice,
Ja se neznan kuda diti,
Po Betlemu kud hoditi"
A Marija mu govori:
„„Moj Osipe, zaručniče!
Pravi božji službeniče,

Različite viesti.

Novačenje ilitti lova. Usljed zakona od 28. januara t. g. polag kojega ova strana carevine mora dati za tekuću god. 54,541 vojnika u stalnu vojsku, a 5,454 u pričuvnu ili reservnu, ovdašnje c. k. namjestničtvo javlja, da jih na Trst, Goricu i Istru spada 497 prvoga, a 150 drugoga reda. Novačanje će se obaviti u Istri: u Kopru na 18, 20, 22, 23 marča; — u Piranu na 24 i 25 marča; — u Podgradu na 12 i 13 aprila; — u Buljah na 27, 30 i 31 marča; — u Poreču na 2 i 3 aprila; — u Pazinu na 5, 6, 7 i 8 aprila; — u Motovunu na 9 i 10 aprila; — u Rovinju na 5 i 6 aprila; — u Puli na 8, 9, 10 i 12 aprila; — u Labinju na 14 i 15 aprila; — u Voloskom na 17, 19 i 20 aprila; — u Cresu na 23 maja. Za Otoke Krk, Cres i Lošinj nije jošte odlučeno kada.

Promjene u trščansko-koparskoj biskupiji. Nj. Veličanstvo imenovalo je preč. gosp. kanonika Ivana Marija Sinčića dekanom Stolnoga Kaptola u Trstu, a kanonikom istoga Kaptola preč. gosp. Dra. Ivana Šusta, bisk. kancelara.

Promjene u porečko-pulskoj biskupiji. Dne 13. proš. mjeseca preminu u Gospodu prepošt kanonik stolne porečke Crkve, preč. g. Dinko Bronzin. Rodio se g. 1801 a bio je rodjen svećenik g. 1825. P. U. M. — C. g. kanjo Postružnik, dosad duh. pomoćnik u Motovunu ide u istoj službi u Vižinadu.

† **Eugen Vlah.** Iz Kastva doznajemo tužnu viest, da je ondje 21. pr. mjes. nakon kratke bolesti preminuo kanonik Eugen Vlah, rodom Kastavac. Pokojnik, rodjen god. 1810., bio je već više godinah u miru kod svojega rodnoga kastavskoga župnika, kojemu je nemila smrt otela nerazdruživoga druga! Živio skromno, daleko od javnoga života probavio u poštenosti svoje dane. Bio mu lagan pokoj!

U Dubrovniku. Cieniti, štovati i u blagoj uspomeni držati svoje zaslužne muževe prvi je najljepša vrlina svakoga naroda. Slavnomu našemu pjesniku, Ivanu Gunduliću, Dubrovčani, kani grad Dubrovnik podići spomenik, da ga i na taj način ovjekovječi!

Za ranjene u ratu. Već od više vremena ustanovilo se je u Trstu družtvo (fondacija), koje ima svrhu podpomagati ranjene u kojem ratu. Svi, koji misle na kakvu podporu, imaju svoje molbenice upraviti na „Podestà di Trieste qual Presidente del Curatorio pei fondi dell' Unione patriottica triestina di soccorso", i to najdalje do konca maja ovo godine.

Pravo na takve podpore imaju sliedeći: 1) pripadnici koje občine u Primorju u Dalmaciji. 2) molitelj morao je bit vojnik na kopnu il na moru naznačiv čast koju je obnašao. 3) Morao je biti u vojsci god. 1866, 1869 ili u expediciji bosansko-hercegovačkoj, i zadobio kakvu ranu, koje radi nije u stanju zaslužiti si potrebito uzdržavanje. 4) Ima naznačiti svoje sadanje okolnosti i broj familije, koju je dužan uzdržavati. 5) Mogu moliti i oskudujuće obitelji, koje su izgubile kojega člana u ratu ili na zadobitih ranah umrloga, ne imaju naznačiti broj obitelji i škodu, koja im je tim gubitkom prouzročena.

Svaki ličuće se vojske imaju bit potvrđjena od kompetentnih vojničkih oblastih, ostalo sve od nadležne političke oblasti, jer se na molbenice, kojem bude što manjkalo, neće uzimati obzira, isto tako neće se uzeti obzir nà one, koji su bili ranjeni u kakvom ratu prije god. 1866.

Neka dakle svatko, koji može zadovoljiti gori navedenim zahtjevom, prosi to će sigurno dobit podporu.

Boj s vukom. Prosloga mjeseca sječnja udari vuk u koze čobanu Iliji Vukoviću iz Selišta u Hrvatskoj i gladan hoće da mu kozu odnese. Nu Ilija mu ju otme, te zamakne sjekirom, da će ga u glavu. Al kako se vuku nije dalo otići bez mesnoga obeda, jedva opazi da ga Ilija kani sjekirom, brzo uhvati zubi za toporište, iztrgne Iliji sjekiru iz rukuh, vrže ju daleko u sneg i zagrize ga u lievu ruku. Naš se pak Ilija neće da udaje, nego rinuv ruku još bolje vuku u ždrielo, povali ga na tla, klekne mu na trbušinu, izvadi nož iza pojasa i zakolje ga u vrat kao janjca. Vuk je izgrizao Iliji lievu ruku dobrahno, a diesnu naparao.

Bratovšćina hrv. ljudi u Istri.

IMENIK DRUŽTVENIKAH.

Ivan Vlah kmet u Jušićih u god. prinos f. 1. Jakov Sila katehet f. 2, Blaž Glavina svećenik f. 1, Josip Kristan profesor f. 1, Matko Kristolić učitelj f. 2, Vjek. Spinčić profesor f. 3, Ivan Mahulja djak nově. 40, Ivan Žic djak nově. 40, Joakin Tončić djak nově. 40, svi u Kopru. Antun Silić c. k. činovnik u Taru f. 1. Antun Klodić c. k. nadzornik u Trstu f. 2 80. Hrvati u Gradcu u glavu f. 5. Andre Blečić kmet u Plasih nově. 30, u glavu. nově. 10. Andre Blečić kmet u Srdočih nově 50. Ljudovit Rubeša stolar u Kastvu nově. 50. Mate Šepić djak u Rukavcu f. 1 za god. 1877-78-79. Niko Ilić župnik f. 1, Mate Justinić župnik u miru f. 1, Petar Bogović umir. žup. f. 1, Franjo Rodo učitelj f. 1, Ivan Juranić kmet nově. 50, Mate Kraljić kmet nově. 50, Petar Bogović kmet nově. 30, u glavu. f. 1, svi u Dubašnici. Fran Jelušić financ. komes. u Trstu f. 5 upisav se kao utemeljitelj. Franjica Simčić udova u Klani f. 1, u glavu. f. 1. Antun Kalac kapelan u Pazinu u glavu. f. 1. O. Herman Venedig katekista u Pazinu u glavu. f. 1. Andrej Benigar duh. pomoć u Puli u glavu. f. 1. Mate Puhar kmet nově. 40, Vicko Blečić kmet nově. 30, oba u Zamelu. Josip Srdoč kmet nově. 30, Mate Marković kmet nově. 30, Mate Blečić Dražanić kmet nově. 30, Andre Blečić kmet nově. 50, Josip Srdoč Čapin kmet nově. 30, Ivan Srdoč-Losić krčmar nově. 30, Mate Srdoč kmet nově 30. Andre Luković nově 50, svi u Srdočih. Ivan Bačić župan u Jurićih nově 50. Andre Srdoč-Jurinov kmet u Srdočih nově 30. Vjek. Furak kmet u Sv. Mateju f. 1. Petar Dobrić župnik f. 3, u glavu. f. 2. Marko Mrakovčić svećenik f. 1, u glavu 1, Petar Čubranić svećenik f. 1. Marko Barbirić svećenik f. 1. Jeronim Toić svećenik f. 1. Marko Koro f. 1. Niko Frančić f. 3 za g. 1876-77-78. Franjo Promuda kmet f. 1, Benefačić P. Mih. kmet f. 1, Franjo Dorčić kmet f. 1, svi u Baški Rogač Anton župnik u Katinari f. 1. Miletić Juraj župnik u Kuterevu kod Otočca f. 8.40.

Franina i Jurina

Ju. Već se nismo lepih dan videli, Frane, povuj mi malo, ča je novega po svete?

Fr. Nekako čujem, da se svi stati jako oružaju, kako da bi bila vojska pred nosom!

Ju. Ča nismo već dosti teh vojsk imeli, da se vavek na to misli, ča ni ča drugega potrebnejega na svete?

Fr. Pravo imaš, kume, aš kako će se onput mislit na dobro puka, kad se je va strahe sa svih stran!

Ju. Pak ča se nebi mogli stavit kakovi sudi, ki bi prez prolivanja krvi sudili stvari, o koh se prepiru?

Fr. Ma si čudan! Već je to tisuće njih pred tobum reklo, al govoro, da to ni moguće!

Ju. Onput nismo mi sami nego je još i cel svet odzada!

Fr. Mà, tako je!

***

Fr. Bujorno šior Jure!

Ju. Ča si munjen, ali pijan, da se tako načeraš?

Fr. Nisam ne po moju puru.

Ju. Zač onda negovoriš po kršćanski, ali si i ti počel bandoru obrijat po šaronjačku?

Fr. A dragi ti, bil sam neki dan u Kèrbunah, pak sam se navadil tako govorit.

Ju. Ča to govoriš, ter u Kèrbunah nozna nijedan talijanski.

Fr. A kako ne? Da biš bil čul župana Kèrbunskoga i onoga iz Tupljaka, kad su bili na balotacijonu u Pazinu, mislel biš bil, da si u Kalabriji.

Ju. A jo to moguće?

Fr. A je, jer Kèrbunski župan je rekal: „mi vado doma", a on iz Tupljaka: „ma anke ja".

Knjizevne viesti.

„Matica Hrvatska" razaslala je svim svojim članovom knjige pripadajuće im za god. 1879. Ako pometnjom nije koji član primio pripadajuće mu knjige, neka izvoli iste reklamirati do 10. ožujka t. g. Kasnije reklamacije se neće uvažiti.

Umoljavaju se najuđtivije oni članovi utemeljitelji, koji još nisu svoje utemeljiteljski obroke za godinu 1879. uplatili, da iste što prije uplate jer će se inače glede njih morati upotrebiti §. 7. družtvenih pravila. Ujedno se pozivlju gg. družtveni povjerenici, koji još nisu sve prinose članova svoga i kotara imenike članova „Matici" dostavili, da to što prije učine, da se uzmogne družtveni računi za god. 1879. zaključiti i imenik članova za štampu prirediti.

Na upite njekih članova utemeljitelja glede družtvenih povelja budi odgovor, da će se povelja štampati i tečajem godine svim onim članovom utemeljiteljem dostaviti koji su cielu utemeljiteljnu svotu uplatili.

U Zagrebu, 18. veljače 1880.

Uprava „Matice Hrvatske."

Velemožnomu gospodinu Dr. Petrisu c. k. kapetanu na Voloskom.

Dužni smo odgovoriti na priposlanu i u zadnjem broju tiskanu *izjavu* dra. Petrisa.

Nećemo se upuščati u kritiku *jezika*, koj nije ni malo na čast Hrvatu, kotarskomu kapetanu, doktoru Petrisu, nego samo stvar.

U izpravi se tvrdi, da dopisniku nije toliko do točnosti i istinitosti izvješća, koliko do izopačenja dogodjaja. A to će reći, da je dopisnik lažac i klevetnik.

Prije svega imamo reći gosp. dru. Petrisu, da nejmamo u Kastvu dopisnika, koj piše „Dogodjaje u Kastvu". To i sam oblik kaže. To nisu dopisi, to su naši članci napisani po onom, što iz Kastva po raznih osobah doznajemo.

Članke te jur dulje vremena tiskamo, ne po našoj volji, nego prisiljeni onim, koji jih prouzrokuje!

U njih bilo je rečeno (br. 19. 1879). „I danas sjedi (t. j. Kuder). A kako nam pišu, nezna se mu *po kojih pismih, nit po kojem zakonu.* Junta da ga osobito preporuča. *Kapetan da ga drži još veće.*" — *Gospodin kapetan* da jim je napomenuo nekoga Predonzana. Talijan je to *neznajući hrvatski*, čovjek, koj da nemože biti dugo u družtvu naših ljudih a da se *nepuvadi s njimi rad svojih političnih težnjah.*"

U tih člancih čita se i ovo (br. 21 t. g.): „*Odaslanik političke kotarske oblasti* bio je praktikant Schweighart, čovjek koj znade njemački, malo talijanski, a *nimalo hrvatski ... kod sjednice, gdje se negovori drugčije nego hrvatski i gdje se hrvatski jezik izričnu kao uredovni proglašen.*" Tu se je također reklo, da je taj odaslanik branio Kudera kao odaslanika zem. odbora. Dalje i to, da je kod druge sjednice *kapetan* pročitao dopis *vis. namjestničtva* (ne junte), koj je jos došao, kad je Marotti bio glavar *u koji za nove zastupstva* (po zakonu) *nikake vrednosti imati nemože.* Pak: „*c. k. kapetan* htio je iz početka njekom stro-

---

Moj Osipe ti obrani,
Moj Osipe, ti presveti,
Od svih svetih si najveći,
Pojti ćemo malo napred
K onoj drugoj oštariji,
Ak su ljudi spasinji,
Ako bi nam otvorili."
Gredu oni malo napred,
Osla, vola sobun vodeć.
Pridu k drugoj oštariji,
Osip bati, Osip zove:
Vratar brže na poneštru:
„Ki je dole na tem dvore?.."
„Mi smo, mi smo, primite nas,
Za noćaska da smo s vami:
Družbu iman umiljenu,
Pod pokrovon pokrivenu,
Isti, piti mi imamo,
I odiću svu imamo,
A za stan ću ja platiti!"
Vratar brže dole teče,
I Osipu tako reče:
„Hodi z Bogom, ti nebore.
Nisu zate to kamore,
Pune su mi sve kamore,
Sve gospode i mladiko
I viteze plemenite:
Već bim volil van magarca,
Nego tebe tako starca!"
Osip grede za Marijon
Osla, vola sobun vodeć.
I Mariji progovori:

„O Marije, zarućnice!
Prava božja službenice,
Ja se neznam kuda diti,
Po Betlemu kud hoditi."
„Moj Osipe, ti obrani!
Od svih svetih si najveći,
Pojti ćemo zvanka grada,
Zvanka grada Betlemskoga:
Onde ćemo najt stalčicu,
Va stalčice jaslinice,
Onde ću ja sinka rodit,
Ime će mu Isus biti."
Osip Mariji govori:
„O Marije, zarućnice!
Prava božja službenice,
Kde su plenke, kde su pasi,
Kde su babe, kde su dojke?"
A Marija mu govori:
„Moj Osipe, zarućnice"
Pravi božji službeniše,
Moj Osipe, ti obrani,
Moj Osipe, ti presveti,
Od svih svetih si najveći,
Nimaš zato ti misliti,
Sam se Isus će roditi,
Sam će za se sprovoditi."
Gredu vanka z Betlehema,
Osla, vola sobum vode.
Prišli oni z vanka grada,
Zvanka grada Betlemskoga.
Onde najdu stalčicu,
Va stalčice jaslinice,
Onde majka sinka rodi.
Kada ga je poradila,
Oslak mu se poklanjaše,
Volak zimu odganjaše,
Petešić mu napevaše,
Kokošica prostiljaše,
Muta mu se narugaše.
Mutu je majka proklinjala
Nedaj ti Bog ploda mlada,
Ploda mlada nikakoga.
Majka je sinka sporodila,
Djavlu silu svu zlomila,
A kristjane oslobodila.
Travu mu je postiljala,
Listakon ga nakrivala.
Jena svitla zvizda steče
Svu škurinu osvitlaše
Prosveti nas Bože i Božiću,
Da nan daste dobru sriću.
Amen, Isus!

„Glasnik" 1865. Volč. sb.

CCXXXVII.

Koledva na mlado leto.

(Pjevaju je djeca u Kastvu.)

Slava na nebu se peva
I mir na zemlju se zlova
U porodjenju dètića.
Zemlja preslašena cela
Kad nebo čudnoga dueha
Šalje svetleni, Božica

Evo vam koledvači!
Kado su nam kolači?
Drage gospodarice,
Pružite nam ručice,
Dajte barem danas,
Dobru ruku za nas!
Slava po polju se širi,
Strahom trepetju pastiri,
Na beli dan u pol noći.
Pod Betlem čvrsti u viri,
Pod Betlem hode pastiri,
Tamo j' čudo božje moći.
Evo vam koledvači! itd.
Zvezda se kaže v isioku,
Kralji spoznaju visoku
Dobrotu Boga čovika.
Išću i najdu dumboku
Grada Betlema u boku
Poniznost Boga od vika.
Evo vam koledvači! itd.
Mila, Marijo Device!
Slušaj glas drobne dečice
U radovanju Božića,
I našoj gospodarici
Prosimo svi po Dorici
Blagoslov Boga dètića!
Evo dam koledvači! itd.

Opazka. Ovu koledvu naučio mene i moje drugove pokojni pop Andrija Marioti-Jurjenić, te mislim, da ju je on i izpjevao.

Pop Rajm Jelušić.

gošću postupati, te razne govornike prekidati... Videć, da se zastupnici muževno vladaju, te da neostaju ni oni dužni, *uhlažio se*..."

U br. 22. i. g.: „Ponašanje *gosp. Petrisa* kod sjednicah bilo je zanimivo." Rekao je *„da zastupnici nejmaju odlučivati* nego juntu moliti," Gosp. kapetan titulirao je gg. zastupnike sa *on.* — *„... g. kapetan* će na to: mogli ste Kudera tu držati, bi vam bio bolje tumačio — valjda s onim liepim hrvatsko-slovensko-talijanskim jezikom, kojim Kuder govori."

U br. 1. god. 1880. navelo se je rieči g. *c. kr. kapetana*, kad se ga je pitalo za uzrok razpusta: *„niš, niš, niš, hodte ća, ako ne, su tu žandarmi!!"* — „Tri mjeseca je trebalo, dok je zastupstvo moglo razpisati konkurs, jer su mu se uvjek nekakve zapreke pravile, pak sada, *kad hoće da imenuju činovnike, osobito dobro poznatoga, valjanoga al naše krvi čovjeka kao tajnika*, to se brže bolje požurili, da razpuste zastupstvo, da za Boga neizabere činovnikah *jer kamo onda s Kuderom? Propala občina, propao onaj hrvatski narod*, samo da Kuder uživa plaću a onaj drugi da se smije!... Razpust imao se dogoditi *usljed izvješća: predloga kapetana Petrisa*..." *„te će Kuder još ostati u Kastvu. (To je Arhimedova točka!)"*. — „Premda se kadkad kaže, da je *predstojnik političke uprave na Volaskom* naše krvi čovjek, to za to svaki bi volio nepristrana tudjinca, *koji nebi bio na nikakvu osobu vezan, kad bi „sine ira et studio" svoju službu vršio na blagostanje kotara*... Na njega (glavara kastavskoga) kao poštena ali neuka čovjeka djelovao je s jedne strane Kuder, s druge *kapetan*, pa nehoteć se po njihovoj politici zanjeriti (a kako bi se bio zamjerio?) oblastim, otudjio se malo od zastupstva, pa sada doznajemo, da i oni na njega tobožnju krivnju bacaju (valjda što jih je slušao!)."

U br. 2. pripovjeda se *kako* je g. kotarski kapetan putovao s glavarem kastavskim u Trst itd. —

Kad se je gosp. Kapetan u zadnjem broju požurio, da izpravi po njegovoj misli njekoje po njemu izušćene rieči, a na sve gori navedeno i drugo nenalazi shodno, da odgovori, to moramo zaključiti, da je sve *istinito*, što smo kada i na uštrb naših čitalacah napisali o kastavskoj občini!

Nego da vidimo što *izpravlja* gosp. kapetan u posljednjem broju, kako dokazuje svoju tvrdnju, da se nepiše točno i istinito nego, da se izopačuje dogodjaje.

Dvie izreke tobož netočne i neistinite navadja: I. „Kovao je u zviezde dosadanjega upravitelja, činovnika, imenito Kudera"; II. „Psovao je na agitatore med kojimi imade i popovah."

Kovati koga u zviezde znači „hvaliti ga". Reći o komu, da je blaga i poštena duša, što znači nego pohvaliti ga. I mi smo sami jur rekli o g. Dukiću, da je pošten čovjek, al da je zlo, što se daje uplivati i to po onih, koji su glavni krivci zla u Kastvu.

O upraviteljah nismo nikad rekli „da su izdajice"; na nas dakle nije to upravljeno, nit smo dužni odgovarati. Budi nam oprošteno nabrajati mane tih upraviteljah, koji su se na našu štetu puku zamjerili. Možda je upravo to, sad česa jih hvali g. Petris. Nismo mi krivi, da se naša mnienja tako razilaze! Mi smo osviedočeni, da je na našoj strani zakon, poštenje, občinski i narodnji probitak.

Mi držimo, da je g. Kuder činovnik občinski, a protivno se nije nit zastupstvu nit nam dokazalo. G. Petris, veli sam, govorio je o djelovanju Kuderovom kako se pristoji govoriti o juntinom komisaru. Da Kudera *imenovao nije* a da je govorio *o njegovom djelovanju: to valjda razumije g. Petris, mi nerazumijemo!* Kako se može govoriti o djelovanju čovjeka, koga se neimenuje? Nego i to njegovo djelovanje, kakvo je? Zar su te njegove zasluge, da je njekoliko stotinah uzurpah uredio? Ta to bi bio učinio svatko na njegovom mjestu za vrieme preko dvajuh godinah! Zašto je pak došao? Valjda da radi. A spada li i to na korist kastavske občine, što putuje u Poreč, Trst, Lovran?!

Rieč *„agitator"*, da nije spomenuta bila, nego da se je govorilo o *„smućivcih"* (sic!). Nu mislimo i nadamo se, da negriešimo, kad velimo, da je rieč „agitator" bezbrižan pojam dočim je rieč „smutljivac" pojam kazne vriedan, dakako kad je njetko smutljivac! Dakle 17. jenara rabila se je stroža rieč *„smutljivac."*

„Poporah sploh nije se spomenulo, nego govorilo se je od „smućivcah", koji ili su se mutili (?) ili se još mute (?), jer nešire kršćansku ljubav, mir, jedinstvo, spravu (?), pokornost." A molimo gosp. doktora, koji su to ljudi nego li popovi ili svećenici? Za ovaj sofistični problem rieši neiziskuje se diplom već znanje: koliko je dva puta dva! To bi bilo prvo, da je govorio o popovih. Da se je g. Petris bavio s popovi dokazat se može 1. iz *iste* njegove izjave, 2. dokazi od istih občinarah, kojim se govorilo. Veli nadalje, da se nije spomenulo *popove sploh*, a to bi mi rekli *u obće*, dakle a contrario govorilo se o *njekojih!* U zadnjoj alineji svojega izpravka veli g. kapetan da se na 17. jenara nije odvraćalo ljudstvo *od pravih svećenikah*, nego od nemirnih smućivacah (sic!). Analizirajmo: Kad se ljudstvo nije odvraćalo od pravih svećenikah, *logično* sliedi, da se ga je odvraćalo od *nepravih, krivih svećenikah!* Nije dosta. G. kapetan neće pravim svećenikom u oprieku „nemirne smućivce", *ergo* odvraćao je ljudstvo od *svećenikah*, koji su *nemirni smućivci!* Mislimo, da zdravo razpravljamo a svaki *pametan* čovjek doći će do toga zaključka! G. kapetan razpravlja: „najmanje se pomenulo popove sploh", a mi smo dokazali, da on ištjuć pobiti našu tvrdnju u istoj svojoj izpravi *tri puta* kaže, da je *o njih* govorio! Kako bi u tom slučaju profesor djaka klasificirao, kad bi mu što takva napisao!

Kad nebi g. kapetan sam u svojoj izpravi kazao, to imamo u rukuh i drugih dokazah. Leži kod uredničtva *očitovanje desetorice poštenih občinarah*, koji su bili 17. jenara od kapetana pozvani, gdje svojim podpisom tvrde, da jim je kapetan govorio o popovih, koji da se nimaju pačat u stvari, koje jih neliče. Na zahtjev pripravni smo isto očitovanje i prikazati. Jasno je dakle, da je dr. Petris govorio o svećenicih: to sa epitetom „smućivci". Znati će g. doktor kao jurist, da nije nikoga slobodno crniti pred javnošću, a najmanje pako svećenika, kojih je i onako zvanje težko, već ako je g. kapetan osviedočen, da je tko smutljivac, zašto ga ne preda nadležnomu sudu? Zašto neskinete, doktore, krinku, pak nekažite očito: tko je taj ili koji su to. Prije nego se na svećenike kod nas toli obljubljene kleveće, valja se dva ili tri puta *dobro* promisliti, što se kaže, jer svakomu je sveto poštenje i čast, i nitko neće, da ga drugi crni pred svojimi gradjani, koji ga štuju! Kako se ima nazvati onaj čovjek, koji tako radi? Odgovor budi nam oprošten!

Osim navedenih dvajuh izrekah, koje je g. Petris htio izpraviti, čitaju se u 3. br. ove god. i ove: *„Zagrezio* se je konačno agitatorom (recimo: smutljivcem), koji bi mogli avancirat do kriminala! Neka se sada objektivno sudi, jeli nije to pritisak?..." *„Ove* bi mogao g. kapetan sa žandari i u zatvor baciti, kako se je jur *grozio*." Na ovo nije ništa odgovorio, dakle je istinito. Tim vidite, da nisu Kastavci ni gluhi ni ludi. Lahko je u obće govoriti ima ljudja med pšenicom! To je kao komu rukom u džepu prietiti! Viditi ćemo kod budućih občinskih izborah, jeli će više vriediti *naša* ili *vaša*.

Budite uvjereni, da svi Kastavci s njihovimi svećenici ljube mir, slogu i *jedinstvo*, a vi, kako čujemo, *nagovarate Klanjce i Rukavčane*, da se na svoju štetu diele od Kastva! Vlada (imamo u rukuh odluku vis. namjest. od 6. decembra 1878 br. 4206—VIII., gdje odlučno svako dieljenje odbija, i koju odluku ćemo u sgodno vrieme priobćiti) i junta nežele nikakve diobe a *vi nagovarate ljude, nek se dele!* Valjda će se na ovo više oblasti obazrieti! Sad nam kažite, g. kapetane, tko sije nemir i razdor? Nepristrani neka sude, a za sada: *Sapienti sat!*

Uredničtvo „Naše Sloge".

P.S. Doznajemo u zadnji hip po nas radostnu viest, da je napokon gosp. Cuder **dignut sa svoje službe** u Kastvu. Izpunila se je jedna od naših pravednih željah!

Pregled tršćanskoga tržišća.

dne 27. Februara 1880.

		OD for.	OD nš.	DO for.	DO nš.
Vosak primorski i ugarski	za 100 klg	—	—	—	—
Kafa Portoriko	„	108	—	126	—
S. Domingo	„	78	—	90	—
Rio polag vrsti	„	60	—	96	—
Cukar austrijski	„	35	—	36	—
tučeni	„	32	—	33	50
Crietje trave buhače (Grisantomo)	„	190	—	213	—
Naranče skrinjica	„	4	50	6	25
Karube puljezko	za 100 klg	7	—	7	50
levantinsko	„	—	—	7	—
dalmatinsko	„	—	—	—	—
Smokve Kalamata	„	—	—	17	—
puljezke	„	14	—	15	—
Limuni skrinjica	„	3	50	6	—
Bademki ilitti mondule pulj.	za 100 klg	110	—	115	—
dalmatinsko	„	—	—	—	—
Lešnjaci	„	30	—	44	—
Šljive	„	17	—	19	—
Pšenica ruska	„	13	—	13	30
ugarska	„	—	—	—	—
galačka	„	—	—	—	—
Kukuruz (turkinje) ruski	„	8	40	8	50
ugarski	„	8	50	9	—
Raž	„	9	—	9	50
Ječam	„	9	—	12	—
Zob ugarska	„	8	50	9	—
arbanaska	„	—	—	—	—
Pasulj (fažol), polag vrsti robe	„	11	—	13	75
Bob	„	—	—	—	—
Loća	„	—	—	—	—
Orlič talijanski	„	18	—	23	—
inglezki (kitajski)	„	16	50	17	—
Vuna bosanska	„	80	—	100	—
morejska	„	115	—	—	—
arbanaska	„	92	—	115	—
istarska	„	—	—	—	—
Dasko kurtške jelovine	„	40	—	92	—
Štajersko	„	44	—	72	—
Grede	„	11	40	14	—
bukovice	„	8	—	12	25
Ulje italij. nižje vrsti	za 100 klg	48	—	50	—
najbolje	„	63	—	80	—
srednje vrsti	„	—	—	—	—
dalmatinsko	„	—	—	67	—
istarsko	„	47	—	48	—
Kameno ulje u bartlah	„	10	—	10	35
u kasetah	„	12	—	12	25
Kože strojene naške	„	165	—	185	—
„ako volorje naške	„	110	—	134	—
dalm., ist. i bos.	„	70	—	108	—
janjeće naške	za 100 kom.	—	—	—	—
dalmatinske	„	50	—	80	—
kozje	za 1 klg	—	65	—	75
vunene slane	„	—	60	—	65
suhe	„	—	55	—	70
zečje za 110 komadah, u srebru		23	—	31	—
Bakalar	za 100 klg	24	—	30	—
Sardele i baril	„	15	—	24	—
Vitriol modri	za 100 klg	26	—	27	—
zeleni	„	—	—	—	—
Maslo	„	65	—	89	—
Loj dalmatinski i naški	„	38	—	40	—
Salo	„	—	—	—	—
Mast (salo raztopljeno)	„	49	—	52	—
Slanina	„	12	—	46	—
Rakija etolitar (100 litarah)		—	—	—	—
Galvići istarski	za 100 klg	30	—	—	—
Ruj naški	„	6	—	—	—
„ istarski	„	7	—	7	25
Liške od javorike	„	12	—	14	—
Vinske strgotine (Grapa) sploh	„	—	—	—	—
Med	„	31	—	48	—
Lumber (jabučico od javorike)	„	32	50	—	—
Pakal bartl od 100 klg	„	12	25	13	—
Conje (štrace)	za 100 klg	3	75	9	—
Katram dalmat.	„	14	—	16	—

Ték Novacah polag Borse u Trstu

od 16—27. Februara 1880.

Dne	Car. dukati (rekini)	Napoleoni	Lire ster.	Prid. srebro (agio)	Dne	Car. dukati (rekini)	Napoleoni	Lire ster.	Prid. srebro (agio)
16	5.50	9.32	11.73	—	24	5.50	9.36	11.80	—
17	5.50	9.33	11.74	—	25	5.50	9.37	11.83	—
18	5.50	9.33	11.74	—	26	5.51	9.41	—	—
19	5.50	9.33	11.74	—	27	5.51	9.40	11.83	—
20	5.50	9.34	11.75	—		—	—	—	—
21	5.50	9.34	11.75	—		—	—	—	—
22	—	—	—	—		—	—	—	—
23	5.50	9.36	11.78	—		—	—	—	—

Častnim crkvenim oskrbničtvom.

Crkvenimi je zakoni naredjeno, da se u crkvah rabe za službu božju svieće, koje su jedino iz voska. Pošto se pako od nekoliko godinah počelo mješati u vosak, koji ima služiti za pripravljanje crkvenih svićah, mnogovrstni tuk; podpisani željom, da po crkvenomu zakonu posluži svim crkvenim oskrbničtvom pravimi sviećami iz čista voska, zaprosio je ovdješnju sl. nadbiskupsku kuriju, da bi ona blagoizvoljela nadzirati njegove svieće I. vrsti (I. compimento), koje bi imale služiti za crkvenu porabu. I doista, sl. nadbiskupska kurija primi tu ponudu dekretom od 28. marča t. g. broj 466 ustanovivši posebnu nadzorničku komisiju, koja će uvjek skrbno paziti, da moje svieće I. vrsti (I. compimento) budu baš iz prava čista voska.

Takove su svieće vriedne svake pohvale, ne samo zato, što su iz čista voska, nego još što mirno i po malo gore, nekaplju i nekidaju se, vlastitosti, radi kojih i bjehu odlikovane u raznih izložbah.

Podpisani providjen je uvjek velikom zalogom takovih svićah svake veličine i debeljine, a još k tomu i duplirah, uskrsnih i slikanih svićah svake vrsti. A da bude č. crkvenim oskrbničtvom laglje, podpisani činit će doći svieće, svim onim, koji ga kakvom naredbom počaste, u najbližnju železničku postaju, postu, il luku i to bezplatno (franko) i proste svake vozarine uz cienu f. 2.50 kilogram (dakle f. 1.40 funt) plativši račun u vrieme 2 mjeseca, a kašnj u će se isplatam računati 6 po sto god. interesa.

Ako bi tko želio svićah niže vrsti, lahko ga poslužim onimi II. vrsti, rečenih „sottana" po f. 2.20 kilo, kanoti i bielimi III. vrsti po f. 1.80 kilo istom pogodbom kao odzgor.

Nahodi se kod mene takodjer skladište križnih putah u oleografiji pozlaćenimi i rujavimi okviri razne veličine po baš spodobnoj cieni, kanoti i izvrstna tamjana i drugih stvari za crkvenu rabu.

U Gorici (Görz) mjes. oktobra 1879

Alojzio Bader

svićar Sjeminarska ulica broj 125.

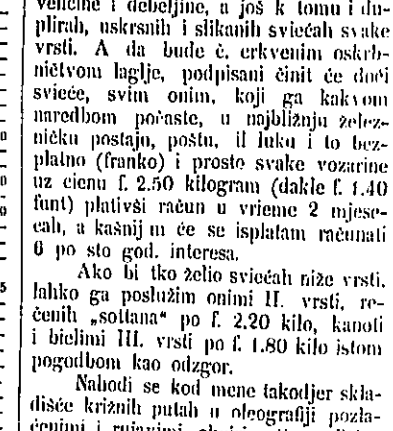

Izdavatelj i odgovorni urednik K. KRISCIAK.

Tisk. SINOVI K. AMATI.

Broj 6. U Trstu 16. Marča 1880. Godina XI.

NAŠA SLOGA

POUČNI, GOSPODARSKI I POLITIČNI LIST.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari" Nar. Posl.

Predplata s poštarinom stoji 2 for., a seljake samo 1 for. za celu godinu. Razmierno 1 for., a seljake 50 novč. za pol godine. Izvan Carevine više poštarina. Gdje se najde najmanje 8 seljakah te su voljni, da im list šaljemo svim ukupno pod jednim zavojem i imenom, davat ćemo za 70 novč. na godinu svakomu. Novci se šalju kroz poštarsku *Naznačnicu*. Ime, prezime i najbližu Poštu valja jasno označiti. Komu List nedodje na vriemo, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za kojo se neplaća nikakva poštarina, napisav izvana *Reklamacija*. Tko list prima i drži, ako je pošten, to ga i plaća.

Izlazi svaki 1. i 16. dan mjeseca.

UREDNIČTVO I ODPRAVNIČTVO nalaze se

Tipografia Figli di C. Amati, via della Zonta, N. 7.

Pisma se šalju platjene poštarinu. Vlesti, dopisi i drugi spisi štampaju se il u cielosti il u izvadku, naime prama svojoj vriednosti i smieru ovoga Lista. Nepodpisani se dopisi neupotrebljuju. Osobna napadanja i čisto sukromne stvari nenalaze mjesta u ovom Listu. Priobćena se pisma tiskaju po 5 novč. svaki redak Oglasi od 8 redakah stoje 60 novč, a svaki redak surižo 5 novčićah; il u slučaju opetovanja po što se pogodo oglasnik i odpravničtvo. Dopisi se novraćaju. Uredničtvo i odpravničtvo, osim izvanrednih slučajevah, nedopisuju, nego putem svoje *Listnice*.

Razni putevi.

Države su i narodi u Europi uznemireni, nećete se sasvim dobro, pak si gledaju, da si pribave lieka, kojim bi se u nevolji poslužili. A da zapitaš, što je tomu uzrokom, nitko neće ti na to dati kakva jasna odgovora, jer se upravo ni nezna, radi česa vlada ta uzrujanost.

Ako uztreba, budimo pripravni, uzdajmo se u se! Uz ovakvo stanje, tužit će se mnogi, nema napredka, stoji se na istom mjestu, ako se nekrči put nazadku! Vidit je, da je i sviet podvržen njekakvim zakonom, kojih nije moguće oboriti, već jedino ublažit način pako, kako se to ima postići, je različit. Svako biće, svaka stvar ima svoj razvitak, postupice napreduje, se usavršuje al nemože skokom skočiti iz jedne dobe svojega razvitka u drugi. Čovjek je prolazan a i države su prolazne, kao što nas povjest uči. Bilo je velikih narodah, državah — danas jih nema. Hlepteć brzo doći do vrhunca slave i moći propadoše! Taj je zakon neoboriv kao što za čovjeka, stablo itd., tako i za narode i države. Nevalja dakle trčati k kraju već učvršćivati snažnom rukom mjesto, gdje se tko nalazi, kraja i onako izbjegnuti nećes! Napredovati moramo, jer bez napredka neima života, al napredovati onako, kako to odnosaji zahtjevaju, čemu je narod zrio, neprezirajuć ni njegove vjere ni narodnosti, i koristeć mu naukom i podučavanjem.

Većina stanovnikah u svih državah neživi u gradovih već na ladanju, a što može bit dobro za gradjane nevalja za seljake. Lahko je onda vikati krivomu liberalizmu, evo ti klerikalacah, reakcionerah, konservativacah! U toliko smo mi konservativni, što želimo sačuvati našu narodnost, našu vjeru, a u drugom u čem bismo bili konservativni? Ako pogledamo na našu pokrajinu i na blagodati, koje uživa naš narod, što je da sačuvamo? Ništa, jer nemamo ništa svojega. Očito je, da smo liberalni (kad već njekoji pod tim imenom razumjevaju težnju za napredkom) i to u trećem slupnju.

Kako su dakle plitka ona predbacivanja, koja se više puta od nepromišljenikah čuju! U stvari, ne u riečі leži važnost! U opreki krivomu liberalizmu uvjek smo konservativci i to po našemu znamenovanju. Ako što tražimo to nam se neda, naše se želje neizpunjuju, oslajte konservativci! Al kao što smo već rekli, konservatizam u našem smislu je u prilog državam, da se dulje uzdrže, jer želeć neobazirajuć se na okolnosti letiti k vrhuncu mormo onda silaziti i najzad propasti kao što nam mnogo narodah u povjesti svedoči! Kad bi ova načela vladala u cieloj Europi, za gotovo nebi bila sada tako uzrujana. Možemo sa zadovoljstvom reći, da je od njekoliko godinah već više državah ostavilo krivi put, koji vodi propasti, te da se lačaju našega pravoga puta.

Dogadjaji u Kastvu.

Oprostit će nam naši čitatelji, ako se bude komu činilo, da se uvjek o Kastvu piše, ali stvar i okolnosti su tako važne, da se moraju iznašati na vidjelo ona djela i nedjela, kojih je pozorište kastavska občina. Bit ćemo čim kraći. Iz zadnjega broja poznato je već, da je narinuti g. Kuder dignut sa svoje službe u Kastvu i to dekretom sl. junte 25. febrara 1880.

Budući želimo na temelju ovoga dekreta koju reći, i budući nismo još tako sretni, da oblasti dopisuju sa hrvatskimi občinami hrvatski, to sliedi ovdje doslovce iz talijanskoga preveden:

Slavnom občinskom odboru u Kastvu.

Današnjim dekretom istoga broja zemaljski odbor dignuo je g. Eduarda Cudera sa službe povjerene mu kao *likvidator* imetka te občine, koja mu služba bijaše naložena dekretom 13. oktobra 1878 Br. 4291 *dignuv ga istodobno od delegacije* povjerene mu prijašnjim dekretom 14. decembra 1877 Br. 4947, *delegacija koja nebje kasnije nikad više potvrdjena.*

Ovom se odlukom *nenamjerava* tomu slavnomu uzeti moć, da *zadrži* rečenoga g. Cudera u svojoj sadašnjoj službi, ili u kojoj drugoj, gdje bi se mogao upotrebit za dobro poslovanje občinske stvari, za što je taj odbor zakonom pozvan, da providi.

Od zemalj. odbora

Poreč 25. Febrara 1880.

F. Vidulich *m. p.*

Sudeć iz drugoga diela ovoga dekreta reć bi, da nije slavna junta tako lahkoga srdca opozvala Cudera, kad ga opet preporučuje občinskim upraviteljem, da ga *zadrže!* Zašto ga onda opozivljati? I bi sada sl. junta htjela, da ga sada primi občina?! Kako da nisu sl. junti poznati kastavski odnošaji! Blažena strpljivost! Nu prodjimo na uzbiljniju stran, koju neka *dobro* pročitaju i promisle oni, kojih je dužnost skrbiti za obće dobro.

Kao što smo mi uvjek tvrdili, iz prvoga diela gori napomenutoga dekreta sliedi, da je g. Cuder dolazkom g. Simziga u Kastav *prestao* biti delegatom, te da je ostao činovnikom občinskim. *„Delegacija koja nebje kasnije nikad više potvrdjena."* Koža nam se ježi, kad promislimo, koliko je kastavska občina morala pretrpeti radi *te i od same junte pripoznate istine!* Novo zastupstvo izabrano prošle godine htjelo se riešiti narinutoga joj činovnika, to je bilo prvo i glavno njegovo zahtjevanje.

U svojoj sjednici od 20. oktobra 1879 zahtjevalo je zastupstvo jednoglasno, da se Cuder udalji iz občinske dvorane, *ali politički odaslanik kotarske oblasti uztvrdi*, da Cuder ima pravo sjediti u sjednici, jer da je *komesar* (sic!) juntin! Iste riečі opetova i g. Cuder! Mi nenalazimo riečі, da kvalificiramo tu drzovitost, pred občinskim zastupstvom tvrditi, da je njetko komesar a u istini nije kao što se iz samoga juntinoga dekreta može viditi.

Budući nije od *svetoga i nepobitnoga prava* zastupstvo htjelo odustati, zastrašio

27

HRVATSKE NARODNE PJESME IZ ISTRE.

CCXXXVIII.

Koledva na Stjepanju.

(Iz Punta na otoku Krku)

S vrućim srcem tu postojmo,
Od Stipana pisan pojmo
V Lisandriji pripovedan,
Na srcu mu močnost biva.
Tri se mudri spominjahu,
Jel to hinac, jel to lažac,
Vanka 'z zgrad ga zirenemo
I s kamenjem ga pobijmo,
I z orudjem vele dosti
I s kamenjem prez milosti.
Totu jedan mladić staše,
Imenom se Savul zvaše,
Ki Stipana milovaše:
Oj, Stipane, nevoljniče,
Tebe tvoji nenavide!
Stipan kljekne na kolena,
Milo željno k nebu gljeda;
Nebo mu se otvaraše
Slavu Božju ku vijaše,
Isukrsta s dosne bande.
Oj, Isuse, Božji sinu,
Prosti njim ga, ki me biju,
Zač neznaju što delaju!
Mladenac je slaji od meda,
Ki nas vazda s dobrim gleda,
Ki nam daje rajsku diku,
Ki je blažen uvik vikon
Po sve vike vikov, amen!

Ovu pjesan pjevaju mladići djevojkam po selu u večer na Stjepanju, pa jih za to svaka kuća daruje kolačem. O Zdravoj Mariji sakupe se svi i izaberu izmedju sebe jednoga, koji će, kao voditelj brašćine (bratovšćine), kucati na vratih i prositi od kućnih gospodarah, da im dopuste koledvati; drugoga, koji će im zahvaljivati na darovanu kolaču; trećega, koji će kolače u bisage sabirati; četvrtoga, koji će držati račun, koliko se kolačah primilo, postavivši u tu svrhu svaki put, kad se dobi kolač, kamičić u džep, il pa učinivši rez na tešari (tessera? rovaš).

To odredivši, upute se mladići najprije k plovanu, pak sudcu (županu) te redom svim kmetom, koji imaju koju djevojku u kući Došavši na vrata, mladić voditelj pokuca te povikne: „O, gospodaru, o! ko ste zadovoljni, ćemo vam kantat jenu malu koledvicu, ka će bit mladim na veselje i starim na poštenje." Gospodar, koji je zadovoljan, odgovori: „Kantajte!" A tko ima žalost u kući, il nije rad, da mu se pjeva, odvrati: „Molte Boga!" Tad se mladići porazdiele na dvoje i, il malo tri Očenaša, Zdravo Marije i Slava Otcu, Veruju i Zglbia (De profundis) za pokojne onoga probivališća, il pako pjevaju gori naredenu koledvu stih za stihom, prije jedni, pak drugi, dok ju nedovrše. Gdje su kućni na nogah, djevojka uzor jurve namjenjeni kolač, pride na vrata i podnje ga mladićem veleć: „Nate, to vam je vaš kolač!" A većinom odmah za tim nastavi: „Ako vam je drago, počekajte malo, ćemo vam se dat napit!" i podari ih vrćem, dva vina. Gdje već pako kućni počivaju (spavaju), oglasi se gospodar, veleć: „Sada hodte s Bogom, vaše će vam bit!" te sutra dan, il druge jutro djevojka donese odredjeni kolač u kuću, gdje se brašćina sakuplja. Po dovršenoj koledvi, kad će mladići da od vratih otidju, mladić zahvaljivać povikne: „O, gospodaru, o! Ova mala koledvica neka bude mladim na veselje i starim na poštenje. Ako smo ča falili po našoj ludosti, vi nas podućite po vašoj mudrosti, — i Bog s vami!" te se odputa napred, k drugoj kući.

Po dovršenom koledvanju pobroje se kolači i izruče gospodaru kuće, kod kojega se je odlučilo držati ukupno veselje, već po naradi u prvu nedjelju za Stjepanjom.

Koji dan prije nedjelje mladići idu od kuće do kuće svim djevojkam, pozivljuć je, eda li su voljne doći k njim na veselje i pouziti ono, što su jim dale. Koja je voljna reće, da će doći, a koja ne, da neće. Nego svaka, koja dojde, donese brašćini kolač, kakva je dala na Stjepanju, funt i pô osijane pšenične muke, vrč vina i noktić slana mesa.

Subotu u večer sakupe se sve djevojke u brašćinskoj kući, i pripravo *šurlice* (makarune, sulice?) za sutrašnji obed. Kašnjo dojdu i mladići te čine račun, koliko jim za skupni obed treba mesa, oriža, papra, soli, špicije (specie, drogho), drvah itd. za što sve oni sami skrbe. Na obedu prvi za stolom sjedi gospodar kuće, a za njim sve po jedan mladić i djevojka; u vrieme obeda sopjelo sopu, mladići i djevojke pjevaju. Po obedu dva i dva idu sa zastavom (banderom) na trg ili plac, da plešu. Kad zazvoni Zdrava Marija dovrši se ples i svi se povrate brašćinskoj kući, da pojedu što jim je još od obeda ostalo.

Prvu nedjelju mesopustnu u večer dojdu mladići djevojkam u kuću, pozvat je, da li jih je volja doći s njimi plesati onog pusta. Ono njim ponudo piti, i koja nekani doći, reče: „Hodte s Bogom, to za mene ni; veselite se, kako da bih i ja s vami bila!"

Prvu nedjelju u Korizmi po večerji sakupi se svakih četiri, pet djevojakah, i nesu u kuću svim mladićem, s kojimi su one plesale, *paprenjak;* a ovi je tom zadnjom prigodom liepo dočekaju ribami, fritami (ulenjaci) i vinom.

CCXXXIX.

Koledva sveto Katarine.

Sveta Katarina
Je bila jedina.
Od sedam godina
Nju su prišli prosit,

Nju su prišli prosit
Tri kralji od svita.
Oni zaželili
Crića rumenoga.

mu politički odaslanik sa *šandari* i razpusti sjednicu. Zastupnici su se odrešito na ovo potužili kod namjestničtva, ali nisu još dobili nikakvoga odgovora! U svojoj sjednici od 25. oktobra 1879 zastupstvo je opetovalo svoj zahtjev, *nu* g. kapetan dr. Petris počeo dokazivati, da je Cuder komesar itd. da zastupstvo nima pravo takvoga čovjeka odposlati itd., a g. Cuder izjavi u sjednici pismeno, da se udaljuje ali da *„kao komesar juntin“* protestira!

G. Kapetan izvješćivao je valjda, da su to samo *smućivci* (jer zastupstvo, zahtjeva svoje pravo, koje učeni doktor poznavao nije), *te to je bio uzrok, da se je kastavsko zastupstvo razpustilo!* Nijedan čovjek, koji je pri zdravoj pameti, nebi toga vjerovao, ali ipak je *žalostna istina!*

Mi smo odmah iz početka znali, kad je još g. Simzig u Kastav došao, da občina nema nikakvoga delegata, nu i da toga nismo znali, to smo morali znati, kad je došao gosp. Sussa u Kastav za vrieme prve sjednice novoizabranoga zastupstva prošle godine. Tu se je iz *petnik žilah* nastojalo, da se g. Cudera odmah u prvoj sjednici imenuje za občinskoga činovnika, dapače za dirigenta, a komesar ostao bi komesar i nebi se jagmio za mastnom občinskom službom! Kasnije ga je i sama junta preporučila občini, da ga upotrebi kao činovnika.

Sada kako da se izrazimo o predstojniku političkoga kotara dr. Petrisu, i njegovom činovniku? Ili je g. kapetan *znao*, da g. Cuder nije komesar nego občinski činovnik, ili *nije znao!*

Ako je znao, da gosp. Cuder nije komesar, pak je uz to pred zastupstvom tvrdio, da je komesar, to nije onda sretno službenu vlast rabio! Ako li nije znao, to si daje *liepu svjedočbu siromaštva*, da ide nješto tvrditi na izrecivu štetu občine, za što nije osvedočen, da je istina te da se povjeruje u rieči g. Cudera! Ako uzmemo u obzir izjavu g. kapetana, koja se je tiskala u 4. br. ove godine, naš odgovor u 5. br. i ovo danas navedeno, to onda pitamo, *jeli još moguće*, da ostane g. Petris predstojnikom onoga kotara? Kako je moguće, da napreduju občine? Tko je krivac svim neredom u Kastvu? Mnogo bi još toga napisali, ali nam prostor lista nedopušća, a i onako su zastupnici bivšega zastupstva podnieli visokomu ministarstvu memorandum, u kom su mu naveli *istinite* događaje i stvari. Čujemo, da je taj memorandum došao na Volosko ad referendum, znatiželjni smo, što će se još moći proti *istini* navesti. Videant consules!

P.S. Doznajemo nikadna zanimivih viestih, koje moramo registrirat. Dosadanji upravitelji občine zahvališe se na svojoj časti te se od strane političke oblasti nudila razniim osobam ta čast, al u ovakvom stanju (bez naše krivnje) nehtjede nitko preuzeti upraviteljstva. Vlada je indi poslala u Kastav bivšega već upravitelja, c. kr. komesara Simziga, da vodi poslove občinske do novih izborah!

S njim je došao na občinu i jedan juntin rač. oficijal. Uprava je predana 12. ovoga mjeseca. Isti dan dao je g. kapetan razglasiti dan izborah i opredielio za to 22., 23. i 24. marča. Mi scienimo, da nije bila sretna misao, u *velikom tjednu* opredieliti dneve izbora, te valjda će se taj rok odložiti za koji dan poslije vazma. Bilo sada ili malo kasnije evo vam njekoliko rieči:

Kastavci! Pokažite, da ste značajni! Vaši su zastupnici složno branili *istinu* i *pravicu*, nehtjedoše spoznati Cudera za juntinoga delegala, jer od junte delegiran bio nije! Gosp. kapetan htjede ga na svu silu zadržati te ga i na občinsku sjednicu doveo bez *ikakvog prava*.

To je uzrok svim smutnjam, to je uzrok razpustu zastupstva!

Birajte dakle opet sve one, koji su se za vaše pravo neustrašivo borili i koji su mirno pretrpili i razpust. Izborom svim pokazat ćete, da ste muži, da se nikoga nebojite, kad ste u svom pravu. Vi pako Rukavčani, Klanjci, Brgujci pokrenite opet na pravi put, nedajte se od nikoga varati, već podvostručenom silom nastojte, da ciela občina ojača, *u jedinstvu je moć!* Dodjite mnogobrojno na izbor i pokažite, da ste muži. O osobah, koji su svemu tomu krivi, nije vredno da se govori, mi smo jih već odsudili a nadati se je, da će jih i kompetentne oblasti na račun pozvati. Osvetlajte si dakle lice!

DOPISI.

Iz srednje Istre.

U zadnjem broju „Naše Sloge“ čitali smo vaš podugi članak kao odgovor na izjavu, koju je priposlao u broju 4. c. kr. kapetan na Voloskom nakanom, da se opravda pred svietom. O toj izjavi dopustite, da i mi reknemo svoju: „Svi štovani čitatelji „N. Sloge“ i veći dio puka istarskoga hrvatskoga roda, ako bi i sumnjali o istinitosti vašeg izvješća, kojim obielodaniste njegov postupak sa štovanimi zastupnici u Kastvu, po njegovoj izjavi *odvrgoše* svaku sumnju, te se uvjeriše, da je ono, što se je o njegovom postupku pisalo u „N. Slogi“, nepretporna istina.“ S ovog razloga scienimo, da je bilo skoro suvišno uvrstiti onaj podugi članak u zadnjem broju.

Tajiti se nemože, da se je hrvatski narod u Istri počeo dobrahno micati i sviestiti, te bi bila prieka nuždа, da se njekojim iz glave izvine staro šaranje i titranje s tim narodom. Dugotrajno izkustvo prošastih godinah nas uči, da nebi Istra bila sad toli upropašćena, osiromašena i bez veresije te njezini stanovnici hrvatskoga roda nebi toli neuki i nepromet ni bili, kad bi bili oni, kojim je bila sveta dužnost, odbaciv svako šaranje pravom ljubavlju, iskrenošću i uljudnošću postupali s njimi, te kad bi se bili bolje pobrinuli za našu obrazbu i razvitak, na mjesto što su se s našim narodom služili kao podlim orudjem za svoje zlobne ciljeve namierene proti istomu njegovom razvitku i probitku. Ovaj za nje probitačan nauk crpljen iz dugotrajnog izkustva prosvetli našemu narodu pamet, u nadi da ćemo se samo vlastitimi silami dovinuti svojih pravah, boljeg razvitka i probitka, te se riešiti zlobnog šaranja tudjega upliva. Ovo isto izkustvo je pokazalo, da nevalja lahkoumno prionuti uz ustmene i pismene izjave onakvih ljudih, koji su sumnjivi radi svojega šaranja. Nedvojimo niposto da je ovo izkustvo prosvietilo i Kastavcem pamet. Neka uztraju postojano u borbi, te neka svoje sviestne i poštene narodnjake biraju u obć. zastupstvo, komu mora biti jedina zadaća tudjince i izrodlice odstraniti iz občinskog ureda, i na njihova mjesta postaviti vriedne, sposobne i hrvatskim duhom napojena domorodce, koji će sigurno ono popraviti, što se je ovih zadnjih godinah pokvarilo!

Prijatelj naroda.

Karkavac *mjeseca Febrara.*

Ako je ikada naš stradajući narod imao prigode, da se uvjeri, tko mu je pravi prijatelj, morao bi to danas uviditi. Kakvim požrtvovanjem se trude pravi sini naroda, da pomognu i barem nješto umire razcviljeno srdce, tomu se imamo jedino diviti! Proputovalu ovih danah pješice dični profesori gg. Spinčić i Sinković da se na svoje oči uvjere o siromaštvu naroda ovih okolicah ter savjetuju i pomognu gdje se što dade. Nemožemo da jim nebi srdačno zahvaliti i uzkliknuli: Bog vam trud blagoslovio! Oni su primili svoticu od dobrotvorne nam bratske ruke iz Zagreba. Za novce se je kupilo krompira i porazdielilo medju uboge Krkavce, Kastabane i Mučeze da se barem sjemenje tako korisnoga proizvoda nezatere, ako bude božja desnica trud blagoslovila.

Od svote, koju je vlada posudila, odredilo se nam u Krkavcu 85 f. za sjemenje. To je svakako dobro, ali što se može tim pomoći do 130 obiteljah? Za Krkavac trebalo bi najmanje 300 f. ako bi se htjelo pomoći. Istine radi moramo se srdačno zahvaliti gospodinu Kotarskomu Kapetanu, koji baš občinskom ljubavi dieli milostinju ubogim osobito našim. S tim je on dosele mnogim život produljio! Da bi nam to pomoć barem dosp'evala do početka maja, gdje bi tada narod si kakovom travom život sladio!

Bila bi po nas prava blagodat, kad bi nam se pružila podpora, da uzmognemo sgradu narediti za učionu. Već se svojski pogovaramo, kako bismo svoticu od jedne tisuće sakupili, molili za podporu Kod. zemaljskog odbora i vlade. Dao Bog da nam bude želja izpunjena. Tako bi si narod kakvu krajcaru zaslužio, a mi bi imali školu, bez koje nam nije života. Imademo više od 30 obiteljih, koje lako rekuć neimaju polja a živare prodavanjem hljeba, sada milostinjom.

Što će biti bez škole sa djecom ovih obiteljih? Ovakvo razmatranje mora ražaliti i najtvrdje srdce.

Bilo bi hvale vriedno, da naši susjedi uvide naše jade i nevolju i budući su nam najsrdačniji prijatelji, kad ovoga ili onoga biramo za glavara, tratee onda nepotrebno novce, sad je hora, sad bi imali trošiti! Nadamo se, da će nas na umu imati, koji budu razdeljivali javne istarske radnje! Ako je koji predjel naše Istre bez putevah, bez škole, to smo mi. Neka na nas nezaborave!

Pogled po svietu.

U Trstu 15. ožujka 1880.

Prošlog tjedna u Briselu zaručio se carević Rudolf sa Stjepanjicom, šestnaestoljetnom kćerju belgijskog kralja Leopolda. Ta je viest ugodila svim pravim austrijcem. Do godine da će bit vjenčanje. Dosadanji ministar skupnih financijah Hoffmann odstupija, a na njegovo mjesto dolazi bivši ugarski ministar Slavi. Carevinsko će vieće dne 20. tek. nastupiti svoje uskrsne praznike. Tamo negdje svibnja mjeseca da će se sastati zemaljski sabori. I braća Poljci su izručili ministarstvu nekakvu

---

Svetoj Katarini
Njoj otac govori:
„Hćerko Katarina,
Sada ti ziberi
Od ovih trih kralji,
Koga tebi drago,
Koga tebi drago
Za svog zaručnika.“
„Pojte mi vi s Bogom
I otac i majka,
Jur vi dobro znate,
Da ja veće imam,
Da ja veće imam
Moga zaručnika.“
Na to se razjadi
Ta cesar židovski,
I slugam govori:
„Verne sluge moje,
Poslušajte mene
Što ću vam reći:
Latite vi Katu
Ter ju spropejajte,
Ter ju spropejajte
Va goru pustinju, —
Gde bati ne tuku,
Sekire ne siku,
Ner drobne ptičice
Prežejno ščumbore, —
Neka nutri stoji
Devet godin dana.
Katino srdašce
Meni donesite,
Otcu i majčici,
Kralju i kraljici.“
Ali mi je Kate
Dobre sriće bila.
Sobum je imela
Malega pasića.
Sveta je Katarina
Slugam govorila:
„Virne sluge moje,
Ne koljite mene,
Ne koljite mene
Ner moga pasića.
Njegovo srdašce
Otcu odnesite,
Otcu i majčici,
Kralju i kraljici.
Kada mi budemo
V vrtu Jesemana,
Mestu Jožefata,
Vi hočete stati
Ob desnu stran mene.“
Sluge su ju virne
Lipo poslušale:
Pasića zaklali,
Njegovo srdašce
Otcu su odnesli,
Otcu i majčici,
Kralju i kraljici.
Kad se je svršilo
Devet godin dana,
Ondrat se je kralju
Va sanju sanjalo,

Da je njegva Kate
Još va gori živa.
I slugam govori:
„Virne sluge moje,
Poslušajte mene
Što ću vam ja reći:
Pojte vi šećući
Do gore pustinje,
Zač so meni noćas
Va sanju sanjalo,
Da je moja Kate
Još va gori živa.
Vi ju dopejajte
Na moje dvorove,
Da njoj ja satarem
Njezine kožice!“
Sluge su ga virne
Lipo poslušale.
I oni pojdohu
Va goru pustinju,
Svetu Katarinu
Va gori najdohu.
Ona mi šetaše
Od jelve do jelve,
Kako cna čela
Od cveta do cveta.
Sluge su se virne
Strašno prestrašili,
Svetu Katarinu
Lipo uhvatili.
Oni ju pojaju
Otcu na dvorove,
Otcu i majčici,
Kralju i kraljici.
Ondrat još je kralju
Veća tuga bila,
I slugam govori:
„Virne sluge moje,
Poslušajte mene
Što ću ja vam reći:
Pojte vi šećući
Do škure tamnice,
Zač so meni noćas
Va sanju sanjalo,
Da je moja Kate
V tamnici umrla.
Sedam godin dana.“
Kad se je svršilo
Sedam godin dana,
Ondrat se je kralju
Va sanju sanjalo,
Da je njegva Kate
V tamnici umrla.
I slugam govori:
„Verne sluge moje,
Poslušajte mene
Što ću ja vam reći:
Pojte vi šećući
Do škure tamnice,
Zač so meni noćas
Va sanju sanjalo,
Da je moja Kate
V tamnici umrla.
Oči Kati koščice
Na kupac zberite,
Od Kati prašćo
Na vetar vrzite!“
Kad su oni prišli
Pred škuru tamnicu,
Tamnica je svitla
Ondrat je to kralju
Veća tuga bila,
I slugam govori:
Nije to svetica,
Ner je čarobnica,
Vi ju dopejajte
Va škuru tamnicu
Neka nutri stoji
Sedam godin dana.“
Kad se je svršilo
Sedam godin dana,
Ondrat se je kralju
Va sanju sanjalo,
Da je njegva Kate
V tamnici umrla
Oči Kati koščice
Na kupac zberite,
Od Kati prašćo
Na vetar vrzite!“
Kad su oni prišli
Pred škuru tamnicu,
Tamnica je svitla
Kako svitlo sunce,
Veća tuga bila,
Katarina je lipja
I slugam govori:
Nije to svetica,
Ner je čarobnica,
Vi ju dopejajte
Va škuru tamnicu
Neka nutri stoji
Sedam godin dana.“
Kad se je svršilo
Sedam godin dana,
Ondrat se je kralju
Va sanju sanjalo,
Da je njegva Kate
V tamnici umrla.
I slugam govori:
„Verne sluge moje,
Poslušajte mene
Što ću ja vam reći:
Pojte vi šećući
Do škure tamnice,
Zač so meni noćas
Va sanju sanjalo,
Da je moja Kate
V tamnici umrla.
Od Kati koščice
Na kupac zberite,
Od Kati prašćo
Na vetar vrzite!“
Kad su oni prišli
Pred škuru tamnicu,
Tamnica je svitla
Kako svitlo sunce,
Katarina je lipja
Stokrat, Bože, lipja,
Lipja i svetija,
Ner je čarobnica,
Ner je prija bila.
Na vrh glavi ima
Od žija rožicu,
Na prsih joj mladoj
Svitlo sunce sija.
Krunicu držaše
I Boga moljaše.
Sam Isus joj maši,
Mašicu slušaše,
Ivan joj ju sveti
Lipo odpivaše.
Ondrat je to kralju
Veća tuga bila,
I slugam govori:
„Virne sluge moje,
Poslušajte mene
Što ću ja vam reći:
Pojte vi šećući
Do škure tamnice,
Zač so meni noćas
Va sanju sanjalo,
Da je moja Kate
Svitla kruno naša,
Prokleti cesaru
Ča si ti učinil?
Sveto telo mučiš,
Ni 'no čarobnica,
Ner j' ono svetica:
Još je tvoja Kate
Va tamnici živa,
Stokrat, Bože, lipja,
Lipja i svetija,
Ner je igdar bila.
Krunicu držaše
I Boga moljaše,
Sam Isus joj maši,
Mašicu slušaše,
Ivan joj ju sveti
Lipo odpivaše.“
Ondrat je to kralju
Veća tuga bila,
I slugam govori:
Nije to svetica,
Ner je čarobnica,
Vi ju dopejajte
Va škuru tamnicu
Neka nutri stoji
Sedam godin dana.“
Kad se je svršilo
Sedam godin dana,
Ondrat se je kralju
Va sanju sanjalo,
Da je njegva Kate
V tamnici umrla.
Oči Kati koščice
Na kupac zberite,
Od Kati prašćo
Na vetar vrzite!“
Kad su oni prišli
Pred škuru tamnicu,
Tamnica je svitla
Kako svitlo sunce,
Katarina je lipja
Stokrat, Bože, lipja,
Lipja i svetija,
Ner je igdar bila.
Krunicu držaše
I Boga moljaše,
Sam Isus joj maši,
Mašicu slušaše,
Ivan joj ju sveti
Lipo odpivaše.“
Ondrat je to kralju
Veća tuga bila,
I slugam govori:
„Virne sluge moje,
Poslušajte mene
Što ću ja vam reći:
Pojte vi šećući
Do škure tamnice,
Zač so meni noćas
Va sanju sanjalo,
Da je moja Kate
Svitla kruno naša,
Prokleti cesaru
Ča si ti učinil?
Od Kati koščice
Na kupac zberite,
Od Kati prašćo
Na vetar vrzite!“
Kad su oni prišli
Pred škuru tamnicu,
Tamnica je svitla
Svetu Katarinu
Lipo ju prosnše:
„Svetа Katarina,
Hćerko materina,
Oprosti je meni:
Ako ne za drugo
Za 'nih devet misec,
Kih sam te nosila
Va mojoj utrobi,
Za 'ne grišne prsa
S kimi sam te lipo
Grišna odojila!“
Sveta Katarina
Majki oprostila.
Ondrat je to kralju
Veća tuga bila.
Kralj sabljom zamahne,
Zemlja se propade,
Nje otac nemili
Va duo pakla pade;
Sveta Katarina
S njezinum majčicum
Na pragu ostala.
S majkom u raj pojde,
U raju prebiva
S Divicum Marijum,
Ka Isusa rodi,
Ki nam neka bude
Svim na pomoć. Amen!

P. Urav. sh.

Evo dakle, častni čitatelju, lispog primjera ob istini moje izreke, koju malo prije napomenuh. Uzmimo dalje, moj seljače, da takovih krvnikah ima i u drugim našim gradovim jedno 20, pa da u svakom takovom mjestu imade po *dva* pticara (tako ću ih nazvati) onda imademo pomnoživši 365 danah u godini 4000, dobijemo skupni broj od 1,460,000; dakle jedan milion i 460 tisućah uhvaćenih ptica. Primjer ovaj istinit za cielo će svakog prijatelja pticam vele ražalostiti, tim više, kad to čine izobraženi ljudi, a koli će ga raztužit, videć isto takovo postupanje kod samih seljakah, kojim su iskreni prijatelji, jer mu brane polje, vinograde, voćnjake i šume od svakovrstne gamadi.

Hej, brate seljače, osvjesti se, te prestani proganjat prijatelje svoje, jer te za to moli tvoj iskreni prijatelj, koji te toli vatreno ljubi.

(Dalje sliedi). **N. Vežić.**

V. izkaz dohodakah

za stradajuće u Istri.

Gosp. vikar Dolenec iz Ljubljane po g. H. Venedigu poslao f. 9.20. G. župnik Jožef Jeraj iz Žavca f. 10.— G. Jan Režač iz Češkega 1 paket stare odjeće. Gospodična H. Seljan iz Ljubljane f. 2.— Č. g. o. Joachim Jereb f. 2.— Nj. Presvj. gosp. knezobiskup Wiery iz Celovca f. 25.— Nj. Preuz. gosp. knezobiskup Stepischnegg iz Maribora f. 20.— Čitaonica u Kastvu f. 30.— Župnik g. I. Do. linar iz Št. Janža na Kranjskem 9 vreć fažola Marija Bradetić iz Buzeta f. 1.— Neki Rakitljan 20 novč. Slavni odbor za stradajuće Hrvate u Istri iz Zagreba poslao f. 300.— G. o. Hugo Novlan je izručio od g. vikara Dolenca poslanih f. 56.20. Isti od g. dekana Ed. viteza Pollak-a iz Leskovca i njegovih kapelanah f. 15.— Neimenovan f. 1.— Dr. Ant. Jarz, prošt u Ljubljani od katol. društva na Kranjskem f. 35.72. G. Dr. Lavo Gregorčc, ured. „Slov. Gospodarja" u Mariboru f. 174.41. G. plovan Suplijina još f. 2.— Slavno ured. „Slovenca" iz Ljubljane po č. g. o. Hugo Novlanu f. 50.— Dalje je izručio g. o. Hugo Novlan od g. opata iz Klosterneuburga f. 10, od g. opata iz Kremsmünstra f. 10, od g. opata iz Št. Florilana f. 5; od g. vikara Dolenca iz Ljubljane zaporedoma f. 129.13 i f. 56.80 i od g. kapelana Matičića iz Sežane f. 5. G. M. Vales, vikar u Oseku na Goričkom je poslao f. 2.50. Slavno odpravničtvo „Slov. Naroda" u Ljubljani f. 243.32; g. I. Alešovec, urednik u Ljubljani f. 20; Neimenovan f. 1; g. Dr. Lavo Gregorčc, urednik „Slov. Gospodarja" u Mariboru f. 52; Čitaonica u Ilirskoj Bistrici f. 25.25. Iz Zagreba po Maseku 134 kilah fažola; g. vikar Dolenec iz Ljubljane po g. o. Hugo Novlanu zaporedoma f. 23.10, f. 12.90, f. 15.65, f. 25.30, Čitaonica u Ptuju (Štajerska) f. 96.52; g. župi. Peharec in g. kapelan Vrbovnik 447 kilah krumpira; g. Dr. Dinko Vitezić iz Boća f. 274; slavno županstvo u Planini f. 14 i 7 vreć fažola; slavni odbor za stradajuće Hrvate u Istri u Zagrebu f. 200.—.

Ukupna svota f. 5350.64

50 ponjavah, 400 kilah kisele repe i zelja, 747 kilah krumpira, 4384 kilah žita, 455 kilah muke, 2020 kilah sočiva, 1 paket stare odjeće i 18 vreć fažola.

Godi nam srdcu videć kako se svih stranah dolazi milodarne pomoći našim novoljnikom u Istri. Ne samo naša braća po narodu već nam i drugi pružaju pomoć. Naš rerni zastupnik u Beču trsi se svagdje, da olahkoti nesnosno stanje i njegovim nastojanjem darovahu sliedeća gospoda zastupnici na carevieću, pravi prijatelji naroda, sliedeće svote:

Bärnreifeind Anton 1 f., Borelli Manfred knez 2 f., Brandis Hinko grof 7 f., Bulat Kajetan Dr. 5 f., Croy Aleksandar knez 5 f., Doblhammer Gregorij 5 f., Fischer Franjo 1 f., Froeschl Berthold 5 f., Fuchs Viktor Dr. 2 f., Gentilini Vjekoslav 2 f., Giovanelli Ignatije 2 f., Giovanelli Ivan 3 f., Goedel Lannoy Herman 5 f., Greuter Josip 1 f., Herman Mihovil 1 f., Hippoliti Vjekoslav 5 f., Hohenwart Karlo grof 5 f., Karlon Vjekoslav 5 f., Klaić Mihovil 2 f., Klun Karlo 3 f., Liechtenstein Alfred knez 10 f., Liechtenstein Vjekoslav knez 10 f., Lienbacher Gregorij 3 f., Margheri Albin grof 5 f., Monti Lovro Dr. 3 f., Nabergoj Ivan 1 f. Negrelli Nikola 5 f., Neumayer Matija 2 f., Noska Franjo 4 f., Oberndorfer Ivan 1 f., Obreza Adolf 3 f., Oelz Josip Dr. 1 f., Pfeifer Vilim 5 f., Pfügl Alberto pl. 2 f., Rendić Dion. pl. Dr. 2 f., Ruf Anton 1 f., Schmiedbauer Josif 1 f., Schneid pl. 5 f., Sternbach Ferdinando 5 f., Styrza Viktor pl. 4 f., Supuk Anton 2 f., Valussi Eugenij 5 f., Vitezić Dinko Dr. 50 f., Vošnjak Josif Dr. 2 f., Wieser Josif prošt 4 f., Windischgrätz Ernesto knez 10 f., Winkler Andrija 2 f., Zallinger Franjo pl. 1 f., Zehetmayr Ivan 1 f., Zeilberger Ivan 2 f., Dr. Hubert Vesely nabrao u „českom klubu" 50 f., Hormusaki Gregorij 5 f.

Odbor se najsrdačnije zahvaljuje svim p. n. g. darovateljem te ujedno prosi daljne podpore

U Pazinu, dne 9. Marča 1880.

U ime odbora za stradajuće

I. Berbuč.

Različite viesti.

Njegova Visost carević i kraljević Rudolf zaručio se je 8. ovoga mjeseca sa *Stefanijom*, kćerju belgijskoga kralja. Ova viest primljena je po cielo austrijskoj državi velikim veseljem. Zaručnici biti će u maju 16 godinah a kraljević imat će u augustu 22 godine. Majka princese Stefanije je austrijska nadvodvojkinja, kći pokojnoga palatina Josipa, zato su već i u ovoj zaručnici poznati austrijski odnošaji. Kraljević idući u pohode svojoj materi u Englezkoj svratio se je u glavni grad Belgije „Bruselj" i tu si izabrao vrlu drugaricu, koja ima biti majkom tolikih narodah! Od svih stranah državo dolaze kralju čestitke. Za vrieme, kad će se ta ženitba slaviti, se još nezna, glavna stvar je već učinjena! Mi se takodjer obćoj radosti pridružujemo!

Novačenje ilitі lova. Ovdašnje c. kr. namjestničtvo dopunilo je svoju prijašnju naredbu objavljenu u posliednum našem broju i odnosno popravilo. Novačenje bit će u Cresu 23. i 24. aprila; na Krku 26. i 27. aprila; u malom Lošinju 29. i 30. aprila i Pazinu na 2., 3., 5. i 6. aprila; u Motovunu 7. i 8. aprila; u Buzetu 10. i 12. aprila; u Podgradu 14., 15. i 16. aprila.

Občinarom Kastavskim. Pod ovim naslovom dobili smo ovih danah u Pragu tiskanu brošuricu (knjižicu), u kojoj neki občinar temeljito dokazuje, da je *kastavska občina jedna, nerazdruživa*. Budući se od neke strane nastojalo a možda i još nastoji, da se nagovori nekoje občinare nek zatraže dielitbu, to u ovaj knjižici pisac u kratko živo crta povjest občine te osobito ističe godinu 1819, kad su sve kastavske podobćine utanačile zajedničku pogodbu, da će ostat za uvjek nerazdružive. Navadja dalje dužnosti, koje ima občini vršiti i jasno dokazuje občinarom, koliko štetna bi po nje bila dielitba. Opominje jih nek se čuvaju onih, koji gledaju upropastit občinu, već nek se ugledaju u svoje starije pak da budu složni, ako žele, da jih svatko netlači! Preporučamo ju najtoplije osobito kastavcem!

Iz krčke občine. Doznali smo prekasno, da će se občinski izbori obaviti već 15., 16. i 17. ovoga mjeseca. Podučilo je već više rodoljubah ondašnje občinare, kako i koga da biraju te se nadamo, da ćemo do skora čuti koju povoljnu viest iz toga po nas znamenitoga kraja!

Sežanska čitaonica imala je 14. o m. zabavu na korist ubogim u Primorju. Program veoma dobro izveden bio je: 1. Sviranje, 2. Govor, 3. Igra: „Dva stara vojnika", 4. Tombola. Novolji doskočiti najveća je kriepost. Živili!

Prvi hrvatski vinski sajam. Hrvatsko-slavonsko gospodarsko društvo razpošilja imenik izložiteljah za prvi hrvatski vinski sajam, koji će se držat u Zagrebu krox tri dana i to 17., 18. i 19. marča ove godine. Izložiteljah prijavljeno je do 300, svi iz Hrvatske, a na prodaju bit će vina do 80,000 vjedrah počam od godine 1834 do 1878. Ciena najniža za vedro je 3 for. 92 novč. a najviša 30 for. 80 novč. Za naše trgovce od vina bit će taj sajam od velike važnosti, zato jim preporučamo, da upotrebe sgodu, jer na sajmu kao prodavaoci mogu učestvovati samo vinograderi. Posao sklapaju na sajmu stranke samo ili zastupane po izkazenih punomoćnicih. Bačvari u Zagrebu obvezuju se, potrobite bačve iz najboljega drva liepo načinjene uz stalnu, umjerenu cienu dostavljati. Bačve od 2—5 hektolitrah budu i na vinskom sajmu izložene, gdje će se moći i sa bačvari ugovarati.

Gotthardski prokop (tunel). Dan 29. prošloga mjeseca ostati će valuim u povjesti, taj dan probušen je konačno najdulji i najdivniji prokop, koji je ikada čovječanstvo vidjelo! Prokop spaja sada tri države: Italiju preko Švajcarske s Niemačkom kratkim putem — izpod zemlje. Važnost i velebnost toga tehničnoga uspjeha dade se onda pravo pojmiti, kad čovjek razmisli, da su dva družtva s dvie strane u razmaku od 2½ milje počele bušiti pećine, a da su se u sredini imali sastati u jednoj točki. To se je i provelo. Poračunali su se u horizontalnom pravcu samo za deset centimetra, a u vertikalnom samo za dva millimetra. Kad se pomisli, da je dosta težko u velikoj duljini samo ravnu crtu obilježiti, koliko težko mora da je prokopati ravan put kroz toli ogromno brdo, kao što je Gotthard, kad se kopa u isti mah s dvie protivne strane. Da je to djelo uspjelo ima se zahvaliti samo iznašašću novih strojevah, koje su tehnici u tu svrhu izumili.

Radnici i inžiniri uzrujavali se od dana do dana sve više, što su se bliže primicali zajedničkomu sastajištu. Od nekoliko tjedanah čuli su već jasno detonacije s protivnih stranah, a nekoliko puti toli jako, da su radnici pobjegli bojeći se, da ih lagum neodpuhne. Koja dakle radost po nje, kad su se toli točno na ugovorenoj točki sastali!

LISTNICA

Gosp. dopisniku iz Medulina. Uz najbolju volju nemogosmo ovaj put uvrstiti. Oglasite se još koji put. Da ste zdravo!

Gosp. D. u Pazinu. Gledat ćemo, da u budućem broju bar u kratko ono vaše navedemo. Živio!

Gg. D. i K. u Tinjanu. Jako hvalevriedno, neka se tako napredujе! Preobširnost nije dopustila, da odmah tiskamo, nastojat ćemo, da bar izvadak priobćimo! Vi pako napredujte!

Pregled tršćanskoga tržišća.

dne 11. Marča 1880.

		OD for.	OD nč.	DO for.	DO nč.
Vosak primorski i ugarski	za 100 klg	—	—	—	—
Kafa Portoriko	„	108	—	120	—
S Domingo	„	80	—	92	—
Rio polag vrsti	„	69	—	96	—
Cukar austrijski	„	33	—	39	—
tučeni	„	32	25	33	75
Cvietje trave buhače (Gri-santimo)	„	185	—	210	—
Naranče skrivojica	„	3	—	5	75
Karube puljezke	za 100 klg	6	50	7	—
levantinske	„	—	—	7	—
dalmatinske	„	—	—	16	—
Smokve Kalamata	„	13	50	15	—
puljezke	„	4	50	7	25
Limuni skrivojica	„	110	—	115	—
Bademki ilitі mondule pulj.	za 100 klg	—	—	—	—
dalmatinske	„	30	—	44	—
Lećinjaci	„	17	—	19	—
Šiljtve	„	13	25	13	50
Pšenica ruska	„	—	—	—	—
ugarska	„	—	—	—	—
galaćka	„	8	40	8	50
Kukurus (turkinja) ruski	„	8	30	9	—
ugarski	„	9	25	10	10
Raž	„	9	—	12	—
Jočam	„	8	50	9	—
Zob ugarska	„	—	—	—	—
arbanaska	„	—	—	—	—
Pasulj (fažoli), polag vrsti	„	11	—	13	75
rube	„	—	—	—	—
Bob	„	—	—	—	—
Leća	„	17	92	23	50
Orlić talijanski	„	13	25	17	—
inglezki (kitajski)	„	86	—	100	—
Vuna bosanska	„	120	—	—	—
morejska	„	110	—	115	—
arbanaska	„	—	—	—	—
istarska	„	49	—	92	—
Dačke koruške jelovine	„	44	—	72	—
štajerske	„	11	40	14	—
Grede	„	8	—	12	25
bukovice	„	46	—	50	—
Ulje tiali. nilje vrsti	za 100 klg	60	—	80	—
najbolje	„	—	—	47	—
srednje vrsti	„	—	—	48	—
dalmatinsko	„	47	—	—	—
istarsko	„	9	75	—	—
Kameno ulje u barilah	„	12	—	—	—
u kasetah	„	165	—	185	—
Kože strojene naške	„	110	—	130	—
suhe volovje naške	„	70	—	100	—
dalm., ist. i los.	„	—	—	—	—
janjeće naške	za 100 kom.	50	—	80	—
dalmatinske	„	—	45	—	75
kozje	za 1 klg	—	60	—	65
vurene slane	„	—	55	—	70
suhe	„	25	—	31	—
zečje za 110 komadah, u srebru	„	24	—	30	—
Bakalar	za 100 klg	15	—	21	—
Sardele i barili	„	26	—	27	—
Vitriol modri	„	63	—	69	—
rajoni	„	38	—	50	—
Maslo	„	—	—	—	—
Loj dalmatinski i naški	„	49	—	50	—
Salo	„	42	—	46	—
Mast (sako raztopljeno)	„	—	—	—	—
Slanina	„	31	—	46	—
Kalija stolitar (100 litarah)	„	32	50	—	—
Galvići istarski	za 100 klg	—	—	—	—
Roj naški	„	12	—	14	—
istarski	„	—	—	—	—
Like od javorike	„	31	—	46	—
Vinske strgotine (Gripola)	„	32	50	—	—
splош	„	—	—	—	—
Med	„	12	25	13	—
Lumber (jabučice od javorike)	„	14	—	16	—
Pakal barili od 100 klg	„	2	—	16	—
Canje (Itrace)	za 100 klg	14	—	16	—
Katram dalmat.	„				

Tčk Novacah polag Borse u Trstu

od 1—12. Marča 1880.

Dne	Cardukati (cekini)	Napoleoni	Lito ster.	Prsl sre-bro (tagli)	Dne	Cardukati (cekini)	Napoleoni	Lito ster.	Prsl sre-bro tagli
1	5.52	9.42	11.83	—	9	5.53	9.43	11.84	—
2	5.52	9.43	11.85	—	10	5.53	9.44	11.86	—
3	5.52	9.43	11.85	—	11	5.52	9.44	11.87	—
4	5.54	9.44	11.86	—	12	5.53	9.45	11.87	—
5	5.54	9.46	11.86	—	—	—	—	—	—
6	5.53	9.46	11.87	—	—	—	—	—	—
7	—	—	—	—	—	—	—	—	—
8	5.52	9.46	—	—	—	—	—	—	—

Častnim crkvenim oskrbničtvom.

Crkvenimi je zakoni naredjeno, da se u crkvah rabe za službu božju svieće, koje su jedino iz voska. Pošto se pako od nekoliko godinah počelo mješati u vosak, koji ima služiti za pripravljanje crkvenih svićah, mnogovrstni tuk: podpisani željom, da po crkvenomu zakonu posluži svim crkvenim oskrbničtvom pravimi svićami iz čista voska, zaprosio je ovdješnju sl. nadbiskupsku kuriju, da bi ona blagoizvoljela nadzirati njegove svieće I. vrsti (I. compimento), koje bi imale služiti za crkvenu porabu. I doista, sl. nadbiskupska kurija primi tu ponudu dekretom od 25. marča t. g. broj 466 ustanovivši posebnu nadzorničku komisiju, koja će uvjek skrbno paziti, da moje svieće I. vrsti (I. compimento) budu baš iz prava čista voska.

Takove su svieće vriedne svake pohvale, ne samo zato, što su iz čista voska, nego još više što mirno i po malo gore, nekaplju i nekidaju se, vlastitosti, radi kojih i bjelu odlikovane u raznih izložbah.

Podpisani providjen je uvjek velikom zalogom takovih svićah svake veličine i debeljine, a još k tomu i duplirah, uskrsnih i slikanih svićah svake vrsti. A da bude č. crkvenim oskrbničtvom laglje, podpisani činit će doći svieće, svim onim, koji ga kakvom naredbom počaste, u najbližnju želez ničku postaju, poštu, il luku i to bezplatno (franko) i prosto svake vozarine uz cienu f. 2.50 kilogram (dakle f. 1.40 funt) plativši račun u vrieme 2 mjeseca, a kašnij m će se ispitam računati 6 po sto god. interesa.

Ako bi tko želio svićah niže vrsti, lahko ga poslužim onimi II. vrsti, rečenih „sottana" po f. 2.20 kilo, kanoli i bielimi III. vrsti po f. 1.80 kilo istom pogodbom kao odzgor.

Nahodi se kod mene takodjer skladište križnih putah u oleografiji pozlaćenimi i rujavimi okviri razne veličine po baš spodobnoj cieni, kanoti i izvrsna tamjana i drugih stvari za crkvenu rabu.

U Gorici (Görz) mjes. oktobra 1879

Alojzio Bader

svićar Sjeminarska ulica broj 125.

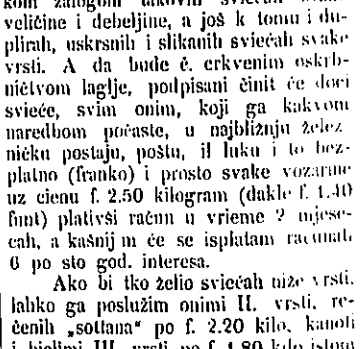

Izdavatelj i odgovorni urednik K. KRISCIAK.

Tisk. SINOVI K. AMATI.

Broj 7. U Trstu 2. Aprila 1880. Godina XI.

NAŠA SLOGA

POUČNI, GOSPODARSKI I POLITIČNI LIST.

„Slogom raztu malo stvari, a nesloga sve pokvari“ Nar. Pos.

Predplata s poštarinom stoji 2 for., a seljake samo 1 for. za cielu godinu, s poštarinom 1 for., a seljake 60 novč. za pol godine. Izvan carevine više poštarina. Tko se najde najmanje 8 seljakah to su voljni, da im list šaljemo svim ukupno u jednim zavojem i imenom, davat ćemo za 70 novč. na godinu svakomu. Novci šalju kroz poštarsku *Naznačnicu*. Ime, prezime i najbližu Poštu valja jasno označiti. Komu List nedolazi na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se neplaća nikakva poštarina, napisav: izvana *Reklamacija*. Tko List prima i drži, ako je pošten, to ga i plaća.

Izlazi svaki 1. i 16. dan mjeseca.

UREDNIČTVO I ODPRAVNIČTVO nalazo se Tipografia Figli di G. Amati, via della Zonta, N. 7.

Pisma se šalju plativše poštarine. Vjesti, dopisi i drugi spisi štampaju se ili u cielosti ili u izvadku, usimo prama svojoj vriednosti i smislu onoga Lista. Ne podpisani se dopisi neupotrebljuju. Osobna napadanja i čisto sukromne stvari nenalazo mjesta u ovom Listu. Priobćena se pisma tiskaju po 5 novč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 novč., a svaki redak suršje 5 novčićah; ili u slučaju opetovanja po što se pogode oglasnik i odpravničtvo. Dopisi se nevraćaju. Uredničtvo i odpravničtvo, osim izvanrednih slučajevah, nedopisuju, nego putem svoje *Listnice*.

Nješto o pučkih školah

Mnogo se je već putah pisalo i govorilo u ovom listu o pučkih školah, o njihovoj velevažnoj potrebi, ob uvedenju našega hrvatskoga jezika u nje i ostalo. Al u Istri malo tko je prijazan našemu jeziku, pak se sa svih stranah stave moguće zapreke, da se naše zakonom nam već zajamčene pravice osujete.

Najprije vele, neka občinsko zastupstvo zaključi, dali želi u svojih školah djecu podučavati u hrvatskom jeziku. Kad se to zaključi, onda jedva da ima zemaljsko školsko vieće svoju rieč, da dozvoli ili da ne dozvoli! Dok se to ... valja čekati kakvu godinu danah. Evo nam svjedoči jedan slučaj iz sredine Istre. Al nauka nemože da miruje ... godinu, zato bi se moglo zahtjevati, da se to brzo rieši povoljno ili nepovoljno. Dosad se je radilo skoro ... o školah u izključivo hrvatskih občinah, ali moramo znati, da i *manjine* imaju pravo tražit, da jim se djeca podučavaju u materinjem jeziku,

Kad koje mjesto ili občina dokaže, da imade dostatan broj djece, koja su voljna školu položiti, tad jim se mora ... škola u njihovom jeziku, kad se ... zadovolji broju, koji iziskuje zakon. Nedozvoli li občinsko zastupstvo i ako ovaj zaključak potvrdi zemaljsko školsko vieće, to se imaju prositelji prizvati na visoko ministarstvo. Kad bi i ministarstvo pristalo na prvi zaključak, onda nepreostaje drugo nego se obratiti na državni sud (Reichsgericht), koji je postavljen za to, da pazi neka se vrše *ustavom* zajamčena prava. Ovaj vrhovni sud za gotovo neće nam dati krivo, ako smo u pravu! Put je doduše dug dok se sve to prodje, ali jednom mora koja občina, kojoj se njezino pravo uzkraćuje, udariti taj put, želi li do svojega prava doći.

Tako se je dogodilo pred tri godine u pokrajini „Dolnja Austrija“, koje je glavni grad Beč. U jednoj njemačkoj občini stanuje liepi broj Hrvatah (imaju svoj dialekt), koji su zahtjevali, da jim se djeca podučavaju u materinjem jeziku. Dokazali, da imadu dostatan broj djece, kojim zakon dozvoljava svoju školu. Občina nije htjela na to pristati kao što nije ni zemaljsko školsko vieće u Beču.

Ti naši Hrvati u njemačkom kraju obrate se na vrla odvjetnika, koji se je prizvao na ministarstvo, ali i ministarstvo nije stvar povoljno riešilo. Stvar je došla tada na vrhovni državni sud, koji je svojom odlukom od 25. aprila 1877 izrekao, da je svimi zaključci *povrieđeno pravo* onih občinarah te da jim se mora dati učitelja, koji će jih podučavati u njihovom materinjem jeziku.

Sgodi li se gdje takav slučaj, to nek se rodoljubi obrate na koju osobu, koja je tim poslom vješta, da se uzmognu shodni koraci poduzeli, da dodjemo do našega svetoga prava!

SLUŽBENI JEZIK.

Dočim našoj monarhiji pogibelj od Njemačke i Talije prieti; dočim njoj se sa Spreve sporuča, da će morati dati Njemačkoj njesto do Adrije, a iredentari sve to drzovitiji postaju: naša vlada njekako podržaje jedne i druge, a neda baš nista onim, koji bi sebe sebi i monarhiji spasiti mogli.

Hrvati i Slovenci Primorja su još uvjek raja.

Njihov jezik se još nigdje nepoštuje, nit u uredih, nit u školah, nit u službenih novinah.

U uredih piše se još uvjek, i samo, njemački i talijanski. U čisto hrvatskih kotarih ma da bi nit traga hrvatskomu jeziku. Oglasi službene bilo za pojedince bilo za stranke, bilo za sela, oglašuju se službeno njemački i talijanski.

Škole srednje još nejmamo nit jedne svoje — sve su ili njemačke ili talijanske. Je li moguće, da bude naših ljudih po uredih, koji bi bili sposobni ili voljni hrvatski pisati. Kad smo prijašnja vremena zahtjevali svoje škole, odgovaralo nam se je, da nejmamo svojih knjigah, svojih ljudih. Nit prije nije taj odgovor mnogo vriedio, a sad vrieđi još manje. Knjigah imade u svih strukah, a naši ljudi, izučivši nauke, nedobivaju službe, moraju zapuščati svoju zemlju.

Novine službene izdaje naša vlada u Trstu dvie: jednu njemačku, drugu talijansku. Za veliku većinu slanovnikah nikakve.

Njemačke su novine u Primorju od male potrebe.

U talijanskoj službenoj novini tiska se kadkad koja objavjest u njekom jeziku, koja bi imala biti za naš narod. Med najnovijim nalazimo onu, koja oglašuje novačenje u njekih kotarih. Evo je doslovce:

„Oznanilo. Dotalno in z nekoliko promzmbo takajsnjega oznanila od 14 februarja 1880. št. 1831 se sploh naznanja, do se določili spodaj omenjeni dnevi za stavo novincev na kvarnerskih otocih in promenili stavni dnevi v nabornih krajih Buzet, Podgrad (Novigrad). Pazin in Matavun oziroma omenjega oznanila . . . Sledi dnevni red i podpis.

Budi nam dozvoljeno dvie tri opazke k tomu „oznanilu“ učiniti.

Mi toga oznanila nismo razumjeli. To će nam vjerovati svako, koj pozna bud hrvatski bud slovenski.

Hoće li se našemu narodu, kako će morat biti, oglasiti nješto, valja mu tako pisati, da razumije! Inače oglas gubi svu vriednost. Dapače on je na štetu samomu državnomu probitku. Nerazumeć naš narod takvih oglasah bit će prisiljen prijanjati uz talijanstvo, a protivnici hrvatstva i još češa dobivaju tim novo sredstvo kojim vojuju za talijanstvo.

Hoće li se već razlikovati hrvatski od slovenskoga, a ono nek se Hrvatom hrvatski, Slovencem slovenski oglašuje.

U ovom slučaju imalo se je hrvatski pisati. Oglasivalo se je stanovnikom Krka, Cresa, Lošinja, Pazina,

HRVATSKE NARODNE PJESME IZ ISTRE.

CCXLII.

Koledvica.

(Zarečka.)

Hvaljen Isus i Marija!
Dobar večer Bog daj!
Prišli smo vas pohoditi,
Božje rići navistiti,
Prez da ih vi sami znaste,
I od nas ih poslušajte:
Diva sina rodila,
Svoj'ga sina cesara,
Kega išću tri kralji;
Lipe mu dare nosiju;
Zlato, miru i tamjan;
Ter darujte i vi nas,
Da vam povimo novi glas;
Diva sina rodila,
Svoj'ga sina cesara,
Svoj'ga sina Isusa;
Kega išću tri kralji,
Tam' Isusa najdoše.
Kralj Irud im govori:
S tim se putem vratite;
S drug se putem vratili.
Irud se na to razsrdi,
Velu vojsku sakupi,
Sve mladence je pobil.
Rahel se milo plakaše,
Da su njoj sinci poklani.
Angeli ju z neba tišiše:
Muć', pomući Rahele,
Ko su ti sinci poklani,
Pred Bogom su radostni.
Sinu božji, budi hvaljen
I z Marijon vavik. Amen.

Volč. sb.

CCXLIII.

Inačica.

Dobar večer Bog daj!
Prišli smo vas pohoditi,
Božje rići navistiti,
Sprem da ih vi sami znate.
I od nas ih poslušajte:
Diva sina rodila
Svoga sina cesara
Pravoga Boga od raja,
Koga išću tri kralji.
Koga išćete tri kralji?
Mi Isusa išćemo.
Ko Isusa išćete
V Betlehem vi hodite,
Tamo Isusa vi najdete.
A Irud im govori:
S ovin se puten vratite:
S drug se puten vratite.
Irud se na to razsrdi,
Velu vojsku sakupi,
Sve mladince pomori.
Rahel se milo plakaše,
Angel s neba škripljaše*):
Muć', pomući Rahele,
Ko su ti sinci poklani,
Pred Bogon su radostni,
Sinu božji, budi hvaljen
Po vse vike vikon. Amen.

Isti

O narekovanju za mrtvacem.

Neće biti žao našim štov. čitateljem, da jim ovdje napomenemo koju o narekovanju, što je u običaju osobito u Gornjoj Istri.

Narekovanje je običaj samo *ženskoga* spola, pa kao što bi se muškarcu smijali ako bi za mrtvacem narekovao, isto bi tako zamjerili ženskoj, koja to nebi učinila.

Pošto pako osobitih naricaljskih pjesamah neima, zato svaka je ženska glava sklada onako, kako joj jih onaj čas ožalošćeno srdce podaje, al to ipak bira uvjek po nekakvih stalnih oblicih. Narikovanja se pjevaju tužnim i žalostnim napjevom, dižuć i natezajuć glasom navlastito na tretozadnjoj slovki (silabi) svakog stiha, gdje se postave imena svojih dragih preminulih i druge ljubeznive i mile im dodatke, izmienjajuć je u svoj pjesmi na kraju stiha, kao u p

*) škripka ruski = vioha = gusle, škripljaše = gudaše.

Za djecom:

Sine moj, sinko moj! grančice moja! hej me u'
Heerčice moja, rožice moja, lepa kitice moja!
Tanka jelvice moja! rano moja!

Za otcem:

Čaco moj, dobri čaćko moj! vele dobro moje!

Za materom:

Mila majko moja, mila i draga majčice moja!

Za bratom:

Bratac moj, brajne moj!

Za sestrom:

Sestrice moja, mila sestro moja! dobra prijateljica moja!

Za mužem:

Druže moj! mužu moj! rano moja!
Srce moje! veliko dobro moje, born moj!

U svom narekovanju žene milo opjevaju tugu i žalost, što su pokojnika izgubile, što im je ufanje i nada izginula, što će težko i mučno bez njega živiti; prose svoje pokojne, neka im pridu nasprotu (na susret), a ovoga, neka im je liepo pozdravi i neka im pove, kako se jako za njim žaluju itd.

Dok bolestnik boluje, žene se samo na

Motovuna, Buzeta, kuda se svuda hrvatski govori, i Podgrada, gdje bi hrvatski takodjer razumjeli.

„Oznanilo“ kaže visokoj vladi najbolje nuždu, da se pobrine za odgojenje ljudih, koji budu znali ljudske, razumljive oglase u ime njezino napravljati. Dotle može vlada naći ljudih, koji bi njoj prevadjali takove oglase. A takvih bi uz dobru volju našla!

Na svaki način onakav vladin oglas u zemlji, u kojoj stanuje većina Hrvatah i njim posle srodnih Slovenacah, nije ni malo na čast.

DOPISI.

Zagreb 20. marča 1880.

Na Josipovu posvetili su ovdje novoga hercegovačkoga biskupa otca Vaznu Buconjića. Bilo je dosta naroda, koj se je čudio, kako biskup nosi brke; jer je fratar a bosanski fratri goje brke, da jim nebude sramote od Turakah. Obred je obavio uzoriti gospodin Kardinal-nadbiskup Josip Mihalović. Kumovali su biskup Pavlešić i opat Gugler. — Govore da je Buconjić dobar Hrvat, kao i svi tamo fratri i njihov katolički puk mnogo je pobožnji od našega.

Najznamenitije što Vam mogu od ovde javiti je *vinski sajam*. Trgovačka komora i gospodarsko družtvo zamislili su u dobri čas, da bi se počelo držati sajmove hrvatskih vinah i to svake godine jedan. Što su namislili, to su učinili.

Dne 17. marča otvorio je u 10. urah jutro *prvi hrvatski vinski sajam* predsednik gospodarskoga družtva, grof Juro Jelačić. Sajam je trajao tri dana i dovršio je 19. marča u 6 urah večer. Zatvorio ga je predsjednik trgovačke komore Sabljić.

Pitat će mnogi: Bože moj, kako se to čini vinske saminje?

Evo ovako: Razglasilo se je po novicah, da će bit vinski sajam, pak je svaki vinogradar, koga je bila volja, poslao svoje muštre. Te muštre bile su zapisane u jedan popis, pak poredane po policah. Na svakoj butilji bilo je napisano ime gospodara, vrst vina i godina od koje je i ciena po hektolitru.

Tako je bilo prijavljeno muštrah za 50 tisućah hektolitarah. Bilo je vrlo plemenitih vinah, kakova vi tamo ni nepoznate, jer vam od ovuda trgovci samo najgora hrvatska vina prodavaju, zato jih neštimate. Al da Vam je pokusiti koje i koje!

Po muštrah je onda kupio tko je mogao i htio. Drži se, da je prodano za kakovih 5000 hektolitarah. A to je za prvi početak dosta. Vremenom će se svet naučiti, da je tu i tu dobu godine vinski sajam u Hrvatskoj, pak će se toga prodavati dosta. A bogme i može se, kad je danas hrvatske gospode, koja ima u svojih pivnicah do 20,000 vedarah vina.

Od velikih trgovacah bio je ovde jedan iz Maribora, pak jedan imenitni iz Beča, neki iz Švajcarske, a jedan iz Saksonije. Svi su mnogo hvalili vina, osobito Saksonac i pisali su si imena nekih vinogradarah i ciene njihovoga vina.

Pitat ćete koju cienu je imalo vino? Tako od 10 do 100 forintih po hektolitru. Po 16 i 17 f. bilo je već posve dobroga vina.

Čude se, da Primorje nije dalo ništa na sajam. Tomu se nije čuditi. Primorje ima plemenita vina, ali malo. Da dojde velik trgovac pak da se zaljubi u bakarsku vodicu, bi li je mogao dobiti ni 5 hektolitri? Težko! A u svetu se trguje na veliko.

Naši pogadjači iz Peste su se većinom povratili na blagdane. Ova sprava će nam možda činit, da se složi Granica pod ban, a to bi već doba bila. Nego i ovde zatiraju puk svakojaki danki i porezi, da je grozota viditi. A zlih godinah bilo je i ovuda. Jada i nevolje dosta!

Odbor, koj sakuplja milošće za Istrane, čujemo da je dosad ovako podielio što je sakupljeno:

Pazinskomu odboru	300 f.
Istomu za doluju Istru . . .	100 „
Istomu za bližnje Buzećane .	100 „
Okolici Oprtlja (Portole) . .	100 „
Okolici Kopra	200 „
Buzešćini	300 „
Na otok Krk (Veja)	100 „
Na Kastavšćinu	100 „
Za Klanu, Lisac, Skalnicu i Studenu	70 „
Svega skupa .	1370 f.

Nešto malo što još ima, morat će podieliti jelšanskoj i podgradskoj občini. Neki ljudi gradjaju, da je nekada bilo sve bolje, nego danas. Bogme, čujete, nije! Jer ja znam da su starci pripovedali, kako je 1817. godine bilo „gladno leto“, pak su iz Istre u Karlovac hodili po star turkinje i na sebi ju nosili doma.

I sada je „gladno leto“, al nevolje, kakova je onda bila, nemože biti. A još bi je bilo manje, da nam se grunti nisu onako na drobno porazdelili, kako jesu u nekojih krajih. Pak i rad ovoga je bolje, što su Hrvati po Kranjevini i u Kranjskoj čuli glas svoje braće, i pomogli mnogomu, ako i nisu mogli svakomu. Treba dakle Bogu zahvaliti, i samo *dobre* navade od starine sačuvati.

Iz Premontura 25. marča.

O izborih. — Ako promatramo pozornim okom postupanje u svakom obziru proti nam nesrietnim Hrvatom, kojih nije moguće više ignorirati, poštenu čovjeku neostaje drugo, van da se razplače do zla boga. U prvih občinskih izborih, akoprem je vladao terorizam, prietnje i ostala, ipak su se naši seljani čvrsto borili za svoj obstanak, vjeru i narodnost. Al kad uvidješe naši otačbenici, da je naskoro pobjeda na našoj strani, pod izlikom smutnje, odlože izbore na drugo vrieme. Namjesto da naši — nepočasiv ni časa — učine svoj pravedni prosvjed proti nezakonitostim, umukoše, pak su od tužiteljah postali obtuženici. Nu tješimo se, istina će izaći na vidjelo. Vidite braćo, kako se nam kroji pravica. Nije nam već dopušteno nit istinu govorit, a kamo li se branit. A i sada je bilo što vidjeti kod ovih izborih. Poglavice našeg puka, nastojahu nas sve predati, što milom a što silom, protunarodnoj stranki i položit nas na srebrnu udicu, koja jim bijaše do sada uvjek rdjava. To su vam obhadjali kano biesni psi, nebi li sve potrovali, što diše hrvatskim imenom i sjemenom.

Ma jeli istina, da se je izmedju svih, koji su imali pravicu glasovat, u našem selu Vinkuraškom nabô na njeku travu gladiš Pere R.? Braćo moja seljani, prosvjedujmo proti tim našim begom, koji nas vuku drugomu za volju, u nespasivu propast. — Izaberimo si opet našega dičnoga i velezaslužnoga gosp. Josipa Jurlina, za našega zastupnika, branioca i zatočnika našega miloga i milozvučnoga jezika i svete naše narodnosti, a uz njega postavimo mu vjerna druga Luku Bogetića, oba hvale vriedna muža, koji su dosta zla pretrpjeli kod prošastih izborah, ali i iz procesa izadje na vidjelo njihovo junačko i plemenito ćelo. Pred njekoliko danah dodje mi u pohode prijatelj i susjed prieko maloga zaljeva iz Medulina te mi kaže da su ne samo naši gaćari mamili i blaznili naše ljude, već da su i dva gospodina talijanske stranke i narodnosti drhtali kano gladni vuci, što su koze ciele, a dok budu cielo da se oni neće moći liepo obući. A to vam je bilo upravo u oči izbora za selo Sišan i Ližnjan. Na 8. mjeseca na večer, dodje ti u Ližnjan njeki ljećnik maloga stasa s naočali u Plovansku kuću, tamo boravio do kasna, i pozvao staroga Fidela i delegata Klunića, valjda zato, jer su sva sela bila (osi Medulina) okužena njekakvom epidem jom, a Bog sam znade, kakvom, — vam mogu kazati samo kompetenti ljećničke oblasti, dočim njegov dr Pons, vodja vatrogasnoga družtva Pule ostao u Šišanu kod delegata, tamo pozove, njekoje seljake, da n budu u pomoć u velikoj sili. — A 9. imalo glasovat jedno i drugo se Doznajemo za stalno, da je jedan delegatah izručio jednomu Medulin modulu, da po njoj grabi glasove prokurom, njekoliko forinti za proku njekoliko njemu za trud! Nu naš cast Medulinac prezirom odbije tu ponud i prijavi tu lisicu. Sad nam je jasn kako je 19 njih glasovalo za protiv stran! Mi moramo u zakonom opredel ljeno vrieme uložiti protest na viš oblast, da pokažemo svietu i ostal našoj braći, da smo ljudi čvrsta značaj te da ćemo — ako ne pobjediti, b ravnopravni biti svim ostalim. Niesm mi stranci, nego smo iskreni i značaj Hrvati ljubeć rod, kralja i cara svojeg U to ime Bog pomozi!

Iz srednje Istre.

Ljuti glad i nevolja su se kod nas udomili. Bit će nam naš dični za stupnik na carevinskamu vieću D Dinko Vitezić od vječne uspomen koji je znao odkriti na carevinskom vieću nevolju i nesreću, koja nam s glad prieti. Za tinjansku občinu došlo je od vlade ječmena i otvorila se djela n cesti vodećoj u Supetaršćinu. Ječmen bio je izručen po kotarskoj oblasti u Pazinu ovdješnjemu občinskomu gla varstvu, dotično g. načelniku i dvima vićnikom. Metnuli su taj ječmen u njeku podrtu kuću našega g. načelnika, koja je danju imala slobodan ulaz iz druge kuće istoga gospodina! Prošlo njekoliko dana do dielitbe. Dielilo se jer dočim se je jednim davalo po 3 klg. na glavu, drugim se davalo 3½, 3¾, dapače i 4 klg. na glavu. Ipak i ostao lepi broj vrećah ječmena u istoj kući pod istim nadzorom. Odpočinu nekoliko dana ječmen na rečenom mjestu te malo prije nego se je došlo do druge dielitbe, prenesloga se u crkvenu konobu najbrže, da ona pokrije prošastu nepromišljenost, samo škoda, da se to nije prije učinilo.

Kod delitbe bilo je više naših občinskih starešinah, a bio je i naš g. plovan, koj se je dosta mirno vladao, a ni u potrebi nije svojih ustijuh otvorio. Jadan kmet! Sve ćaše su mu žuhke i gorke ali nepodnošljivo je, kad vidi da se za njega nezauzimlju ni oni, kojih bi to najprieća dužnost bila!

---

tiho plaču, a kako mu se duša iz tiela odluči, odmah počmu sve, malo i velike kuševajuć preminulega na vas glas narekovati. Na to priteku i *susjede*, da pomognu žalovati, te ga nezapuste, osobito one, koje su mu bližnje u rodu, dok je druge ženske po sili tja neodvuku.

Za vrieme, dok mrtvac leži u kući, višeputi jedna il druga podigne svoja narekovanje, al kad će da ga u strugu (skrinju) postave, i nesu na pokopalište, tad se sve vrže obrazom na njega, kad ter kad glavu nekoliko pouzdižuć, lome i pleskaju rukami i narekuju kako koja znade. Mrtvaca *zaručena* odmah u kući pokriju i u strugu postave; a koji *nije zaručen*, po staroj navadi nose u nepokritoj strugi, te ga pokriju stopram, kad ga imadu u grob položiti. Kad s mrtvacem na putu počinu, tad se narikovalice (praeficae) odmah primaknu strugi, padši na nju sklopljenimi rukami i obrazom i narekuju, što čine takodjer i u crkvi. Jedino muče ob noć i u vrieme svete Mise. Kada pako svećenik zapjeva „Oslobodi me Gospodi“ (Libera), tad se narikovalice opet vrže rukami i obrazom na strugu i narekuju, dok se nepribližu nosi i dignu mrtvaca, da ga nesu na grobišće. A kad se prispielo na grob i nosci polože nosila na tla, tad što hitrije mogu jedna drugu potegne i sve tja biže, kao da nemogu nikako gledati, kad se ima položit tielo njihova dragoga i miloga u grob i crnom se zemljom pokriti. Vraćajuć se kući, svim putem narekuju i plaču, a kadgod i u istoj kući. Svieću uljenicu, koja je kod mrtvaca goriela, iz crkve denesu kući i puste ju, da još koji dan gori. Po Lovranšćini pako dodaju ulju blagoslovljene vode, u koju metnu malo kruha, što pak sve u ognj vržu. Ako je pokopalište blizu crkve, kamo idu k službi božjoj, tada pristupivši k grobu počmu narekovati postojeć ondje nekoliko časovah. A po dovršenoj službi božjoj začrpe pestju blagoslovljene vode i poškrope grob (što u ol'će čine sve žene svojim preminuvšim) te narekuju, dok je druge žene tja neodpoljaju; najmilije je pako poslušati ovakova posebna narekovanje. Žene spremljajuć mrtvaca, nenarekuju samo ovoga, nego takodjer svaka svoje najmilije preminuvše. Kadgod se takodjer daruje stogod starim ženam, da idu narekovati. Najmilije je pako pravomu rodoljubu, hrvatu, slušati, kako iste nekoje gospodje i gospodjice, koje se žalibože srame kadgod govoriti hrvatski i dičé se, da znaju tobože talijanski, kad jim koji mili i dragi umre, kad jim ranjeno srdce naime sve ostalo preobladja, tad i one liepo i milo čisto hrvatski počmu narekovati i tim očito dokažu, da jim je Bog u srdce ne drugu, nego baš hrvatsku krv postavio.

Kad im je žalost, muški ogrnjaju plašć (tabar) cielu godinu danah, kadgod izidu med ljude. Ženske pako, gdje se nose po gradjanšku, kao n. p. na Kastavšćini, oblače se u crninu, a drugud pokrivaju barem glavu crnom svilenom maramom.

CCXLIV.

Za otcem.

Ćaće moj! nemila ja vaša sirota, ćaće moj!
Ah, dobri moj prijatelju, ćaćko moj!
Kega san ja sada zgubila, ćaće moj!
Ah, ćaće, nemila ja vaša sirota, ćaćko moj!
Ah, ljuboznivi i prijazniv, ćaće moj!
Kemu ste vi vaše sirote naručili, ćaćko moj!
Ah drobne i maljahne, dobri ćaće moj!
Nenaučene i nenavajene, ćaćko moj!
Kemu ste ih vi naručili i priporučili, ćaće moj!
Ah, ke su vam ostale, dragi ćaćko moj!
Kako drevo odsečeno, ćaće moj!
Drobne i maljahne, mili ćaće moj!
Kako odsečene grančice, ćaćko moj!
Ah, velo dobro moje, ćaće moj!
Moje i ovih drobnih sirotic, ćaćko moj!
Ah, nemila ja, vaša sirota, ćaćko moj!
Ki bi bil to nam rekal, ćaćko moj!
Da ćemo se mi u suzah umivati, ćaće moj!
A našega dobroga otca zgubit, ćaćko moj!
Ah, velo naše dobro, ćaće moj!
Ko sme mi nemile sirote zgubile, ćaćko moj!
Kako ćemo živeti proz našega otca, ćaće moj!
Aš se svake sirotice, mili ćaćo moj!
Med svetom poznaju, dragi ćaćko moj!
Ah, i vaše te se poznati, ćaćo moj!
Aš te nas tuja vrata po potah tući, ćaćo moj!
Ah, tuja tujica, ljubeznivi ćaćo moj!
Če nas nemilostivo vadit i učit, ćaćko moj!
A kako dobro bi bilo, serdačni ćaćo moj!
Od vas još nauka primati, ćaćko moj!
Bimo bili svagdo bolje i lepše živoli, ćaćko moj!
Ma smo drobne i nenaučene, ćaće moj!
Ah, nemile mi vaše sirotice, ćaćko, moj!
Ah, ni te vaša bivalica, ćaćko moj!
Da se vi nećete na nas obazret, ćaćo moj!
Da se nećete sada na vaše sirote obazret, ćaće moj!
Aš vam je nuja serce oklopila, ćaćo moj!
I svo su se vam ranice zavilo, ćaćko moj!
A su se vašim nemilim sirotam otvorile, ćaće
Ah, mili i dragi, ćaćko moj! moj!
Nećete se već na nas obazret, ćaćo moj!
Ni na lovo, ni na desno, mili ćaćko moj!
Ah, vas nećemo nigdar ogledati, ćaće moj!
Aš će vas černa zemljica užival, ćaćko moj!
A vaše sirote te vas težko stradat, ćaće moj!
Težko stradat i zabivat, ćaćko moj!
Ah, velo dobro moje, dobri ćaćo moj!
Ke je meni nemilo-oletelo, ćaćko moj!
Ah, nemile mi, vaše sirote, ćaćo moj!
Ah, ljuboznivi i prijazniv, ćaćko moj!
Ah, nigdar nepozabljeni in nezamerni, ćaćko moj! itd.

„Novice“ god. 1853. Volč. sb.

Finjanski ječmen dielio se je dugo vremena te se je napokon i razdielio, samo se je malko više moralo obazirati na siromahe!

Došao njeki siromah, koji čekav njekoliko vremena zapita, da se i njemu jadnomu pruži koje zrnce ječmena, pita jednoga i drugoga u občinskomu uredu, jedan klima glavom, drugi premeće hartiju, treći mirno sjedi, taj jadnik sit toga svijesa izreče baš muški njekoliko riečih i otide. Promislili su se ipak naši oci pak su mu poslije poslali kući listić da dodje po njekoliko klg. ječmena. Jednoga drugoga slalo se od župana do plovana i napokon nije ništa dobio.

Djelo na cesti htio je skoro silomice poduzeti Feliks Giorgis iz Supetarscine nu nije mu pošlo sasvim za rukom.

Djelo na cesti procienjeno je, da nemože biti manje, te bi najbolje bilo kad bi vlada svoje njernike slala i tako procjenila, da bude svim pravo.

Nije dakle naš dični zastupnik na car. vieću opozorio vladu da pazi „glede radnjah, što će dalikao *tudjinac* koji nepozna ove čudnovate okolnosti, nego kao naš istarski Hrvat rodjen u Vrbniku komu su dobro poznate naše okolnosti, dà mnogo bolje, nego onim potepuhom, koji nam gledaju ugnjesti svoju kulturu na veli u našu škodu a na svoju vlastitu korist.

Dok se vidimo. *Jedan kmet.*

Pogled po svietu.

U Trstu 31. ožujka 1880.

Ovaj put o domaćih stvarih neimamo mnogo što da javimo. Niemci ustavovierci udaraju neprestano na Taaffea i njegovo ministarstvo u koliko nije put od puti njihove. Oni su tako navikli na gospodovanje i samovolju, da si nemogu ni mislili Austrije, u kojoj nebi oni gospodarili, a drugi im narodi, ako i ne tjelesno, a ono barem duševno služili i robovali. Zato neće ni da čuju govoriti o jednaku pravu ostalih austrijskih jezikah s njemačkim naime u visokih školah i najvisih uredih. Već neznaju drugače izpričati te svoje grube nepravednosti, nego veleć, da je narodna jednakopravost pogibeljna obstanku države. Ali ta bi se luda rieč mogla i proti njim okrenuti, jer nikoji narod na svietu, budi i opet rečeno, nije dužan zatajiti sama sebe ikomu za volju, pa ni za volju koje mu drago države Ako im dakle stoji na srdcu, kako vele, obstanak i ugled ove naše stare i slavne države, mora da im stoji i jednako pravo svih u toj državi živućih narodah, jer pravica gradi i kriepi, a nepravica razgradjuje i slabi. Mi priznajemo, kolika je muka ministru predsjedniku, s jedne strane ušutkati narodne protivnike, a s druge izpuniti narodne želje; ali visokouman čovjek mora baš u svladanju tih zapriekah da traži i nadje svoju slavu i najveću nagradu. Da li je Taaffe dorasao svojoj zadaći, hoćemo viditi odmah po praznicih, gdje da misli naša stranka doći na čisto s njegovimi nakanami. Pred praznici išao joj je na toliko u susret, da je imenovao dva zemaljska predsjednika po narodnoj želji, naime u Kranjskoj i Moravskoj. Videć Niemci, da mora stvar puknut il lievo il desno, trse se da predobe na svoju ruku našu braću Poljake, ali se nadamo da neće uspieti. Za tekuće troškove morala je vlada prošlih tjedanah tražiti od vieća zajam od 20. milionah for. Ustavovierci su glasovali proti, pa su pokazali i tom prigodom, da im nestoji toliko do države, koliko do svoje u njoj prevlade. Još nam je dodati, da se radi sve to većeg pomanjkanja svećenstva, misle zakonom pružiti nekoje polakšice glede vojničke dužnosti onim mladićem, koji bi obrali stupiti u svećenički stalis.

Magjari u svojoj željezničkoj politici neimadu nikakva obzira ne samo na našu austrijsku trgovinu, nego ni na materialni napredak svojih saveznikah Hrvatah, jer u dogovoru sa Srbijom navrću sve željezničke pruge samo na svoju prestolnicu Budim-Pestu. Kad bi na ovoj strani zavladala podpuna jednakopravnost, mislimo, da bi se i njim tamo mogla podstrići krila ne samo u tom, nego i mnogom drugom poslu, jer nije pravo, da se jedan narod širi i goji škodom tolikih drugih. Hrvatsko-ugarski pagodbeni dogovori da će se nadovezat opet ovih budućih danah, pa il povoljno riešiti po jednu i drugu kraljevinu, il konačno prekinuti, jer Hrvati nemogu i nesmiju popustiti više, nego što su već dosad popustili.

U Berlinu su onomadne svetkovali 84. rodjendan cara Vilima. Tom prigodom da se ukriepilo opet staro prijateljstvo med Vilimom i carem Aleksandrom, pa sad kao da se uklonila pogibelj rata med Ruskom i Njemačkom. Tomu pomirenju da je mnogo doprineo i postupak Franceske koja nije htjela izručiti Rusiji nekog bjeguca Židova, koji da je ono kod Moskve htio dignuti u zrak željeznička kola, na kojih se vozio Aleksandar. Taj se glas pokrepljuje i tom okolnošću, što se prošlih danah ruski poklisar grof Orlov na svom povratku iz Franceske mnogo dogovarao sa knezom Bismarkom, i što su njemačke službene novine dobrahno prestale grditi Rusiju. Od tog pomirenja najviše zaziru sebični Englezi i naši Niemci. Mi bi mu se naradovali, zato i bilježimo tako rado tu viest. Dne 24. tek. zatvorio se londonski parlamenat, pa bjehu odmah razpisani novi izbori, te se sad sva Engleska nalazi u najživljem izbornom pokretu. Mi bi radi svjeskog mira želili, da propade sadanja tamo vladajuća stranka, ali kao da se ta naša želja neće žalibože obistiniti. U ruskom carstvu kao da će stvari ipak na bolje okrenuti, jer se čine mnoge promene, pa tim kao da krči put budućoj ruskoj slobodi. U Poljskoj da će postati carskim namjestnikom sam carev brat, veliki knez Konstantin, u čem naziru nekoji skoro pomirenje Rusah i Poljakah, tih dvajuh najodličnijih granah slavenskog plemena. Ruska da je sklopila savez sa Japanom proti Kini. Englezi nisu još ni sad na čistu u Afganistanu. Perzija se koleba med Rusijom i Engleskom. U Filipopolju se dne 22. tek. sastao rumeljski, a u Sofiji da će se dne 4. nastajućeg sastati bugarski sabor. Knez Aleksandar ima se vratiti do koji dan u Sofiju. Rumunjska kneževina da se želi proglasiti kraljevinom. Rumunjski ministar Bratiano dogovarao se, kako kažu, u Berlinu, glede nasljedstva rumunjskog prestol'a, jer knez Karlo neima potomstva. Iz Carigrada dolaze viesti, da je negdje u Arabiji bukuula buna, a na Rodopskih gorah u Traciji pojavili hajduci. Med Crnogorci i Arbanasi, radi turske nevjere, kao da se spremaju ozbiljni dogodjaji. Grci se s Turci još i danas pregu radi granicah.

Svašta po nješto.

Kakovu nesreću može napraviti bedasta šala. Onomadne došao je u Krudimu u Češkoj neki pristar čovjek u ondješnju kasarnu, da posjeti sina. Upitav vojnika, kojega je na hodniku susreo bi li mogao razgovarati sa sinom, odgovori mu ovaj u šali, da je upravo jučer odputovao u Bosnu. Ova viest tako je potresla dušom ovoga čovjeka, da se je srušio onesvješćen na zemlju. Prestrašeni vojnik poče zvati ostale vojnike u pomoć, su na sve moguće načine kušali osviestiti čovjeka, a medjutim dodje k onesviješćenu otcu i njegov sin, nu sve uzalud. Otac se je doduše osvjestio, nu nije mogao ni rieči progovoriti — postao je niem (mutast). U tako žalostnom stanju morao je sin svoga nesretnoga otca odpratiti kući u Caslavu. — Čuvajte se, ljudi, bedaste šale!

***

Zanimiv slučaj dogodio se prije kratkoga vremena u Parizu. Slikar Viktor Z. posjeti staroga si prijatelja, koji je stanovao u drugom katu. Njekom sgodom pao je sa skoda (pergolo) neozlediv se ništa. Prijatelji pritekoše brže bolje u pomoć ali ga zateču već stojećega. Nije si ozliedio tiela, ali si ozliedio duh.

Kad je prijatelje imenice zvati htio, opazi jadan, da mi jednomu imena nezna, dapače se nije dosjetio ni početnoga slova, ni supruge, ni kćeri nije zazvati mogao, jer mu se je mozak silno potresao. To nije prvi slučaj. Prije njekoliko godinah snadje naliena nesreća dr. Solgera u gornjoj Americi, koji si ozliedio glavu. Oženjen za Francuzkinju razgovarao se s njom francuzki i englezki, nu usled te ozlede povrati mu se njegov materinji jezik. Poče govorit njemački zaboraviv posve prijašnje jezike. Budući mu pako žena nije razumila njemački, to je morao rabiti tumača!

Natlečaj.

Bratovščina hrvatskih ljudi u Istri dieliti će podpore za god. 1880.

Koji po §. 2 pravilah imadu pravo na podporu, neka pošalju svoje molbenice podupr'te svjedočbom prvoga tečaja ili svjedočbom položenoga kolokvija iz budi kog glavnoga predmeta najkasnije *do 20. Aprila 1880 odboru u Kastav.*

U Kastvu dne 29. Marča 1880.

Vjekoslav Vlah Predsjednik — **E. Jelušić** Tajnik

Izpravak i popunak.

Javlja nam se, da nije bio g. dopisnik iz Krkavca točno obaviešten o razdieljenju svote, zadobljene od dobrotvornoga odbora iz Zagreba za stradajuće u Istri. Razdielilo se je svotu dvijuh stotinah forintih u Krkavcah, Koštaboni, Truškah, Kubedu i Lokvi. — Bieda je u tih selih, kao i u bližnjih, Kopru i odaljenijih, skrajna.

Boso, gladno i bez ruha,
Tu u majke plače jedno
Njih petero: daj nam kruha!
Sirotice viču biedne.

Pjesnikove rieči nisu na ovom mjestu pretjerane. „Zdravi su, al nemaju što jesti", odgovorio je udovac, komu je umrla žena i njekoliko djece, na pitanje, kako mu s ostalom djecom. A koliko put nepokuca na vrata okoličanka, sva opala, neproseć toliko za se,

---

CCXLV.

Za materom.

...mila ja vaša sirota, mila majko moja!
...am ostala, kako graničica odsekana, mila majko moja!
...oj nauka! mila majko moja!
...ste mene učili, mila majko moja!
...ga sada meno učiti i vaditi, mila majko moja!
...ja vaša sirota, mila majko moja!
...ste vi mene darovali sirotico, mila majko moja!
...am sada nikdir ni jednega, mila majko moja!
...an kako drvo odsečeno, mila majko moja!
...vanje moje, mila i draga majčice moja!
...oje dobro, mila majčice moja!
...ja poli vas imela, mila majko moja!
...sada teško stradauje moje, mila majko moja!
...sretna ja vaša sirota, mila majčice moja!
...biti tuje tujice potrebna, mila majko moja!
...mile majčicu, ljubezniva majko moja!
...na zemljica užival', majčice moja!
...ja teško stradat i zabivat, majko moja!
...kdar zabljena, majčice moja!
...bra i pametna majčice moja!
...ja vaša sirota, mila majko moja!
...budu druge kćeri, majčice moja!

S majčicami razgovarati, majko moja!
Ah, kako će srce moje pucat', majčice moja!
Da bi meni na leto dan, ljubezniva majko moja!
Vas jedan put viditi, srdačna majko moja!
Ja bim parala, majčice moja!
Da vidim sve dobro ovega sveta, mila majko moja!
Ki će me učit i vadit, majčice moja!
Ah da bi meni još vas, mila majko moja!
Bilo na tem svet' met', srdačna majčice moja!
Ja bim parala, mila majčice moja!
Da mi miš ne fali, majko moja!
Zač ti ga ni nad milom majčicom mojom!
Nemila ja vaša sirota, mila majko moja!
Ka ću biti tuje rivališće, majčice moja!
Tujica nemilica nemila, ah, majko moja!
Ah, ki bi bil meni te rekal, majčice moja!
Da ću ja prez mile majke ostati, majčice moja!
Ah, ljubezniva i dobra majko moja!
Ah, velo moje dobro, mila majko moja!
Ko meni črna zemljica uživa, majčice moja!
Ah, ljubezniva i dobrostiva, majko moja!
Ah, nikdar nezabljena, mila majko moja! itd.
Isto.

CCXLVI.

Za sinom.

Sine moj! rano moja! sinko moj!
Rožice moja! diko moja! sine moj!
Kito moja! ranjena je majka, sine moj!
Rano moja! ranjena je majka tvoja, sine moj!
Ja sam mislila, da ćeš ti mamo, graničice moja!
Va mojoj starosti merzlon vodicom napajati.
[sine moj!
Lepi naš ožanja proz novesiice, sinko moj!
Sine moj, srdačna graničice moja, sinko moj!
Ka se je mene od srdačen odkinula, sine moj!
Sinko moj! ranjena je majka tvoja, sine moj!
Guboku rano moja! srdačni sinko moj!
Nikdar neznagojena rano moja, sine moj!
Ki bi bil to meni rekal, rožice moja!
Da ćeš ti tako brzo oleteti, graničice moje!
Okrunjena graničice moja! sinko moj!
Ranjena je majka tvoja! rano moja, sine moj!
Guboka nezagojena rano moja! sinko moj!
Nikdar nepozabljeni, sine moj!
Sinko moj! ja san mislila, rožice moja!
Da ćeš ti mene u starosti nastati, sine moj!
Da ćeš mi k grobu sprovadjat, graničice moja!
Pak sprovadjam ja tebe, srdačni sine moj!
Ja te sve zazivam, predragi sine moj!
Pak se nećeš name obazreti, rožiče moja!
Sinko moj! rano moja! sinec moj!
Vela moja nadajo! srdačni sinko moj!
Ča puta si ti tvoju majku zazval, sine moj!
A sada ti vela nuja srce oklopila, rožice moja!
Da nemoreš ti tvoje mile majko zazvat, sinec
[moj!
Lepa okrunjena graničice moja, sinko moj!
Po malo mi tamo rožice deli, sine moj!
Aš će ti ih nestati, srdačna rožice moja!
Aš je tamo čuda rodbine i bratje, sinko moj!
Podeli mi ovih rožic, lepa graničice moja!
Ke su okolo tebe, srdačna kitice moja!
I svoh mj tamo pozdravi, sinko moj!
I mojga otca i milu majku, graničice moja,
I svih naših prijatelj, srdačni sinko moj! itd.
Isti.

CCXLVII.

Za kćerom.

Héi moja! tanka jelvice moja! héi moja!
Lepa i srdačna rožice moja! rano moja!
Ranjena je majka tvoja, kćerko moja!
Ka sam se jako va te ufala, rožice moja!
Da ćeš mi bit' pomoć u nemoć', héi moja!
Lepa naša novestica proz ožanje, héi moja!
Okrunjena mladost tvoja, lepa jelvice moja!
Lepa moja rožice, srdačna héi moja!
Ku sam imala za zrcalo, graničice moja!
Rano moja, nikdar nezagojena rano moja!
Vela nadajo moja, ljubezniva héi moja!
Lepo to prosim, srdačna graničice moja!
Da mi tamo svih lepo pozdraviš, héi moja!
Moju milu majku i otca, rožice moja!
I svu našu rodbinu i prijatelje, héi moja!
Podeli mi teh svojih rožic, héi moja!
Ma ih po malo deli, lepa rožice moja!
Aš je tamo čuda šlo naših prijatelj, héi moja!
Pak su mi te k sebi pritegnuli, jelvice moja!
Héi moja! srdačna ranice moja!
Nikdar nezagojena rano moja, héi moja!

koliko za djecu, koja ju doma gladna čekaju. Najgore je svakako u Krkavcah, pak u Truškah. Kakova polovica stanovnikah nejma pod Bogom ništa, čim da se prehrani, slo da posije ili posadi. U Koštaboni razmjerno još ih je malo oskudjevajućih. U Kubedu i Lokvi sad si jur ljudi po svoj prilici, bar mnogi njih, sami poniekle pomažu. Idu oranti i kopati Tršćanom i drugim. — Ne manja bieda vlada u Tinjanu, gdje se nit u boljih ljetinah neobiluje. Oskudni su i u Marezgah, u Pomjanu i u Svetmarji. Blizu su Kopru, lahko bi utržili, al kad nije s čim na trg. — Još gore je u dalnjih selih. Topolovčanah bliedih, pokunjenih kao bez glave, vraćalo se je s motikami o ramenu u svoje selo. „Odkud vi ljudi?“ — „Iz Trsta, išli smo iskati dela, al nas niko neće!“ Siromasi! Obitelj jih čeka kod kuće da njoj hrane donesu, a oni se sami gladni k obitelji vraćaju.

Različite viesti.

Dr. Dinko Vitezić, naš zastupnik vraćajuć se iz Beča na uzkrsne blagdane prošao je kroz Trst, kamo će se opet do koji dan vratiti, da se opet poda na carevinsko zasjedanje u Beč.

Občinski izbori u Kastvu proneseni su iz velikoga tjedna na 30. i 31. marča i 1. aprila. Dakle danas bi ti će već svršeno. Vidit ćemo, ako je naša valjala!

Pomoć. Doznali smo, da su ljudi iz Vrha jedva dva stara kuruzo od vlade dobili, i da bi bili mnogi pokapali od glada, da njim nije obće poznata dobrotvorna ruka 40 for. poslala. Bijaše to prije kakav mjesec dana, ako ne veće. Možda se je kasnije što popravilo. Svakako bi ovim rado sjetili visoku vladu, da dobro pazi, kako se dieli njezin novac, i ujedno, da se s radnjami u Istri pospješi. Sjećamo i rodoljubni i pofrtvovni odbor u Pazinu, da se ogleda za novoljom po svih kotarih Istre, pak da posvuda po koju bar ranu izliječi.

Zabava u Trstu. Dne 3. aprila priredjuje polit. društvo „Edinost“ zajedno s tršćanskom čitaonicom veliki koncert u kazalištu „Fenice“.

Čist iznos zabave namienjen jest stradajućim u Istri, Trstu i Gorici. Program koncertu je sledeći: 1. Wagner, ouvertura k operi „Rienzi“, orkester. 2. Hajdrih, „Hercegovska“, pjeva zbor s kvartetom. 3. Meyerbeer, Romanza za tenor iz opere „Hugenotti“, I. čin, pjeva g. Fr. Gerbić. 4. Hajdrih, „V sladkih sanjah“, pjeva pomnoženi kvartet. 5. Lumbye, „Noćne podobe“, fantazija za gusle i solo na citari, orkester. 6. „Visoki C.“, igra u jednom činu. 7. Gounod, dvopjev za sopran i tenor iz opere „Romeo i Julija“, IV. čin, pjevaju gosp. Fr. Gerbić i gospodja Milka Grbićeva. 8. Deklamacija, gospodjica E. Hakljeva. 9. Hajdrih, „Sirota“ pjeva pomnoženi kvartet. 10. pl. Zajc, „Noćni stražari“, pjeva zbor. 11. Donizetti, Reminiscenze iz opere „Lucia di Lammermoor“, orkester.

Po dovršenom programu početi će domaća zabava u kazališnoj restauraciji, gdje će svirat glasovita glazba regimente bar. Hessa N. 49, a razni pjevački zborovi pjevati će po programu, koji će se kasnije priobćiti. Početak koncerta točno ob 8½ satih na večer.

Ostanci sv. Adalberta. Prigodom dogotovljanja kapelice sv. Adalberta nadjeni su neki dan u Pragu ostanci ili relikvije istoga svetca. Crkveno-znanstvena komisija konstatirala je autentičnost ostanakah, te jih u svečanom sprovodu prenesla u stolnu crkvu.

Phylloxera ili poguban crv za trsje. Austrijsko ministarstvo za poljodeljstvo zabranilo je naredbom od 16. o. m. svako uvaženje trsja i njegovih sastojinah iz Ugarske i Hrvatsko u Cislajtaniju (u pokrajine spadajuće pod Beč).

Hrvatska pjesmarica. Ovih danah je izašla u Primorskoj tiskari na Sušaku kod Rieke treće povećano i dopunjeno izdanje „Hrvatske pjesmarice“. Kako je poznato, naš narod ljubi i rado pjeva svoje krasne pjesme, pa zato nitko nebi smio biti bez te knjižice, koja će mu samcu a i u veselu družtvu uvjek dobro doći. Tiskana u finoj i ukusnoj hartiji to obuhvaćajuć do sedam arakah stoji samo *15 novč.*

Radi jednostavnoga i jeftinijega odpravljanja, neka se izvoli naputnicom (rivalsa postale) novce za knjižicu i 2 novčića za poštarinu priposlati. Adresa: Uprava „Slobode“ Sušak (kod Rieke).

Častnim crkvenim oskrbničtvom.

Crkvenimi je zakoni naredjeno, da se u crkvah rabe za službu božju svieće, koje su jedino iz voska. Pošto se pako od nekoliko godinah počelo mješati u vosak, koji ima služiti za pripravljanje crkvenih sviećah, mnogovrstni tuk; podpisani željom, da po crkvenomu zakonu posluži svim crkvenim oskrbničtvom pravimi svićami iz čista voska, zaprosio je ovdješnju sl. nadbiskupsku kuriju, da bi ona blagoizvoljela nadzirati njegove svieće I. vrsti (I. compimento), koje bi imale služiti za crkvenu porabu. I doista, sl. nadbiskupska kurija primi tu ponudu dekretom od 28. marča t. g. broj 466 ustanovivši posebnu nadzorničku komisiju, koja će uvjek skrbno paziti, da moje svieće I. vrsti (I. compimento) budu baš iz prava čista voska.

Takove su svieće vriedne svake pohvale, ne samo zato, što su iz čista voska, nego još što mirno i po malo gore, nekaplju i nekidaju se, vlastitosti, radi kojih i bjelu odlikovane u raznih izložbah.

Podpisani providjen je uvjek velikom zalogom takovih svićah svake veličine i debeljine, a još k tomu i duplirah, uskrsnih i slikanih svićah svake vrsti. A da bude č. crkvenim oskrbničtvom laglje, podpisani činit će doći svieće, svim onim, koji ga kakvom naredbom počaste, u najbližnju želez. ničku postaju, poštu, il luku i to bezplatno (franko) i prosto svake vozarine uz cienu f. 2.50. kilogram (dakle f. 1.40 funt) plativši račun u vrieme 2 mjeseca, a kašnij.m će se isplatam računati 6 po sto god. interesa.

Ako bi tko želio svićah niže vrsti, lahko ga poslužim onimi II. vrsti, rečenih „sottana“ po f. 2.20 kilo, kanoti i bielimi III. vrsti po f. 1.80 kilo istom pogodbom kao odzgor.

Nahodi se kod mene takodjer skladište križnih putah u oleografiji pozlaćenimi i rujavimi okviri razne veličine po baš spodobnoj cieni, kanoti i izvrstna tamijana i drugih stvari za crkvenu rabu.

U Gorici (Görz) mjes. oktobra 1879

Alojzio Bader

svićar Sjeminarska ulica broj 125.

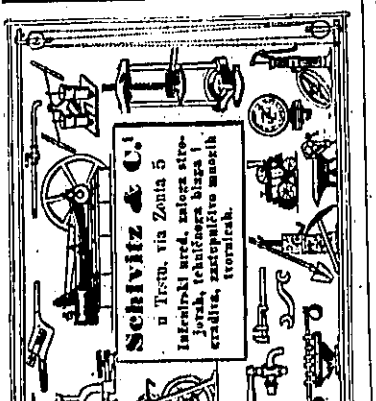

Ték Novacah polag Borse u Trstu

od 16—27. Marča 1880.

Dne	Carskasti (cekini)	Napoleoni	Lire ster.	Prid srebro (agio)	Dne	Carskasti (cekini)	Napoleoni	Lire ster.	Prid srebro (agio)
16	5.52	9.42	11.83	—	24	5.53	9.43	11.84	—
17	5.52	9.43	11.85	—	25	—	—	—	—
18	5.52	9.43	11.85	—	26	5.52	9.44	11.87	—
19	—	—	—	—	27	5.53	9.45	11.87	—
20	5.51	9.40	11.80	—	—	—	—	—	—
21	—	—	—	—	—	—	—	—	—
22	5.53	9.44	11.86	—	—	—	—	—	—
23	5.52	9.46	11.87	—	—	—	—	—	—

LISTIĆA

P. n. g. A. L. u Keršanu: Vaša je sada predbrojba naznirena do konca prošle godine 1879.

g. S. H. u Kraljevici: Takodjer.

g. B. Dr. L. u Zagrebu: Takodjer.

g. M. P. u Sušnjevici: Takodjer.

g. M. Benaković u Županjah: Namireno do konca tek. god., a onaj gospodin duguje za god. 1878, 1879 i za tekuću.

Pregled trščanskoga tržišća.

dne 31. Marča 1880.

		OD for.	nč.	DO for.	nč.
Vosak primorski i ugarski	za 100 klg	—	—	—	—
Kafa Portoriko	„	108	—	120	—
S. Domingo	„	80	—	92	—
Rio polag vrsti	„	69	—	96	—
Cukar austrijski	„	35	—	39	—
„ tučeni	„	37	25	33	75
Crietje trave buhače (Gritsantomo)	„	185	—	210	—
Naranče skrinjica	„	5	—	6	75
Karubo puljozko	za 100 klg	6	50	7	—
„ lovantinsko	„	—	—	7	—
„ dalmatinsko	„	—	—	—	—
Smokve Kalamata	„	—	—	10	—
„ puljozke	„	13	50	15	—
Limuni skrinjica	„	4	50	7	25
Bademki lliti mendule puljozke	za 100 klg	110	—	115	—
„ dalmatinsko	„	—	—	—	—
Lešnjaci	„	39	—	44	—
Šljive	„	17	—	19	—
Pšenica ruska	„	13	25	13	50
„ ugarska	„	—	—	—	—
„ gačačka	„	—	—	—	—
Kukuruz (turkinjaj ruski	„	8	40	8	50
„ ugarski	„	8	50	9	—
Raž	„	9	25	10	10
Ječam	„	9	—	12	—
Zob ugarska	„	8	80	9	—
„ arbanaska	„	—	—	—	—
Pasulj (fažoli, polag vrsti robe	„	11	—	13	75
Bob	„	—	—	—	—
Leća	„	—	—	—	—
Orik talijanski	„	17	50	22	50
„ inglezki (kitajski)	„	15	75	17	—
Vuna bosanska	„	86	—	100	—
„ morejska	„	120	—	—	—
„ arbanaska	„	110	—	115	—
„ istarska	„	—	—	—	—
Dasko koruško jelovice	„	90	—	92	—
„ štajerško	„	65	—	72	—
„ Gredo	„	11	60	14	—
„ bukovico	„	8	—	12	75
Ulje italij. nižje vrsti	za 100 klg	48	—	50	—
„ najbolje	„	60	—	80	—
„ srednje vrsti	„	—	—	—	—
„ dalmatinsko	„	—	—	47	—
„ istarsko	„	47	—	48	—
Kameno ulje u barilah	„	9	75	11	—
„ u kasetah	„	12	—	—	—
Koža strojeno naške	„	165	—	185	—
„ suho volovje naške	„	110	—	136	—
„ dalm., ist. i bos.	„	70	—	100	—
„ janjeće naške	za 100 kom.	—	—	—	—
„ dalmatinsko	„	50	—	80	—
„ kozje	za 1 klg	—	65	—	75
„ runeno stano	„	—	60	—	65
„ suho	„	—	53	—	70
„ zošje za 110 komadah, u srebru		25	—	31	—
Bakalar	za 100 klg	24	—	30	—
Sardelo 1 baril	„	15	—	24	—
Vitriol modri	za 100 klg	20	—	27	—
„ zeleni	„	—	—	—	—
Masle	„	65	—	80	—
Loj dalmatinski i naški	„	38	—	40	—
Salo	„	—	—	—	—
Mast (salo raztopljeno)	„	40	—	50	—
Slanina	„	42	—	46	—
Rakija etolitar (100 litarah)	„	—	—	—	—
Galviči istarski	za 100 klg	30	—	—	—
Ruj naški	„	8	—	—	—
„ istarski	„	7	—	7	25
Liče od javorike	„	12	—	14	—
Vinske strgotine (Gripula) uplok	„	31	—	48	—
Med	„	32	50	—	—
Lumber (jabučice od javorike)	„	12	25	13	—
Pakal barii od 100 klg	„	14	—	16	—
Cunje (štrace)	za 100 klg	2	—	18	—
Katran dalmat.	„	14	—	16	—

Ranjena je majka tvoja, hći moja!
Lepa moja grančice, hći moja!
Ka so je meni od srca odčihnula, hći moja!
Ki bi bil meni to rekal, rožice moja!
Da ćeš ti meni tako brzo oletet', hći moja!
Letuća ptičica moja, serdačna hći moja!
Serdačna i uboga rano moja, hći moja!
Nikdar nezagojena ranice moja! hći moja!
Ja sam se nadjala, taaka jelvice moja!
Da ćeš ti meni laginju delat', hćerko moja!
Ja sam se nadala, plemenita rožice moja!
Da ćeš mi bit' vela pomočnica, hći moja!
Da ćeš me premagat u veloj potrebe, hći moja!
I va nujnoj postelji *), srdačna grančice moja!
Hćerko moja! ranjena je majka tvoja, hći moja!
Ki bi bil meni to rekal, lepa rožice moja!
Da ću ja tebe, do grobiča sprovadjat', hći moja!
I tvoja mrzla lica obuševat **), hći moja!
Serdačna moja grančice, hći moja. itd.

Isti.

CCXLVIII.

Za muškem.

Ah, drule moj! ljubezniv drule moj!
Ah drule! nemila ja vaša sirota, drule moj!
Z ovemi malemi grančicami ograjena, drule moj!
Kemu ste jih vi naručili, drule moj!
Ah, nemila ja vaša sirota, mukn moj!
Ah, kruta ja sirota, mukn moj! drule moj!
Ah, kruta i ranjena, milí drule moj!
Z ovim malim siroticam ograjena, mukn moj!
Kemu ste jih vi naručili? mane! drule moj!
A sam z njimi kruta i ranjena, drule moj!
Kako i drevo odsečeno, milí drule moj!
Ah nemila ja vaša sirota, mukn moj!
Ah kruta i ranjena ja vaša sirota, drule moj!
Ah, sinci moji mili, umerši sinci moji!
Pridite vi naprot, milí sinci moji!
Ovemu vašemu otcu mile grančice moji!
Aš je on jako nujan i nemočan, sinci moji!
Ah lepo ja vas ljubezniro prosim, sinci moji!
Da mu vi pridete sproti, sinci moj!
Aš te vi tamo spoznali pute i staze, sinci moj!
Lepo mi ga k sebi pritegnite, milí sinci moji!
Nemila je njegova sirota, drule moj!
Ah, serdačni drule moj!
Ah, dobri moj prijatelju, drule moj!
Ah, serdačni moj prijatelju, mukn moj!
Nemila ja vaša sirota, drule moj!
Drule moj! kamo ću se ja uteći, mukn moj!
U srojih velih potrebah, drule moj!
Ka nimam nikdir nijednega, drule moj!
Ako ne tuju tujicu, krepki boru moj!
A tujica je nemilica, milí drule moj!
Sirotica jaz brez vas, dragi i milí drule moj!
Lepi moj pogovoru i razgovoru, drule moj!
Ljubezniri i prijazniri drule moj!
Kako ću ja prez vas živeti, boru moj!
Težko i kuhko življenje prez vas, mukn moj!
Ah razsuta kuća i imanje, drule moj!
A prez dobrega gospodara srojega, drule moj!
Kako ću ja živet prez vas, drule moj!
Ah, razsuta kuća vaša, drule moj. itd.

Isti.

CCXLIX.

Za sestrom.

Sestrice moja! ah, prijazniva i ljubezniva, sestro moja!
Ah, velo dobro moje, mila sestrice moja!
Ko sam ja poli tebe imela, sestro moja!
Ah, lepi moj govoru i razgovoru, sestro moja!
Ljubezniva prijazniva sestrice moja!
Ah, vela ljubav naša, mila sestrice moja!
Ku smo mi moju sobum imele, sestro moja!
A nećeš se sada name obazret, sestro moja!
Ah, ljubezniva i prijazniva, sestrice moja!
Ah, serdačna i mila sestrice moja!
Ah, ni to tvoja bivalica, sestrice moja!
Da se nećeš meni objavit ni oglavit *), sestro moja!
Ah, ljubezniva i prijazniva, sestro moja!
Ki bi bil to meni rekal, dobrostiva sestro moja!
Da ćemo se mi jur razdelit, sestro moja!
Ah, dobra i serdačna, sestro moja!
Ah, vela i dobra prijateljice moja, sestro moja!
Kada se budu druge sestre pogovarale, sestro moja!
A ja ću milo gledat, sestrice moja!
Ali tujica je nemilica, sestro moja!
Kako žmo se mi ljubile, sestrice moja!
Kamo je jena sela je sela i druga, sestro moja!
Ako mo nisi hip vidila, mila sestro moja!
Si parala da je dan, mila sestrice moja!
Ako mo nisi vidila jedan dan, mila sestro moja!
Si parala, da je leto, sestrice moja!
Ne biš bila zaloguja kruha pojala, sestro moja!
Prez mene, mila i draga, sestrice moja!
Ako si imela zalogaj, sestrice moja!
Za me si pitala, mila sestro moja!
Kadi mi je sestrica? sestro moja!
Ah, ljubezniva i prijazniva sestro moja!
Ah, nikdar neporabljena, sestrice moja! itd.

Isti.

*) Nejna postelja, Todtenbett.
**) Obsleznti, abküssen.

*) Oglavit, obrâzit, den Kopf drehen

Izdavatelj i odgovorni urednik K. KRISCIAK. Tisk SINOVI

Broj 8. U Trstu 16. Aprila 1880. Godina XI.

NAŠA SLOGA

POUČNI, GOSPODARSKI I POLITIČNI LIST.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari" Nar. Posl.

Predplata s poštarinom stoji 2 for., a seljake samo 1 for. za cielu godinu. Razmierno 1 for., a seljake 50 novč. za pol godine. Izvan Austrieve viče poštarina. Tiem se najde najmanje 8 seljakah te su voljni, da im list šaljemo svim ukupno pod jednim zavojem i imenom, davat ćemo za 70 novč. na godinu svakomu. Novci se šalju kroz poštarsku *Naznačnicu*. Ime, prezime i najbližu Poštu valja jasno označiti. Komu List nedođe na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se neplaća nikakva poštarina, napisav izvana *Reklamacija*. Tko List prima i drži, ako je pošten, to ga i plaća.

Izlazi svaki 1. i 16. dan mjeseca.

URED NIČTVO I ODPRAVNIČTVO nalaze se Tipografia Figli di C. Amati, via della Zonta, N. 7.

Pisma se šalju platjena poštarino. Viesti, dopisi i drugi spisi štampaju se ili u cielosti ili u izradku, naime prama svojoj vriednosti i smislu onoga Lista. Nepodpisani se dopisi nepotrebljuju. Osobna napadanja i čisto sukromno stvari nemalazo mjesta u ovom Listu. Priobćena se pisma tiskaju po 5 novč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 novč., a svaki redak suviše 5 novčićah; ili u slučaju opetovanja po što se pogode oglasnik i odpravničtvo. Dopisi se nevraćaju. Uredničtvo i odpravničtvo, osim izvanrednih slučajevah, nedopisuju, nego putem svoje *Listnice*.

NAŠE OBĆINE.

Temelj i podloga svakoj državi jesu obćine. One nisu od države stvorene, već ju one sačinjavaju. Obćina je posrednica izmedju pojedinca i države te ima većinom za zadaću kulturne i ekonomične odnosaje pojedinoga kraja, koji odnošaji su opet na uzko skopčani sa privatnimi interesi. Obćinu takodjer smatramo kako osobu, može kupiti i prodati, imati i posjedovati. Obćina ima svoje pravo, svoje imanje i posebni djelokrug. Zašto nebi ovdje uživala svoju slobodu i zašto nebi svoje stvari samostalno upravljala? Svaka sviestna obćina izabira svoje najrazboritije muževe u zastupstvo, a država si pridržaje pravo nadzora. Taj nadzor sastoji se glavno u tom, da se imetak u interesu obćine uzdrži i da se isti imetak zlo neupotrebi. U prenesenom djelokrugu t. j. u poslih, koje ima obćina obavljati za državu, imade država više upliva; al u nutrnjem dielu obćine je obćina ograničena samo nadzorom viših oblastih. Ali dogodilo se kod nas kako se negdje uredovna osoba umješala i u one stvari, koje jedino pripadaju obćini, pak nastao konflikt. Bez velikoga procesa zastupstvo bi razpušteno. Iznesli smo na vidjelo, kako je obćina bila u pravu, ali nas se nije slušalo.

Pravica i pravo mora pobjediti! Tako se je sbilo. Obćina Kastavska izabrala je **opet jednoglasno** sve razpuštene zastupnike osim trojice, koji su se dali zavesti. U takvom narodu bolja nam je budućnost! „Et si fractus illabatur orbis, impavidum ferient ruinae!" Budi nam dozvoljena sledeća prispodoba. Negdje od godine 1820—1830 htjede francuzki kralj Karlo X., da njegove naredbe budu kao zakoni. Francezki narodni sabor se je tomu sa svim pravom protivio, kralj razpusti sabor a narod opet izabere iste zastupnike. Karlo X. morao je doskora zatim pustiti kraljestvo i Francuzku. Pred dve godine učinio je to isto bivši predsjednik republike Mac-Mahon, ali narod postavi opet povjerenje u bivše zastupnike, a Mac-Mahon morade odstupiti. Oprostit će nam se, kad smo uzeli veliku državu i malenu obćinu u prispodobu, al to samo u toliko, da se vidi kako je krivac uvjek *kraći* od onoga, koji je u pravo!

Pitamo, jeli je tako u malom kod nas? Žalibože nije! Znak, da se kod nas mnogo neobazire na narod i njegove želje!

Naša je valjala!

O Kastvu. „Zastupstvo, koje je stopram 22. julija 1879 započelo svoje djelovanje te hoteć prvi važni korak istom ovršiti, poslije ne cielih pet mjeseci, odkad je izabrano, prestalo je živit 15. decembra ali se **čvrsto** nadamo samo na kratku dobu, *jer će još isto u većem sjaju uzkrsnuti.*" Ovako se čita u 1. broju našega lista ove godine. Nismo se prevarili poznavajuć odnosaje i ljude. Uvredjen narod nepromišljenim postupkom *jednoglasno* uložio je opet svoje povjerenje u razpuštene zastupnike. Na eklatantniji način nemože ni pojedinac, ni obćina odsuditi postupak pojedinih osobah, što bi čelićnoga čovjeka moralno ubilo! Kastavcem svaka čast. Pokazali ste svietu naš hrvatski značaj, štovati vas mora i tudjinac.

Mi smo se borili za pravo obćine kastavske, jer želimo da procvate. Pokazasmo, kako se s našimi obćinami u obće postupa, jer nam je sveta dužnost zauzeti se za pravo našega naroda bilo u privatnom bilo u javnom životu.

Htjelo se bivšemu kastavskom zastupstvu narinuti skoro silom činovnike, ono se je tomu protivilo. Isti c. k. kapetan predstavljao zastupstvu bivšega Garibaldinca kao komesara sl. junte, da možda tim imponira zastupstvu. Ali uzalud, nije nitko vjerovao, jer nije bilo nista istinito! Htjelo se strašiti sa žandari, prouzročile se nemirne sjednice, da se nalje uzroka razpustu. Pretrpili smo i to. Razpušteni zastupnici potužili se kod svojih pokrajinskih zastupnikah, a ovi kod sl. junte; ova je bila puna liepih riečih, svako je bio kriv samo ne ona — učinila nije nista, da se zlu doskoči.

Obćinski zastupnici potužili su se ponovično kod vis. namjestničtva, ni odgovora dobili nisu.

Znali su ipak, da ima i još visih oblastih. Izjadali su svoje nevolje kod vis. min'starstva za nutarnje poslove. Napisali su u *hrvatskom jeziku* spomenicu i poslali ju u Beč. Tu se je obazrielo na pravedne pritužbe obćinarah kastavskih.

Malo zatim dignula je sl. junta sa likvidatorske službe g. Kudera i primjetila, da nije bio komesar odkad je došao prvi put u Kastav g. Simzig. Ta primjetba je svakako čudnovata, jer je poznato, da je g. Kuder sa sl. juntom *službeno*, kao „*delegato giuntale*" dopisivao i da je sl. junta njemu kao takvom pisala!

Upravitelji kao osobe nesposobni za upravljati obćinom odrekoše se a vlada odposla u Kastav g. Simziga.

G. Simzig upoznav odnošaje u Kastvu bio prisiljen priznati, da su Kastavci kod svega toga nevini a krivnja da ide na druge. Pozvao Kudera na odgovornost za ujeke stvari u obć. uredu. Ovaj pako rekav da će drugi dan doći, odjurio je jutro dan željeznicom nezev na postaji niti cedulje. Tako je učino taj štićenik naših oblastih! G. Simzig ponašao se je ovaj put kako valja, jedino je svoju službu vršio.

Izbori su posve mirno prošli. Glasovao je veliki broj obćinarah.

Izabrano je *svih dvadeset i sedam razpuštenih zastupnikah* **jednoglasno**, a isto tako trojica drugih mjesto onih, o kojih sudi puk, da nisu pravo radili.

Nije dakle bio jedan ili dva nezadovoljan, nezadovoljan je bio cieli puk kastavski Jedan se je čuo glas: razpuštenu su zastupnici radili pravo, zakonito i pošteno, oni nas moraju uz drugu trojicu i opet zastupati.

Naša je valjala!

Morala je valjati Pravo može biti kadkada potlačeno ali pobjeda je njegova Bdećim pravo!

HRVATSKE NARODNE PJESME IZ ISTRE.

CCL.

Košljun. [1])

(Iz Punta, priobćio Bl. Orlić.)

Jadrit sam Talijn
Do Livorne grada,
Španju, Ingilteru
Do malteških strana.
Bil sam va iztoku
V lipoti od svita,
Odi se porodila
Ružica od svita.
Nisam mogal vidit
Takove lipote,
Koja se nahodi
Posred Europe.

Pisat oću listak
Tarstu bielomu,
Da me on dopusti
V Puntu bielomu,
Želel bih pohodit
Onu črnu goru [2]),
Koja se nahodi
Na onomu [3]). moru
Svetoga Antona [4])
Kašlel bi sagrajen,
Od 'voga naroda
On mi je pohvaljen.
Na prvi Agušta [5])
Onai mi je dika,
Dan svetega Antona
Bolječ spovidnika
Po onom školjiću
Ćemo se šetati,
Ondi ćemo grihe
Naše razmišljati.
Ako teplo bude

Ćemo spočivati.
Mali i veliki
Ondi oće priti
I skupa, zajedno
Boga će moliti
Ali ota draga
Srnćna more biti,
Zeleni garoful
Na sredi junita
Videć onu goru
Na onomu moru,
Kano i fregadu
Jedreći po moru.
Zelene joj jedra
Kano i jelrica.
Na njoj mi prebiva
Bila golubica
Ore lipe drage
Na smih je gledati.
Ovih malih školjić
Nad morem plivati
Veselt se, Punte,
Nad morem kitice,
Od ovog oteka
Najlipša rožice!

Sried morskog zatona bieli se otočić Košljun, na kojem je samostan otaca Franjevaca ga je gledati obrašćena šumom i sikarjem, se godimice svraća nebrojeno stranacah iz stranah, da vide tu krasotu božje naravi. nadvojvoda austr. Maksimilijan. Meksikanski je, da ga pohodi. Odkada je samostan na otočiću, nezna se točno, al Otcem Franjevcem kuca Ivan Frankopan god. 1448. za Pape I. Znamenito je kod fratarah otog samostana. iztanjerno gostoljubivi, te se njihove gostoti nemogu dosta nahvaliti ni tuljinci ni postanju ovog otočića obstoji sliedeća nadaji puntarski zaliev, bilo u starodnevno ih i vinogradi, svojina troje braće. Jednoga slicpca, varakala druga dvojica na svaki Al on ih prokle rićmi: Budite prokleti od e pretvorila se vaša polja u more, a moja emlja' I tako nastade Košljun.

[1]) Motivi Košljun iz daleka čini ti se u retinu kao plovući zamoreti brieg.
[2]) U morskoj puntarskoj dragi
[3]) Manastir i liepa crkva Uzbrđenje Djevo Marije u kojoj ima krasan veliki žrtvenik koji pred stavlja taj otočić i pakao, bje posvećen za Be nedikta XII pape
[4]) Dne 13 Lipnja, na dan svetoga Antona Pad obdržuje se u Košljunu svetak (blagdan) Toga dana grne sim nabožnjeno svieta iz više stranah otoka i iz samog Otoka i Vinodola
[5]) Dne 1 Kolovoza vrši se na tom otočiću „Proklenje" kamo dolazi begenjubni krčki puk

CCLI

Kastavke.

Kastavke su lepe,
Ko letne rožice,
Čelo jim se kruli
Nad dve obrvice
Kad ti one dođu
Do gradske fortice [1])
Prisegat biš, dušo,
Da su ti ptičice.
A kad one dojdu
Od svih okolicah
Do tvrdje stenčicah,
Onde ti posedu
Kraj krasnih lipicah,
Pak ti zapevaju
Hrvatske pesmice,
Da ki god jih čuje
Od veselja kliče:

Ni za moć velevat
U tom malom mestu,
Takih vilah ima
Ko u sred Budima.
Od svih okolicah
Ljudi naših kuju)
Tero popitkuju
Od kud glasi ovi?
To su glasi, dušo,
Hrvatske pesmice,
Ke se nama ore
S kastavske fortice

Op Ta je pjesma po svoj prilici pok popa Andrije Marota-Jurjenića.)

CCLII.

Savjet djevojkam.

(Iz Mošćenica.)

Znaš ti, dušo, kad si moja bila?
Na krilu mi turska kava pila,
Kavu pila, skrošne [1]) suze lila.
Suze lila težko uzdisala.
Uzdišući druge svetujući:
„O vi, druge, nebudite lude,
Nedrite veru va junaku,
Zač je junak veran i neveran:

[1]) tvrdja obćine svana stražnica
[1]) skrušene (?)

Dne 10. o. mj. imalo je novo zastupstvo prvu sjednicu. Izabralo je za glavara Franju Šav. Munića. Odmah zatim izabralo je jednoglasno i oduševljeno *Matka Laginja* tajnikom i likvidatorom občinskom,

Hvala Bogu, uzdiše poslije težkoga dnevnoga napora poljodjelac. Hvala Bogu, uzdišemo i mi poslje dugotrajnoga napora za blagostanje občine kastavske!

DOPISI.

U Pazinu mjeseca veljače 1880.

Jedne nedjele ovoga mjeseca odputilo se je do 15 gimnazijalnih djakah sa još 4 odlične osobe u Tinjan, gdje su dozvolom starešinstva pod tinjanskimi ladonjami na veliko oduševljenje svijuh pjevali liepu kitu milozvučnih hrvatskih pjesamah. Kako je bilo milo čuti ove pjesme, to je svaki govorio, da nikad nije Tinjan doživio tako liepoga pjevanja i radostnoga slušanja. Većina se je stanovnikah sgrnulo oko naših sokolovah da se naužiju nečuvene ljepote. Ovakva mladež jest naša nada, da će nam jednom biti rodoljubni sudci, skrbni duhovnici, svi zajedno marljivi i gorljivi branitelji našega hrvatskoga naroda u Istri. Nije taj piev bio u Tinjanu njekojim po volji osobito nekakvom šepastomu šarenjaku, koji je nudjao 5 for. onomu, koji bi nabacao našu mladež kamenjem! Sakupiv se pod noć u kući poznatoga rodoljuba Š. D., da se kod veseloga stola još koje vrieme na hrvatski način zabave, iznenada doleti kroz prozor kamen prilične veličine u sobu razdrobiv u hiljadu komadah staklo. Zaustavi se na prsijuh čeličnoga muža, koji je na sreću sjedio pred malim djetetom, koje bi bio za sjegurno taj kamen sgodio! Istinita je ona naših starih „tudja majka ljubi svoje, nepoznaje jade tvoje". U Krnjela malo vjere! S našim su se obogatili, al zato još traže, da nam i kožu oderu! Bog se smiluj i onom duhovnom dostojanstveniku u Pazinu! Nećemo da više o njem govorimo.

Vam pako, mili sokolovi, koji za rana već kažete bolju budućnost svojemu rodu, dao Bog zdravlje i veselje, da uzmognete očistiti jednom hrvatsku Istru. Budite radini!

Iz krčke občine.

I zadnji bedemi su pali!

Krk (Veglia) i pridružene joj podobćine prisvojili su opet svoje starodrievno pravo. Prošloga mjeseca imao se obaviti izbor novoga zastupstva krčke občine, na naše veselje u svih trih izbornih tielih pobiedila je ogromnom većinom naša stranka! U onom slavnom Frankopanskom zavičaju čuti će se skoro i službeno naša rieč, hrvatski će se jezik uzdignut iz prahe te složnim nastojanjem uvesti se mora i u občinski ured.

Slava Krčanom! Uztrajte u poslu, vaši potomci će vas blagoslivljati. Nadamo se, da ćemo i u ovom listu više putah o vami i vašoj občini govoriti.

Naše učiteljice.

Prošloga mjeseca odposlao je zemaljski školski odbor putem kotarskih školskih viećah na pojedine občine okružnicu gdje se doslovce veli: „Budući je broj pripravnicah u c. k. učiteljskom odgojilišću u Gorici *dovoljan*, da postupice zapremi mjesta učiteljicah u Primorju, c. k. zemaljsko školsko vieće neće više činiti *nikakvih predlogah* na visoko ministarstvo za bogoštovje i nastavu, da se kojoj podieli državni štipendij."

Ujedno se čine opreznimi oni roditelji, koji bi možda namjeravali poslati svoje kćeri na nauke u nadi, da će dobit kakvu podporu!

Za sve ženske škole u Istri odgajaju se *tri* hrvatske učiteljice, što će bit i sl. zemaljskomu školskom vieću poznato, pak se sada na jednom svaki daljni korak prekida! Nam je to svejedno, dali je žensko učiteljišće u Gorici popunjeno ili nije, mi znademo, da učiteljicah, koje bi hrvatski mogle predavati, nemamo, a dužnost je vladi, da si takvih odgoji. U Gorici moglo bi učiteljišće biti puno učiteljicami za njemačke škole, a to je nam Hrvatom svejedno, mi zahtjevamo, da se naših učiteljicah odgoji, a nije nam stalo do quantiteta goričke škole!

Nesačinjavamo li mi ogromnu većinu ciele jedne provincije? Pak nam se skoro zatvara put do najelementarnijega naobraženja!

Gdje su obećavanja g. nadzornika? Spes nostrae innanes!

Niemci se u Beču tuže, da jim je *narodnost* u pogibelji, a što da rečemo mi? U dobi prosvjete i napredka za cielu pokrajinu *dostatne* su *tri* učiteljice? Pak da nerazmisljaš, što smo napokon mi?

Pogled po svietu.

U Trstu 15. travnja 1880.

Dne 6. tek. otvorilo se opet car. vieće, da poslje kratkog uzkrsnog odmora nastavi svoje poslovanje, pa upravsad pretresa carevinski proračun. Protivnici grofa Taaffea i njegova ministarstva kao da su jedva dočekali tu priliku, jer su prošlih danah žešće nego ikada nasrnuli nanj i na njegovo neizvjestno vladanje. Iz govorah, što su je držali ti samorazvikani slobodopokloneci, osvjedočismo se i opet, da ta njihova sloboda nije drugo, već stari poganski mideni kumir Molok, u čijoj su usijanoj iliti razbieljenoj trbušini bezdušni mu zreci sažigali žive ljudske žrtve, te se onda dičili i ponosili, da su tobože učinili dobro, pošteno i bogoštećno sveto djelo. Taaffe im je odgovorio tako, da bi se nečemu mogla nadati od njega i naša stranka; ali ide svietom par neopreznih riečih, koje da je on izlanuo pred nekim engleskim novinarom. Suditi po tih riečih, ako nisu izmišljene, grof Taaffe nebi radio drugo nego držao udicu u ruci, a na udici mu mekom sad lieva sad desna, pa bi samo lovio jednu drugom. Ali da taj posao nevalja, imao se sietiti najoolje ovdan, kad mu je ljevica zaprietila, da mu neće doznačiti tako zvanog Dispositionsfonda iliti novca, od kojeg se nepita račun; a desnica kao da ga nije htjela spasiti, nego je pustila, da propade, ako i sa sama dva glasa. Što će bit sada? Do drugog Pogleda hoćemo viditi, kako će se ta stvar razviti. Ali već sad moramo reći i ministarstvu i našoj stranci, da su sami krivi, ako jih ustavovierci tlače.

U Ugarskoj je parlamenat izabrao svojim predsjednikom bivšeg ministra Pechi-a. Magjari rone u sve to dublji novčani ponor, iz kojeg težko da će već ikad izplivati, kao ni Turci. Grozota je slušati, što o tom pišu i one novine, koje su dosad išle Magjarom na ruku. Nam je upravo težko na srdcu, kad promislimo, u kakvu propast vuku sobom i našu braću Hrvate; pa mozgamo, nebi li bilo shodno, da se naša braća u Kraljevini ma na koji način ograde pred svietom proti užasnim posljedicam te sliepe razsipnosti. Sad se odkrilo, da su se i školski i crkveni novci kroz zadnjih deset godinah trošili isto onako bez duše i glave, kao i državni. U ovaj par dižu Niemci nečuvenu hajku na Magjare, što su odlučili, da se u Ugarskoj nesmi već igrati teatar u njemačkom jeziku. Nego gle čuda, dočim Magjari na taj preki način tjeraju iz svoje zemlje tudji njemački jezik, kao da u isto doba kane ušuljati svoj magjarski u Hrvatsku; jer čujemo, da su nekoje službene novine dale oduhe rieči, kako bi bilo naime liepo, da i hrvatski poslanici na zajedničkom ugarskom parlamentu znadu magjarski govoriti. Mi mislimo, da bi bilo još ljepše, mjesto poslanikah, slati u Peštu hrvatske nuncije iliti poklisare, kao što su slali do 48. godine. Da nije možebit to onaj čarobni vez, kojim misli nov ban nadovezati hrvatsko-ugarske nagodbene dogovore, što se već toliko vremena bez uspjeha vode? Sve je na svietu moguće, pa i to. Ali tko ovo piše, na svoje je oči gledao, kako se 48. god. pred ondašnjom akademijskom zgradom gorile magjarske slovnice, pa zašto se nebi moglo i to ponoviti u pročaja.

Ali, ako se u svojoj domovini neimamo čemu naradovati, ono nam dolaze iz daleke tudjine takvi glasi, da nam nedadu još sdvojiti o svojoj ljepšoj i pravedniji budućnosti. Čemu smo se jedva nadali, to se je dogodilo. U Engleskoj je na izborih propao pokršteni Židov prvi ministar Disraeli i njegova stranka, a stupa na kormilo engleske vlade starac Gladstone, koji je uvjek i svagdje stajao uz zapuštene i potlačene narode. U Turskoj je ta viest tako ukriepila na-u tamo braću, da mu sa svih stranah šalju nebrojene čestitke. Isto veselje vlada radi tog dogadjaja i u Ruskoj, kojoj je najviše Disraelijeva politika kriva, što nije ubrala plodo svojeg posljednjeg turskog rata. Nego čemu se veselimo mi, radi toga tuguju naši i pruski Niemci, a s njimi i naše namjetnici Magjari. Već su jadnici snovali nekak europejski, da nerekmemo svjeski protuslavenski savez, a sad vide, da su se u računu prevarili, pa neimadu prečeg posla, nego navieštati svietu ono što žele, naime uspostavljenje bivšeg trocarskog saveza. Ali Rusija, koju su već bili zakopali, ustaje iz groba te kaže, da će se prije dobro promisliti, nego li se s ikim veže. Na taj je način Rusija stupila opet na ono mjesto, na kojem je stojala prije berlinskog ugovora. Bismark ju je htio oškoditi i osramotiti, a ono se sam oškodio i osramotio, jer težko da će već Rusija na led, a Franceska svaki dan sve to više glavu diže. Što može Bismarku još jedino srdcu goditi, jest na smrt bolest kneza Gorčakova i progonstvo crkve, u koje se zaplela franceska republika. Ali i Ruska ima, kim da zamieni Gorčakova, a i Franceska u slučaju pogibeli nebi mnogo promišljala, da opozove naredbe, koje joj podkapaju domaći mir i slogu. Tim kao da je ovaj put i šarlatana zmija ujela. I tim svršujemo.

Neg sprogljejte v' ono nebo vedro,
Sad je vedro, a sada je oblačno
Onaka je vera va junake.
On me pelje [1]) do bela jesena,
Onde stojim, dokle jesen sprojde.
Jesen sprojde i drugi mi dojde,
Da moj dragi k meni već nedojde.
I on meni čistu knjigu piše:
Žen' se, ženo, drago materino,
I ja sam se junak oženio;
Da bin te ja mislio vazeti,
Neoin te ja pul [2]) majke ljubio,
Nego bin te va svoj dvor vodio.

Čuo R. Jelušić.

CCLIII.

Djevojka neće mladića.

(Zarečka.)

Suknju sam kupil,
Suknju si vzela;
Ali mene junaka
Nisi ti hotela.
Al' kupuješ, al' špenduješ,
Ja tvoja nebuden.
Niti tinci, trananaj,
Ja troja nebuden.
Štomanju san kupil,
Štomanju si vzela;
Ali mene junaka
Nisi ti hotela.
Nekupuj, nešpenduj,
Ja tvoja nebuden.
Niti tinci, trananaj.
Ja tvoja nebuden.

(i tako za drugu robu a najzadn)

Kolače san kupil.
Kolače si vzela;
Ali mene junaka
Nisi ti hotela.
Nekupuj, nešpenduj,
Ja tvoja nebudem.
Niti tinci, trananaj,
Ja tvoja nebuden.

Volč. sb.

CCLIV.

Djevojka, starac i mlad junak.

(Zarečka).

Zrasla mi je narančica
Zimi zelena,
Pod njon mi je katridica
Svilom pletena;
Na njoj mi je divojčica
Bila, rumena.
Onud jaše jedan starac
Na bilen konju,
Pomoz Bože! divojčice,
Bila, rumena.
Joli su dobre vodice
Za mojga konja?
Tu ni dobre vodice
Za tvojga konja!
Onud jaše mladi junak
Na vranom konju.
Pomoz' Bože! divojčice
Bila, rumena,
Joli tu dobre vodice
Za mojga konja?
Tu je dobre vodice
Za tvojga konja,
Tu je narančica,
V zimi zelena,
Tu je katridica
Svilon pletena,
Tu je divojčica,
Bila rumena!
Odtrgaula dvo naranče,
Ter mu ih spoda,
Odprla je černe oči,
Ter ga pogleda.

Isti.

CCLV.

Prava ljubav.

Kantat ćemo pismu jednoga mladića,
Ki ju kantal bude, da mu bude srića.
On joj ju prečinje prebilno kantati
I z onima versi dragu pozdravjati:
„Jurve drago mila biš mi se smilila
I za draga tvoga biš mane primila?
Ko l' nećeš za draga, daj za prijatelja,
Al manko za slugu al za služitnja,
Koji ću te virno hrabreno služit,
I za ljubav tvoju moj život izgubit.
Od vele jubavi nigdar mira nimam,
To su drago rani od kojih umiram;
Umiran, umiram umriti nemorem,
Dokli usta moja s tobun negovore;
S tobun dvi riči reć a pak i umrlti,
Volin neg s drugima u vike živiti."
„Ja san ti dragi moj se dai govorila,
Da bih te mlajehna neznati volela,
Pak bi srce moje v miru poč valo,
Ča će reć jubav nigdar nebi znalo."

Kako vidite ovo je umjetna pjesma: al se uviek rado pjeva. Još je ima, ali Mare Mahulja nije mi znala dalje kazati. Pripoviedaju, da ju je spjevao neki bašćanski pop, komu više ni spomena nema.

Isti.

CCLVI.

Pričnimo kantati, jubezniva braćo,
Da se i nan komu nezgodi ovako.
Budući jedan mladić, ki tako otiše
I on dragu milu želiti otiše;
Al ga je tužnoga ta srića dopala,
Da ga je nemiloga na vojsku odbrala.
„Draga mila moja nemoj tugovati,
Ni rumena lišca suzan oblivati.

[1]) peljati, voditi (za nos).
[2]) pul, pol, poli = kod, u.

NEŠTO O SAČUVANJU PTICAH

poljodjelstvu i šumarstvu koristnih.

(Dalje i konac. viđi broj 6.)

Ele nam gospodarom i šumarom bit će *misle ta plemenita zadaća*, da na takova *bezakonja vele pazku obratimo*, jer nas na to ima *vezal zakletva i ljubav* prema našoj milo-j : dragoj domovini hrvatskoj; tim većma, -to sa *ubijanjem jedne koristne ptice*, ostavljamo naša polja, vććjake, šume itd. izloženа svakovrstnoj gamadi. Čega radi, braćo, poljodjelci i šumari nastojmo iz petnih žilah oko toga, da štitimo naše prijatelje od zlikovaca.

Ob onom što malo više rekoh evo opet stavljam pred oči častnom čitatelju jedan istinit dokaz:

Uzmimo n. p. da od ovih 1,460.000 ptićah — reći ću — mrtvih ptićah dnevno pojedu samo pet štetnih crvićah; to će oni dnevno pojesti 7,300.000, dočim bi na godinu pojeli 2,664.500.000 svakovrstnih crvićah.

Ovo su dakle dokazi, koji se ne dadu pobiti, jerbo tu račun ima posla.

Ele pravo rekoh, da ne samo ptice posjedaju svoje neprijatelje među samim sobom, već i kod ljudi takovih, koji malo haju za korist svoga materijalnog blagostanja.

Prijatelju seljače! Deder u dokolici popitaj tvog susjeda pa i koga od umnih ljudi, kakvu mu naime štetu ptice čine, o tom će ti, dragane moj, govoriti sav dan, ali o njihovoj koristi velo riedko. Dapače gdjekoji mudrijaš kazat će ti, eda su ptice čovječji neprijatelji i da ih valja čim više pogonjat.

Ajde znašto? jer im presude, u no osvjedočenje, tvrde, da su većina njih nekoristna, i to možda zato, što im koje zrnce ili sjemence sa ornnice ili iz šume odnesu.

Istina je doduše, da je koja ptica bud gospodaru bud šumaru štetna, nu to su bolo riedke; dapače možemo u zaštitu istim uzet kao branitelje neke vrle prirodoslovce, koji dokazaše, da su ptice sa vele malom iznimkom, sve koristne.

Ajde sad uzmimo za primjer najmanju ptičicu izmedj sveg carstva ptičá, koje se nalaze u našoj domovini hrvatskoj, naime šumarić (carić, kraljić, palčić). Samo već ime ono ptičice kaže, da je koristna šumam. Toga radi bas želim, štovanom čitatelju, o koristi istog prozboriti, eda se lakše uvjerite o istini napomenutoj.

Cienim, da će svaki malo izobražen seljak znat, eda se često radjaju zareznici sbog *pregusta stopa*, *neprijatnog tla* (zemljišta) itd., te se tako umnožavaju od godine do godine sve to više a to dolazi dalje i zato, što u gustim šumam nije moguće tako nit ne može opaziti dotični zareznik. U ovom načinu nije drugo, već propustiti samoj priredi eda narav sa istom upravlja. Čega radi čujmo ovu istinito pripovjedku, koju nam glasoviti prirodoslovac Brem priča:

Jedan seljak uhvati jedan par šumarićah iliti caričah i hranio ih je sa mravijim jaji, i trudio se eda dnevno saznade koliki broj istih jajah pojedu. Evo uspjeh: Jednog oblačnog dana pojeli su 1200 jajá, drugog jednog dana pojedoše 1500, a jednog liepog vedreg dana, pojedoše njih dvoje 1900 jajá. Poprieno čini to na jedan dan od 12 sati, okrugli broj od 1000 jajá. Dakle to pojedoše u zatvoru t. j. kao ne slobodni, nu u slobodi ne hrane se samo sa mravijim jajim, nego i sa drugimi zareznici, kao n. p. *lisni učnci* i ostalim leptorići itd., od kojih na 1 lot (1 dg. 7½ g.) idje po 20.000, i po tom sravnivajuć težinu ovih sa težinom mravijih jajá izlazi, da šumarić iliti carić na godinu pojede 2,650.000 jaja svakovrstnih gusenicah.

Ali — veli Brem — treba i to znati, da jedan par caričah ili šumaričah na godinu dva puta po 8—10 mladih izleže, pa sad stopram možemo zaključit, što nam jedan par caričah pri našem polju, voćkam, vinogradim i šumam vriedi.

Ali uzza sva ova istinita dokazivanja, naći će se koji mudrijaš, te će reći: Čemu da štitimo sve ptice, kad znademo eda ima ptičah koje bi omakivanjem cvietnih pupah, u razsadnjacih i gojilištih štete nanieli, pa te bar valja ubijati.

Istina je doduše eda ima takovih, nu takove gledajmo kakvim sredstvom odstraniti n. p. plašenjem itd.

Jedino takove su ptice krestolice, koje ipak jedu zareznike, premda su u nekom slučaju štetne u šumi, što naime žir a najpače bukvicu jedu, nu opet to su maleno štete prama inoj koristi. Naprotiv su u polju štetne sjemeno-žderke n. p. sjenice itd., o kojoj sam u 1. broju vrle „Naše Sloge" u kratko prozborio.

Sa svim tim sjenica je, kako rekoh u dotičnom članku vrlo koristna, evo i sa ovog pogleda, jer je naime sjenici najmilija hrana gusjenice i gusjenična jaja, od kojih na jedan lot idje 20.000. Neka je n. p. jedna sjenica u jednom predjelu šume samo osam dana probivala, tada se može uzeti eda je kroz to vrieme do 40.000 gusjenicah i gusjeničnih jajah pojela.

Nu pošto je u stanju 4000 gusjenicah jedno stablo u nekoliko danah, sasvim u golu metku pretvoriti, to jedina ta sjenica do kakovih 100 stabalah spasi

A sad te pitam prijatelju, seljače! da li nije vriedno ove čestite pomagače štovati i štititi od prostačke samovolje. Kada je, seljače moj, učinila jedna sjenica toliko koristi, a koliko će učiniti sve ostale naše koristne ptice, koje sam jur priobćio u broju prvom „Naše Sloge".

Sve one i ostale koristne ptice treba štititi, pa im oprostiti, ako su ti iz nuždo možda i koje zrno pojele, ali su ti zato u hiljadu puti povratile dobro.

Da si mi zdravo!

Tvoj odani prijatelj

N. Vežić.

Bratovšćina hrv. ljudi u Istri.

IMENIK DRUŽTVENIKAH.

Milan Smrekar u god. prinos f. 1, Novaković f. 1 u kapital f. 9, Markovac f. 1, Mladjenović f. 1 u kap. f. 4, Kotnauer f. 1 u kap. f. 4, Šmidt f. 1, Tabery f. 1 u kap. f. 1, Graff f. 1, Sova 50 novč., svi u Petrinji. Ivan Stefan kapelan u Brseču f. 1. Josip Ivanić, djak u Poljanah 30 novč. I. Tomašić kr. podžupan f. 1 u kap. f. 4, Tito Femonić kr. pristav f. 1 u kap. 1, Simić oficial f. 1, kr. pristav f. 1 u kap. 1, Simić oficial f. 1, Dr. Mihinić župnik f. 1, Prelc Dr. med. f. 1 u kap. f. 1, Pihler porezuik f. 1, Stipčić perovodja 60 novč., Zinaić Vaso cont. f. 1, T. Novaković pristav f. 1, I. Vodvaška pristav f. 1, Hudec dnovničar f. 1, Nendorfer miernik f. 1, T. Kos mierník f. 1 u kap. f. 1, M. Ožegović kapelan f. 1, Metzger trgovac f. 1, Rauer vlastel. f. 1 u kap. f. 1, Lisak živinar f. 1, I. Starec trgovac f. 1 u kap. f. 1, Fr. Pisačić vlastel. f. 1 u kap. f. 1, Josip Sertić kr. tajnik f. 1, Kaz. pl. Jelačić f. 1, svi u Zlataru. Marija Vlah kmetica u Jušićih 30 novč. Iv, Radić u Krap. Toplicah f. 1 u kap. f. 1. Josip Jelovšek župnik u Pazu f. 1, Petar Pikulić župnik u Vranji f. 1, Fr. Blažić župnik u Dolenjavasi f. 1, Martin Prenc administr. f. 1, Matej Glavina 30 novč., oba u Sušnjevici. Šk. Zamlić župnik f. 1. Franjo Francetić kmet 30 novč., oba u Boljunu. Mate Šuplinu župnik u Berma f. 1. Antun Stemberger djak f. 1, Gaspar Stemberger f. 1, oba u Pazinu. Josip Janc kapelan u Rukavcu f. 1, Mate Kundić poštar u Frančićih f. 1. Antun Monjac kmet u Zamatu 60 novč, Frdin. Tepper nadšumar u Kastvu u kapital f. 5 75.

Različite viesti.

Promjeno u tršćansko-koparskoj biskupiji. M. č. g. Josip Novak, do sad duh. pom. u Predloki je imenovan župnik u Povíru, a na mjesto mu u Predloku dolazi č. g. Franjo Maričić dosad duh. pom. u Sežani. Dne 22. prošl. Marča preminu u Gospodu m. č. g. Bernardo Zupančić, župnik u Grdomselu. Bilo mu 62 god. od kojih 36 služio u vinogradu gospodnjem. P. U. M.

Veliki koncert u Trstu. Kao što smo već u zadnjem broju javili, slovensko političko družtvo „Edinost" i „Slavjanska čitaonica" u Trstu priredili su za 3. aprila na večer veliki koncert u kaliću „Fenice".

Okolo 8½ satih kuća bijaše dubkom puna, sjedala sva zaokupljena a u stajaćem parteru jedva se moglo micati. Uz ogromnu većinu otmenijega občinstva vidio si liepi broj okoličanah u narodnoj nošnji, a pazljivi motrioc opazio bi u svakom kraju po koju obitelj ili gospodina, koji su akoprem neslavenskoga porieklа ipak živahnom pazljivošću pratili bilo pjevanje bilo predstavljanje. Osobah je moglo biti te večeri u kazalištu do kakvih 3000. Prisustvovao je i naš zastupnik Dr. Vitezić.

U obće ta večer izpala je dobro, što je i občinstvo na svoje zadovoljstvo burnim pljeskom pokazalo. Glasba pukovnije bar. Hessa izvršila je svoju zadaću na već joj više putah priznati način, osobito onaj komad iz Wagnerove opere „Rienzi". Fantastični zvukovi „Sanje" uzbudili občinstvo, koje je više putah izazvalo upravitelja orkestra, da mu izkaže svoju priznanje. I pjevače iz okolice ide podpuna hvala. Njihova svježa grla izlievajuć naše mile pjesme odjekivahu cielom kućom. Nadamo se, da ćemo još što boljega od njih čuti. G. Grbić poznat hrvatskomu občinstvu već iz Zagreba nije se mnogo promjenio odkad živi u miru, njegov blagi i ugodni glas prija svakomu te bi se mogno i s drugimi pjevači takmiti, kad bi mu glas bio malo jači. Gospodja Grbićeva reč bi da je — odkad je nema u Zagrebu — ipak nješto pokročila te da je mirni život za svoj napredak upotrebila. Občinstvo dakako nebijaše umoreno ovaj pjevački par po 5 i 6 putah burnim pljeskom izazvati i gospodja Grbićeva dobi krasan vienac na poklon. Vesela igra „Visoki C" odigrana bi dobro; možkim i ženskim predstavljačem nemože se kao takovim prigovoriti. Trajao je koncert do 12 satih. Iza toga sliedila je zabavna večer uz sviranje glasbe i pjevanje pjevačkoga sbora.

A sada reći ćemo koju, što bi dobro bilo, da si zapamte, koji će u buduće opet štogod slična prirediti. Najprije bijaše koncert predugačak, trajao je ćak do polnoći, što nevalja, jer občinstvo može najdulje 3 sata biti pomiljivo a da se nedugočasi. Komad se nije ujedan opetovao, znak da je u programu odviše točakah bilo. Malo ali skladno! U Trstu boravi u posadi hrvatska pukovnija grofa Jelačića br. 79 sa svojom glasbom. Radi poznatih uzrokah glasba ova nemože se sada još takmiti sa onom od Hessa, ali ipak scienimo, da bi bila isto večeri još veća radost vladala, da je glasba naše pukovnije sudjelovala kod slav. koncerta. Prije morali bi upotrebiti ono, što sami posjedujemo a onda stoprv od drugoga uzajmiti. Kod toga bi se bilo za sjegurno polovica onoga prištedilo, što se je dalo za glasbu!

Nadalje gosp. Grbić i njegova gospodja uzeli su sve tudje proizvode za predmet svojega pjevanja. Nevelimo da nije Meyerbeer ni Gounod uzvišen, te notajimo, da nam godi, kad se koja sila naše krvi nadje, koja znade te proizvode, kako valja, predstaviti, pjevati; ali slav. koncertu će se malko i slav. koloritu te bi mnogo zahvalnije bilo kad bi bili supruzi Grbić — oba pjevača hrvatsko opero — koji predmet izabrali iz narodne naše opere ili kompozicije. Kitimo se najprije cvićem iz svojega polja! A primjetit bi se mogle gospođi Grbićevoj, da preduboki pokloni potiču radje na smieh nego li na pljesak, može se liepo zahvaliti ali zato novalja skoro kleknuti pred občinstvom! Vesela igra „Visoki C" prem dobro predstavljana nije bila iste večeri na mjestu. Predmet je toj šaljivoj igri već sam po sebi nikakav, veliki dio občinstva ga nepojmi, dialozi ili monologi su predugački, u obće za koncert će se štogod kratka i jezgrovita. Gospodja i gospodjica Hakeljeva imaju dara, shvaćaju dobro svoju zadaću, pa nije bilo najsretnije izabrati takvu igru, gdje su to gospodje imale tako podredjene uloge mjesto da budu stožer igre. Kod domaće zabave željeti je bilo malo više reda a no sve prepustiti slučaju.

Priznati moramo prirediteljem, da su se trsili što su mogli a u buduće neka nepuste s uma njeke skladnosti pa makar se i obratili na u tom poslu vještа čovjeka. Rekli smo ovo njekoliko riečih namjerom, da u buduće bude bolje.

Čisti dobodak ove večeri iznaša 520 for. Od tih poslano je odboru za stradajuće u Pazin 160 for., odboru u Gorici 160 for., ostalih 220 for. razdielit će se u Trstu i okolici.

Čitonica u Trstu. Odbor „slavjanske nar. čitaonice" prireduje subotu 17. t. mj. tombolu s plesom u društvenih prostorijah. Početak o 8½ na veer.

O školstvu u Istri donaša „Edinost" izvadak iz „Politike". Hrvatske obćine nejmaju u mnogih mjestih školah, u kojih bi se djeca mogla učiti u materinskom jeziku čitati i pisati. Vlada nije dosad učinila ništa u prospjeh hrvatskoga jezika, već je gojila talijanski jezik i s njim uzgajala — hrvatsko stanovničtvo. Nije još mnogo godinah, što je

---

Znaš da mi je pojt cesara služiti,
Tebe draga dušo moran ostaviti."
Oni se razdile kako dvi sestrice,
A nje bilo lišce pokriju suzice.
„Znaš da mi je pojti, i u sako vrime,
I u sako vrime tebi hoću dojti."
Pozmalo je ono svoje tugovanje,
Od drugoga draga sladko govorenje.
Mladoga mornara ona je pustila,
A drugoga draga je jubila.
„Kadi su maganje, ke si mi činila?
Vi veter su prošle daleko od mene.
Nisko da me nis' imela kraj sobe!
Nujte junaci v takove divojke,
Vas tako puste kako stado ovce.

Isti.

CCLVII.

Vrbnička.

Stojit mani Vrbnička,
Pod njum mi je vodnička,
V leti je studena,
Črpala ju je doli juba mâ
S nje prebilima rukama,
Mlajahna Varbanka.

Isti.

CCLVIII.

Tramuntana.

Aj jedna sama san,
Drago si srdašce moje,
No svitli, jer si ti doli od zore
Da ona sama sebi svitlost zela,
Draga je rožica, tramuntano.
Aj s ostrun stricun i me,
Da si me ranila
Naposrid srdušca smo nino jega.
Doh! ni jega dat mi nigdare zličit nemore
Razi ako j' nebi lipota tvoja,
Draga si rožice lipota moja.
Aj svim judem da bude na znanje,
Kakono i Judita Lonformu,
Kada mu je glavicu zela,
Draga si rožice glavicu zela.

Ove su dvie pjesme možda najstarije od svih, koje se sada u Vrbniku pjevaju, te im je i napjev iliti „usta" starinska. Strah me je, da ove druge nisam dobro spisao, premda su mi ju dvojica kazali.

Isti.

CCLIX.

Dobru noć — dobar dan.

Jur su mi zvezdice
Sve nebo obašle,
A mlade divojke
Sve su spati prošle.
Ako su posnule,
Bog njim daj dobru noć;
Kad se sprobude
Bog njim daj dobar dan.
Jena drugoj veli:
„Stan gori sestrice,
Da mi zalijemo
Te naše rožice;
Te naše rožice,
Ta drobni bašelak,
Ta drobni bašelak,
Drobnu mažuranu.

Isti.

CCLX.

Dobrinjkam.

Dobrinj je lipi grad, Žaš mi vas gledaju
Po sredi otoka; Sa grada okolo;
V njega se nemore A najviše Mletci,
Nego prik potoka. Žaš su vami dragi
Dobrinjke divojke, Čerjeni kalceti,
Držte se ohlo. I bile postoli.

Isti.

CCLXI.

Kantajte divojki!

Kantajte divojki
Sad je vrime vaše
Žaš će van prit vrime
Da kantat nećete
Žaš te van obrvi
Oči nadkloniti
A liška rumeni
Obraz pogubiti.

Isti.

CCLXII.

Kćerl oteu (kad im se htio ženiti).

Kože namrzgana, Aj ti stari starče!
Sivi su ti vlasi! Ni divojka za te.
Nemoj tužni mislit, Nego mi je za te
Da ti veće mlad si. Crikva i molitva.

Isti.

CCLXIII.

Hodi kud ti j' drago

Hodi kud ti j' drago, — prit ti je pred Bakar,
Onde su divojki — kako juti papar.
Hodi kud ti j' drago — prit ti je va Hrejiu'
Onde su divojki — ke kopaju merliu.
Hodi kud ti j' drago, — prit ti je va Reku,
Onde su divojki — po place se vleku.
Hodi kud ti j' drago, — prit ti je va Kastav,
Onde su divojki — sven je hèrbat hrastav,
Hodi kud ti j' drago, — prit ti j' na Volesko,
Onde su divojki — se jeno gosposko.
Hodi kud ti j' drago — prit ti j' v Opatiju,
Onde su divojki — nevajaju triju.
Hodi kud ti j' drago — prit ti j' va Leprinac,
Onde su divojki — ko juti polinac.
Hodi kud ti j' drago, — prit ti je va Ičići,
Onde su divojki — se za gospodičići.
Hodi kud ti j' drago, — prit ti je va Iku,
Onde su divojki — za majkinu diku.
Hodi kud ti j' drago, — priti ti j' va Lovran,
Onde su divojki — nevajaju magran.

grad Pazin bio hrvatski, osim njekojih obitelji, u kojih se je talijansko govorilo. Talijanske škole su u malo godinah taj gradićac većinom potalijančile — a iz potalijančenih istarskih Hrvatah uzgajaju se najgori sanjari za „Italia unita". A niti sada neda vlada Hrvatom toliko, da bi zabranila uzgoj u Talij skiljećih italijanisimah. Pobrinite se za hrvatske škole u Istri, nepodpirajte njemačtva u Primorju, gdje mu mjesta nejma. Djeca iz pazinske okolice, po rodu i iz Pazina samoga, sgoljni su Hrvati, koji nezuadu nit rieči talijanske; njihov broj je velik, a ipak nejmaju nit jedne pučke škole u materinskom jeziku. Hrvatska djeca prisiljena su polaziti čisto talijanske škole u gradu. U njoj uče se zaboravljati i zaničavati svoj materinski jezik, onda pak stupaju u *njemačku* gimnaziju, ako su se u pučkoj školi dovolj *talijanski* naučili. To su glavne pogriješke austrijske vlade, da sve druge jezike u školi, uredih i javnom življenju podupire i njim prednost daje, i da zanemaruje narodni jezik, u kojem samom je moguća bolja budućnost. — Mi smo opetovano to jur iztakli u našem listu. Drago nam je, što se i drugi za to zanimaju, i što se to oglaša i u listovih, koji se u širih krugih čitaju.

P. n. g. Babuder, ravnatelj koparske gimnazije, imenovan bi ovih danah članom pokrajinskoga školskoga vieća. Premda bi bilo doba, da i koji zastupnik većine istarskoga stanovničtva, koji Hrvat, u to vieće dodje, ipak se radujemo tomu imenovanju, jer je, koliko znamo, gosp. Babuder pravedan čovjek, svakako mnogo bolji, neg ouaj mjesto kojega je imenovan. Mi neželimo od njega drugo, nego da bude pravedan Hrvatom Istre.

Matica Hrvatska. Ovo po Hrvatsku veleznamenito družtvo obdržavalo je svoju glavnu skupštinu 4. aprila u Zagrebu. Članovah je imala „Matica" za godinu 1879 brojem 3728, više nego god. 1878 za 1340. Dohodka je imala 21,249 for. 92½ novč. Od ovo svoto plaćeno je za osam knjigah, što jih je „Matica" prošle godine u 29,000 iztiskah tiskala i medju članove razdielila, 14,028 f. 32 novč. Ovo tekuće godine izdati će „Matica" sedam knjigah i to: „Poviest hrvatska" (prvi dio), Smičiklas; „Slika iz geologije", Kišpatić; „Narodna popularna ekonomija" preradjena po Rapetu, Lorković; Sabranih pripoviestih prvi dio, Jurković; „Zavjet" pripoviest, Becić; „Iztočni pioniri", roman od Danilevskoga, Grlović; „Vrazove izabrane pjesme" sa životopisom i ocienom, prof. Marković.

Tko ikoliko može, neka nezakasni pristupiti družtvu kao član.

Zagrebačko sveučilište. Austrijsko ministarstvo dozvolilo je, da mogu Istrani i Dalmatinci polaziti skoro cielo vrieme hrvatsku universu a da jim to za budućnost u ovih krajevih neškodi. Podielilo je dapače i cislajtauske štipendije njekojim iz Dalmacije, koji tamo uče. Dobro je dakle ako Hrvati iz Istre i Dalmacije polaze jedno dve godine i hrvatsku universu, a čujemo da je ovoga vazma g. K. iz Cresa položio tamo veoma dobro svoj državni izpit.

Javne zahvale.

Siromaštvo ovdašnjeg puka potaknulo me, da umolim sl. odbor za stradajuće u Zagrebu, neka koliko moguće njekojim marljivim i radinim, nu ove godine radi neroda i pomanjkanja radnje stradajućim Kastavcem u pomoć priskoči. Ova moja molba podupirta od vrlog tajnika M. Laginje bijaše uslišana, te mi je Odbor poslao 100 for., da nabavim brašna za najpotrebnije. Ovom sam svotom kupio 1000 K. brašna, te podielio 197 siromahom. U isto doba poslao mi i g. bar. Šimun Wranyczany 20 f. a svećenici i činovnici, koji prisustvovalu pogrebu pok. kanonika Eugena Vlah darovaše mi u istu svrhu sveće u vriednosti od 20 for. koje sam za istu svrhu upotrebio. Znajuć da neće ni uskrsnih blagdanah, biti bolje za stradajuće, molio sam opet, te mi sl. odbor u Zagrebu opet poslao u istu svrhu 100 for., za koje sam nabavio brašna i na veliku subotu razdielio onim, koje su mi gg. svećenici ili župani preporučili. Tim bijaše stradajućim barem u toliko pomoženo, da nisu za velikih blagdanah gladovali!

Javljajuć ovo zahvaljujem u ime sirotinje svim darovateljem a napose sl odboru za stradajuće u Zagrebu. U ognju se čisti zlato a u potrebi pozna se pravi prijatelj i pomoćnik.

U Kastvu dne 1. aprila 1880.

Er. Jelušić, nadučitelj.

Dne 6. i 7. pr. mjeseca težko sam obolio uz hitanje krvi na ustijuh i to tako, da nisam odmah si u pomoć zvao našega vrloga g. Dra. Viktora Justia, koj si najveći trud dao, da me od te smrtne pogibelji izbavi. Izričem mu moju najtopliju zahvalu.

U Kraljevici dne 11. travnja 1880.

Pio Polić.

Častnim crkvenim oskrbničtvom.

Crkvenimi je zakoni naredjeno, da se u crkvah rabe za službu božju sveće, koje su jedino iz voska. Pošto se pako od nekoliko godinah počelo mješati u vosak, koji ima služiti za pripravljanje crkvenih svićah, mnogovrstni tuk; podpisani željom, da po crkvenomu zakonu posluži svim crkvenim oskrbničtvom pravimi svićami iz čista voska, zaprosio je ovdješnju sl. nadbiskupsku kuriju, da bi ona blagoizvoljela nadzirati njegove sveće I. vrsti (I. compimento), koje bi imale služiti za crkvenu porabu. I doista, sl. nadbiskupska kurija primi tu ponudu dekretom od 28. marča t. g. broj 466 ustanovivši posebnu nadzorničku komisiju, koja će uvjek skrbno paziti, da moje sveće I. vrsti (I. compimento) budu baš iz prava čista voska.

Takove su sveće vriedne svake pohvale, ne samo zato, što su iz čista voska, nego još te što mirno i po malo gore, nekaplju i nekidaju se, vlastitosti, radi kojih i bjelu odlikovane u raznih izložbah.

Podpisani providjen je uvjek velikom zalogom takovih svićah svake veličine i debeljine, a još k tomu i duplirah, uskrsnih i slikanih svićah svake vrsti. A da bude č. crkvenim oskrbničtvom laglje, podpisani činit će doći sveće, svim onim, koji ga kakvom naredbom počaste, u najbližnju železničku postaju, poštu, il luku i to bezplatno (franko) i prosto svake vozarine uz cienu f. 2.50 kilogram (dakle f. 1.40 funt) plativši račun u vrieme 2 mjesecah, a kašnij m će se isplatam računati 6 po sto god. interesa.

Ako bi tko želio svićah niže vrsti, lahko ga poslužim onimi II. vrsti, rečenih „sottana" po f. 2.20 kilo, kanoti i bielimi III. vrsti po f. 1.80 kilo istom pogodbom kao odzgor.

Nahodi se kod mene takodjer skladište križnih putah u oleografiji pozlaćenimi i rujavimi okviri razne veličine po baš spodobnoj cieni, kanoti i izvrstna tamjana i drugih stvari za crkvenu rabu.

U Goriei (Görz) mjes. oktobra 1879

Alojzio Bader

svićar Sjeminarska ulica broj 125.

Tčk Novacah polag Borse u Trstu

od 1—11. Aprila 1880.

Dne	Carduski (celini)	Napoleoni	Lire ster.	Prid srebro (agio)	Dne	Carduski (celini)	Napoleoni	Lire ster.	Prid srebro (agio)
1	5.52	9.42	—	—	9	—	9.44	11.01	—
2	—	9.43	11.30	—	10	9.52	9.43	—	—
3	5.53	9.45	11.91	—	11	—	—	—	—
4	—	—	—	—	12	—	—	—	—
5	5.53	9.45	11.91	—	—	—	—	—	—
6	5.53	9.45	—	—	—	—	—	—	—
7	5.53	9.46	11.92	—	—	—	—	—	—
8	5.53	9.44	11.91	—	—	—	—	—	—

LISTNICA

P. n. g. F. Folnegović, nar. zastupnik u Zagrebu: Namireno do 1. Julija t. g.

P. V. u Pečuhu: Poslato primismo. Milo nam je Vaše rodoljubno čuvstvo, Bog Vas živio!

Narodna Čitaonica u Križovcih: Naš list zapada samo 2 for. na godinu, pak po našem računu, Vaša je predbrojba namirena do 1. Junija 1881.

Gosp. R., Kaštelir: Za sada nemožemo tiskati, vježbajte se tako i nadalje pak kad se što važna dogodi, onda javite. Da ste zdrav!

Gosp. J., Barban: Prem su takovi događjaji žalostni, ipak se otimilju javnosti te stoga nije nam nikako moguće ono objelodaniti. Nezdvajajte, živi i za nas Bog! Oglasite se.

Gosp. O.: Dannašnjim člančićem ob ist-m predmetu izcrpljen je i vaš dopis.

Gosp. dopisniku iz Vrbnika. Radi njekakvoga nesporazumljenja došao nam vaš dopis kasno u ruke. Javite nam, dali bi bio u budućem broju na mjestu?

Gosp. .... na Buzeščini. Vaš dopis stigao prekasno. Drugi put.

Pregled tršćanskoga tržišća.

dne 8 Aprila 1880.

		OD for.	nč.	DO for.	nč.
Vosak primorski i ugarski	za 100 klg	—	—	—	—
Kafa Portoriko	„	108	—	120	—
S. Domingo	„	89	—	96	—
Rio polag vrsti	„	77	—	90	—
Cukar austrijski	„	31	50	39	—
tačont	„	32	—	33	25
Cvietje trave bubače (Grisantomo)	„	170	—	205	—
Naranče skrinjica	„	5	—	—	—
Karuba puljozko	za 100 klg	3	50	7	—
levantinsko	„	—	—	—	—
dalmatinske	„	—	—	—	—
Smokve Kalamata	„	—	—	16	—
puljozko	„	14	—	15	—
Limuni skrinjica	„	4	—	7	50
Bademki šlitti mondule pulj.	za 100 klg	110	—	115	—
dalmatinske	„	—	—	—	—
Lešnjaci	„	30	—	—	—
Šljive	„	17	—	19	—
Pšenica ruska	„	13	75	14	—
ugarska	„	—	—	—	—
galačka	„	—	—	—	—
Kukuruz (turkinja) ruski	„	8	—	8	10
ugarski	„	8	50	9	—
Raž	„	9	—	9	60
Ječam	„	8	—	11	—
Zob ugarska	„	8	30	9	—
arbanaska	„	—	—	—	—
Pasulj (fažoli, polag vrsti					
robe	„	11	—	13	25
Bob	„	—	—	—	—
Loća	„	15	—	15	30
Orič talijanski	„	17	80	22	—
inglezki (kitajski)	„	13	25	17	—
Vuna bosanska	„	86	—	100	—
morejska	„	120	—	—	—
arbanaska	„	110	—	115	—
istarska	„	—	—	—	—
Pasko koruško jelovice	„	49	—	92	—
Siujorsko	„	44	—	73	—
Grodo	„	11	40	15	—
bukovico	„	8	—	12	25
Ulje italij. nižje vrsti	za 100 klg	45	—	47	—
„ najbolje	„	60	—	75	—
„ srednje vrsti	„	—	—	—	—
dalmatinsko	„	—	—	45	—
istarsko	„	46	—	—	—
Kameno ulje u barilah	„	10	75	—	—
u kasetah	„	12	—	—	—
Kože strojeno naške	„	165	—	165	—
suho volovje naške	„	119	—	134	—
dalm., ist. i bos.	„	70	—	100	—
janjoće naške	za 100 kom.	—	—	—	—
dalmatinske	„	50	—	80	—
kozje	za 1 klg	—	65	—	75
vunene slano	„	—	60	—	65
suho	„	—	55	—	10
zečje za 110 komadah, u srebru		25	—	31	—
Bakalar	za 100 klg	24	—	30	—
Sardele i baril	„	16	—	24	—
Vitriol modri	za 100 klg	26	—	27	—
zeleni	„	—	—	—	—
Maslo	„	65	—	80	—
Loj dalmatinski i naški	„	37	—	39	50
Selo	„	—	—	—	—
Mast (salo raztopljeno)	„	48	—	51	—
Slanina	„	—	—	52	—
Rakija etolitar (100 litarah)		—	—	—	—
Galvići istarski	za 100 klg	30	—	—	—
Ruj naški	„	8	—	—	—
„ istarski	„	7	—	7	25
Liške od javorike	„	12	—	14	—
Vinske strgotine (Gripula)					
sploh	„	31	—	48	—
Med	„	—	—	—	—
Lumber (jabučico od javorike)	„	12	25	13	—
Pakal baril od 100 klg	„	3	75	9	—
Cunje (štraco)	za 100 klg	2	—	18	—
Katram dalmat.	„	14	—	16	—

Hodi kud ti j' drago, — prit ti j' Moščenice,
Onde su divojki — poporske device.
Hodi kud ti j' drago, — prit ti j' va Beršec,
Onde su divojki — nevajaju hud bec.
Isti.

CCLXIV.

Sinoć sam se srdila,
Da nisam večerala;
Ljubčića sam čekala
S kokošicom pečenom
I s tom drugom kuhanom.
Nagnula se j' mlada na balkun,
Na balkunu zaspala,
Dotekli su dva, ter i u tri
Ter su je probudili.
Popala je mlada metlicu,
Pomela je bilicu,
Popala je mlada goledu,
Potekla je po vodu.
Kada j' došla mlada skraj vode,
Zagledala ljubčića.
Počeli su se mladi igrati,
Jabukom se hitati.
Počela je mlada plakati
Što će majki lagati.
Lahka skuža ta troja:
Da ti je goleda puščala.
Počeo je mladi plakati
Što će ćaku lagati.
Lahka skuža ta tvoja:
Da su ti se krave strkale,
I opanki razdrli.
Sabr. u Rakotolah V. Orlandini.

CCLXV.

Igrala ta zlatna jabuka,
Pala je divojki na krilo,
Razbila je tri grade vrata.
Kud te ti svati pasivat,
Ča ćemo tim svatom darovat?
Fantima te bilo stumanje,
Diverom te svilne facole,
Divojkam te svilne kanile. *Isti.*

CCLXVI.

Miš mi je polje popasal,
Jojeh meni, jojeh meni,
Što budem žel?
Došla je maca s mačići,
Pojila j' miše s mišići.
Miš mi je polje popasal,
Jojeh meni, jojeh meni
Što budem žel?
Došla je lasa s lasići,
Pojila j' macu s mačići.
Miš mi je polje popasal,
Jojeh meni, jojeh meni,
Što budem žel?
Došla je lija s lisići,
Pojila je lasu s lasići.
Miš mi je polje popasal,
Jojeh meni, jojeh meni,
Što budem žel?
Došao je vuko s vučići,
Pojila j' liju s lijići.
Miš mi je polje popasal,
Jojeh meni, jojeh meni
Što budem žel?
Došao je medo s medići,
Pojila j' vuka s vučići.
Miš mi je polje popasal,
Jojeh meni, jojeh meni,
Što budem žel?
Došao je Kranjac s Kranjčići,
Pojila je lava s lavići.
Miš mi je polje popasal,
Jojeh meni, jojeh meni.
Što budem žel?
Došao je Hrvat s Hrvati,
Pojila je Kranjca s Kranjčići.
Hrvat Kranjca,
Kranjac lava,
Lav medu,
Medo vuka,
Vuk liju,
Lija lasu,
Lasa macu,
Maca miša,
Miš mi je polje popasal
Jojeh meni, jojeh meni,
Što budem žel? *Isti.*

CCLXVII.

Našli su se tri Friuli,
Ki su Mari krunu našli;
Raj' ću krunu izgubiti,
Neg friuska ljuba biti.
Našli su se tri zidari,
Ki su Mari krunu našli;
Raj' ću krunu izgubiti,
Neg zidarska ljuba biti.
Našli su se tri mornari,
Ki su Mari krunu našli;
Raj' ću krunu izgubiti,
Neg mornarska ljuba biti.
Našli su se tri cigani,
Ki su Mari krunu našli;
Raj' ću krunu izgubiti,
Neg ciganska ljuba biti.
Naša je je crni moro;
Raj' ću krunu izgubiti,
Neg crnomorca ljuba biti. *Isti.*

Izdavatelj i odgovorni urednik K. KRISCIAK.

Tisk. SINOVI K. A...

Broj 9. U Trstu 1. Maja 1880. Godina XI.

NAŠA SLOGA

POUČNI, GOSPODARSKI I POLITIČNI LIST.

„Slogom rastu mala stvari, a nesloga sve pokvari" Nar. Posl.

Predplata s poštarinom stoji 2 for., a seljako samo 1 for. za cielu godinu. Razmjerno i for., a seljako 50 novč. za pol godine. Izvan Carevine više poštarina. Gdje se najdo najmanje 8 seljakah to su voljni, da im list šaljemo svim ukupno od jednim zarojem i imenom, darat ćemo za 70 novč. na godinu svakomu. Novci se šalju kroz poštarsku *Naznačnicu*. Ime, prezime i najbližu Poštu valja jasno označiti. Komu List nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se neplaća nikakva poštarina, napisav izvana *Reklamacija*. Tko List primа i drži, ako je pošten, to ga i plaća.

Izlazi svaki 1. i 16. dan mjeseca.

UREDNIČTVO I ODPRAVNIČTVO nalaze se

Tipografia Figli di C. Amati, via della Zonta, N. 7.

Pisma se šalju platjeno poštarine. Vlasti, dopisi i drugi spisi štampaju se ili u cielosti ili u izvadku, naime prama svojoj vriednosti i smjeru ovoga Lista. Nepodpisani se dopisi neupotrebljuju. Osobna napadanja i čisto sukromne stvari nenalazo mjesta u ovom Listu. Priobćena se pisma tiskaju po 5 novč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 novč., a svaki redak sarišo 5 novčićah; ili u slučaju opetovanja po što se pogodo oglasnik i odpravničtvo. Dopisi se nevraćaju. Uredničtvo i odpravničtvo, osim izvanrednih slučajovah, nedopisuju, nego putem svoje *Listnice*.

Govor Dra. Vitezića

prigodom proračunske razprave o srednjih školah dne 23. aprila 1880. u carev. vieću.

Visoka kućo! U sedamgodišnjoj sam periodi, odkad mi je čast pripadati ovoj kući, opetovano smatrao za dužnost, da podignem svoj glas na obranu Slavenah u Istri.

Zalibože sam dosada sasvim malo ili ništa uspjeo. Ali zato neklonim duhom „kaplja izdublja kamen ne silom nego čestim padanjem."

Tako ću se marljivo i unapred, dok nedospijem do cilja, boriti za naša prava, koja nam po zakonih od vas, moja gospodo, stvorenih pripadaju. Činim to u nadi, da će naša prava biti napokon pripoznata i od same visoke vlade. U ovoj nadi jačaju me rieči izrečene u predzadnjoj sjednici sa mini starske stolice

Osobni je to nazor, ali moram reći, da su me te rieči jako razveselile.

Moj predgovornik (g. Nabergoj) naveo je već broj, u kojem su stanovnici Primorja, najme Slaveni naprama Talijanom. Buduć sam istarski zastupnik, to ću se ograničiti na odnošaje ove zemlje.

Istra ima po zadnjem brojenju pučanstva godine 1869 uzev u obzir procent, za koji se je odtad pučanstvo pomnožilo, 256,000 do 260,000 stanovnikah, od kojih je preko *dve trećine* Slavenah i manje od *jedne trećine* Talijanah i potalijančenih stanovnikah; pripadnikah kojega drugoga plemena nema; jer ono malo činovnikah, koji su u Pulji ili kod jednoga ili drugoga kotarskog ureda nemože se uzeti u obzir.

Kako je tu sa školami?

Moj predgovornik je već u kratko o tom govorio, nu ja hoću to malo pobliže razložiti.

Broj pučkih školah je tako malen, da nije u nikakvom razmjeru sa djecom dužnom polaziti školu. To se može čitati i u vladinom izvještaju. Osim toga su one škole, koje postoje, skoro isključivo talijanske. Slavjanskih pučkih školah ima jako malo, možeš jih na prste izbrojiti.

Kako stojimo sa srednjimi školami?

Ovdje još gore, buduć nije *niti jedna* slavjanska, prem je dve trećine stanovnikah Slavenah. Obstoje dve gimnazije, ona u Kopru je talijanska, ona u Pazinu je njemačka. Osim toga jesu dve realke, u Piranu je čisto talijanska, niža realka u Pulji — u istini vojnički zavod — čisto njemačka.

Tad je još jedna specijalna škola, naime nautična škola u Malom Lošinju, koja je sasvim talijanska. Možete si pomisliti žalostnije stanje? Jeli to točno izvršivanje temeljnih državnih zakonah, artik. 19. istih zakonah, kojim su se gospoda od one (lieve) strane tako hvastali?

(Govornik polemizira proti govorom njemačkih zastupnikah gg. dr. Rechbauera i Haase-a pak nastavlja:)

Dolazim sada na stvarni predmet svojega govora, na pazinsku gimnaziju.

Ova gimnazija je njemački organizirana; njemačka gimnazija u zemlji, gdje nema niti jednoga Niemca! Neprotuslovi li to svakom razboritu i pedagogičku načelu, pisanom i naravskom zakonu?

Ipak mislim, da je skrajne vrieme, da se ta gimnazija već jednom pretvori u *hrvatsku* gimnaziju. Talijani imaju svoj gimnazij u Kopru, prem sačinjavaju samo treći dio stanovničtva; a *Hrvati*, kojih je preko 160,000, dakle dve trećine, nemaju niti jednoga u svojem jeziku!

U Dalmaciji ima samo 20,000 Talijanah ili bolje rekuć talijanski govorećih stanovnikah, koji su do pred malo imali dve do tri gimnazije; Kočevje, kotar gdje ima po prilici 20,000 stanovnikah, ima svoju realnu gimnaziju a 160,000 istarskih Hrvatah da neće dobiti svoje gimnazije? Moja gospodo! Proti takvoj uredbi, kakva je na pazinskoj gimnaziji, koja protuslovi svakom pedagogičkom principu, koja mjesto da uzgaja, kvari vriedjajuć čuvstva pučanstva, prosvjedovao sam već češće, žalibože svagda uzalud. Što da uzmogne moj glas proti *samovolji* bivšega ministra za nastavu i njegovih kreaturah?

Njegova volja bijaše nad sve. U kratko, njihovo je načelo bilo: *„Istru moramo germanizirati, moramo otvoriti put Germaniji, a nevidjeće, da su Italiji put otvorili."* Mladi ljudi nemogu tako lahko naučiti njemački kao talijanski, tako da su prisiljeni polaziti talijansku gimnaziju a bježati njemačku.

U svojem daljnem govoru razlaže govornik potrebu, da bude i njemački učevni predmeti nu nikako naukovni jezik. Veli, da će bit možda iz početka malo djakah, ali da je to i drugdje, nu neka se uvede više pučkih hrvatskih školah. I Talijani sami žele učiti hrvatski jezik, jer su u svagdanjem doticaju sa našim pučanstvom, pak uvidjaju korist pače potrebu istoga jezika. Razlaže nadalje kako bi djeca lagje učila na hrvatskom nego li na njemačkom jeziku, te da bi se moguo onda ukinuti pripravni tečaj, gdje se mladići moraju pripravljati za njemački jezik te da bi se tim, nješto pristedilo.

Moja želja ide na to — nestavljam posebnoga predloga, ali polažem visokoj vladi na srdce — da visoka vlada toj nestašici pomogne *neka se pazinska gimnazija pretvori u hrvatsku*, na kojoj bi se koli njemački toli talijanski jezik kao učevni predmet uvesti imao.

Spominje nadalje, da je to slučaj kod hrvatske gimnazije na Rieci, gdje je i njemački i talijanski učevni predmet. Ali isto tako morao ti se i naš jezik uvesti kao učevni predmet na koparskom gimnaziju.

Opetujuć njekoje izreke iz govora ministra za nastavu g. Conrada završuje, da će i za Istrane bolje biti.

***

Naš zastupnik dr. Vitezić javio se da će govoriti i kod rasprave o proračunu za pučke škole. Buduć jih se je bilo više oglasilo a kuća popunila konac razprave to su obje strane izabrale glavne govornike. Za našu stran izabran bje grof Barrah, koji je izmed

HRVATSKE NARODNE PJESME IZ ISTRE.

30

CCLXVIII.

Albus kralj i Pavlova ljuba.

(vidi XXII. žensku pjesmu)

Tiho je more kako kal,
Va njen se vozi zlata plav;
Va zlatoj plavi Albus kraj
I s njima mnoga gospoda.
Gospoda više činjahu:
Šćegova gora najgušća,
Šćegova gora najgušća
Šćegova ljuba najlipša?
Petrova gora najviša,
Pavlova juba najlipša.
Govori Pavlu Albus kraj:
„Pojdi mi kuhat večeru:
Ja ću s tobun večerat
A s tvojun ljubun noćevat."
Kad pride Pavle žalostan,
Govori njemu Marica:
Ča si to Pavle žalostan?
Tužna sam i ja Marica."
„Rekal je moni Albus kraj,
Da mu grem kuhat večeru:
Da ću s mannm večerat,
A s tobum Mare noćevat.""
Govori Pavlu Marica:
„Neboj se, Pavle, niš toga,
Ja sam ti mlada šegjiva.
Suseda čedo rodila.
Ja ću zet čedo va ruku
I zlatni persten na ruku,
I ja ću kralja zakumit
I ću njega privarit."
Kad pride k Pavlu Albus kraj,
Mare mu pride na sustraj.
Se mu se lipo kloniše,
Z diltetom v ruki kumiše.
„Mislel sam Maru jubiti;
Sad mi se s njome kumiti." —
Darova Mari persten zlat,
A Pavlu kunu sto dukat;
Mladomu čedu zlatan pas,
A Mari kumi dobar glas. —

Tako je tu pjesmu propisao (valjda iz svoje sbirčice) seljanin vrbanski, Ivan Grškovič-Rošić. Kad ju je sabirač pred njim prodilao, reče Grškovič, da je na kraju zaboravio još ovaj stih: *I pijunu (kumčetu) sto dukat.*

Ako se dobro sjećam taj isti Grškovič je pučki pjesnik, te bi dobro da hrv Matica odkupi od njega one nesto pjesmicah. što jih ima. Ja jih neke vidjeh. Zanimive su.

Ured.

CCLXIX.

Tižbe i Piran.

U jedne susedi
Divojka mladih let;
U drugoj susedi
Junak je još mlap
Toj divojki
Tižbe ime baše;
A junaku —
Piran se zovše.
Počel je Piran
Tižbici dohajat
Počeli su judi
I od njih zgovarat.
Počela je majka
Tižbi govoriti:
„Tižbice, kći moja,
Od nauka moga,
Nedaj da mi budeš
Semu redu tuga,
Semu redu tuga,
A najviše meni!"
Majka ju zatvori
V devetu kamaru,
Da joj neće dati
S Piranom govorit.
A Piran pita :
„Susedice mile,
Susedice drage,
Kadi Tižbe moja.
Da mi je doma ni?"
„Majka ju zatvori
V devetu kamaru,
Da joj neće dati
S tobom govoriti ""
A Piran zakupi
Gusle i svirale,
Pa gre cimberlati
Tižbi pod poneštru.
Kada Tižbe začu
Piranove glasi,
Ona počne skusti
One ruse vlasi:
Kada Tižbe začu
Piranov žojni glas,
Počne spravjat tiho
I bižat s kuće van.

Trim. sb.

Starinska je priča o Piramu i Thisbi. Thisbe bijaše liepo djevojče u Babilonu, ljuba Piramova. Kad jim roditelji nedozvoliše, da se uzmu, često bi se razgovarali kroz pukotinu zida medju njihovimi kućami, te su sroke učinili, da će se naći na Ninovu grobu pod murvom. Tizba dodje prva, al polježe, jer je zagledala lava, koj je razdro govedo. Bježeć izgubi Tizba odielo, a lav ga razdere i okrvavi. Dodje zatim Piram i misleć, da je Tizbu zvier zadavila, unesreći od žalosti pod murvom. Od onda potom crvene murve. Tizba nadje mrtvo tielo dragoga i skonča se od žalosti. Ovid. Metam. 4.

Tako pripovjeda Friedrich Lübker: „Reallexikon des klassischen Alterthums."

Hrvatski pjesnik, Dinko Zlatarić pjeva o takodjer ljubav Pirama i Tizbe.

Op. ured.

CCLXX.

Divojčica, narančica
Bila, rumena,
Ondi ti je postoljica
Svilom plotena.
Na njoj spala divojčica
Bila, rumena.
Pasa junak s poli janju
Ter ju pozdravlja:
„Bog daj zdravlje, divojčice,
Bila, rumena,
Služil sam te štiri lita
Svrhu vrimena."
Otrgnula tri naranče,
Ter mu spodala.
„Još nij meni maljahnomu
Mito plaćeno!"
Zagrabila čašu srebra,
Ter mu spodala.
„Još nij meni maljahnomu
Mito plaćeno!"
Zagrabila čašu zlata,
Ter mu spodala.

ostalim i u ime našega zastupnika progovorio sledeće:

„Od strane prijatelja iz Istre izrazilo mi se je, da upozorim g. ministra za nastavu, nek bi uzeo obzir na pučko istarsko školstvo te povećao broj pučkih školah a osobito da uzme obzir da se u slavjanskih občinah uvedu i slavjanske škole.

Što se tiče učiteljske preparandije u Kopru to bi ju valjalo organizirati polag § 19. drž. temeljnoga zakona: isto tako želi gosp. zastupnik *da se na ženskoj preparandiji u Gorici ustroji odiel za hrvatski jezik.*"

***

Našemu zastupniku srdačna hvala, izrazio je želju svih hrvatskih rodoljubah Istre! Na vami je sada, rodoljubi naroda, da i vi svoju učinite, nek se čim prije oživotvori naš pravedan zahtjev.

RAZGOVOR

med Jakovom i Markom pod tadonjom pazinskom dne 18. travnja o. g.

Jakov. Dobro došao dragi Marko! Kamo vi?

Marko. Ako će Bog svetoj službi pak onda doma. Ta evo nedjelja je i liep danak, samo da bi i dobro ljeto bilo. —

Jakov. E dakle crkva naša nije za živince kad ju još te pošteni ljudi polaze kao što ste vi. —

Marko. Bog Vam prostio! Ta tko bi mogao to samo pomisliti. —

Jakov. Ne recite „pomisliti" nego je „rekao" jedan pazinski mračni kaputaš jednom kmetu neznam dali Beramcu dali Trviženu.

Marko. Pa zašto. Bog ga nevidio?

Jakov. Zato jer on tako u svojoj mračnoj glavi misli. — Došao jadan kmet u Pazin s parom volova pak nije imao gdje ih priveže a on će poruglivo doviknuti. *„goni živinu u crkvu ta crkva je za nju"!*

Marko. Bože mili ta valjda neće biti gospodin. To neći reklo ni ono pazinsko jecalo. — —

Jakov. Da, nije gospodin ni po znanju ni po mišljenju a nit po govorenju al se nosi po gospodski i htjeo bi biti. — *Nu o tom surovnjaku imao bi ti kazati još mnoge druge stvari.* —

Marko. Jeste! On mjeri po svojem laktu al mi kmeti pošteni drugačije mislimo o crkvi nego on. Što se nas tiče, vjerni ćemo ostati našoj crkvi i našim narodnim svećenikom. Škoda da ih je malo sad kad ih najviše potrebujemo! —

Jakov. O *„narodnih" svećenicih* govoriš, da pravo al — pst! Ta evo ide ovamo *Karnjel.* Da te čuje pred oltarom bi te očito nazvao: *„norcem, tupoglavcem, smutljivcem...*" Kako običaje nazivati oh! *Predobri puk,* koj ga *trpi i tusto hrani...*

Marko. Što ovaj koj sada prolazi. Jakove, ti si preostar, ja toga nemogu vjerovati! Ta valjda znade, što je crkva!

Jakov. On veli da znade, nu nezna, jer bi se inače drugačije ponašale nekoje njegove prirepine u crkvi...

Marko. Žalibože istina je. Bio sam samo jedanput u Vašoj crkvi ove korizme te nisam znao dali sam na svetom mjestu il u — njekakvom...

Jakov. Šuti molim te, nemoj dalje... nemoj mi sreće ranjati... divljačine ima u Pazinu puno... *a glavari muče a glavari neće da korak jedan učine.* — —

Marko. Stvari se dogadjaju koje čovjek nemože skoro da vjeruje...

Jakov. I ja nemogu kad vidim i čujem na svoje oči i uši što se govori i čini *a glavari muče, a glavari neće da korak učine...*

Marko. Bog im prostio!

Jakov. I Duh sveti ih razsvjetlio! dostavljam ja. —

Marko. Jakove! kako čujem sada imate nove glavare. Bit će možda bolje. Kako su izpali izbori?

Jakov. Bože daj! al mi srce obuzima neki strah, neka slutnja... Pitaš me kako da su izbori izpali? Odgovaram ti: *onako kako su morali izpasti.* Njihova stranka morala pobiediti, ama se nebo srušilo, ama se pravda gazila, ama se krv točila. Podpuhnuo tihi vjetar i odnesao naše pravde...

Marko. Kaki vjetar?

Jakov. E vjetara i vjetrenjeka ima u našoj presretnoj... puno, puno.

Marko. Prave, da su nekoji vjetri zdravi...

Jakov. Da, al ima i pogibeljnih koji ruše i obaraju.

Marko. Jeste prijatelju al ostavimo zagonetke. Kažite mi: tko je vaš načelnik gradski...

Jakov. Neznam.

Marko. Kako to? Čuo sam da je Dr. Costantini.

Jakov. Naš nije, jer *ga nismo* učinili Čuo sam da je postao neki Costantini načelnik zulûah!

Marko. Haj! i u nevolji znadeš se šaliti. Ja te danas nerazumijem niti znam koji su ti „zulû"!

Jakov. Ala si pametan. *Bit će oni koji su ga izabrali.* Mi sigurno nismo.

Marko. Pak tako počastiše sebe i njega

Jakov. Ama da po jednom tupoglavu čuškavcu!

Marko. Tko je opet ovaj?

Jakov. Nebiva u Pazinu nego malo dalje Gračišća. Aha! znadem ga. Ubogo stvorenje! Čuo sam da se kani premiestit u Pazin.

Marko. Ne u Dršćevku valjda. Jer da tamo rado odpočiva pak da misli ondje i oči zaklopiti...

Jakov. E, e, malo koristi još manje škode...

Marko. Šta hoćeš tim reći? Ja te nerazumijem.

Jakov. Al bi me razumio onaj tobožnji glavar Grdoselski, koj je na svojem doratu kao biesan letio od kuće do kuće i milom i silom turao ne samo mlade ljude nego i grbave starce na izbore u Pazin obećavajuć im javno zato novac, kruha i vina. Kukala mu majka!

Marko. A dà, čuo sam, da ima jako liepa konja, stoga je mogao brzo obaći one svoje ljude da rečem bolje — sužnje. — —

Jakov. Ima al će mu omršavit.

Marko. Zašto?

Jakov. Zato, neće naskoro imati siena, da ga nasiti. Čujte Marko! Pred nešto dana pravio mi jedan pazinski prodani razdrapanac, da je morao tako raditi, hoću reći, plesati kako su kaputaši svirali j r inače da bi joh bilo po njega. Nesmiljenace ima u Pazinu, koji znadu dobro za „grlo" („gût") dužnika slisnuti.

Marko. Pak —

Jakov. Pak tim hoću reći da bi se moglo bilo tako i našemu „šjoru Tonimu" dogoditi. Tko visoko leti, nizko pada.

Marko. Avaj meni! što moram čuti. Žao bi mi ga ipak bilo. Poći ću u crkvu i molit ću Boga za našega „šjor Tonina" da mi ga još za taj put puste...

Jakov. Nemojte se s Bogom šaliti. Za zasliepjene dužni smo marljivo Boga moliti...

Marko. Razumijem vas dobro. Bog pa opametio njega i mnoge mu drugare. Doljite u nedjelju pak ćete mi još koju pripovjediti jer vam se pristoji: Vaše su mi opazke jako mile.

Jakov. Al nisu Karnjelu. Doći ću. S Bogom!

Pogled po svietu.

U Trstu 30. travnja 1880.

U posljednjem smo broju rekli, da je ministar predsjednik, grof Taaffe, držao u carevinskom vieću takav govor, da bi se mogla od njega nečemu nadati i naša stranka, ukoprem si je uzeo u glavu, da bez Niemacah nesmi vladati. Na taj je govor sliedilo ono znamenito glasovanje, kojim mu bude uzkraćeno tako zvana razpoloživa zaklada, te tim naprosto odkazano svako dalje povjerenje i pouzdanje. Proti njemu je glasovala sva redom njemačka stranka, a naši se nisu našli u toliku broju na okupu, da nadglasuju njegove protivnike, te ga tako obrane i spase. Da li su to naši učinili navlaš, il se tako nekako slučajno dogodilo, toga mi nebi znali ni sad pravo kazati. Ali što je istina jest, da je naime grof Taaffe tom prigodom jasno uvidio, da se ustavovierska stranka nemisli s njim nikako sporazumiti, a naša da ga može kad hoće i pridržati i srušiti. Zato se je od onog dana znatno k njoj približio, a ona mu na uzdarje obećala u svakom slučaju svoju pripomoć. Pa dočim su Niemci mislili, da će morat odstupiti, ono se sad snebivaju, gdje vide, da sjedi krepće nego ikada. Prva dobra posljedica tog najnovijeg sporazumka med njim i našom strankom jest, da se počeo prilično topiti u Austriji debeli led narodne nejednakopravnosti, jer u ovo petnaest danah bude zaključeno, uvadjali malo po malo narodni jezik u srednje slovenske škole i u samo pražko sveučilište. Tko taj zaključak dobro shvati, vidit će, da smo na putu u novu dobu, pak mu se mora i sama Austrija prikazati u sasvim drugom, svežijem naime i veselijem licu. Pod konac tekuće godine bit će u svoj državi popis pučanstva, i to ne samo po glavah, kao dosada, nego i po jeziku. Mi već sad opozorujemo naše ljude na taj događaj, da paze, da nam se tom prigodom ne učini krivica, te nas nenadju manje, nego li nas u istinu ima. Opet se nista nečuje, kad će se otvoriti zemaljski sabori. U Ugarskoj i Hrvatskoj sve po starom.

U Rusiji su stvari okrenule mnogo na bolje. Grof Loris Melikov pripravlja malo po malo onu ogromnu zemlju slobodi i posvemašnjemu preporodu. Dosad se htjelo uštrkati narod skrajnom strogošću, a Loris ga Melikov glasla predobiti razboritom blagošću. Sve, što ima pokvarena i nevaljala, naime u upravi i činovničtvu, ukida i odstranjuje; a što valjala i poštena, uvadja i namješćuje. I Poljakom je pružio ruku pomirenja, a oni mu iskreno izjavili, što žele i čemu se u to ime od Rusije nadaju. Svoj toj promjeni u načinu vladanja da je uz Melikova srdce i duša sam carević prestolonasljednik. U Berlinu nisu se još ni sad oporavili od zabune, u koju jih je dovela Gland stonova u Engleskoj pobjeda. Disraeli i njegovo ministarstvo je već odstupilo

---

„Još nij meni maljahnomu
Mito plaćeno!"
Prijala ga okol' vrata,
Ter ga 'zljubila.
„Sad je meni maljahnomu
Mito plaćeno!"
Sabrao u Rakotolah p. Orlandini.

CCLXXI.

Brone i sestra joj. *)

Jeden kŕaj gospodin Drinompoji biše,
On se za istinu otenit otiše.
Pošje k Pandijanu kćer njega prositi,
Da 'ko mu ju hoće za ženu spodati.
A kraj mu odcela, da će dobre voje
Ne samo kćer, i njum blaga do voje.
Voliš li Bronćicu ali Filomenju?
Volit ću ja ju s Bronum na kamenju spati,
Nego s Filomenjum na bilih lancunih.
Volit ću ja s Bronum po gori šetati,
Nego s Filomenjum v kamari siditi.

Moja pripovjedačica, Mare Mihulja, reče mi, da se samo dovdje pjeva i da dalje ju nitko nezna; a kad ju dopjevaju, da si ramo čin pripovidaju. Evo kako ga je ona meni pripovjedala:

Sedaj se je zažélelo Broni, da bi šel dvignut Filomenu, ku je zaželela. Onda ju je tel mut dvignut i ju je po putu napastoval, a Filomena ni otela prestat voji njegovoj. Onda njoj je zitegnul zajik, da nebude mogla sestri kazat. Ona je znala pismo, pak je napisala pismo ča njuj je neverni mut učinil. A sestra Brone za učinit mutu dežpet je imela sina, ki se je zval Lonfermo. Onda ga je ubila pak ga je pol skuhala pol spekla. Onda kada je šel muž za stol obedvat pital je ženu: „kadi je Lonfermo, drago dite mojo? Neka re (gre) s menum obedvat." A žena mu odgovori: „Jijte, gospodine, Lonfermo je blizu." Onda mu ga je na jeden pjat dala pol skuhana pol spečena; a onda je on odgovoril: „ni Bog, ni svi judi z ruk mi te ne zemu!" I onda, da su se obrnuli v lastovice, i da su šli po ponoštri bitež van, i da tako sedaj računaju, da su od njih potekli lastovice. I da se za to varik lastovice crikvo drže.

Trinaj. sb.

*) Na pitu iza objeda biva tmaz „za plac". Pod večer, za „Zdravom Marijom", uhitaju se tri svatovi s kola te odidju za vrpoli vas grad, a oz to pustaju pjesma Medju latmi i ova.

Počne Mare mislit
Komu bi ju dala?
Ona ju je dala
Kŕaju gospodinu.

Mare mi merita
Konja i junaka,
Konja i junaka,
Tri sto zlatih dukat

Ova se pjesma pjeva kad idu u večer iza tanca norjesticom po gradu.

Trinaj. sb.

CCLXXII.

Riba zlatokrilna

Šaćila je Mare
Lonac marulani;
Na nju se šatila
Riba zlatokrilna.
Počne Mare mislit:
Kako bi ju jela?

Uplete mrišicu
Od svojih rusih vlas
Uplete mrišicu,
Pak jemu zibicu.
Počne kraj misliti,
Će Mare merita?

CCLXXIII.

Baba i runo.

(Zarečka)

Skočila baba prik rode,
Nosila runce va ruce,
Još ni naprav skočila,
Da si je runce zmočila
Počela j' ona Boga molitl,
Da bi runce osušilo;
Još ni naprav izrekla,
Da je runce osušeno
Počne Boga moliti,
Da bi ono oskubeno;
Još ni naprav izrekla,
Da je ono oskubeno
Počela j' ona Boga moliti,
Da bi ono spredeno;
Ptelac teče, pojače,
Preslicu nosi na rame,
A vretence v ručice.
Počela ona Boga moliti,
Da bi ono zmotano;
Još ni naprav izrekla,
Da je ono smotano.
Počela ona Boga moliti,
Da bi ono odtkano;
Još ni pravo izrekla,
Tkalac teče, pojače,
Krošnja nosi na ramo,
Pribijalce v ručice.
Počela ona Boga moliti,
Da bi ono stupano;
Još ni pravo izrekla,
Stupar teče, pojače,
Stupe nosi na rame,
A batiće v ručice,
Vodu nosi v mehčiće.
Počela ona Boga moliti,
Da bi ono šiveno, šiveno,
Još ni naprav izrekla,
Šilac teče pojače,
Lakat nosi na rame,
Škare nosi v ručice,
Iglu nosi v jakete,
A naprstnjak v žepiće,
Stolić nosi na glave,
Mizu nosi na pleće.
Počela ona Boga moliti,
Da bi se šilac utopil.
Još ni ona naprav izrekla,
Već se šilac topi, topi.
Počela ona plakati,
Ki će sukunju krojiti.
Počela ona Boga moliti.

mjesto Glandstonu i njegovim prijateljem. Jučer se otvorio novi engleski parlamenat. Čim bude gotovo ovjerovljenje da će se čitati kraljičin prestolni govor, iz kojeg ćemo najbolje vidjeti, što znači ova u Engleskoj promjena vlade i parlamenta. U Franceskoj raste sve to više razdor med crkvom i vladom. U Italiji se ministarsvo opet koleba. Po ugovoru učinjenu med Turskom i Crnomgorom, imala je ova posljednja dne 22. tek. posjesti predielje, što joj bjelu ono dosudjene u Berlinu. Ali nevjerni su Turci tako stvar udesili, da su Crnogorce pretekli Arnauti, pa sad kolji se i krvavi, ako ćeš da osvojiš, što si pošteno izvojevao. Ali Crnagora, prije nego se odvaži na taj korak, da je prosvjedovala u Carigradu i sav dogadjaj prijavila evropejskim velevlastim. Iz te bi se iskre mogla opet poroditi velika vatra na Istoku. I Turci da su se veoma uplašili radi dogadjajah u Engleskoj, pa sad da su mnogo popustljiviji naprama Grčkoj.

Franina i Jurina

Fr. Jurino, ča ti se vidi, ko narodnosti si ti, hrvatske, slavjanske al illirske?

Ju. Kud ti se navrglo to pitanje, dragi ti, ter čuješ me kako govorim. Kada hrvatski govorim, bit ću valjda i hrvatske narodnosti.

Fr. Tako je pravo, to sam si i sam mislel, al nozameri mi, da sam te pital. Čul sam da je va velikom tjednu neki kanturin na Voloskem, kada su v crekve pevali, rekal, da on neće hrvatski pevat, aš da on Hrvat ni, nego da je Slavo-Illirico, pak da mu gre laglje latinski pevat.

Ju Ej, pust ga s mirom, dragi ti, — šaronjak je to, kada neće da pripozna svojga materinskega jezika!

***

Fr. Čuješ Jure, ča ti se vidi najsmešnieje od onih mermorij, keh je šinjor Eduardino za onem ča j' pobral kopita s Kastva pustil za sobun?

Ju Znaš ča, to da je i *pismeniku*, tvojemu zemšotu, ki mu je bil prvi ajutant i kega je onako rado imel, pol prasca odnesal.

Fr. Dobro mu stoji, bože mu ga bilo samemu pojist!

Ju. Al Muzgić je bil šegaviji od njega, ni mu on daval na puf rib nè, samo se je na Kastavce jadil, da su Duardiću pašaport podpisali, zac da mu je on sam daval više dobitku za ribe, nego svi Kastavci skupa.

Fr. A, zato je toliko žesa za vrati pustil!

***

Fr. Altora, la nostra val!

Ju. Nè, naša valja!

DOPISI.

U Vrbniku *mjeseca ožujka 1880.*

Odkad se ovdje odabralo novo zastupstvo, t. j. od 20. listopada pr. god., vlada podpuno bezvladje ili anarkija, jer nije još odabran občinski odbor. Istina da se je taj odbor već birao, ali bivši načelnik nezakonito odabran, vas bi občinski odbor od namjestničtva uništen. Al taj korak visokog namjestničtva neide našoj staroj svojti ili bolje njihovim potikačem po volji; jer odabrani načelnik, koj nije dobio nego samo devet glasovah, dakle samo polovicu a i te nije dobio iz osvjedočenja nego više iz neznanja i podložnosti. Radi toga uloživše utok na ministarstvo da im odabrana načelnika potvrdi..... Ima li veće ludorije, nego li zahtjevati od ministarstva, da učinjenu nerakonitost uzakoni?! Borme, Gospodo potikači! Koji to napućujete, vam se već možđjani il mute il vodne. Da je taj novoizabrani načelnik vriedan načelničtva pokazao je i tim, što nije hotio prisustvovati jednoj od najkor ćinijih sjednicah novoizabranog zastupstva, gdje se naime razpravljalo o osušenju vrbničkog polja; za koju svrhu su se zauzeli, najprvi naši dostojanstvenici i domorodci, t. j. novoimenovani biskup Dr. Franjo Feretić i dični naš zastupnik Dr. Dinko Vitezić. U koju svrhu je već ministarstvo odredilo 4.000 f. a namjestničtvo 2.000 f. samo nek se obveže občina, da će odkupiti ona zemljišća preko kojih će ići potok. Dà, takvoj stvari, koja će prutok. Dà, takvoj stvari, koja će prupožat: cieloj občini korist, a siromašnomu i gladnomu narodu zasluzbu, nije htio prisustovati; nego je još na istom obćinskom polju učimo jedan otvor. Takvoj obćoj koristi nije htio prisustvovati, dočim je bez ikakvog prava, buduć još samo prosti zastupnik, dao protivnu izjavu na prošnju dvajuh duhovnih pomoćnikah, kojom su od višje oblasti prosili da jim se doputa stan u naravi ili naknadno u novcu Svaki plaćnik ima svoj stan budi u naravi budi u novcu; niema živina ma svoju štalu, puž vuče sobom svoju kućicu; dà, isti pas zakleo se zimi, da će si ljeti i on sagradit kuću, a Vrbnićki duhovni pomoćnici da budu bez stana!? A zašto? Jer su glasovali proti budućemu načelniku!....

Gospodine načelniče *in spe* (u nadi) mi znamo, da to nije vaša berita, što no kaže Vrbničanin, nego vaših potikačah, jer naš poljodelac nije zloban, ako ga tko na zlo nenaputi; toga radi vam ne zamieramo nego i praščamo, te samo preporučamo, da neslušate vaših potikačah, koji su uzrokom da ste se već mnogomu zamjerili, dočim ste prije sa svakim u miru i ljubavi živjeli.

Gospodi potikačem pako velimo: Kad imate svoj liepi mir, mirno ga uživajte; nitko nedira u vas, ne dirajte ni vi u tudje posle. Dok nije bilo vas ovdje, vladao je u Vrbniku mir i sloga; čim ste vi, svojevoljno ili nesvojevoljno, amo došli, eto nemira i nesloge. Ako vam je žao, da su dva svećenika u občinskom zastupstvu, te da nemožete potikati, kako vas je volja i širiti šarenjačtvo, znajte, da nisu za tom čašću težili, ko što teži, hlepi i gramzi jedan od vas za občinskim tajničtvom, nego su za to u zastupstvu, da bdiju bolje nad občinskim redom.

Čujemo, da taj budući tajnik znade više pod podplatom, nego li svi ostali Vrbničani u glavi, kao što se izjavio neki njegov rodjak. Mi bi to vjerovali, kad bi se znaje na plećih nosilo, a ne u glavi; al do sad znamo, da se znanje ima u glavi, a zloba na plećih. Stoga kaže stara latinska poslovica: „Cave a signatis." Dakle, braćo zastupnici! dajte od takovih, da vas nezavedu. Doviknite jim s onim Mletčićem: Maseara ti conosco!

X.

ČASTNOMU OTCU

STJEPANU IVANČIĆU

PROPOVJEDNIKU REDA MALE BRATIJE

U ZNAK ŠTOVANJA I HARNOSTI

NA KONCU KORIZMENOGA PROPOVIEDANJA

OVU PJESMU POSVEĆUJE

ČRESKI PUK

1880.

Kôm da Te časti slavimo,
Oče naš poštovani!
Kôm da Te pjesmi hvalimo,
Kadno po svakoj strani
Ime se Tvoje uzvisuje,
Časti se Božju bram?
Odlične Tvoje izvrstine
Začudjon svaki gleda;
Svakom Tvé znanje duboko
Čovjeku zapovieda,
Jere Tvoj um razboristi
Obsja nebeski plam.
Tko nezna, kako srdačno,
Djetinstva Tvoga u sriedu,
Majka Te Bogu posveti
U šerafinskom Redu,
Zlobnog od svieta daleko,
Grdni gdje vlada vrag?
U dienom tom perivoju
Za mladih Tvoji lieta
Krieposti Tvoje niknuše
Kô mladi pupak cvieta:
Tvoja bi žudnja jedina,
Da rasteš nebu drag.
Kad Te pak Božja providnost
Na svećeničtvo uzvisi,
Duša Tvá tad plemenita,
Da svetu Vjeru uskrisi
Gorljivo, revno prionu
Uz dušospasni rad.
Tè k nam Ti prvom doleti
Kô slavulj ljubki i dragi;
Zveći nam još u ušima
Gromki Tvoj glas i blagi,
Još Ti se divi mudrosti
Tvoj domorodni grad.
Na nebu žarko sunašce
Kako razsiplje žrake,
Naše Ti tako neznanstva
Tamne odbijaš mrake,
I kažeš mudro svakomu
Put pravi spasa svog.
Na Božje Tvoje besjede,
I na Tvoj govor sveti
Naša se srdca skrušiše,
Mrzeć na grieh prokleti,
Na križu koj da satere
Izdahnu Čovjek-Bog.
Grieha se ćemo gledati,
Kî s neba nas odmeće;
Svedjer se Boga bojati
Nit ga uvriedit veće:
To Ti je naše obećanje
Života do na kraj.
Neka nas sad blagoslovi
Blagostna Tvoja ruka
Da snidje Božji blagoslov
Svrh ovog viernog puka
Da s Tobom bude uživati
Jednoć nebeski Raj! *)

*) Mi tiskamo rado ovu pjesmu prigodnicu osim svih inih razlogah, još i radi toga, što želimo, da se ova prekrasno talijansko mjerilo nastani i u našem domu, pa da se naši mladi pjesnici, kao i oraj, po primjeru Bucolicorum zalete ćešće još nebu jasi obiske na njegovih lakih krilih ne samo s ove, nego i s one strane Velebita. Preporučujemo pako nastavitelje dobrim i radoljubivim crekvim tekstom, da napredaju u ljubavi i gojenju svoga mnoga materinskoga jezika, da nam se ćešće dopisuju njem oglase i mnogobrojno predbroje na naš list, dočim smo voljni biti jim u svem na ruke. Ured

POUKA.

Škole za poljodjelca. Pod ovim naslovom donaša „Edinost" članak, vriedan i naše pozornosti. Poljodjelcu će se nauke, da zadobije čim veće koristi od svoga truda. Poučiti narod u poljodjelstvu zadaća je na prvom mjestu pučkih učiteljah i svećenikah. Do sada malo mogu i jedni i drugi. Kod uzgoja pučkih učiteljah gleda se najveće na to, da se dobro njemački nauče; uče se razne nepotrebne stvari; a malo se obazire na poljodjelstvo. Učitelj pripravi se za gospodina, a ne za savjetnika puku To se ima promjeniti. Čovjek može biti izobražen i bez njemačkoga

---

Da bi šilac izplaval;
Još ni ona naprav izrekla,
Da je šilac izplaval.
Počela ona Boga moliti,
Da bi šal šilac krojiti,
Još ni naprav izrekla,
Da je šal šilac krojiti.
Počela ona Boga moliti,
Da bi suknja šivena:
Još ni naprav izrekla,
Da je suknja šivena.
Počela ona Boga moliti,
Da bi šal šilac do dome;
Još ni ona naprav izrekla,
Da je šal šilac do dome.
Počela je ona Boga moliti,
Da bi suknja nošena;
Još ni naprav izrekla,
Da je suknja nošena.
Počela ona Boga moliti,
Da bi sukuja kinjena;
Još ni naprav izrekla,
Da je sukuja kinjena.

Volé, sb.

CCLXXIV.

Večernja pjesmica ognja.

(Zarečka)

Pospi, pospi naše žitce, *)
Sada gromo i mi spat;
I svu noć se neprobudi,
Dokle se mi stanemo.
Kada se mi stanemo,
Bogu se zahvalimo,
Anjelu pomolimo;
Tebi ćemo dat papat
Drobno suho smrikvico. **)

Isto

CCLXXV.

Pjesarin.

(Zarečka)

Tancali su tri
Po četiri dni.
A ja nebog sam
Četih osam dni.
Ča san ja dobil,
To san i razdal
Veselim ljuden
Za moju ljubav.
A nebogoj materi
Prazno vrieću na ramo,
A nebogomu otcu
Kabanicu po hrbtu

Isto

CCLXXVI.

Djevojka i drva.

(Zarečka)

Oj divojko Jenderla,
Hodi z manom po drva.
V jamu pala i drva,
San si sukuju razdrla
Dajte, mamo, igluc.
Da si krpan sukujcu.

Isto

*) Smrika, smrikva, brieje. (Dnepro

CCLXXVII.

Djevojki predačici.

(Zarečka)

Predi, predi, héi moja,
Ćeš se brže oženit.
A za kega, mat moja?
Za mladoga volara!
Neću ga ja, mat moja:
Volarova glava
Na ostanju *) spala.

Isto

CCLXXVIII.

Ponudna djevojka.

(Pazinska)

Sunce izlaja med dvima gorama,
Jure sedi med dvima ljubama.
Prva mu je na rukah zaspala,
Druga mu je s tiha zgovarala:
Uzmi mene, Jure gospodine!
Neću tebe, ponudna devojko.
Aš ti jimaš srditoga brajna.
Uzmi mene, Jure gospodine,
Ja ću brajnu lahko ugoditi.
Zavrnula mlada belo krilo,
Potekla va goru govoritu.
Pod gorami stene stezorite,
Pod stenami kače jadorite.

*) ostanje = boljšak, ctal.

Ubila je kaču jadovitu,
Natočila je dve čaše jada,
A tretu je jada i čemera,
Pak potekla brajnu, i mu rekla
Pij ti brajno, tega črna vina!
Pij ti sestro, ač si mi starija!
Pij ti brajne, ač si mi trudnija!
Još ni brajno vina ni pokusil,
Zvrnul se je na zemljicu črnu.
Teče mlada Juri gospodinu:
Uzmi mene, Jure gospodine!
Ja sam brajnu lahko ugodila
Neću tebe, ponudna devojko!
Svojega si brajna otrovala.
Pak biš mene jadnega junaka.
Proklet budi, Jure gospodine!
Sada nimam brajna, ni dragega.

Isto.

CCLXXIX

Svekrvica i nevjesta.

Zarečka)

Svekrvica rano stane,
A nevesta brumna spi:
Mlada bi se rado stala,
Al' joj dragi nopuši:
Pospi, pospi, moja draga,
Još ti bela zora ni.
Svekrvica vodu nosi,
A nevesta brumna spi. itd.

jezika. Učitelja ima se odgojiti u narodnom jeziku, da bude mogao djecu učiti čitati, pisati i računati, da njim već mladim koje zrnce dobre nauke u poljodjelstvo usadi. Vriednost svojih naukah imao bi i praktično pokazati. A to bi mogao učiniti, kad bi komad zemlje dobio za obdjelavanje te kad se nebi mnogo iz jednoga mjesta u drugo seliti morao. Častnim i zaslužnim našim svećenikom uzelo se je škole. Obćine su usljed toga sa školskimi nameti preveć obterećene. Škole su jedva bolje, dapače, one su, po sudu mnogih, gore nego li prije. Po svoj prilici morali će se bar dielomično povratiti na staro. Svakako pako imalo bi se nastojati, da se kod odgajanja svećenikah obzir uzme na poljodjelstvo.

Različite viesti.

Svečani komers priredjuju u Zagrebu dne 30. aprila 1880 sveučilištni gradjani „pristaše stranke prava" u slavu Petra Šubića-Zrinskoga bana i Šurjaka mu Frana Krsta Frankopana.

Leopoldovci. Dne 22. aprila stiže iz Bosne u Zagreb zagrebački regiment nadvojvoda Leopolda br. 53 te bi sa velikim slavjem primljen. Na kolodvoru pozdravi četu zagrebački načelnik g. Mrazović, gdje spomenu kako su se i opet Hrvati izkazali oslobadjajuć svoju braću.

Drugi dan bio svečani banket i kazališna predstava narodne opere „Zrinjski". Znaju Hrvati štovati svoje junake!

Iz Kastva. Doznajemo, da tamo idu postovi dobro, samo da nisu stvari sa odpuštenim Cuderom u redu. Za sada nećemo iz reserve sa tim štićenikom njekojih oblastih, nu upozorujemo dotičnu oblast, koja je već *službeno* obavještena, da postupa kako valja i kako zakon nalaže te se je nadati, da neće bit i u ovakvoj škakljivoj stvari pristrana. Za sada dosta.

Dvadesetpetgodišnjica Iv. pl. Zajca. Slavljeni hrvatski skladatelj Iv. pl. Zajc slaviti će 4 svibnja 25 godišnjicu svoga muzikalnog rada. Taj dan biti će upravo 25. god. što se je u Milanu prvi put pjevala prva njegova lirička opera „La Tirolese". Zajc bijaše onda još učenik milanskog konservatorija te kad je ravnatelj med učenike istog zavoda razdielio bio libretto pomenute opere da ovi uglasbe, dobi Zajc prvu nagradu. Od tada proteklo je dakle 25 godinah, a Zajc, gledajuć na svoju liepu prošlost, danas se može nazvati savršenim umjetnikom i učiteljem. Zajca rodila je hrvatska zemlja, al izprva činilo se, da će i s njim biti ono isto, što sa stotinami drugih hrvatskih talenatah, — da će pronositi tudju slavu. Zajca imala je najprije Italija, a od tuda morao je proć još kroz Njemačku, da se stalno u domovinu povrati. Zajc, došav u domovinu, prvu si je zadaću postavio stvoriti bolje dane hrvatskoj glasbi. Što je veliki Lisinskiev duh tok smišljao, to je Zajc izveo *Zajc stvorio nam je hrvatsku operu!*

Svojim neumornim radom, koji je dostojno ovjenčan njegovim „Zrinskim" i „Ljiljankom", biti će Zajc uzorom i poznijemu potomstvu. Iza sebe ima on do sada 9 operah, 15 operetah i do 450 drugih liepih kompozicijah. U najdalje i u najzabitnije krajeve hrvatskog roda doprla je Zajčeva pjesma, a s njom i častno ime njegovo! „U' boj!" „Živila Hrvatska!" pjevaju se danas svuda, dokud hrvatski jezik dopire.

Zajc je miljenik hrvatskog roda mitnik hrvatskih vilah. 4. svibnja vriedno je, da ga čitav narod hrvatski oduševljeno pozdravi, te da mu s nami zajedno zaželi i zlatni viek svog muzikalnog rada doživiti u sretnijoj domovini Hrvatskoj!

LISTNICA.

Gosp. dopisniku iz Barbane: Premda je poznato, da je vaš dobri „krnjel" protivan svemu, što je hrvatsko, to ipak nemožemo vaše priposlano tiskati radi njekojih navedenih činah, o kojih trebalo bi dokazah prije nego li se na svietlo iznese! Opišite jednostavno kako stvar stoji.

Gospodinu, koji nam je priposlao političku pjesmu. Kao što već i sam naslov „hrvatske nar. pjesme iz Istre" sakupili smo jedino narodne i njekoliko umjetnih al od naroda već poprimljenih pjesamah, koje se pjevaju i čuvaju u Istri i kvarnerskih otocih. A i onako ćemo skoro zaključit.

Častnim crkvenim oskrbničtvom.

Crkvenimi je zakoni naredjeno, da se u crkvah rabe za službu božju svieće, koje su jedino iz voska. Pošto se pako od nekoliko godinah počelo mješati u vosak, koji ima služiti za pripravljanje crkvenih svićah, mnogovrstni tuk; podpisani željom, da po crkvenomu zakonu posluži svim crkvenim oskrbničtvom pravimi svićami iz čista voska, zaprosio je ovdješnju sl. nadbiskupsku kuriju, da bi ona blagoizvoljela nadzirati njegove svieće I. vrsti (I. compimento), koje bi imale služiti za crkvenu porabu. I doista, sl. nadbiskupska kurija primi tu ponudu dekretom od 28. marča t. g. broj 466 ustanovivši posebnu nadzorničku komisiju, koja će uvjek skrbno paziti, da moje svieće I. vrsti (I. compimento) budu baš iz prava čista voska.

Takove su svieće vriedne svake pohvale, ne samo zato, što su iz čista voska, nego još što mirno i po malo gore, nekaplju i nekidaju se, vlastitosti, radi kojih i bjehu odlikovane u raznih izložbah.

Podpisani providjen je uvjek velikom zalogom takovih svićah svake veličine i debeljine, a još k tomu i duplirah, uskrsnih i slikanih svićah svake vrsti. A da bude č. crkvenim oskrbničtvom laglje, podpisani činit će doći svieće, svim onim, koji ga kakvom naredbom počaste, u najbližnju železničku postaju, poštu, il luku i to bezplatno (franko) i prosto svake vozarine uz cienu f. 2.50 kilogram (dakle f. 1.40 funt) plativši račun u vrieme 2 mjesecah, a kašnjim će se isplatam računati 6 po sto god. interesa.

Ako bi tko želio svićah niže vrsti, lahko ga poslužim onimi II. vrsti, rečenih „sottana" po f. 2.20 kilo, kanoti i bielimi III. vrsti po f. 1.80 kilo istom pogodbom kao odzgor.

Nahodi se kod mene takodjer skladišće križnih putah u oleografiji pozlaćenimi i rujavimi okviri razne veličine po baš spodobnoj cieni, kanoti i izvrstna tamijana i drugih stvari za crkvenu rabu.

U Gorici (Görz) mjes. oktobra 1879

Alojzio Bader

svićar Sjeminarska ulica broj 125.

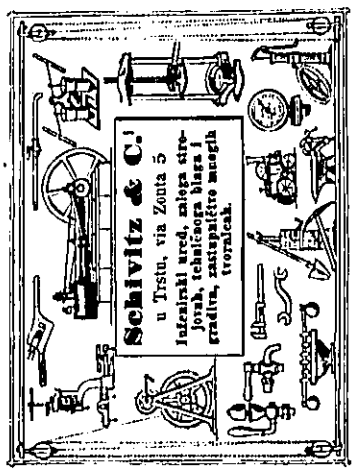

Tčk Novacah polag Borso u Trstu

od 16—29. Aprila 1880.

Dne	Cardahali (celisi)	Napoleoni	Lire stet.	Prid srebro (agio)
16	5.53	9.47	11.94	—
17	5.55	9.47	11.94	—
18	—	—	—	—
19	—	9.49	—	—
20	5.55	9.48	—	—
21	5.56	9.47	11.94	—
22	5.56	9.47	11.94	—
23	5.56	9.47	11.94	—
24	—	9.47	—	—
25	—	—	—	—
26	5.57	9.49	11.99	—
27	5.55	9.49	—	—
28	5.57	9.49	11.97	—
29	—	9.49	11.97	—
30	—	—	—	—
1	—	—	—	—

Pregled tršćanskoga tržišća.

dne 29 Aprila 1880.

		OD for.	OD nč.	DO for.	DO nč.
Vosak primorski i ugarski	za 100 klg	—	—	—	—
Kafa Portoriko	„	108	—	120	—
S. Domingo	„	80	—	94	—
Rio polag vrsti	„	71	—	90	—
Cukar austrijski	„	34	50	38	—
tučeni	„	31	—	32	50
Crietje trave buhače (Grisantemo)	„	140	—	180	—
Naranče skrinjica	„	14	—	17	—
Karube puljozke	za 100 klg	5	50	7	—
levantinske	„	—	—	—	—
dalmatinske	„	—	—	—	—
Smokve Kalamata	„	—	—	16	—
puljozke	„	14	—	15	—
Limuni skrinjica	„	4	—	6	50
Bademki ilitti mendule palj.	za 100 klg	110	—	114	—
dalmatinske	„	—	—	—	—
Lešnjaci	„	30	—	40	—
Šljive	„	17	—	19	—
Pšenica ruska	„	13	—	13	50
ugarska	„	—	—	—	—
galačka	„	—	—	—	—
Kukuruz (turkinja) ruski	„	8	15	8	25
ugarski	„	8	50	9	—
Raž	„	9	—	9	20
Ječam	„	8	—	11	—
Zob ugarska	„	8	30	9	—
arbanaska	„	—	—	—	—
Pasulj (fažol), polag vrsti robe	„	12	—	13	50
Bob	„	—	—	—	—
Leća	„	13	—	13	50
Oriž talijanski	„	17	50	22	—
inglezki (kitajski)	„	15	25	17	—
Vuna bosanska	„	80	—	100	—
morejska	„	120	—	—	—
arbanaska	„	110	—	115	—
istarska	„	—	—	—	—
Pasko koruško jelovice	„	60	—	92	—
štajersko	„	44	—	72	—
Grodo	„	14	40	14	—
bukovice	„	8	—	12	20
Ulje italij. nižje vrsti	za 100 klg	45	—	46	—
najbolje	„	60	—	73	—
srednje vrsti	„	—	—	—	—
dalmatinsko	„	—	—	45	—
istarsko	„	46	—	—	—
Kamono ulje u barilah	„	10	—	—	—
u kasotah	„	12	—	—	—
Kože strojeno naške	„	165	—	185	—
suho volovje naške	„	110	—	134	—
dalm., ist. i bos.	„	70	—	100	—
janjoće naške	za 100 kom.	—	—	—	—
dalmatinske	„	50	—	80	—
kozje	za 1 klg	—	65	—	70
vunene slano	„	—	60	—	65
suho	„	—	55	—	60
zečje za 110 komadah, u srebru		25	—	31	—
Dakalar	za 100 klg	24	—	30	—
Sardele i barili	„	16	—	24	—
Vitriol modri	za 100 klg	20	—	27	—
zeleni	„	—	—	—	—
Maslo	„	85	—	89	—
Loj dalmatinski i naški	„	37	—	39	50
Salo	„	—	—	—	—
Mast (salo rastopljeno)	„	51	—	53	—
Slanina	„	47	—	53	—
Rakija stoittar (100 litarah)	„	—	—	—	—
Galvići istarski	za 100 klg	30	—	—	—
Ruj naški	„	8	—	—	—
istarski	„	7	—	7	75
Liše od javorike	„	12	—	14	—
Vinske strgotine (Gripula)					
sploh	„	31	—	46	—
Med	„	—	—	—	—
Lumber (jabučice od javorike)	„	12	25	13	—
Pakal barli od 100 klg	„	3	75	9	—
Cunjo (Straco)	za 100 klg	2	—	18	—
Katram dalmat.	„	14	—	16	—

Svekrvica kuću mete,
A nevjesta brumna spi. itd.
Svekrvica brzo prede,
A nevesta brumna spi. itd.
Svekrvica ručnju kuha,
A nevesta brumna spi. itd.
Svekrvica u red stavi
A nevesta brumna spi. itd.

Isti.

CCLXXX.

Naranča.

(Zarečka.)

Naranča se vetru moli,
Da ju vetar ne sprelomi,
Jer je ona obrodila:
Svaka grana po naranču,
A na vrhu tri, četiri.
Na vršiću sokol sedi,
Pod narančom slavić poje,
Ljuba svoju k sebi zove.
Ljuba mu je govorila:
Čula jesam tužne glase,
Da mi se ti na put spravljaš.
Srčni ljubi, moj predragi!
Komu mene ti ostavljaš?
Ah predraga ljuba moja!
Daleki su puti moji;
Ti hoditi nebiš mogla. —
Letati ću s tičicami
Ak' su puti po goranı,
Plavati ću z ribicami,
Ak' po moru su ti puti.

Isti.

CCLXXXI.

Vižlica*) ilitti klatuša djevojka.

(Bersečka.)

Vižlica me prosi, da ju ja uzamen,
Ljudi mi govore, da postolce nima.
Ja postolce jiman, ki mene uzame.
Vižlica me prosi, da ju ja uzamen,
Ljudi mi govore, da kalceto nima.
Ja kalceto imam, ki mene uzamo.
Vižlica me prosi, da ju ja uzamen,
Ljudi mi govore, da stomanjo nima.
Ja stomanju iman, ki mene uzame.

(I tako se pjeva napried o ostalom ženskom ruhu.)

Isti.

*) Vižlica od riječi vižat ili vižlo = lovački pas, znamenuje djevojku klatuša.

CCLXXXII.

Svirale.

(Zarečka. Inačica LXXIX. str. 77.)

Stojte na veselo, Draga bratjo naša!
Draga bratjo naša, Bila Katarina,
Bila Katarino!
Majka za to pita,
Majka za to pita,
Si li namorana?
Ako san, al' nisan,
Ne grem se hvalečat',
Ne grem se hvalečat'
Ni ljuden pravečat,
Ni ljuden pravečat,
Da iman ružicu,
Da iman ružicu
Kiticu bašeljka.
Poslušajte divojke,
Ča svirale govore;
Poslušajte divojke,
Ča svirale govore:
Gojte kose, divojke,
Gojte kose, divojke;
Pojti van je od majko,
Pojti van je od majke
Za te tnje junake!

Isti.

CCLXXXIII.

Radićeva rožica.

(Zarečka.)

Radićeva rožica
Stala je na stoničcu,
Zagledala plavičicu;
Va plavčici mladića,
Ki se je zadavil
Va peru od radića.
Plavi, plavi plavčica
I doplavi mladića.
Mi nosimo venčicu,
Da venčamo junaka,
Ki se je zadavil
Va peru od radića.

Isti.

CCLXXXIV.

Inačica.

Radićeva rožica
Rada bi se trgala,
I divojkan govori:
Trgajte me, divojke,
Dokle ste vi mlajahne.
Aš kad budete stare,
Ki će mene trgati?
A mene će trgati
Družba ka bude z manon.
Ah družbo, družbice,
Divojčice, mladice,
A kad' mene nebude,
Ki će mene trgati?
A mene to trgati
Ti junaki, mladiči;
Ali junaki mladi
Grdo mene trgaju,
Za klobuk me stavljaju.
Kad po putu hodiju,
Va prah mene hitaju,
I z manon se rugaju.
A vi drage divojke,
Kada me vi trgate,
Nedajte me junakom,
Neg me dajte divojkan.
Ke se z manon dičiju
I va njadrih nosiju.

Isti.

Izdavatelj i odgovorni urednik K. KRISCIAK. Tisk. SINOVI K. AMATI.

Broj 10. U Trstu 16. Maja 1880. Godina XI.

NAŠA SLOGA

POUČNI, GOSPODARSKI I POLITIČNI LIST.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari" Nar. Pos.

Predplata s poštarinom stoji 2 for., a seljake samo 1 for. za celu godinu. Razmierno 1 for., a seljake 50 novč. za pol godine. Izvan carevine više poštarina. Tuđje se najde najmanje 8 seljakah te su tolmi, da im list šaljemo svim ukupan od jednim zavojem i imenom, davat ćemo za 70 novč. na godinu svakomu. Novci se šalju kroz poštarsku *Naznačnicu*. Ime, prezime i najbližu Poštu valja jasno označiti. Komu List nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se neplaća ikakva poštarina, napisav izraza *Reklamacija*. Tko List prima i drži, ako je pošten, to ga i plaća.

Izlazi svaki 1. i 16. dan mjeseca.

UREDNIČTVO I ODPRAVNIČTVO nalaze se

Tipografia Pigli di C. Amati, via della Zonta, N. 7.

Pisma se šalju platjene poštarine. Vieści, dopisi i drugi spisi štampaju se ili u cielosti ili u izvatku, samo prama svojej vriednosti i smieru ovoga Lista. Nepodpisani se dopisi nepotrebljuju. Osobna napadanja i čisto sukromno stvari nemaju mjesta u ovom Listu. Priobćena se pisma tiskaju po 5 novč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 novč., a svaki redak suviše 5 novčićah; ili u slučaju opetovanja po što se pogodo oglasnik i odpravničtvo. Dopisi se ravnaju. Uredničtvo i odpravničtvo, osim izvanrednih slučajevah, nedopisuju, nego putem svoje *Listnice*.

Pazinska gimnazija.

U zadnjem broju priobćili smo našim čitaocem govor našega zastupnika na carevinskom vieću o srednjih i pučkih školah. Sa svih stranah dolaze nam pripoznanice ob istoj stvari. Njekoji provincijalni talijanski listovi razpravljahu isti predmet te nepobiv nićim naše zahtjeve dozivaju samo u pamet, da je Istra većinom talijanska te se sude, što nije nijedan talijanski zastupnik Istre na car. vieću pobio il prigovorio govoru dr. Vitezića! Što će da proti istinitim faktorom navedo? Smatrali su za najbolje, da šute, kad valjda i oni sami vide, kako se pravedni naši zahtjevi. Nismo mi trećini istarskih Talijanah zavidni, što imaju svoju gimnaziju i realku nego nas blizu dve trećine Hrvatah i ono nješkoliko Slovenacah tražimo sveto pravo, da uzmognemo i mi u ovo doba prosvjete i napredka uzgojiti svoju djecu u svojem materinjem jeziku! A što se napokon traži? Ono što nam je već art. 19. temeljnoga zakona o pravu gradjanah od 21. decembra 1867 pripoznao. Dakle što nam već po zakonu pripada moramo toliko moljakat, da se to već jednom izvrši. A i koliko se opet zaprekah tu neće naći!

Talijani imali bi nam najmanje biti protivni, budući oni pristaše tako zvane ideje narodnosti morali bi želiti, da se svačija narodnost podigne, a s druge strane nije se bojati, da će se Talijan pohrvatiti nego nam je do toga, da spasimo naš narod.

Na pazinskoj gimnaziji vlada sada njemština, u Istri gdje Niemacah nema!

Što sagriešismo rebu gori, da nas takav udes mori? Prošla su već ona vremena gdje se nam predbacivalo, da nemamo razviloga jezika, dostatno učevnih sredstvah.

Mladici svršiv hrvatsku gimnaziju il realku dolaze na austrijska i njemačka sveučilišta, pak dobro svršavaju svoje nauke i polažu izpite u njemačkom jeziku ali se i dièe, što su primili svoj prvi uzgoj u maternjem jeziku, koji nad sve ljube, a nam da se prvi uzgoj pruža u tudjem jeziku. Oh kako bi Niemci gledali, kad bi morali polazit skole, gdje nebi bio učevni njemački jezik! Zar će istarski Hrvati biti uvjek prisiljeni slati svoju djecu na koji zavod u Hrvatsku želeć ju uzgojiti u narodnom duhu. A nepripinasamo li i mi državnim terelom?

Neka se jednom mrtvo slovo zakona oživotvori. Gimnazija pazinska ima se, ako ne na jednom, to postupice odmah pohrvatiti t. j uvesti u prvi razred hrvatski jezik kao učevni a talijanski i njemački kao obligatni jezici. Ukinuti se onda može pripravni tečaj, koji i onako nije za drugo, van da se naša djeca vježbaju njemački, da uznogu stupit u njemačku gimnaziju! Pa da se ga u jednu godinu nauči?! Jeli odgovara pedagogičkim načelom, da se mladicu predava najpotrebitija duševna hrana u jeziku, kojega nerazumije? Kako se ripi t. zv. ustavovjerna njemačka stranka u Beču, što j' ministarstvo odustalo od zahtjeva, da se podupiru njemačke normalke u Zadru i Dubrovniku a nam se nedaju sredstva, da podignemo koju svoju normalku! A mnogo još gore s našimi učiteljicami, kojim nije niti dano, da se mogu pripraviti za učiteljice hrvatskih škola.

Poče doduše vijati malo nam povoljniji vjetar, uvidjaju dobrovoljno ili nedobrovoljno, da se nedaju narodi ni duševno ubiti, pak se nastoji, da se najbitnije potrebe svakomu pruže.

Nemamo velikih nadah ali će se valjda nješto i za nas učiniti. Budimo radini i težimo dalje.

Zemaljska podpora.

135.000 podpore pokrajini. Negdje mjeseca marća t. g. imao sl. zem. odbor sjednicu, u kojoj je uztvrdio, da je primio od visoke vlade 50.000 for. podpore za pokrajinu.

Pitao je drugih odlučenih 50.000, i igrazio želju, da mu se ostalih odlučenih za Istru, 35.000 u mjesecu aprilu dostavi. Taj novac nije darovan neg posudjen. Taj novac morati će pokrajina u svoje vrieme povratiti, a povratiti će ga morati sve obcine, svi stanovnici Istre bez razlike narodnosti. Kako je sl. odbor razdielio te novce, o tom će odgovorati zemaljskomu saboru. Nam nikad draže, nego ako budemo se osvjedočili, da se je taj novac po cieloj pokrajini razmjerno razdielio. Jur sada bi nam ipak drago bilo saznati, koje i gdje su se radnje tim novcem poduzele? Ima u Istri kotarah, ima obćinah, ima selah, koja su bez cestah, bez zdjemacah itd. Ima osobito obćinah, koje nemogu sagraditi školskih zgradah pri svoj svojoj dobroj volji. Ako sl. zem. odbor sbilja želi, da se sav narod u Istri, i hrvatski, naobrazi; ako mu nije samo do talijanskih škola, ako nije njegov izgovor, nemože se škole ustrojiti dok su obćina nesagradi školske sgrade, samo puki izgovor, smierajući na to, da Hrvati u Istri u tmini ostanu: onda bijaše mnogim obćinam priteći na pomoć tim pokrajinskim novcem. I to ime podigao se je glas u našem listu za školsku sgradu u Krkavcah. Jeli se taj glas uslišao? Jeli se uzelo u obzir druge obcine, nalazeće se u istom stanju kao i Krkavce? Takovimi podporami, koje ne presižu velikih svotah, dvoje bi se postiglo: korist tijuu, utaženje glada; korist trajnu, izobraženje narodnje. Nebi li se bar sa zadnjih 35.000 for pokrajinske podpore prema tomu radilo?

Dogadjaji u Kastvu.

Iz posve pouzdana izvora doznajemo sledeće: G. Cuder bivši njeko vrieme delegat slavne junte imajuć najtoplijega zastupnika u osobi c. k. kapelana dr. Petrisa na Voloskom — čovjek, kojega se je obćine gledala već iz početka na sve načine otresti ali zato i dosta pretrpila, čovjek, kojega svaki čitaoc „Naše Sloge" i nehoće

HRVATSKE NARODNE PJESME IZ ISTRE.

31

CCLXXXV.

Djevojka pita djevojku koga bi ubrala.

(Zarečka.)

Divojčice, rožice!
Kega biš ubrala?
Biš li tela Pazinca?
Rožice, oj rožice!
Pazinca nikad nijenega;
Pazinci su jamari,
Pazinca nikad nijenega!
Divojčice, rožice!
Kega biš ubrala?
Biš li tela Gorograjca *)
Rožice, oj rožice!
Gorograjca nikad nijenega;
Gorograjci su olitari **)
Gorograjca nikad nijenega!
Divojčice, rožice!
Kega biš ubrala?
Biš li tela Lindarca?
Rožice, oj rožice!
Lindarca nikad nijenega;
Lindarci su sohari ***)
Lindarca nikad nijenega!

Divojčice, rožice!
Kega biš ubrala?
Biš li tela Gračišćana?
Rožice, oj rožice!
Gračišćana nikad nijenega;
Gračišćani su gospoda,
Gračišćana nikad nijenega!
Divojčice, rožice!
Kega biš ubrala?
Biš li tela Pićanca?
Rožice, oj rožice!
Pićanca nikad nijenega,
Pićanci su truoplesari *)
Pićanca nikad nijenega!
Divojčice, rožice!
Kega biš ubrala?
Biš li tela Gologrčana?
Rožice, oj rožice!
Gologrčana nikad nijenega;
Gologorice, oholice,
Gologrčana nikad nijenega!
Divojčice, rožice!
Kega biš ubrala?
Biš li telo Pažana?
Rožice, oj rožice!
Pažana nikad nijenega;
Pažani su torbari,
Pažana nikad nijenega!

Divojčice, rožice!
Kega biš ubrala?
Biš li tela Borućana?
Rožice, oj rožice!
Borućana nikad nijenega!
Borućani preditani,
Borućana nikad nijenega!
Divojčice, rožice!
Kega biš ubrala?
Biš li tela Previšana?
Rožice, oj rožice!
Previšana nikad nijenega;
Previšani hlopolani *);
Previšana nikad nijenega!
Divojčice, rožice!
Kega biš ubrala?
Biš li tela Cerovca?
Rožice, oj rožice!
Cerovca nikad nijenega;
Cerovci su blatari;
Cerovca nikad nijenega!
Divojčice, rožice!
Kega biš ubrala?
Biš li tela Novačana?
Rožice, oj rožice!
Novačana nikad nijenega;
Novačani žabarani,
Novačana nikad nijenega!
Divojčice, rožice!

Kega biš ubrala?
Biš li tela Kršikljana?
Rožice, oj rožice!
Kršikljana nikad nijenega;
Kršiklja je smrekvarija,
Kršikljana nikad nijenega!
Divojčice, rožice!
Kega biš ubrala?
Biš li tela Grdoseljana?
Rožice, oj rožice!
Grdoseljana nikad nijenega;
Grdoseljani su oputari, *)
Grdoseljana nikad nijenega!
Divojčice, rožice!
Kega biš ubrala?
Biš li tela Botunežana?
Rožice, oj rožice!
Botunežana nikad nijenega;
Botunega, gladarja,
Botunežana nikad nijenega!
Divojčice, rožice!
Kega biš ubrala?
Biš li tela Zarečana?
Rožice, oj rožice!
Zarečana bim ubrala;
Zarečani paliskari **);
Ač bim bila kruha sita.

Valt. sk.

*) Staropazinci.
**) Nimaju samnja, su ga za obra prodali
***) Onđje bijaše nekada veh sud

*) oputa
**) palička

Kraj

pozna, udaljio se je nakon što je bio sa službe svrgnut, potajno iz Kastva nehtijuć ni doći na glavarstvo, da položi račun o svojih stvarih prem je bio i od samoga c. k. vlad. povjerenika g. Simziga pozvan. Evo što nam je učinio ovaj **od oblastih nam narinuti čovjek.** Kapetanat dao nalog glavarstvu, da utjera globe za šumske prekršaje. Pouzdavajuć se glavar u njega kao tobožnjega juntinog delegata izručio mu utjeranje tih globah. Cuder je tjerao i njekoje svote odpravio kapitanatu, **ali ima liepa svotica utjeranoga all nelzručenoga novca.** Koliko je toga, to glavarstvo nije u stanju precizirat, jer nije izručio sve papire u redu. Na glavarstvu se niti nezna, koliko je novca poslao na Volosko! Što je učinio jednomu Klanjcu, što da je njegova majka *naknadno* platila, nečemo govoriti. Bivši vlad. povjerenik i upravitelj občine g. Simzig prijavio je službeno negdje oko 8. aprila 1880 cielu stvar o Čuderu na kapetanat. Što će onda misliti občinari ob onih oblastih, koje su ovakvoga čovjeka amo poslali i tako ga **protežirali!?** Uzev u obzir §§. 181 i 182 kaznenoga zakona i buduć nemožemo još znati, ako je što učinjeno, to pitamo sl. kapetanat na Voloskom, jeli je stvar o Čuderu već **predana c. k. državnom odvjetniku?**

DOPISI.

Iz Buzeščine dne 5. aprila 1880.

Koliku strašnu nevolju morali su pretrpiti naši ljudi ove zime radi posve slabe lanjske ljetine, znadu dobro svi oni, koji žive med bjednim narodom, a znadu i štioci „Naše Sloge“ od koje nije broja izašlo već više od pol godine, a da nije od raznih krajevah bila opisana najcrnjimi bojami. Glada i bjede je još bilo, ali čim su nastali topliji dani i narav se počela micati i zeleniti, porodila se i nada u sreću, da će ova godina sretnija biti, i tim se narod srca i kriepi.

Nedao Bog, da se već ikada povrati nevolja, koja je skorom sretno prepatjena. Kažem *sretno prepatjena*, jer smo uprav sretni, da nisu ljudi umirali od glada. I ta strahota bi se i dogodila bila da nije ljubav krstjanska na pomoć pritekla. Došlo nam pomoći od čara i drugih milostivih osobah, i dobivale su pomoći i od velezasložnog pazinskoga Odbora za stradajuće“ osobito one seoske podobćine, koje su bliže Pazinu. Koli milo pak nas iznenadilo kad i uprav pred Vazmom, tom toli veselom svetkovinom, stigne znamenita pomoć od braće nam Hrvatah. Poslao nam naime slavni Odbor, koji se uz dozvolu kraljevske hrvatske vlade sastavio u Zagrebu da sabire milostinje za stradajuće Istrane, for. 300. Ovim bi dodano još te for. 100, od onih koje je sakupio u Beču naš dični zastupnik na carevinskom vieću, presvjetli gosp. Dr. Dinko Vitezić. Odbor pazinski blagom naklonošću za svotu od f. 400 naručio nam u Sisku 85 vriećah kuruze. Od ovih stigne na buzetsku postaju 58 vriećah, a ostalo u Pazin, gdje je sam pohvaljeni Odbor za stradajuće u cogovoru sa dotičnimi svećenici i drugimi poštenimi ljudi razdjelio kuruzu potrebnim onih buzetskih podobćinah, koje su bliže Pazinu, t. j. Dragućа Grimalde, Račićah, Vrha i nešto Buma. Da se pako razdieli onih 58 vriećah kuruze u težini od 4526 kilogr. sastavio se u Buzetu odbor, komu bijaše na čelu m. č. g. Dekan i pokrajinski naš zastupnik, Karlo Fabris, a odbornici muži pošteni i rodoljubni, koji su dapače i svojom pripregom bezplatno peljali kuruzu od postaje do Buzeta. Odbor izabrao potrebnije u plovaniji buzetskoj a u drugih plovanijah izabrali ih dušobrižnici u dogovoru sa drugimi poštenimi muži, te bi svaki dobio listić sa župničkim pečatom, da ga Odboru prikaže na ustanovljeni dan djelitbe. U taj dan navrvilo puno naroda od svih stranah. Prije nego se započeme djelitba, reče g. Dekan narodu, da su taj liepi vazmeni dar, koj će se med potrebne porazdjeliti, poslali Hrvati po vjeri i jeziku nam brati i zastupnik istarski na carevinskom vieću, g. Vitezić. I Hrvati su lani bili pohodjeni poplavom, živinskom kugom i sušom i nije ni njih baš dobra ljetina bila razveselila, ali su ipak radostno iz svojih ustijuh odtrgali kus kruha, da ga nam svojoj bratji pošlju. Pokazali su nam tim, da nas miluju, da nas ljube; u žalosti našoj su nas razveselili: naplatio jih dobri Bog, i stostruko im povratio!

Plovanija buzetska (ima preko 4000 stanovnikah) dobila 10 kvintalah kuruze, Ianiška 7½, Ročka 4, Humska 2, Dolenjovasjanska 4, Sovinjska 5, Movražka 6 i Sočerska 6 kvint. Jedan kvintal razdielio se i med siromašnije gradjane, pak im jedan od odbora dodao, da to im Hrvati, a ne Taljani, šalju. — Baš u zgodan čas došla nam ova pomoć i toli znamenita, pak se za to, tim veća opažala radost na problieđenih i mršavih obrazih i kapale radostnice suze niz patjena lica. Ljudi se zadovoljni razišli, sazivljajući blagoslov božji na svoje dobročinitelje, bratju Hrvate.

Iz Istre, mjeseca maja.

Izjadiv njeki dan to sl. uredničtvo njeke jade hrvatskoga naroda u Istri, završilo je svoj članak tim da se je zapitalo: *ta što smo mi?* —

Naše poljodjelstvo je zapuščeno, nit se brine da se tomu pomože, kako valja.

O obrtu nejma skoro nit govora.

Trgovini jur po tom manjkaju neobhodno potrebite podloge.

Školah nejmamo nit pučkih.

Srednih ili strukovnih još manje.

U uredih nailazis na ljude, koji s našim čovjekom nit rieči progovoriti neznadu.

Da bi Hrvate u Istri sud hrvatski pozivao i hrvatski mu odluku slao; da bi politička vlast svoje oglase hrvatski u hrvatske občine slala; to bi bio grieh.

Da bi službene novine kad slogod smierajuća na korist občinstva hrvatski oglašivale, toga nejma.

Jedan je ured, u kojem Hrvat hrvatski govoriti može, a to je *porezni*.

Jedno je, što se hrvatski, ako i barbarski u službenih novinah oglasuje, a to je *naređenje*. — —

Eto kratka odgovora na Vaše pitanie.

Mi dajemo novčani i krvavi porez, kao i svi državljani. Mi nejmamo onih blagodati, koje drugi državljani uživaju.

Mi smo jadnici plaćajući. —

Medulinčem.

Kod zadnjih občinskih izborah pokazali ste se i osvetlali svoje lice. Sami kažete, da niste šarenjaci nego se dičite imenom vaših djedovah neumrlih Hrvatah! Težko vas je zabolilo, kad ste čuli, da je dvanajstorica dala svoj glas talijanskoj stranki i veliko nezadoljstvo porodilo se medju vami. Osobito da su se za vas nepovoljno izkazali Josip Jukopil, Anton Kirac i Mate Radolović.

Mjesto da rade u slogi sa svojim pukom, radje su protivniku pomagali nego li svojemu. Upoznao vas je narod te znati će, kakovi ste ljudi i kakove vjere. Tasta slavā prinukala jednoga, da primi od talijanske strane mjesto zastupnika a zato se svojim iznevjerio! Hinili su vas njekoji i ne bratski ostavili, ali su i oni za uvjek zaigrali.

Osviestili ste se, radite, pazite, uz takve valjane muževe neće ni naš hrvatski narod u Istri zaostati. Hvala vam!

Pogled po svietu.

U Trstu 14. svibnja 1880.

Poslje izbora delegacije, carevinsko vieće da će se odgoditi tamo do jeseni, a dne 5. lipnja da će se sastati zemaljski sabori. U ovo petnaest danah naša većina carevinskog vieća je u više prigodah dokazala Niemcem, da već negospodare sami u Austriji: što jih dakako peče da nemože gore, pa viču, ruže i psuju, kao da se ruše njihove pravice, a ono se neodstranjuju nego njihove krivice. Sad im se zamjerio i sam ministar pravosudja Stremayr, jer je na njihov upit glede uvedenja narodnog jezika u češke sudove odgovorio, da i Česi imadu pravo na jednakopravnost kao i Niemci. Iz tog se odgovora vidi, da već i Stremayr uvidja, da ministar Taaffe sjedi mnogo krepče na svojem mjestu, nego li je to dosad mislio on i s njim samoživa ustavovierna stranka. Opet se govori, da će grof Taaffe odstupiti sa sadanjim ministarstvom, pa ako li mu Car naredi, neka sastavi novo, da će pozvati u ministarstvo same činovnike. Proslih danah bilo je u Beču 120 otmenijih bosanskih Turakah, da se potuže Caru na ovo i ono, pa te tužbe da su uprav zabrinule visoke bečke krugove. To je dobro, jer kod nas u Austriji mnoge stvari idu brdjavo najviše za to, što se nepojme il nepoznaju prave potrebe naroda, već se gleda doskočiti svemu onak iz glave, sjedeć za pisaćim stolom. Čuje se, da se hrvatsko ugarska nagodba priniće svojemu kraju, samo neznamo, dali će biti njom zadovoljan hrvatski narod.

Kod nas se strah od engleske politike dobrahno slegao, jer je Gladstone pisao našemu poklisaru u Londonu grofu Karoly-u pismo, u kojem stranom opoziva stranom ublažuje nekoje rieči, što jih je izustio glede Austrije u svojih govorih prigodom engleskih izborah. Tomu se jedni vesele, a drugi čude. Ali nije se čemu ni veseliti ni čuditi, dokle se nezna, što je Karolyi obećao Gladstonu, da iznami od njega ono pismo. Da nas tko krivo nerazumije, izjavljujemo, da nismo posljednji, pa da neimamo ovaj put, govoreć o engleskih izborih, drugo pred očima nego Tursku i našu u Turskoj braću. Bismark se zaratio sa njemačkim parlamentom, pa da mu nesmeta, poslao ga liepo kući, neka drugi put dobro promisli prije, nego li u čem prigovori. Ali si svim tim bi reći, da je njegova zviezda počela mrknuti, jer mu se prigovaralo na neobičan dosad način

---

CXLVII.

Hodi kud ti j' drago

di kud ti drago — priti ti je u Kaldir:
de su divojke — ke kopaju krompir.
di kud ti drago — prit ti je v Motovun:
de su divojke — nimaju ni botun.
Hodi kud ti drago — prit ti je u Bulje:
Onde su divojke — nimaju košulje.
Hodi kud ti drago — prit ti je u Poreč:
Onde su divojke — nevaljaju star beč.
Hodi kud ti drago — prit ti je u Foškolin:
Onde su divojke — igraju na cekin.
Hodi kud ti drago — prit ti je v' Monsalis:
Onde su divojke — pred kućom im salit.
Hodi kud ti drago — prit ti je v' Zbandati.
Onde su divojke — ki znaju lagati. *)

CLXVIII.

Prosci.

(Zarečka.)

Pojmo, pojmo, niš nestojmo,
Tu ni niš za naš! **)
Nudiju nan babetinu,
I ona ni za nas;
I ona mlada divojčica
Bila bi za nas.
Divojčice nan nedadu,

*) Ove stvari nisu rečene za sla, nego samo ... [illegible] ... ni uvrediti.

To je joh za nas!
Dali su nan koru kruha, mrvu sira,
To je joh za nas!
Pojmo, pojmo, niš nestojmo,
Tu ni niš za nas! *Volč. sb.*

XXV.

Bogati Gavan.

(Spjevao Bergodski prosjak).

Prošal Isus po svitu,
Kako čela po cvitu
Z drima trimi angeli,
Svetim Petron i Pavlon,
I sa svetim Mikulon.
Isus njima govori:
O presveti angeli!
Hodimo mi po svetu,
Čemo malo vidili,
Kako se svet barata.
Ši su bolji angeli
Tamo dugo po zemiji,
Našli jesu dvorove
Bogatoga Gavana,
I velike palače
Te bogato Gavanke.
Angeli njoj zamole,
I Gavanki govore:
Aj bogata Gavanko!
Poznaš li ti va Boga,
I va majku Mariju,
I va sveto nedelje,
I va dneve delavne?
Češ li nam ča podilit?
Va ime Boga i Marije,
Da ti bude za dušu.
Gavanka njima govori:
Odlazite prnjavci!
Što su vaši Bogovi
I to vaše Marije,
Ki vas petljat pošilju,
Ki vas hranit nemoru:
Ja nepoznan va Boga
Ni va Majku Mariju,
Ni va sveto nedilje,
Ni va dneve delavne,
Zač ja imam za boga
Bogatoga Gavana,
Ki mi ima svačega,
Suha srebra i zlata;
Na planini čobana,
Ki mi pase sto ovac,
Za vas nosi koru kruha
Mesnu sredu mešenu,
Va subotu pečenu,
Va nedilju diljenu;
Ni njin ju v ruke podala,
Na tla jin ju bacila,
Z nogu ju zarinula,
Za nju se j' pokajala,
Da ju ni brekon hitila:
Da bi njoj bolje ti breki
Bile grade čuvali.
Angeli njoj zahvale,
Lipa hvala, Gavanko!
Po imenu Jelena,
Al ohola gospoja.
Prošli jesu naprida.
Usretili Stipana,
Gavanova čobana.
Oj Stipane, čobane!
Poznaš li ti va Boga,
I va majku Mariju,
I va sveto nedilje,
I va dneve delavne;
Češ li nam ča podilit
Va ime Boga i Marije,
Da ti bude za dušu
Stipan njima govori:
Lipa hvala angeli!
Ja mi poznan va Boga
I va majku Mariju,
I va sveto nedilje,
I va dneve delavne;
Nrg san britkan sirota,
Slušil san ja Gavana,
Prokletoga pogana,
I Jelenu Gavanku,
Tu prokletu poganku.
Devet let i jedan dan;
Nistar mi ni dilila
Za to moje mitace
Nego jednu ovčicu,
I to jedno janješce.
Mikula mu govori:

U Franceskoj trvenje med crkvom i vladom postaje od dana do dne sve to zesće i zamašnije. Nekojim ljudem kao da nije glava na vratu nego radi simetrije, jer će sto i sto puti početi jednu te istu stvar, pa sto i sto puti zagaziti u jedne te iste pogreske, a takvi su eno franceski republikanci i svi redom nazovi liberalci. U Italiji bjehu se parlamenat i ministarstvo tako zagrizli, da se je ovo posljednje našlo u nuždi, dati ostavku; ali kralj da pridrži ministarstvo, volio je razpustiti parlamenat i razpisati nove izbore, zato je sad sva Italija od Alpah do mora u najživljem izbornom radu. U obće se misli, da će malenom iznimkom biti opet izabrani oni isti ljudi, koji su dosad sjedili u parlamentu, pa da se Italija ovimi izbori neće mnogo primaknuti željenu pomirenju svojih raznih stranakah. Govori se, da će dojduće jeseni sveti Otac Papa doć u Kolonju u Njemačkoj, da prisustvuje izvanrednoj crkvenoj svečanosti, koja će se držati u onom gradu, što se poslje tolikih vjekovah dogradila ona glasovita stolna crkva, pa tom prigodom da će se naći ondje i stari njemački car Vilim, da se s papom nazdravi i s njim osobno uredi odnošaje svete katoličke crkve u njemačkom carstvu. U Ruskoj očevidno napreduje pomirenje naroda i vlade, pa tim i nada u ljepšu budućnost one gorostasne slavenske države, koja će stoprav onda biti velika, kad bude slobodna. Prigodom Aleksandrova rodjendana našle se u Petrogradu austrijske i njemačke deputacije, da mu čestitaju u ime carevah našeg i njemačkog, pa da su bile, a naime naša, veoma laskavo dočekane, iz čega nekoji izvadjaju, kao da je već gotov novi trocarski savez, Rumunjska kneževina da će se proglasiti kraljevinom. Bugarski knez Aleksandar da ide u pohode srbskomu knezu Milanu. Na koncu nam je javiti, da su se Arnauti ili Arbanasi, poslje odlazka turske vojske, ustrojili u kneževinu pod vrhovnim pokroviteljstvom carigradskog Sultana. Tim ima na Hemskom Poluotoku opet jedna kneževina više. Hoćemo viditi, što će na to reći diplomacija, koja nemože da u toj stvari neopazi najteži udarac, što se dosad zadao berlinskomu kongresu. Ali tko da zamjeri Arbanasom, što traže spasiti svoj obstanak? Nitko osim Niemacah i Magjarah, koji misle, da balkanske narode treba onako iztriebiti i zatrti, kao što su u svoje vrieme Englezi i Španjolci iztriebili i zatrli amerikanske Indijance, pa se onda naseliti i razploditi na njihovih krasnih zemljah.

Franina i Jurina

Ju. Dragi kume, povejmi malo kade bi ja mogal nać onega Cudera?

Fr. Ma ja ti ga već od nekega vremena nevidim, nu znaš ča, popitaj se malo pul onega gospodina na Voloskem al pul onega v Reke blizu zvonika: a najbolješ ćeš storit ako se valje tu va Kastve pul Rečanića al pul Marotića popitaš, oni će ga imat zapisanega va svojeh knjigah.

Ju. Ča tako j' to!

Književne viesti.

Javljamo našim čitateljem i ostalomu štovanomu občinstvu, da smo pomoću „Matice Hrvatske" dali preštampati iz „N. Sloge" **istarske narodne pjesme hrvatske** u posebnu knjigu, koja u maloj osmini iznosi preko 380 stranah. Knjiga se može dobiti kod Odpravničtva ovog lista po f. 1.

Čist dobitak je namienjen „Bratovšćini hrvatskih ljudi u Istri", zato se nadamo, da ćemo ju razprodati u najkraće vrieme.

Uredničtvo „Naše Sloge"

∴

„Matica hrvatska" dotiskala je svoj „izvjestaj za god. 1879." i danas ga je stala razašiljati putem družtvenih povjerenika svojim vanjskim članovom, a zagrebački članovi ga mogu dobiti u sveučilištnoj knjižari Franje Župana (Albrecht i Fiedler).

Šaljuć „Matica" svojim članovom „izvjestaj za god. 1879." pozvala je ujedno i svoje povjerenike, da saberu prinose članova (od utemeljitelja) dva obroka po 5 for., a od prinosnika 3 for.) za tekuću god. 1880, a ovim poziva napose članove, da svoje dvogodišnje prinose što prije dostave izključivo povjereniku, gdje ga ima, jer će putem istoga u svoje vrieme i svi članovi (javili se oni pri njemu ili ne) onoga kotara i sebi pripadajuće „Matičine" knjige dobiti, a gdje nema povjerenika, to neka se prinosi šalju neposredno družtvenomu olagajniku gosp. Ivanu Kostrenčiću u Zagreb.

Nedvojbeno, da će mnogi ličnom ove godine novo pristupivši članovi „Matice" dobivajuć tek godine prvi dio „Smičiklasove povjesti hrvatske", htjeti imati i drugi dio, koji je „Matica" prošle godine izdala, to je upravljajući odbor „Matice" zaključio, da ovi novo pristupivši članovi mogu, u koliko bude zalihe, drugi dio „Smičiklasove povjesti hrvatske" dobiti, pošto uplate članovinu za tekuću godinu uz obaljenu cienu od dvie for., što se ovim i družtvenim povjerenikom i članovom javlja.

Da bude što bolji red u „matici" i sto liepsi sporazumak med družtvom i njegovimi članovi, to se umoljavaju što usrdnije i gg. družtveni povjerenici i članovi, da se točno drže ustanova družtvenih pravila i družtvenoga poslovnika, koje oboje je priobćeno u „izvješaju za god. 1879." od str. 86—43, a može je svatko na zahtjev bezplatno od „Matice" i naposeb otiskane dobiti u svaki čas. Tko se ovih ustanova nebude držao, pa bude mu kakva krivica, krivac će si biti sam, i uprava „Matice" odbija već sad za takve slučajeve svaku odgovornost.

Sve ostalo u koliko se tiče družtva i družtvenih ljetošnjih knjiga, javiti će se u svoje vrieme putem istih domaćih novina, putem kojih se ja i dosele o družtvenom radu članove obavješćivalo.

∴

Od nove godine izlazi u Somboru za naš narod novi list **„Zdravlje"**. liečničke pouke narodu — sa lozinkom „Zdravlje je sreća i snaga, a bolest najmanji propasti". Ovaj list izlazi 10. i 25. dana svakoga mjeseca te ga uz pomoć više liečnikah izdaje i uredjuje Dr. M. Jovanović-Batut. Stoji na godinu 4 for. List je pisan popularno te se ga narodu preporučuje. Predplata se šilje pod adresom: Dr. M. Jovanovic-Batut gr. Zombor (Ungarn).

∴

Kod zaslužne osobito po puéki napredak knjižare Mučnjak i Senftleben u Zagrebu izašlo je nedavna opet nekoliko krasnih knjižicah, koje se svakomu, koji ljubi hrvatsku knjigu najtoplije preporučuju, osobito našim puékim školam, neka neostanu bez njih. Za sada spomenut ćemo samo njekoje:

„Priče Djeda Nike" napisao I. Kozarac, 10 izvornih pripoviedkah, stoji brosirano 50 novč., vezano 60 novč., u zlatorezu na velinpapiru u najfinjem vezu 1 for.

∴

„Sibila ilti cuganka galatica", na zabavu hrvatskomu puéanstvu prevro Ljutovac! Čavara sa dvima kockama 30 novč.

∴

„Ob uzgoju dobrih livadnih travah". Napisao „Našoj Slogi" dobro poznati Nikola Vežić.

∴

„Kratka gramatika hrvatskoga jezika za Niemce" od Josipa Gala. Vrlo praktična knjižica za onoga, koji želi upoznati se s našim jezikom, u kratko razpravljena je vjerno ciela gramatika. Stoji samo 60 novč.

Različite viesti.

Promjene u trščanko-koparskoj biskupiji. Č. g. Mihovio Šobar do sad radi zdravlja u miru, je imenovan kapelan u Vatovljah. — Č. g. Fran. Korelicu, kapelanu u Krških, je povjerena i grožnjanska plovanija. — Č. g. Karlo Maiti kancelist kod biskupske kurije je imenovan privremenim tajnikom kod iste kurije, a privremenim kancelistom č. g. Mihovio Fleischer, duh. pom. kod Jezuitah u Trstu.

I Niemci u „rajhu" zagovaraju naša prava. Teče jur jedan ista godina, što „Naša Sloga" neprestano pogažena prava istarskih Hrvatah u uredu, u školah, u svem, po svojih silah zagovara. Jur osmu godinu čim to isto naš dični dr. Vinko Vitezić, tru u oku našoj vladi. U novije vrieme pregovorio je za hrvatsku gimnaziju u Pazinu i vrli zastupnik trščanske okolice Iv. Nabergoj. — Svoj glas za puéke hrvatske škole u Istri, koje su nekakve ili posve zapuštene, podigla je i „Edinost". Jur desetak godinah, sve odkad se je svećenstvu škole uzelo, a nije se pobrinulo za uzgoj učiteljah, koji bi svećenike nadomjestili, hrvatsko puéko školstvo propada.

U prilog Slavenom u Primorju pregovorila je u svojem posljednjem broju i „Soča" pozivajuć se na *članak, što ga je pobeda norma izlazeća u „rajhu", u Bonnu.* Šmerlingom puévši zatim se sve, što je slavensko u Primorju, a podupire talijanstvo. Ta je birokracija najveći neprijatelj Slavenah. Na čelu te pokrajine je do Pretis. On je Talijan. On je bio zadubio to mjesto još za zloglasnoga Giskre. On bijaše članom ministarstva Auersperg-Lasserovoga, koje se odlikovalo pritiskanjem Slavenah o zid. I ako ima vlada Taaffejeva doboh nakanah, i ako namjerava zadovoljiti sve slavenske narode, i Čehe, što će se kod izvadjanja tih namjerah u Primorju zadjeti o birokraciju. Ova, koja ima još visokih zagovornikah u Beču, protiviti će se proizvedenju jednakopravnosti. . . . Eto, toliko se zna jur u Bonnu. Neznamo, dali se zrade u Beču. Znade se pako, da se nit nepočinuje raditi, da se tomu na put stane. A kakvih radikalnih promjenah bi trebalo, da se tomu na put stane! I čim prije!

Slovensko podporno družtvo u Trstu priredjuje dne 15. ovoga mjeseca zabavu večer u kazalištu „Fenice". Svratit će ga pokonije grofa Jelačića br. 79.

K ošumljenju Krsa ilti Krava. Na Hrušjinu se živo radi ob ošumljenju ovih opustjenih pustinjah. Ove godine [illegible] zasjalo se sila sadnjenja i posadilo bilaka. U nas imade i sada još, i to mnogo, zemlje [illegible]. Vjerojatno je dakle, da će biti uspješno.

O Stipane, sirota!
Češ li nan ti janjčica
Dobre volje spodati,
Da ti bude za dušu.
Dobre volje, Mikula!
Da bi Bože tuka bil,
Nego mi je daleko
Pod one gore visoke,
Na planine široke.
Još ni Stipan nezreče,
Da janješce priteče
Skupa su ga odrli
Skupa povečerali,
Kosti su razmetali,
Kada jutro drugi dan,
Koliko v janjcu kešće
Toliko v dvoru ovčic.
Šli su božji angeli
Tamo gori na nebo,
Kada dojdu na nebo,
Marija njim sprogoveri:
O presveti angeli!
Kako j' tamo na zemlji?
Angeli njoj govore:
O presveta Marjo!
Tako j' tamo na zemlji.
Ta ki ima, ta neda,
Ta ki bi dal, nima ča.
Marija njim govori:
O presveti angeli!
Kade ste prebivali?
Angeli joj govore:

O Presveta Marije!
Pol' bogata Gavana,
Pol' bogate Garanke,
Pol' uboga Stipana.
Gavanka nan je dilila
Koru kruha pečena,
Mesnu sridu mršena
Va soboto diljena.
Ni nan ju v ruke dilila,
Na tla nan ju j' bacila.
Z nogom ju je zatmula,
Za njm se pokajala,
Da ju mi brekon podilila,
Da bi njoj bolje ti breki
Bile grade čuvali;
Stipan nam je podili
Ono malo janješce
Ko je britkan prišal!
Pol' bogata Gavana,
Pol' bogate Gavanke
Devet let i jedan dan
Stipan nan je podil
Ono malo janješce,
Više bi bil odbil.
Da ih, Bože, bil mel
Marija njima govori
O presveti angeli!
Hod'te tamo k Bogu.
I recite Bogu,
Da sakupi oblake,
I z oblaki grmarce,
I z grmarci vragore,
I z vragovi hudobo,
I z hudobami strelove.
Na bogata Gavana.
Na Jelenu Gavanku.
Na njegove palače,
Na njegove dvorove.
Da mu z ognjem zgorih,
Z jezeron poplavah
Vratih se nazada:
Zaželo je grmiti,
Gradi se početi ronit
I sa ognjes gorit
I z jezeron plavati.
Jelena je vapila,
Sve Boga zazivala:
Pomozi nam, dragi Bog!
I ti sveta Marija,
I te svete nedelje,
I ti dneri delavni:
Da nan se srebro netopi,
Da mi se Gavan negubi,
Ni njegovi dvorovi,
Ni njegove palače
Onde pride dragi Bog,
I Gavanki govori:
Oj bogata Gavanko!
Ča zazivaš u Boga
I va majku Marju
I uz svete nedilje
I va dnere delarne,
Kasno si se stajala
Za zazivat u Boga;
Taj ti imaš za boga
Bogatoga Gavana,
Ki ti ima svadega,
Suha srebra i zlata;
Zazovi ti Gavana,
Da ti oganj potrne,
Da ti splava jezero,
Da ti s' srebro netopi
Da ti s' Gavan negubi.
Ni bilo bolje zazivati
Ni Boga ni Gavana;
Sve j' Garanki zgorilo
Z jezeron poplavalo;
Ništar joj ni ostalo,
Nego Garan sirota.
On je prošal po svitu
Koru kruha prositi.
Kake druge sirote,
Da bi se kake prehranil.
Dokle j' mogal hoditi.
Kad ni mogal hoditi,
Vratil' se je nazada
Na te svoje mirine,
Na te tute svoje ploče,
Se spasl njega črvi toče
Očuvaj nas, dragi Bog,
I ta sveta Marija
I te svete nedilje
I ti dneri delavni.
Vazda budi Bog zahvaljen
Z divom Marijon. Amen.

Isti.

Hvala ide ponajprije vladu, koja se je tada negda sklonula na taj korak. A da novac neće bačen biti u vjetar, uzdamo se u revnogu nadšumara g. Boučeka te u načelnika hrvatskoga gosp. Nikolu Polića, koji svaća korist puka, pa s toga srdačno podupire gosp. Boučeka u izvadjanju krasne te zadaće. Nebi li se i kod nas u Istri dalo štogod učiniti?

Dobro odgojena djeca. Milo nam je čuti, da je Ivan Bottegaro, rodom iz Tinjana u Istri, stupio u Beču u red „milosrdne braće", dočim mu se brat Josip, mladi svećenik ove biskupije, pripravlja u tamošnjem Augustianeumu za višu teologiju. Mi nemožemo nego čestitati udovici majci, koja je navlastito pomoćju brata si m. č. župnika Iv. Grubiše, tako lepo odgojila svoju djecu.

Mladež kr. hrvatske gimnazije na Rieci obdržavala je dne 5. svibnja o. god. večernju zabavu u prostorijah riečke hrvatske čitaonice. Večer je izpala sjajno, pjevalo se u sborovih i predstavljalo jednu šaljivu igru. Čistoga dohodka bilo te večeri do 300 for., što dolazi na korist družtva za podporu ubogih gimnazijalnacah istoga zavoda.

Selenje u Hrvatsku. Pred njekoliko danah prošlo je kroz Trst 65 talijanskih obitelji, brojećih do 456 dušah iz okolice Belluna i Udine u Hrvatsku, da se tamo negdje oko Lipika u pakračkom kotaru za stalno nasele. Nemaju života u Italiji, sad traže svoj dom kod Hrvatah!

Nazadak hrvatskoga pomorstva. Oba pomorska družtva u Dalmaciji, Dubrovačko i Pelješko, nedavaju nikakve dobiti za g. 1879. Uzrokom su slabi poslovi i velika konkurencija parobrodah. Kako u Dalmaciji tako i u hrvatskom primorju a i mnogo drugdje.

Ogroman brod. U Englezkoj gradi se sada ogroman parobrod, komu će dati ime „Sahara". On će iz Englezke dolaziti u Ameriku za 6 danah; nositi će 140.000 centih a imati snagu od 10.000 konjah. Na njem će se lahko voziti na jedanput 1250 ljudih.

Veliko pronevjerenje dogodilo se ovih danah u glavnom gradu Beču. Blagajnik svjetske bankovne kuće Rotschild Julij Strasser pronevjerio je preko 500.000 for. to je već predan sudu. Kažu, da je do toga zločinstva došao igranjem na burzi.

Na našem hrvatskom sveučilištu u Zagrebu bilo je tečajem prvog polljeća 375 slušateljah, i to 266 rodom iz Hrvatske, 68 iz Slavonije, 12 iz Dalmacije, 14 iz Ugarske i Sedmogradske, 3 iz Istre, 6 iz ostalih slavenskih zemaljah i 5 iz inozemstva. Broj dakle slušateljah biva sve to veći.

Svršetak jedne jahačice. Iz Pariza pišu pod 26 travnja: „Jučer prije podne kušala je jedna elegantna amazonka, vikomtesa C., u Bois de Boulogne jašiti na jednom novom englezkom konju. Nu ovaj ote mah na dani mu udarac; ona se okliznu se sedla, ali noge joj ostadoše u strumenu. Bicean konj vukao ju je tako na užas šetaoca kroz drvorede. Leteće životinje nemogaše nitko sustaviti, a kada se je umorena srušila na tlo, bijaše već njezina jahačica strašno nagrdjena lješina sa razmrskanom glavom i sloljenimi rukami. Žalostni ostanci bijahu na to stavljeni na kola, pokriveni platnom i odvezeni u Versailles, gdje stanuje obitelj postradale jahačice."

Statistika Bosne-Hercegovine.

U „Bos.-Herc. Novinah" nalazimo obširan pregled pučanstva, trgovištah, gradovah, marve itd. po stanju od 15. lipnja 1879.

Iz toga pregleda vadimo sliedeće zanimive podatke.

Bosna-Hercegovina imade 1.142.147 stanovnikah. Po vieri: Mohamedanacah 442.500, grčko-istočne vjere 497.022, rimo-katolikah 208.050, izraelitjanah 3426, sliedbenikah inih vjerozakonah 249. — Po stališu su: neoženjeni ili udate 627.444, oženjeni ili udate 446.138, ubodovljeni 68.595 — Po zvanju i tečevini: sveljenici 1082, činovnici 678 (?), učitelji 257, zdravstvene osobe 94, vlastnici kućah i zemljah i posjednici rentah 94.393, kmetovi 83.402, tvorničari, trgovci i obrtnici 10.876, pomoćni radnici, nadničari i sluge 54.779, ostali muškarci iznad 16 godinah, žene i djetca 896.580

Za čudo da varoš Sarajevo imade samo 21.377 stanovnikah, dočim se je najmanje na 50.000 računao.

Ukupno bilo je 15. lipnja 1879. u Bosni i Hercegovini 37 gradovah, 3 predgradja, 34 trgovištah, 4894 selah, 187.519 kućah, 196.188 stanovah. Muzkaracah 599.026, ženskih 543121.

Javne zahvale.

Slavno Uredničtvo „Naše Sloge"!

Molim da uvrstite u „N. Slogu" Sliedeća dva priposlana:

Slavni odbor za stradjuće Istrane u Pazinu dostavi podpisanomu stotinu forinti, jeda tu liepu svotu porazdieli medj potrebnije rodnoga si otoka.

Ploglasujuć primitak pomenutog iznosa, milo mi je biti tumačem najplemenitijih osjećajah zahvalnosti mojih zemljakah na izkazanoj djelotvornoj sućuti.

U Krku na bielu 1880.

Matija pop Oršić.

Slavni zagrebački odbor za stradjuće Istarske Hrvate dostavi podpisanomu vidnu svotu od sto forinti prepuštajuć mu da jih porazdieli medj oskudnije stanovnike otoka Krka.

Izrićuć braći u Kraljevini najusrdniju hvalu molimo se Bogu, da oživotvori željice njihovih srdacah, ko što jednoć uzkrisi Sunamitki umrla sina poradi milostinje pružene božjemu čovjeku.

U Krku na bielu 1880.

Matija pop Oršić.

LISTNICA.

Gosp. Ž. u S. R Upotrebit ćemo po mogućnosti, neka sliedi.

Gosp. dopisniku proti dopisu Stampanom u 9. broju o. l. — Vrbnik. Budući je već bilo drugo pripravno za tisak a budući je i vaš dopis prilično dugačak, nemogosmo ga ovaj put tiskati — dakle upotrebit ćemo ga drugi put.

Gosp. iz Borseča. U svoje vrieme gledat ćemo, da što iz vašega dopisa izvadimo. Neće bit tako zlo.

Ték Novacah polag Borse u Trstu

od 1—13. Maja 1880.

Dne	Carsbrati (srebri)	Napoleoni	Lire ster.	Prid srebro (agio)	Dne	Carsbrati (srebri)	Napoleoni	Lire ster	Prid srebro (agio)
1	5.56	9.47	11.94	—	9	—	—	—	—
2	—	—	—	—	10	5.58	9.48	11.93	—
3	5.56	9.48	11.93	—	11	5.58	9.48	—	—
4	5.57	9.47	11.91	—	12	5.57	9.47	—	—
5	5.58	9.48	11.95	—	13	5.59	9.47	—	—
6	—	—	—	—	—	—	—	—	—
7	5.58	9.47	—	—	—	—	—	—	—
8	5.58	9.47	—	—	—	—	—	—	—

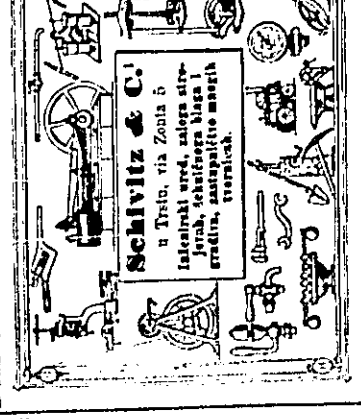

Pregled tršćanskoga tržišća.

dne 13 Aprila 1880.

		OD for.	OD nč.	DO for.	DO nč.
Vosak primorski I ugarski za 100 klg		—	—	120	—
Kafa Portoriko	„	108	—	120	—
S Domingo	„	6	—	85	—
Rio polag vrsti	„	71	—	90	—
Cukar austrijski	„	35	—	35	—
tučeni	„	30	75	32	50
Cvietje travo buhače (Grisantemo)	„	140	—	180	—
Naranče skrinjica	„	6	25	—	—
Karube puljezko	za 100 klg	5	50	7	—
Jovantinsko	„	—	—	17	—
dalmatinsko	„	—	—	17	—
Smokve Kalamata	„	—	—	15	—
puljezko	„	14	—	15	—
Limuni skrinjica	„	4	—	6	50
Bademki IIIti mendule palj.	za 100 klg	108	—	114	—
dalmatinsko	„	—	—	—	—
Lešnjaci	„	30	—	—	—
Šljive	„	17	—	19	—
Pšenica ruska	„	12	50	3	—
ugarska	„	—	—	—	—
galačka	„	—	—	—	—
Kukuruz (turkinja) ruski	„	8	14	8	25
ugarski	„	8	50	9	—
Raž	„	9	—	9	25
Ječam	„	8	—	11	—
Zob ugarska	„	8	50	9	—
arbanaska	„	—	—	—	—
Pasulj (fažol), polag vrsti robe	„	11	50	12	—
Bob	„	—	—	—	—
Leća	„	13	—	15	30
Orlić talijanski	„	17	50	22	50
Inglezki (kitajski)	„	13	25	17	—
Vuna bosanska	„	86	—	100	—
morojska	„	120	—	—	—
arbanaska	„	110	—	115	—
Dasko koruško jelovice	„	40	—	42	—
štajersko	„	11	—	12	—
Gredo	„	11	40	14	—
bukovico	„	8	—	12	25
Olje italij. nižje vrsti	za 100 klg	15	—	16	—
najbolje	„	60	—	72	—
srednje vrsti	„	—	—	15	—
dalmatinsko	„	—	—	—	—
istarsko	„	10	—	15	—
Kamene olje u bartlah	„	10	—	10	25
u kasetah	„	12	—	12	—
Koža strojena naška	„	165	—	185	—
suha volarja naška	„	—	—	—	—
dalm., ist. i bos.	„	70	—	90	—
Janjeća naške	za 1 kom.	90	—	100	—
dalmatinsko	„	60	—	75	—
kozje	za 1 klg	—	65	—	75
runene slane	„	—	60	—	65
suhe	„	—	52	—	10
rešja za 110 komadah, u srebru		25	—	35	—
Bakalar	za 100 klg	24	—	30	—
Sardele i baril	„	15	—	24	—
Vitriol modri	za 100 klg	26	—	27	—
zeleni	„	—	—	—	—
Maslo	„	85	—	89	—
Loj dalmatinski i naški	„	35	—	40	—
Salo	„	—	—	—	—
Mast (salo raztopljeno)	„	51	—	51	50
Slanina	„	46	—	50	—
Rakija stolitar (100 litarah)	„	—	—	—	—
Galvići istarski	za 100 klg	30	—	—	—
Ruj naški	„	8	—	—	—
istarski	„	7	—	7	25
Liše od javorike	„	10	—	11	—
Vinske stirgotine (Grispula)					
sploh	„	31	—	48	—
Med	„	—	—	—	—
Lumber (jabučice od javorike)	„	12	25	13	—
Pahal baril od 100 klg	„	3	75	9	—
Cunje (Straco)	za 100 klg	2	—	18	—
Katram dalmat.	„	14	—	16	—

Častnim crkvenim oskrbničtvom.

Crkvenimi je zakoni naredjeno, da se u crkvah rabe za službu božju svieće, koje su jedino iz voska. Pošto se pako od nekoliko godinah počelo mješati u vosak, koji ima služiti za pripravljanje crkvenih sviećah, mnogovrstni tuk; podpisani željom, da po crkvenomu zakonu posluži svim crkvenim oskrbničtvom pravimi svicemi iz čista voska, zaprosio je ovdješnju sl. nadbiskupsku kuriju, da bi ona blagoizvoljela nadzirati njegove svieće I. vrsti (I. compimento), koje bi imale služiti za crkvenu porabu. I doista, sl. nadbiskupska kurija primi tu ponudu dekretom od 28. marča t. g. broj 466 ustanovivši posebnu nadzorničku komisiju, koja će uvjek skrbno paziti, da moje svieće I. vrsti (I. compimento) budu baš iz prava čista voska.

Takove su svieće vriedne svake pohvale, ne samo zato, što su iz čista voska, nego jošte što mirno i po malo gore, nekaplju i nekidaju se, vlastitosti, radi kojih i bjehu odlikovane u raznih izložbah.

Podpisani providjen je uvjek velikom zalogom takovih sviećah svake veličine i debeljine, a još k tomu i duplirah, uskrsnih i slikanih sviećah svake vrsti. A da bude ć. crkvenim oskrbničtvom laglje, podpisani činit će dori svieće, svim onim, koji ga kakvom naredbom počaste, u najbližnju železničku postaju, pošto, il luku i to bezplatno (franko) i prosto svake vozarine uz cienu f. 2.50 kilogram (dakle f. 1.40 funt) plativši račun u vrieme 2 mjesecah, a kašnij m će se isplatam računati 6 po sto god. interesa.

Ako bi tko želio sviećah niže vrsti, lahko ga poslužim onimi II. vrsti, rečenih „sottana" po f. 2.20 kilo, kanoti i bielini III. vrsti po f. 1.80 kilo istom pogodbom kao odzgor.

Nahodi se kod mene takodjer skladište križnih putah u oleografiji pozlaćenimi i rujavimi okviri razne veličine po baš spodobnoj cieni, kanoti i izvrstna tamjana i drugih stvari za crkvenu rabu.

U Gorici (Görz) mjes. oktobra 1879.

Alojzio Bader

svićar Sjeminarska ulica broj 125.

OGLAS.

Čast je dolipodpisanoj dati na znanje da od 26 godinah uzdrži u ovom gradu Trstu u ulici „Via Nuova" Br. 735 na Lom katu o boku Grčkoj crkvi.

SKLADIŠTE

CRKVENIH ODJELA I OPRAVA

što izlaze iz prvih tvornica narodnih i vanjskih, kojima je ona u upravnom odnošaju posala, te može podpuno odgovoriti svakom i najstrožijem zahtjevu.

U svom skladištu ona ima svakovrstnih tkanina toli podpuno svilenih koli izvezenih zlatom i srebrom finim; ima takodjer najboljih damaska za zastave, odjela, sagove; ima pieljä, rukotvorinä u svili, u zlatu i u srebru; svakovrstnih skovanih predmeta, to jest kaležä, svjetionikä, propelä, svjetiljkä, prikaznicä (ostenzorijä), močnicä, kadiodikä t. d. t. d., i još takodjer ima svih predmeta potrebitih u pravoslavnim crkvama toli grčkim koli slavjanskim.

Svaka naručba nebnicä, planitä, dažđjevana, dalmatikä, plećnih koprenina, pahä, sjenilä, jastukä, stolä, umtvačkih sagova, predstavä, uvajä, misnih košulja, cigvićä, paoma i t. d. t. d., biti će najbrzije i najbolje obavljena, pa točno i ukusno učiniti će se svaka radnja rukom izvezena toli u zlatu koli u finom srebru.

Primaju se takodjer naručbe rezbinä i pozlaćenja u drvu kao naručbe svjetionikä, propelä grobovä, kipova, shraništa, priestolä i t. d.

Nada se dakle da će primiti narućabä poslje toli mnogo godinä vježbanja u ovoj struci, u kojoj ima silu počastnih svjedočba sa strane mnogih biskupija i župä, koje je dolipodpisana imala čast služiti.

Kata Garusa.

Izdavatelj i odgovorni urednik K. KRISCIAK. Tisk. SINOVI K. AMATI.

Broj 11. U Trstu 1. Junija 1880. Godina XI.

NAŠA SLOGA

POUČNI, GOSPODARSKI I POLITIČNI LIST.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari" Nar. Posl.

Predplata s poštarinom stoji 2 for., a seljake samo 1 for. za celu godinu. Razmerno 1 for., a seljake 50 novč. za pol godine. Izvan Carevine više poštarina. Gdje se najde najmanje 8 seljakah to su veljni, da im list šaljemo svim ukupno pod jednim zavojem i imenom, davat ćemo za 70 novč. na godinu svakomu. Novci se šalju kroz poštarsku *Nacionalnicu*. Ime, prezime i najbližu Poštu valja jasno označiti. Komu List nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se neplaća nikakva poštarina, napisav izvana *Reklamacija*. Tko list prima i drži, ako je pošten, to ga i plaća.

Izlazi svaki 1. i 16. dan mjeseca.

UREDNIČTVO I ODPRAVNIČTVO nalaze se

Tipografia Figli di C. Amati, via della Zonta, N. 7.

Plasma se šalju platjene poštarine. Vlesti, dopisi i drugi spisi štampaju se il u cielosti il u izvatku, samo prama svojoj vriednosti i smjeru ovoga Lista. Nepodpisani se dopisi nepotrebljuju. Osobna napadanja i čisto sukromne stvari nenalaze mjesta u ovom Listu. Priobćena za pisma tiskaju po 5 novč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah sioje 60 novč., a svaki redak iznad 8 novčićah; il u slučaju opetovanja po što se pogodo oglasnik i odpravničtvo. Dopisi se nevraćaju. Uredničtvo i odpravničtvo, osim izvanrednih slučajevah, nedopisuju, nego putem svoje *Listnice*.

PRESVIETLOMU I PREPOŠTOVANOMU

FRANI Dr FERETIĆU

PRIGODOM NJEGOVA POSVEĆENJA U GORICI

ZA KRŠKOGA BISKUPA

DNE XXIII. SVIBNJA MDCCCLXXX

—

Nebroga naša nadvo!
Kajasko ruho suimaj;
Radostnim srdcem primaj
Novoga vojna svog.

Njegovo srdce za tobom
Ljubavlju čistom gori,
Kan' da ga za te stvori
Svevidni s neba Bog.

Njemu skroz i skroz poznate
Potrebe svoga stada,
Nezgode s kojih strada
Nevoljni ovaj viek.

Njemu, što ikom, na srdcu
Čestitost svoga puka,
Nit mu ga muči nauka,
Kojoj on nezna liek.

U njega živi osjećaj
Pastirskog svetog zvanja;
Na brusu zbiljna znanja
Izoštren uma dar.

Žuborom bistra potoka
Riječ mu se s usna lieva,
Iz svakog slovca sieva
Ljubavi božje žar.

Očinske grudi njegove
Ovčicam viernog stada
Zakrilje, štit i nada,
U svakoj nuždi spas.

Koga god tuga skončava,
Il' ga strast huda goni,
Uz njega sad priđoni,
Poslušni njegov glas.

Klikni mu svatko od srdca:
„U dobar čas Bog blagi
Posla te, **Franjo** dragi,
Angjelom puku svom!

Na mnoge lietà u zdravlju
Pitaj nas zdravom pašom;
Uzpored s vjerom našom
Krili nam rod i dom!"

U znak sinovlje odanosti
Krški Bogoslovi.

U GORICI na dan sv. Trojstva.

Našim čitateljem.

Ciela naklada br. 10. „N. Sloge" bila je 16. o. mj. zapriečena radi jednoga članka pod naslovom „I Niemci u rajhu zagovaraju naša prava". Druge naklade nemogosmo tiskati a da se bar njekoliko odužimo, dodali smo današnjemu broju jedan prilog i domašamo opet glavnije stvari iz zadnjega broja.

Pazinska gimnazija.

U zadnjem broju priobćili smo našim čitaocem govor našega zastupnika na carevinskom vieću o srednjih i pučkih školah. Sa svih stranah dolaze nam pripoznanice ob istoj stvari. Njekoji provincijalni talijanski listovi razpravljahu isti predmet te nepobitno mećim naše zahtjeve dozivaju samo u pamet, da je Istra većinom talijanska te se srdi, što nije njedan talijanski zastupnik Istre na car. viću pobio il prigovorio govoru dr. Vitežića! Što će da proti istinitim faktorom navedu? Smatrali su za najbolje, da šute, kad valjda i oni sami vide, kako se pravedni naši zahtjevi. Nismo mi trećim istarskih Talijanah zavidni, što imaju svoju gimnaziju i realku nego nas blizu dve trećine Hrvatah i onu njekoliko Slovenacah tražimo sveto pravo, da uzmognemo i mi u ovo doba prosvjete i napredka uzgojiti svoju djecu u svojem materinjem jeziku! A što se napokon traži? Ono što nam je već art. 19. temeljnoga zakona o pravu građjanah od 21. decembra 1867 pripoznao. Dakle što nam već po zakonu pripada moramo toliko moljakat, da se to već jednom izvrši. A i koliko se opet zaprekah tu neće naći!

Talijani imali bi nam najmanje biti protivni, budući oni pristaše tako zvane ideje narodnosti morali bi želiti, da se svaćija narodnost podigne, a s druge strane nije se bojati, da će se Talijan pohrvatiti nego nam je do toga, da spasimo naš narod.

Na pazinskoj gimnaziji vlada sada njemština, u Istri gdje Niemacah nema!

Što sagriešismo nebu gori, da nas takav udes mori? Prošla su već ona vremena gdje se nam predbacivalo, da nemamo razvitoga jezika, dostatno učevnih sredstvah.

Mladići svršiv hrvatsku gimnaziju il realku dolaze na austrijska i njemačka sveučilišta, pak dobro svršavaju svoje nauke i polažu izpite u njemačkom jeziku ali se i diče, što su primili svoj prvi uzgoj u materinjem jeziku, koji nad sve ljube, a nam da se prvi uzgoj pruža u tudjem jeziku. Oh kako bi Niemci gledali, kad bi morali polazit skole, gdje nebi bio učevni njemački jezik! Zar će istarski Hrvati biti uvjek prisiljeni slati svoju djecu na koji zavod u Hrvatsku želeć ju uzgojiti u narodnom duhu. A neprinašamo li i mi državnim teretom?

Neka se jednom mrtvo slovo zakona oživotvori. Gimnazija pazinska ima se, ako ne na jednom, to postupice odmah pohrvatiti t. j uvesti u prvi

HRVATSKE NARODNE PJESME IZ ISTRE.

CCLXXXV.

Djevojka pita djevojku koga bi ubrala.

(Zarečka.)

Divojčice, rožice!
Kega biš ubrala?
Biš li tela Pazinca?
Rožice, oj rožice!
Pazinca nikad nijenega:
Pazinci su jamari,
Pazinca nikad nijenega!

Divojčice, rožice!
Kega biš ubrala?
Biš li tela Gorograjca *)
Rožice, oj rožice!
Gorograjca nikad nijenega,
Gorograjci su olitari **)
Gorograjca nikad nijenega!

Divojčice, rožice!
Kega biš ubrala?
Biš li tela Lindarca?
Rožice, oj rožice!
Lindarca nikad nijenega:
Lindarci su sohari ***)
Lindarca nikad nijenega!

Divojčice, rožice!
Kega biš ubrala?
Biš li tela Gračišćana?
Rožice, oj rožice!
Gračišćana nikad nijenega,
Gračišćani su gospoda,
Gračišćana nikad nijenega!

Divojčice, rožice!
kega biš ubrala?
Biš li tela Pičanca?
Rožice, oj rožice!
Pičanca nikad nijenega,
Pičanci su tnoplesari *
Pičanca nikad nijenega!

Divojčice, rožice!
Kega biš ubrala?
Biš li tela Gologrčana?
Rožice, oj rožice!
Gologrčana nikad nijenega,
Gologorice, oholice,
Gologrčana nikad nijenega!

Divojčice, rožice!
Kega biš ubrala?
Biš li tela Pažana?
Rožice, oj rožice!
Pažana nikad nijenega,
Pažani su torbari,
Pažana nikad nijenega!

Divojčice, rožice!
kega biš ubrala?
Biš li tela Borućana?
Rožice, oj rožice!
Borućana nikad nijenega:
Borućani predrtani,
Borućana nikad nijenega!

Divojčice, rožice!
Kega biš ubrala?
Biš li tela Previšana?
Rožice, oj rožice!
Previšana nikad nijenega,
Previšani hlepotani *):
Previšana nikad nijenega!

Divojčice, rožice!
Kega biš ubrala?
Biš li tela Cerovca?
Rožice, oj rožice!
Cerovca nikad nijenega:
Cerovci su blatari;
Cerovca nikad nijenega!

Divojčice, rožice!
Kega biš ubrala?
Biš li tela Novačana?
Rožice, oj rožice!
Novačana nikad nijenega:
Novačani labarani,
Novačana nikad nijenega!

Divojčice, rožice!
Kega biš ubrala?
Biš li tela Kršikljana?
Rožice, oj rožice!
Kršikljana nikad nijenega:
Kršiklja je smrekvarija,
Kršikljana nikad nijenega!

Divojčice, rožice!
Kega biš ubrala?
Biš li tela Grdoseljana?
Rožice, oj rožice!
Grdoseljana nikad nijenega:
Grdoseljani su aputari, *)
Grdoseljana nikad nijenega!

Divojčice, rožice!
Kega biš ubrala?
Biš li tela Botunežana?
Rožice, oj rožice!
Botunežana nikad nijenega:
Botunega, gladarja,
Botunežana nikad nijenega!

Divojčice, rožice!
Kega biš ubrala?
Biš li tela Zarečana?
Rožice, oj rožice!
Zarečana bin ubrala:
Zarečani paliskari *),
Aš ban bila kruha sita.

Volé sb.

*) Staropazinci.
**) Nemaju samnja
***) Ondje bijaše nekada

razred hrvatski jezik kao učevni a talijanski i njemački kao obligatni jezici. Ukinuti se onda može pripravni tečaj, koji i onako nije za drugo, van da se naša djeca vježbaju njemački, da uzmognu stupit u njemačku gimnaziju! Pa da se ga u jednu godinu naučiš?! Jeli odgovara pedagogičkim načelom, da se mladiću predava najpotrebitija duševna hrana u jeziku, kojega nerazumije? Kako se ripi t. zv. ustavovjerna njemačka stranka u Beču, što je ministarstvo odustalo od zahtjeva, da se podupiru njemačke normalke u Zadru i Dubrovniku, a nam se nedaju sredstva, da podignemo koju svoju normalku! A mnogo još gore s našimi učiteljicami, kojim nije niti dano, da se mogu pripraviti za učiteljice hrvatskih škola.

Počeo doduše vijati malo nam povoljniji vjetar, uvidjaju dobrovoljno ili nedobrovoljno, da se nedaju narodi ni duševno tištiti, pak se nastoji, da se najbitnije potrebe svakomu pruže.

Nemamo velikih nadah ali će se valjda nješto i za nas učiniti. Budimo radini i težimo dalje.

Zemaljska podpora.

135.000 podpore pokrajini. Njegdje mjeseca marča t. g. imao sl. zem. odbor sjednicu, u kojoj je uztvrdio, da je primio od visoke vlade 50.000 for. podpore za pokrajinu.

Pitao je drugih odlučenih 50.000, i izrazio želju, da mu se ostalih odlučenih za Istru, 35.000 u mjesecu aprilu dostavi. Taj novac nije darovan neg posudjen. Taj novac morati će pokrajina u svoje vrieme povratiti, budu li dotične občine, kojim je posudjeno mogle ili nemogle vratiti. Kako je slavni odbor razdielio te novce, o tom će odgovoratl zemaljskomu saboru. Nam nikad draže, nego ako budemo se osvjedočili, da se je taj novac po cieloj pokrajini razmjerno razdielio. Jur sada bi nam ipak drago bilo saznati, koje i gdje su se radnje tim novcem poduzele? Ima u Istri kotarah, ima občinah, ima selah, koja su bez cestah, bez zdjenacah itd. Ima osobito občinah, koje nemogu sagraditi školskih sgradah pri svoj svojoj dobroj volji. Ako sl. zem. odbor sbilja želi, da se sav narod u Istri, i hrvatski, naobrazi; ako mu nije samo do talijanskih škola, ako nije njegov izgovor, nemože se škole ustrojiti dok si občina nesagradi školske sgrade, samo puki izgovor, smierajući na to, da Hrvati u Istri u tmini ostanu: onda bijaše mnogim občinam priteći na pomoć tim pokrajinskim novcem. U to ime podigao se je glas u našem listu za školsku sgradu u Krkavcah. Jeli se taj glas uslišao? Jeli se uzelo u obzir druge občine, nalazeće se u istom stanju kao i Krkavce? Takovimi podporami, koje ne presižu velikih svotah, dvoje bi se postiglo: korist hipnu, utaženje glada; korist trajnu, izobraženje naroduje. Nebi li se bar sa zadnjih 35.000 for. pokrajinske podpore prema tomu radilo?

Dogadjaji u Kastvu.

Iz posve pouzdana izvora doznajemo sledeće: G. Cuder bivši njeko vrieme delegat slavne junte — imajuć najtoplijega zastupnika u osobi c. k. kapetana dr. Petrisa na Voloskom — čovjek, kojega se je občine gledala već iz početka na sve načine otresti ali zato i dosta pretrpila, čovjek, kojega svaki čitaoc „Naše Sloge“ i nehotice pozna, udaljio se je nakon što je bio sa službe svrgnut, potajno iz Kastva nehtijuć ni doći na glavarstvo, da položi račun o svojih stvarih prem je bio i od samoga c. k. vlad. povjerenika g. Simziga pozvan. Evo što nam je učinio ovaj čovjek. Kapetanat dao nalog glavarstvu, da utjera globe za šumske prekršaje. Pouzdavajuć se glavar u njega kao tobožnjega juntinog delegata izručio mu utjeranje tih globah. Cuder je tjerao i njekoje svote odpravio kapitanatu, **all ima lepa svotica utjeranoga ali neizručenoga novca.** Koliko je toga, to glavarstvo nije u stanju precizirat, jer nije izručio sve papire u redu. Na glavarstvu se niti nezna, koliko je novca poslao na Volosko! Što je učinio jednomu Klanjcu, što da je njegova majka *naknadno* platila, nećemo govoriti. Bivši vlad. povjerenik i upravitelj občine g. Simzig prijavio je službeno negdje oko 8. aprila 1880 cielu stvar o Cuderu na kapetanat. Uzev u obzir §§. 181 i 182 kaznenoga zakona i buduć nemožemo još znati, ako je što učinjeno, to pitamo sl. kapetanat na Voloskom, jeli je stvar o Cuderu već **predana c. k. državnom odvjetniku?**

DOPISI.

Iz Buzeščine dne 5. aprila 1880.

Koliku strašnu nevolju morali su pretrpiti naši ljudi ove zime radi posve slabe lanjske ljetine, znadu dobro svi oni, koji žive med biednim narodom, a znadu i stoci „Naše Sloge“ od koje nije broja izašlo već više od pol godine, a da nije od raznih krajevah bila opisana najcrnjimi bojami. Glada i bjede je još te, nu ipak čim su nastali topliji dani i narav se počela micati i zeleniti, porodila se i nada u sreu, da će ova godina sretnija biti, i tim se narod srca i krieni.

Nedao Bog, da se već ikada povrati nevolja, koja je skorom sretno prepatjena. Kažem *sretno prepatjena*, jer smo uprav sretni, da nisu ljudi umirali od glada. I ta strahota bi se i dogodila bila da nije ljubav krstjanska na pomoć pritekla. Došlo nam pomoći od cara i drugih milostivih osobah, i dobivale su pomoći i od velezasluznog pazinskoga „Odbora za stradajuće“ osobito one buzetske podobćine, koje su bliže Pazinu. Koli milo pak nas iznenadilo kad nam uprav prel Vazmom, tom toli veselom svetkovinom, stigne znamenita pomoć od braće nam Hrvatah. Poslao nam naime slavni Odbor, koji se uz dozvolu kraljevske hrvatske vlade sastavio u Zagrebu da sabire milostinju za stradajuće Istrane, for. 300. Ovim bi dodano još te for. 100, od onih koje je sakupio u Beču naš dični zastupnik na carevinskom vieću, presvjetli gosp. Dr. Dinko Vitezić. Odbor pazinski blagom naklonošću za svotu od f. 400 naručio nam u Sisku 85 vriećah kuruze. Od ovih stigne na buzetsku postaju 58 vriećah, a ostalo u Pazin, gdje je sam pohvaljeni Odbor za stradajuće u dogovoru sa dotičnimi svećenici i drugimi poštenimi ljudi razdjelio kuruzu potrebnim onih buzetskih podobćinah, koje su bliže Pazinu, t. j. Draguća Grimalde, Kaćicah, Vrha i nešto Huma. Da se pako razdieli onih 58 vriećah kuruze u težini od 4526 kilogr. sastavio se u Buzetu odbor, komu bijaše na čelu m. č. g. Dekan i pokrajinski naš zastupnik, Karlo Fabris, a odbornici muži pošteni i rodoljubni, koji su dapače i svojom pripregom bezplatno peljali kuruzu od postaje do Buzeta. Odbor izabrao potrebnije u plovaniji buzetskoj a u drugih plovanijah izabrali ih dušobrižnici u dogovoru sa drugimi poštenimi muži, te bi svaki dobio listić sa župničkim pečatom, da ga Odboru prikaže na ustanovljeni dan djelitbe. U taj dan navrvilo puno naroda od svih stranah. Prije nego se započme djelitba, reče g. Dekan narodu, da su taj liepi vazmeni dar, koj će se med potrebne porazdjeliti, poslali Hrvati po vjeri i jeziku nam brati i zastupnik istarski na carevinskom vieću, g. Vitezić. I Hrvati su lani bili pohodjeni poplavom, živinskom kugom i sušom i nje ni njih baš dobra ljetina bila razveselika, ali su ipak radostno iz svojih ustiju odtrgali kus kruha, da ga nam svojoj bratji pošlju. Pokazali su nam tim, da nas miluju, da nas ljube, u žalosti našoj su nas razveselili: to platio jih dobri Bog, i stostruko povratio!

Plovanija buzetska (ima preko 4000 stanovnikah) dobila 10 kvintalah kuruze: Laniška 7 ½, Ročka 4, Humska 2 Belenjovasjanska 4, Sovinjska 5, Movražka 6 i Sočerska 6 kvint. Jedan kvintal razdielio se i med siromašnije gradjane, pak im jedan od odbora dodao, da to im Hrvati, a ne Taljani, šalju. — Bas u zgodan čas došla nam ova pomoć i toli znamenita, pak se za to, tim veća opažala radost na probliedjenih i uršavih obrazih i kapale radostnice suze niz patjena lica. Ljudi se zadovoljni razišli, sazivljajući blagoslov božji na svoje dobročinitelje, bratju Hrvate.

Iz Istre. mjeseca maja.

Izjadiv njeki dan to sl. uredničtvo njeke jade hrvatskoga naroda u Istri, završilo je svoj članak tim da se je zapitalo: *ta što smo mi?* —

Naše poljodjelstvo je zapuščeno, nit se brine da se tomu pomože, kako valja.

O obrtu nejma skoro nit govora.

Trgovini jur po tom manjkaju neobhodno potrebite podloge.

Školah nejmamo nit pučkih.

Srednih ili strukovnih još manje.

U uredih nailazis na ljude, koji s našim čovjekom nit rieči progovoriti neznadu.

Da bi Hrvate u Istri sud hrvatski pozivao i hrvatski mu odluku slao; da bi politička vlast svoje oglase hrvatski u hrvatske občine slala; to bi bio grieh.

Da bi službene novine kad štogod smierajuća na korist občinstva hrvatski oglašivale, toga nejma.

Jedan je ured, u kojem Hrvat hrvatski govoriti može, a to je *porezni*.

Jedno je, što se hrvatski, ako i barbarski u službenih novinah oglasuje, a to je *navračenje*. — —

Eto kratka odgovora na Vaše pitanje.

Mi dajemo novčani i krvavi porez, kao i svi državljani. Mi nejmamo onih blagodati, koje drugi državljani uživaju.

U Vrbniku dne 8. Svibnja 1880.

Nadam se gosp. uredniče, da ćete pravičnosti radi ove redke, kao odgovor na posljednji dopis iz Vrbnika, uvrstiti u vaš cienjeni list. *)

*) Radi nepristranosti tiskamo i ovaj dopis. Ur

CCLXXXVI.
Hodi kud ti j' drago.

Hodi kud ti drago — priti ti je u Kaldir:
Onde su divojke — ko kopaju krompir.
Hodi kud ti drago — prit ti je v Motovun:
Onde su divojke — nimaju ni botun.
Hodi kud ti drago — prit ti je u Buljo:
Onde su divojke — nimaju košulje.
Hodi kud ti drago — prit ti je u Poreč:
Onde su divojke — nevaljaju star beč.
Hodi kud ti drago — prit ti je u Fošolin:
Onde su divojke — igraju na cekin.
Hodi kud ti drago — prit ti je v' Monsalis:
Onde su divojke — pred kućom im saliž.
Hodi kud ti drago — prit ti je v' Zbandati.
Onde su divojke — ko znaju lagati. *)

CCLXXXVII.
Prosci.
(Zarečka.)

Pojmo, pojmo, niš nestojmo,
Tu ni niš za nas! **)
Nudiju nan babetinu,
I ona ni za nas:
I ona mlada divojčica
Bila bi za nas.
Divojčice nan nedadu,
To je joh za nas!
Dali su nan koru kruha, mrvu sira,
To je joh za nas!
Pojmo, pojmo, niš nestojmo,
Tu ni niš za nas! *Volč. sb.*

*) Ove stvari nisu rečene za slo. nego samo za to, što po izgovoru odgovaraju imenu gradiša, pak se zato nitko nesmie ponositi, ni uvrieditl.
**) Opetuje se.

CCLXXXVIII.
Bogati Gavan.
(Spjevao Bergadski prosjak).

Prošal Isus po svitu,
Kako čela po cvitu
Z dvima trimi angeli,
Svetin Petron i Pavlon,
I sa svetin Mikulon.
Isus njima govori:
O presveti angeli!
Hodimo mi po svetu,
Ćemo malo viditi,
Kako se svet barata.
Šli su božji angeli
Tamo dugo po zemlji,
Našli jesu dvorove
Bogatoga Gavana,
I veliko palače
Te bogate Gavanke.
Angeli njoj zamole,
I Gavanki govore:
Aj bogata Gavanko!
Poznaš li ti va Boga,
I va majku Mariju,
I va svete nedelje,
I va dneve delavne?
Češ ti nam ča podilit?
Va ime Boga i Marije,
Da ti bude za dušu.
Gavanka njima govori:
Odlazite prujavel!
Što su vaši Bogovi
I te vaše Marije,
Ki vas peljat pošilju,
Ki vas hranit nemoru:
Ja napoznan va Boga
Ni va Majku Mariju,
Ni va svete nedilje,
Ni va dneve delavne,
Zač ja imam za boga
Bogatoga Gavana,
Ki mi ima svačega,
Suha srebra i zlata;
Na planini čobana,
Ki mi pase sto ovac,
Za vas nosi koru kruha
Mesnu sredu mešenu,
Va sobotu pečenu,
Va nedilju diljenu;
Ni nju ju v ruko podala,
Na tla jin ju bacila,
Z nogu ju zarinula,
Za nju se j' pokojala,
Da ju ni brekon hitila:
Da bi njoj bolju ti breki
Bile grade čuvali.
Angeli njoj zahvale,
Lipa hvala, Gavanko!
Po imenu Jelena,
Al oboha gospojo.
Prošli jesu naprida.
Usrotili Stipana,
Gavanova čobana.
Oj Stipane, čobane!
Poznaš li ti va Boga,
I va majku Mariju,
I va majku Mariju,
I va svete nedilje,
I va dneve delavne;
Češ li nam ča podilit
Va ime Boga i Marije,
Da ti bude za dušu?
Stipan njima govori:
Lipa hvala angeli!
Ja mi poznan va Boga
I va majku Marijn,
I va svete nedilje,
I va dneve delavne:
Neg san brižan sirota,
Služil san ja Gavana,
Prokletoga pogana,
I Jelenu Gavanku,
Tu prokletu poganku.
Devet let i jedan dan:
Ništar mi ni dilila
Za to moje mitace
Nego jednu ovčicu,
I to jedno janješce.
Mikula mu govori:

Sliedi prilog

Gospodin dopisnik u br. 9. „Naše Sloge“ lievajuć krokodrilske suze veli: da u Vrbniku vlada podpuno bezvladje ili anarkija, i da je načelnik bio nezakonito odabran dobivši samo 9 glasovah, t. j. samo polovicu. Vidimo na koga pada ta krivnja pada.

Naš predloženik dobio je istinabog 9 glasovah kako i predloženik protivne stranke, ali pošto dvokratni izbor neizvršene adsolutne većine glasovah, predloži tumačitelj zakona i ciela komisija da ako je zastupstvo zadovoljno, predje preko užega izbora, i da se za tu dvojcu ždreba. To bje jednoglasno prihvaćeno, a kocka pade na predloženika naše stranke. Izborna komisija sastojala je iz samih članovah protivne stranke: oni su izborom ravnali i tumačili zakon. Ako je naš predloženik bio nezakonito odabran, očevidno je, da tomu nije mutko drugi kriv van ljudi koji su izborom ravnali. Ipak su ti ljudi uložili utok na c. k. Namjestničtvo, da se izbori uniše. Oni su dakle proti svomu postupanju uložili utok. Pitamo sada g. dopisnika, jesmo li više sagriešili mi koji smo prosili, da se izbori odobre, ili oni, koji su za uništenje molili? Da je naša stranka glasovala iz neznanja i podložnosti, nije istina. Glasovala je vlastitim osvedočenjem, koje je potvrdila i mnogimi svojevoljnimi podpisi na više utokah, a da nije iz podložnosti ili straha, vidi se najbolje odatle što protivnoj stranki, kojoj i g. dopisnik spada, uzprkos svemu nastojanju, hvastanju i svim pretnjam, nije pošlo za rukom primamiti k sebi nekoje naše članove.

Na ukor, što novoizabrani načelnik nije prisustvovao jednoj i najkoristnijih sjednicah, odgovaramo, da za vrieme anarkije, a tako je nazvao to vrieme sam dopisnik, nema zakonita i triezna rada u javnih poslovih. Da je bilo pozvano ili staro ili novoizabrano zastupstvo, bio bi prisustvovao sjegurno i on, ali u sjednicu u koju je bilo pozvano novo zastupstvo i staro obć. povjerenstvo, pravo je imao da nije pošao.

U ostalom nije bio on sam odsutan, kao što nije on jedini podpisao protivnu izjavu na prošnju za stanarinu dvajuh duhovnih pomoćnikah: nu g. dopisnik samo na njega napada, druge je mukom mimoišao, a navlaš jednoga, proti kojemu je protivna stranka dosta zla rekla, a kojega je htjela lišiti prava glasovanja. Sad ima ta osoba veliku glavu u svom rodu, od koje se možda g. dopisnik nada kakovoj mastnoj službici.

G. dopisniče, sjećate li se predzadnjih izborah Vrbničkoga zastupstva g. 1876? Tko bijaše četovodja nekojih Resičanah i Garičanah? Tko bijaše na isti dan kao smutljivac iz izbornice izbjeran? Sada kažite mi jesu li se nalazili ondje oni tobožnji potikači, koji vam toliko na zubu stoje, kao da bi oni mutili vaše račune?

Prodjimo na sadašnje izbore. Tko je počeo tužbe pisati, utoke ulagati proti osobam naše stranke, da budu lišene prava glasovanja? Ljudi vaše stranke. Vašoj stranki, g. dopisniče mora biti sve dozvoljeno, a naša ima stojati prekrštenih rukuh. Divne li logike!

Vašega podneljenoga oprošćenja naš predloženik niti prima, niti mu ga treba. podielite ga svojim pokornikom i pokornicam. Čovjek je od 50 i više godinah, pri zdravoj je pameti, netreba mu ni vašeg naputka ni naputka tobožnjih potikačah.

Grdo ste se prevarili kad velite, da jedan rodjak istoga predloženika hlepi i gramzi za občinskim tajničtvom, morali biste bo znati, da osoba, o kojoj sumnjičite i koja vam je trn u oku, nemože usljed zabrane s njeke strane postati občinskim tajnikom.

Zadaća naše stranke nije bila niti će ikada biti širiti šarenjačtvo. Očito se govori, da će jedna vaša fakcija, ako predobije, sadržati za tajnika čovjeka, koji već 12 godinah u uredu občine talijanski piše, a druga vaša fakcija da misli pozvat čovjeka više nego li šarenjaka.

Nam nije ni malo žao, što u zastupstvu sjede dva svećenika vaše stranke, jer se od njih kao inteligentnih ljudih očekuje, da će mnogo doprinesti boljemu napredku i lepšemu redu ove občine.

Napokon je istina da se znanje na plećih nenosi, nu toli znanje, koli mudrost ne stoji u kleveti, pa se nemožemo dosta načuditi kako može razuman i inteligentan čovjek drugomu predbacivati tjelesne mahne. Da ste u istoriju malo bolje zavirili, znali biste ipak da tjelesne mahne nisu prouzrokovale uvjek duševnu nesposobnost.

Ako se je jedan rodjak te iste osobe tako prostački napadnute izjavio na onaj način o njezinoj sposobnosti, ona nije niti može zato biti odgovorna, kako nemože biti odgovoran ni gosp. dopisnik za zloću svoje rodbine. Pamelni ljudi nebi se niti obazrieli na rieči izušćene u naglosti i prkosu.

Vi neželite dobro našoj stranki, ali neka se znade, da su nam se obadvie vaše fakcije pred nekoliko dana nudile, da jih primemo u naše kolo. (?)

Za sada dosta: bude li nas pako g. dopisnik još izazvao, odgovorit ćemo mu samo onda, kada njegovi dopisi budu podpisani kako smo mi pripravni naše podpisati, inače ćemo jih držati za proste potvore.

Medulincem.

Kod zadnjih občinskih izborah pokazali ste se i osvetlali svoje lice. Sami kažete, da niste šarenjaci nego se dičite imenom vaših djedovah neumrlih Hrvatah! Težko vas je zabolilo, kad ste čuli, da je dvanajstorica dala svoj glas talijanskoj stranki i veliko nezadoljstvo porodilo se medju vami. Osobito da su se za vas nepovoljno izkazali Josip Jukopil, Anton Kirac i Mate Radolović.

Mjesto da rade u slogi sa svojim pukom, radje su protivniku pomagali nego li svojemu. Upoznao vas je narod te znati će, kakovi ste ljudi i kakove vjere. Tašta slava prinukala jednoga, da primi od talijanske strane mjesto zastupnika a zato se svojim: iznevjerio! Hinili su vas njekoji i ne bratski ostavili, ali su i oni za uvjek zaigrali.

Osviestili ste se, radite, pazite, uz takve valjane muževe neće ni naš hrvatski narod u Istri zaostati. Hvala vam!

Izvještaj odborske sjednice „Bratovšćine hrv. ljudih u Istri.“

U Kastvu dne 8. maja.

Odbor „Bratovšćine hrv. ljudih u Istri“ sastao se je dne 8. o. m., da podieli podpore siromašnim djakom.

Čim se počelo viećati, izviesti podpredsjednik g. M. Brusić, da je „Hrv. Čitaonica“ na Rieci dne 3. marča o. g. priredila zabavu u korist „Bratovšćine“, te da je ostalo čistoga dohodka 160 f., koji se imaju razdieliti. Ovu svotu izruči on blagajniku, a odbor uz klik: „Živila nam jednokrvna braća!“ odluči, neka se čim prije zahvali Predsedničtvu i članovom „Hrvatske Čitaonice“ na izdašnomu daru, koji je doista ove godine siromašnoj mladeži dobro došao.

Zatim izviesti tajnik, da je natječaj za podpore bio otvoren od 27 marča do 20. aprila, te se u to doba prijavilo 16 moliteljah iz srednjih i višh zavodah. Veli, da od ovih uživaju nekoji izdašne a nekoji malene podpore, jedan je molio podporu, akoprem nije član, a jedan pako nema prava po §. 1. društvenih pravilah Predlaže, neka se u obzir uzmu najprije oni, koji neuživaju nikakve podpore i koji su dokazali, da su siromasi. Prije pretresivanja molbenicah izviesti blagajnik, da je uniišlo dosad svega f. 277 n. 82, te od ovih u god. prinos f. 142 n. 20.

Na to odluči odbor, neka se ove godine nešto veća svota razdieli i to radi nevolje, koja je u ovih stranah obladala i što je prirasla pomoćju hrv. čitaonice na Rieci. I navedenih uzrokah odluči odbor dati podpore 11 moliteljem uzamši u obzir siromaštvo, napredak i uživajuće podpore. Trojici učiteljskih pripravnikah nije dopitana podpora, jer već uživaju dostatne, jednomu, jer nije član a jednom jer nije nit iz Istre, nit Kvarnerskih otokah. Podpore dobiše sledeći:

F. D. pravnik 40 f.; P. B. pravnik 30 f.; F. S. iz Klane 25 f.; A. A. iz Omišlja 20 f.; N. K. iz Omišlja 20 f.; J. I. iz Poljanah 20 f.; I. F. iz Boljuna 20 f., svi gimnazijalci na Rieci; A. S. iz Jelšane 20 f.; J. R. iz Zminja 25 f., M. B. iz Pićna 30 f., svi gimnazijalci u Pazinu; J. D. iz Vrbnika 30 f. gimnazijalac u Senju.

Konačno izviesti blagajnik, da ima mnogo članovah, koji su se upisali prvih dvajuh godinah, kad se družtvo ustanovilo. Ovi nit plaćaju, nit se znade gdje stanuju. Mučno je pisati, da ima toliko članovah i toliko na dugu, dočim će ovi težko štogod platiti. Ove bi najbolje izbrisati. Odbor odluči, neka se za buduću skupštinu pripravi točan izkaz takovih članovah, te istoj na odluku predloži.

Prije nego će se odbor raztati, odluči, neka se umole povjerenici putem novinah, da marljivo rade za napredak družtva, te osobito kod imućnijih pokucaju. Nevolja bije siromahe, zato trebaju podpore, da jim mogu sinovi napredovati. Nijedna pokrajina neoskudjiva toliko na muževih, koji bi i radom i rieču podpomagali siromaha i branili prava domovine, koliko tužna nam Istra. Isto moli odbor sve rodoljube po Istri i kod braće naše Hrvatah, neka izvole najaviti i priporučiti družtvu muževe, koji su pripravni primiti povjereničtvo, te odbor će ove odmah imenovati i potrebne listine poslati.

Književne viesti.

„Matica hrvatska“ dotiskala je svoj „izvještaj za god. 1879.“ i danas ga je stala razašiljati putem družtvenih povjerenika svojim vanjskim članovom, a zagrebački članovi ga mogu dobiti u sveučilištnoj knjižari Franje Župana (Albrecht i Fiedler).

O Stipane, sirota!
Češ li nan ti janjčića
Dobre volje spodati,
Da ti bude za dušu?
Dobre volje, Mikula!
Da bi Bože tuka bil,
Nego mi je daleko
Pod one gore visoke,
Na planine široke.
Još ni Stipan uzreče,
Da janješce priteče
Skupa su ga odrli
Skupa povečerali.
Kosti su razmetali.
Kada jutro drugi dan,
Koliko v janjcu košćic
Toliko v dvoru ovčic.
Šli su božji angeli
Tamo gori na nebo,
Kada dojdu na nebo,
Marija njin sprogovori:
O presveti angeli!
Kako j' tamo na zemlji?
Angeli njoj govore:
O presveta Marijo!
Tako j' tamo na zemlji,
Ta ki ima, ta neda,
Ta ki bi dal, nima ča.
Marija njin govori:
O presveti angeli!
Kade ste prebivali?
Angeli joj govore:

O Presveta Marijo!
Pol' bogata Gavana,
Pol' bogate Gavanke,
Pol' uboga Stipana.
Gavanka nan je dilila
Koru kruha pečena,
Mesnu sridu mešena
Va sobotu diljena.
Ni nan ju v ruke dilila,
Na tla nan ju j' bacila,
Z nogon ju je zarinula.
Za nju se pokajala,
Da ju ni brekon podrhla,
Da bi njoj bolje ti breki
Bile grade cuvali:
Stipan nam je podihl
Ono malo janješce
Ko je brižan pristužil
Pol' bogata Gavana,
Pol' bogate Gavanke
Devet let i jedan dan.
Stipan nan je podihl
Ono malo janješce.
Više bi bil udihl.
Da bi, Bože, bil imel
Marija njima govori:
O presveti angeli!
Hod'te tamo k Boju,
I recite Boju,
Da sakupi oblake,
I z oblaki grmavce,
I z grmavci vragove,

I z vragovi hudobe,
I z hudobami strelove,
Na bogata Gavana,
Na Jelenu Gavanku,
Na njegove palače,
Na njegove dvorove,
Da mu z ognjem zgorili.
Z jezeron poplavali.
Vratili se nazada:
Začelo je griniti,
Gradi se počeli roniti
I sa ognjen gorili
I z jezeron plavati.
Jelena je vapila.
Sve Boga zazivala:
Pomozi nam, dragi Bog!
I u sveta Marija,
I te sveto nedelje,
I O dnevi delavni:
Da nan se srebro netopi,
Da mi se Gavan negubi,
Ni njegovi dvorovi,
Ni njegove palače.
Onde pride dragi Bog.
I Gavanki govori.
Oj bogata Gavanke!
Ča zazivaš u Boga
I va majku Marijo
I va sveto nedilje
I va dnevе delavne,
Kasno si se stajala
Za zazivat u Boga;

Taj ti imaš za boga
Bogatoga Gavana,
Ki ti ima svačega,
Suha srebra i zlata;
Zazovi ti Gavana,
Da ti oganj potrne,
Da ti splava jezero,
Da ti s' srebro netopi
Da ti s' Gavan negubi.
Ni bilo bolje zazivati
Ni Boga ni Gavana;
Sve j' Gavanki zgorilo
Z jezeron poplavalo;
Ništar joj ni ostalo,
Nego Gavan sirota.
On je prošal po svitu
Koru kruha prositi,
Kako druge sirote.
Da bi se kako prehranil,
Dokle j' mogal hoditi.
Kad ni mogal hoditi,
Vratil se je nazada
Na te svoje mirine,
Na te žuto svoje ploče,
So spod njega crvi toče.
Očuvaj nas, dragi Bog,
I ta sveta Marija
I te sveto nedilje
I ti dnevi delavni.
Vazda budi Bog zahvaljen
Z divon Marijon. Amen. *Isti.*

Šaljuć „Matica“ svojim članovom „izvješaj za god. 1879.“ pozvala je ujedno i svoje povjerenike, da saberu prinose članova (od utemeljitelja) dva obroka po 5 for., a od prinosnika 3 for.) za tekuću god. 1880, a ovim poziva napose članove, da svoje ovogodišnje prinose što prije dostave izključivo povjereniku, gdje ga ima, jer će putem istoga u svoje vrieme i svi članovi (javili se oni pri njemu ili ne) onoga kotara i sebi pripadajuće „Matičine“ knjige dobiti, a gdje neima povjerenika, to neka se prinosi šalju neposredno družtvenomu blagajniku gosp. Ivanu Kostrenčiću u Zagreb.

Nedvojeć, da će mnogi tečajem ove godine novo pristupivši članovi „Matice“ dobivajuć tek. godine prvi dio „Smičiklasove povjesti hrvatske“, htjeti imati i drugi dio, koji je „Matica“ prošle godine izdala, to je upravljajući odbor „Matice“ zaključio, da ovi novo pristupivši članovi mogu, u koliko bude zalihe, drugi dio „Smičiklasove povjesti hrvatske“ dobiti, pošto uplate članovinu za tekuću godinu uz obaljenu cienu od dvie for., što se ovim i družtvenim povjerenikom i članovom javlja.

Da bude što bolji red u „matici“ i što liepši sporazumak med družtvom i njegovimi članovi, to se umoljavaju što usrdnije i gg. družtveni povjerenici i, članovi, da se točno drže ustanova družtvenih pravila i družtvenoga poslovnika, koje oboje je priobćeno u „izvješaju za god. 1879.“ od str. 86—43, a može je svatko na zahtjev bezplatno od „Matice“ i naposeb otiskane dobiti u svaki čas. Tko se ovih ustanova nebude držao, pa bude mu kakva krivica, krivac će si biti sam, i uprava „Matice“ odbija već sad za takve slučajeve svaku odgovornost.

Sve ostalo u koliko se tiče družtva i družtvenih ljetošnjih knjiga, javiti će se u svoje vrieme putem istih domaćih novina, putem kojih se ja i dosele o družtvenom radu članove obavješćivalo.

***

Od nove godine izlazi u Somboru za naš narod novi list „**Zdravlje**“. liečničke pouke narodu — sa lozinkom „Zdravlje je sreća i snaga, a bolest najmnik propasti“. Ovaj list izlazi 10. i 25. dana svakoga mjeseca te ga uz pomoć više liečnikah izdaje i uredjuje Dr. M. Jovanović-Batut. Stoji na godinu 4 for. List je pisan popularno te se ga narodu preporučuje. Predplata se šilje pod adresom: Dr. M. Jovanović-Batut gr. Zombor (Ungarn).

***

Kod zaslužne osobito po pučki napredak knjižare Mučnjak i Senftleben u Zagrebu izašlo je nedavna opet nekoliko krasnih knjižicah, koje se svakomu, koji ljubi hrvatsku knjigu najtoplije preporučuju, osobito našim pučkim školam, neka neostanu bez njih. Za sada spomenut ćemo samo njekoje:

„Priče Djeda Nike“ — napisao I. Kozarac. 10 izvornih pripoviedkah, stoji broširano 50 novč., vezano 60 novč., u zlatorezu na velinpapiru u najfinijem vezu 1 for.

***

„Sibila iliti ciganka galatica“, na zabavu hrvatskomu pučanstvu preveo Ljutovid Cievara sa dvima kockama 30 novč.

***

„Ob uzgoju dobrih livadnih travah“. — Napisao „Našoj Slogi“ dobro poznati Nikola Vežić.

***

„Kratka gramatika hrvatskoga jezika za Niemce“ od Josipa Gala. Vrlo praktična knjižica za onoga, koji želi upoznati se s našim jezikom, u kratko razpravljena je vješto ciela gramatika. Stoji samo 60 novč.

Pogled po svietu.

U Trstu 31. svibnja 1880.

Bivši zapljenjen naš posljednji broj, hoćemo da popaletkujemo znamenitije događaje cieloga mjeseca, što izliče.

Nastajućega mjeseca lipnja Njegovo će Veličanstvo Cesar pohoditi Češku i Moravsku. U tih pokrajinah čine se velike priprave, da ga dočekaju što veličanstvenije i dostojnije. Već sutra će mu se u Pragu pokloniti dostojanstvenici one prestolnice. U Češkoj da će boraviti cielih devet danah. U rujnu da će Njegovo Veličanstvo pohoditi i Galiciju.

Dne 25. svibnja odgodilo se carevinsko vieće na neizvjestno vrieme. Dne 8. lipnja sastaju se pokrajinski sabori, pa i naš istranski u Poreču.

Ovom prigodom dozivamo našim zastupnikom u pamet, da su se od zadnjeg saborskog zasjedanja stvari u Austriji znatno promienile, pak se nadamo, da će odsad unapred i naše želje naći više odziva nego li do sada u njihovih pravdoljubivih srdcih. Sloboda, koju i mi nad sve ljubimo, nije drugo nego pravda i pravičnost naprama svim i svakomu. Uno nekolicini naših pako narodnih zastupnikah preporučamo napose, neka smielo i odvažno iznesu pred visoki sabor naše narodne zahtjeve, jer ako mu jih nitko nespomene, sabor jih nemože ni uvažiti ni ocemariti.

Niemci su jako uzrujani radi nekojih ministarskih naredbah, uslied kojih uredi i sudovi u Češkoj kraljevini moraju jednako znati i rabiti češki i njemački jezik. Oni se pretvaraju i hine, da im je tim učinjeno krivo. Dapače viču i buče, da ministarstvo kani zatrti Niemce, te njemačku tobože Austriju pretvoriti u čisto slavensku državu. Gdje nemogu drugih tlačiti, jauče da su potlačeni. Kad bi znao govoriti, tako bi doista zatulio i vuk, videć, gdje od psa nemože do stada. Sad bi htjeli, da se njemački jezik zakonom proglasi državnim jezikom. Da bome, da se na taj način muške ukine §. 19., pa tko bi se onda otimao njemačkomu jeziku, da se uznogne pedebsati i kazniti, jer se uzprotivio zakonu! Nego dok ima sloge i jedinstva u naših redovih, do toga neće nikako doći, jer u državi osnovanoj na pravu i pravičnosti svi su državljani jednaki.

Dne 5. lipnja sastaje se i hrvatski sabor, da prihvati istodobno sa ugarskim nagodbu, što ju već kada tada, zlo il dobro, scienkaše kraljevinske deputacije. Izza toga ugarski parlamenat da će se odgoditi, a hrvatski sabor da će obaviti nekoje zastale poslove, pa se onda i on razići po zemlji. Ali nevjerujemo, da će toga učiniti prije, nego li je odbio kako valja najnoviji napadaj, što ga učiniše Magjari na hrvatsku narodnost u Kraljevini. Ugarski ministar financijah poziva financijske činovnike, neka nezamude naučiti magjarskog tobože državnog jezika, ako su sebi radi te želje biti promaknuti na bolje pluće. A to da jih neće stojati ni novčića, jer će vlada na svoje troškove poslati u Zagreb izvrstna učitelja, da jih dva puta u tjednu mukte poučava u tom hlebostečnom govoriu. Hoćemo da vidimo, koliko će se u Hrvatskoj naći junakah, da sjednu na taj magjarski liepak, pa tim korakom da otvore širom vrata magjarskim gladuhom u svoju domovinu, a onda da ostanu bez kruha i oni i njihova djetca i u Pešti i u Zagrebu. Jest, jer to neide na drugo, nego da se Hrvati maknu sa svojih mjestah, a Magjari da jih zamiene, pa uzprkos svojemu tobožnjemu učenju hrvatskog jezika, da uvedu u financijsku u Hrvatskoj struku jezik magjarski. Onda bi se Hrvatom reklo, za vas neima mjesta, jer neznate jezika, zato il budite bez kruha vi i vaša djetca, il neka se vaša vlada odvaži, uvesti magjarski jezik i u hrvatske škole.

Iz prestolnog se govora kraljice engleske vidi samo to, da će Gladstone nastojati svimi silami, da se izpune naredbe berlinskog kongresa, naime što se tiče reformah i zadovoljenja balkanskih narodah. Zato je poslao u Carigrad, gdje vlada najveći metež, navlašna poslanika, da Turskoj reče zadnju riječ u ime engleske vlade. Njegovim nastojanjem će se dne 15. lipnja sastati u Berlinu punomoćnici svih europejskih državah, da poprave i popune rad znamenitog onomjestnog kongresa. Ali rad berlinskog kongresa jest ne samo manjkav, nego uprav razkomadan, odkad su i Arbanasi, kojih kongres ni nespominje, ustali na noge, te osnovali svoju kneževinu pod vrhovnim pokroviteljstvom Sultanovim. Zato je svatko željan čuti, kako će gospoda punomoćnici ta stvar uzeti na ruke. U ovo mjesec danah bio razpušten talijanski parlamenat, pak se već evo sastao i novi, al kako da izbori nisu urodili onim plodom, kojemu se nadali kralj i ministarstvo, jer malenom su iznimkom stranke u novom parlamentu isto onak razpredane, kako bijahu i u starom. Bismark kao da nije već onaj čovjek, koga bi Niemci obožavali i bezuvjetno slušali. A sad mu se pripetila i druga, da neće naime uspieti izmirenjem crkve i države; jer se u tom poslu pokazao dvoličnim, pak Papa neće, da više s njim ugovara.

U Ruskoj idu stvari svaki dan na bolje. S druge strane rusko se prijateljstvo očevidno traži od Austrije i Njemačke, kao što se vidjelo prigodom Aleksandrova rodjendana, proslavljena u Petrogradu uz prisutnost najodličnijih poslanstvah bečkih i berlinskih. Grčki kralj Juraj zaputio se u europejske prestolnice, da zagovara želje i zahtjeve svoga naroda, a žena mu, rodjena ruska kneginja, odišla k svojemu rodu u Petrograd. U Kragujevcu sastala se prošlih danah srbska narodna skupština, da vieća o željezničkom ugovoru, što ga je srbska vlada sklopila s austro-ugarskom monarkijom. Bugarski knez da će se u Nišu sastati sa knezom srbskim. Srbski pukovnik Horvatović, rodom Hrvat, nalazi se sad na Cetinju u Crnojgori: pa iz toga izvadjaju neki, da se te dvie kneževine dogovaraju, da zajedničkimi silami odvrate od sebe pogibelj od tursko-arbanaskog šaranja.

VI. izkaz dohodakah

za stradajuće u Istri.

G. o. Hugo Novlan je izručio od g. vikara Dolenca poslanih 13 f. 30 novč., od g. kapelana Mikiša iz Pićna 3 f.; sl. odbor za stradajuće Hrvate u Istri je poslao s namjerom, da se u Buzeććini razdieli 300 f.; g. o. H. Novlan opet izručio po g. vikaru Dolencu sabranih 21 f. 17 novč.; g. Stanić, notarski koncepist u Gradcu, sabro 10 f.; potovica čistoga dohodka akademije u Ljubljani po „Čitalnici“, „dram. družtvu“ i „Sokolu“ pripravljene 113 f.; g. dr. L. Gregorec, urednik „Slov. Gospodarja“ u Mariboru 38 f. 35 novč.; g. vikar Ivan Tomažić u Novomuestu poslao čisti dohodak kazališne igre u tamošnjoj Čitalnici 34 f.; g. Trinajstić, jurist u Beču, sabrao 22 f. 10 novč.; sl. ured. „Soče“ iz Gorice 6 f.; sl. ured. „Novic“ 25 f. 20 novč.; g kapelan Mikiša iz Pićna još 2 f.; g. kapelan Rajmund Jelušić iz Pićna 5 f.; g. Franc Mečar-Bertoša iz Pazinskega polja 2 f.; g. dr. L. Gregorec, urednik „Slov. Gospodarja“ iz Maribora 68 f. 14 novč.; g. I. Kramar, plovan na Breznici poslao 1564 kilog. krompira, 75 kilog. fažola i 316 kilog. žita. Slovansko pjevačko družtvo u Beču 126 f. 50 novč.; g. plovan Zagorec iz Mokronoga poslao 690 kilog. fažola; g. nadzornik Križnić iz Pule još 2 for.; g. dr. L. Gregorec, urednik „Slov. Gospodarja“ u Mariboru opet 52 f.; g. Ambroz Flegar, c. k. sudbeni adjunkt u Rovinju 5 f.; sl. uredništvo „Slobode“ 51 f. 57 novč.; sl. družtva „Edinost“ i „Čitalnica“ u Trstu dio čistoga dohodka koncerta napravljenoga u kazalištu „Fenice“ 150 f.; g. o. H. Novlan

---

CCLXXXIX.

Kada se kries pali.

(Starinska pjesma iz Zareča.)

Gori, gori, božji kres,
Da nan bude tuka ples
Bogu na čast,
I svetomu Ivanu
Na veliku slavu.
Mi imamo tu plesati,
Babinemu janjcu *)
Čast i hvalu dati.
Babin janjac
Okol kresa skače,
Babin janjac
Priko kresa skoči;
Babin janjac
Zimu nan odnosi;
Babin janjac
Leto nan donosi.

Volč. sb.

*) Baba = ljeto; janjac = mlado ljeto.

ZAGLAVAK

Naše je djelo, hvala Bogu na koncu.

Nismo se držali onoga reda, kako smo bili obećali na početku izdanja, nego smo malo preinačili, al tim stvar nije promienjena. Pjesme, koje bi se mogle uvrstiti pod imenom *povjestne*, naći će čitatelj pod ženskimi.

Nekoje pjesme, što bi imale doći jedna za drugom štampane su razdaleko. Tomu je uzrok poglavito taj, što su nam kasnije dolazile nove zbirčice.

Tu prvo mjesto ide pjesme iz Vrbnika, što jih je pokupio mladi rodoljub gosp. Mato Trinajstić. G. Jederlinić iz Omišlja, pop Petar Bogorić ml. iz krčkog Otoka, prijatelj iz Beršeca i Kozljaka, Kažimir Jelušić iz Kastva, Bi. Orlić, Ivan i Miroslav Karabaići iz Punta, A. Stanger iz Voloskoga poslaše nam tko više, tko manje. Nekoliko junačkih iz puljske okolice priposlao je Martin Pavić „slipi prosjak promonturski, a iz „Primorca“, lista djačke čitaonice na Rieci, dobili smo takodjer izpisane pjesme iz Istre. Svim budi ovdje izrečena gospodska hvala. Povrh onoga, što nam je poslao g. J. Volčić, pobrali smo njegove pjesme iz „Novicah“ i „Slovenskoga Glasnika“.

Najvjernija je sbirka g. Trinajstića. U nju se iztražitolji jezika hrvatskoga mogu pouzdati, kao da su sami čuli.

Naslovi pjesmam nisu svi srotno odabrani; nu mi smo jih većinom pustili onako, kako nam napisaše sabirači.

Gdjegod činit će se da je pogrešeno, a nije. Mi smo po mogućnosti sve pustili, kako su nam dali sabirači i s te strane možemo sbirku nazvati posve kritičnom. Nikoga neka ne muti, što će u istoj pjesmi naći rieči na *i* i na *e*, oblike na *im*, *om* i na *in* *on*.

Naročja se mješaju, a po ovih pjesmah vidjet će se i to, koliko su gdje pomješana. Štamparske pogreške složili smo na kraj knjige i dodali mali tumač tudjih ili nepoznatijih riečih.

Ono nekoliko pjesamah, što je sabrao g. Orlandini, uvrstili smo radi kraja iz kojega potiču. Rukotole su sele kod Motovuna (Montona), gdje hrvatska svjest još nije posve pukla.

U zadnji čas pritekla nam je u pomoć „Matica Hrvatska“ i dala je „Našoj Slogi“ 150 for. pripomoći za štampanje ovih pjesamah. Dobro se djelo samo hvali, a ovo je opet jedan dokaz, da je „Matica“ pošla pravim putem. Što nam je preostalo neštampanih pjesamah, dati ćemo njoj, da jih upotrebi, kad bude štampala veliku sbirku iz svih krajevah. Dakako, da je vlastna po volji upotrebiti cielu ovu sbirku.

Knjigi je cieua 1 forint. Čisti dobitak namienili smo polovicom „Našoj Slogi“, a polovicom „Bratovšćini hrvatskih ljudi u Istri“, da se pomognu, jer jim treba pomoći.

Tako će, tko kupi ovu knjigu, ujedno učiniti dobro djelo!

Uprava „Naše Sloge“ u Trstu.

..vikara Dolenca poslanih 42 f. 18 f. 3 novč.; g. plovan Martin Polici 4 f. 50 novč. i g. prof. Kalb ar Dolenec iz Ljubljane poslao je g. o. H. Novlanu 6 f. 90 novč.; za stradajuće Istrane u Zagrebu uredništvo „Slov. Naroda još je 1 ..la.

svega ukupno 6583 f. 90 novč., h. 400 kilog. kisle repe i zelja, krompira, 4700 kilog. žita, 455 .., 4039 kilog. sočiva, 1 zavoj stare ..buvala.

.. se svim darovateljem najsrdačnije .. zahvaljuje i javlja, da će svoju ..sjednicu držati prvoga maja mjeseca smatrati dovr-

I ime odbora za stradajuće

I. Berbuć.

Franina i Jurina

Ju. Dragi kume, povej mi malo kade bi ja mogal nać onega Cudera?

Fr. Ma ja ti ga već od nekega vremena nevidim, nu znaš ča, popitaj se malo pul onega gospo-..ina na Voloskem al pul onega v Reke blizu zvonika; a najbolješ ćeš storit ako se valje tu va Kastve pul Rečanića al pul Marotića popitaš, oni će ga imat ..gotovanega va svojeh knjigah.

Ju. Ča tako ! to!

* * *

Ju. Bme i vert Franinu mou juvaj post pira kamoće, je tamša željno štoptat, mi je se ..ako ke tu čuda klatešti, ke nutam ve-..ut ke ta vreme.

Fr. Bone moj Jure! ča z'ognja govoriš, ki te razumi?

Ju. Bomo ne, zač mi je natašće da bim se mogal pričestit.

Fr. Nego ča si ono zborbljal, to nije ni hr-vacki, ni nakareski, ni ciganski?

Ju. A ča ulsi nikada čul po ćiribirski ali vlaski govoriti?

Fr. Po lićevu dušu nikada.

Ju. Dakle *tu mi čuda klatesti*, čuj ča sam ti rekal: Dobro prišal Frane moj, kadi si bil do sada, sam te tako željno čekal te mi se vidi da mnogo klatiš, da dugo te nisam već vidil.

Fr. Brafo, brafo — ma kako si se to navadil.

Ju. A lipo. Cigane koje sam sretil na mojem putovanju na Boljunsko polje, malo dalje majke Božje, su bili svemu temu krok, da sam moral pobegnut od straha među Vlahe ili ćiribirce.

Fr. Al čemera pojil, ča si od cigani straha mogal?

Ju. I kako, po vražje su mi pete podpalili i svega smutili da nisam već puta znal, ča ..i pak z' drugega delali ki je prost kad ..i jim pod ruke prišal kako ja koji vo-..ćebu nosim.

Fr. Gnjan Jure baš mi se smiliš.

..e pusti, drugi put ću ti pravit kako su znali cigani privarit mene, koji sam ..ovik, ki le nešto razumim, a ča pak ..me kod prostoga kmeta.

..aj prosim te, če mi biti drago, ako ikada budem se sojimi sretil.

..kame meu Dommu ku tire, cire te ser dokle na vesurmu —

..daj pili svoju.

Navadise i ti pak ćemo skupa vlaški govorit.

Nešto o govedjoj štali.

Najveća je mana u nas u stočarstvu ta, ..toka (blago, marva) skoro kroz cielu ..samo od paše živi. Stoka je u nas ..si toše pasmine, a k tomu još više ..si od loše hrane, da od nje skoro ni-..koristi nedobivamo. Osim toga izgubi ..si sav gnoj, a stotine pastirah se ..je paši, koji bi mogli raditi. Marvu bi ..prije svega u štali (staji) braniti, a na ..odkada puščati, da se prošeće.

..Što napomenuh najveće su, istina, ..nas u stočarstvu; ali ima još i jedna, ..spomenutim ne zaostaje, a to je neva-..ge i nečistoća iste. Toga radi nakan ..nas mojemu hrvatskomu seljaku o ..kratko prozboriti, nebi li moju koju ..uvažio, te tako iz ovo kratke ponke bar neku korist crpio. Bože daj! A sad na posao!

Stale treba praviti na subom i zaklonitom mjestu; one valja da su zračne, tako, da se točno vidjeti može sve ono, što se u njoj pridržava. Staja ima bit čista, pošto je čistoća u staji najglavnije sredstvo za promicati dobro stanje životinje. S toga se i kaže: **„Čistoća je polag zdravlja i polag hrane."** Zbog toga čim opaziš, da ti stoka leži u blatu i kalјuži, tada namah pod istu prostiri dostatno slamo, dočim pako gnoj dnevno uklanjaj iz iste, pa ga nosi na gnojište, koje ima bit blizu staje, ili ga izvozi na polje, ali ga ne ostavljaj oudje dugo u kupcih, da se izsuši, nego se odmah razmeće po polju i zaore. Ljeti pako ima se dnevno i po dva put gnoj iznašat iz stajah a to zato, da ne okuži zrak u istoj. Čist zrak je prva potreba za život stoci kao i čovjeku. Otvaraj dakle, prohladjuj i čisti staje što više možeš, jer je ovo glavni uslov za napredak stoke.

Da je staja okrenuta suncu. Staja ima uvjek bit primjerno topla, najbolje po prilici 12—14° R. za goveda; nasuprot za konje, ovce, koze i svinje 8—10° R. Indi za goveda treba da je staja toplija. Čim stoka više pati od zime, tim ona mora u toliko više jesti, u koliko joj je potrebno, da tjelesnu toplinu proizvodi. Na protiv za dobit nuždnu toplinu, valja da izgubi nešto od svoje masti, a po tome se koristna dobit umanjuje. Toga radi na jako razhladjene staje, osobito na oštre promaje, od kojih stoka uvjek strada, valja pazku obratit. Čega radi nuždno je svakom gospodaru postavit u staju toplomjer, koji će pokazivat gori naznačenu toplinu.

Jasle treba da su nizke, da goveđe uzmogne loglje iz njih uzimat hranu. Jasle se čine iz kamena i drveta, ali su bolje prve. Iste valja da gospodar u čistoći drži. Pod staje treba da je dobro popođjen. Prozori zbog zračnosti imaju biti načinjeni sa strane ili ozad živinčeta. Stakla na prozorima moraju se često opratі. Vrata ulazna da su dosta prostrana, i da se dvokrilna.

A sad pri zaglavku suvise mi je reći i to, da me je na ovo pisanje potaknulo jedno tamošnje selo. u kojem tu skoro vidjeh kako i na koji način naš seljak drži svoje goveđe u staji, tako, da me je do srdca dirnulo postupanje njegovo prema istom, jer ovi na žalost ne znaju cienit korist istog, već ga drže kao svog neprijatelja. E, ljudi Božji, dobro pazite na svoju stoku u staji, pošto je ona (stoka) živa glavnica u poljodjelstvu.

Došasti put ob uzgoju repe, dolio zdravstuj!

Tvoj brat i pobratim

N. Vežić.

Različite viesti.

Posvećenje. U nedjelju na dan sv. Trojstva (23. svoga mjeseca) posvećen je u Gorici Dr. Fran Feretić za biskupa krčkoga. Posvetiteljem bijaše goriški nadbiskup uz asistenciju tršćanskoga i porečkoga biskupa.

Istoga dana obdržavao se je na čast novoimenovanoga biskupa svečani stol, kod kojega je prisustvovalo mnogo otmenijih osobah.

U današnjem broju naći će naši čitatelji i krasnu pjesmu, kojom su krčki bogoslovi iznenadili svojega oljubljenoga pastira.

I naša je želja, bio dikom i zaštitnikom crkvi i svećenstvu u ujedno nezaboravio na svoj mili dom i rod!

Promjene u tršćansko-koparskoj biskupiji. Č. g. Mihovio Šobar do sad radi zdravlja u miru, je imenovan kapelan u Vatovljah. — Č. g. Fran. Korelićev, kapelanu u Kršikli, Č. g. Fran. Korelićev, kapelanu u Kršikli, je povjerena i gradoselska plovanija. — Č. g. Karlo Maiti kancelist kod biskupske kurije je imenovan privremenim tajnikom kod iste je imenovan privremenim tajnikom kod iste kurije, a privremenim kancelistom č. g. Mihovio Fleischer, duh. pom. kod Jezuitah u Trstu. — Preč. g. Frani Franza, ravnatelj zavoda kneza Grisoni u Kopru, je podieljen Zarottijev kanonikat kod koparskog kaptola. — Dne 22. pr. m. preminu u Trstu č. g. Ivan Polk, svećenik goričke nadbiskupije.

Sv. Krizma. Presvj. Biskup Dobrila dielit će Svetotajstvo Krizme: dne 22. o. m. u Hrušici, 23. u Munah, 24. u Lanišćah, 26. u Golcu.

Tisuća ljetnica našeg crkvenog jezika. Nastajućega mjeseca junija jest upravo tisuće godinah, što se kod službe Božje u crkvah rabi i naš slavenski jezik. Tu povlasticu je godine 880 našemu narodu dao prosnju naših svetih blagovjestnikah Cirila i Metoda, Ivan papa VIII. Odprije se mislilo, da se služba Božja nemože obavljati, nego židovskim, grčkim i latinskim jezikom, dok nije navedene godine rečeni papa tim starinskim jezikom pridružio i naš slavenski. Od svih velikih živućih narodah ima naš jedini tu preznamenitu povlasticu. Ali žalibože kao da naš narod za nju nemari, jer od sto, dapače od pedeset godinah amo u mnogobrojnih se crkvah po Istri, Dalmaciji i hrvatskom Primorju staroslavenska služba Božja zamienila latinskom, narodu nerazumljivom. No uvjereni smo, da će u najbližoj budućnosti i ta usahla grana opet prolistati i procvasti na našem narodnom stablu, kao što su već, hvala Bogu, prolistale i procvale mnoge druge. U to ime nadamo se od našega vriednoga svećenstva, da neće u ovo sgodno doba propustiti da neprogovori narodu o toj prevažnoj stvari, te zajedno s njim Bogu zahvali, što nam je poslao svetu braću Cirila i Metoda, koji su prvi počeli pisati knjige našim jezikom i u njem slaviti sveto ime Božje.

G. Dr. Dinko Vitezić vraćajuć se iz Beča boravio je ovdje prošloga tjedna 4 dana. Cielo vrieme bijaše zaokupljen, tražen, sad ga bo njekoliko mjesecih neće biti nit ovdje nit u Beču. Upotrebio dobro i nadalje svoje vriome za uspješan rad!

G. Trnovec dosadanji pristav u Sežani imenovan je kotarskim sudcem u Vodnjanu. Čestitamo cielomu onomu kotaru na vrlomu sudcu i svjestnom rodoljubu!

Slovansko podporno društvo u Trstu priredilo je 15. maja večernu zabavu uz sudjelovanje vojničke glasbe gr. Jelačića br. 79 u kazalištu „Fenice" sa sledećim programom:

1. Dav. Jenko, „Naprej", svira vojnička glasba. — 2. F. A. Vogel, „Cigani", muški sbor uz tenor solo. — 3. Nedved, „Nezakonska mati", pjeva operni pjevač gosp. Nolli. — 4. A. Hajdrih, „Hercegovska", sbor s četverospjevom. — 5. „Kje dom je moj", pjeva g. Nolli. — 6. A. Förster, „Ave Marija" iz operete „Gorenjski Slavček", mješani sbor ženski i muški praćen orkestrom. — 7. Romanca iz opere „Ballo in Maschera" pjeva g. Nolli. — 8. Šaljiva igra „Dobro Jutro" u dva čina s pjevanjem.

Nije nam razpravljati, dali je postije koncerta u aprilu bilo umjestno ili ne odmah mjesec danah zatim prirediti sličnu zabavu, već nam je spomenuti, da se je ova zabavu sa više stranah priekim okom gledalo. Al zabava ipak je uspjela. Posjet nije doduše bio tako mnogobrojan, kao što kod zadnjih dvijuh večerih al što jih je bilo — nadoknadili su svojom živahnošću i veći broj. Nebilo više kod prirediivanja takmacah i nestala tim svaka zavist!

Junak večeri bijaše g. Nolli. Ostaviv za sobom najbolji glas u Zagrebu, gdje se je osobito odlikovao u narodnoj hrvatskoj operi „Zrinjski", došao je polazeć u Italiju u Trst. Zamoljen obeća svoje sudjelovanje. Željno se ga iste večeri izčekivalo, prikaže se a občinstvo ga najtoplije burnim pljeskom pozdravi. Odpjeva najprije „Nezakonska mati" odmah zatim „Gdje dom je moj". Njegova prijazna izvanjština, jaki, svježi i milozvučni glas, čisti narodni izgovor, sve to opojilo čarom občinstvo te ga neprestano izazivalo, pjevač se je više puta oduzio opetujuć ili nastavljajuć obljubljenu pjesmu „Gdje dom je moj" te bi bio još čim iznenadio slušatelje ali nebijaše pri ruci notah a i s pratiocem bilo veliko muke. Na izvrstan način odpjevao je i romancu iz „Ballo in maschera". Zaslužio je lovor-vienac i kite cvieća, kojimi ga je občinstvo odlikovalo.

Pjevački sborovi učinili su svoju dužnost. Milina je bila gledati, kako je do jedno 20 djevojakah sudjelovalo kod pjevanja „Ave Maria", gdje je kombi irani muški i ženski sbor uz pratnju glasbe na obće zadovoljstvo izveo svoju zadaću. Mnogo zasluge ide upravljatelja pjevanja g. Bartolja.

Vojnička glasba stekla si je za vješto izvedenje više narodnih komadah obće priznanje.

I šaljiva igra „Dobro jutro" zadržala je občinstvo do ponoći u kazalištu. Predmet ovoj igri je opizoda života iz trščanske okolice, što nije malo doprinielo, da se ju pomnjivo pratilo. Radi se o ženitbi strica i netjaka, koji su u istu djevojku zaljubljeni. Stvar se ipak riešila na dobar način. S priznanjem nam je spomenuti gospodjicu Hakeljevu, koja je već po treći put svojom vještom igrom razblažila občinstvo. U obće uloge bijahu dobro razdieljene te je svaki bio na svojem mjestu.

Priznati moramo i trud „radničkoga odbora", što je i negledeć na zaprske pripravio u Trstu ugodnu večer!

Ove zabave su se u Trstu udomile, do njekoliko mjesecih ćemo za gotovo opet štogod čuti i viditi.

Podpore za stradajuće. Umoljeni smo, da sliedeće redke u naš list uvrstimo:

Slavni „odbor za sakupljanje dobrovoljnih prinosah u Hrvatskoj za stradajuće Istrane" blagoizvolio je poslati mjeseca febrara t. g. 200 for., mjeseca aprila 150 f. za stradajuće u okolici koparskoj.

Proputovalo se je okolicu i razdielilo te svote sporazumno sa župnici (u jednoj župi samo sporazumno sa občinskim savjetnikom) medju župljane jedanaesterih župah. Od prve svote zapalo je župljane krkavčanske 63 for., truškovske 73 for., koštabonske 13 for. 50 novč., kubedske 25 for., lokavske 25 for. 50 novč. Od druge svote dobili su župljani pasjevasanski 21 for., Sv. Antonski 36 for. 50 novč., rižanski 25 for., tinjanski 24 for. 50 novč., marezijski 22 for., pomjanski 19 for., koštabonski 2 for.

Prva svota upotrebila se je većinom za sjeme i sad. Druga za hipne potrebe. Mnogomu otcu i majci otrla se je suza žalostnica; mnogo diete plačuće s gladi napitalo; mnogi starac svoja onemogla uda okriepio.

Suze radostnice tekle su mnogoj starici govoreći, da ima ipak dobrih ljudih na svietu, koji se, prem odaljeni, ipak njihove nevolje sjećaju. U jednoj župi, videć narod „gospodu" nije se nit blizu dao, misleć za stalno, da će štogod od njega tjerali. Jedva kad se je primjerom osvjedočio, što je, približio se je tim veseliji, čim je prije žalostniji bio.

Hvala svesrdna slavnomu odboru zagrebačkomu od stradajućih bud samih bud u njihovom imenu od p. n. gg. župnikah.

Hvala srdačna od putujućih po okolici za prijazno susretanje iste gg. župnikah, koji slabu ljetinu najteže osjećaju, imajuć podupirati one, koji bi njih uzdržavati imali.

Dobro odgojena djeca. Milo nam je čuti, da je Ivan Bottegaro, rodom iz Tinjana u Istri, stupio u Beču u red „milosrdne braće", dočim mu se brat Josip, mladi svećenik ove biskupije, pripravlja u tamošnjem Augustianeumu za višu teologiju. Mi nemožemo nego čestitati udovici majci, koja je navlastito pomoću brata si m. č. župnika Iv. Grubišića, tako lieno odgojila svoju djecu.

U Sarajevu graditi će katoličku stolnu crkvu sa biskupijom. Naš milostivi Cesar darovao je u tu svrhu 200.000 for. Bog ga živi!

K ošuljenju Krsa iliti Krasa. Na Hrašlinu se živo radi ob ošumljenju naših oplienjenih pustinjah. Ove godine i prošle zasijalo se sila sjemenja i posadilo biljka. U nas imade i sada još, i to mnogo, zemlje crnice. Vjerojatno je dakle, da će djelo biti uspješno.

Hvala lde ponajprije vladu, koja se je teda negda sklonula na taj korak. A da novac neće bačen biti u vjetar, uzdamo se u revnoga nadšumara g. Boučeka te u načelnika hrašlinskoga gosp. Nikolu Polića, koji svaća korist puka, pa s toga svestno podupire gosp. Boučeka u izvadjanju krasne te zadaće. Nebi li se i kod nas u Istri dalo štogod učiniti?

Mladež kr. hrvatske gimnazijo na Rieci obdržavala je dne 5. svibnja o. god. večernju zabavu u prostorijah riečke hrvatske čitaonice. Večer je izpala sjajno, pjevalo se u sborovih i predstavljalo jednu šaljivu igru. Čistoga dohodka bilo te večeri do 300 for., što dolazi na korist družtva za podporu ubogih gimnazijalnah istoga zavoda.

Selenje u Hrvatsku. Pred njekoliko danah prošlo je kroz Trst 60 talijanskih obiteljih, brojećih do 456 dušah iz okolice Belluna i Udine u Hrvatsku, da se tamo negdje oko Lipika u pakračkom kotaru za stalno nasele. Nemaju života u Italiji, sad traže svoj dom kod Hrvatah!

Nazadak hrvatskoga pomorstva. Oba pomorska družtva u Dalmaciji, Dubrovačko i Poljozko, nedavaju nikakve dobiti za g. 1879. Uzrokom su slabi poslovi i velika konkurencija parobrodah. Kako u Dalmaciji tako i u hrvatskom primorju a i mnogo drugdje.

Ogroman brod. U Englezkoj gradi se sada ogroman parobrod, komu će dati ime „Sahara". On će iz Englezke dolaziti u Ameriku za 6 danah; nositi će 140.000 centih a imati snagu od 10.000 konjah. Na njem će se lahko voziti na jedanput 1250 ljudih.

Veliko preobraćenje dogodilo se ovih danah u glavnom gradu Beču. Blagajnik svjetske bankovne kuće Rotschild Julij Strasser preobratio je preko 500.000 for. te je već predan sudu. Kažu, da je do toga zločinstva došao igranjem na burzi.

Na našem hrvatskom sveučilištu u Zagrebu bilo je tečajem prvog polieća 375 slušateljah, i to 266 rodom iz Hrvatske, 68 iz Slavonije, 12 iz Dalmacije, 14 iz Ugarske i Sedmogradske, 3 iz Istre, 6 iz ostalih slavenskih zemaljah i 5 iz inozemstva. Broj dakle slušateljah biva sve to veći.

Svršetak jedne jahačice. Iz Pariza pišu pod 26 travnja: „Jučer prije podne kušala je jedna elegantna amazonka, vikomtesa C., u Bois de Boulogne jašiti na jednom novom englezkom konju. Nu ovaj ote mah na ždani mu udarac; ona se okliznu se sedla, ali noge joj ostadoše u strumenu. Biesan konj

vukao ju je tako na užas šetnoca kroz dvorede. Leteće životinje nemogoše nitko sustaviti, a kada se je umorena srušila na tlo, bijaše već njezina jabučica strašno nagrdjena lješina sa razmrskanom glavom i sloljenimi rukami. Žalostni ostanci bijahu na to stavljeni na kola, pokriveni platnom i odvezeni u Versailles, gdje stanuje obitelj postradale jabučice."

Statistika Bosne - Hercegovine.

U „Bos.-Herc. Novinah" nalazimo obširan pregled pučanstva, trgovištah, gradovah, marve itd. po stanju od 15. lipnja 1879.

Iz toga pregleda vadimo sliedeće zanimive podatke.

Bosna - Hercegovina imade 1.142. 147 stanovnikah. Po vieri: Mohamedanacah 442.500, grčko-iztočne vjere 487.022, rimo-katolikah 208.950, izmelitjanah 3426, sliedbenikah inih vjerozakonah 249. — Po stališu su: neožењeni ili udate 627.444, ožењeni ili udate 446.138, ubodovljeni 68.595. — Po zvanju i tečevini: sveljenici 1082, činovnici 678 (?), učitelji 257, zdravstvene osobe 94, vlastnici kućah i zemljah i posjednici rentah 94.393, kmetovi 83.402, tvorničari, trgovci i obrtnici 10.876, pomoćni radnici, nadničari i sluge 54.779, ostali muzkarci iznad 16 godinah, žene i djetca 896.586

Za čudo da varoš Sarajevo imade samo 21.377 stanovnikah, dočim se je najmanje na 50.000 računao.

Ukupno bilo je 15. lipnja 1879. u Bosni i Hercegovini 37 gradovah, 8 predgradja, 34 trgovištah, 4894 selah 187.519 kućah, 196.188 stanovah. Muzkaracah 599.026, ženskih 543121.

Javne zahvale.

Slavno Uredničtvo „Naše Sloge"!

Molim da uvrstite u „N. Slogu" sliedeća dva priposlana:

Slavni odbor za stradajuće Istrane u Pazinu dostavi podpisanomu stotinu forinti, jeda tu liepu svotu porazdieli medj potrebnije rodnoga si otoka.

Dogłasujuć primitak pomenutog iznosa, miło mi je biti tumačem najplemenitijih osjećajah zahvalnosti mojih zemljakah na izkazanoj djelotvornoj sucuti.

U Krku na bielu 1880.

Matija pop Oršić.

Slavni zagrebački odbor za stradajuće Istarske Hrvate dostavi podpisanomu vidnu svotu od sto forinta prepuštajuć mu da ju porazdieli medj osobitnije stanovnike otoka Krka.

Izričuć braći u Kraljevim najsrdnju hvalu molimo se Bogu, da oživotvori željice njihovih srdacah, ko što ponoć uzkrisi Suosnutka umrla sina poradi milostinje pružene božjemu čovjeku.

U Krku na bielu 1880.

Matija pop Oršić.

Ték Novacah polag Borse u Trstu

od 16—28. Maja 1880

Dan	Najveći	Najmanji	Prid. cna
16.	—	—	—
17.	9.34	9.05	—
18.	9.34	9.05	11.68
19.	9.34	9.01	—
20.	9.34	9.05	11.83
21.	9.33	9.07	—
22.	9.37	9.01	11.81
23.	—	—	—

Dan	Najveći	Najmanji	Prid. cna
24.	9.32	9.25	11.80
25.	9.31	9.25	—
26.	9.33	9.27	11.74
27.	—	—	—
28.	9.30	9.27	11.80
29.	—	—	—
30.	—	—	—
31.	—	—	—

Pregled tršćanskoga tržišća.

dne 28 Maja 1880.

		OD for.	nč.	DO for.	nč.
Vosak primorski i ugarski	za 100 kil.	—	—	—	—
Kafa Portorike	„	105	—	120	—
S. Domingo	„	78	—	90	—
Rio polag vrsti	„	67	—	80	—
Cukar austrijski	„	35	—	35	—
„ tučeni	„	31	75	32	50
Cvietje trave bubače (Grisantemo)	„	140	—	180	—
Naranče skrinjice	„	19	50	—	—
Karube puljezke	za 100 kil.	5	50	7	—
„ levantinske	„	—	—	—	—
„ dalmatinske	„	—	—	177	—
Smokve Kalamata	„	—	—	15	—
„ puljezke	„	11	—	15	—
Limuni skrinjice	„	3	—	8	25
Dalemki fiiti mendule polj.	za 100 kil.	108	—	117	—
„ dalmatinske	„	—	—	—	—
Leśnjaci	„	3	—	—	—
Šljive	„	10	—	25	50
Pšenica ruska	„	12	50	3	—
„ ugarska	„	—	—	—	—
„ galaćka	„	—	—	—	—
Kukuruz (turkinja) ruski	„	8	12	8	25
„ ugarski	„	8	50	9	—
Raž	„	9	—	9	25
Ječam	„	8	—	11	—
Zob ugarska	„	8	50	9	—
„ arbanaska	„	—	—	—	—
Pasulj (fažoli), polag vrsti robe	„	11	50	12	—
Bob	„	—	—	—	—
Leća	„	13	—	15	30
Orih talijanski	„	17	50	21	50
„ inglezki (kitajski)	„	15	25	17	—
Vuna bosanska	„	86	—	10	—
„ morejska	„	120	—	—	—
„ arbanaska	„	110	—	115	—
„ istarska	„	10	—	22	—
Daske koruške jelovice	„	44	—	72	—
„ štajerske	„	44	—	72	—
„ Gredе	„	11	10	14	—
„ bukovice	„	8	—	12	25
Ulje nalij. nižje vrsti	za 100 kil.	55	—	60	—
„ najbolje	„	60	—	72	—
„ srednje vrsti	„	—	—	—	—
„ dalmatinske	„	—	—	15	—
„ istarske	„	60	—	—	—
Kameno ulje u kartlah	„	10	—	10	75
„ u kasetah	„	12	—	13	—
Kuće strojene nafko	„	105	—	115	—
„ suho tolerje na-ke	„	—	—	—	—
„ dalm. ist. i bos.	„	70	—	90	—
Janjeće nafke	za 100 kom.	90	—	100	—
„ dalmatinske	„	60	—	75	—
Korje	za 1 kil.	—	65	—	75
Runeno slano	„	—	60	—	65
„ suho	„	—	55	—	60
Telje za 110 komadah u srebru	„	70	—	35	—
Bakalar	za 100 kil.	24	—	30	—
Sardele i barli	„	16	—	24	—
Vitrioli modri	za 100 kil.	26	—	27	—
„ zelen	„	—	—	—	—
Maslo	„	65	—	69	—
Loj dalmatinski i nafki	„	37	—	40	—
Salo	„	—	—	—	—
Mast (salo razteplj.)	„	31	—	31	50
Slanina	„	16	—	30	—
Hakija etolitar (100 litarah)	„	—	—	—	—
Galviži istarski	za 100 kil.	20	—	—	—
Ruj nafki	„	6	—	—	—
„ istarski	„	7	—	7	35
Lika od javorike	„	12	—	14	—
Vlaske strgotine (Oripala)	„	—	—	—	—
„ splet	„	35	—	48	—
Med	„	—	—	—	—
Lumber (pločice od javorike)	„	12	25	13	—
Pakal barli od 100 kil.	„	3	75	9	—
Cunje (Straee)	za 100 kil.	2	—	18	—
Katram dalmat.	„	14	—	14	—

LISTNICA

Gosp. Z. u S. R. Upotrebit ćemo po mogućnosti, neka sliedi.

Gosp. iz Berseča U stroje vrieme gledat ćemo, da što iz takega dopisa izradimo. Neće biti tako zlo.

OGLASI.

Oglas.

Javljamo našim čitateljem i ostalomu štov. občinstvu, da smo pomoću „Matice Hrvatske" dali preštampati iz „Naše Sloge"

ISTARSKE

NARODNE PJESME HRVATSKE

u posebnu knjigu, koja u maloj osmini iznosi preko 380 stranah. Knjiga se može dobiti kod Odpravničtva ovog lista

po for. 1.

Čist je dobitak namienjen „Našoj Slogi" i „Bratovšćini hrvatskih ljudi u Istri", zato se nadamo, da ćemo ju razprodati u najkraće vrieme.

UREDNIČTVO NAŠE SLOGE.

Častnim crkvenim oskrbničtvom.

Crkvenimi je zakoni naredjeno, da se u crkvah rabe za službu božju svieće, koje su jedino iz voska. Dosto se pako od nekoliko godinah poćelo mješati u vosak, koji ima služiti za pripravljanje crkvenih sviecah, mnogovrstni tuk; podpisani želom, da po crkvenomu zakonu posluži svim crkvenim oskrbničtvom pravimi sviećami iz čista voska, zaprosio je ovdješnju sl. nadbiskupsku kuriju, da bi ona blagoizvoljela nadzirati njegove svieće I. vrsti (I. compimento), koje bi imale služiti za crkvenu porabu. I doista, sl. nadbiskupska kurija primi tu ponudu dekretom od 28. marča t. g. broj 466 ustanovivši posebnu nadzorničku komisiju, koja će uvjek skrbno paziti, da moje svieće I. vrsti (I. compimento) budu baš iz prava čista voska.

Takove su svieće vrielne svake pohvale, ne samo zato, što su iz čista voska, nego jošte što mirno i po malo gore, nekaplju i nekidaju se, vlastitosti, radi kojih i bjehu odlikovane u raznih izložbah.

Podpisani providjen je uvjek velikom zalogom takovih sviecah svake veličine i debeljine, a još k tomu i plirah, uskrsnih i slikanih sviecah svake vrsti. A da bude č. crkvenim oskrbničtvom laglje, podpisani čini ovim sviećе, svim onim, koji ga k tomu naredbom počaste, u najbližnjoj mu méku postaju, poslu, il luku i to platno (franko) i prosto svake vrsti uz cienu f. 2.50 kilogram (dakle f. 1 funt) plativši račun u vrieme 2 mjeseca, a kašnj m će se isplatam računa 6 po sto god. interesa.

Ako bi tko želio sviećah može i lahko ga poslužim onimi II. vrsti cenih „sottana" po f. 2.20 kilo, kao i bielimi III. vrsti po f. 1.80 kilo pogodbom kao odzgor.

Nahodi se kod mene takodjer sdište križnih putah u oleografiji pocenimi i rujavimi okviri razne velipo baš spodobnoj cieni, kanoti i zastna tamjana i drugih stvari za crkvu rabu.

U Gorici (Görz) mjes. oktobra 18

Alojzio Bader

svićar Sjeminarska ulica broj 12

OGLAS.

Čast je dolipodpisanoj dati na znanje da od 26 godinà uzdrž. u ovom gradu Trstu u ulici „Via Nuova" Br. 735 na Lom katu o boku Grčkoj crkvi.

SKLADIŠTE

CRKVENIH ODJELA I OPRAVA

što izlaze iz prvih tvornica narodnih i vanjskih, kojima je ona u upravnom odnošaju posala, te može podpuno odgovoriti svakom i najstrožjem zahtjevu

U svom skladištu ona ima svakovrstnih tkanina toli podpuno svilenih koli izvezenih zlatom i srebrom finim, ima takodjer najboljih damaska za zastave, odjela, sagove, ima peraja, rukotvorina u svih, u zlatu i u srebru, svakovrstnih skovanih predmeta, to jest kaleža, svjetionika propela, svjetiljka, prikaznica (ostenzorija), mocnica, kadionika t. d. t. d. i još takodjer ima svih predmeta potrebitih u pravoslavnim crkvama toli grčkim koli slavjanskim

Svaka naručba nebnica, planitá, daždjevana, dalmatikà, plećnih kopreena, palá sjenila, jastukà, stolà, metvačkih sagova, predstavá, uvajmisnih košulja, cievčica, paoma i t. d. t. d., biti će najbrzije i najbolje ošavljena, pa točno i ukusno učinti će se svaka radnja rukom izvezena toli u zlato koli u finom srebru

Primaju se takodjer naručbe rezlaná i pozlaćenja u drvo kao naručbe svjetionika, propelà grobova, kipova, skramišta, prestolà i t. d.

Nada se dakle da će primati naručba poslje toli mnogo godina vježbanja u ovoj struci, u kojoj ima sriu počastnih svjedočba sa strane mnogih biskupa i župa, koje je dolipodpisana imala čast služiti

Kata Garusa.

Izdavatelj i odgovorni urednik K. KRMPOTIĆ

Tisk SINOVI U. AMATI

Broj 12. U Trstu 16. Junija 1880. Godina XI.

NAŠA SLOGA

POUČNI, GOSPODARSKI I POLITIČNI LIST.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari“ Nar. Posl.

Predplata s poštarinom stoji 2 for., a seljake samo 1 for. za celu godinu. U nemcu 1 for., a seljako 50 novč. za pol godine. Izvan Carevine više poštarina, a za najmanje 8 seljakah to su veljni, da im list šaljemo svim ukupno od jednoga zavojem i imenom, davat ćemo za 70 novč. na godinu svakomu. Novci neka idu kroz poštarsku *Naznačnicu*. Imo, prezimo i najbližu Poštu valja jasno napisati. Komu List nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu za koje se neplaća nikakva poštarina, napisav izvana *Reklamacija*. Tko List primi i drži, ako je pošten, to ga i plaća.

Izlazi svaki 1. i 16. dan mjeseca.

UREDNIČTVO I ODPRAVNIČTVO

nalaze se

Tipografia Figli di C. Amati, Via della Zonta, N. 7.

Pisma se šalju platjene poštarine. Vieści, dopisi i drugi spisi štampaju se ili u cielosti ili u izvadku, naimo prama svojoj vriednosti i smieru ovoga Lista. Nepodpisani se dopisi neupotrebljuju. Osobna napadanja i čisto sukromne stvari nenalaze mjesta u ovom Listu. Priobćena se pisma tiskaju po 5 novč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 novč., a svaki redak suvišе 5 novčićah; ili u slučaju opetovanja po što se pogode oglasnik i odpravničtvo. Dopisi se povraćaju. Uredničtvo i odpravničtvo, osim izvanrednih slučajevah, nodopisuju, nego putem svoje *Listnice*.

MEMORIAL

Dra. Dinka **Vitezića zastupnika na car. vieću glede školah i učevnih sredstvah u Istri.**

Preuzvišenomu g. Sigmundu bar. Conrad-Eybesfeld, Ministru bogoštovja i nastave u Beču.

Vaša Preuzvišenost!

Neupuščajuć se u opetovanje onoga, što sam u raznih zgodah ob istarskih školah progovorio u visokoj zastupničkoj kući, ograničiti ću se u kratko, da Vašoj Preuzviš. predočim one mjere, koje bi imala visoka vlada poprimiti, da se postojeće nepodobštine odstrane.

Ove mjere sastojale bi u sledećem

I. *Njemačka gimnazija u Pazinu* morala bi se radi u svojem govoru od 20 aprila 1880 navedenih razlogah *u stance pohvratiti*.

Tim nebi država ne samo ništa izgubila, nego bi odpadom pripravnoga tečaja prištedila po prilici 1500 f. na godinu.

Na ovoj gimnaziji imali bi se uvesti talijanski i njemački jezik kao obligatni učevni jezici, al isto bi se moralo uvesti na gimnaziji u Kopru za slavenski i njemački jezik.

II. *Realne škole.*

U Istri obstoji jedna viša realka u Piranu sa talijanskim i niža realka (vojnički zavod) u Pulju sa njemačkim naukovnim jezikom.

Slaveni sačinjavajući dve trećine istarskih stanovnikah nemaju niti jednoga takvoga zavoda.

Moralo bi se dakle toj nestašici čim prije doskočiti ustrojenjem jedne slavenske realke.

III. *Nautička škola u Lušinju.*

Budući se ova škola nalazi u mjestu, gdje se većinom hrvatski govori, i budući je najveći dio učenikah, koji ju pohadja, hrvatskoga porieklа, to bi se morali *njekoji predmeti predavati u hrvatskom jeziku*. Neka se nekaže, da nema učevnih knjigah u tom jeziku; jer obstoji u Bakru na naš način uredjena nautička škola, u kojoj se izključivo hrvatski predava. Potrebite knjige mogle bi se lahko odonud dobiti.

IV. *Učiteljsko odgojiteljiške u Kopru.*

Sgrada, u kojoj je isto smješćeno, morala bi se pregraditi radi pogibelji, da se nesrusi te u interesu zdravlja učiteljah i učenikah, ili ako to nebi bilo umjestno, da se podigne za taj zavod nova sgrada, ili da se koja druga za to upotrebi.

Što se tiče *učevne osnove*, to bi se morali glavni predmeti, budući se radi o odgojenju *učiteljah za talijanske, slovenske i hrvatske škole, predavati u svih 3 sekcijah svakoga od 4 tečaja u materinjem jeziku u pojedinih sekcijah upisanih učenikah*.

Sada se glavni predmeti uče u njemačkom jeziku i to u rastućoj proporciji, tako da se u 4. tečaju izuzev religije i materinjega jezika, svi predmeti, da i ista pedagogika, predavaju u njemačkom jeziku. Ovakvo uredjenje stoji u jasnoj opreci sa svakim pedagogičkim principom, ta sa istom svrhom, koju se je moralo imati pred očima kod stvaranja zavoda, najme odgojenje učiteljah za pučke škole.

Morala bi se stoga učevna osnova, kao što sam već spomenuo, tako promjeniti, da se glavni predmeti u svih 4 tečajih uče u materinjem jeziku pojedinih učenikah.

Osim toga morala bi se ukinuti ministerijalna naredba, koja nalaže, da imaju svi učitelji i učiteljice Primorja položiti izpit u njemačkom jeziku.

Sa jednom ili najviše sa dve nove učiteljske sile mogao bi se žudjeni cilj postići i na veći izdatak od po prilici 2000 for., što bi tim skopčan bio, nebi se moralo obazrieti uzev u obzir korist, koja bi se tim postigla.

U ostalom odpao bi i onaj veći izdatak pohrvaćenjem njemačke gimnazije u Pazinu sasvim ili bar u najvećem dielu.

V. *Žensko odgojilište u Gorici.*

Što se tiče učevne osnove to vriede i za ovaj zavod gori navedene opazke. Ali još osobito ima se naglasiti, da se kod ovoga zavoda ima ustrojiti *hrvatska sekcija*, kao što obstoji u Kopru, jer se djevojke poticuće od hrvatskih roditeljah i pripravljajuće se za učiteljice hrvatskih školah nesmiju siliti, da se uče u tudjem jeziku. S druge strane je *Dubrovnik*, gdje takav zavod sa naukovnim hrvatskim jezikom postoji, odviše udaljen od Istre, te nije očekivati, da će se ovim putem dobiti potrebite za Istru učiteljice. I u istinu dosad su se samo 3 učenice iz Primorja — sve tri iz otoka Krka — kod toga zavoda u Dubrovniku upisale, broj, koji, kao što može svako uviditi, neodgovara u nikakvom smjeru pravim potrebam.

Još više moralo je iznenaditi, što je zemaljsko školsko vieće svojom naredbom od 11. marča t. god. br. 180 putem kotarskih školskih viećah javilo ravnateljstvom školah, da je broj učenicah na učiteljišcu u Gorici dovoljan za popunjenje učiteljskih mjestah u Primorju te da neće više činiti nikakva predloga na visoko ministarstvo bogoštovja i nauke za podieljenje državne stipendije onim, koje bi za to prosile.

To može bit slučaj za slovenske i talijanske škole, za hrvatske nije za gotovo; jer za ove nema još niti jedne izpitane učiteljice. Ovu naredbu imalo bi se proglasiti takvom, da nema uporabe na učenice, koje se pripravljaju za hrvatske škole.

VI. *Pučke i gradjanske škole.*

Polag u vladinom predlogu o državnom proračunu izkazanih statističnih podatcih obstoji u Istri 173 pučkih školah (med timi 47 školah za nuždu) sa 287 razredah.

Od sistemiziranih učiteljskih mjestah bijaše 13 nepopunjenih i 11 providjeno sa neizpitanimi silami.

Osim uredjenja školah za nuždu, kao što kaže ista osnova, potreba je još mnogo školah i razredah. Isto tako iziskuje se do preko 300 učiteljah.

Ovaj izkaz nuždno sili vis. vladu, da zanemarено popravi, da svimi svojimi silami nastoji, da se škole u Istri čim prije dovedu na školskimi zakoni propisani broj.

Budući je talijanski jezik kao naukovni jezik skoro u svih pučkih školah uveden, i kao što mi je saobćeno, budući u Istri jedna jedina trorazredna a niti jedna više razredna slavenska pučka škola odnosno nijedna gradjanska škola neobstoji, to bi se imalo nastojati, *da se ondje, gdje većina stanovnikah Slavenah, uvede slav. jezik kao naukovni jezik u pučke škole, te da se i višerazredne škole i po potrebi, koja i gradjanska škola ustroji.*

To su u kratko želje, koje se glede školstva u Istri uslobodjujem podastrti Vašoj Preuzvišenosti.

PODLISTAK.

GLAGOLJICA U KOPARŠĆINI.

Hrvati jesmo u Istri. Kad bi bili od g. 1779., reko mi je njeki dan prijatelj, mi ali imamo pravo uživati sva ona državljanska prava, koja uživaju ostali naši sudržavljani, tim veće što s njimi zajedno jednake terete nosimo.

Na mi nismo u Istri od lani. Mi nismo od godinu, dvie; desetljetje, stoljetje. Mi smo u njoj prieko tisućljetja.

Imamo k tomu dovoljno dokazah u razvrsitih.

Imamo ih davnih jur vremenah dokazah ovih, od kakovih boljih nejma. Imamo jih mnogo pisanih u hrvatskom jeziku i hrvatskoj.

Svakomu svjestnomu Hrvatu poznat je onaj istrijanski* pisma „hrvacki“ glagoljskimi vremeni god. 1275. Do nedavna bio je samo jedan exemplar toga znamenitoga spomenika nadjen g. Kukuljevićem u Krianu.

Njem g. Carlo de Franceschi po ovi u Kandlerovom zborniku listinah, koje je u svojih „porjestničkih bilješkah“ Istre, da je taj spis „absolutno apokrifan“. Imao se je po svoj prilici o njegovoj autentičnosti osvjedočiti, kad je upravo njemu uspjelo pronaći u Porisudio, da je u pokrajinskom arhivu u Poreču našao drugi exemplar istoga, donesen tamo iz Momjana.

Razvod popisuje medju izmedju posjedah grofovah paziuskih, republike mletačke i patrijarhah oglejskih. Za gospodu, veli se, pisan je njemački, za narod hrvacki i latinski — znak najbolji nesamo da je Istra jur tad Hrvati napučena bila, nego da se je i ojihova prava poštivalo.

U njem se spominje većina istarskih gradovah, trgovah i selah.

Bar jedno spomiuje se iz Koparšćine, a to je „Kaštelbon“, Costabona.

Da bijaše hrvatski jezik jur tad, i prije, i u tih krajevih u porabi, može se skoro za to i u tih krajevih u porabi, može se skoro za i u tih krajevih u porabi, može se skoro za i u tih krajevih u porabi, može se skoro za

Smatram, da sam na najočevidnij način u mojem gori spomenutom govoru dokazao, da je izpunjenje ovijuh željah ne samo u probitku zemlje, nego i osobito u probitku države, te stoga neću se više u to upuščati.

Na svršetku sam tako slobodan primjetiti, da je izpunjenje pod br. I. izražene želje, *najme postupno preustrojenje njemačke gimnazije u Pazinu u hrvatsku*, jedan od najpotrebitijih i najhitnijih koraka, koji bi se imao pred svimi drugimi u obzir uzeti.

Upotrebljujem ovu sgodu da Vam izrazim moje duboko počitanje i štovanje

Vaše Preuzvišenosti odani

Beč dne 12. maja 1880.

Dr. Dinko Vitezić
nar. poslanik.

Hvala i slava dobrotvorom.

U sveobćoj nevolji imale bi prestati sve vjerske, narodne i druge prepirke. Čovjek bi imao u svojem susjedu samo čovjeka vidjeti. Čovjekoljubje je nada sve druga ljubja.

Kod sveobće nevolje u Istri ove godine nije se prema tomu obćenito radilo. Ima doista pojedinacah, koji su i nespadajuć k našoj narodnosti, pritekli našemu narodu u pomoć. Našlo se jih je i u u Beču i uvjek na pomoć pripravnom Trstu. Prilično je i vlada u Trstu dobila. Zasebno su ipak najveće braća istarskih Hrvatah učinila. Obistibila se je ona, da prijatelja, da brata najbolje u nevolji poznaš.

Istrani uvidjeli su; gdje su njim braća, koja jih ljube ne sladkom riečju, nego vidljivim činom.

U središtu Istre ustrojio se je blagotvorni odbor. Članovi toga odbora Hrvati su ili Slovenci. I dok su mnogi Talijani ili Talijanaši u ovoj gladnoj godini i zadnju krajcaru tjerali od zaduženoga seljaka, dotle se je taj odbor trsio, da komu novcem, komu mukom, komu žitom, komu sočivom, komu krompirom, komu repom, komu odiełom, komu pokrivali na pomoć priteče.

Na razne strane poslao je poziv za pomoć Hrvatske i slovenske novine ne samo da su tiskale te pozive, nego su i dragovoljno pobirale dobrovoljne prinose, bilježile jih i šiljale pazinskomu odboru. Pozivu njegovu, o azvali su se i pojedinci i družtva imenito po Istri, u Trstu, u Kranjskoj, u Štajerskoj i u hrvatskoj banovini. U koliko sve mjestah tih zemaljah nije se našlo pojedinacah, koji su požrtvovno sabirali dobrovoljne prinose! Dapače, u Zagrebu ustrojio se je naposni odbor, koj si je zadaćom postavio sabirati prineske, da ih sam gdje mu se je svidjalo pomoże, ili da podupre odbor pazinski.

Nećemo ovdje nabrajati imena darovateljah; ciele listove bi jih napunili. A opet nemožemo propustiti, da nezabilježimo glavne sabiraće i družtva.

Med zasebnici prvo mjesto zauzimlje preč. g. Dolenc vikar u Ljubljani. On sam sabrao je do 900 forintah. Drugih sabiračah evo imenah, da se nit ona nikad iz pameti neizbrišu: č. o. Josip, č. g. Joakim, oba u Ljubljani, č. o. Hugo Novljan (na kojega se je osobito mnogo iz Kranjske siljalo) u Pazinu, g. Košir u sv. Ruperta, g. Kulovec u sv. Vidu, g. Kesterčanek u Kritevcih, g. Tuškan u Karlovcu, g. Oršič u Gorici, g. Barpolnik u Višnjegori, g. Križnić u Pulji, g. Bizjančar u Ljubljani, g. Metmarec u Kranju, g. Kovačič u Središću, g. Steidle u Sisku, g. Vitezić u Beču. Od družtvah, osim napotnoga zagrebačkoga odbora, prva hrvatska štedionica u Zagrebu; čitaonica u Trstu po dva put (drugi put zajedno sa političkim družtvom „Edinost"), u Kopru, u Celju, u Kastvu, u ilirskoj Bistrici, u Ptuju; sl. katoličko družtvo u Kranjskoj. Nadalje: slavno županstvo u Mozirju i u Planini; slavna uredničtva novinah: „Slovenskoga naroda", „Slovenskoga gospodara", „Slovenca", „Novicah", „Slobode", „Grazer Volksblatta", „Soče", „Naše Sloge".

Svim zajedno i svakom napose srdačna hvala od hrvatskoga naroda u Istri, koga ovaj nas listić sa svojimi silami zagovara.

Hvala i slava pazinskomu odboru, koj si je toli težak al i toli zaslužan pred Bogom i pred ljudmi trud naprtio.

Primili smo od istoga odbora javnu zahvalu mi mislimo, da ovim i u ime odbora izričemo svim srdačnu hvalu.

Neka nitko nezaboravi imena toga odbora: *Fran Matejčić, Ivan Berbuć, Ante Kalac, I. Hočevar.* Živili!

Tisućljetnica.

Medju svimi katolici jedini su Hrvati, koji djelomično svojim jezikom Svevišnjega časte.

Tisuću je jur godinah, što oni to pravo od najviše crkvene oblasti imadu.

Početnici narodnoga jezika kod nas jesu sv. braća Ciril i Metod, slavenski blagovjestnici.

Središte njihovoga djelovanja bio je Velegrad u Moravskoj.

Metod, kad je već Ciril umro bio, izvojevao je konačno pobjedu narodnoga jezika nad svimi neprijatelji, koji su se tomu suprotstavljali, imenito njemačkimi biskupi.

Još za živa Cirila bio je papa Hadrijan II. odobrio slavensku službu božju, kad je on zajedno sa svojim bratom došao u Rim, da se opravda rad klevetah, kojimi su jih obasuli njihovi protivnici Nemci. Isti su i kasnije klevetali. Metod išao je opet u Rim, gdje mu je papa Ivan VIII., osvjedočen o koristi narodnoga jezika u crkvi, dao prije tisuću godinah pismo sadržavajuće dragocienu povlasticu za sve Slavene. Slova njihova Cirilom iznadjena (glagoljicu) hvali; u njihovom jeziku može se rieč božja propovjedati; nije protivno nit vjeri nit nauci, da se njihovim jezikom misa i časoslov pjeva i sveto pismo čita.

Tu, gdje je imao svoj početak taj jezik, nije žalibože dugo ostao. Skoro posve bio je iztisnut, kad su Madjari uništih moravsku državu. Učenici Cirila i Metoda bjezali su i sad, kaošto već i prije, k Bugarom i k nam Hrvatom.

Medju Hrvati imenito pripomorskimi, od Trsta do Budve i niže, očuvao se je narodni jezik u crkvi najdulje.

Hrvate glagoljaše iz primorskih stranah pozivali su kasnije i oni vladari srdnih nam narodah, koji su htjeli narodni jezik u crkvu zavesti, kaošto to bijaše češki kralj Karlo

Hrvati glagoljaši imali su obastan težkih borbah sa Latini, najme sa pristaši latinskoga a protivnici hrvatskoga jezika u crkvi. U tih svojih borbah tako su postojani bili, da su se pojedini pastiri radje odcepili od svojih vjernih poglavarah, Latinah, nego da bi napustili narodni jezik.

Borbe njihove bile su žestoke, osobito u Dalmaciji, a bez njih nebijaše tut Istra.

U pojedinah tujih dekanijah, biskupijah pređjeli su za koje vrieme.

Posve pređjeli nisu do dana današnjega kroz tisuću godinah nikad.

U Dalmaciji ima i danas glagoljaših.

U senjskoj biskupiji i danas se sv. misa hrvatski pjeva.

U krčkoj biskupiji još je u porabi sama glagoljica kod mise i kod časoslova. U samom gradu Krku, tom središtu duhovnom i svjetovnom oblasti mletačke republike za kvarnerske otoke, do nedavna bio je u porabi hrvatski jezik. U Lošinju zapjevao je jedva g. 1802. prvu latinsku misu pop Fedrigo, čim je ne malo ogorčio tamošnji puk.

U tršćanskoj biskupiji kastavska je dekanija, u kojoj je još isti u porabi. U drugih župah propao je bilo zabranom bivših biskupah, bilo nemarnostju svetjenikah. Na samom sjeverozapadu istarskoga poluotoka, u koparskoj biskupiji, gdje su Mletčani vladali, bio je hrvatski jezik obćenito u porabi, kako nam dana-nji podlistak kaže. Krkavskomu župniku je stoprv pred dvie sto godinah zabranio biskup pjevati hrvatsku sv. misu. Svećenikah glagoljašah pak i kasnije nalazimo i u Krkavcah i — u samom Kopru.

Prestao je dakle hrvatski jezik u crkvi u pojedinih župah Istre, u pojedinih dekanijah, al nije prestao nit u svih dekanijah jedne te iste biskupije.

Što je njekim župam dozvoljeno, zašto nebi bilo svim župam iste biskupije?

Što vriedi za pojedine biskupje, gdje Hrvati il drugi Slaveni stanuju, zašto nebi vriedilo za sve biskupije?

Ako i bijaše papah, koji su po nagovoru pojedinih biskupah bili u pojedinih slučajevih protivni hrvatskomu jeziku, ipak *nijedan papa nije uzeo Hrvatom, kao nit ostalim Slavenom, onaga prava, koje njim je Ivan VIII. dao. Dapače i mnogi kasniji pape potvrdili su hrvatski jezik hrvatskomu narodu*

Tisućljetnicu zadobljenja toga znamenitoga prava dužni su proslaviti svi Slaveni. Skupna slavenska svetčanost i obdržavati će se dne 20. tek. mjes. u Beču.

Dužni smo ju proslaviti imenito mi Hrvati kudgod nas ima.

Svećenici i svjetovnjaci proslavimo taj dan kako se pristoji. U selih i u gradovih, u kapelanijah i u župah, gdje god ima koja crkva, nek se taj dan dostojno proslavi. Nek opet u svih naših crkvah zaori narodni jezik, kaošto se ori u njekih cielu tisuću godinah.

Našim crkvenim poglavaron. polažemo ovom prilikom osobito na dušu, da se čim prije prirede potrebite pri tom knjige.

Opet službeni jezik.

U broju 7. o. god. probudili smo jedno slovensko „Oznanilo" iz službenih novinah te učinili njekoje sgodne opazke o jeziku. Nadat se je bilo, da se što sličnа neće već dogoditi, kad eto nadjemo u broju od 7. o. m. u „Osservatore Triestino" i na jedan hrvatski oglas. Konačno počelo bi se javne stvari javljati u onom jeziku, kojim se narod služi, ali žalibože zastranili smo se, kad smo taj oglas „objav" prečitali. Prem poznamo prilično hrvatski jezik ipak smisla nemogosmo razabrati; te moradosmo prečitati prije oglas u tudjem jeziku, da shvatimo stvar, koja se razglasuje. Nemožemo pojmiti, kako vis. namjestničtvo može onakve oglase tiskati u službenih novinah, kad u tom oglasu od njekoliko redakah ima do 23 pogriešakah bud gramatikalnih i stilističnih bud što reći i uzam nisu hrvatski i što u cielom oglasu nema ni traga duhu hrvatskoga jezika. A i slovenski oglas malo je bolji. Da nam se nekaže, da samo u vjetar govorimo, probćujemo ovdje hrvatski oglas kakav je tiskan u službenoj novini, i dodat ćemo naš hrvatski prevod, neka onda naši čitatelji sude, kako se postupa s našim krasnim jezikom. Ono, što je kursivnimu slovu tiskano, znači da u hrvatskom jeziku nevalja.

Objav.

Nastanjajuć se na *objav* zemaljskog namiestničtva od 18. maja o. god. br. 843-P., *koji se jest tiskao* u „Osservatore Triestino" dana 20. maja o. g., da se popravljeni *voljbeni* imenik *vrieda i posjedarja (?!) graničnoga grofarstva istr. kakor* (sic!) se će rabili sa *pri dotle moždnih* (?) *uradskih poprav* u smislu §. 24. zemaljskoga *volibenog* reda i *podloga* kod *volibah* (?), koje *jesu* bile razpisane na 12. tek. m.

Ob jednom pozivljaju se na temelju §. 25. zem. *volibenog* reda *zdola objavlje* izvan primorske zemlje *barvći* se, koji imaju *volibeno* pravo, neka dignu *to* za *upravdanje volibe* kod ovog predsjedničtva zemaljskog namestničtva i to pri Njegova jasnost, Dragutin knez Auersperg, *Previligirana zemaljska (!) kreditna* u Beču, Gospoja Paolina baronica Hackelberg. U Trstu, dana 4. junija 1880. C. k. namjestnik Pretis.

Hrvatski pako ova „objav" mogla bi glasiti ovako:

Oglas.

Pozivajuć se na oglas ovoga namjestničtva od 18. maja o. g. br. 843-P. tiskan u „Osservatore Triestino" dne 20. maja o. g. objavljuje se ovime popravljena izborna listina biračah veleposjeda krajiške grofovije Istre, koja će se priuzdržanjem slučajnih popravah po uredu u smislu §. 24. zemaljskoga izbornoga reda uzeti za temelj izbora koji su već razpisani za 12. t. m.

Istodobno pozivlju se na temelju §. 25. zemaljskoga izbornoga reda one napomenuti, izvan Primorja boraveće koji imaju izborno pravo, da dignu izborne izkaznice kod predsjedničtva ovoga namjestničtva i to: Njegova jasnost, Dragutin knez Auersperg, Privilegirani vjerovni zavod za zemljište u Beču Gospodja Paolina barunica Hackelberg. U Trstu dne 4. junija 1880. C. k. namjestnik Pretis.

Pogled po svietu.

U Trstu 15. lipnja 1880.

Njeg. veličanstvo Cesar povratio se iz Češke i Moravske, gdje je toli od Slavenah koli od Niemacah bio dočekivan takvim uzhitom, da se zlvlji i sreća ne nemiliti. U Pragu da je Njeg. veličanstvo obećalo, da će se dosle opet vratiti u onu svoju prestolnicu što je našu braću Čehe ne samo veoma uzradovalo, nego im i ulilo novo nade u svoju ljepšu budućnost. Ali moramo ipak reći, da su Niemci i tom prilikom opet pokazali kakvi su, naime u Brnu u Moravskoj, gdje mu slavenskoga pučanstvu dopustili, pozdraviti Cesara svojim jezikom, ni ukrasiti nekak slavolok narodnim nadpisom. Neka nam to veselje do skore bolje zgode. Sad kao da je gotovo, da će na jesen Njeg. veličanstvo u Galiciju, i to u pratnji Carevića Rudolfa te Nadvojvodah Karla i Albrehta, pa samo u Lavovu da će boraviti pet danah.

Sad posluju svi zemaljski sabori u državi. Češkomu bude predložena osnova novog izbornog reda, usljed kojeg bi u njem imala biti pravednije zastupana naša tamo braća. Ali nije pravo nade, da će Niemci, koji su sad u onom saboru u većini, pristati na tu promjenu. Na nepravdu, na koju se tuže Česi u svojoj zemlji, tuže se i naša braća Slovenci, a i mi u Istri nemamo se na što pohvaliti u toj istoj stvari, jer akoprem smo u zemlji u većini, ipak

...sabora zastupanih jedva od tro-...četvorice svojih ljudih. Ako se ... misle odstraniti sve Schmerling-...nepravde, po našem bi se ... morala odstraniti i ta, ne samo ...skoj, nego i kod nas i gdje je ...

...oktobra mjeseca da će sjediti obo... Delegacije, i to ovaj put na ... u Ugarskoj u Budim-Pešti. Čim ... Delegacije svoj posao, da će se ... u novembru sastati carevinsko ... pak prije svega uzeti na ruke ... za g. 1881.

U Galiciji i Bukovini Rusini iliti Rusi, koji su dosad u neskladu i nesloge medju sobom živili, pa s toga i ...roglo i porivalište svoje poljačke ..., kao da su se već kada tada ...pomeli, jer se čuje, da će odsad ...protivi složnim radom odbijati od sebe ...kel, koja preti njihovomu narodnom obstanku. Jer valja znati, da su poljska gospoda opojena onim istim duhom, kojim Niemci i Magjari, to jest, da se rada nameću gdje mogu drugim za skrbnike, pa gdje medju hiljadama Rusnah ima i sam jedan poljski šljahtić ili plemeć, tu će da budu oni gospodari. Ali ako igdje, toga mora nestati medju braćom, ako će da jednom jedno i drugim bolje bude.

Dočim se u ovoj strani carstva počelo na taj način bar u nešto nad nama nebo vedriti, pod svetom Stjepanovom krunom kao da se spravlja nevrieme, koje misli i opet zapljuskati, poplaviti i uništiti i najsvetlija narodna prava, pisana i nepisana. S onom ministarskom naredbom o magjarskom jeziku, što smo ju posljednji put spomenuli, kao da se nešale ni Hrvati ni Magjari. Nešale se Hrvati, jer su iz sabora, kao što su bili i dužni, zapitali Bana o pravom značenju one naredbe; a nešale se ni Magjari, jer su na banovu ...osta odgovorili hrvatskomu narodu, da ona naredba nevriedja kraljevinskih hrvatskih pravah. To će reći, da će ona da uvedu u Hrvatsku svoj magjarski jezik, htjeli il nehtjeli Hrvati; jer sad on nebi više stalo do toga, nego ...že do promaknuća hrvatskih činovnikah, nebi se sigurno radi tih siromakah zamerali sa cielim hrvatskim narodom. I to se dakle očito vidi njihova griešna namjera. Smiešno je pako čuti, gdje Ban veli, da se onom naredbom nevriedjaju hrvatska prava; jer u svojoj sam kući ja, a nitko drugi, kadar znati, što me vriedja što li nevriedja. Zato tko mi je prijatelj, eto sam zinuo, gleda mućke da popravi svoju nesmotrenost. A jesu li to Magjari učinili? Nisu, nego se još nastoje opravdati. Na čija usta? Na usta Bana hrvatskoga. Je li ono zbilja hrvatski Ban? Nije, kad odgovara onak nehrvatski hrvatskim zastupnikom. A je li onim upitom i onim odgovorom sve svršeno? Hrvatski narod, gdje ga god ima, odgovara u jedan glas, da nije pa nije! Sad bi imali reći, da je hrvatski sabor prihvatio tako zvanu nagodbu, ali gdje se onako drži, kao što su evo vrli čitatelji vidjeli, to nije nagodba nego igra, zato i nespomenuv je, idemo ...prvod.

Ruska se zemlja u crno zavila. Umrla je ruska carica, Marija Aleksandrovna. Na sprovod dodjoše iz Berlina ... carević prestolonasljednik, a iz ... nadvojvoda Vilhelm. Sutra se sa... u Berlinu punomoćnici europskih ...vlastih, da poprave i popune rad ...bskog kongresa. Dosad kao da ... bili njihov najpreči posao zado... Grčke; ali slavenski se svjet ..., da će biti tamo tko, koji će za... i njegove zahtjeve.

Bismark je htio nadmudriti rusku ..., pak se tako zapleo u mrežu ...ih protucrkvenih zakonah, da sad ... i njegov pruski sabor nezna, ...

kako bi se izvukli, a da se nereče, da su jedno mislili, a drugo radili. Oni kao da neznadu, da crkva imade svoja vječna načela, od kojih nemože i nesmi odstupiti, pa ju makar sutra propeli. Crkva zna, odkud je pošla i kamo joj je dospieti, i u tom stoji njezina jakost; a Bismark i njegov narod ako možda znadu jedno, neznadu zastalno drugo. Isto se sad događja i u Franceskoj. I u Švajcarskoj pokušaju već po stoti put razlučiti dušu od tiela, to jest, crkvu od države.

U Carigradu svaki dan gore. Svud skrajni glad i siromaštvo, a u blagajnicah ni šupe pare. Velevlasti pišu i izručuju zajedničke note, a Sultan i njegovi ministri snju, da su bili jednom sami svoji, pak nemogu ni na javi drugač misliti ni raditi. U Europi im nedadu počinka, Armenci im se od razbojnikah sele u Rusiju, a nize u Aziji ustali Arapi, da uzpostave Kalifat u Bagdadu. Eno kano su dospieli Turci, od kojih je jednom sva Europa strieplila.

U Sofiji su udarili zakon o kovanju bugarskog novca. Srbska je skupština prihvatila zakon o željezničkom ugovoru s Austro-Ugarskom. Knez Milan da će do skora u Beč, da i on posjeti Cara austrijskoga. Arbanasi i Crnogorci da čekaju, šta će o njima odlučiti novi berlinski sastanak. Grčkog kralja svuda dostojno primaju i mnogo mu obećuju, samo želimo, neka to nebude na ustrb Slavenah, jer se nepravda prije il poslije mora osvetiti svojim početnikom. U saveznih amerikanskih državah biraju upravo sad predsjednika svojoj slavnoj Republici.

RAČUN

Pazinskoga Odbora za stradajuće u Istri o dohodcih, troškovih i razdielbi nadošlog novca i blaga.

A. DOHODCI

Svi dohodci bili su točno specificirani i izkazani u „Našoj Slogi" i „Slov. Narodu", drugi su listovi donieli više ili manje sumarične izkaze. Svih dohodakah je bilo 6563 f. 90 novč. u gotovom, 50 ponjavah, 1 omotak odjeće i 1 obuće, 105 vrećah i 2 škrinje 8769 kilogr. žita i sočiva, 24 vrećah i 2 sudiča 2311 kilogr. krompira, 5 vrećah 455 kilogr. muke (brašna) i 8 sudiča kisele repe i zelja u težini od 743 kilogr. bruto.

B. TROŠKOVI.

Nabavilo se			
976 vrećah	69461 kg. turkinje za	f.	5768 31
7 „	500 „ pasulja	„	67 87
1 vreću	40 „ jačmena	„	6 —
19 vrećah	1520 „ krompira	„	71 20
	2500 „ kisele repe	„	96 —

U gotovini bilo je poslano za razdielbu mnogočastnom g. dekanu Dragutinu Fabrisu u Buzet . . . 75 —
G. upravitelju Fr. Gorcu u Barbanu . 50 —
G. dekanu P. Studencu u Kanfanar . 50
G. župniku Mateju Oršiću u Krk . 100
G. župniku M. Mikuši u Dragući . 20 —
G. upravitelju M. Mikuši u Dragući . 20 —
Jednomu siromahu Tinjancu bi udieljeno . . . . . 2 —
U Pazinu razdielilo se u gotovini . 31 80
G. župniku Fr. Oršiću u Žminji bilo poslano . . . . . 30 —
G. kapelanu A. Miksi u Pićnu . 20 —
G. kapelanu Šumbercu (Šote) u Tinjan . . . . . 10 —
Za Gračišće razdielio odbor u Pazinu . . . . . 20 —
G. upravitelju M. Prenci u Sutjeviei dalo se 50
G. A. Fabrisu u Lindar izručilo se . 15 —
Poštarina, cadalna, notarina za razpošiljanje vrećah i drugih posudah, za prevažanje žita s kolodvora u magazin, za carinu u Trstu poslana štreta itd . 100 64
Pri odboru ostaje još u gotovom koji će se imati po potrebnih malih a još neodredjenih troškovih o Pazinu razdielbi . . . . . 20 —
Svega skupa dakle f. 6563 90

C. RAZDIELBA

Glede razdielbe treba primetnuti, da je odbor poslije bratskoga sporazumljenja sa gg. župnikom i upraviteljem za ovdješne siromahe, u redkih samo slučajevih drugim dobro poznatim poštenjakom.

U ovdješnjem samostanu franciskanskom kuhalo se svaki dan za došle siromahe. Cestoputi je došlo preko 300 siromahah, to je glavarstvo novcem a odbor živežem pripomogao hvalevriednom poduzeću samostana.

Izvan spomenute razdielbe po različnih župah odbor je svaki dan dielio osobno mnogobrojnim nadošlim siromahom iz različnih krajevah p. duševnosti žirež.

Za siromahe u Čepiću i okolicu je bilo poslanih 76 vrećah žita i sočiva 350 kilogr. repe i zelja i 15 ponjavah.

Za Žminj i okolicu: 83 vreće žita, 600 kilogr. repe i zelja i 6 vreć krompira.

Za Gračišće i okolicu: 63 vreće žita, 200 kilogr. repe i zelja i 7 vreć krompira.

Za Pazin i paz. polje: 93 vreće žita, 50 kilogr. repe i zelja, 5 vreć krompira, 2 vreće i 11 ponjavah.

Za Boljun, Vranje i okolicu: 47 vreće žita i 13 ponjavah.

Za Tinjan, Sv. Petar, Kringa: 52 vreće žita i 300 kilogr. repe.

Za Trviž: 29 vreće žita, 100 kilogr. repe, 3 vreće krompira i 3 ponjave.

Za Zarečje: 14 vreće žita, 3 ponjave i nešto jačmena.

Za Ljudar i okolicu: 35 vreće žita, 200 kilogr. repe i 8 vrećah krompira.

Za Beram: 18 vreć žita, 100 kilogr. repe.

Za Pićan i okolicu: 58 vreć žita, 400 kilogr. repe.

Za Cerovlje, Novake, Previž: 29 vreće žita.

Za Šušnjevicu, Letaj, Novavasi, Jesenovik: 400 vrećah žita.

Za Paz: 16 vrećah žita i 3 ponjave.

Za Gologoricu: 26 vrećah žita, 6 vrećah krompira i 1 ponjavu.

Za Tuhljak, Grobnik, Brdo: 30 vrećah žita.

Za Grdoselo: 26 vrećah žita i 1 ponjavu.

Za Botonegu: 19 vrećah žita.

Za Kršiklu: 20 vrećah žita.

Za Zamask: 17 vrećah žita.

Za Kerbune: 19 vrećah žita i 200 kilogr. repe.

Za Grimaldu: 11 vrećah žita.

Za Dragnć, Račice, Vrh i Hum: 55 vrećah žita.

Za Kašćergu: 12 vrećah žita.

Za Montrilj: 10 vrećah žita.

Za Dolenjavas (Lupoglava): 19 vrećah žita i 1 paket odjeće.

Za Samostan u Pazinu: 24 vrećah žita i 300 kilogr. zelja.

Za Buzet: 58 vrećah žita.

Ostalo razdielilo se med svakdanje mnogobrojne siromahe, kako bi već prije spomenuto.

Svega skupa dakle bilo je razdieljeno: 1089 vrećah i 2 škrinjice 78860 kilogr. žita, 43 vreće i 2 sudiča — 3831 kilogr. krompira, 5 vrećah 455 kilogr. muke, 3243 kilogr. kisele repe i zelja, 50 ponjavah i 1 paket staro odjeće i jedan obuće.

U Pazinu, dne 6 junija 1880.

FR. MATEJČIĆ
predsjednik

ANTON KALAC (podpredsj.) IVAN HERBUĆ (tajnik)

I. HOČEVAR
blagajnik

Različite viesti.

Petarde u Kopru. Narodni, pokrajinski občinski, gradski zastupstva čestitali su Nj. Veličanstvom našemu premilostivomu vladaru i vladarici, kad su slavili svoj srebrni pir. Čestitalo je i občin zastupstvo koparsko po talji većine. Onomu, koj je čestitku za to priliko predlicilo, pukla je odmah sliedeće vječeri pred vratmi petarda. Predpredlo sudjelje, dne 6. t. m. eglasivali su eglasi po sudovih predstavu o kazalištu, u kojoj će sloveniti šaljivdjija, rodom iz Dalmacije, Papapopli, predstavljati. Pod večer čitalo se ju isti eglasi, da politična oblast ta predstavu zabranjuje. Medju desetom i jedanaestom u večer pukla je glasna petarda pred stanom zastupnika naše-lnega političke oblasti.

Uzrok zato je pak oblasti predstavu prepovedala, ostaje se. Njeki vele, da s toga, što su toga dana svake godine spake italijanske slavje vlasi, proglašenje ostava. Njeko takova smerala je biti toga dana, jer se je po eglasih i drugud vidjelo odsalje sa zaključnimi rečmi: „Fuori lo straniere".

G. Žeželj dosad pervaj pristav u Kopru, bi tersenas prisvremenim hicrečkom a Hrvate. Prava jesik, čestit je narodnjak i slavan Slavenak. Živeo! — Sudbija hatrička je

razpisana. Želimo Buzećanom čestita sudca, kaošto su ga dobili Vodnjanci.

Mladi liečnik. Pred jedno dvadeset danah promoviran je na bečkom sveučilištu gosp. Nikola Fabianić za Doktora medicine. Mladi ovaj istarski Hrvat imenovan je občinskim liečnikom u rodnom si mjestu Omišlju na otoku Krku te je već i nastupio svoju službu. Poznavajuć ga čvrsto se nadamo, da će svoje sile uložiti za dobrobit ondašnjega pučanstva te biti ujedno štitiocem naših pravah.

† **Dr. Radoslav Razlag.** Ovaj poznati slovenski rodoljub preminuo je 6. o. mjes. u Brežcih. Radin bijaše već od mladih noguh na literarnom i političkom polju te je mnogo doprinio, što se je probudila narodna i politična sviest braće Slovenacah, i zagovarao neprestano slogu hrvatsko-slovensku. Izdao je takodjer obljubljenu i jako razširenu pjesmaricu slovenskih i hrvatskih pjesamah. Bio kratko doba za vlade Hohenwarta i predsjednikom zemaljskoga sabora u Ljubljani. U zadnje vrieme povukao se u mir gdje ga i nemila smrt zatekla. Budi mu lahka toli od njega ljubljena zemlja!

† **Petar Uravlć.** Nemila sudbina ote nam mladoga istarskoga Hrvata 7. o. mjes. Rodom Dobrinjac na otoku Krku polazio je hrvatsku gimnaziju na Rieci, kasnije građačko i bečko sveučilište. Ove je godine u Beču malko poboljevao, što ga je ponukalo na povratak u svoj rodni zavičaj, kamo se je početkom aprila preko Trsta vratio. Odlučio je bio ostati u Dobrinju te tamo ostati tajnikom občine. U ovo kratko doba od aprila počelo se je već ondje hrvatski jezik u uredu rabiti, njegova vrućа želja, da se ustroji narodna čitonica u Dobrinju, nije se mogla još oživotvoriti, zateče ga nenadana smrt. Teški udarac po nas, koji baš neobilujemo mladjimi silami, jer nam nestalo mladoga i svjestnoga Hrvata, marljivoga radioca na narodnjem polju! I naš list priobćio je u svojem podlistku više hrvatskih pjesamah po njemu sabranih. Diellmo žalost na njegovim ujakom g. Kirinčićem, učiteljem i kapelanom u Dobrinju, koji ga je točajem mnogih godinah uzdržavao po školah.

Drugovi tvoji plaču za tobom, Pero, no pred dugo razgovarao si se s njimi a živahno ti srce plamtilo, kad se o kojećem razgovaralo, što bi bilo dobro i korisno po naš hrvatski narod u Istri. Tko te je pred dva mjeseca vidio, nebi bio mogao vjerovati da ćete tako brzo crna zemlja kriti! Nećeš ostati zaboravljen.

Bar spivaš u domaćem polju.

Bila ti lahka zemljica u tvojoj od tebe toli ljubljenoj domovini!

Ruska carica Marija Aleksandrovna.

Nakon mnogogodišnjeg bolovanja preminu u četvrtak 3. o. mj. Marija Aleksandrovna, carica ruska. Što je mogla ljekničkа umjetnost; što se je dalo učiniti svimi sredstvi velikoga bogatstva, da se još jednom uspiri ma i slabašan plamen života carićina; što je mogla učiniti najnježnija briga ljudi, da joj se olakšaju zadnji časi, sve se upotrebilo, ali moć znanosti nije imala snage da zaprieči nam smrt.

Marija Aleksandrovna rodila se je 8. kolovoza 1824 kao kći velikog vojvode hessenskog Ljudevita II. Na krstu dobila je imena Vilhelmina Augusta Sofia Marija, koja je promienila tek onda kada je prešla na pravoslavnu vjeru Vrlo darovita, bistra uma i mišljenja mogla je svojim velikim uplivom na melankoličnoga svoga supruga davati ton ruskomu višemu društvu i vršiti odlučan uplivna tek ruske politike, da nebude sredom s druge strane njezina tiha i odana narav, koja ju je i u Darmstadtu što više mogućе držala daleko od vanjskoga svieta, onala takova i u ruskom velikom svietu. Uklanjajuć se njegovom sjaju i lagodam, tražila je nakanade za samoću svoga štreta u naboženosti i bogomoljstvu, te je pravoslavna crkva riedko imala poboljše kćeri, a ruko svedenstvo poštovanje fanatičnice od nekadanje luterske princeze u hessenskoga dvora. S toga nije čuda, ako su pobožni i oprezni svedenci, kao dvorski nadvećanih Romanov, prevelik uplivna nju vršili. I sbližili je onomu krugu ličnosti, koje su svojim skrovnim savjetnim pravoslavljem zahvatavali na dvoru posebno polu socialno polu političko društvo. Onomu društvu pripadao je osobito krug dama, za čela im grofica Antonietta Bludov kćerka carskoga savjetnika cara Nikole.

Princeza nije iz prva bila namienjena tadanjemu velikomu knezu prestolonasljedniku Aleksandru. Dapače kada je godine 1841 kao prisc od 23 godine tiho tražila si zaručnicu, u predzadnje mu tihasa devetih vladarskih kćeri nije bilo imena princeze Marije. Na putovanju, koje je u to svrha bio poduzeo, putva ga sla-

čajno u Frankfurtu veliki vojvoda hesenski Ljudevit II na objed u darmstadskom dvoru. Veliki knez nije ništa slutio o princesi, te je poslje objeda susreo sasvim priprostu, čednu i čarobnu mladu djevojku, o kojoj mu jedan pratilac kaza, da je princesa Marija. Velikog kneza tako se živo dojmio njen pojav, da je zahtievao, da bude predstavljen princesi, i čitavu večer se samo s njom zabavljao. Drugo jutro saobći grofu Orlovu, koji ga je pratio na putovanju, da netreba dalje tražiti zaručnice, jerbo ju je on već našao. On da neće uzeti nijednu drugu no princesu Mariju. Kažu da je ta viest petrogradski carski dvor najživlje bila iznenadila, ondje nisu poznavali princese, već su samo znali, da je bila vrlo brižljivo odgojena, te da su svimi sredstvi nastojali, da se ova ženitba preprieči. Nu car Nikola, koji je svu svoju djecu a prince nasljednika osobito nježno ljubio, uklonio je sve teškoće. „Princesa Marija", reče on, „stoji kao sve njemačke princese u gothskom almanaku. Ona je ljubezna i usrećit će moga sina i nas. Carica i ja želimo, da Aleksandro radi prema željam svoga srdca."

Princesa sprovela je vrieme medju zarukami i vjenčanjem kod svoje buduće svekrve u Schwalbachu. Njezinim učiteljem za ruski jezik bude imenovan Melgicky, ruskomu poklisarstvu pridieljeni svećenik i predšastnik Rajevskoga. Smrt toga muža prekinu njezino učenje ruskoga jezika. Kada je došla u Petrograd, samo je slabo poznavala ruski jezik. Da zadovolji propisom ruske carske kuće, predje na pravoslavnu vjeru i dobi za učitelja svećenika Bašnova, koji je najviše uplivao na čitav njezin život.

Njezina vladarska gorljivost i skrb za crkvu protezala se je i na balkanski poluotok, osobito na Bugarsku i Istočnu Rumeliju. Ona je obilato darivala tamošnje crkve i podigla pravu tvorniću crkvenog odiela i veziva, u kojoj je ona sama bila jedna izmedju najrevnijih radnicah i našla poslene i marljive suradnice u groficah Trotaskov, Bludov i Tolstoj. Odtuda je, da češ u svih tih zemljah naći jedva jednu crkvu, koja nebi mogla pokazati kakovog vezenja caričina, ili koje od spomenutih gospoja. To gospoje protežirale su i podupirale Černajeva kad je vodio dobrovoljne čete ruske u Srbiju u posljednjem ratu proti Turskoj. One su u svemu podupirale caricu i vršile njezinu volju. Carica dakle nije samo radila za širenje pravoslavne vjere, nego i za oslobodjenje potlačenih južnih Slavena Turske. Darivanjem crkava, probudjivala je i podržavala nadu u pomoć Rusije, koja je napokon došla.

Kako je carica Marija za nabožne i crkvene svrhe trošila velike svote, tako je u svoje vrieme najživlje pripriela misao, da se u Jeruzolim pošalje duhovničko društvo, da podnese izvješće o položaju tamošnjim pravoslavnih. Na njezin trošak bijahu u Jeruzolimu sagradjene velika crkva, kuća za hodočastnike i bolnica. Caričine osnove izveo je tuj Dorobožitzer. Ne manje gorljiva bijaše carica za humanitarne svrhe. G. 1876 osnova „društvo crvenog krsta", koje je tako blagotvorno djelovalo u Bugarskoj i Istočnoj Rumeliji. Knez Sergej Šahovskoj podigoše je po njezinom nalogu po svuda u Bugarskoj i Istočnoj Rumeliji ruske bolnice, koje su vanredno obilato obskrbljene, tako da će još šest godina imati sve, što je nuždno. U tih zavodih njeguju bolestnike ruske opatice.

Carica bila je osobita zaštitnica i štela. Svi ženski nastavni zavodi stojahu pod njezinim pokroviteljstvom. Ona je bila pretsiednica samostanskoga internata i nije trpila, da bude djevojkam po više godina zasvime zatvoreno društvo. O caričinu nazoru glede odgojivanja djevojaka priporjedaju sliedeću liepu pripoviedčicu: Tako zvanomu zavodu Smetnoje bijaše ravnateljicom generalica Leontjer, gospoja, koja se čvrsto držala starih tradicija. Na jednom ispitu u tom zavodu opita carica u prisutnosti ravnateljice neke učenice: „Što je ljubav?". Djevojka zarumeni se i neodgovori ništa. Ravnateljica, koja je bila došla u veliku nepriliku, stupi pred caricu i upozori ju, da se o tom predmetu nije ništa predavalo i da djevojka po svoj prilici nije ni razumjela ove rieči. Carica odvrati na to dosta strogo: To se mora vrlo žaliti, jerbo čuti treba zastoji samo od ljubavi prama njezinim roditeljem, drugo je ljubav prama njezinome muža i napokon prama njezinoj djeci. Nejmadu li djevojke pravoga pojma o ljubavi, onda za sto pripraljene za svoj život." Neprotivno za tim odtudi carica, da se razmaknjena svrgne.

Carica štivila je mnogo godina vrlo nabožno, posajšlje u Carskojem Selu, gdje je dan na dan sprovodila u društvu svećenika. Pismove i [illegible] je carica samo u okrajnih slučajih.

Poljest njezinih posljednjih godina, jest talentna poljest bolestnih. Ležeć na glavah, koja

ju je napokon shrvala, smetala je je u svih njezinih djelih. Sva liječnička umjetnost nije mogla stati na put procesu raztvaranja, koj je ipak polaglje tekao, nego su liječnici očekivali, tako da je viest o njezinoj smrti iznenadila samo u toliko što je mnogo kašnje došla nego je to sav svieť očekivao.

Obzor.

LISTNICA.

Gg. Dopisnikom. Uz najbolju volju nije uredničtvu moguće tiskati mnogobrojne dopise i ine stvari, jer nedostaje prostora a List neizlazi nego dva put na mjesec. Neka se dakle potrpe, upotrebit ćemo po mogućnosti.

G. N. F. u O. Bili smo već i onako pripravili.

Pregled tršćanskoga tržišća.

dne 10 Junija 1880.

		OD for.	OD nč.	DO for.	DO nč.
Vosak primorski i ugarski za 100 klg		—	—	—	—
Kafa Portorike		108	—	120	—
S Domingo		78	—	90	—
Rio polag vrsti		66	—	88	—
Cukar austrijski		33	—	38	—
tučeni		31	75	32	75
Crietje trave buhače (Dri-cantomo)		140		150	—
Naranče skrinjica		8		9	
Karube puljezke	za 100 klg	5	50	7	50
levantinske		—	—	—	—
dalmatinske			—	—	—
Smokve Kalamata			—	13	
puljezke		14		15	—
Limuni skrinjica		3	—	8	75
Bademki (liti mendule puj.	za 100 klg	105	—	112	—
dalmatinske		—		—	—
Leśnjaci		30	—	—	—
Šljive		10	—	24	50
Pšenica ruska		12	50	13	—
ugarska		—	—	—	—
galaćka		8	15	8	75
Kukuruz (turkinja) ruski		8	50	9	—
ugarski		9		9	25
Raž		8	—	11	—
Ječam		8	50	9	—
Zob ugarska		—	—	—	—
arbanaska		—	—	—	—
Pasulj (fažoli, polag vrsti		15	50	17	—
rube		—	—	—	—
Bob		—	—	—	—
Leća		13	—	15	50
Orit talijanski		17	50	27	50
inglezki (kitajski)		15	75	17	—
Vuna bosanska		86	—	100	—
morejska		120	—	—	—
arbanaska		110	—	115	—
istarska		—	—	—	—
Danke hrvatske jelovice		48	—	92	—
štajerske		63	—	72	—
Grede		11	10	13	50
bukovice		—	50	12	—
Ulje talij. nilje vrsti	za 100 klg	45	—	46	—
„ najbolje		60	—	72	—
„ srednje vrsti		—	—	—	—
dalmatinsko			—	45	—
istarsko		40	—	—	—
Kamene nlje u bartlah		10	50	—	—
u kasetah		13	—	13	75
Kole strojene nalke		165	—	185	—
sobe velieje nalke		—	—	—	—
dalm., ist. i bos		70	—	96	—
janješe nalke	za 100 kom.	93	—	100	—
dalmatinske		80	—	75	—
korje	za 1 klg	—	65	—	75
vunene slane		—	60	—	65
svhe		—	53	—	70
redje za 110 komadah, u srebru		28	—	35	—
Baksilar	za 100 klg	20	—	29	—
Sardele i barli		15	—	24	—
Vitriol modri	za 100 klg	26	—	27	—
zeleni		—	—	—	—
Mazie		93	—	97	
Loj dalmatinski i zadbi		37		40	—
Sala		—		—	—
Mast (sale rasterjenje)		49	—	—	—
Slanina		46	—	46	50
Rakija svaštar (100 litarah)		—	—	—	—
Galvizi istarski	za 100 klg	30	—	—	—
Raž zadbi		8	—	—	—
istarski		7	—	7	25
Lilie od jarenike		12	—	14	—
Vitrake strojene (Gitzola)		—	—	—	—
oplih		31	—	48	—
Med		35	—	—	—
Lambre (jabučne od jarenike)		12	25	15	—
Fakal bartl od 100 klg		3	75	7	—
Cvanje (Firnež)	za 100 klg	7	—	18	—
Katran dalmat		14	—	14	—

Ték Novacah polag Borse u Trstu

od 1—11. Junija 1880

1	9.48	9.35	—	—	1	9.46	9.34	—	—
2	9.49	9.35	—	—	10	9.48	9.34	11	14	—
3	9.49	9.35	11	16	11	9.49	9.35	11	15	—
4	9.49	9.35	—	—	12	9.47	9.33	—	—
5	9.47	9.35	—	—	13	—	—	—	—
6	—	—	—	—	14	9.45	9.35	—	—
7	9.48	9.35	—	—	—	—	—	—	—
8	9.48	9.34	—	—	—	—	—	—	—

Oglas.

Javljamo našim čitateljem i ostalomu štov. občinstvu, da smo pomoću „Matice Hrvatske" dali preštampati iz „Naše Sloge"

ISTARSKE

NARODNE PJESME HRVATSKE

u posebnu knjigu, koja u maloj osmini iznosi preko 380 stranah. Knjiga se može dobiti kod Odpravničtva ovog lista

po for. 1.

Čist je dobitak namienjen „Našoj Slogi" i „Bratovšćini hrvatskih ljudi u Istri", zato se nadamo, da ćemo ju razprodati u najkraće vrieme.

UREDNIČTVO NAŠE SLOGE.

Častnim crkvenim oskrbničtvom.

Crkvenimi je zakoni naredjeno, da se u crkvah rabe za službu božju svieće, koje su jedino iz voska. Pošto se pako od nekoliko godinah počelo mješati u vosak, koji ima služiti za pripravljanje crkvenih sviećah, mnogovrstni tuk; podpisani željom, da po crkvenomu zakonu posluži svim crkvenim oskrbničtvom pravimi svićami iz čista voska, zaprosio je ovdješnju sl. nadbiskupsku kuriju, da bi ona blagozvolila nadzirati njegove svieće I. vrsti (I. compimento), koje bi imale služiti za crkvenu porabu. I dosta, sl. nadbiskupska kurija primi tu ponudu dekretom od 28. marča t. g. broj 466 ustanovivši posebnu nadzorničku komisiju, koja će uvjek skrbno paziti, da moje svieće I. vrsti (I. compimento) budu baš iz prava čista voska.

Takove su svieće vriedne svake pohvale, ne samo zato, što su iz čista voska, nego joše što mirno i po malo gore, nekaplju i nekidaju se, vlastitosti, radi kojih i bjehu odlikovane u raznih izložbah.

Podpisani providjen je uvjek velikom zalogom takovih sviećah svake veličine i debeljine, a još k tomu i oblikah, uskrsnih i slikanih svićah svake vrsti. A da bude č. crkvenim oskrbničtvom laglje, podpisani činit će od svieće, svim onim, koji ga kakvom naredbom počaste, u najbližnju želježničku postaju, pošto, il luku i t. d. bez platno (franko) i prosto svake vrste po uz cienu f. 2.50 kilogram (dakle 1 1.40 funt) plativši ručun u vrieme 2 mjeseca, a kašnji u će se isplatam računati 6 po sto god. interesa.

Ako bi tko želio svieća niže vrsti lahko ga poslužim onimi II. vrsti, a čenih „sottana" po f. 2.20 kilo, kao i bielimi III. vrsti po f. 1.80 kilo ostalom pogodbom kao odzgor.

Nahodi se kod mene takodjer skladište križnih putah u oleografiji pozlaćenimi i rujavimi okviri razne veličine po baš spodobnoj cieni, kanoti i razstna tamjana i drugih stvari za crkvenu rabu.

U Gorici (Gorz) mjes. oktobra 1879.

Alojzio Bader

svićar Sjemenarska ulica broj 125

OGLAS.

Čast je dolipodpisanoj dati na znanje da od 26 godinah uzdrži u ovom gradu Trstu u ulici „Via Nuova" Br. 735 na Lom katu o boku Grekoj crkvi.

SKLADIŠTE

CRKVENIH ODJELA I OPRAVA

što izlaze iz pravih tvornica narodnih i vanjskih, kojima je ona u upravnom odnošaju posala, te može podpuno odgovoriti svakom i najstrožjem zahtjevu.

U svom skladištu ona ima svakovrstnih tkanina toli podpuno svilenih koli izvezenih zlatom i srebrom finim, ima takodjer najboljih damaška za zastave, odjela, sagove, ima pozlju, rukotvorinah o svih, u zlatu i u srebru svakovrstnih skovanih predmeta, to jest kaležah, svjetionikah, propela, svjetiljka, pr kazmica (ostenzorija) monstranca, kadionika i d. i d. i još takodjer ima svih predmeta potrebnih u pravoslavnim crkvama toli grčkom koli slavjanskim.

Svaka naručba velikih, planti, dardjevana, dalmatikâ, plećnih koprenah, pokrova, sjenilâ, jastukâ, stolâ, mrtvačkih sagova, predstavâ, svećenikih košuljah, cievićah, paonah i t. d. i t. d. bit će najbrzje i najbolje obavljena, pa točno i ukusno učinjeti će se svaka radnja rukom izvezena toli u zlatu koli u finom srebru.

Primaju se takodjer naručbe rezbana i pozlaćenja u drvu kao naprimjer svjetionika, propela grobova kipova, oltarništa, prestolâ i t. d.

Nada se dakle da će primiti naručbe poslje toli mnogo grofnâ svjetionika u ovoj struci u kojoj ima silu pozitivnih svjedočbah sa strane mnogih bekupcija i ine, koje je dolipodpisana imala čast služiti.

Kata Garuss.

Odgovarajući i odgovorni urednik K. KILLERICH.

TIS. SINOVI K. AMATI

Broj 13. U Trstu 2. Julija 1880. Godina XI.

NAŠA SLOGA

POUČNI, GOSPODARSKI I POLITIČNI LIST.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari" Nar. Posl.

Predplata s poštarinom stoji 2 for., a seljako samo 1 for. za cielu godinu. Za pol godine 1 for., a seljako 50 novč. za pol godine. Izvan Carevine više poštarina, ... se najte najmanje 8 seljakah to su voljni, da im list šaljemo svim ukupno ... godinom zavojem i imenom, davat ćemo za 70 novč. na godinu svakomu. Novci se šalju kroz poštarsku *Naznačnicu*. Ime, prezime i najbližu Poštu valja jasno ... Komu List nedodjo na vriemo, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se neplaća nikakva poštarina, napisav izvana *Reklamacija*. Tko List ... i ne želi, ako je pošten, to ga i plaća.

Iztazi svaki 1. i 16. dan mjeseca.

UREDNIČTVO I ODPRAVNIČTVO nalaze se

Tipografia Figli di C. Amati, via della Zonta, N. 7.

Pisma se šalju platjeno poštarine. Viesti, dopisi i drugi spisi štampaju se ili u cielosti ili u izvatku, naime prama stojoj vriednosti i smislu ovoga Lista. Nepodpisani se dopisi nepotrebljuju. Osobna napadanja i čisto sukromne stvari nemalazo mjesta u ovom Listu. Priobćena se pisma tiskaju po 5 novč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 novč., a svaki redak zuriše 5 novčićah; ili u slučaju opetovanja po što se pogode oglasnik i odpravničtvo. Dopisi se nevraćaju. Uredničtvo i odpravničtvo, osim izvanrednih slučajevah, nedopisuju, nego putem svoje *Listnice*.

Poziv na predplatu.

Molimo sve p. n. predplatnike našega lista, da nam predplatu za tekuće pol godišće što prije posalju, a dužnike da ... nekasne svoj dug namiriti.

Uredničtvo.

Spomenak Dra. Vitezića

Dr. Dinko Vitezić, jur po drugi put izabrani zastupnik jednoga diela našega naroda u Istri, pravi je njegov zagovornik. Takovim ga nesamo njegovi izbornici nego i drugi ljudi pripoznaju.

Znamo n. pr., da je njegov zagovor prosilo ono družtvo, koje kani opravati željeznicu na konje po onih stranah Istre, kuda se parna željeznica ... ako napraviti nemože. Ugledna osoba ... bole k njemu se je utekla, da kod ... ministarstva zagovara potrebu podpore ... njekojim djevojčicam, koje bi se ... sile u vezenju, te bile ostalim ... nkam učiteljice, da mogu pak iz ... svoga rukodjelstva čim veću korist ...

Da se njegovi izbornici k njemu ... kad jih kakova nevolja tišti, nije ... Munjci, nedobivši svoje krvavo ... služene plaće u Bosni i Hrcegovini, ... gov su zagovor prosili. On se je za ... zauzeo kako za se.

Nije žalio nit vremena, nit troška, nit ... Većina zastupnikah zapustila je ... poslje posljednje sjeditbe, da se ... odveze ili da se kud prošeće. Vi... ostao je njekoliko danah u Beču ... s toga, da uredi, koliko se je ... olje moglo, munjske stvari. S ... vskom občinom postupalo se je ... vrieme na nečuveni način. Razni občinski zastupnici bili su pri... prituženi se kod vis. ministarstva ... omenicom. Vitezić bio je, koj je ... menicu vruće preporučio. Blagoslje posljedice jur sad opažamo ... u primjerah mogli bi i veće na...

Ma to njemu osobno i škodilo, on ... om inicijativom nije prepustio ... prilike, a da se nezauzme za ... jenje naših nevoljah, za poštu... naših svetih pravah.

To nam pokazuje i njegov spo... k ili memorial, koji smo zadnji ... obćili.

M... nemožemo gospodinu zastup... ... njegovu najtoplije zahvaliti.

Proučio je odnošaje u kojih je ... o Istri, tako, da nebi mogao ... školnik bolje. Segnuo je u ... kutić, u svaku struku, na svaki ... naobraznenih zavodah.

Vidio je na temelju ne samo pra... ... nego i državnih zakonah, da ... se posvuda golema nepravda ...

Zabilježio je potanko sve ono, što bi se za nas u školskom obziru učiniti moralo.

Nam je bas drago nesamo što je to g. doktor učinio, nego i što smo to priobćiti mogli te svakomu dali priliku, da se osvjedoči, što bi se sve za nas na školskom polju učiniti moralo, ako se hoće zakonom i pravici zadovoljiti. Sad već neće moći nitko pametan misliti, da nam se Bog zna kakova *milost* izkazuje, ako se „ilirski" jezik na pazinskoj a „slavjanski" na koparskoj gimnaziji podučaje, ili ako se njekoliko predmetah hrvatski i slovenski na muškom učiteljišću u Kopru predaje, ili ako se slovenski to isto čim na ženskom učiteljstu u Gorici i ako se tamo dvie ure tjednom i hrvatski predaje; ili ako se kakvu slčnu kost Hrvatom dobaci. Svatko zdrave pameti i nepokvarena srdca uviditi će, da imamo *pravo* na narodnu gimnaziju, realku, nautičku školu, posve ponarodjeno muško učiteljište, a ponarodjeno i popunjeno žensko, kao takodjer na pućke i građanske škole. Da se sve to, *na što pravo imademo*, ozivotvori, mi opravdana prigovora nepoznamo. Pozivljemo ovim sve naše zastupnike za narode Primorja i za monarhiju pošteno mislece, da nam navedu i samo jedan, ako ga znadu. Mi smo pripravni uvažiti ga, ako je opravdan, pobiti ga, ako neopravdan.

Spis, u kojem je g Vitezic sve to zabilježio, predao je Nj. Preuzvišenosti ministru za nastavu. Taj neka u interesu nesamo pokrajine nego i države a na temelju i državnih zakonah izvede sve ono, što na njega kao ministra nastave spada; i neka upotrebi sav svoj upliv, da se izvede ono, što strogo u njegov djelokrug nespada.

Vis. ministarstvu netreba imati pred očima nego broj stanovnikah razne narodnosti u Istri, a da se o njih narodnostih u Istri, a da se o njih narodnosti Vitezovićevih želja i zahtjevih osvjedoči. Ni časak neće imalo časiti, nego se odmah na posao dati i zadovoljivah zakonitim željam g. zastupnika. Mi bi se morali nadati, da hoće.

Ministarstvo, koje pomoću Slavenah obstoji, o kojem se je nas uvjeravalo, da ima najtoplih nakanah, koje je obećalo, da neće dopustit Slavenah o obćinah, koje je svojom lozinkom izdalo „jednako pravo za sve", imalo bi biti pravedno i nam Hrvatom te Slovencem, te i Talijanom u Istri kao i u cielom Primorju.

Po vladajućem obećanju visoko ministarstvo poslati će spomenem stalno školskomu vieću, da ovo i pojedini njegovi članovi o njoj svoju reku.

O njih će sada mnogo ovisit.

Po uspjehu spomenice dra Vitezica ... moći ćemo također sudit, kolike nam ... je to vriede pravedno i prijazna, i kakvi su nam pravednici i prijatelji pojedini članovi u njem...

Hrvatski jezik na sudu

i u obće službeni jezik.

Sami Talijani, kojim još nije mozag pomješan, spoznavaju, da u kotaru Voloskom u Istri stanuju izključivo Hrvati.

Blagodati, koje uživamo! Ti Hrvati nisu do neki dan smjeli tužbe ni druge spise podnašati na sud, ako n'su bile *talijanski* pisane!

Občina Kastav poslala je pred jedno njesece danah njekoliko tužbah hrvatski pisanih za smetanje posjeda. Te tužbe odbio je c. k. kotarski sud na Voloskom po §. 14. sudbenoga reda „za talijanske zemlje u austrijskoj carevini."

Obćina se je utekla na prizivni sud (apel) u Trst i tražila, da se na hrvatski sastavljene tužbe izda sudbena odluka te da prvi sudac plati trošak utoka (rekursa). Prizivni sud je dne 28. maja t. g. br. 1803 odredio, da je kotarski sud hrvatske tužbe imao primiti i na nje odgovoriti, jer je 16. marča 1862 br. 241 od predsjedničtva prizivnoga suda bila svim sudovom dojavljena *ministarska naredba 15. marča 1862 br. 565, po kojoj se moraju primati spru podnešeni na sud u jeziku, koji se govori u onoj zemlji.*

Na trošak utoka prvi sudac nije odsudjen.

Narode! čitaj te znaj, da možeš sve tužbe i spise u svojem jeziku podnesti, nemoj već rabiti tudjega u jezika, nas je jezik ravnopravan svim!

Ovdje je trebalo prizivnoga suda, da nam naše zakonom zajamčeno pravo doputa.

Neka naši čitatelji još stogod čuju. Prošloga njeseca čitali smo u službenom listu „Osservatore Triestino" dva oglasa. U jednom oglasuje c. k. sud voloski, da su kod njega izložene listine posjedah katastralne obćine „*Studenc*" i to talijanskim jezikom.

To isto čini c. k. podgradski za „*Novokračinu*" njemačkim jezikom. Za Hrvate je dakle službeni jezik negdje talijanski negdje njemački!

Za koga se onda u oglasi tiskaju, kad jih upravo oni, koji su interesirani, nerazumiju?

Nadalje nalazi se u broju 136 istoga lista oglas c. k. kapetanata u Kopru, kojim javlja, da se je u njegovom području pojavio „*strani ulenac ili Phylloxera*", ili bolje rečeno, imao bi javiti, jer je glavna stvar, t. j. pojavljenje tih životinjah u oglasu izpuščena. O jeziku nećemo ni govoriti, mi nebi mogli ni hoćemice onako zlo pisati. Ovdje samo prva rieč: *Strano*. Kar je dokazano od c. k. pokrutno postaje u Klosterneuburgu da se u nekojih vinogradih kraja „Costina" u dolini „Saccole" obćine Piranske (sad bi imao sledić subjekt te rieke! Ur.) prepove tukajnje c. k. okrajno glavarstvo vsled § 4 postave 3 aprila 1875 izvarati teste, rastline, rastlinske dele in druge reči, za katere se ve da su sposobne razširiti lestno už iz dotičnih vinogradov i razširi za zdaj to propoved za svo krajno obćino Piransko itd. Dokle će to trajat?

Vlada je naložila stroge mjere radi ove pogibeljne životinje, koja nam je kadra utamaniti naše trsje, a pokazala se je u okolici Pirana. I hrvatska vlada poslala je odmah tamo tajnika gospod. družtva gosp. Kuralta, da izpita stanje bolesti i podnese izvješće, da se mogu poprimiti neodvlačne mjere proti pogibelji, da se bolest unese i u Hrvatsku.

Pogibeljne kobilice.

U obćini lovranskoj voloskoga kotara, najme u okolici Berseča i Mošćenicah pokazale su se od više vremena neke vrlo pogibeljne kobilice (skakavci).

Ces. kralj. kapitanat Voloski poslao je nekoliko komadah te životinje vis. namjestničtvu u Trst, a ovo jih je predalo gosp. profesoru Stoiću tajniku gospodarskoga družtva u Trstu, da jih razgleda i svoju misao izreče.

Umoljeni smo, da u hrvatskom jeziku objavimo izvješće gosp. Stošića, što i rado činimo, da se naši tamo ljudi čuvaju za dobe ovoga pogibeljnoga svata. Rečeni profesor piše ovako:

„Na poziv da rečem svoju o nekih kukcih, poslanih iz Voloskoga, izjavljam ovo: Ti se kukci broje u red ravnokrilnih i poznati su pod imenom kobilice (kavalete) selice, jer se rado sele. Nadje jih se svuda po Europi, samo ne u Levanta, jer je tamo druga jedna vrst, manje pogibeljna, koju u knjigah zovu Oedipoda cinerascens.

Krila i noge su jim takove, da mogu daleko putovati.

Kobilice selice žive trojan život, najprvo su recimo gusenice, onda su čaurice, a najkasnije podpuni kukci.

Oni poslani iz Voloske nisu još podpuni kukci, nego su još u prvom životu (kao gusenica od svilca). Te su životinje i nedavno učinile veliku štetu po Europi, a i po Austriji samoj.

Najlagje jih je uništiti, ako se strogo lov lovi na nje. A u svakom stanju mogu i moraju se uništivati. Dok su još gusenice mogu se uništiti najlagje, jer jim krila narastu jedva za četvrtom promjenom.

Kopom se grabe, pak se životinja goni tamo i ondje ju se zakopa.

Teže je uništiti odrasle krilate kobilice. To se mora činiti u jutro rano i osobito za kišom (dažjem), jer onda mogu manje letiti.

Vrlo je koristno pobirati jaja od te životinje al je to malo teže, jer su obično u zemlji po kupčićih zemljom pokrivenih.

Ali vendar je moguće pobirat jih, a dokaz tomu je to, da su jih godine 1833 u Sainte Marie kod Marsilje nabrali 3803 kilograma, od kojih bi se bilo poleglo za 30 milijunah kobilicah.

Samice poginu odmah, kako izlegu jaja. Dakle tko će tražiti jaja od tih kobilicah najbolje je da traži i gnjeći poginule samice.*

DOPISI.

Iz Lanišća, dne 26 Junija 1880.

Jučer razveselio svojim pohodom presv. Biskup Dobrila Lanišće i vas ovaj kras. U tu sgodu došlo je k nam ujekoliko bližnjih župnikah i drugih svećenikah. Nagrnoilo i sila naroda iz one prostrane plovanije. Liepa služba božja, koja je trajala tri sata i pol, svršila se u najboljem redu. Opažalo se veselje na svačijem licu. I kako nebi! Onaj dobri puk poslje četiri godine imadjaše opet med sobom svoga ljubljenoga biskupa, čuo iz njegovih ust liep nauk, primio njegov pastirski blagoslov, pomolio se s njim za svoju milu mladež, za sve duševne i tjelesne potrebe i za svoje drage pokojne, prikazao mu taj puk 414 mladićah i djevojčicah, da jih izpita božji nauk te da jih pokriepi u vjeri podieljenjem darovah Duha Svetoga. Mislite si dakle, kako se je veseo narod razišao, da u svojoj obitelji produži svečanost sa nadarenom djećicom i novimi kumovi. — Župnik priredio na čast Biskupa i nadošloj braći pristojan objed. Bilo i tu tihoga veselja. Po objedu pripravljali se njeki svećenici, da će kući i opraščajuć se s presv. Biskupom opominjaše jih ovaj, da neidu na put, jer da je sva prilika skorom nevremenu. I sbilja su od juga a osobito od zapada crnosive oblačine i daleka gromljavina navieštivale nevreme. Žaludno nagovaranje: razstali se gg. Lupetina, nadžupnik kršanski, Skender Zamlić, župnik boljunski, F. Blažić, župnik Dolenjevasi i I. Flegar, upravitelj humske župe. Sva četvorica imala jahati istim putem a dva seljaka ih pratila pješice. I. Flegar imao svoga konja u posebnoj štali na protivnoj strani sela tako da se je odputio nekoliko časovah kasnije, prem jih je još i sada presv. Biskup odvraćao, da ne idu na put. Zamah! Neka strašna sudbina jih tjerala na put!

Malo zatim bukne uprav strašno nevrieme: silni vjetar, bliskanje, gromljavina a kiša lievala kao iz kabla. Groza te hvatala u kući i pod dobrim krovom! A nesretni putnici!... Nevreme ko što naglo došlo tako i naglo prošlo: trajalo jedva pol sata. Nadao se presv. Biskup s drugimi svećenici, da su braća na putu gdje u zaklonu, pak se njekoji uputili, da razpitaju gdje su... al jaoh! Plač uplašenih ženah i mrko tužno lice muževah navještivalo ti groznu nesreću! Nitko nebesjedjaše već kazaše prstom.... te si upravi onamo oči vidio nješto crna na tlu! Brže bolje potekli onamo glavar buzetski, biskupov kapelan, učitelj jelšanski i mnogo seljakah s njima. Strašna prizora! Bože mili nedaj nikada već takovoga! Župnik boljunski Skender Zamlić leži mrtav, lieva mu noga pod crknulim konjem! Pol hvata za njim popriek puta naznak leži mrtav pratioc mu držeć još u ruci razkalano drtalo kišobrana, a pred njim još jedan ubijeni konj, kojega je jahao g. Blažić! Tresnulo u nje te jih nemilo ubilo! Župniku Blažiću popalila se sva koža a kosulja mu izgorila svuda, gdje je sušla bila, on pako ranjen je na glavi i desnoj nogi, a pratioc mu odnese teško oštećenje na licu! Pokušalo jih se je već na onom užasnom mjestu ribati i strieati. Bili su doneseni u selo i na biskupovu zapovjed u crkvu. Svašta se je još pokušalo, da se jih životu dozove. Zaman, bila jim duša kod Boga! Žalost našu vam nemogu opisat! Vidit čestita starca, crkvenog dostojanstvenika, gdje suze roni, vidit svećenike kako plaču, mnogobrojni narod kako nariče... pak da ti srdce nepukne! — U jauku preporučali jim svi duše milostivomu Bogu! Drugo jutro molili Biskup i svećenici oficij za mrtve i svi misili za pokojnike; Biskup sam pak misio crnu misu i svetčano jim opjevao zadušnice. Odrediv da se na njegov trošak pristojno sahrane raztuženim srdcem zapustio ono razplakano mjesto te se podao kroz Vodice na Golac gdje je drugoga dne imao S. Krizmu.

Oplakanomu Zamliću bilo jedva 39 godinah. Rodom je Kastavac, bijaše pravi svećenik božji, dobroćudne i krotke naravi, radin i marljiv težak u vinogradu gospodnjem a uz to ljubio je u svom vatrenom srdcu svoj mili narod! A što nesreća još većom čini, zapustio tri sinje kukavice, nemoćnu majku staricu i dvie sestre i one malo zdrave! Nesretni mu pratioc zove se, ako se nevaramo, Vinko Feranda, poznat svim radi svoga poštenja. Da ostavlja za sobom sedmero djece i otca starca mu prilično imanja. — A što pak s drugimi putnici? Kad je počelo sievati g. Lupetini se konj uplašio i tako kad je ona kobna munja udarila bijaše njekoliko korakah napred. G. Flegar bio do sto i petdeset korakah nazad odputiv se njekoliko kašnje, a pratioc jedan išao njekom kraticom, jer se glavni put upravo ondje vijuga. G. Blažića pak, komu je pod njim konja ubilo, je ranilo na desnoj ruki i na desnoj nogi. Liečnik, koga je presv. Biskup dao pozvati iz Buzeta, očitovao je da nije pogibelji i da će se do 4—5 dana posve oporaviti. Hvalimo Boga što nije dopustio, da bude nesreća puno uzasnija, ko što bi možda bila da su svi putnici bili skupa.

Nesreća se je dogodila oko 5½ poslje podne na putu, koji vodi iz Lanišća na Semić kakvih 15—20 časova daleko od Lanišća i po prilici na polovici rebra med dragom i visočinom krasa.

Slogo mila, nebrojena ljeta još živila, ali nedao Bog, da oglasiš slične viesti. *)

Iz koparske okolice mjeseca maja 1880

Razne nevolje taru ovaj narod. Oslobadjajuć se kmetije, zadužio se je. Dugovah nemože se osloboditi jedno s toga, što mora na nje debele kamate plaćati, drugo i glavno s toga, što nejma dobrih ljetinah. Zle ljetine zakapaju ga dapače u sve to veći dug. Za dovoljnim sciení se, ako ima gdje vjerovnika, da prehrani sebe i svoju obitelj, plati i 20 po sto kamata.

Lanjska zima bila je kišovita. Zemlja se zapljuskala. Kasnije bilo je suše. Skoro ništa se nije priradilo. Imućniji pomogao se je tim, da se je zadužio. Drugi provrgli se koje kako. Njeki dobili su novcah od visoke vlade uz obvezu povratka. Njeki dobili su od iste milostinje, većinom kukuruz. Njeki dobili podporice od blagotvornoga odbora zagrebačkoga. Pomagali si sami kojekako. Prodali stogod svojih prazstakah; išli na trg s mlickom, jaji, piščeti; čim su mogli, samo da si mogu po koji kilo muke za palenku kupiti. Nasjekli voz, brenice, bremenice dva, te jih prodavali u vrcma nizku cienu. Veseli su bili, kad su jih u obće prodati mogli. Dakako, da su si tim gola rebra svojih zemljištah još veće ogolili. Sila kola lomi. Glad neda misliti na buduću stečju. On hoće da se utaži.

Medju to i nadom su se gladni pitali. Zimi bilo je liepih vremenah. Krčilo se, prekapalo, okapalo, kopalo. Bilo je i ciče zime. Snašalo ju se težko u kukavnih stanovih i slabo obučeno; nu nadalo se boljemu. „Velikoj zimi sliedi dobra ljetina. Studen pomoriti će gamad, imenito gusjenice, kako bijaše proslih godinah sila božja". Tako se je umovalo.

I sbilja početak proljetja kazao je dobro, prem se je u njekih krajevih jur za rano opazilo žalostnih posljedicah neobične studeni. Na zemljištih izloženih veće buri, posahlo je mnogo lozah, osobito starijih. Njeke sjekli pak nadomjestali mladimi. Njeke puštali u nadi, da će ipak potjerati. I potjeralo jih nješto kasnije. Al jih je mnoz i izginula. Ciele brajde vidjaš osušene. Koji ter koji mnogo kasniji zdanak jedva će što koristiti. Ima ljudih, koji vele, da njim je zima do 50 vjedarah vina ugrabila. — Gamad, kaošto se je obćenito očekivalo, sa svom velikom studeni izginula nije. Uza svu brigu da se ju uništi, nje ima uvjek i mnogo.

U drugoj polovici aprila bilo je veoma liepih danah. Sve je liepo uspievalo. Nu prema svrsi prietila je jur mala sušica, ljudi su se jur pobojavali. Svaka i najmanja nepogoda prestraši. jih. „Koga kaćka uji i gusećence se boji." Nu kiša je još na vrieme došla. Liepo se je namočilo zadnjih danah aprila i prvih maja. Potrajala je i preveć, ipak nije mnogo štete naniela, jer nebijaše spojena sa studeni. Pred Duhovu nadošli liepi, vrući, razmjerno prevrući dani. Bilo se je bojati nepogodah. Treći duhovski blagdan bilo je jur za rana cielo obzorje gustom oblačinom zastrto. Sa juga je njegdje daleko grmilo. Počelo je nješto kisiti. Kišu prieći je vjetar, njekakav iztočnjak. Bio je sve jači i sve mrzliji. Potrajao je cio dan i cielu noć, puhao je i drugi i treći dan, popuhivao je i četvrti, prestao jedva peti dan. Oklatio je različitoga, dakako još nezrieloga voća. Opurio krumpir, pasulj i grah. Povalio je lozah, pretrgao mladicah. Sve su njekako uvehle. Nada u *dobru* ljetinu izčeznula je. Škode je prilično; možda ipak ne toliko, kosto se u prvi mah čini. Studen je razmjerno velika bila, nu ne takova da bi rastlinje ozeblo. I nedao Bog! Kad bi i ova ljetina *slaba* bila, onda bi se narod izsehti morao ili bi obćenito skapao od glada. Ufajmo u Svemogućega, da se to dogoditi neće.

Iz Žminja.

Obće je poznato u kakovoj se je stisci nalazio ljetos siromašni Istran hrvatskoga roda u zlosrećnom pazinskom kotaru. Ljuta nevolja ga do zla Boga stiskala, skrajna nemilosrdnost sarenjačka prouzroći mu mnoge gorke suze neznajuć nit kod ni kamo s g'avom. Da nije mnogi u takovoj nevolji tekom prošle strašne zime poginno od glada, tomu se imade zahvaliti većinom našemu dobrotvornomu odboru u Pazinu, koji napojen pravom kršćanskom ljubavju i sazaljenjem prama dvjestogodišnjemu potlačenomu kmetu hrvatske narodnosti započe i dovrši uspješno svoje djelovanje.

Srodna nam se braća veselo odazvala ustanovljujuć po velikih gradovih u Zagrebu, u Ljubljani, Beču, Trstu, na Reci i drugdje posebne odbore, kojim je bila hvalevriedna zadaća sakrati milodare za gore stradajuće. Iza prošlitka razah novcah o tih gradovih sakrabu dobrovoljne prinose M. i zapriei po Krempkoj i Jutnoj Štajerskoj mnu štedli ni truda ni muke da idu pješice po selih moliti milostinju za nas nevoljne, te su župljani u hovu molbu radostno sipali pozočiva i turkinje u njihove vreće nas očuvaju od glada. U Istri bi zato tražili takve veledušnosti i darežljivosti. Ugledajte se u sjajni primjer svoje sunarodne braće, koje ste u svojoj nevolji dobro spoznali te nasledujte njihov primjer i njihove naputke ako se želite otresti svoje nevolje i sužanjstva. I sve što su pojedini odbori, i različni uredničtva, posebna gospoda nabrali, to su poslijali dobrotvornomu odboru u Pazinu, koje je tako mudro i razborito bez ikakove vlastite koristi i bez razlike narodnosti razdielio med stradajuće razposiljajuć takodjer po plovanijah, da se dieli med gladno siromaštvo. Samo u Žminj poslano bi blizu 100 starah turkinje, do 6 starah pazulja, do 100 kilog. kisele repe i 30 f. u novcih, osim toga kasnije još 20 starah turkinje i do 100 kilogr. oriža. Tim se je ovdešnjim siromahom više pomoglo nego s tisućami što su bili opredeljeni za radnje u Istri.

Dužnost dakle nas potica, da ovo dobrotvorno djelo javno objelodanimo, i javno blagodarimo dobrotvornomu odboru u Pazinu, pa i svojoj sunarodnoj braći i svim dobročinitelјem, a mi ćemo se uvjek spominjati njihovih milodarah i moliti Svemogućega, da njim sto strućno nadoplati, što su žrtvovali na žrtvenik bratinske ljubavi, da ublaže ljutu našu nevolju.

Iz Mošćenicah mjeseca junija

Više vremena se pripravjam ovo malo redakah kroz toli obljubljjem list objelodaniti, očekivao sam, da će od koje mudrije glave iz naših krajevah glase čuti, ali vidim da nije od ovud u „Našoj Slogi", mnogo vremena nije dan dopis uvršten, čemu se nije imao čuditi, akoprem bi se moglo odovud mnogo pisati, jer kad je koji dopis te svatko rado čita, ali malo tko gleda što se piše i zašto, nego svatko je pritljiv tko piše, te prilažu dopis sad ovomu sad onomu. Zato kažem ovim negledajte tko piše, već pomnjite što piše, te pratite pozornim okom, ako je dobro, prigovorite kako se pristoji, ako je zlo.

Odasvud iz Istre se narod tuži na, nevolju i stradanje ove prošle godine, nješto se jedan drugim pomogosmo nješto su nam dobrotvorne ruke pomogle, Bog jim stostruko donamjestio. a od sad će možebit zemlja obilnijim plodom uroditi. Nu ovdje nam prieti ljuta pogibelj, koja nam oduzimlje svaku nadu i jest sledeća:

Njekoja se vrst skakavacah (kobilicah) zakotila ovdje i u Beršeću, koji mnogo kvara čine, tako da uništuju cviećе na ulikah, grožđje i druge poljske pridelke. Ovu gamad je težko utamaniti, došao je i nalog od c. kr. kotarskog kapelanata, da jih svatko mora loviti i ubijati, ali nekoja kažu, da je nemoguće, da to čovjek uništi, te stoga više njih nemari, a ima jih i njekoliko, koji su osvedočeni, da mogu te skakavce jedino svećenici uništiti. Sa žalošću moramo priznati, da ima još praznovjernih ljudih, koji vjeruju u svakojaka čaranja, te očekuju, da će jim ljudi vrhunaravna djela proizvesti. Kao ljudi možemo jedino ljudska djela poduzeti i izvesti a Bogu pripuščamo sve vrhunaravno.

A ptice? Ptice se sve veoma umanjuju, ideš li u koju bližnju šumicu, ili vrt, za ćes vidjeti, da ptica sve to manje biva, jer se i njim kvarno postupa. — Da negovorim više o postupanju sa pticami, uzmi mili čitatelju u ruke 1. i 6. broj ove god. „Naše Sloge" i pažljivo pročitaj članak pod naslovom „O zaštiti" i „O uzdržavanju ptica" što ga napisa bližnji

*) Čujemo, da su svećenici pok. Zamlića i druge pogibelji u Vinu pozvali na danas u 4½ sata, neki svećenik naše slave za njega i njegovu [illegible] Ovaj [illegible] primjer, za pravila su pojmi sina i mojih [illegible] Bojim se [illegible] podpisati! I svećenici „Naše Sloge" nepoznate jih pozivamo [illegible] na [illegible] i [illegible] Uredništvo.

Pripravljeni smo priobćiti [illegible] Pokažite se [illegible] Uredništvo.

Vezic, te ćeš uviditi, kako treba ... ati i od kolike koristi su nam ...

Mnogo bi koristilo, da se strogo ...stopa proti prestupnikom pticah ne ... u ljetu, nego nebi se imalo do... nit po zimi ptice loviti ili ubijati, ... ne nam ne samo mnogo koriste, ... nas u našoj tugi i žalosti sa svojim ...oglasnim pjevanjem razveseljuju!

Baška mjeseca Lipnja 1880.

Joster mjeseca Jenara je „Naša Sloga“ pisala, da je Baška zapuščena; jer da nemože dobit niti mosta za koje je Sabor poreški jednoglasno dozvolio svotu od for. 800 a ipak još danas nemamo ništa. Taj most nam je potrebit kano kruh svakidanji. Za Istru se mnogo ...ini a otok Krk je zapu ...ćen!

Vam ide za po...tenje narodni zastupnici, koji u Poreču sjedite, da se ...ut... čuti, neka se izpuni, što je potvrdjeno. — Vas smo odabrali, da branite naša prava. Priporučiste zadnji put i luku (porad) ali siromasi Bašćani, nesrićnici ništa nevide, i mornarica usilovana je po tudjima lukama iskati sahranjenje svojih brodovah, dužnosti svoje izpunjuju — a Vlada neće, da jih pomogne. U koga dakle imamo postaviti naše ufanje? Jedali u obćinu? Plaću ...omasi, pitaju pomoć, vapiju da jim se dade barem od blagajne siromaš...e ... na sve se obćina ugluši...e i veli da nema soldina. — Kamo idu novci siromaški? Sve je u Baški propalo i zapušćeno. Ako hoće koji kakvu milost imati, treba se uteći staroj zmiji! Naša obćina se zabavlja svedočanstvom tužbah (anonimah), koje svako malo dolaze na kréki sud i dosadjuju pravici progonec poštene, vriedne obitelj. Sud i tako može spoznati, koji gradi te anonime, kad su uvjek isti svedoci. Tko je pošten, podpisati će svoju tužbu ... neće se prikazivati u isto doba tužitelj i svjedok. Jeli se može takvim tužbam vjerovati? Mnogo veću korist bi učinio naš poglavar kad bi nestojao pomoći siromahom, da od glada nepogine, kako se je dogodilo četvorici koja su od glada umrli (?) — a ne kako se napisalo u cedulje obćine „morto di morte naturale“. Nek pitaju šohovnike! U obćini Bašćanskoj zapovedaju trojica a drugi su svi mrtvi.

Pogl:var je vriedan čovjek i sin vriednoga otca, ali nek se nepusti voditi. Ako poglavar ljubi svoje poštenje i svoju poštenu i vriednu kuću, neka ljubi i narod, neka gleda, kako bi mogao pomoći siromaškomu puku, a ne izgubljat se kod tužbah i biti svjedok ... svakoj anonimi! Nek se čuva od zlih osobah, neka gleda samo za blagostanje ... roda, pak će bit ljubljen od svojega ... poka kao što bijaše pokojni otac. To ... bit njegova dika i plemstvo.

Pogled po svietu.

U Trstu 30. lipnja 1880.

Ovaj put neima domaćih novostih ... go ponalo. U Beču su ministri ustavoverci stupili iz ministarstva, a s ...tom, radi zdravlja, i pomirljivi ministar financijah Kriegsau, kojega je zamenio Poljak Dunajevski. U pratkom saboru njemačka većina odbila predlog o promjeni izbornog reda. Nekoji su sabori već svršili svoj posao, a medju ... i naš istarski. Proslog je tjedna primorski namjestnik De Pretis posvetio ... dio gradovah u Istri i na kvarnerskih Otocih.

Dne 21. tek. zatvorio se ugarski parlamenat, koji da će se opet sastati samo 25 septembra. Ova razmirica slavenska medju Hrvati i Magjari hoće se svršiti tim, da će zagrebačko sveučilište dobiti stolicu magjarskog jezika, pa će ga učiti, tko bude htio. Ali tim nije ni najmanje odstranjena pogibelj, koja prieti Hrvatskoj od magjarstva. Ako je Hrvatska isto onako kraljevina kao i Ugarska, ni smo uvjek držali, da ugarsko-hrvatski skupni ministri moradu biti po nagodbi naprama Hrvatskoj Hrvati iste onako, kao što su naprama Magjarskoj Magjari, te postupati s hrvatskom kraljevinom onako, kao da stanuju u Zagrebu, a magjarskog jezika kao i da neima na svietu. Skupni poslovi nisu zato skupni, da budu magjarski, nego da budu u jednoj ruci, a ta ruka u Hrvatskoj i za Hrvatsku mora pisati hrvatski. Kad se bude nagodba tako razumjela i tako vršila, onda neka slobodno svi hrvatski činovnici uče magjarski, da uzmognu, kad budu ministri financijah, trgovine itd., pisati i Magjarom u njihovu jeziku. U Ugarskoj neobstoji tako zvani državni jezik, il ako obstoji, obstoje dva, naime magjarski i hrvatski. Tako, eto shvaćamo mi hrvatsko-ugarske odnošaje; jer ako nije ni nekada kraljevina kraljevini krojila zakonah, još jih manje dan danas kroji narod narodu.

Berlinska konferencija toliko što nije dokončala svog rada, koji je vrcma povoljan po Grke, samo se nezna, tko će prisiliti Turke, da sami na sebi oputene paraju, te odstupe Grékoj što Grcku ide. O Crnogorcih i Arbanasih nije još bilo u konferenciji pravo ni govora. Srbski knez Milan je prispio u Bec te odsio u carskom dvoru. Bugari u iztočnoj Rumelji nastoje više nego ikada o sdruženju sa kneževinom Bugarskom i Bugari Macedonci se mocno gnjuju. Med Ruskom i Kinom odnošaji su vrcoma napeti. Narodna skupština francuska, dočim tjera crkvene redove, koji su se toli žrtvovala za blagostanje francuskog naroda, hoće da pozove u domovinu tako zvane komunarde, koji su ga htjeli upropastiti.

Franina i Jurina

Fr. Znaš, kume, jednu novu Ča biš rekal, kamo kreću Volešćaki i kastavci te telegrafat, kad unaju ča za Terst javit?

Ju. Volešćaki unaju doma svoj telegraf a Kastavci pul Matulj

Ča to pitaš?

Fr. Aj ne, sad gredu valje za Labinj (Albonu) i ako si ital neki dan „Adrije“, si se mogal uverstohit, da je tako!

Ju. Pak da mi laglje ...i domo telegrafat?

Fr. To se zna da je. Ma do Labinja je lepi put, pak ostane puno vremena za kastavci jedan lepi telegram.

Ju. Vih sada sam te razumel!

Ob uzgoju repe

(BRASICA RAPA)

Ne samo obećanje, već i srdca ljubav koju gojim u mom hrvatskom srdcu za dragog mi brata seljaka, nuka me, da se tom obećanju oduhm, premda mi gone žalc posla i brige o mom telkom stanju te prije ne dopustile. Sa svim tim ova ponka o repi dosi će u dobar zemun mojem milom seljaku, kojeg mislim i kanim, eda tako čim više pomoć, a naročito tamo, gdje je potrala tuča, poraslu neke predjele hrvatske naše domovine. Bodem je sprva prije okopavanja za malom trvdom i trvdi se s velikim dobitkom, tako, da dom i trvdi se s velikim dobitkom, tako, da seljak u ovaj napitlict, mogao bi kasnoj pasi kod obitavajuć svojoj kolednici i potrebi

Lita, seljake moj, ne daljuj se trudom, ova preklasna za sivar

Suvrsti kako se okopavaju, tako i repe ima vrst vrsti, naime *bieli, ružičasti, crvenkasti* i *bukinasti*, *okrugli, crvenasti, valjkasti* na *kraju, plosnati* ovali, *produge* i *valjkasti*.

Podnebje repa ljubi vrst blagim i vlažnim nego li prostim.

Zemljište. ...va je ...pokrivska bolna ... ...ogrnjena, te joj ...ošto ugnija ...lata. ...ge ...obrada ...ovarja ...emlja ... ...ofaj ...hrvatski ... ...zapredaje

Suviše svaka zemlja, u koju se repa sije, mora imat dovoljno vapna; jer ono (vapno) nije samo zato potreban kao hranoća tvar već i djeluje na fizično raztvaranje zemlje.

Repa se može na jednu istu zemlju više godinah sijati, samo se takovo zemljište svake druge godine ima poneše pognojiti.

Gnojitba. — Nije li ti zemljište dovoljno plodno, onda valja takove zemljište gnojiti. Repa ljubi malo no svaki gnoj a i frižki (svieži), dobro će joj prijati i mješanac gnoj, gnojnica (mokraća), i tučene (smrvljene) kosti itd., koje se u Engleskoj u veliko rabe. Gnojit se ima u jeseni ili ti rano u pramaljecu, jer kašnje ne bi mogao, s razloga, što kad se repa sije, obično je najviše posla u gospodarstvu, n. p. dodje žetva, sjetva heljde, repe, sadnja kasnog kupusa itd. itd., te uslied toga malo će preostajat vremena, da se za repu nevaža.

Sa svim tim želiš li zemljište prije sjetve ...gnojit, pazi, da ga ne gnojiš sa odveć frižkim gnojem, jer takav gnoj nije za repu, pošto je jošte premalo sazrio, pa bi jošte veliki drač pronzrošio i mnoge mušice privabio, koje su kadre svu repu uništit.

Preporučam ti dakle, da pod repu dobro gnojiš, jer ćeš tada i više repe kući odvući.

Obradjivanje zemljišta. — Za repu se hoće duboko preorati zemlju a uz to i dobro obradjenu, jer ona to zahtieva; s toga poštenom mom poljodjelcu preporučam da zemlju za sjetvu repe, još u jeseni prvi put preore, a drugi put prije sjetve. Onaj pako seljak, koji repu sije poslije žetve na strništu — a to malo no svi naši seljani čine — treba da zemljište poslije iste (žetve) preore i lepo pobrana. Dobro je pod strništc i dva put preorat oranicu, i to prvi put plić, nu drugi put t. j. poslije 4—5 nedjeljah mnogo dublje.

Dakako prigodom rasta valja na repu pazku obratit, i to u tom slučaju, da se prepusta repa povriedi. Zatim plievljenje i brižno okapanje znatno pripomaže eda nam debela izrodi.

Poslušaš me, seljače moj, znaj, da će ti ... trošak i trud znatno naplatit, eda ovaj moj ... iz srdca preporučeni savjet, neostane glas ...apujućeg u pustinji.“

(Dalje sliedi) **N. Vožić.**

Književne viesti.

Knjižara Mučnjak-Scnftleben izdala je ovih danah prekrasnu knjigu po naš narod: **Kraljević Marko u narodnih pjesamah.** Svatko pozna toga nasega silnoga junaka, pa stoga može si lahko sada nabaviti skoro sve pjesme o sverednjemom junaku, koje su vrlo sgodno poredane. Nadati se je da će se i ovo izdanje kao što se je već i prije drugih više izdanjah u kratko vrieme razpašati. Preporučujemo ju toplo našemu narodu, da si to narodno blago nabavi, stoji broširana 1 for., fino izdanje vezano 2 f.

Različite viesti.

P. g. tršćanski namjestnik Pretis de Cagnodo putovao je prama koncu prošl mjeseca obalom Istre i kvarnerskih otokah. Zaustavio se je u Umagu, Cittanovi, Poreču, Rovinju, Puli, M. Lošinju, Osoru, Cresu, Rabi, Vrbniku, Volosku, Kastvu, Lovranu i Labinju. Budući nemamo drugih vieslih van službenih to moremo jedino kazati, da je putovanje naše pokrajine bez zatike narodnosti prike namjestnika opet izazvalo svoje uobičajenu caru i kralju i njegovoj kući neskolebivu odanost, ugovost i ljubav.

Jedinu viest dobili smo iz Vrbnika. Obćinski načelnik u Vrbniku predstavio je namjestniku kratkim hrvatskim govorom. Namjestnik ga zapita, *znate li talijanski? Jeste li vi načelnikom?* Neodzdravio mu nitta osim načelnika pol ruke i ode dalje. U ikoli ga se tolj takodjer hrvatski pozdravi, namjestnik ga čisto opetovati zahvanio. Prosvjetli bi pa koga, ali ...ditesa da nepoželjno izlazite, pa zato nećemo naše gospodje iz raznih krajevah, da nam razvrnu objektivno i istinito opisu kako se je sbilo, ako je ikogod istodna, da se pozdrdi.

Prošasa štedgodišnjica. U Beču proslavili su ove dni 50-godišnjicu naroda kneževine Lichtenstein, da mogu svojim jezikom Boga hvaliti, u crkvi se Ave gospoda se je starovrijemska se ruha U Zaire. toga vrednoga talijanskoga grada proslavio se je te slavje osobitim načinom: svemiri crkva Franjevačah zvonili su tri dana i osvjetlivali slavje, crkva bila je ...ašena slikami za to prilika ukrašena, govorio se je hrvatska ... ...ma a mnogo ...ega još ...ima junakom tako,

propovriedalo su je prema toj svetčanosti: pripisustvovalo je slavju ljudih svih razredah svjetovnih i duhovnih zasebnih i službenih.

U Spljetu, gradu, koji su Talijani do juče svojim smatrali, pjevala se je hrvatska sv. misa uz pontifikalno sudjelovanje biskupovo; slavje bilo je takovo, da ga slična još Spjet vidio nije. U Makarskoj proslavilo se je to slavje pucanjem mužarah, barjaci, dviemi sv. misami u hrvatskom jeziku i to jednom u kaptolskoj crkvi glasbom za tu priliku udešenom, prikladnim govorom, blagoslovom, razsvjetom grada, vatrometi. U Šibeniku priredila se je sjajna svetčanost. Svi zadarski otoci proslavili su tu svetčanost. Po zapovjedi svoga državnika proslavili su ju svi Franjevci u Dalmaciji. Tako kršna i slavna Dalmacija. Što kod nas u Istri? ... Jednomu družtvu nije se dopustilo, da se to slavje sv. misom u narodnom jeziku proslavi. A ipak uz Dalmaciju ima Istra vrće glagoljskih spomenika nego li ikoja druga. Osvrnimo se već jednom!

Živili Dolinčani. Medju najsvjestnije narodnjake u Istri spadaju svakako obćinari Doline. Pozive i odluke, poslane njim od suda, pošilju natrag, ako nisu slovenski pisane. Tako valja. Inače nezadobismo svoga.

Iz Vrbnika doznajemo, da je ondje prošloga mjeseca izabran za načelnika g. Ive Bozanić. Obćinsko zastupstvo je već u prvoj svojoj sjednici zaključilo, da se u ured uvede hrvatski jezik. Valjalo bi dakle naći valjanoga tajnika, pa se nadamo, da će i hrvatski jezik zavladati u hrvatskom kraju. Polažemo novomu načelniku kao što i cielomu zastupstvu na srce, da bude složno, da podigne onaj krški gradić na onaj glas i stepen, koji ga ide, te da nemamo sa pameti gojenje i njegovanje hrvatskoga jezika i hrvatske svesti. Pratiti ce vas pozornim okom naš istarski narod, zikažite se!

Talijanske škole za hrvatsku djecu. Prije dvie tri godine obdržavala se je kotarska učiteljska sjednica u Lošinju. Tu su učitelji ...reske škole molili, da bi se ...reško djecu bar u prvom razredu hrvatski podučavalo, *jer se može napredovati nemože.* Poslje toga dosao je tamo zemaljski školski nadzornik. Pobrojilo se je djecu i skasalo ju, dali talijanski razumije. Medju kakovim stotinom našlo se jih kakovih deset, koji su talijanski stogod znali, svi ostali ništa ipak je škola još talijanska. Pak da nje naše školstvo u cvietu!

Stenica na traju. Javlja nam prijatelj iz Kastavštine, da se na nekih trsovih opaža neka čudna vrst trsotinje. To je kao stenica ili ...ica dosta velik. Plodi se neizmjerno mnogo U knjigah se ta trsotinja zove Schyzoneura (?)

Preporučamo našim vinogradarom, da gledaju sumporom i vapnom iztrebiti tu vrlo pogibeljno živinicu, koja bi kadra bila raztočiti naše vinograde.

Popravak. U zadnjem broju podkrala se jedna pogreška kol izvještaja pazinskoga odbora, te se mora ovako čitati: Za Sošnjevicu, Letaj, Novaras i Jesenovik: 40 vrstah lita.

Krleal oko Trsta i Kopra. U veber pred Ivanjem bilo je i ljetos kao i drugih godinah sidjeti krieesarah sve oko Trsta i Kopra, po cielej okoli Koparske drage i njezine u kopno kod Hrvatinah, pod njimi, pod Seritinom, u razah Škofjah, na Seberbu, na Trojane, u st. Antuno, u Manzano, da i na istem brieduljskim ... Marka Una sva tudjinska gospodstva i najsvetljne ...ednosti narod je i ovud zabavan taj hrvatski i slavenski obraz Nemačke, nemire prepasti, kad je tako ...dat

IZVJEŠĆE

o djelovanju odbora u Zagrebu za sakupljanje prinesahah u korist stradajućih Istranah.

Dne 11 svibnja t. g. držao je odbor sjedanje, u kojoj su blagajnik i tajnik podnieli računski zaključak, koji je već malo nazad, da će još ...to doći, a i novella je, kako se odbor nada, najvećim dielom prestala. Odbor je do toga dana primio u ime dobrovoljnih prinesahah svota od f. 2046.16

kako je izkazano u „Obzoru“, „Narodnih novinah“, i u „Agramer Zeitung“

k tomu f., talira premenjene na f. 1.20

Dnje f. 2047.36

Od te izkazane svote, ima još opita

...illi jedna g. gimnazij, iznos od f. 10

Odbor je dakle u istom dobu f. 2037.36

i tri vagana paralija darovana od gdje Seberove, te odpremljena patriotičnome odboru

Ditom se ne razdielih kako slieđi

I. Patriotičnom odboru za stradajuće f. (...)

u što puta na rake predsjedatka

prof. Fr. Matejčeka.

2 Stradajućim na Buzeščini . . . f. 300.
u ruke g. Petra Flega u Trstu.
3. Stradajucim u Oprtlu (Portole) i okolici . . . . . f. 200.
u dva puta naruke prof. Spinčića.
4 Za stradajuće kapitanata Kopra f. 350.
u dva puta naruke prof. Spinčića.
5. Za okoliću Kastva . . . . . f. 200.-
u dva puta na ruke g. E Jelušića.
6 Za stradajuće na otoku Krku f. 100
na ruke g. Mateja Oršića.
7 Za podgradsku i jelšansku obćinu . . . . . f. 100.
na ruke g. Franje Šabca.
8 Za Klanu, Lisac i Škalnicu . . f. 70.
na ruke učitelja g. Jakova Lusnika.

ukupno f. 1920.-

K tomu je odbor podielio nekojim mladićem kmetskoga stališa podpore radi njihova siromaštva i to: pravniku A. T. 10 f., pravniku B. P. 30 f. a gimnazijalcu F. S. 20 f. — ukupno . . . . . f. 60. -

Za molbu na vladu, na obćine, trgovišta i gradove, pisma pojedincem i družtvom, odpremu, namire za svote darovane od oblastih i za ostale potrebe potrošeno je . . . . . f. 10.26

ukupno f. 1960.26

Odbivši to od svote primljeni . . f. 2047.36

ostaje f. 57.10

koji sastoje iznosom od 10 f. u tražbini odbora prut jednomu prinosniku a ostatak od . . . . f. 47.10 ima se gotovine u štedionici. O tom ostatku razpoložio je odbor ovako: na predlog jednog člana dati će se pravniku A. T. 20 f. podpore, čim svrha odbora nije promašena, jer je isti učenik seljačkoga roda i vrlo oskudan. Ostatak od 27 f. 10 novč. odnosno 37 f. 10 nč ostaje u štedionici, koje knjižicu drži i nadalje blagajnik g. Deželić. Ako gdje bude skranje novolje, obratit će se tajnik odbora na g. Deželića i podieliti gdje uztreba. Nebude li baš krvave potrebe, ostaje ona svotica unešena u korist „Bratovšćine hrvatskih ljudi u Istri" kojoj je plemenita svrha podpomagati mladeč u školah. Odbor je izrazio svoju zahvalnost gospodi, koja mu naknadno dobrovoljno pristupiše u pomoć naime g Janku Grahoru i Maksi Sternu, a na predlog M. Sterna izražena je topla hvala g. Dežeiću gr. viećniku, što se je toli srdačno zauzeo za stvar. Tajnik odbora zahvali pako svim članovom odbora u ime nadarene strotinje u njegovoj užoj domovini. Zaključeno je napokon zahvalno spomenuti g. Dragutina Albrechta, koj je bezplatno dao štampati saburne arke.

Na razstanku očitova g gradski senator g Gjuro Deželić da prima povjerenstvo „Bratovšćine hrvatskih ljudi u Istri" za grad Zagreb i okoliku te se odmah upisa medju utemeljitelje on sam i gg. Stern Makso, Lerković Blaž dr. i Folnegović Fran. Pristupiše nadalje u godišnje članove gg. J. E. Tomić književnik, Fran Kuralt tajnik gospodarskoga družtva, Fr. Zorac prvi gr. podkapetan. G. Deželić primati će obroke izplaćivanja i ulagati ih na ime bratovšćine, te poslati odboru u Kastav u zgodno doba račun i svote, koje se po pravilih mogu potrošiti.

Zagreb, dne 12. svibnja 1880

Laginja, tajnik odbora.

Javna zahvala.

Veleč. g. plovanu, A. Kirmcu, mnogoč. g. Vinku Semitekolu, Ivanu Varioli i ostalim, koji su bud rieču, bud pismom, nastojali ublažiti gorku nam tugu i žalost, kao što i svim onim, koji su sprovodih do vječnoga počinka nezaboravljenoga nam sinka, dobrog nejaka, **Petra Uravlića**, izrazujemo najtoplju zahvalnost

U Dubravju dne 13 lipnja 1880

Marija, mati
I **Ant. Kirinčić**, ujak.

LISTNICA

Mnogi naši predbrojnici iz Dalmacije, a osobito iz Hrvatske reviestaju nam se tužiti, da njim list uredno nedolazi. Tomu su jedini krive jedino tamošnje pošte, koje sve ovim opetovanjem na pravo uređenje svoje dužnosti.

T. Rutar na Kreci i M. Svaganović notelj u Lapovčih: Mi vam list odavle ukupno sa drugimi uvjek uredno pošaljemo, a da ga vi tako neprimate, imala bi biti kriva tamošnja pošta, zato razvidite.

Gospodi, koja nas sa više stranah pitaju, što je dosad učinjeno sa Cuderom, možemo na utjehu stalno kazati, da se stvar već nalazi kod c. k. državnoga odvjetničtva u Trstu te da će sada pravica ići redovitim tekom.

Družtvo „Lesoverein" na Volovskom: Vaša ovogodišnja predplata bje jurve namirena 16. prosinca pr. godine, zato javite nam što nam je učiniti sa poslatimi 2 for. od dne 14. tek. mj.; il ste morda voljni, da vam u to ime pošaljemo dvie knjižice „hrvatskih istarskih nar. pjesamah" ?

F. M. u Brdu: Poslata 2 for. namiruju lanjsku predplatu.

Pregled tršćanskoga tržišća.

dne 30 Junija 1880.

		OD for.	OD nč.	DO for.	DO nč.
Vosak primorski i ugarski	za 100 klg	—	—	—	—
Kafa Portoriko	„	108	—	120	—
S. Domingo	„	78	—	88	—
Rio polag vrsti	„	66	—	86	—
Cukar austrijski	„	35	—	37	—
„ tučeni	„	31	50	32	30
Cvietje trave buhače (Insectenmoh)	„	140		155	—
Naranče skrinjica	„	8	—	8	75
Karube puljezke	za 100 klg	3	50	7	25
levantinske	„	15	—	—	—
dalmatinske	„	—	—	—	—
Smokve Kalamata	„	—	—	17	—
puljezke	„	14	—	15	—
Limuni skrinjica	„	3		8	75
Bademki tiliti mondule pulj.	za 100 klg	106	—	112	—
dalmatinske	„	—	—	—	—
Lešnjaci	„	26	—	34	—
Šljive	„	10	—	24	50
Pšenica ruska	„	12	—	12	50
ugarska	„	—	—	—	—
zalačka	„	—	—	—	—
Kukurus turkinjaci ruski	„	7	60	—	—
ugarski	„		50	—	—
Raž	„	9	—	9	25
Ječam	„	8	—	11	—
Zob ugarska	„	8	50	9	—
arbanaska	„	—	—	—	—
Fazulj (fažoli, polag vrsti	„	10	50	11	—
robe	„	—	—	—	—
Bob	„	—	—	—	—
Leća	„	14	—	14	30
Orzi talijanski	„	17	50	22	50
inglezki (kitajski)	„	13	25	17	—
Vuna bosanska	„	86		100	—
morejska	„	170	—	—	—
arbanaska	„	110	—	115	—
istarska	„	—	—	72	—
Dasko horutke jelovice	„	48	—	92	—
„ tajerske	„	43	—	72	—
„ Gredo	„	11	10	13	50
„ bukovice	„	7	50	12	—
Olje (ulaj) nižje vrsti	za 100 klg	45	—	46	—
„ najvišje	„	60	—	70	—
„ srednje vrsti	„	—	—	—	—
dalmatinsko	„	—	—	45	—
istarsko	„	46	—	—	—
Kamene nje u barilah	„	10	50	13	
u kasetah	„	11	50	13	
Kože strojene naške	„	165		185	—
sube veloje naške	„	—	—	—	—
dalm. tal. i bos	„	70	—	96	—
janjeće naške	za 100 kom.	90		100	—
dalmatinske	„	60		75	—
kozje	za 1 klg	—	65	—	75
surove slane	„	—	60	—	65
suhe	„	—	55	—	70
robje za 110 komadah, u srebru		28	—	35	—
Bakalar	za 100 klg	20		29	—
Sardele i bati	„	12	—	24	—
Vitrioi modri	za 100 klg	26	—	27	—
zelezi	„	—	—	—	—
Marle	„	64	—	80	—
Lej dalmatinski i naški	„	35	—	40	—
Sala	„	—	—	—	—
Mast (sala rastopljena)	„	49	—	—	—
Slanina	„	46	—	46	50
Baklja stearinat (100 litarah)	„	—	—	—	—
Galicijski litarski	za 100 klg	32	—	—	—
Roj naški	„	8	—	—	—
„ litarski	„	7	—	7	75
Lišće od javorike	„	13	—	16	—
Vitezka stegnina (Grigolat)	„	—	—	—	—
ejlah	„	31	—	40	—
Med	„	23	—	—	—
Lamber (obarine od javorike)	„	12	75	13	—
Pekal bardi od 100 klg	„	3	75	5	—
Cenje (krme)	za 100 klg	2	—	18	—
Kotrun dalmat.	„	14	—	16	—

Ték Novcah polag Borse u Trstu

od 16—28. Junija 1880

Dne	Austrijanski	Napoleoni	Lire turske	Pruski srebr.	Dne	Austrijanski	Napoleoni	Lire turske	Pruski srebr.
16	2 16	9 33	11 72	—	26	2 17	9 32	11 73	—
17	2 16	9 33	11 73	—	27	2 17	9 32	11 73	—
18	2 16	9 31	11 71	—	28	2 17	9 32	—	—
19	2 16	9 32	—	—	29	—	—	—	—
20	—	—	—	—	30	2 18	9 33	—	—
21	2 16	9 31	11 71	—					
22	—	9 31	11 72	—		—	—	—	—
23	2 17	9 32	11 73	—		—	—	—	—

Oglas.

Javljamo našim čitateljem i ostalomu štov. občinstvu, da smo pomoću „Matice Hrvatske" dali preštampati iz „Naše Sloge"

HRVATSKE

NARODNE PJESME HRVATSKE

u posebnu knjigu, koja u maloj osmini iznosi preko 380 stranah. Knjiga se može dobiti kod Odpravničtva ovog lista

po for. 1.

Čist je dobitak namienjen „Našoj Slogi" i „Bratovšćini hrvatskih ljudi u Istri", zato se nadamo, da ćemo ju razprodati u najkraće vrieme.

UREDNIČTVO NAŠE SLOGE.

Častnim crkvenim oskrbničtvom.

Crkvenimi je zakoni naredjeno, da se u crkvah rabe za službu božju svieće, koje su jedino iz voska. Pošto se pako od nekoliko godinah počelo mješati u vosak, koji ima služiti za pripravljanje crkvenih svieća, nmogovrstni tuk; podpisani željom, da po crkvenomu zakonu poslužimo svim crkvenim oskrbničtvom pravimi sviećami iz čista voska, zaprosio je ovdješnju sl. nadbiskupsku kuriju, da bi ona izvolila nadzirati njegove svieće I. vrsti (I. compimento), koje bi imale služiti za crkvenu porabu i dosta, sl nadbiskupska kurija primi tu ponudu dekretom od 28 ožujka t. g. broj 466 ustanovivši posebnu nadzorničku komisiju, koja će uvjek skrbno pazit, da moje svieće I. vrsti (I. compimento) budu baš iz prava čista voska

Takove su svieće vredne svake pohvale, ne samo zato, što su iz čista voska, nego još te što mirno i po malo gore, nekapaju i nekidaju se, vlastitosti, radi kojih i bjelo odlikovane u raznih izložbah

Podpisani providjen je uvjek velikom zalogom takovih sviećah svake veličine i debeljine, a još k tomu i plirah, uskrsnih i slikanih sviećah svi vrsti. A da bude č. crkvenim oskrbničtvom laglje, podpisani ćinit će svieće, svim onim, koji ga kane naredbom pucaste, u najbližnju želiničku postaju, poštu, il luku i to bezplatno (franko) i prosto svake vozarine uz cienu f. 2.50 kilogram (dakle 1 libra funt) plativši račun u vrieme 2 mjeseca, a kušnji mu će se isplatam račun 6 po sto god. interesa.

Ako bi tko želio sviećah nižeg vrsti lahko ga poslužim onimi II. vrsti svieća „sottana" po f. 2.20 kilo, koje i bielimi III. vrsti po f. 1.80 kilo sbog pogodbom kao odzgor.

Nahodi se kod mene takodjer sk dišce križnih putah u oleografiji pozlaćenimi i rujavimi okviri razne veli po laš spodobnoj cienu, kanoni vzvi slna lampana i drugih stvari za crkvenu rabu.

U Gorici (Görz) mjes oktobra 187

Alojzio Bader

sviećar Sjemenarska ulica broj 1

OGLAS.

Čast je dolepodpisanoj datu na znanje da od 26 godinah uzdrž u ovom gradu Trstu u ulici „Via Nuova" Br. 735 na I-om katu o bol Grčkoj crkvi.

SKLADIŠTE

CRKVENIH ODJELA I OPRAVA

što izlaze iz pravih tvornica narodnih i vanjskih, kojima je ona u upravnom odnošaju posala, te može podpuno odgovoriti svakom i najstrožijem zahtjevu

U svom skladištu ona ima svakovrstnih tkanina toli podpuno svilenih koli izvezenih zlatom i srebrom finim; ima takodjer najboljih dlaka za zastave odjela, sagove, ima pecilja, tukotvorina u svih, u zlatu u srebru, svakovrsnih skovanih predmeta, to jest kaleža, svjetionika, propela svjetiljka pr kaznica (ostenzorija) mucnica, kadionica i d i još takodjer mi svih predmeta potrebitih u pravoslavnim crkvama grčkom koli slavjanskom

Svaka naručba nebrnica planete dazdjevana, dalmatika, plecnih kopanna, pokrova, spreda jastuka, stola, mrtvačkih sagova, predstava, uvoznih košulja, cevaca, paonca i t. d. i t. d, biti će najbrže i najbolje obavljena pa točno i ukusno uvenit će se svaka radnja rukom izvezena toli u zlatu koli u finom srebru

Primaju se također naručbe rezbana i pozlaćenja u drvu kao naročite svjetionika, propela grobova, kipova, skrinjica, prestola i t. d

Nada se dakle da će primati nar. crkv. posje toli mnogo grobana vježbanja u ovoj struci, u kojoj ima sda po crkvah svjedočba sa strane mnogih bakupopa i župa, koje je dolepodpisana imala čast služiti

Kata Garusa.

Izdavatelj i odgovorni urednik K. KRMPOTIĆ

TISK SINOVI K. AMATI

Broj 14. U Trstu 16. Julija 1880. Godina XI.

NAŠA SLOGA

POUČNI, GOSPODARSKI I POLITIČNI LIST.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari" Nar. Pos.

...plata s poštarinom stoji 2 for., a seljake samo 1 for. za celu godinu. ... 1 for., a seljake 50 novč. za pol godine. Izvan Carevine više poštarina. ... ...gdo najmanje 8 seljakah te su voljni, da im list šaljemo svim skupna ... ...om zavojem i imenom, davat ćemo za 70 novč. na godinu svakomu. Novci ... kroz poštarsku *Naznačnicu*. Ime, prezime i najbližu Poštu valja jasno ... Komu List nedodjo na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pis... ...oje se neplaća nikakva poštarina, napisav izvana *Reklamacija*. Tko List ... drži, ako je pošten, to ga i plaća.

Izlazi svaki 1. i 16. dan mjeseca.

UREDNIČTVO I ODPRAVNIČTVO nalaze se

Tipografia Figli di C. Amati, via della Zonta, N. 7.

Pisma se šalju platjene poštarine. Vieсti, dopisi i drugi spisi štampaju se ili u cielosti ili u izvadku, naime prama svojoj vriednosti i smieru ovoga Lista. Nepodpisani se dopisi neupotrebljuju. Osobna napadanja i čisto sukromno stvari nenalaze mjesta u ovom Listu. Priobćena se pisma tiskaju po 5 novč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 novč., a svaki redak sviše 5 novčićah; ili u slučaju opetovanja po što se pogode oglasnik i odpravničtvo. Dopisi se nevraćaju. Uredničtvo i odpravničtvo, osim izvanrednih slučajevah, nedopisuju, nego putem svoje *Listnice*.

Poziv na predplatu.

Molimo sve p. n. predplatnike naš... lista, da nam predplatu za tekuće polugodišće što prije pošalju, a dužnike ... vse nekasne svoj dug namiriti.

Uredničtvo.

Najsmiernije pitanje.

Obavjestili smo zadnji put: da je c. kr. namjestnik bio pozdravljen od vrbničkoga načelnika hrvatskim jezikom, a da ga je ovaj na to zapitao, da li nezna talijanski, i da je isti u školi učiteljev pozdrav izrečen u hrvatskom jeziku čulo opetovati talijanski. Viest nam nebijaše zaplienjena, nit kasnije opovrgnuta. Mjesto komentara, koji bi se tomu napisati mogao, al kojega mi napisati nesmijemo, usmeljujemo se Nj. Preuzvišenosti bar. Pretisu de Cagnodo postaviti najsmiernije pitanje: po kojem državnom zakonu imaju ljudi u čisto hrvatskih mjestih pred svojimi poglavari govoriti talijanskim jezikom? Taj zakon ili neobstoji ili smo mi veliki neznalice, da ga nepoznamo. U posliednjem slučaju rado bi bili poučeni nauke nikad dosta.

POREČKI SABOR.

Prošloga mjesera sastali su se u sabor i istarski poslanci kako je ta *nesprečan* grad kao sjelo istarskoga sabora, o tom bilo je u našem listu jur govora. Za nas ima i to zlu stranu, da nejma tamo ljudih, koji bi nas htjeli ili mogli obavjestiti o djelovanju saborskom. I to je jedan uzrokah zašto još nismo mi mogli reći o razpravah saborskih. Nit danas nemožemo obavjestiti kako bi želili. Navesti ćemo glavne točke iz dvojnih posliednjih sjednicah, koje bijahu održavane dne 22. i 23 junija i to po službenom listu „Osservatore Triestino", koj nam se i u toj stvari dosta pristranim čini, jer mora tiskati onako, kako izvjeste. Mi opazamo, da su njeki zastupnici i nam i našoj stvari u prilog govorili, al nejma mogućje reći, što i kako su govorili. Nek se reremo što i kako su govorili. Nek se slavimo obćenstvo „Naše Sloge" samo o njedno

U sjednici 22 junija pročitala se je najprije zahvalnica Nj. Veličanstva cara i kralja za to, što je sabor u ime zemlje čestitao za prilika vjenčanja Nj. Visosti prestolonasljednika

C. kr. namjestničtvo javlja saboru, koje je mjere preduzelo za umirenje kobilicah u kotaru volovskom. predlaže, da bi sabor opredielio svotu nevacah za one, koji bi kobilice uništavali. Sabor izručća stvar slav. zemaljskomu odboru, da neka, što je potrebito u kobilicah bilo je govora u sliedeć... koj sjednici. Zastupnik g. Strk veli, da je sazvano zasebno, da su se kobilice po Istarskom razkrile, tad čese pros... pomoći Zemaljsk. kapetan odgovara mu, da će zem. odbor učiniti koliko je u njegovih silah, kad se o stvari dobro obaviesti.

Novoizabrani zastupnik grada Cresa i Krka dr. Colombus prisiže kao takav. To isto čini u sliedećoj sjednici g. Ivancich kao zastupnik trgovačke i obrtničke komore.

Zastupnik gosp. Vidulic govori o pomorskoj trgovini. Brodogradnja i brodarstva vele je znamenit obrt za našu pokrajinu. Mnogi su naši ljudi u brodove svoj novac založili. Tisuća je naših muževah, koji na moru živu, ali bi zvjeti morali. Obrt taj, toli znamenit, opak propada. Navadja i uzroke zašto. Spominje i naem, kako bi se ga podiglo. Vlada bi ga morala podupriet kaošto podupire drugdje druge obrte. I previsoke poreze plaća se za brodove. Porezi nikako neodgovaraju dobitku, a mozda su i proti temeljnim financijalnim zakonom. Zastupnik Strk podupire govornika. Predlog, koj bi o toj stvari učinjen bi primljen od sabora.

Drugi znamenit obrt u Istri, veli isti g. Vidulic, jest ribarstvo, koje je pak jur skoro propalo I pojedine obćine i sabor su za to jur češće pomoći prosile Carska vlada bila je naložila, da stanoviti odbori stvar razprave — ali dosad se ništa učinilo nije Predlaže, da vlada bar stogod učini, da se taj obrt podigne Govore za to i drugi poslanci (Babuder, Zamarin, Sbisà) imenito obzirom na Kopar, Izolu i Miljc. i predlog se prima

Poslanik g. Boccalari, učinio je već prije predlog o izbornom zakonu za grad Pulj I ovoj sjednici ga razlaže Pulj veli, u osobitih je odnošajih Ima mnozinu činovnikah Toliko jih je toliko jih ima pravo glasovati kod obćinskih izborah u prvom razredu, da gradjani toga razreda nikakva upliva kod izbora nejmaju, premda plaćaju trećinu svih dohodakah obćinskih. Prava imadu u teoriji, u praksi su izvan zakona. Prije išlo je još kako tako, jer su činovnici umjereni bili. Kod zadnjih izborah bilo je mnogo gore. Činovnici zahtjevali su 10 mjestah u prvom izbornom sboru, 7 u trećem i njekoliko jih u drugom. To se gradjanom nije moglo dopasti Došlo je do borbe. Pobjeda oblast strastveno se je ponašala. Spominje pritisak, policiju, žandare, te umjetni naćin, kojim se je htjelo gradjanstvu upliv na izbore uzeti. Navadja pojedine osobe i činjenice. Poraženo hoće sad, da se izbor uniši. Nada se, da se sto takva u buduce dogoditi neće Stvar je sudu izručena, činjenice mogle bi i u buduce zlu posliedicah imati Treba pomoći S njegovim predlogom moglo bi se pomoći. Preporuća ga.

Vladin povjerenik opaža, da nije vrag tako crn, kako ga je govornik naslikao Činjenice navedene, da mu nisu poznate mu naem, kako su u Pulju primili c. kr namjestnika javiti mu, da nejma tamo nepriateljskoga cutjenja. Možda bi trebalo za Pulj stogod učiniti, svakako sud će razjasniti navedene činjenice.

Dr Vidulic podupire predlog g. Boccalarica Činovnici, veli on, znamenit su žival, al ravnanja obcine nesmjesmo oto primiti u svoje ruke, jer to na gradjane spada. Mjesanje činovnikah kod posliednjih izborah u Pulju bijaše protuzakonito Još manje imali su razloga okoličani boriti se proti gradjanom Sam gradi podupruje obcinske troškove obcinske 104 predstavnih obcinah ništa se nezna

PODLISTAK.

PHYLLOXERA VASTRATRIX

(trsni ušenac)

U ISTRI.

Godine 1865 pojavila se u jednom vinogradu od Roquemaure u departementu Vaucluse nova bolest na trsu, koja se je već godine mogla opaziti na više mjestih. Godine pročulo je Planchon točnije ovu bolest, opazao, da je tomu uzrok njeki mali nasekomac, koga je nazvao phylloxera vastatrix, koj u svršetku prošle godine u Francezkoj uništio 474 760 hektara vinograda 700 hektara okućio, koji će takodjer nje... navali podleguati. Isti nesnac pojavio g. 1872 i u Klosterneuburgu kod Beča, ... loga vremena i vinogradari naše drž... ... za pogibeljnim neprijateljem koj ... u veliko vinograde i u Magjarsko ... je vrieme pojavila se phylloxera u ... naoj Istri, za koje strane može ... gradarstvo Hrvatske i Slavonije ... gibelji bit. Ima tomu već 4 godine ... opažavali vinogradari u Puranu ... gradih, koji leže 2', rata odalje... ... ana u dolini Stecciole, da na njekojih ... ...a jako slabo raste, malo grožđja daje ... i ...dataviana je u 12 vinogradih kod Purana u Stecciole i u dvanh vinogradih na drugoj strani briega grada Purana u malenom gradu „Sodo" i tako se je phylloxera na dvanh raznih mjestih u Istri smjestila te se je bojati da se ista i u Kopru (Capodistria) neraširan. I je grad leži medj Piranom Sv. ... i ...grada udaljen... informacijah bili će prekjer rali u dolini „Stecciole", koje se ... u ravnici, kojem leže vrla „Dragonja" Na brieg... ...ataraci su i vinogradi u „Sodo", te se još nezna u kojoj mjeri.

Pošto sam se prije mjeseca ... ...kr. ...emaljske vlade odjelio na mjesto, da pregledam vinograde i proučim uzrokove i razvitak phylloxere, odmah sam se razvalio čim sam došao u Piran, k načelniku grada g. Petru Vattin Budući da je k meni ... ...ti dan već od sila u ... grade, odvezem se i ja u pratnji jednog gradi... ...ovnika u dolinu Stecciole, u koj... se nalazi do 50-ci rali krasnih vinograda ... strana, koja stajala oko inficiranoga vinograda obcinari me dok joj sekale vinovoj da ... ...em dielovanju putem. Nedaleko od crte pasem već u vinograde od kakovih 30 rali zaključila g. Vattin a na ove mjestih trsove, koji nisu imali oznaka razvitka, osobito gdje ... grozd i u jedna 1 2 dne dogo mladice ... ...e drugi trsovi ove vrsti i starosti u ... ...e grede lepe razvite i obilatom ... ...em, ... imali mladice do 2 metra visoke

To je bio prvi znak, po kojem se ... mogao svatko osvjedočiti, da trs nije normalno razvit, da boluje i propada. Lišće je malo manje, te peteljke nevisiše, stablo je tankjer slabo razvito i drobnije od stabla zdravog trsa Na korjenu, kad sam oko trsa okopao, opazih, da su stablje na vrše mjestih otečene, te da su one otekline (Nodosità) polumjesečne zakrivljene i svjetlije nego obćeni korjen To je bio drugi i najbolji znak da u ovih trsovih živi phylloxera, te da ih ista uništuje Brakovih oteklina na korjenu nisam ... ...ao, a malo gdje nisao sam phylloxeru ali pako jaja Uzrok tomu mogao bi biti taj, da je phylloxera već u prošlo zapustila bolestni trs, koji je skoro već propao, te joj nije mogao dati u korjenu dovoljno hrane, te se preselila na drugi zdravi trs, koj je imao još zdravi i nepokvareni korjen S toga valjalo je bilo tražiti phylloxeru u blizkoj okolici bolestnog trsa, na korjenu još zdrava trsa i vbilja, odmah na gornjem korjenu opazile se na stablih otekline, te u kutu, gdje su iste zakrivene obično i phylloxera ili 10—16 jaja i phylloxera zajedno Prestim okom moglo se je samo u njekojih slučajevih na svjetlih otekline opaziti malena crna točka (phylloxera), a povećajućim staklom lahko se je moglo razlikovati, da li su jaja ili nješto

(Drugi put dalje)

tjeva: sve svoje dohodke za se troše. Pošto je g. Boccalari zahvalio g. Vidulića za te rieči i jamčio za navedene činjenice, bio je njegov predlog primljen.

Zastupnik g. Amoroso razlaže svoj predlog o zemljištnom nametu, a taj se jednoglasno prima.

Dr. Constantini izvješta u ime škol. odbora o raznih predmetih i postavlja kod pojedinih sliedeće predloge:

a) Ima se učiniti zakon, uslied kojega bi pokrajinske oblasti financijalno i dalje upravljale školami, al bi morala sto od doprinjeti i ona okružja školska, koja škole imadu.

b) Imaju se pregledati sistematizirana učiteljska mjesta, te umanjiti jih tamo, gdje se to bez škode za naobrazbu učiniti može (i to prema razmjerom ustanovljenim u §. 11. obć. car. zakona 14. maja 1869.). i razpoložive namjestiti tamo gdje je potreba.

c) Odobravajuć postupak zemaljskoga odbora u obrani njegovoga prava kod predlaganja (§. 18. pokraj. zak. od 3. nov. 1874.), poziva ga, da i unapried tako čini, te prisili c. kr. oblasti, da mu to pravo pripoznadu.

d) kod vlade i kod šk. oblasti ima se opraviti, da se sva mnienja, koja se vladi u ime c. kr. kotarskih viećah priobćuju, zajedno u vieću razprave.

e) Zemaljskomu odboru se nalaže:

1. da kod visokoga ministarstva za nastavu i opet na to radi, da se osnova podučavanja na učiteljišću u Kopru i Gorici preinači prema odluci istoga vis. ministarstva (dne 20. maja 1874.), te nek jezik njemački nebude učevni nego samo obligatni predmet;

2. da se već jednom školske stvari urede prema obstojećim zakonom, prema pravu ove pokrajine i prema saborskim odlukam (od 1873. 1874., 1875., 1876., 1877. i 1878.);

3. da izposluje kod vis. ministarstva, da budu školski praznici u pokrajini mjeseca septembra i oktobra ili bar od polovice augusta do polovice oktobra;

4. da izposluje kod istoga ministarstva, da se za svaki politički kotar u pokrajini imenuje posebni školski nadzornik, i to takav, koj je zakonito usposobljen u jeziku, u kojem se u njemu izručenih školah podučaje;

5. da zamoli vis. ministarstvo za nastavu, da se u jednom talijanskom gradu carstva ustroji pravni fakultet sa učevnim jezikom talijanskim.

f) Nalaže se zemaljskomu odboru nadalje:

1. da zajedno sa c. kr. vladom ustanovi točno broj stanovnikah talijanske i hrvatske narodnosti u mjestih, gdje obojih ima, te da se ustroje u njih po dva razdiela, talijanski i hrvatski, i na volju roditeljem i skrbnikom pusti, da svoju djecu ili štićenika u koji će razdiel upišu.

2. da zajedno sa c. kr. vladom točno razvidi broj stanovnikah po narodnosti, obstojeće okolnosti i zakonita prava onih, kojih se tiču škole u sv. Petru (lošinjskom) i u Barbani, i prema uspjehu toga razvidjenja možda od pokrajinskoga školskoga vieća zahtjeva, da svoje odluke o učevnom jeziku u tih školah razgleda.

3. da udioničtvuje kod iztraživanja potrebe novih škola, dade svoj glas o učevnom jeziku; al da pristane na ustanovljenje novih škola samo u medjah proračuna učinjenoga po saboru. —

O tih predlozih saborskoga škol. odbora razpravljalo se je u saboru o kojem veće o kojem manje, nu svi bili su ili jednoglasno ili većinom glasovah primljeni.

G. Babuder hoće, da imadu školske oblasti neomeđjenu vlast kod službenih premještajah.

Medju gg. Spinčićem, Amorosom, Strkom, Babuderom, Sbisà-om, Boccalari-em i vladinim povjerenikom razprela se je živahna razprava o kulturi Hrvatah u Istri i o pretežnoj kulturi i naobrazbi Talijanah. Amoroso kaže u ime zemaljskoga odbora na jednu primjetbu Spinčićevu, da se je uvjek gledalo na dužni razmjer izmedju djakah hrvatskih i talijanskih kod podieljivanja podporah. Ako se je veće podporah Talijanom dalo, to se je dogodilo, jer ima talj. djakah mnogo veće nego hrvatskih. Poprečno polazi 180 djakah Istre gimnazije u Kopru i Pazinu. Medju njimi ima samo 36 Hrvatah.

G. Babuder opravdava sadanje stanje učiteljišća u Kopru i s obzirom na financijalne okolnosti u državi: štediti se mora. G. vladin povjerenik opravdava takodjer to stanje, i to tim, da naglasuje potrebu poznan'a i širenja njemačkoga jezika. Gg. Costantini i Amoroso govore za dotični predlog preustrojstva tih zavodah. Posljednji naglasuje abnormalno stanje učiteljišća u Kopru, gdje bi se na jednom četiri jezika učiti htjelo. U ostalom će to učiteljišće prestati radi predstojećega preustroja, i rad toga, što će skoro prestati potreba novih učiteljah.

G. Strk govori o narodnostnom stanju škole u sv. Petru, nečini pako nikakva predloga u tom. Svršuje svoj govor toplimi riečmi za mir i slogu medju Hrvati i Taljani u Istri: svi smo Istrani, svi nosimo jednake terete i čutimo jednake nezgode. —

U sjednici 23. junja predlaže g. Canciani da se vlada požuri na djelo uredjenja gruntovnih knjigah u pokrajini.

G. Venier obavješćuje u ime financijalnoga odbora o proračunu za god. 1880. te za godinu 1881.

Govori se o trošku za uzdržavanje obćinarah stanujućih jur dulje vremena u drugih gradovih. Govor je na korist obćinah.

Stipendije za šumarstvo neka vlada promjeni u štipendije za poljodjelstvo.

O pokrajinskom dugu predlaže se po istom financijalnom odboru; da sabor državi za onih 95.000 for. jamči, koje se ja obćinam za sjeme dalo, kao i za onih 135.000 for. koje se je za javne gradnje primilo. Prvu svotu ima pokrajina državi platiti tečajem pet godinah u peterih jednakih obrocih, drugu tečajem deset godinah. Mjestne obćine, koje su dobile novacah od prve ili druge svote, imadu jih pokrajini u naznačemo vrieme platiti.

Predlog za cestu Erzišće-Kr an izruča se zem. odboru. Taj ima stvar razviditi i obavjestiti sabor u budućem zasjedanju.

Pravni saborski odbor nalaže zem. odboru da do budućega sasjedanja učini zakon, kojim bi se pregledalo obćinski zakon i obćinski izborni red.

Predlaže se, da bude vlada kod utjerivanja ovogodišnjega poreza čim blaža radi nezgodah, koje su narod stigle.

U jednoj prijašnjih sjednicah učinilo se je zakon, kojim se hoće ustrojiti zavod zemljištnoga kredita za krajišku grofiju Istru. U ovoj sjednici izabiru se četiri viećnika za upravu istoga zavoda. Kao takovi izabrani su: baron Ivan Pavao Polesini i Franjo Sbisà pokojnoga Sebastijana iz Poreča, odvjetnik Adam dr. Mrak iz Pazina, Nikola Bizzi iz Polja.

Izabire se prisjednik zemaljskoga odbora iz skupine poslanikah izvanjskih obćinah i to u osobi odvjetnika dra Canciani-a, jednoglasno.

Pošto se je sve razpravilo, što bijaše na dnevnom redu, izreče predsjednik sabora dr. Vidulić govor sliedećega sadržaja.

Zahvaljuje zastupnikom na njihovom neumornom djelovanju. Potvrdiv oni dosadanji rad zem. od., oduševljuju i na dalnje djelovanje. Njih može biti zadovoljna naša draga domovina, jer vidi u njihovih odlukah vruću ljubav domovinsku. Biju ju doista i novi bići, premda je dosadanje jedva zaboravljati počela; nu nade je, da se neće razširiti po cieloj pokrajini i da će se tamo zatrieti, gdje su se pojavili. Potrebitu uzajemnost svih Istranah pokazali su zastupnici u svih težkih hipih, a tako i u ovom zasjedanju. Drago mu je i sretan je, što može uztvrditi činjenicu, da se svi izabranici pokrajinskoga stanovničtva bratinski snašaju, bili oni jedne ili druge narodnosti. Svi rade za duševno i tvarno blagostanje stanovničtva. U tom jih podupire c. kr. vlada i njezin povjeren'k u saboru. Pozivlje zastupnike na uzklik: živilo Nj. Veličanstvo car i kralj Franjo Josip. Zastupnici se odazivlju.

G. Franjo Sbisà izraža u ime svojih drugovah počitanje i priznanje pokrajinskomu kapelanu, zem. odboru i vladinu povjeren'cu. Na to zatvara pokrajinski kapelan zasjedanje pokrajinskoga sabora. — —

To je eto izvještaj saborskoga djelovanja u dvijuh posljednjih sjednicah, medju svimi svakako najznamenitijih. Na pojedine točke svratiti ćemo se, kako nam dodje. Na jednu svraćemo se jur danas. Molimo ujedno sve prijatelje našega naroda u Istri, da nas o pojedinih točkah, koje bjehu u saboru razpravljane, čim točnije obavieste. Svi zajedno mnogo znamo.

Zemljištni vjeresijski zavod.

Težko li je naš narod u Istri pritisla nevolja ove godine.

Ublažila ju je njekoliko vlada.

Ublažio ju je pazinski dobrotvorni odbor, kojemu nije smatrao vriednim g. Vidulić nit zahvaliti se, kad je u prvoj saborskoj sjednici nabrajao dobrotvore i svi oni, koji su se njegovu čovjekoljubivu pozivu odazvali, kao takodjer mnogi drugi.

To ublaženje je hipno.

Imalo bi se iskati načine, kako bi se trajnije pomoglo.

Jedno je osobito veliko zlo, koje narod veoma tišti.

Posljedice prošlih zlih ljetinah su takove, da priete posvemašnjoj propasti na-ih saljakah. Glavna tih zlih posljedicah jest, da seljaci u sve to veće dugove zapadaju.

Taru jih ne toliko glavnice, koliko ogromni, prekomjerni, nečuveni kamati.

Veoma riedki su oni, koji plaćaju *šest po sto*.

Sretnimi se sćene oni, koji dobivaju vjerovnika zadovoljnjećega se sa *dvanaest po sto*.

Dvadeset po sto tako je u običaju, da sami seljaci drugi od drugoga toliko zahtjevaju.

Kamati sižu i do *sto, dvieste*, da i **tristo šestdeset i pet po sto.**

Gladni ljudi zadovoljavaju se u najgorih dobah godine sa stvarmi, da jih pak sa stvarmi namire. U zimsko doba zadobivaju star kurnze; zanj vraćaju u vrieme žetve star pšenice. Koliko je to po sto, može izračunati svako, koj zna pošto je pšenica a pošto kuruza i koliko je mjesecah od zime do žetve. I još se siromah vele sretnim sćene, ako takovih vjerovnikah naći može.

U glavnom gradu Istre ima vam čovjekoljub, koj se zadovoljuje sa **samim novčićem kamata na dan za jednu forintu.** To će reći: on uzimlje za sto forintih glavnice sto novčićah ili jednu forintu na dan. Budući da ima godina 365 danah, to čovjek dugujući tomu čovjekoljubu 100 for. cielu godinu danah, plati za nje 365 for. kamatah.

Istra nejma Židovah. Ima li u svietu gorih Židovah od ovih naših pokrštenikah? — Mi dvojimo.

Jeli čudo, da seljaci propadaju? Jeli čudo, da su zagrezli u dugove, kojih će se kad ili nikad oslobodit? Jeli čudo, da se svaki čas imanja naših seljakah pod bubanj prodavaju, i to u cieni, da je Bogu plakati?

Kako bi se spasilo bar one, koje je još moguće spasiti? — Tim osobito, da se nadje čestitih, umjerenih, ljudskih vjerovnikah.

Jer nije tako lahko pojedinacah naći, koji bi mogli novacah uzajmljivati, ustrojilo se je osobito u novije vrieme družtva — tu jaku polugu napredka ljudskoga roda —, kod kojih je moguće novacah dobiti. Vjeresija, koja daje novacah na zemljište, zove se zemljištna vjeresija. Takovu jednu odlučio je naš zemaljski sabor ustrojiti, te je za tju već i pravila skrojio i upravne viećnike imenovao.

Hrvatski domoljubi u Istri uvidjelisu jur davno potrebu njekakvih vjeresijah za Istru. Na nje bilo je natuknuto u jednom članćiću o Istri prije pet šest godinah, „Na a Sloga“ progovorila je o njih jur takodjer. Za posliedni broj „Naše Sloge“ bio je jur pripravan članak o toj stvari. Kad se je dočulo, da sabor o vjeresijskom zavodu radi, počekalo se je.

Još nit sad nejmamo pravilah u rukah, te nemožemo potanje ni ta reć.

Zahvaljujuć se vis. saboru što je takov zakon projektirao, nemožemo a da ne primetnemo nješto.

I u jedva izteklom zasjedanju bilo je zem. odboru prigovoreno, da se podpore nediele jednako Hrvatom i Taljanom. Čitali smo nedavno, kako su mnogi Hrvati Istre bili siljeni prodavati za novac svoje osvjedočenje.

Čast svoj gg. viećnikom vjeresijskoga zavoda. Mnogim mogućim prigovorom moglo se je izbjeći, kad b se bilo dva ili bar jednoga viećnika Hrvata izabralo. Svi viećnici izabrani su iz jednoga kuta Istre: Pazina, Poreča, Polja. Zar nije zavod za sve dielove Istre? Zar nebi imali biti svi jednakomjerno zastupati? Kod takova zavoda nebi se smjelo dati povoda nit pomisli o pristranosti.

DOPISI.

Iz Barbanske obćine, 9. julja

„Glas u Rami čuo se, naricanje i plač veliki: Rahilja plače za djecom svojom, neće da se utješi za djecom svojom.“ Tako prorokovao Jeremija o mladencih. „La Giunta provinciale resta incaricata: Di rammodare coll'esercizio i. r. Governo le pratiche opportune per constatare le proporzioni numeriche in linea nazionale, le reali condizioni ed i legittimi diritti degli interessati delle scuole di S. Pietro dei Nembi e di *Barbana*, e dietro il risultato di tale indagini di chiedere eventualmente al l'eccelso i. r. Consiglio scolastico provinciale la revisione delle decisioni prese sulla lingua d'istruzione presso quelle scuole, e di riferire alla Dieta nella prossima sua convocazione.“ Tako naričao u vis. pokrajinskom saboru Porečkomu školski odbor za prvašnjom taljanskom Barbanskom pučkom školom Jeremija prorokovao pun Duha Svetoga. Slavni školski odbor vis. pokrajinskoga sabora u Poreču naričao pun duha nè Svetoga. Sve do predlani bjaše u školah naše obćine učevni jezik talijanski; ipak neoglaše se Rahilja u vis. pokr. Porečkomu saboru za našu hrvatsku djecu. Zamienjen učevni jezik talijanski s hrvatskim, eto vam plača i naricanja. Jeh opravdana ova žalost? Čujte i sudite: U Barbanskoj obćini imade

stanovnikah medju njimi je taljanpotaljančenih 69. Djece dužne polaziti ima 429, medju timi 6 i roditeljah taljanskih i potaljanko,a ipak, t. j. ovih zadnjih šest, stalih 423 hrvatskih razume i hrvatski. *Ove istinite, i „imparsstatazioni numeriche in linea na-*. nek si zabilježi i vis. Vlada! ako ova pita našu sadašnju polekakove narodnosti da jesmo, govorit će joj, da smo svi „italiani sangue". Ipak poznaju nas ova pola, t. j. gospoda slavne naše pokraje, samo pod imenom „šćavoni". ostalom svjetovali bi taljančićem lanskog sela, da će i *za nje* bolje da poštuju narodna naša prava, s nas idu po svih božjih, naravskih ldskih zakonih: ter, dok im je sreća biti u občinskom zastupstvu, neka brinu više za administrativne občinstvari, koje su, žalibože, u najžamjenu stanju, i to, doduše, ne bez ove krivnje. „Svako svoje", i bit će medju nami! Inače dogodit se s Vami u občinskom zastupstvu s oholim seoskim pjetlom u basni, je pjevao:

„Što je koga za to mar?
Ja sam ovde gospodar . . .
Kukuriku, kukurik,
Ja sam dika od svih dik'! —
Halavanji kokot stari
Al priteti kokošar . . .
I zapoje: — Pivko — pik,
Petehovih ni već dik'!

Pogled po svietu.

U Trstu 15. srpnja 1880.

U ovo petnaest danah nije se kod s u Austriji dogodilo baš ništa što dilo zabilježiti. Većina se saborah ćela, a nekoji još i danas sjede. g zasjedanja bijaše najvažniji ceski, kao da je što uradio, nego što nje do ništa; dapače sto je do kraja ercio Čehe, naprama kojim se vladala na ka većina, kao da jih i neima. od novoga se ministarstva Česi ego kojećemu nadaju, sto im i mi se izpuni od srdca želimo; jer bi da možebit i ovdje u Primorju culi voriti većim počitanjem o nasih naših pravicah.

Ugarski sabor da će se sastati ne nego već 15. septembra. Onda da od 15. oktobra do 15. novembra di Delegacije, a onda zatim da se opet otvoriti carevinsko vieće od magjarskih preuzetnostih hrvatse narodna stranka razlvrglja, te sto je još u Hrvatskoj samosvjestna, plo je u očitu opoziciju, kojoj je sao „Obzor". Kad čovjek vidi, o Magjari bezobzirno postupaju na ona Hrvatskoj toli govorom koli om, čudili se jest, sto se to nije mnogo prije dogodilo; jer skoda edno i sramotu nesmije ravnodušno nositi nijedan narod, bio veći il nje, ako jo, sam sebe ikoliko je Zavlada li jednom u ovoj našoj ovini prava narodna sloboda, onda se Dmo, da će i Hrvati drugčije govoriti Magjarih, nego li su to govorili do , jer nikako nestoji, da moraju biti ovi većiti saveznici, naime kad Ma lažljivo u sviet trube, da su kod zaveza skodni

Berlinska je konferencija svršila posao, ali Turska ni da zna o ovu radu; zato je Europa više nego da zabrinuta, sto će sada. A jos je te, sto ni same europejske velevlasti su o tom složne, nego kao da Ruska, gleska i Francezka nateču na jednu, Austrija i Njemačka na drugu, dočim Italija koleba sad amo sad tamo. Ako se iz toga neporodi rat i gotova past Turske, bit će čudo nad sva la Ruska, kako se vidi, hoće da na svaki način izvede prije il poslie svoj svetostjepanski mir, koji je Niemcem i Magjarom prava kost u grlu. Rumelija se sve to više gibље, a u Bugarsku dolaze silni ruski dobrovoljci. Arbanasi ni da čuju o diplomatskih zaključcih, dočim se jih Crnogorci na mig Rusije drži kao pijan plota, sto je svakako znak neočekivanih na Istoku dogadjajah.

Juče su u Parizu imali veliku narodnu svečanost. Izručili su franceskim regimentom nove republikanske zastave i sponinjali ukinutje samovolje u Franceskoj te proglasenje čovječjih pravah. Zato je svaki pošten čovjek bio juče srdcem u Parizu, akoprem franceska Republika nije još ni danas prava sloboda. S toga nam se čini ona svetkovina sve prije nego li iskrena i ozbiljna, dapače kao da nije drugo nego puka demonstracija vladajuce stranke. Ali prava sloboda i sveta čovječja prava, sto jih nekada proglasio franceski narod, tim liemnierstvom nista negube.

U Briselju su prvih danah tekuć. njeseca svetkovali usponenu Belgijske neodvisnosti. Dne 2. tek. zatvorio se pruski sabor. Rosija da šalje silnu vojsku u Aziju. I konac.

Rado probčujemo i sliedeću pjesmu spjevanu u starom hrvatskom jeziku, a štampanu glagoljicom ruske vjeroizpovidnice, koju ovdje tiskamo latinskom slovi. Pjesnik je naš kanjeni starina gosp. D. P. sad u Rimu. Uz pjesmu ono i jednog latinskog napisa, što se onom prigodom objelodanio

A BLAGOPOLOŽENIM
IVANU MRKOVIĆANU
I VAZE
PRESVITLOJ I PREPOŠTENOJ GOSPOĐI
FRANE FERETIĆ
SEDEĆA NA STOLCI BISKUPIJE KOTORSKE

VSKLIK

Veseli se, i ostali nam bane,
Pretuge se zvezi Pastira
Iz stvorg i rodi i poimene,
Sidcem, dusom Slovinskoga Sina
I te tahom zasedjet čestio,
Davnim tahom v novi stjanci,
Se ho knige raskrilit starinski,
I drevnuju ozivit nam povlast.
Tom se vzglasit po Božem hramu
Divno slovo, bukvi izbranie,
Svetitelju Kurila, Metoda.
Slovo milo da nam srdce iesti,
Slovo blago da nam dušu dvizet
Premu Bogu Tvorcu vsevišnjumu.
D P

∴

VLOGLIVE
FRANCISCO FERETICHIO
VERBENENSI
VICTIDENSIS CATHEDRALIS ECCLESIAE CANONICO
DOCTORI THEOLOGO
AUREA CIRCULI OB MERITA ORNATO
VIRTUTIS DOCTRINAEQUE
FAUSTO FELICI SAECULARISSIMO
CIVI INTEGERRIMO
TURBARUM MULTITUDINEQUE PROBUS AUDITO
DIOECESI NOSTRAE
EPISCOPO DIVINITUS DATO
QUI DIE FAUSTO FELICI
PRIDIE NON IUN AN MDCCCLXXX
UNIVERSO CLERO POPULOQUE GESTIENTE
PONTIFICALEM AUSPICATURO
HONORIS ET STUDIORUM ADU
OMNIA BONA OMNIA PROSPERA
PRECORDE OMINATUS
PATRI SUO ET PASTORI OPTATISSIMO
DOCTOR BENEDICTUS MOISES
COMPENSIS
EXISTIMATIONIS MEDICUS
ANIMO GRATULABUNDO GRATULATUR.

Knjizevne viesti.

Javljam svim p. n. pradbrojnik mi Trste njakovih **Putnih uspomenah** da je knjiga dostampana i tko si želi poručiti primjerak poslati neka poštenom napotnicom **1 f 10 nvc.** poslati izvoli, jer će se inače knjige samo pouzetkom razpošiljati.

Tko si želi pribaviti izvrstno pogodjenu sliku Mijata Stojanovića u kabinet foamatu uz cienu od 50 nvc. (poštom 2 nvč. više) neka novce do 20 t. mj. poslati izvoli. Slika je dogotovljena u poznatom zavodu Angera u Beču.

I Bakan.

Sa dubokim poštanjem
RUDOLFO DESSELBRUNER.

Franina i Jurina

Fr. Bura zi Jurina, kum te Domnu žuta?
Ju. Bire Franinu mije drag ke taj mecat vlaški slabo i česta an, ni nuj pèrc, ni nuj vir, ni nuj nis.
Fr. Dec kuraj do un misec va Domnu žuta.
Ju Au čire voi me ufej, se nu Domnu.
Fr Pustimo žalost na bandu -- pravimi čagod od Cigani.
Ju Nu ćuj ča mi se ja ondà pripetilo
Fr. A ča dragi kumpare?
Ju. A kako uraviš su za manom tekli vapeći gospodine, gospodine hočemo ti srićicu kazat, ali sam sohom mislil po vražje sam ja gospodin, po večeri lačan.
Fr. A kako misi bil vredan, da te gospodin imenuju, kada si veludicu nosil
Ju Onu sam ereditat od pokojnoga nonota
Fr. A srećan on ki kega svojga ima
Ju. Dakle napreda s cigani. Ni bilo moguće se od njih osloboditi, te su mi uhvatili desan ruku, gledali dlan i srićo pravili
Fr. A kakovu?
Ju Da ću proživiti 90 let cni kosti ni mesa da imam tri brata, jednu sestru i jednu mater kurjozu, i do malo da će me jedna nesrića tokat, dokle su me shranili jednih 5 soldi, koje sam imel
Fr A su ti ča indovinali?
Ju A su holme sve je laž, a samo zadnju su indovinali, da će mi se jedna nesreca pripetit.
Fr. A ča ti se je pripetilo?
Ju A vrazje delo kako sam od njih ca bežal, zadel mi je jedan kamik, pal sam na veliku moju muku, razbil sam si nos i pipu.
Fr. Ha, ha, ha! Ufeuh moj, ceš se nàvadit drugi put s cigani pavamenta imet
Ju Smej se smej, ki se drugemu u nesreci ruga Bog kastiga pak njega. To je ča se je meni pripetilo s cigani, a ću ti drugi put pravit ča su s hmeti delali, ca sam ja sam vidil.
Fr Bura napte
Ju Domnu ku tire.

Različite viesti.

O putovanju tršćanskoga namjestnika po istarskoj obali dobili smo više dopisah, kojih nemožemo ponesti radi više razlogah. Neću reć, da nesmijemo propustit, da nespomenemo njekoga samo „fakta", *koji se naše redakcione hrvatske ne tiču ništa nesolino dirnuta*

Obćinsko zastupstvo „Omišja" ukrasano u dva brodica čekala gosp. namjestnika kod Vele Nače'nik Pindulo, koji ga pozdravi hrvatskim govorom, ali ne reče ni pet rieči, kad ga g. namjestnik prekine. *„Ja ovo neću čujem questa lingua."* Rece načelnik, da mu kaže talijanski, što bi, ali načelnik, hrvatska koronika, odjevše, da nezna i škole preporučano učenje njemačkoga jezika i Rački je g. namjestnik polagao na srdce učenje talijanskoga jezika, bele li Bog ani bi sretnimi izambiat fortunari i kastro koje g. namjestnik na hrvatski pozdrav odgovorio nista a preporučano učenje njemačkoga jezika.

S njednoga kraja jako mam se nejasla, da bi bio g. namjestnik gdjegod preporučio **učenje hrvatskoga jezika.** *Ono cvike, koje se dade dve trecine stanovnikah cele pokrajine lete, te koje vezd ima bi pozvat u skolu ono obćinu kakvu cut ih služba u ost'o pokrajini*

Preuv. g. biskup Dr. Juraj Dobrila otputovao je 12 o. mj. u Bogatec u doljnoj Štajerskoj, da u onom kraju svoje zdravlje okrepi

Proslava tisućgodišnjice. Javili smo kako put. Kako se je tim goditnicam slavenske su misie proslavile u Bošn od svih djelah slavenskih društvah i kako u razlicitih mjestih poseztrine nam Dalmacije. Dozvali smo na dalje, da su proslavila tu svetčanost i mnoga druga mjesta tako da se je Dalmacija tom prilikom baš osvjetlala lice. Nego i drugud se je to slavje slavilo. *U rječnom Rimu pjevala se hrvatska se misa.* Naš Črnčić, Parčić i drugi nisu htjeli propustiti te prilike, a da se nesjete toga našega narodnoga slavja. Ta veleučena, prečastna i domoljubna gospoda radili će stalno takoljer na to, da se čim prije misle hrvatske knjige potrebite pri službi božjoj. Bilo to čim prije!

Kriesi u Kopru. Ako se je već Ivanju u okolici koparskoj počastilo, to se je s njimi još u mnogo većoj mjeri počastilo Petrovu i u okolici i u Kopru samom. Hrvatinski hribi bili su svi razsvjetljeni. Soline na jednu i drugu stranu najdolnjega toka Rižane sve bijahu u sviethu, tim većem, što je svjetlo odbijalo u more. Nad cestom vodećom u Trst sve do groblja koparskoga bila jih je ciela poredica. Hrib sv. Marka bio je njimi opasan. Pod njim, u „Semedeli" visoko je jedan plamsao. Oko samoga grada, po raznih trgovih i uz put vodeći oko grada, bilo jih je cielih *deset*. Veselja onoga, što se ga obično opaža kod kriesovah, neopaža se. Najma svirauja, plesanja, pjevanja, skakanja. Najveće, što se čuje, jest vrisak djece. Inače se samo motriznak, da je još stvar ostala, nu bez ikakva ukrasa, bez života.

Pišu nam iz Baške: Nakon duge i težke bolesti preminu ovdje Antun Milazzi Jeronimov učenik preparandije u Kopru. Bio je darovit mladić, kako samouk uvježbao se vrlo dobro i u glagoljici, napredovao dobrim uspjehom. Žalimo tim većma ovaj gubitak, što se nemožemo ponositi velikim brojem naprednih učiteljah. Lahka mu zemljica!

Pljuska zdravomu razumu. U Novojasi blizu Bortonjića, čisto hrvatskom selu, podučaje „hrvatski", učitelj koj je, kako sam kaže sve nauke njemački i talijanski izučio, i koj nije nikad nit hrvatski nit slovenski učio. Takovu školu trebalo bi shilja Diogenovom svjetiljkom tražiti.

Ob uzgoju repe

(BRASICA RAPA).

(Nastavak)

Doba sjetve. Repa se sije mjeseca svibnja, lipnja, srpnja, pače i kolovoza. Nu ja cienim, da je repu na stništu sijat od polovire mjeseca srpnja, pa do polovire kolovoza, jer je ovo najshodnije doba sjetve, posto je juri tada što položeno. Neki pak siju repu o Petrovu i one godine na dotičnom mjestu nesiju ništa drugo, i takovu repu nazivlju „prašicom", jerbo prod zimom jur zemljo jednanput preoru, a u pramaljeću pred sjetvom opet ju preoravaju

Ja u ovo doba ne preporučujem sijat repu, jer sam izkusio, da su posljedice te, što je tada *repa tvrda, drvenasta i žukla gorka i ukusa.*

Način sjetve. Repa se sije na omaške (rukom) i u redove. Dakako da je najprobitačnje repu sijati u redove i to zato, što se bolje i uspješnije može zemljište okopati. Biljka od biljke valja da je razdaleko od 1 do 1½ stope (32 c. m. 48 c. m.), a red od reda isto tako.

Količina sjemena. Na jedno jutro (1600 ☐ hv.) potrebno je sjemena od 3 4 5 a (1 kg 68 dg 2 kg 24 dg 2 kg 80 dg.), koje se ima plitko zavlačit

Preporučam ti prigodom sjetve, da uvjek sjemenu pridodaš nešto zemlje ili sitna pjeska, jer tako ne će sjeme gusto padat, i bit će dvoljno rietko. Dakako ova valja sijuć repu na omaške, dočim kod redomične sjetve nije potrebno. Da li je i zbilja repa gusta, onda ju valja proredit jer kad je repa gušta ne može njedit

Plievljenje i brižno okapanje, kako gori rekoh, znatno pripomaže, eda bude debela repa; jer ona i sbilja zahtjeva veliku njegu, ali za to poljodjelcu, vele, nagradjuje njegove trude. Pri koncu mjeseca kolovoza pa do 25 rujna valja nešto od onog širokog lišća odtrgat, pa ga kravam podavat za hranu, od kojeg proizlazi dobro i masno mlieko. Ali paz, da ga kravam sama u velikom objamu nedaješ, jer bi se nadule, te tako bi crkle, ove isto lišće mješaj sa suhom krmom.

Čim smo odtrgali to široko lišće, onda ju treba malo gori odgrnut, pa će tada stopram i srimuteći. Oro je jedan jednostavni dokaz, kojeg je možda svaki od umnih poljodjelcah u svom vitu na cikli izkusio, jer one cikle, koje su gori malo odgrnute, mnogo su veće od one, koje su sasvim zemljom obasute.

Doba žetve. Repa se vadi iz zemlje u mjesecu listopadu i studenu, i to prije mraza i sniega. Za da se posvješnije repa iz zemlje vadi, valja joj prije srcka sve liške s nje očupat, pazec da joj srdce ne raniš.

Repa se obično vadi iz zemlje motikom, ali se nema ni ranit, ni izsikat repa. kad se vadi iz zemlje, pazi se da bude suho vrieme, i kad se izvadi pusti se osušiti dva, tri dneva na suncu. A kad se osuši, zdrava baci se u trapе, kô i krumpir, ali neimaju bit veliki. Bolje je učinit više malih trapah, nego jedan veliki, jer kad se učini veliki trap, ostaje jama kud se vadi repa, pa može zalist voda, i pokvarit što ostane. —

Prihoda može jedno jutro dat 200—300 —400 centih repe u Englezkoj, gdje se ista izvrstno uzgaja; nu ju u Hrvatskoj dobivao od 100—150 i više centih repe.

Uporaba repe. — Repa se rabi kao hrana ljudem i našoj domaćoj stoci. Njezino pako lišće hrana je i govedom, ovcam i svinjam; najpače zadnjim, jer se može kroz zimu subo čuvat, pa je u pramaljeću dobra hrana svinjam. Iz repe se pravi dobra i tečna hrana tako zvana *kisela repa.*

Kiseli se kô i kupus; pače ju kisele kupusom; a ima onih koji ju kisele u dropu.

Sastavine pak repe nisu baš osobite, budući je vodenasta, i obično se računa 250 ℔ repe na 100 krumpira. Repa ugadja i kravam da dobro doje, premda je mlieko vodeno, i ne osobita ukusa.

Sa svim tim ja našem seljaku toplo preporučujem, da repu čim više sije i dobro njeguje.

Još ću to, moj seljače, poučit: *Kako se može sjeme od repe dobiti?* Evo kratka odgovora: Da se dobije potrebno repno sjeme, treba još u jeseni uzet dobro odrasle i savršeno zdrave biljke. Od ovih odabranih repah valja sve lišće odtrgnut, pazeć da srdce ne raniš. Sad ovakovu repu treba preko zime u toplom podrumu (pivnjci) ili u trapu sačuvat, pa čim se pramaljače pojavi, onda presadi na dobru zemlju *i* to na 2 do 3 stope daleko jedna od druge. Tako će repa potjerati, cvietati i sjemе zametnuti, koje kad bude zrielo, ti ćeš obrati i do potrobe učuvat na suhom i zračnom mjestu.

(Dalje sliedi). **N. Vežić.**

IZ SUDNICE.

Juriti ćemo našim čitateljem koju o pravici ili kako su kažnjeni oni, koji počine kakav zločin. Svaka tri mjeseca sude u Trstu kod zemaljskoga tribunala porotnici t. j. kod većih zločinah, kod kojih je u zakonu opredeljena bar 5 godišnja tamnica, imaju porotnici iz naroda — na broju njih 12 — prisustvovati cieloj razpravi te napokon izreći, dali je pojedinac krivac ili nekrivac onoga, za što je obtužen.

Učeni sudci imaju onda na temelju porotničke izreke opredeliti kaznu ili odpustiti obtuženoga.

Na 1. junija obdržavala se je razprava proti Franji Bole-tu. Star je 41 god., oženjen sa četvero djece, bivši občinski tajnik u Kastvu sa godišnjom plaćom od 600 for., kažnjen već jednom zatvorom od jednoga tjedna radi prestupka prevare. Obtužen je, da je zadržao i prisvojio si tečajem svojega službovanja kod kastavske občine više svotah novacah, kojih ili nije povratio ili stopram onda, kad je već za to oblast doznala. Obtuženi pripoznaje, da si je zadržao i prisvojio njeke svote, nu veli, da nije nikada namjeravao nanieti občini škode, jer da bi bio sve u bolje vrieme platio.

Porotnici potvrdiše jednoglasno većinu predloženih jim od suda pitanjah te obtuženik bude proglašen krivcem zločina službenoga pronevjerenja te odsuđen na 2 godine težke i pooštrene tamnice.

Na 2. junija bijaše na redu Josip Giuliani iz Trsta, 33 god., kotlar, već kažnjen, radi zločina ubojstva počinjenoga na svojoj ženi Natalij i.

U Febraru ove godine oženio se je taj zločinac sa 46 godišnjom Natalijom Korak, koju je upoznao u raznih „oštarijah" kamo je i ona dolazila. Odmah iz početka nisu ova dva skladala te je već 14. marča Natalija pobrala svoje stvari te otišla stanovati drugamo. Na večer 19. marča tražio ju je muž posvud te ju opazio u jednoj krčmi, dno ju pozvati te odmah zatim ju ubode nožem a ona nakon njekoliko časakah umre.

Obtuženik kaže, da nije znao što čini, jer da ga je izašav njegova žena iz krčme tako udarila, da je na zemlju spao, pa da je onda u jadu počinio, za što je obtužen.

Porotnici potvrdiše pitanje krivnje a sud mu dosudi 8 godinah težke i pooštrene tamnice.

Razprava pako, za koju se je Trst toliko zanimao, obdržavana je 9. junija.

Obtužena Maria dal Col, 23 god., oženjena jedno četiri godine i imajuć djece bijaše u zadnje vrieme zanemarivana od svojega muža, koji je bio u službi kod „Lloyda" i takodjer istih godinah. U zadnje doba nije joj muž davao ni neobhodno potrebita za živež i ciele noći izostajao. Muž se zagledao u njeku mladu udovu, Anu Pellizzari, majku jednoga djeteta, s kojom je odviše očito obćio. Maria dal Col ljubeći vruće svojega supruga doznala je početkom ove godine, kamo je zapao njezin muž te i sama otišla majci te žene zaklinjajuć Anu nek se kani njezinoga muža, koji da imade više djece te nek ju nečini tako nesretnom. Ali uzalud, ova dvojica nemogoše se razdvojit a Pellizzari izjavila da voli radje umrieti nego izgubiti dal Cola.

Budući nisu sve predstavke ništa pomagale, to se je srčba zakonite žene sve to većma pobudjivala te znajuć, da ide svaku večer njezin suprug sa preljubnicom odluči jih 1. aprila dočekati. Tražila jih na večer istoga dneva na više njestih pa napokon metnula se na stražu kod kuće te Ane Pellizzari. Sbilja oko $10^1/_2$ ugleda tu udovu, koju je mal do kuće pratio njezin muž, približi joj se te ju zapita, dali nezna s kim je bila? Ana bude malko osorna, Maria dal Col izvadi nož te joj s njesta zadade 19 ranah, na kojih za kratko ista preminu. Maria dal Col preda se sudu, a muž joj se za dva, tri dana zatim ubije revolverom na grobu Ane Pellizzari veleć da mu nema života bez nje.

Dal Col je nježnoga stasa i lica, rekno biš, da je, najblaži stvor, pak se vidi, dokle može čovjek dospieti, kad ga okolnosti na to dovedu.

Porotnici su potvrdili pitanje, da je zadala Ani Pellizzari 19 ranah u neprijateljskoj namjeri al se njedno potvrdili i pitanje, da joj je bila pomućena pamet, što izključuje svaku kažnjivost.

Sud je odmah proglasi nekrivom te ju odpusti iz zatvora na veliko veselje i radost cieloga pučanstva u Trstu. Za nju su se sabrali dobrovoljni prinesci, da uzmogne sebe i svoju djećicu uzdržavati.

Bratovšćina hrv. ljudi u Istri.

IMENIK DRUŽTVENIKAH.

Mate Zahija župnik u god. prinos f. 1, Jose Volarić svećenik f. 1, Mate Volurić kmet novč. 30, Josip Polonio kmet novč. 30, Josip Harbić kmet novč. 30, Petar Bolonić kmet novč. 30, Ivan Dminić kmet novč. 30, Ivan Grškovič kmet novč. 30, svi iz Vrbnika. Franjo Dubrović jurist iz Mibotića f. 1. Fran Jelušić c. k. financ. komisar u Trstu doplatio kao utemeljitelj u glavnicu f. 10. Antun Vio odvjetnik doplatio kao utemeljitelj u glavnicu f. 25, Ivan Fiamin župnik u g. prinos f. 3, Erazmo Barčić odvjetnik f. 1, Ivan Martinolić profesor f. 1, Mate Marušić katehet f. 1, Ljuderit Slamnik ravnatelj f. 4, Antun Korlević profesor f. 1, Juraj Ružić trgovac f. 3, Franjo Kresnik profesor f. 1, Mate Brusić financij. ravnatelj f. 2, Lj. Andr. Valušnik nar. zastupnik f. 1, Ivan Rabar profesor f. 1, Dionizij Jakovčić brodovl. f. 1, Franjo Župančić kr. povjer. u miru f. 1, Ivan Holzabek liečnik f. 1, Andro Bakarčić odvj. vježb. f. 1, Jul. Stanisavljević žup. nadnjernik f. 1, Niko Pavačić mirotijar f. 1, svi na Rieci. Fran Pilepić odvjetnik u Bakru f. 9. Franjo Župan kapelan u Poljanah na račun kao utemeljitelj u glav. f. 10. Rajmund Jelušić dub. pomoć. f. 1 u glav. f. 1, N. N. u glav. f. 1, Matija Brajša gimnaz. f. 1, Ivan Rovis sakristan novč. 30, Josip Comisso zvonar novč. 30, Ivan Comisso zvonar novč. 30, Ivan Voxilla kmet novč. 30, Ivan Giusti novč. 30, Antun Nežić učitelj f. 1, Andrija Mikša kapelan f. 1, Iv. Lukež-Šnidarić kmet novč. 30, svi u Pićnu. Franjo Marotti upr. župe u Brdu f. 1, Franjo Gojtan kapelan u Opatiji f. 1.

Tčk Novacah polag Borse u Trstu

od 1—15. Julija 1880.

Dne	Carduki (cekini)	Napoleoni	Lire ster.	Prid srebro (agio)	Dne	Carduki (cekini)	Napoleoni	Lire ster.	Prid srebro (agio)
1	5.51	9.35	11.72	—	9	5.50	9.34	11.72	—
2	5.50	9.33	11.72	—	10	5.50	9.34	—	—
3	5.49	9.33	11.73	—	11	—	—	—	—
4	—	—	—	—	12	5.51	9.35	11.79	—
5	5.50	9.33	11.73	—	13	5.51	9.45	11.79	—
6	5.50	9.34	—	—	14	5.51	9.35	11.78	—
7	5.51	9.36	—	—	15	5.51	9.35	11.78	—
8	5.51	9.35	11.78	—	—	—	—	—	—

Pregled tršćanskoga tržišća.

dne 15 Julija 1880.

		OD for.	OD nč.	DO for.	DO nč.
Vosak primorski i ugarski	za 100 klg	—	—	—	—
Kafa Portoriko	„	103	—	120	—
S Domingo	„	78	—	86	—
Rio polag vrsti	„	66	—	86	—
Cukar austrijski	„	35	—	37	—
„ tučeni	„	32	25	33	25
Crieje trave buhače (Grisantomoj)	„	150	—	165	—
Naranče skrinjica		—	—	—	—
Karube puljezke	za 100 klg	5	50	7	25
levantinske	„	—	—	—	—
dalmatinske	„	—	—	—	—
Smokve Kalamata	„	—	—	14	—
puljezke	„	13	—	13	50
Limuni skrinjica		3	—	8	75
Bademki illi mendule palj.	za 100 klg	100	—	108	—
dalmatinske	„	—	—	—	—
Lešnjaci	„	28	—	31	—
Šljive	„	10	—	24	50
Pšenica ruska	„	11	25	11	75
ugarska	„	—	—	—	—
galačka	„	—	—	—	—
Kukuruz (turkinja) ruski	„	7	10	—	—
ugarski	„	—	—	—	—
Raž	„	9	—	9	25
Ječam	„	—	—	—	—
Zob ugarska	„	8	—	—	—
arbanaska	„	—	—	—	—
Pasulj (fažol), polag vrsti robe	„	10	50	11	—
Bob	„	—	—	—	—
Leća	„	14	—	14	50
Orlič talijanski	„	19	50	22	50
inglezki (kitajski)	„	15	25	17	—
Vuna bosanska	„	80	—	100	—
morejska	„	120	—	—	—
arbanaska	„	110	—	115	—
istarska	„	—	—	—	—
Dasko koruško jelovico	„	48	—	92	—
štajersko	„	13	—	72	—
Gredo	„	11	10	13	50
bukovico	„	7	50	12	—
Ulje (talij. nižje vrsti	za 100 klg	45	—	56	—
„ najbolje	„	56	—	70	—
„ srednje vrsti	„	—	—	—	—
dalmatinsko	„	—	—	11	—
istarsko	„	53	—	—	—
Kameno ulje u barilah	„	13	—	13	25
u kasotah	„	13	—	13	25
Kože štrojene naške	„	165	—	185	—
suhe volorje naške	„	—	—	—	—
dalm., ist. i bos.	„	70	—	95	—
janjeće naške	za 100 kom.	90	—	100	—
dalmatinske	„	60	—	75	—
kozje	za 1 klg	—	65	—	75
vuneno slano	„	—	60	—	65
suho	„	—	55	—	70
zečje za 110 komadah, u srebru		28	—	35	—
Bakalar	za 100 klg	20	—	29	—
Sardelo i barili	„	15	—	24	—
Vitriol modri	za 100 klg	26	—	27	—
zeleni	„	—	—	—	—
Maslo	„	65	—	80	—
Loj dalmatinski i naški	„	37	—	40	—
Salo	„	—	—	—	—
Mast (salo razteljeno)	„	49	—	—	—
Slanina	„	46	—	46	50
Rakija etolitar (100 litarah)		—	—	—	—
Galviči istarski	za 100 klg	30	—	—	—
Itc) naški	„	8	—	—	—
„ istarski	„	7	—	7	25
Liśće od javorike	„	12	—	14	—
Visoko strgotino (Gripula) sploh	„	31	—	48	—
Med	„	33	—	—	—
Lumber (jabučice od javorike)	„	12	25	13	—
Pakal barli od 100 klg		3	75	9	—
Cunje (štrace)	za 100 klg	2	—	18	—
Katram dalmat.	„	14	—	16	—

Častnim crkvenim oskrbničtvom.

Crkvenimi je zakoni naredjeno se u crkvah rabe za službu božju samo koje su jedino iz voska. Pošto se od nekoliko godinah počelo mjesto vosak, koji ima služiti za pripravu crkvenih sviećah, mnogovrstni tuk (pripisani željom, da po crkvenomu zakonu posluži svim crkvenim oskrbnicima pravimi sviećami iz čista voska prosio je ovdješnju sl. nadbiskupsku kuriju, da bi ona blagoizvoljela naručati njegove svieće I. vrsti (I. compimento), koje bi imale služiti za crkvenu porabu. I doista, sl. nadbiskupska kurija primi tu ponudu dekretom od 15. marča t. g. broj 466 ustanovivši posebnu nadzorničku komisiju, koja ima uvjek skrbno paziti, da moje svieće I. vrsti (I. compimento) budu baš prava čista voska.

Takove su svieće vriedne svake pohvale, ne samo zato, što su iz čista voska, nego jošte što mirno i po nevolji gore, nekaplju i nekidaju se, vlastito radi kojih i bjehu odlikovane u razno izložbah.

Podpisani providjen je uvjek velikom zalogom takovih sviećah svih veličine i debeljine, a još k tomu i pliraih, uskrsnih i slikanih sviećah svih vrsti. A da bude č. crkvenim oskrbničtvom laglje, podpisani činit će i svieće, svim onim, koji ga kakvom naredbom počaste, u najbližnju želenicku postaju, pošta, il luku i to bez platno (franko) i prosto svake vozarine uz cienu f. 2.50 kilogram (dakle f. 1.00 funt) plativši račun u vrieme 2 mjeseca, a kašnjim će se isplatam računati 6 po sto god. interesa.

Ako bi tko želio sviećah niže vrsti, lahko ga poslužim onimi II. vrsti, po cienih „sottana" po f. 2.20 kilo, kao i bielimi III. vrsti po f. 1.80 kilo jesu pogodbom kao odzgor.

Nahodi se kod mene takodjer skladište križnih putah u oleografiji pozlaćenimi i rujavimi okviri razne veličine po baš spodobnoj cieni, kanoti i razna stna tamjana i drugih stvari za crkvenu rabu.

U Gorici (Görz) mjes. oktobra 1879.

Alojzio Bader

sviećar Sjeminarska ulica broj 17.

Oglas.

Javljamo našim čitateljem i ostalomu štov. občinstvu, da smo pomoću „Matice Hrvatske" dali preštampati iz „Naše Sloge"

ISTARSKE NARODNE PJESME HRVATSKE

u posebnu knjigu, koja u maloj osmini iznosi preko 380 stranah. Knjiga se može dobiti kod Odpravničtva ovog lista

po for. 1.

Čist je dobitak namienjen „Našoj Slogi" i „Bratovšćini hrvatskih ljudi u Istri", zato se nadamo, da ćemo ju razprodati u najkraće vrieme.

UREDNIČTVO NAŠE SLOGE.

Izdavatelj i odgovorni urednik K. KRISCIAK. Tisk SINOVI K. AMATI.

Broj 15. U Trstu 1. Augusta 1880. Godina XI.

NAŠA SLOGA

POUČNI, GOSPODARSKI I POLITIČNI LIST.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari" Nar. Posl.

Predplata s poštarinom stoji 2 for., a seljako samo 1 for. za celu godinu. Razmierno 1 for., a seljako 50 novč. za pol godine. Izvan Carevine više poštarina. Gdje se najdu najmanje 8 seljakah te su voljni, da im list šaljemo svim ukupno pod jednim zavojem i imenom, davat ćemo za 70 novč. na godinu svakomu. Novci se šalju kroz poštarsku *Naznačnicu*. Imo, prezime i najbližu Poštu valja jasno označiti. Komu List nedodjo na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se neplaća nikakva poštarina, napisav izvana *Reklamacija*. Tko List prima i drži, ako je pošten, to ga i plaća.

Izlazi svaki 1. i 15. dan mjeseca.

UREDNIČTVO I ODPRAVNIČTVO nalaze se

Tipografia Figli di C. Amati, via della Zonta, N. 7.

Pisma se šalju platjene poštarine. Vlesti, dopisi i drugi spisi štampaju se ili u cielosti ili u izvadku, i nisu prama svojoj vriednosti i smislu ovoga Lista. Nepodpisani se dopisi nepuotrebljuju. Osobna napadanja i čisto sukromne stvari nenalaze mjesta u ovom Listu. Priobćena se pisma tiskaju po 5 novč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 novč., a svaki redak suvše 5 novčićah; ili u mjesečju opetovanja po što se pogode oglasnik i odpravničtvo. Dopisi se nevraćaju. Uredničtvo i odpravničtvo, osim izvanrednih slučajevah, nedopisuju, nego putem svoje *Listnice*.

Poziv na predplatu.

Molimo sve p. n. predplatnike našega lista, da nam predplatu za tekuće polugodišće što prije pošalju, a dužnike da već nekasne svoj dug namiriti.

Uredničtvo.

Zašto njemački nastavni jezik?

Dr. Vitezić izrazio je sa svojim spomenkom visokomu ministarstvu za nastavu zakonite želje i opravdane zahtjeve Hrvatah Istre. Iz duše je progovorila i Slovencem Primorja: „Edinost" pretiskala je sve točke toga spomenka i odobrila jih posve. U nječem slaže se njegove želje i sa željami Talijanah Istre, a stalno i onih u Trstu i Furlaniji, a to je preustroj učiteljišta u Kopru i Gorici.

Kako se vidi iz izvieša djelovanja istarskoga sabora, što smo ga u 14. br. tiskali, učinio je školski saborski odbor mnogo predlogah. Medju njimi i onaj o preustroju dvijuh navedenih učiteljištah — predlog, koj se posvema sa Vitezićevim slaže: da se najme sve predmete u narodnih jezicih predaje, a da bude njemački jezik kao obvezatan predmet.

Kad smo bili u 13. broju napisali nekoliko rie ih o Vitezićevom spomenku pozvali smo „sve muževe za narode Primorja i za monarhiju pošteno misleće, da nam navedu i samo jedan" opravdan prigovor željam i zahtjevom sadržaniu u tom spomenku.

Do sada odgovorili su neizravno na naš poziv samo gg. Babuder i c. kr. povjerenik u saboru porečkom, i to samo obzirom na učiteljište u Kopru.

G. Babuder opravdava sadanje stanje toga učiteljišta obzirom na državne financijalne okolnosti, sa štednjom. G. vladin povjerenik sa potrebom poznanja i širenja njemačkoga jezika.

Naše državno financijalno stanje nije najpovoljnije: više se troši, nego li prima. Trebalo bi dizati poreznu snagu narodah t. j. blagostanje njihovo s jedne strane, i šteditи, gdje se može bez uštrba narodnjega probitka, s druge strane.

Šteditи moralo bi se svuda prije, nego li u zavodih naobrazbe, imenito zavodih naobrazbe onih, koji imadu doći danas sutra medju narod i naučati ga bolje gospodariti. Štednja pri tom upravo se protivi narodnjemu blagostanju, njegovoj poreznoj snagi, poboljšanju državnih financijah.

Ako bi se pak i kod takovih zavodah štediti imalo, zar se to ima činiti samo u Primorju? Zar samo kod nas da se štedi? — Tirol s Voralbergom ima 880.000 stanovnikah i *četiri* muška učiteljišta. Vojvodstvo Salcburško ima 150.000 stanovnikah i *muško učiteljište*. Primorje ima preko 600.000 stanovnikah i *moralo bi imati* prema Tirolu s Voralbergom *tri* muška učiteljišta, prema Salcburgu *četiri*. Nit g. Vitezić nit vis. sabor porečki nepitaju toliko. Oni se zadovoljavaju sa jednim učiteljištem muškim, ali preustrojenim na temelju zakona. To jedno stojalo bi možda još jedan put toliko koliko salcburško: 600.000 stanovnikah Primorja zasluže valjda dvostruko od onoga, što imade 150.000 stanovnikah Salcburga. G. Babuder, a s njim i oni koji podržuju učiteljište u Kopru, cieni valjda bar o polovicu toliko vriednim svakoga Primorca koliko svakoga Salcburžana — ako i jest prvi Hrvat, Slovenac ili Talijan drugi Niemac!

Preuredjeno učiteljište stojalo bi, kako nam Vitezić veli, 2000 for. više, neka bi i 3000, nego li sadašnje. Zar bi imala država, koja troši na godinu preko *400. milijunah forintih* (Cislajtanija), propasti radi *3 tisućah forintih*, koje bi se na učiteljište u Kopru potrosilo? Zar se ima radi pristednje tih trijuh tisućah forintih raditi proti volji, proti opravdanoj želji stanovnikah Istre, i ukupnoga Primorja? Zar se ima radi tih trijuh tisućah forintih raditi mimo svrhe, pučke obuke, koja je označena u državnom zakonu (14. maja 1869. §. 1.); i mimo svrhe odgoja pučkih učiteljah, zabilježenoj u naredbi ministarstva za nastavu (26. maja 1874.)? Nit kano sredstvo, nit kano svrha obuke nije nigdje u zakonu zabilježen njemački jezik. Ako ga je nedavno padše ministarstvo i kao sredstvo i kao svrhu zavelo, a ono bi ga imalo sadanje ministarstvo, jednako pravedno svim narodom, mahom ukinuti. Radi trijuh tisućah forintih neće dopustiti, da se narodom Primorja nepravda dogadja.

Nego, g. vladin povjerenik veli nam, da je *potrebno* poznanje i širenje njemačkoga jezika.

Mi bi sbilja radi znati, kako je g. vladin povjerenik *dokazao potrebu*, da se njemački u Primorju znade i širi. U Primorju, gdje Njemacah urodjenih nejma! U Primorju, sačinjavajućem dielu monarhije, u kojoj imadu po zakonu svi narodi jednaka prava! — Nadamo se, da su mu gg. Constantini i Amoroso odgovorili kako valja. — Kad se je radilo u trščanskom saboru o pravnoj akademiji i htjelo dokazati, da je primorskoj mladeži potreban njemački jezik, odgovorio je jedan zastupnik: Dok se državni zakoni poštuju, dotle netreba našim činovnikom njemačkoga jezika znati. Takav odgovor bio bi pristojno g. vladinomu povjereniku gledom na naše učitelje, dapače bio bi još opravdanji.

Nam se neće duljiti o toj stvari. Dosta budi još ovo.

Prejasna naša vladajuća kuća nejma već *njemačke* krune. Njemačko carstvo nije već identično sa habsburžkimi naslednimi zemljami, kako se je dugo vremena smatrala. Probitci njemačkoga carstva u protimbi su sa probitci naše monarhije. Njemačka želi protegnuti svoju vlast do jadranskoga mora. Zar da njoj se širenjem njemačkoga jezika u Primorju put do njega pripravlja?!

Članovi zemaljskoga odbora.

Sve zemlje u Cislajtaniji u kojih Slaveni stanuju, osim Galicije i Dalmacije, imadu saborske većine protuslavensko, i one, u kojih je većina stanovnikah Slavenah. Kao glavni uzrok tomu ima se tražiti u izbornom redu a onda u pritisku, koj se je za prijašnjega ministarstva na Slavene činio.

Takovom zemljom je takodjer Istra. Velika većina stanovnikah njezinih, Hrvati su. Velika većina zastupnikah u porečkom saboru ipak nije hrvatska. Mnogo će se, dok se to preokrene.

11 zastupnikah izabiru gradovi, a ti su nam većinom otudjeni.

5 jih izabire veliki posjed, a taj nam je malo ili nimalo prijazan.

Isto može se reći i o trgovačko-obrtničkoj komori, koja izabire 2 zastupnika.

Biskupi, sve naša krv, nedolaze u sabor.

Izvanjske občine izabiru 12 zastupnikah.

Toliko bar moralo bi biti već sada Hrvatah zastupnikah u saboru porečkom, jer su izvanjske občine sve bez iznimke čisto hrvatske.

Toliko jih nije. Većina ipak te dvanaestorice bila je izabrana ili voljom ili privolom njekih Hrvatah Istre, t. j. kao hrvatski narodni zastupnici.

Što se je u njekih prevarilo, to se ima kod budućih izborah popraviti. Ima se izabrati čisto hrvatski krv, izkušane Hrvate.

PODLISTAK.

PHYLLOXERA VASTRATRIX

(TRSNI UŠENAC)

U ISTRI.

Iztražívajući ovako sa profesori Štefaniom i Bolletom više dana trsove, dodjoh do urjeenja, da phylloxera nije nigdje razgranjena u jednakoj mnošini kao što je to bivalo u vinogradih u Francezkoj i Klosterneuburgu. Uzrok tomu biti će moguće taj, što su ovdje vinogradi vrlo mokri, te su više puta usliedi neprestane kiše bili i sasma pod vodom, dapače, kako vinogradari kažu, morali su jedne godine držati berbu na čamcih; toliko je bilo u vinogradih vode. Poznato je pako, da voda može phylloxeru uništiti, ako stoji duže vremena na zemlji, gdje se phylloxera nalazi, zato u Francezkoj sade samo tamo vinograde, gdje se može voda na nje spustiti, i tako imade do sada ovakovih vinogradah u Francezkoj već 5114 hektara (8694 rala). Akoprem i nije phylloxere u tako velikoj množini u piranskih vinogradih, to nije tim pogibelj ništa manja, budući se jedna phylloxera može na godinu u 6—8 generacijah na milijune i milijarde pomnožiti.

Odkuda je phylloxera u piranske vinograde došla, nezna se do danas ništa, i teško će se saznati, budući da se svatko boji kazati, od kuda je trs dobio, i to, sbog omraza naroda, kad bi se to saznalo, da je njegovom krivnjom phylloxera donešena u zemlju. Ipak sam saznao, da su se prije 12 godinah dovažali trsovi iz Francezke, Sicilije, gdje je takodjer phylloxera, a zadnjih godinah iz Ugarske i Srieme. Takodjer se nemože znati, u kojem se je izmedju ovih 12 vinogradah phylloxera najprije opazila, budući da su vinogradi prilično svi u istom stadiju uništenja. Da li se je phylloxera sa ovim trsom razširila ili ne može se sigurno kazati, pošto se opazuje, da je domaći trs puno više trpio po phylloxeri, nego li trs iz inozemstva, med kojim se osobito mnogo nalazi „Isabele". Konstatovano je to, da phylloxera u piranskih vinogradih sigurno se već 8 godinah nalazi, i to iz uzroka, budući da se već 4 godine opaža na vinogradih, da propadaju i zaostaju u rastu. Kad se ovi znakovi na trsu pojave, sigurno ga je phylloxera već 8. do 4 godine prije uništivala, zato i nije sumnjati, da je samo na onom trsu phylloxera, koj slabo raste, pošto ista može čitave dve do tri godine prije znaka biti na trsu, koji još sasma zdravo i krepko izgledje. Kad trs u 3. godini počme u svom normalnom razvitku zaostajati, onda već obično phylloxera isti zapusti, te se preseli na zdravi.

Kao što već napred rekosmo, nalazi se phylloxera osim u 12 vinogradih u dolini Sicciole, takodjer i na brdu malog grada „Isole", 2 sata udaljeno od Pirana prama Trstu. Odkuda je ovamo došla phylloxera takodjer se nezna. Sumnja se ipak, da je ista mogla doći ili kao krilata phylloxera preko brega iz vinogradah piranskih ili je pako donešena s trsom „Arunda Donax", koj se u Istri, gdje luna malo drvi, upotrebljuje u vinogradih mjesto drvenih kolacah. Običaj je naime u Piranu, da jako puno sade ove trstike, te jih prvu i drugu godinu upotrehljuju u vinogradih mjesto koljacah. U trećej godini ili već u drugoj, postane trstika za trs prekratka, onda se poveže u snope, te se prodaje u Isoli i Kopru, gdje se upotrabljuju u vrtljarstvu za pasulj, malone, paradais itd., ili za ogradu vinograda. Kako lahko je moguće, da koja phylloxera jaje izleže na trstiki, koja stoji u sredini medju korenom trsa, te se tako prinese iz jednog vinograda u drugi, i iz jedne okolice u drugu. Moguće je takodjer, da je phylloxera donešena tamo voćem i grožđem, kojega se osobito iz Pirana mnogo svake godine donaša, te se obično omota sa lozovim lišćem, na kojem se lahko može nalaziti krilata phylloxera ili njezina jaja.

Jedno i drugo uzhudjuje sumnju, da je phylloxera moguće na više mjestih u Istri razširena, gdje se danas još ne poznа izvan na trsovih. Prof. Belle, koji je preputovao nekoje vinogradarske predjele Istre, kaže, da nije nazao nigdje dragdje phylloxere, nu ipak nemože za sigurno jamčiti, da je nebi nigdje drugdje bilo, budući mu nije bilo posvuda moguće sve sumljive trse pregledati, niti nije mogao od naroda posvuda saznati, gdje se sumljivi trsovi nalaze, bojeći se, da ne bi jim

Na narod, koj ta dvanajstorica zastupa, imao bi bio porečki sabor sa svim tim veće obzira uzeti, nego li ga je uzeo.

Taj narod morao bi imati u zemaljskom odboru bar jednoga svoga čovjeka, da u njem njegove probitke zastupa.

Morao bi ga imati, al ga nejma.

Predsjedniku odboga, zemaljskomu načelniku dru. Vidulića majka hrvatski govori, al se on hrvatskoga jezika valjda srami!

Prisjednici su svi Talijani.

Dvie stotine tisućah ljudih, Hrvatah sa Slovenci u Istri, nejma medju petérimi članovi zemaljskoga odbora čovjeka, kojega bi srdce za nje kucalo, kojega bi um za nje umovao, kojega bi govor za nje govorio, kojega bi ruke za nje radile!

Toliko u kratko na izbor gosp. Cančiani-a kao prisjednika zemaljskoga odbora, izabranoga iznieđu zastupnikah izvanjskih občinah Istre. I to načelno, jer proti osobi njegovoj ništa nejmamo.

DOPISI.

Iz srednje Istre.

Vječkrat mi Hrvati u Istri iznosimo svoje jade, pa kamoli srieće, kad bi nam se jedared pravednim zahtievom našim zadovoljilo! Al, ne, mili moj brajane, nas, kojih je čelična vjernost na glasu u glavnom gradu pokrajine niti neće razumiju, ili još neće razumjeti, pa sloga prima, cienjena „N. Slogo“, ovo kao prinesak članku u predzadnjem broju glede našeg jezika na sudu. A što, da o našem zemaljskom saboru sudimo i rečemo? U njemu nemamo niti dovoljnog broja poslanikah, koji se iziskuje, za poduprieti samo koj predlog, — a taj broj, po nutrnjem saborskom poslovniku uzhodi, — slušaj pa se čudi, — na četiri osim predlagatelja, — pa tiem reci da nisu „dobro“ zastupane dvie trećine našeg pučanstva! Obazrieš li se pak na ovo zaborsko zasjedanje, koje ove dni bilo i bitisalo, i poviris li dublje u odnosne obielodanjene spise, to te nemože nego srdce zazebsti. Zemaljski bo poglavar zatvarajuć saborsko zasjedanje iztaknu, kako zastupnici svi, bez razlike narodnosti mastoje složno podići ovu pokrajinu u svih njezinih probitcih, — pa i to bi sve dobro bilo, i željeti je, da bi svagda tako bilo, kad bi se uz to svakomu pravicu krojilo. Ali joj, kad je onim, koji imaju škare i sukno u rukuh u ustih med a u srdcu, jed. Nenavodeć bo ovdje ni malo, kolika se graja podigla glede nastavna jezika kod dvih pučkih školah, gdje su kod jedne sgoljni „Hrvati“ dočim kod druge samo njekoje pridošle obitelji talijanski sbore, dosta je znati, da se u VI. sjednici dne 22. pr. m. kazalo, da se stipendije i podpore talijanskim djakom dielilo, samo zato, što jih u pretežno većem broju ima. Ali gosp. Doktore, koj pravdu ljubite, niste li dosad mogao uviditi, da ako i imaju u manjem broju Hrvati ove pokrajine svoje djece po školah, — a moralo bi tako i biti, kad nije bogastvo u njihovih rukuh — da vam je ipak tih veća dužnost, neprisrano, kako se zavjeriste, pomagati i iste, da se i oni samosviesti svoje dovinu, pa im u razmjerju pučanstva dieliti podpore, kad jednake terete s vami nose, a ne njekojih nedbenice lakoničkim načinom riešavati: „Si restituisce non avendo trovato di far, luogo alla domanda“, — dočim se pak obljubljenim, isto uživanje i do popravka drugog reda u napredku pripuščalo! — A da zbilja, kažite slobodno, vi koji ravnate udesi ove pokrajine, kako se može to složiti, *da u sjednici 11 travnja t. g. odlučiste obustaviti stipendij pravniku „Koljevini“ u Zagrebu, jer da oni nauci imaju se smatrati jedinkini „kao da su u izvanjskoj državi“, a u istoj dosadiste inomu podporu u Milanu pod tobožnjom izlikom, de prvi kano u inostranstvu uči, a potanje valjda u svojoj zemlji, — pače blagodarni biaste pri koncu g. 1877 i s onimi, koji učiše u Mljetcih, u Koneljanu, pa dodar i u Napulju.* — Da više se na sve strane i na puna se usta ravnopravnost proglasuje, ali se ipak našoj mladeži nedielе stipendije, ako srieduje škole u Trastavši položaje, pa im se tako neprueža prilike da se u svojem jeziku naobraze. A nije li slav. junti poznata ona austrij. ministerialna naredba — nedavno izdana — koja dozvoljava Dalmatincem i Istranom, da mogu položiti svečilište u Zagrebu te samo položiti drugi izpit u Cislajtanji dapače Ministarstvo je dozvollio, da mogu isti mladići uživati u Zagrebu i cislajtanske državne stipendije! Možda će jednom i na nas red doći!

Erudimini, qui judicatis terram!

Radoljub.

U Rakotolah mjeseca Junija 1880.

U podlistku se priloga „N. Slogi“ br. 11. ove god. čita, da nije u Rakotolah hrvatska sviest još posve pukla.*) Ta vieść u novinah nije dobar utisak učinilla samoljubju i narodnoj ponositosti Rakotolacah. Sudit je, da „Naša Sloga“ nije o Rakotolah dovoljno obviešćena. Ako ovdje nije pukla hrvatska sviest, mogło bi se misliti da još vlada talijanska. Da to nemilo potvrdi odalečim mojim sumješćanom, uzimljem pero, da bolje obaviestim „N. Slogu“ i njezine čitatelje o hrvatskoj sviesti, koja ovdje vlada.

Kod nas Talijana ili Krnjela, hvala Bogu, nema nijednoga. Rakotolci se ne srame svojega porieklа, naime da su Hrvati. Ako bi jim se kakov šarenjak lilio i zato narugati, oni mu tu zloću znaju liepo odvratiti. Kod izborah za carevinsko vieću svi kao jedan čovjek glasuju za narodnu stranku, što je i u ovom listu bilo obielodanjeno. — Njihovo narodno poštenje neda se novcem kupiti, strah jih nepredobiva. Poznato je, koliko je predbrojnikah „N. Sloge“ u Rakotolah, — gdje svaka treća kuća prima i čita te hrvatske novine, — malo je ovde obiteljih, koje je nečitaju. Dapače, imademo kuća od pet—šest stanovnikah, koji ju, izuzam jedne stare, svi čitaju, muzko i žensko. Kad je služba božja, dodješ li u rakotolsku crkvu, to u njoj opaziš veliki broj, osobito mladjarije, ženskih i muzkih, gdje su mirno i pristojno zadubljeni očima u molitvene knjige (dakako hrvatske); tako da se u razmjerju pučanstva niti u gradovih toliko ne čita u crkvi. A, po onom što vidim od djece, rek bi da se ni u školi našoj nedriema.

Dakle, jeli, nijeli ovde pukla hrvatska sviest? — S tim mislim da sam izpunio ovu moju zadaću. — Pozdravite mi Franinu i Jurinu; a ja idjem nešto sena grabit.

Jedan kmet

Iz okolice Poreča — početkom julija 1880.

Ovih je danah na našu veliku žalost bio premešćen odavle tamo na Labinšćinu, prečastni gosp. Ivan Barbalić, kapelan za hrvatski puk porečke plovanije. Za nas jadne je to velik gubitak, jer ne imámo, koj bi nas tješio u našoj velikoj tuzi; sviestnih i narodnim duhom napojenih svećenikah u ovoj okolici nema, a gospodu mjesto da pomažu, to ona tlače, da ti ledja pucaju.

Mi nevoljni Hrvati raztreseni smo po selcih okolo Poreča, glad i nevolja nás muči svakojako, a nije tko bi nam pomogao, koj bi nas tješio i podučavao.

Naš preljubljeni kapelan Barbalić, koj se dosta muke namučio ovih sedam mjesecih, što je med nami boravio, koj nije nikakovog truda poštedio u nagovaranju na dobro i u podučavanju svega što bi nam koristiti moglo, morade nas ostaviti, a Bog dobri znaj, hoće li nam tako brzo poslati drugoga kapelana, da nam bude mogno nadomjestiti taj gubitak.

Nemogu zamučati, a da miloj „N. Slogi“ neodkrijem, barem u koliko mi taj kratak članak dopusta, žalostno naše stanje u ovih stranah; ja mislim da u cielој Istri nije zaspanijega okružja, što je okolica porečka.

Ne imamo da bi jedne škole u hrvatskom jeziku, premda narod ovuda nezna talijanski, nego nešto malo, što natucaju oni, koji su najbližnji Poreču, a i ovi jedino stoga, jer su malone svaki dan u gradu rad jedne ili druge stvari, nu k ovim nepribrajam niti djecu.

Škole obstoje u Fontani, u Vasi, u Žbandaljih i u Baderni, *ali četiri su dakako talijanske, a poluda... od čisto hrvatske djece* izuzamši troje četvero njih, koja su talijanske ob...

Liepe li mi pravednosti! Ali ovu, koja svakomu Hrvatu srdce ... u ovih školah učitelji, svi četiri svećenici, prije nauka *Bogu se moli jeziku hrvatskom*, a podučavanje ... talijanskom jeziku. Sad pomisli ... mila „Slogo“, koliko može takova ... koristiti onoj jadnoj djeci, koja u tudjem jeziku nemože razumjeti učitelja, i kod ... muke stoji ovoga dokle u one gl... zasadi prve početke talijanske kul... Je li to ta pravednost, kojom nas ... daruju naši gospodari?

Za što nisu ovi ljudi pamet... savjestni kako i plovan Bačvanski, ... je rekao da ne prodaje svoga uvjerenja i svoje savjesti za stotinu forintih?

Naš je Barbalić onakov čov... kakovoga si mi želimo. On je žitelj... okolo Poreča često prozborio koju ... školi, razjasnio ljudem, da jedino ... držana u narodnom jeziku, može ... prinesti koristi, te u isto doba izja... da bi on, kad bi mu se škola povjer... i bezplatno podučavao, samo da ... svojemu ljubljenomu sunarodniku pom... i koristiti.

To vam je ljubav istinska, ljud... kršćanska, koja prolazi svoj narod od srdca ljubećega.

Žiteljstvo je njegove rieči, k srdcu primalo, radovalo se na velike, ... nemila kob, koja proganja dobre du... odnese nam dobroga kapelana. Taj ... čovjek svake je nedjele u develoj ... pred podne hrvatski propovjedao u crkvi „Gospe anđelske“ (Madonna degli Angeli) u Poreču, i svagda je crkva dubkom puna bila pobožnih slušaoca, a njegov svećenički trud dao je dobrih plodovah, jer ljudi često dolazahu k izpovjedi.

Njegovo dobro srdce i požrtvovanje pokazalo se je ove prošle zime u dobroj mjeri, kad je ono nemila po astra bolest (bila je to tako zvana meningite) hara u njekojih selih okolo Poreča; naš je Ivan dan i noć hodio sad k jednomu sad k drugomu bolestniku, liješiv jadnike sborom i tvorom, podjeljivajuć najpotrebnijim milostinju u koliko je mogao.

Osobita mu je milina bila djecu nauk kršćanski učiti, pripravljajuć istu na prvu pričest, a u toj veliki sretnu je zamislio misao, što je svojim novcem kruh kupovao i gladnoj ga djeci poslije nauka božjega razdieljivao, svaki dan skoro kroz cielu korizmu. A djeca su u zimi gola i bosonoga rano uranila i čekala već oko šeste ure pred crkvom svoga dobročinitelja.

---

*) Drago nam je, što možemo ovimi redci popraviti, o čem nismo bili dobro obaviešćeni. Ured.

---

bili čitavi vinogradi iskorenjeni, te time odužela i ovogodišnja berba. Ova misao u narodu, koja se je odmah, čim je stigao glas, da se je phylloxera u piranskih vinogradih razmela po Istri, mnoge proosrećuje, da nije moguće posvuda saznati, gdje se kakov zamuljivi vinograd nalazi. Zato opredieliti će se komisari, da u pojedinih vinogradarskih obćinah, obstojeći iz inteligentnijih strukovnjakah, koji će morati gledati sve vinograde, te svake sumljivo mjesto prijaviti centralnoj komisiji, koja će se ustanoviti pod predsjedništvom c. kr. namjestničtva u Trstu.

Sredstva, koja će se u Piranu upotrebiti djelomice za lokaliziranje, djelomice za uništenje phylloxere još nisu opredieljena, te će ih istom komisija, koja se je već sigurno ovih danah sastala, opredieliti. Što se tiče vinograda u dolini „Sicciole“, koji leže u liepoj plodnoj i sasma ravnoj dolini, moguće bude, da se isti riješe sasma pogibelji, te da se phylloxera uništi time, ako se svi vinogradi poplave vodom „Dragonjem“ koja teče dolinom. Ovo sredstvo bi se dalo tim lagje i manjimi troškovi izvesti, budući je proti moru već sada načinjen nasip, koj brani ili zatvara doline proti moru, gdje se nalaze naprave za pravljenje morske soli. Jedno važno pitanje će nastati ovdje, je li neće voda „Dragonja“, koja bude pomiešana morskom, škoditi zemlji i trsu usled presobitnog chlormatrona, koj se nalazi u morskoj vodi, ako će pod istom trajati trs do 40 dana. Drugo pitanje, koja će komisija imati riešiti biti će to, hoće li se vinogradi odmah sada staviti pod vodu, da se time zaprieči izlet roju krilate phylloxere, koja izpuzi iz zemlje obično mjeseca kolovoza, tamo pako sloga toplije klime već mjeseca srpnja, ili pako, da se vinogradi stave pod vodu istom poslje berbe, kao što to obično biva u Francezkoj. Da pregleda dolinu „Sicciole“ radi napelavanja vode, izašao je već od c. kr. namjestničtva graditeljski nadsavjetnik gosp. Ricci iz Trsta, koj je već 26. travnja prispjeo u Piran.

Ovo sredstvo upotrebiti će se moći samo u dolini „Sicciole“, tamo biti će uništenje phylloxere u Isoli, gdje se vinogradi nalaze na briegu. Tamo upotrebit će se jedino sredstvo, koja se je do sada uspješno pokazalo, i to ulivanje ugljičnog sumpora (SC_2) k pojedinom trsu. Ono ulivanje vrši se tri puta svake godine, i to prvi put prije, nego li trs počne tjerati, drugi put prije nego dodje roj phylloxere iz zemlje (mjeseca srpnja ili kolovoza) i treći put poslje berbe. U koliko će ovi pokusi biti uspješni i u koliko praktični za pojedine vinogradare, budući uspjeh za uništenje phylloxere usled ugljičnog sumpora ipak nije posvuda sasma siguran, niti su točno poznati troškovi radnje sa ovim sredstvom. Sigurno neće biti manje od 200 fr. na ral, u koliko nam je poznata množina ugljičnog sumpora, koja se upotrebljuje za ral (400 do 500 klg.) i cieno njegova (100 klg. 45 fr.) Pošto mi je obećao prof. Bolle iz Gorice, koji se u komisiji nalazi, da će me o svem tom izvjestiti, biti će mi moguće o tom u svoje vrieme više progovoriti. Poznato mi je u toliko, da će se u početku činiti razni pokusi u malom, zatim ako uspije u velikom.

Gledeć na veliku pogibelj, koja Hrvatskoj i Slavoniji prieti od phylloxere, neglede na to, da se ista jako dobro širi i množi, te se samo onda može s uspjehom lokalizirati i uništiti, ako se odmah u početku u vinogradu opazi, shodno bi bilo, da vis. kr. zemaljska vlada:

1. Pošalje barem još dva strukovnjaka u zemlje, gdje se phylloxera nalazi n. p. u Ugarsku, da tamo točno prouče znakove, koji se u vinogradih okrajn na trsu i korienu usled toga pojave, i da ovi po svom povratku čim prije pregledaju sve vinograde u Hrvatskoj i Slavoniji, da nije li već phylloxera u Hrvatskoj i Slavoniji gdje je pako narod nepozna.

2. Da ista strogo zabrani uvoz svakoga voća, koj je omotan u lišću grožđja, osobito koje dodje preko Trsta i Rieke.

3. Da se pod predsjedništvom vis. kr. zem. vlade, ustanovi komisija, ko'a bi imala, čim bi se phylloxera, pojavila u kojem vinogradu u Hrvatskoj i Slavoniji zaključiti, koja se imadu sredstva za lokaliziranje ili uništenje iste upotrebiti.

4. Da se naloži svim kr. županijam i podkupanjam to gospodarskim podružnicam, da svatko, koj bi u vinogradu sumljive znakove trsa opazio, odmah prijavi vis. kr. zem. vladi, da se vinogradi preiztraži i shodna sredstva upotrebe.

(*Iz Obzora.*) **Fran Kuralt.**

veće slasti nauzio se je naš ..., kad su rečena djeca prvi put ... k svetoj pričesti (koju je porečki osobno obavio): taj dan ... broj djece imalo na sebi budi ... nadić nove obuće, koju je mi... ruka popa Ivana darovala. Bog ... stostruko.

... mo se da će nam g. Barbalić ... sti, što mu iznašamo na vidjelo ... djela koja, buduć on skroman i ..., nebi nikomu do znanja došla, ..., koji krjepostne i dobre svećenike, poštene i gorljive Hrvate, i iskrene ... prijatelje od srdca ljubimo, nemoguće u tajnosti držati njegova plemenita djela.

Ivane predragi, puk Te ovaj u ... nosi, svi ćemo se Tebe, dokle ... bude, milo spominjati, i u molitvah svojih Tebe preporučivati.

Za trud i požrtvovanje Tvoje, budi ... nas ova javna pohvala, a od Boga plaću on Te pratio u Tvojih koracih. Svetac puk, kojemu si sada pastir.

U ime mnogih štovatelja
Jurinov nećak.

U Cresu 15. julija 1880.

Pomi, ljubljena „Slogo“, i od ovog ... koju novicu, nećeš zamjeriti ako nebude radostna, ta ti isto malo takvih ... Žalostna je kao majčina suzica.

Mi smo imali občinske izbore još u decembru prošloga leta. Naši dobri ... činili su sve, što su mogli, da ... na podestariji. Radi velikih ne... ... rah, koje nisu mogle na-e oblasti ... ako propustiti, bili su uništeni naši ... Brzo moraju biti drugi.

Mnogo toga bi imao pripovjedati, ... su oni uradili u ovih zadnjih nje... ... pak i o tom pisale druge novine ... zato prelazim. Najteže nam bilo ... sriću, kad vlada trščanska i slavna ... u Poreču nije uslišala naše pravedne molbe, da nas reši jednom ... pojavicah, da nam pošalje kakvog komisara, ili da izabere provizorno zastupstvo.

Na vami, braćo pučani stoji! Hoćete da vas za uvjek tuku nemilim bičem, koje vas silnoga stoji? Hoćete da pustiti ... dugo vrati? Pokažite onomu nepozvanomu gostu, da ste vi gospodari ... mu dajte zasluženu plaću.

Vaš grad obiluje naučnici svake ... vrlini poštenjaci, pa pokažite ... onim, koji nisu za vas, nek se ... svojega posla.

Znajte još, da se u njihovoj sredini ... čovjek, koji je htio, da za nje... korist gradite njekakvu cestu na ... račun. — Što se tim sbilo, svi ... dete. Budite na oprezu, vuk dlaku ... ali ćud nikad. — Čuvajte se ga.

Vi Hrvati koji stanujete u selih ... ke na izbor, znajte, da niste samo ... ćete franki (porez); neg da mo... vi kadgod i svoju reći. Kastav, ... ostala mjesta diče se svojim ... skim zastupstvom, radite i vi, da ... mogli ponosom kazati pred ... m: „Naša je valjala, tako je mo...“ Do sgode više.

Pogled po svietu.

U Trstu 30. srpnja 1880.

Na 18. nastupajućeg augusta nj. ... naš cesar Franjo Josip I. doživit ... pedeseti rodjendan. Zato se u ... prostranoj državi pripravljaju svi ... narodi, da taj liepi dan što ljepše ... e zajedno sa svojim carem i ... Sad se čuje, kao da nj. velič. ... u Galiciju, već ako se Poljaci i ... slože, da ga zajedno kao braća ... ju.

Beču su prošlih danah imali velike svečanosti. Dne 15. otvorila ... tnička izložba, a dne 18. i slič... našla se tamo zadruga austrijskih strielacah. Obrtničke su izložbe ozbiljan i duboko u napredak i blagostanje naroda zasjecajuci podhvat, zato im se mora svaki i svagdje naveseliti i naradovati te im poželiti što veći i ljepši uspjeh. Al i streljačka družtva imaju mnogo uzvišeniji cilj nego li je puka zabava, jer narod izvježban u oružju jest u pogibelji prvo i najsigurnije uporište mile domovine; zato smo i mi prije nekolike godine bili baš rado primili u ovaj list kolajuću onda viest o ustrojenju jednog streljačkog družtva za cielo ovo Primorje, no žalibože ona se viest nije obistinila još ni danas. Sa svim tim se nadamo, što nije bilo da će ipak biti, pa da će se do drugog sastanka austrijskih strielacah, naime do tri godine, i primorski strielci nadtiecati u strieljanju sa svojimi sudržavljani. Jedni kažu, da se ljetošnjim streljačkim sastankom htio da okoristi ministar grof Taaffe, a drugi vele, da su to isto namieravali u svoju stranačku svrhu naši zaslieplјeni ustavovierci. Taaffe da je htio da pokaže, kako su složni i jedinstveni svi austrijski narodi; a ustavovierci da dokažu, kako su Niemci uzrujani te nezadovoljni Taaffejevimi tobože novotarijami. Ali da nisu uspieli ni jedan ni drugi, jer su Taaffeu ovaj put izostali svi slavenski strielci, a ustavovierce za volju da se nije nitko od Niemacah tom prigodom javno potužio na Taaffea i njegovu politiku. Zato su bečki židovski novinari uprav biesni, što im nije pošlo za rukom, izazvati iz daleke ruke pripravljenu i toli žudjenu demonstraciju. Nadamo se, ako Taaffe potraje na svom putu, da će se do tri godine još i više jediti, jer će onda siguro i slavenski strielci tu biti.

Dne 15. bijaše izručeno Turskoj skupno službeno pismo evropejskih velevlastih, kojim se izviešćuje o zaključkih berlinske konferencije te ujedno zahtieva, da ustupi grčkoj kraljevini komad svoga grčkog zemljišta zajedno sa Mezovim, Larisom i Janinom. Kako si može svaki misliti, Grci su se požurili, da izjave na tom daru evropejskim velevlastim svoju najvruću zahvalnost. Ali kao da je grčka radost i zahvalnost prenagljena; jer je Turska uprav juče odgovorila te izjavila rečenim velevlastim, da ona nepriznaje berlinskih zaključakah; a rečene velevlasti kao da je nemisle oružjem na to prisiliti. Turska veli, da odbija te zaključke, jer su njimi povriedjeni zaključci berlinskog kongresa, ali s druge strane da je pripravna, sporazumiti se osobno sa Grčkom te ustupiti joj ono i onako, što i kako joj dopušta njezino dostojanstvo i njezina sigurnost. Da se osvete Turskoj radi toga odgovora, velevlasti da će poslati svaka po dva ratna broda pred Carigrad, ali samo da se prosieku, jer niti će uzeti sobom vojske, niti će im biti slobodno, bilo kako, razviti svoju silu, zato, kako svaki vidi, taj toboznji europejski pritisak može Turska i onelnjati, pa i hoće. Ali da će se iz ovoga najzad izleći rat, to je stalno, kako je stalno, da Ruska i Engleska hoće propast Turske, a Njemačka i Austrija da ga radi poznatih uzrokah neće, dočim Italija i Francuska najbrže čekaju, da se u odlučan čas bace na stranu Ruske i Engleske.

Tomu nećeju kao da će prvi povod dati s mi balkanski narodi. Bugari naime i Grci. Bugari će se dići, da uzpreko velevlastim ujedine svoju razkomadanu domovinu, a Grci da kako otmu, što im je od velevlastih dosudjeno. A tko će onda držati Crnogorce i Arbanase, ako su se već dosad opet i opet okrvavili medju sobom, kad će Crnogorci usljed ugovora stojati uz Grke, a Arbanasi uz Turke? A tko neradi samoobrane uz Turke? A tko neradi samoobrane uz Turke? A tko neradi samoobrane

jest mnogo hraniva; isto njihovo mladikovo lišće jest posve ukusno svakom čovjeku, dočim starije jest plemenita krma našoj domaćoj stoci. Sjemenje od rečenih englezkih repali, nabavljaju se u zavodu Bečkom kod gosp. *Eitler-a & Com.*, II. Bezirk, Gärtnergasse N. 32 i jesu od dvih vrste; jedna zvana *Yoolton hybrid* pod brojem 730, a druga *White globe* pod brojem 731 imenika onoga zavoda, kojeg su mi tu skoro udvorno poslali. Ja ovu trgovinu svakom preporučam, jer sam još kao bivši upravitelj gospodarstva i šumarstva u Hrvatskoj o njezinom se poštenju mnogi puti uvjerio. I ciena nije pretjerana.

***

Ja ovaj prijateljski člančić mom dragom seljaku toplo preporučujem na uvaženje, znajuć izkustvom da je repa u gospodarstvu od velike koristi, te bi ju svaki poljodjelac što moguće više sijati morao.

I zbilja bi naš seljak imao što više moguće uzmnažat hraniva, i za se i za svoju domaću stoku. Ima sijat žito svake vrsti, krmu, naročito djetelinu, ima sadit vinograde, masline, i svako voće, krumpire, repe, kupus, rodkve, svake drsti, i svakog mena, ako mu je stalo živit; i ne imat potrebu od drugoga. Ta znate što su današnji *bezdušni trgovci*, kod vas, seljaci moji, stisno nedaća? Oni vam zajmu nečista i tako rekuć novaljala žita, kuruze, prosa, bara, boba, itd. itd., što vam drago, ali za jedan vagan hoće *delije* četiri i više dobitka, kao što već sad mnogi i mnogi kamatari-trgovci u Dalmaciji čine. Toga radi prikričujem vam braćo iz svega grla: da ove godine, uhvajuć se veći dio našeg naroda u obilnu žetvu, valja štedit i ne prodavat priko težke potrebe ni pšenicu, ni kuruz, ni sočivo, itd., već ih držite za drugu godinu; jer za dobrom godinom dodje obično zla, a kad seljak ima žita u hambaru, nema potrebe dužit se u *bezdušna kamatara*, i ne boj se glada.

Još sam ti voljan, miljeni moj seljače, mnogo toga korisna pričati, ali za danas dosta, jer moram za pô ure u krevet, pošto će me *nemilosrdna grozmica* uhititi.

Želeć pak tebi liepa zdravlja, jesam
Tvoj odani pobratim
N. Vežić.

Različite viesti.

Nj. Veličanstvo car i kralj Franjo Josip I. i hrvatski jezik. „Edinost" br. 29. javlja, kako je „njeki trabant" tekao pred c. kr. namjestnikom tršćanskim, vozećim se po Krasu, i preporučivao, da se samo njemački govori. Izvješćuje po „Našoj Slogi", kako je isti gosp. namjestnik odgovarao na hrvatske pozdrave u hrvatskih občinah, i preporučivao talijanski i njemački jezik a nigdje hrvatski. Dodaje dogodjaj, koji bi zavriedio, da se ga zlatnimi slovi tiska. *Kad je naš presvietli car nedavnjić po Istri, došlo je k njemu hrvatsko odaslanstvo (deputacija). Govornika toga odaslanstva naučili su talijanski govor. Kad je počeo svoj govor sa vriemi „Sakra Majesta" i car vidio, da govornik talijanski nezna, pokucao mu je po ramenu i rekao:* **„Po svoje, po svoje goverite!"** — Kod toga veli još „Edinost", da komentara netreba i da „preporučanje talijanskoga jezika podpišu svi irredenti, i njemačkoga avi Schönereri".

Službeni jezik. C. kr. sud u Pazinu tiska oglas za občinu tinjansku talijanskim jezikom. C. kr. sud na Volosku tiska svoje oglase za Brnčiće i Brnase talijanskim jezikom. C. kr. prizivni sud u Trstu tiska svoje oglase za Hoste i Studenu talijanski, za Pasjak, Snšak, Novokračinu njemački. Predsjednik kotarskoga školskoga vieća u Pulju razpisuje službu podučiteljice u Kanfanaru, gdje ima bit učevnim jezikom slavenski, u talijanskom jeziku. To sve u službenom listu za Primorje.

Tu smo. U tršćanskom zastupstvu dogodilo se je pred kratko vrieme nješto vele zanimiva. Kod pozivanja zastupnikah oglasio se je g. Nabergoj sa *tukaj*. Kod glasovanja o stanovitom predmetu, rekao je g. Gorjup *ne*. Obojica dakle rekli su po jednu riec jezikom svojim, jezikom naroda koj ih je izabrao, jezikom pokrajine, jezikom priposnatim u monarhiji, slovenskim. Kako se je pri svem tom uzkomešao Izrael. Na Gorjupov *ne* uzvrpoljili su se njeki članovi u saboru. Ponovilo se je glasovanje. Gorjup odgovara opet *ne*. Vika još veća. Glasovalo se je po treći put. Gorjup: *ne*. U sabornici zavlada takova razjarenost, te se čudimo, što se nije vikalo „propni ga, propni ga". Velika većina zastupnikah, i onih, koji bijahu sdogovorno s vladom izabrani, zapustila je sabornicu protestirajuć proti slovenskomu jeziku. Na to napsala je „Edinost" članak *Tu smo*. Veli, da nezna, kako je c. kr. namjestničtvo grofa Taaffe-ja obavjestilo, boji se ipak, da nije Slovencem ugodno. U toj bojazni podkrepljuje ju „Triest. Zeitung", koja već dulje vremena kaže, kakav vjetar kod zemaljske vlade puše. Na navale te novine i njekih talijanskih odgovara „Edinost": „Slovenci na Tršćanskom stanujemo na svojoj zemlji, koju smo od djedovah i pradjedovah zadobili, sa žulji na rukah obdjelavali, kao svoju drago domovinu uvjek hrabro i junački sebi i svojemu Gospodaru, presvietlomu vladaru branili, ljubav i vjernost svojom krvlju počatili. Mi *smo tu* bili, *smo tu* sada, i hoćemo *tu* ostati još u buduće." — Na svrsi spominje Talijane u Tršćanskoj, neka nebudu proti slovenskim pravicam, jer bi mogli i svoje izgubiti: koj dragomu jamu kopa, sam u nju pada. Kličuć njim još jednom *tu smo*, podaje njim pomirnicu ruku."

Promjeno u tršćansko koparskoj biskupiji. Č. g. Brozovar Josip do sad kapelan u Lanišču ide u istoj službi u Boljunc. Č. g. Urbanac Anton, uprav. župe tinjanske, ide kano kapelan u Plavje, od kud će upravljati i tinjansku župu. — Do dne 15. Augusta je razpisan natječaj za boljunsku plovaniju. — Dne 26. pr. mjes. preminu u Gospodu otac Damjan, kapucin u tršćanskom samostanu. P. U. M.

Dar. Prosv. gosp. dr. Juraj Dobrila tršćanski biskup dao je pripomoć od 50 for. za nabavu zvonovah u Vodicah.

Na muškom učiteljištu za Primorje u Kopru radilo je, kako doznajemo iz „Slov. Naroda", izpit zrelosti 40 mladićah, i to 24 Slovenca, 4 Hrvata i 12 Talijanah. Od tih usposobljeno je i za njemačke škole 10 njih, i to 8 Slovenacah, 1 Hrvat, i Talijan. Svih 40 uživalo je, kako čitamo u „Sloji", točnjem svojih naukah 19000 for. državne podpore. — Mi k tim brojevom samo dodajemo: da se je do prije 5 godinah učitelje za Primorje samo njemački i talijanski odgajalo, te da se je u njih i provedi učiteljah za talijanske i njemačke škole odgojilo; da su u Istri odgojena dosad hrvatski neka **dva** učitelja, i da ima u Primorju **160,000 Hrvatah**, a kakovih **12,000 Njemacah**. Tako se nam Hrvatom u Primorju pravica kroji!

„Slavija", osjeguravajuća banka u Pragu, ima svoj glavni zastup u Ljubljani. Društvo „Slavija" je dobro i solidno te se može občinstvu preporučiti. Ovoga će mjeseca proputovati čitavu Istru glavni zastupnici toga društva te potražiti u pojedinih krajevih zastupnikah a nastojati će da je predujmice utemelje. Društvo je slavensko, pokazalo se već u raznih zgodah sasvim točnim to ga stoga preporučamo svim rodoljubom.

Napredak u kneževini Bugarskoj. Stoprv pred dvie godine postala je ta kneževina. Stoprv pred dvie godine oslobodio se je taj bratimski nam narod turskoga jarma. A već sad napreduje on tako da će u kratko vrieme nadomjestiti ono, što se je na njem zanemarilo. Osobito mnogo radi se na prosvjetnom polju. Narod sam zastupan u svojem saboru zauzimlje se brižno za to. Taj sabor dozvolio je ministarstvu nastave veću svotu nego je ono pitalo. Za nastavu samu ima se potrošiti preko milijuna franakah. Profesori mnogo su bolje plaćeni neg ostali činovnici. Gradi se sgrada gimnazijalna u Sofiji, isto i za žensko učiteljišće u tom gradu. Preuređuje se muško učiteljište u Caribrodu, a ustrnja novo u Silistriji. Za narodnu knjižnicu dozvolio je sabor 30.000 franakah. Za podporu siromašnim pučkim školam, koje moraju občine same uzdržavati, dozvoljeno je 300.000 franakah. — Kako smo mi Hrvati u Istri mnogo 'za Bugare! Pripadnici svih naših občinah plaćaju školske nameto. Nesmažu školske sgrade, nejmaju škole, za koju plaćaju. Njihov novac rabi se za uzdržavanje tobož preteno kultiviranijega i civiliziranijega talijanskoga naroda. Nebi li se ugledalo u Bugarsku pak pomoglo do sazidanja školskih sgradah onim občinam, koje si jih siromašne sagraditi nemogu.

Tók Novacah polag Borse u Trstu

od 16—29. Julija 1880.

Dne	Carobni (zekini)	Napoleoni	Lire stare	Prid stare	Dne	Carobni (zekini)	Napoleoni	Lire stare	Prid stare
16	5.30	9.31	11.77	—	21	5.49	9.33	11.76	—
17	5.30	9.33	11.76	—	23	—	—	—	—
18	—	—	—	—	26	5.51	9.35	11.80	—
19	5.49	9.31	11.74	—	27	5.50	9.36	—	—
20	5.50	9.32	11.74	—	28	5.51	9.15	11.77	—
21	5.49	9.32	11.74	—	29	5.51	9.35	11.77	—
22	5.49	9.33	—	—	—	—	—	—	—
23	5.49	9.33	11.75	—	—	—	—	—	—

Pregled tršćanskoga tržišća.

dne 29 Julija 1880.

		OD kr.	OD nč.	DO for.	DO nč.
Vosak primorski i ugarski	za 100 klg	—	—	120	—
Kafa Portoriko	„	103	—	120	—
S. Domingo	„	78	—	86	—
Rio polag vrsti	„	69	—	80	—
Cukar austrijski	„	33	50	37	—
tučeni	„	33	75	34	25
Cvietje trave buhače (Orisantemo)	„	150	—	165	—
Naranče skrinjice	„	—	—	—	—
Karube puljozke	za 100 klg	3	50	7	25
levantinske	„	—	—	—	—
dalmatinske	„	—	—	—	—
Smokve Kalamata	„	—	—	14	—
puljozke	„	—	—	—	—
Limuni skrinjice	„	9	—	10	—
Bademki ilitl mendule polj.	za 100 klg	95	—	104	—
dalmatinske	„	—	—	—	—
Lešnjaci	„	28	—	34	—
Šljive	„	10	—	24	50
Pšenica ruska	„	11	—	11	95
ugaroka	„	—	—	—	—
galaška	„	—	—	—	—
Kukuruz (turkinja) ruski	„	7	10	—	—
ugarski	„	—	—	—	—
Raž	„	9	25	9	50
Ječam	„	—	—	—	—
Zob ugarska	„	8	—	8	50
arbanaska	„	—	—	—	—
Pasulj (fažol), polag vrsti robe	„	8	—	9	—
Bob	„	—	—	—	—
Loća	„	14	—	14	30
Orlić talijanski	„	19	50	22	50
inglezki (kliajeti)	„	15	25	17	—
Vuna bosanska	„	80	—	100	—
morejska	„	120	—	—	—
arbanaska	„	110	—	115	—
istarska	„	—	—	—	—
Dasko koruške jelovice	„	48	—	92	—
štajerske	„	43	—	72	—
Gredo	„	11	10	13	50
bukovice	„	7	50	12	—
Ulje itali. nižje vrsti	za 100 klg	43	—	45	—
najbolje	„	56	—	70	—
srednje vrsti	„	—	—	41	—
dalmatinsko	„	—	—	43	—
istarsko	„	42	—	—	—
Kameno ulje u barilah	„	12	50	13	—
u kasetah	„	13	—	15	25
Kože strojene zatko	„	165	—	185	—
suho volovje zatko	„	—	—	—	—
dalm., ist. i bos.	„	70	—	90	—
janjeće zatko	za 100 kom.	90	—	100	—
dalmatinske	„	60	—	75	—
kozje	za 1 klg	—	95	—	75
runene slane	„	—	60	—	65
suho	„	—	55	—	70
srebro za 110 komadah, u srebru		28	—	35	—
Bakalar	za 100 klg	20	—	29	—
Sardele i baril	„	16	—	24	—
Vitriol modri	za 100 klg	20	—	27	—
zeleni	„	—	—	—	—
Masto	„	65	—	80	—
Loj dalmatinski i naški	„	33	—	42	—
Sale	„	—	—	—	—
Mast (salo raztopljeno)	„	49	50	—	—
Slanina	„	48	—	54	—
Rakija stolitar (100 litarah)	„	—	—	—	—
Galvidi istarski	za 100 klg	30	—	—	—
Raj naški	„	8	—	—	—
istarski	„	7	—	7	25
Liče od javorike	„	12	—	14	—
Vinske strgotine (Gripola)	„	—	—	—	—
sploh	„	31	—	48	—
Med	„	35	—	—	—
Lumber (jabučice od javorike)	„	12	25	13	—
Pakal baril od 100 klg	„	3	75	9	—
Canje (štrace)	za 100 klg	2	—	18	—
Katram dalmat.	„	14	—	16	—

Častnim crkvenim oskrbničtvom.

Crkvenimi je zakoni naredjeno se u crkvah rabe za službu božju sa koje su jedino iz voska. Pošto se je od nekoliko godinah počelo mjesat vosak, koji ima služiti za pripravljanje crkvenih sviećah, mnogovrstni tuk, po pisani željom, da po crkvenomu zakonu posluži svim crkvenim oskrbničtvom pravimi sviećami iz čista voska, za prosio je ovdješnju sl. nadbiskupsku kuriju, da bi ona blagoizvoljela naručati njegove svieće I. vrsti (I. compimento), koje bi imale služiti za crkvenu porabu. I doista, sl. nadbiskupska kurija primi tu ponudu dekretom od 25. marča t. g. broj 466 ustanovivši po sebnu nadzorničku komisiju, koja će uvjek skrbno paziti, da moje svieće I. vrsti (I. compimento) budu baš iz prava čista voska.

Takove su svieće vriedne svake pohvale, ne samo zato, što su iz čista voska, nego još što mirno i po malo gore, nekaplju i nekidaju se, vlastitosti, radi kojih i bjehu odlikovane u raznih izložbah.

Podpisani providjen je uvjek velikom zalogom takovih sviećah svake veličine i debeljine, a još k tomu i duplirah, uskrsnih i slikanih sviećah svake vrsti. A da bude č. crkvenim oskrbničtvom laglje, podpisani činit će dne svieće, svim onim, koji ga kakvom naredbom počaste, u najbližnju želežničku postaju, poštu, il laku i to bez platno (franko) i prosto svake vozarine uz cienu f. 2.60 kilogram (dakle f. 1.10 funt) plativši račun u vrieme 2 mjeseca, a kašnij m će se isplatam računati 6 po sto god. interesa.

Ako bi tko želio sviećah niže vrsti, lahko ga poslužim onimi II. vrsti, rečenih „sottana" po f. 2.20 kilo, kanoti i bielimi III. vrsti po f. 1.80 kilo istom pogodbom kao odzgor.

Nahodi se kod mene takodjer skladište knjižnih putah u oleografiji pozlaćenimi i rujavimi okviri razne veličine po baš spodobnoj cieni, kanoti i izvrstna tamjana i drugih stvari za crkvenu rabu.

U Gorici (Görz) mjes. oktobra 1879.

Alojzio Bader

sviećar Sjeminarska ulica broj 125.

Oglas.

Javljamo našim čitateljem i ostalomu štov. občinstvu, da smo pomoću „Matice Hrvatske" dali preštampati iz „Naše Sloge"

ISTARSKE NARODNE PJESME HRVATSKE

u posebnu knjigu, koja u maloj osmini iznosi preko 380 stranah. Knjiga se može dobiti kod Odpravničtva ovog lista

po for. 1.

Čist je dobitak namienjen „Našoj Slogi" i „Bratovšćini hrvatskih ljudi u Istri", zato se nadamo, da ćemo ju razprodati u najkraće vrieme.

UREDNIČTVO NAŠE SLOGE.

Tiskovni zakonom odgovoran i odgovorni urednik K. KRISCIAK.

Tisk. SINOVI K. AMATI.

roj 16. U Trstu 17. Augusta 1880. Godina XI.

NAŠA SLOGA

POUČNI, GOSPODARSKI I POLITIČNI LIST.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari“ Nar. Posl.

...dplata s poštarinom stoji 2 for., a seljake samo 1 for. za celu godinu. ...eno 1 for., a seljako 50 novč. za pol godine. Izvan Carevine više poštarina. ... najle najmanje 8 seljakah to su tuljni, da im list šaljemo svim ukupno ...alim zavojem i imenom, davat ćemo za 70 novč. na godinu svakomu. Neroi ... kroz poštarsku *Naznačnicu*. Ime, prezime i najbližu Poštu valja jasno ... Komu List nedodjo na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pis... koje se neplaća nikakva poštarina, napisav izrazu *Reklamacija*. Tko List ... drži, ako je pošten, to ga i plaća.

Izlazi svaki 1. i 16. dan mjeseca.

UREDNIČTVO I ODPRAVNIČTVO nalazo se

Tipografia Figli di C. Amati, via della Zonta, N. 7.

Pisma se šalju platjene poštarine. Vieati, dopisi i drugi spisi štampaju se il u celosti il u izvadku, naime prama svojoj vriednosti i smieru ovoga Lista. Nepodpisani se dopisi neupotrebljuju. Osobna napadanja i čisto sukrompo stvari nenalaze mjesta u ovom Listu. Priobćena se pisma tiskaju po 5 novčićah; il u slučaju opetovanja po što se pogode oglasnik i odpravničtvo. Dopisi se nevraćaju. Uredničtvo i odpravničtvo, osim izvanrednih slučajevah, nedopisuju, nego putem svoje *Zistnice*.

Kako u Bosni?

Sa više stranah smo umoljeni, da ... kažemo, kakovo je stanje u novo... zetih zemljah Bosni i Hercegovini. ...kratkim ovim člančićem zadovoljavamo ... želji.

Nesnosno stanje, ugnjetavanje kr...anah ponukalo Austriju, da posjedne ... dve pokrajine nebi li učinila mir i ... u toj krasnoj zemlji. Poznato je, ... je tamo naš narod prije dolazka ...kah sam gospodario i uživao onu ...lnu zemlju. Kad su prije 400 god. ... osvojili te pokrajine nepreostade ...snu narodu drugo van ili primiti muhamedovu vjeru te pridržati svoje ...nje ili pako postati rajom i to po... svojega brata „poturice“. Onima, ... koji ostaše vjerni Krstovoj vjeri, oduzese sliedbenici muhamedove vjere sve ...anje te moradjahu u težkom znoju ...diti za svojega bega ili agu, da si ...ednu život sebi i svojoj obitelji sahrane. ...ećajem 400 god. pretrpio je naš narod ...ćuvene muke, izručen je bio turskoj ...amovolji. Više puta prodirao je u Europ jadikujući glas onih nevoljnikah, ...al uzalud. Uvjere se, da jim valja ustati ... noge, želeći li se otresti mrzkoga ...arma. Još za ustanka predlagao je ...urskoj tadanji ministar izvanjskih poslah Andrassy njekakve svoje nazore, ...ko da se kršćanom u Bosni i Hercegovini dade njekoliko zemljišta u vlastnost i još druge stvari. Obećavanja ...nogo ali pomoći nebijaše. Napokon ...odje vojska u te pokrajine. Odlamlo ...sanom nadajuć se, da će jednom do ...jega ljudskoga prava doći. Ima tomu ... dve godine, nu kršćani su još ...svjedno rajа svojih begovah i agah. ...boljše zajamčena jim je osobna slo...oda, ali što to, kad ništa svojim nazvati ...ne mogu?! Svi smo bili tvrdo osvjedočeni, da će sada i naša braća dobiti ...omad zemljišta, da će postati neodvisni ljudi, al sada oni kao i prije na ...ovih muhamedanskih begovah i agah, ...apaće sad jim je točnije plaćati *trećinu* ...d svega, inače ide beg na nove bo...ske sudove, pak tako još laglje do ...vojega danka dospije nego li prije. ...muhamedanski živalj uživa veći ugled, ...va što i prije, dapaće sada sasvim ...mo, a zemljištno pitanje uvjek još ...va.

Glavni službeni jezik u Bosni i Hercegovini je *„njemački“*, službene ...vine svaki službeni oglas donašaju ...vjek na prvom mjestu na tom jeziku. ...aše u službi i liepi broj hrvatskih ...ovnikah, ali se jih pomalo odpravilo ...hože jer da šire hrvatsku politiku. ...dit ćemo kako će kultura napredovati ...ztoku sa njemačkim i magjarskim ...zakon. U porabi su ostali dielom i ...ski zakoni i porabe. Više puta se ...adja, da predje koji muhamedanac na ...vansku vjeru, kao vjeru svojih pra...otacah, al tu opet po turskom „šerijatu“ gubi pravo na baštinstvo. To je još sve u kreposti.

Nećemo, da dulje izbrajamo već ćemo jedino priobćiti početak i konac članka tiskana u „Revue des deux Mondes“ pod naslovom „Engleska i Rusija u Istoku“. Napisao ga je čuveni francezki pisac Emil de Laveleye.

Glasi ovako: „Kad je austrijska vojska prelazila Savu predsjednik ugarskoga kabineta g. Tisza — da opravda pred očima Magjarah zauzeće Bosne — izjavi: *„Naš cilj jest stupiti na glavu slavenske zmije“*. Ako u istinu Austrija napredujuć do Novog-Pazara nije imala druge svrhe nego li odieliti Srbiju od Crnegore, zapreći oslobodjenje Macedonije te se protiviti uspjehu slavenske narodnosti na balkanskom poluotoku, onda se može kazati, da je ova politika protuslovna i nerazumna. U siečnju god. 1879 sastao sam se u Rimu kod Minghetti-a sa velikim apostolom južnih Slavenah, biskupom djakovačkim Strosmajerom, koji je bio došao da se spomajerom, koji je bio došao da se sporazumi s vatikanom o preustrojenju katoličkih biskupijah u Bosni. Razlažuć, ovaj veliki muž svoje misli čudnovatom rječitoto ću i govoreć jednako lahko talijanski i francezki, njemački i latinski opazio si onaj goreći njegov patriotizam. „Odlučan sat približuje se po Austriji, govoraše on, i Bog zna, kako bi ja odmah dao za nju život. Ali u svih odlučnih časovih jeli će shvatiti oni muževi, koji upravljaju, svoju misiju? *Ako privole na narodnom razvitku u Bosni, sav Istok okrenut će se prama nam.* Ako ju pako pokušamo iznarodniti na korist Njemacah i Magjarah, mi ćemo brzo bit mrženi više nego li Turci.“

Prema koncu članka veli:

„Za nesreću Austrijanci, kao što se čini, prijaju u svem musulmanom. Oni smatraju slavenski živalj kao neprijatelja koji se ima pobiti, i prem su tamošnji musulmani istoga plemena kao i drugi bošnjaci, bili pravoslavni il katolici, oni jih gledaju pomiriti, jer su na prvom mjestu vladajuća klasa, a drugo bit će tako Austrija bolje viđena od macedonskih Turakah. Govori se, da austrijska uprava zabranjuje — koliko može — porabu narodnoga jezika te da ona kuša germanizirati. Ovi žalostni koraci bili bi istodobno uzaludni i mrzki. Bili bi uzaludni, jer mjesto da uguše narodnu sviest, oni bi ju do fanatizma uzbudili. Mogu ugušiti narodni pokret barbarah, kakvi su Turci, jer oni pustošeć zemlju pretvaraju ju u pustinju gdje mogu vladati. Obrazovana vlada paka čini sve naprotiv. Ova nemože da neprija probudjenju narodnosti. Ova čini red, otvara ceste i željeznice i ustrojava škole. Ovako se zemlja obogaćuje i osvješćuje; kao dječak postajuć mužem upoznaje sama sebe te nekasni prisvojiti si svoja prava. Mjesto da ugusi u Bosni narodnu sviest, ona (civilizirana vlada) će ju učvrstiti te sjediniti u isti svežanj i katolike i grke i musulmane, koji će zaboraviti svoje razdiobe vjerske te se neće sjećati van svojega plemena i poriekla. Već se sada malene oslobodjene države, Rumunjska, Srbija, Bugarsku boje Austrije te ju negledaju liepim okom. Ovo neprijateljstvo će se stoprv onda razprsiti, kad bude ona nastojala na svaki način jamčiti pokrajinam, koje posjeduje privremeno polag berlinskoga ugovora, realnu slobodu i narodni razvitak. Na ovaj način — i samo ovako — ona će steći privrženost cieloga poluotoka. Nemoguće je, da neće svršiti upoznav svoj pravi interes. *Želiti je stoga, da Bosna i Hercegovina ostane konačno sdružena s Dalmacijom i Hrvatskom, s kojimi ona čini pravo jedinstvo s etnografičkoga, geografičkoga i ekonomičkoga gledišta.*“

(Poveći izvadak iz gori napomenute francuzke novine priobćen je na talijanskom jeziku u „Narodnom Listu“ u Zadru br. 60 od 4. kolovoza 1880.)

Predlozi školskoga odbora u porečkom saboru.

Školski odbor učinio je više predlogah u saboru nego li ijedan drugi.

Povirimo malko u te predloge. Škola je napokon na prvom mjestu, koja ima osviestiti naš narod i privadjati ga k blagostanju.

I.

Sistematizirana učiteljska mjesta, glasi jedan, imadu se pregledati, te jih prema zakonu umanjiti, gdje jih je previše, povećati, gdje jih je premalo ili ustanoviti jih, gdje jih nema.

Skrajna je potreba, da se to učini. Kuda Talijani u Istri žive, tamo ima učiteljah dovoljno, gdjegod možda i previše. Gdje su makar i dvie tri obitelji talijanske, tamo je škola — talijanska. Kuda Hrvati stanuju, i gdje se nikako talijanskih školah ustrojiti nemože, tamo ili je premalo učiteljah ili su samo učitelji za nuždu ili nema nikakvih. O tom se može lahko svatko osvjedočiti, koji pozna odnošaje i poviri u zakon (14. maja 1869. §. 11). Broj učiteljah ustanovljuje se po broju učenikah. Ako ima koje, mjesto 40 djece dužne polaziti školu, onda ima ono *pravo* na jednoga učitelja. Ako je ima 80, tad ima pravo na dva učitelja. Ako 120, onda na tri, i u tom razmjeru dalje. — Koliki će Hrvati u Istri uzkliknuti proćilav ovaj zakon! Jedva ćemo pogriešiti, ako rečemo, da nema nijedan hrvatski gradić, nijedno hrvatsko selo toliko učiteljah, koliko bi jih po tom zakonu moralo imati, osim u slučaju da se je u tom gradiću ili selu talijansku školu ustrojilo.

A ipak Hrvati davke za škole plaćaju, isto tako kao i Talijani. Školskoga nameta nije nijedan občinar, nijedna občina oslobodjena, niti ona, kojoj je još škola nepoznata stvar.

Sto se dogadja s hrvatskim novcem, težkom mukom zaslužcnim? *Tim novcem uzdržavaju se talijanske večerazredne pućke škole ili takodjer gradjanske.* „Ščavi“ su još ščavi, robovi, radeći ne za se, nego za druge.

A kako to, da Hrvati školah nemaju? — Svakako. Narod sam nije još posvud dovoljno osvjedočen o koristi i potrebi školah, nemari za nje. To ipak nebi smjelo biti uzrok nestašici školah. Ima i talijanskih mjestah gdje nit roditelji nit njihova djeca za škole nemare, a ipak imaju škole. Zakon zapovjeda školu polaziti. Občinare moralo bi se poticati k ljubavi za školu, za nju jih što milom što silom pridobivati. Nebi se jih imalo različitimi načini odvraćati od škole.

Učitelje ima plaćati pokrajinska oblast većinom od školskoga nameta.

Zgradu i druge potrebštine ima pribaviti občina.

Za zgrade zahtjeva se palače, kuće po svih graditeljnih zakonih sazidane. Stoje mnogo, često toliko, da se občinari troška prestraše, da ga nesmažu, da se ništa neučini. Kad bi bilo moguće takove sgrade graditi, mi nebi imali ništa proti tomu. Učiniti sve moguće, da nam budu djeca čim zdravija, to posve odobravamo. Al napokon valja razlikovati gradske škole od seoskih. Ljudi, koji su zakone o sgradah učinili, za stalno su samo gradove pred očima imali. U gradovih, čim većih tim gore, necist je zrak. Većina djece je siromašna. Stanuju u tamnih sobicah, pod zljebci. Malo kada dodju na čist zrak. Nek jim bude udobno bar u školi. U selih čist je zrak bilo zimi bilo ljeti. Dečki su veće sinovi naravi. Lahko snašaju razne promjene vremena. Vidili smo jednu prizemnu školsku zgradicu, ka njekakvu kovačijicu na samu. Jedna njoj je samo soba i ta vlažna. S djećaci bila je prenatrpana. Školski nadzornik nadzirao je iz vana kroz prozor. Djeca te škole su ipak zdravija nego li djeca ijednoga grada Istre. U takovi zgradici nauče se mnogo, što njim u životu rabi. Da se nedopusti u njoj podučavati, nebi znali ništa. — Nećemo tim reći, da budu sve zgrade takove, i da se ništa nit nigdje na graditeljne nit zdravoslovne zakone neglede. Reći ćemo samo: *da je bolje i tako nego li nikako, i da se ne zahtjeva od občinah zgradah, kakvih nesmažu.* Nek bude nješto prilična. Drugo je grad, drugo je selo.

Nek se prisili občine sagraditi školske zgrade po njihovoj kesi.

Gdje občina absolutno ništa nesmaže ili dovoljno nemože, tamo nek pokrajina svoju učini, kaošto to zakon veli (§. 66. zak. 14. maja 1864.) Neka stogod i država učini prema istomu zakonu.

Kad se to uzradi, kad se točno ustanovi broj djece dužne polaziti školu, onda nek se prema tomu broju sistematiziraju učiteljska mjesta.

Hrvati će pri tom za stalno dobiti. Predlog saborskoga odbora pravo uzev Hrvatom je u prilog. Nenavikli od poreckoga sabora čuti nit vidjti, da štogod dobra za Hrvate kao takove učini, mi u njem nješto nalazimo, što nije u prilog Hrvatom — nikomu draže nego nam, ako se varamo. Našu slutnju podkrepljuju ponjekle rieči: *da se razpoložive sile učiteljske upotrebe onđje, gdje su nuždne.* Hrvatski odgojenih učiteljah nema. Te „razpoložive sile" bili bi Talijani ili Hrvati odgojeni talijanski. Oni bi pak imali u hrvatskih selih, tamo, gdje bi namješteni bili, širiti talijanstvo. —

S predlogom o učiteljskih mjestih, da se umanje, gdje se mogu, a stvore ili povećaju, gdje jih je potreba, suvisi ujekako sa onim, koj glasi: da zemaljski odbor sudjeluje kod iztraživanja potrebe novih školah, da dade svoj glas o učevnom jeziku, *i da pristane na ustanovljenje novih školah samo u medjah proračuna stvorena u saboru.*

Nek slobodno pomaže iztraživati potrebu novih školah, nek dade makar i svoj glas o učevnom jeziku, *ai neka bude posve* nepristran, nek gleda na potrebu bez obzira na narodnost, i nek se drži načela, da se Hrvate podučaje hrvatski, kao što se Talijane podučaje talijanski.

Pošto pako ovuj predlog veli, da se ne prekorači proračuna kod ustrojivanja novih školah, namiče nam se pitanje: ili školski namet zadovoljava za plaćanje učiteljah potrebnih po cieloj pokrajini ili nezadovoljava: ima li u proračunu toliko novacah, koliko je potrebno za sve škole ili ne? Ako je dovoljno novacah, onda ima učiteljah u mjestih, gdje jih po zakonu nebi smjelo biti, ili jih je u njekih veće nego li bi jih imalo biti, a nema jih ili bar ne onoliko, koliko bi jih moralo biti po drugih. Ako to, onda je svakako na štetu Hrvatah, pak bi se moralo talijanskih školah umanjiti, hrvatskih povećati. Učitelje suvišne moralo bi se tada poslati u školu, da se hrvatski nauče; da budu mogli biti u hrvatskih školah učitelji. — Ako dovoljno novacah za sve škole nema, onda je dakako potrebit nješto veći namet ili bi se bar moralo izjednačiti razmjerni broj hrvatskih i talijanski školah. Rad njekoliko novčićah po forinti nesmiju biti bez škole mnogi stanovnici Istre, jer zakon veli, da se svi izobražuju; ili ako imaju njeki ipak biti, moraju biti razmjerno jednako Hrvati i Talijani. —

Predlog, da se *točno ustanovi* broj Hrvatah i Talijanah u mješovitih mjestih te da se, ako ima zakoniti broj hrvatske i taljanske djece, napravi hrvatski i talijanski razdiel, mi usvajamo.

Predpostavlja za stalno i to, da se u hrvatskih mjestih hrvatski u talijanski taljanski podučaje.

Naglasujemo, da treba *točno* ustanoviti taj broj, *nepristrano, da se to izvede bez ikakvoga izravnoga pritiska.*

Negovorimo to iz objesti, nego prisiljeni izkustvom, dapače prisiljeni sa samimi predlozi školskoga saborskoga odbora.

Mjesto, koje nema 40 djece za školu, neuživa prava na učitelja. Mjesto koje ima 40 djece bilo hrvatske bilo talijanske narodnosti ima pravo na jednoga učitelja: u rečenom razmjeru na veće njih. Mjesto, u kojem ima najmanje 20 dječakah za školu hrvatske narodnosti i isto toliko talijanske, ima pravo na dva učitelja, hrvatskoga i talijanskoga; u rečenom razmjeru veće.

U Barbani ima izmedju *429* djece dužne polaziti školu, njih samo *6* talijanskih roditeljah. Na temelju toga je pokrajinko školsko vieće ustanovilo, da bude u Barbani hrvatska škola. Uzanj je pristalo i visoko ministarstvo za nastavu.

Zem. odbor se je protivio. Radi šestorice djece (a zakon jih zahtjeva najmanje 40) hoće ono talijansku školu. **Nije li to skrajna pristranost? Mogu li se Hrvati od takovoga čemu nadati?**

Jer se je odlučila hrvatska škola; za to zahtjeva saborski školski odbor od zemaljskoga odbora, da zajedno s vladom razvidi broj stanovnikah po narodnosti, pak nek se možda odluka o jeziku naukovnom promjeni — nek se možda radi šestorice učenikah, koji i hrvatski znadu, talijanska škola ustroji.

Još bjelodanije pokazao je zemaljski odbor svoju pristranost naprama sv. Petru na Lošinju. Tamo stanuju samo Hrvati. Ustraja se škola. Pokrajinsko školsko vieće hoće, da se hrvatski podučaje. Občinsko poglavarstvo malološinjsko, pod koje sv. Petar spada, i u kojem pašare na talijansku, posredno ili neposredno, Vidulići, Nikolići i slični njim, uložilo je utok na ministarstvo. Minarstvo pristalo je uz zakonitu odluku pokrajinskoga škol. odbora. Zemaljski odbor podigao je tužbu proti tomu kod vrhovnoga suda u Beču. Vrhovni sud držeć se zakona potvrdio je pravednost hrvatske škole. Školski saborski odbor zahtjeva, da se pregleda broj stanovnikah u sv. Petru, pak da se možda uniši ono, što je pravednim pripoznalo školsko vieće, ministarstvo za nastavu i vrhovni sud — da se možda talijanska škola ustroji u sv. Petru, gdje Talijanah nema!

I eto tako prijazne nam oblasti imamo mi Hrvati u pokrajini!

II.

Kako već rekosmo, ako se uzradi po §. 11. zakona 1869., onda će Hrvati, gdje sami stanuju, još mnogo mnogo, učiteljah dobiti.

Osobito pozorno valja ustanoviti broj učenikah po narodnosti u mješovitih mjestih. Tim, što njeki stanovnici u mjestih kažu, da su Talijani, možda nit neznajuć talijanski, oni još Talijani nisu.

Mi znamo, kako i zašto se takovi „Talijani" u Istri stvaraju. Dovoljna je dvojica trojica bogatijih Talijanah, ili potalijančenikah da prikažu mjesto hrvatsko talijanskim. Oni narodu u zlih ljetinah posuduju novac, koj mora nesamo debelimi kamati plaćati, nego i svojim osvjedočenjem. Kako je neuk tako ga i teže ima i imajuć ga, laglje ga prodava. On se i „Talijanom" prikaže, ako to njegov vjerovnik hoće, ako to od njega želi ili ako mu zapovjeda pod pretnjom, da će od njega dug mahom zahtjevati. Takovi bogatiji Talijani ili šarenjaci postaju i občinski zastupnici, savjetnici, glavari, te upravljaju občinom i čine upravljati, kako njim je drago — da uvjek vodu na talijanski mlin vode. Jer su poglavari občinah Talijani, postavši takovimi većinom novcem, moraju biti Talijani i občinari. Ako občine kakova dječaka u školi podupiru, bio on deset put Hrvat, on valja da se talijanski uči.

Občinska poglavarstva tim radje talijanstvo podupiru, što znadu, da će ugoditi zemaljskomu odboru. Taj je nesamo viša oblast nego i uzor za postupak občinskim glavarstvom. Mi znamo za mladića Hrvata, koj se je, svršiv gimnazijalne nauke, morao izdati za Talijana, ako je htjeo dobiti podporu od zemaljskoga odbora. Neznamo kakvu je primjetbu učinio g. Spinčić u saboru, nu iz odgovora Amorosova reć bi da je toj pristranosti zem. odbora prigovorio — pristranosti, koja se sbiva.

Eto zašto valja biti obzirno kod ustanovljivanja naukovnoga jezika u mjestih sa „mješovitim" stanovničtvom.

Valja se osvjedočiti točno i nepristrano, ima li sbilja 40 djece, koje narodnosti, u kojem mjestu, da se za nju škola ustroji.

Kad bi se tako radilo, nebi bilo za stalno nit pokrajinsko školsko vieće odlučilo, da se u Žminju ustroji talijanska i hrvatska škola. Mi vjerujemo, da se je 40 otacah ili skrbnikah oglasilo za talijansku školu. Nu pomisliv, da je Žminj hrvatsko mjestace, i da tu nema nit 40 Talijanah a kamo li 40 talijanske djece, nije se to moglo dogoditi nego znanjem ili pritiskom izravnim ili neizravnim na dotične otce ili skrbnike. Mi smo veliki prijatelji osobne slobode, ali u stanju, u kojem smo u Istri, mi nebi roditeljah pitali, nego bi slušali, kako roditelji govore. Tim bi se upravo mnogomu osobna sloboda očuvala, jer se nebi dalo prilike, da se na pojedince pritisak čini.

Žminj bi morao po pravu imati samo hrvatsku školu.

Evo dva primjera, gdje bi bilo mjesta mješovitim školam.

Oprtlje je talijansko ili potalijančeno. Ljudi iz mjesta imadu pravo na talijansku školu sa jednim, težko sa dvjemi učitelji. Oko Oprtlja stanuju sgoljni Hrvati. I oni imadu pravo na školu, i to hrvatsku, po broju djece sa jednim ili veće učiteljah.

Buzet je talijanski. Tako ima malo stanovnikah, da broj djece za školu jedva 40 dosiže, da može biti dakle u Buzetu talijanska škola samo sa jednim učiteljem. Oko Buzeta stanuju Hrvati, koji imadu pravo na hrvatsku školu, i to najmanje na dva učitelja. Po izpovjedi bivšega tamo ravnatelja, Talijana, dolazi u prvi razred buzetske škole od sto **80 dječakah, koji talijanski neznadu.**

Kod toga jezikovnoga pitanja da rečemo još jednu, obćenitu, koja mnogo na naukovni jezik u pučkih školah upliva.

Naše srednje škole su talijanske ili njemačke. Većina naših činovnikah i kotarskih predstojnikah a i sam poglavar zemlje neznadu hrvatski. Hoće li nas čovjek s njimi govoriti, on mora znati talijanski ili mora imati tumača. Dodje li u občinu, makar politički činovnik, bio viši ili niži, onda je treba da načelnik talijanski znade ili da ga koj drugi zastupa.... Nemora li to i slično na našega čovjeka tako djelovati, da misli, te on bez talijanskoga tišla nemože, te njemu nije sreće? Našćani, hoće li biti sretni, valja da uče talijanski. Kolarski jedan predstojnik, primiv opetovno hrvatske spise od hrvatske občine, reče, da jih on neće primati, *jer jih nerazumije*, i da će toj občini naložiti, da mu njemački ili talijanski piše, kako on razumije — — —!

Sav ustroj, kojim se u pokrajini upravlja, valja promjeniti i s toga, da se zakonu u školskom obziru zadovolji.

Nema se narod učiti jezikom radi činovnikah, nego imadu činovnici jezike znati radi naroda.

Nisu narodi radi činovnikah, već su činovnici radi naroda!

DOPISI.

Iz Trstenika dne 26. Srpnja 1880.

„Sloga" u svomu br. 13. t. god. doniela je jedan članak iz Baške, za koji je hvalevriedna; jer je probudila njekoje, rekav, kamo idu novci za siromahe? eto na 5. i 19. pr. m. vidilo se kako dva otca siromašnih dielc milostinju njekojim po f. 1, a u zimi kad su od glada pogibali nedavahu više od 40 novčića. U sve kako se čuje u ovom mjesecu, odkad se „Sloga" čini čuti, bijaše podieljeno do 60 for. Polag računa od Junte u Baški bijaše poslano for. 427 a. o. za pomoć potrebnim Bratovsetra pruza siromahom na godinu 419 for. 80 n. bez drugih dohodakal Komu su bili predani ovi novci i gdje su? Na to se naslonila i „Sloga" svojim člankom imajući pravo rekav gdje su novci za siromašne opredieljeni? Sad kad nije skrajne potrebe, se silomice dieli — a kad je narod potrebova odgovaralo se siromahom „nemamo novacah". Budnć je „Sloga" rekla, d su njekoji od glada umrli, to se ve prieti svećenikom; nu ovi neće la govoriti, neka dodju pred sud otci si romasi, svećenici i njekoje obitelj tad će se uvjeriti. — Čudnovato je, št njeki Dražanin straši „eh sad će se čim čuti gospodin komesar na sudu, i ja onomu, koji je rekal, da su 4 umrli o glada." Svaki čitaoc znade, da je „Nas Sloga", rekla istinu a i porečka junt nije lagala u svojih računih. Ako bud sud tražio svećenike, javit ćemo „Naše Slogi", neka znade sviet. Baška im mnogo zahvaliti svojemu župniku, koj je mnoge obitelji spasio od ljute nevolje i glada. Bog mu platio.

Karkavac 4. Augusta 1880.

Koliko je pretrpio siromašni ov narod prošle godine radi nerodice, znat mogu samo oni, koji s narodom žive Da veliki broj pučanstva nije od glad pomirao ima se zahvaliti dobrotvorcem koji su narodu sa plemenitimi darov na pomoć došli. Imali smo nadu da ce bar ove godine bit dobra ljetina al nam je 31. prošloga mjeseca svaku nadu uzeo. Oko četvrte poslie podne na rečeni dan spusti se kod nas takova oluja s tučom da je u četvrt sata sav nas trud uništila. Pero nemože opisat nesreću, koja je zatekla siromašni narod Nije dosta, da je tuča sve pobila i trt najmanje za dvie godine uništila, nego je vrhu toga tisuće i tisuće vočakah i ulikah polomila.

Ta silna oluja nije samo Krkavac-Sveti Petar pobila, nego sve na okolo od mora kod Pirana do Brda i najbrže još dalje. Celi predjel izgleda gol, kao u sred zime. Drva, koja sila od 100 konjah nebi bila slomila, leže sada na tlu, kao da ih je koji s nožnicom ostrigao.

Javi dična „Sloga" tu žalost našu svietu, nebi li se još plemenitih srcah našlo, koja bi se ganula, i skočila na pomoć cvilećemu narodu. Bog će nadariti iste — a njihovo dobro djelo ostavit će u ovom dobrom narodu vječnu i sladku uspomenu.*)

Pogled po svietu.

U Trstu 15. kolovoza 1880.

U svoj se Austriji pripravljaju sela i gradovi, da što dostojnije proslave pedeseti rodjendan Nj. Veličanstva. Ako i nisu u svem, u jednom su ipak uvjek složni svi austrijski narodi, u ljubavi naime i odanosti prama Caru i njegovoj prejasnoj kući. No neda se ipak zamučati, da židovski novinari nastoje nagovoriti Niemce, neka se tom prigodom polmire te drže daleko od općeg veselja, da pokažu Caru, kako su tobože ljuto uvriedjeni i nezadovoljni njegovom sadašnjom vladom. A i jesu, jer misle, da im se krivo čini, što već nemogu oni drugim krivo činiti. Ali da se još uvjek nadaju povratku svojih liepih danah, vidi se iz svakog kucaja njihova srdca. Tako su proslih danah njihovi prvaci imali nekak sastanak, na kom

*) Opozorujemo vlasti navlastito političke na ovaj i na sličnu članke želeći da se gdje pravedno na vrieme i exoficio siromašnom narodu u pomoć priskoči bilo dielomičnim odrezanjem poreza ili priečekanjem i odgodjenjem plaćanja istog. Narod pako neka sa svoje strane zamoli vlasti, da budu odaslane komisije za pregledanje učinjene štete.

Opaska Ured.

što su mogli i nemogli proti njegovoj politici, da ju gdje draže i što dublje podkopaju, i na koncu, ako im se nepovrgnuta iz rukuh vlast, da će se bisal unapred više starati za obože pogaženu njemačku nanego li za skupnu državu. Ali mogu Bože većim pravom reći narodi, pa onda kamo ćemo Tu dakle neima druge, nego izjednačimo u pravicah, kao izjednačeni u dužnostih, pak niru i slogi zajedno živimo i jemo, okaniv se zauvjek one pohotnosti, da jedno drugomu rimo i zapoviedamo. Poljaci i kao da su se sporazumjeli, pak zajedno dočekati, u koju svrhu like i neobične priprave. U Češkoj i Moravskoj povodnje su neizmiernu škodu.

vog septembra da će se opet hrvatski sabor. Hrvatski ban grof ić da je pisao Szapary-u ugarskom ministru trgovine, neka ukine obnu školu magjarskog jezika, je bio dao otvoriti u Zagrebu ohu nagodbenog zakona, te uz uvredu svega kolikog hrvatskog. Evala, tako valja, ako je iskreno neka nastoji, da se odstrane povrede uzajamne nagodbe, a la se već nezateže tom vjekovitom bivše vojničke Krajine, ka bude uvjeren, da će ga hrnarod ne samo štovati nego ohožavati, jer mu je srdce isto ruće ne samo kad mrzi, nego i ubi.

od vanjskih dogodjajah jest najniji taj, da su se dne 10. sastali Carevi, naš i njemački. O tom novinari i političari sude, da bio bez važna uzroka, a tim i jih bližnjih il dalnjih posljedicah om kolu svjetske politike. A to se, što su se ondje jedan za našli i kneževi srbski i rumunjski. kako vele, al službeno novinstvrdi, da to nije bio nego puki Nu sa svim tim Slaveni u obće, Rusi nemogu si protumačiti, zi srbski knez u ovo prelomno ime kod cara njemačkoga, kobiela kuća onak daleko od skoga konaka. Što se Austrije se zna, da je sad u dogovoru om, radi trgovačkog ugovora, je Milan mogao i u tom poslu svanuti pred našim Carem. om položaj svjetske politike jest ti, koji je bio i prije petnaest samo što je u toliko zauzlaniji, se sve jasnije vidi, da velevlasti zloka nisu složne nego u riečih, da se sve to dalje razilaze. di, ona se tako zvana skupna tracija proti Turskoj putem ratdovlja izjalovila, jer se i onako ga nego osramotila. Zato da će morati još dugo čekati, dokle se njezine želje. Što se pako tiče ore, Turska da joj rad Božjeg slona dati Ukinj. tê u potrebi se i oružjem na popuštaj prisiliti. obistinilo ni ono, da su pruski i došli u Carigrad, a ni franAtinu. Kod sveg tog posla je našela Grčke, jer je pokreoju vojsku, pa sad troši i trusi, lasti gledaju s kraja. Nego se će Ruska u najgorem slučaju pet sama na obranu balkanskih i, da tobože prisili Tursku u rope na izvedenje berlinskih odV to bi opet značilo ono, što smo ut rekli, naime rat, strašni europej-Predsjednik franceske Republike, v, putovao je proših danah uz prvih narodnih dostojanstvenikah bourg, tê bio svuda najljepše što je svakako znak utvrdjeoblikanske vladavine. Svećenstvu, koje je pozdravljajuć ga zagovaralo crkvu, reče, da je crkva svagdje osobita sila, a naime u Franceskoj, zato da se neima ničesa bojati, samo ako se svećenstvo nebude pačalo u politiku. Tu Grévy zahtieva od svećenstva nešto, što se nigdje, a naime u Republici, nemože od nikoga zahtievati, pa ni od svećenstva; jer svećenici su svagdje, pa i u Republici, državljani kao i odvjetnici, liečnici itd.; tim ne samo da mogu, nego se dapače moraju i oni po duši pačati u politiku, kad o zloj il dobroj politici visi napredak i nazadak skupne domovine, koju su i oni dužni ljubiti i braniti.

LJUBA I MARA.

L. Dobar večer kuma, ste južinala?

M. A san, san, kuma, ma da bite znala, ča mi se je pripetilo.

L. A ča?

M. Neki dan san ostavila samu Maricu doma, pak je došal k njoj susedov Jožičina, pak to su valje razumeli, da joj je to frajar.

L. A nemojte no tega abadat, draga vi, ono je neki tepušina, ono van neće nič dolat, nego samo hodi od oštarije do oštarije, virjatnjo v zubah, klobučić na stran, palčicu v ruke, šetat se i djevojkam namigevat kuda hodi. Pak ča ja bin takovemu mladiću bêer dala, ala pravo nebin.

M. A ja, ma to ni ne istina, nego da to ljudi govore.

L. A ljudi to govore. Ma sada ča ljudi govore, nevalja sve verovat, jer ordo kod nas ča jedan zableje pak pokle ono sve ljudi opetuju.

M Ste ča čula, kuma, govore ča za onu djevojku u Mošćenicah.

L. A san, san, kuma, moj Franičina je bil neki dan u Mošćenicah, pak mi je povedal, da kade god su dva skupa, da za to govore.

M. Ah, da bite znala, kuma, kako ona mahnito i plahe gleda za njim!

L. Ju, ma da on ju neće ni pogledat, govore ljudi.

M. A ja, ča ćete, kuma Luce, sve bi se rado ožendle, al ni za kega, na priliku kad se jedna ženi pak ono druge sve na nju ujerčn i grlo ju gledaju.

L. Ja san čula, kuma, da nekoliko djevojak je hodilo na Brâće frajari iskat.

M. A ja ja, kuma, moj Juričina je bil neki dan u Borsaću, pak mi je povedal, da su dve djevojke pitale, je tu ki bi za oreda šal, a oni, da su jim rekli, da ne!

L. Bog kuma, moran poć doma, jer će mi se krumpir prekuhat.

M. Bog, bog, kuma, pustite se još kada videt.

POZIV

na sastanak hrvatskih djakah iz Istre i Primorja

koji će se obdržavati dne 4. i 5. rujna t. g.

Program jest sliedeći:

Na sastanak hrvatskih djakah iz Istre i Primorja koji će se obdržavati dne 4 i 5 rujna t. g.

1. Subotu dne 4. rujna u 3. sata poslie podne sastanak na kolodvoru Matulje kod Kastva; odatle

2 Željeznicom u Bistre (željez. postaja Trnovo-Dorneg)

3. U večer istog dana deklamatorno-muzikalna zabava sa plesom.

4. Dne 5. rujna o podne povratak na Matulje, odatle pješke na Volovsko, gdje će biti kratak odmor. Iza odmora sliedi

5. Odlazak prieko Opatije i Ike u Lovran, gdje će se obdržavati svečani komers.

Umoljavaju se svi koji kane sastanku prisustvovati, da se čim prije podpisanomu predsjedniku Odbora prijaviti izvole, jer će se isti prama broju prijavljenih pobrinuti za umanjenje željezničkih troškova.

Čist prihod deklamatorno-muzikalne zabave namjenjen je u blagotvornu svrhu.

ZA ODBOR

Fran Dubrović odbor. **M. Mandić** predsjednik.

Izkaz dobrovoljnih prinesakah

za stradajuće u Istri.

Podpisanomu došli su još sliedeći novci za stradajuće Istrane:

55 for. 32 novč. od mnogočastnog g. O. Lava Odrekara iz Amerike (Sv. Petar).

15 for. 94 novč. od g. Jakova Dolenca vikara u Ljubljani.

20 for. od g. Jurja Janca, dekana u Dolini blizu Trsta.

11 for. 80 novč. od Josipa Jerića umir. župnika u Ljubljani.

Sve ove novce je podpisani siromahom već razdielio te se ovim u svoje i u ime siromahah najtoplije zahvaljuje.

Pazin na 30. srpnja 1880.

O. Hugo Noviljan.

kateheta na pučkoj školi u Pazinu.

Knjizevne viesti.

Ob uzgoju djevojakah. Francezki napisao Fénelon nadbiskup Cambrajski. Hrvatski priredio Ivan Širola gradjanski učitelj. Cieni 1 for. Naklada i tisak Rudolfa Dessolbrunnera u Bakru.

„Matica hrvatska" izdala je prošlo god. „Telemaka" na hrvatski pravedenoga od Iv. Fiamina, a prod nami leži opet djelce od istoga slavnoga pisca, kako se imaju djevojke uzgajati. Fénelon bio je odgojitelj kraljevske obitelji, pak je taj učeni muž htio, da u onoj pokvarenoj dobi ulije u srce svojih gojenčetah koje zrnce bolje budućnosti.

A budući je dobar uzgoj djevojakah — budućih majkah — naiglavniji temelj svakomu blagostanju, rodoljublju i sreći, to preporučamo ovo u sgodno doba na hrvatski priredjeno djelce, kojim će se moći svatko okoristiti.

ŠVAŠTA PO NJEŠTO.

Bismark kao novinar. Pariški dopisnik „Timesa" pripovieda: „Nedavno došao je u Berlin jedan Amerikanac, te je taj upravio na kneza Bismarka pismo, sastavljeno od uljudnih izrazah i pisano neulovjebenom ozbiljnošću U tom pismu saobćio je amerikanski putnik knezu, da je došao u Berlin kao zastupnik jednih velikih amerikanskih novinah, koje želi, da mu Bismark bude suradnik. One da stavljaju svoje stupce jednaput u nedjelji na razpolaganje knezu, da pribći u njih kako ga volja kratak ili dug članak. Taj članak, koji bi izašao sa što većim eclatom, razširio bi nazore Bismarkove na sve strane svieta, proizveo najživahnije razpre i kancelaru dao sgodu, da dozna, kako sudi javno mnienje o njegovih nazorih. Kao praktični Amerikanci ponudiše posjednici novinah knezu za svaki članak — za uvjek — makar nesadržavao više od dvadeset redakah, svotu od 2500 dolara, to će reći 130.000 dolara na godinu. Oni izjaviše, da su pripravni unah unapred položiti 260.000 dolara kao odštetu, ako novine protiv ugovoru nebi priobćile knezovog članka. Bismark primiv ovaj čudnovati, ali ozbiljno sastavljeni predlog, nasmijao se ju od srdca i poslao ozbiljan odgovor, u kojem očitova, da mu veliko množtvo poslovah nedopušta, da preuzme još koji posao. Iza toga obrati se k svomu sinu Herbertu, i reče: „E, kako smo bili bedasti; mi bismo mu bili mogli ponuditi jedno troje pismo za polovinu svote." Kažu, da je Amerikanac poslie ovog fiaska kod kneza Bismarka odputovao u Paris, da ondje nadje kojeg glasovitog muža, koji bi ga mogao zamieniti."

Palestina za židove. Iz Londona pišu „Kân. Ztg.": „Palestina za židove — to je medju našimi Izraelićani i njim neprijateljskimi kršćani omiljeli povik, koji bira tim jači, čim više pada moć političkoga vrhovnoga gospodara obećane zemlje. Englezki proporjednik Nugeè, koga ova stvar mnogo zanima, razlagao je 14. tek. mjes. u jednom predavanju osnovu, koju je sastavljena u posljednje vrieme. Englez Oliphant predložio je sultanu osnovu, po kojoj se ponajprije zemlja Gileada i Moaba, koja obuhvaća predjelo židovskih plemenah Gad, Ruben i Manase, imade preobraziti u židovsku naselbinu. Razumije se samo po sebi, da se sultan imade za to naplatiti novcem, i on je, kako je Nugèe očitovao, izjavio se vrlo pohvalno o tom predlogu. Pogovara se, da je i novi vanredni poklisar Englezke u Carigradu, Göschen, prijatelj ovoj osnovi, te se je po tom moći nadati, da će ju on podupirati. Zemlja, na koju je uprto oko. obuhvaća do 1,500,000 englezkih akrah ili 600.000 hektara, te je sada napučena nomadskimi plemeni. Naselbina imala bi ostati pod turskim vrhovnim gospodstvom, ali uz vlastitoga guvernera kao neposrednoga vladara, koji bi, kako se predvidjati dade, bio židov. Na taj način imao bi se židovstvu opet osjegurati čvrst temelj u vlastitoj zemlji i stvoriti sabiralište za razpršeni židovski narod, oko koga se malo po malo mogu utemeljiti nove naselbine. Kupovnina imala bi se namaknuti dobrovoljnimi prinesci rodoljubivih židovah. Na dalje imale bi se graditi dvie željeznice, jedna od Jaffe u Jeruzalem, druga od Jaffe preko Jordana. Kažu da se za ove željezničke gradnje mnogo žanzima sir Moses Montefiore i da je obećao znamenitu novčanu podporu. Za gradnju željeznice u Jaffu turska je vlada već podielila koncesiju uz uvjet, da radnje započmu do budućega sieđnja. Povrh toga kani se graditi brodivi kanal od sredozemnog mora do arabskog zaljeva i crvenog mora. U obće Palestina se imade „utemeljiti" podpuno prama ideam devetnaestog stoljeća, ako se samo nadje dosta židova, koji su pripravni za to doprinieti žrtve i voljni ostaviti svoja sadanja obitališta."

Različite viesti.

Njeg. Veličanstvo naš cesar i kralj Franjo Josip stupa 18. augusta u petdesetu godinu svojega života. Sa osamnajst godinah stupio je na kormilo države te već 32 godine upravlja na blagi način povjerene mu zemlje. Od svih narodah naše prostrane države jednako obljubljen prekorače sada pol vieka u najboljem zdravlju. Svi narodi proslavit će svečano taj dan, svako mjesto pokazat će, kako ljubi svojega vladara i kako mu je odano te se nadamo, da neće i naš narod o tom zaostati. Bog mu dao još toliko godinah proživiti na spas Njemu i narodom!

Promjene u tršćansko-koparskoj biskupiji. M. č. g. Franjo Dovè župnik u Sterni ide u mir: a izpražnjena župa je razpisana do konca Septembra o. god.

Sv. Križma. Presv. Biskup Juraj Dobrila pohodit će i podieliti Sv. Krizmu: dne 26. Augusta u Sv. Križu, 27. u Kontovelu, 28. u Proseku, 29. u Opčini, 30. u Sežani, 31. u Povir u; pak dne 5. Septembra u Sv. Antonu, 6. u Truškah, 7. u Marezgu, 8. u Pomjanu, 9. u Kostaboni, 10. u Šmarjah, napokon dne 12. Septembra u Dolini.

Veleč. gosp. Andrija Sterk župnik u Lovranu imenovan je od cara za kanonika kod prvostolne crkve u Trstu. Radujemo se, da je taj vriedni svećenik zadobio oru čast, ali zabrinut je onaj kraj, no samo što gubi brižljivoga otca nevoljnih već će biti težko naći mu vriedna zamjenika u školskom nadzorništvu, koje je on kao malo tko na najveće zadovoljstvo vršio.

Imenovanja. Gosp. Ivan Karabaić vrativ se ovih danah iz Crnegore, gdje je bio dodieljen službovanju kod c. k. austr. poslanstva, imenovan je koncipistom ovdašnjega namjestničtva. Knez crnogorski Nikola I. odlikovao ga je ordenom IV. klase Danilovoga reda. — Gosp. Josip Glavac dosadanji, učitelj u Karnici, imenovan je učiteljem c. k. škole u gradiškoj kaznioni.

Pâžn nam iz Buzeta, da je ondješna okolica jako oštećena velikom kišom i tučom, koja se je izlieła dne 31. prošloga mjeseca. Njekim kućam odneseni su tako rekuć krovovi. U Cernici srušio se crkveni toranj. Nedaleko od Buzeta njeki bisdni starac, otac obitelji, utekao u kanal izpod ceste, da se silnoj oluji ukloni, al je jadni ostao zagušen izmedju kamenja i zemlje, što je voda sobom tjerala. Njekoji drugi jedva, da se je spasio. Neznamo još pobliže, koliko je postradala

ljetina, ali težko smo zabrinuti videć uvjek pred nama nemili bič. Nadamo se da ćemo biti i pobliže obavješćeni.

Čuje se iz Vodnjana, da su zadnji občinski izbori nezakonito obavljeni. Trgovačka stranka kako ju zovu isti Vodnjanci (jer sastoji iz trgovaca, koji kao veliki prijatelji Porečlijam vode čisto talijansku politiku) ne samo da je kod izbora izbornike terorizirala svakojakom nindrolijom, no je i naše seljake, kako se govorka podmitila bila i f ili 40 novč., vozenjem i hranom na volju. Podmićeni da su bili nekoji iz Biažića, Fumade i Zabronića a dielitelji novca da su njekoje poznate glave iz San Vicenta. Žalimo neizmjerno takove dogadjaje tim više što se naša hrvatska krv upotrebljuje, da se podignu na gospodstvo oni, koji Hrvatom jamu kopaju. Osviestite se hrvatski seljani okolo Vodnjana i nevjernjte ljudem, koji vašeg jezika nijesu i nedajte se od nikoga za nekoliko novčićah kupiti, jer možete znati, da se za dobru svrhu ljudi nekupuju.

Iz Cresa pišu, da su prvih danah ovoga mjeseca občinski izbori obavljeni bili, ali da se je uzprkos prisustva okružnog kapetana toliko nereda i nezakonitosti dogodilo kao nikad. Keršićeva stranka, koja zastupa čisto talijanski princip, dala je svojim pristašem poljodelcem, koje je dielenjem neke komunade k sebi privukla, posebni ulaz u dvoranu gdje su se izbori obavljali.

Osim toga da nespomenemo sve nezakonitosti nije se imenik izbornikah redom čitao nego skokom prebirajuć prije prisutne biratelje Keršićeve stranke.

Jednu moramo još na vidjelo iznieti: Dodje na izbor g. Dr. Giusto Petris da preda glas u ime braće Gaspara Marija i Giacomina Dragozetić, kad tamo bio je već u ime istih malo prije glasovao član komisije kapetan Franjo-Izidoro Petranić sa jednim poslie nestalim punomoćjem. Možete si pomisliti kako je taj dogadjaj morao kosnuti komisiju, koja je brže bolje primila punomoćje i glas gosp. Dra. Petrisa kao valjan.

Izdatelji tog punomoćja tražili su poslie od predsjednika komisije i gosp. kapetana da jim se izruči kriva punomoć g. Petranića al ju nijesu mogli dobiti, jer je valjda uništena bila. Tužba za uništenje izbora predato je već političkoj vlasti, koja će — kako se je nadati, nove izbore odrediti.

Škola u Marčani. Predsjednik kotarskoga školskoga vieća u Pulji razpisuje službu učitelja u Marčani, u kojoj ima biti učevni jezik *talijanski*. Pak da se neradi upravo na to, da se nas potalijanči, da iz nas irredenti postanu! U Marčani živu sgoljni Hrvati.

Stanovništvo u Bosni i Hercegovini. Brojenje stanovništva i stoke u Bosni i Hercegovini obavljeno je lani, a kasnije je izpravljeno i dopunjeno.

Sada je ovako: U 43 grada, 1 predgradje, 31 trgovište i 5054 selah živi u 189,662 kuće 1,158,440 domaćih stanovnikah, i to 607,788 muških a 550,651 ženskih. Muhamedanacah ima 448,613, pravoslav. 496,761, katolikah 209,391, židovah 3126 i koji pripadaju drugim zakonom.

Konjah imade 158,034, 413 mazgah, 2711 magaradi, 761,303 govedah, 775 bivolah, 839,088 ovacah, 522,123 kozah, 330,354 krmakah i 111,149 trnjakah pčelah.

LISTNICA

Gosp. I. A. B. u Barbani. Drage volje bili bi već tiskali, ali nam se nečini dosta jasno. Kod ovakvih stvarih valja paziti na svaku malenkost, točno pobilježiti imena i nazove, jer uredničtvo nemože na sreću popravljati. Ako li želite rukopis natrag, javite nam, da ga onda popunite i razjasnite i štogod više pobiljetite, dobro će nam onda doći. Gledajte, da koliko moguće sve saberete.

PRIPOSLANO.

Slavno Uredničtvo!

U zadnjem ste broju cienjenoga vašega lista priporučili osjeguravajuću banku „Slaviju". U dokaz, da je istinito, što ste rekli o tom jedinom narodnom zavodu, blagoizvolite priobćiti sledeće:

Putujući zastupnik „Slavije", koji je na moju preporuku sabrao u kratko vrieme u Podgradskoj občini 400 njih, koji su se na novo osjegurali bio je takodjer zabilježio u Sabonjah dne *31. pr. m.* mnogo gospodarah, kojih ponude je poprimio glavno zastupničtvo u Ljubljani dne *3. t. m.*

A dne *5. t. m.* buknula vatra u Sabonjah. Dne *11. t. m.* bio je već tu činovnik „Slavije", te pregledav u četvrtak škodu izplatio je polovicu osjeguranih svotah. Ostatke dobiti će do skora. „Slavija" će izplatiti petorici osjeguranih preko f. 1200.

Buduć su se napomenuti pogorelci osjegurali na temelju tromjesečne obligacije, te nisu još ni novčića za osjeguranje platili. Još niti nisu znali, da su njihove ponude primljene, jer nisu još bili dobili knjižicah (pogodbah). A „Slavija" je ipak preuzela škodu i u tako kratko vrieme oštećene odštetila.

To je pošteno, vredno preporuke! Imajuć sada „Slavija" u našoj občini preko 600 članovah to će, na moju ponuku, koju sam joj priobćio kao njezin povjerenik početkom julija, poslati u Podgrad jednu strealjku (spritz).

S odličnim počitanjem

Podgrad 13. augusta 1880.

Franjo Šabec.

Natečaj.

C. k. Namjestničtvo u Trstu razpisalo je dne 10. ovoga mjes. sliedeći natečaj za podporu (štipendij) jednomu siromašnomu učeniku Istre.

Br. 11070 IX.

Početkom prvog tečaja školske godine 1880-81. podielit će se jedan državni štipendij za Istru od godišnjih 84 for.

Na taj štipendij imaju pravo gimnazijalni učenici, koji pripadaju kojoj občini Istre izuzev otoke te se kane svećeničkomu stališu posvetiti.

Molbenice sa priloženimi svjedočbami: krsta, cieplјenih kozicah, siromaštva i zadnjih dvajuh školskih tečajah a k tomu potvrdu oblastih da pripada kojoj občini Istre neka se dostave kroz dotična predpostavljena školska Ravnateljstva Visokomu c. k. Namjestničtvu ili Prečastnomu biskupskomu Ordinarijatu u Trstu do 1. Oktobra 1880.

NOVO SKLADIŠTE

STVARIH ZA CRKVE I POGREBE

U ulici „Via Canale Nro. 7" upravo nasproti riznici sv. Antona novoga otvorila se nedavno trgovina, koju toplo preporučamo mm. gg. župnikom i upraviteljem crkvah, koji potrebuju umjetnih ružah, palmah i sličnih nakitah za oltare uvjeravajuć jih, da će bit zadovoljni. Umjetne ruže izvežene u stoffi izgledju vrlo ukusno i lepo. Što pako najviše zanima, cieni je tako umjerena, da si i najsiromašnije crkve mogu nabaviti. Vlastnik trgovine g. *Aristid Mosca* vrstni i razumni proizvadjatelj gori napomenutih predmetah izvršuje najbrže svaku naručbu ove vrsti djelah, i olakćuje trošak primajuć *plaćanje na obroke i neporišiv cienu.*

Nabavlja sada za svoje skladište i drugu svećanu robu te prima naručbe od mnog. svećenstva, koje bi ga počastilo. Naručite dakle.

Tčk Novacah polag Borse u Trstu

od 1—12. Augusta 1880.

Dne	Carski (srebrni)	Napoleoni	Lire ster.	Prid srebra (agio)	Dne	Carski (srebrni)	Napoleoni	Lire ster.	Prid srebra (agio)
1	—	—	—	—	9	5.49	9.33	11.73	—
2	5.50	9.35	11.76	—	10	5.51	9.33	11.74	—
3	5.50	9.35	11.77	—	11	5.51	9.33	11.74	—
4	5.51	9.35	—	—	12	5.50	9.33	11.74	—
5	5.51	9.34	11.75	—	—	—	—	—	—
6	5.50	9.33	11.74	—	—	—	—	—	—
7	5.50	9.33	11.74	—	—	—	—	—	—
8	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Pregled tršćanskoga tržišća.

dne 12. Augusta 1880.

		OD for.	OD nč.	DO for.	DO nč.
Vosak primorski i ugarski	za 100 klg	103	—	120	—
Kafa Portoriko	„	78	—	86	—
S Domingo	„	70	—	86	—
Rio polag vrsti	„	36	—	37	—
Cukar austrijski	„	33	15	34	—
tučeni	„				
Crieplje trave buhače (Grisantemo)	„	160	—	180	—
Naranče skrinjica	„				
Karube puljezke	za 100 klg	85	50	—	—
levantinske	„			—	—
dalmatinske	„				
Smokve Kalamata	„			14	—
puljezko	„				
Limuni skrinjica	„	7	—	10	—
Bademki ilititi mondule pulj.	za 100 klg	—	—	100	—
dalmatinske	„				
Lešnjaci	„	28	—	31	—
Šljive	„	10	—	24	50
Pšenica ruska	„	11	25	12	—
ugarska	„				
galaška	„				
Kukuruz (turkinja) ruski	„	6	80	—	—
ugarski	„				
Raž	„	9	75	9	50
Ječam	„				
Zob ugarska	„	8	—	8	50
arbanaska	„				
Pasulj (fažoli), polag vrsti robe	„	8	—	9	—
Bob	„				
Leća	„	14	—	14	30
Orlić talijanski	„	19	50	22	50
inglezki (kitajski)	„	15	75	17	—
Vuna bosanska	„	86	—	100	—
morejska	„	120	—	—	—
arbanaska	„	110	—	115	—
istarska	„				
Daske koruško jalovice	„	48	—	92	—
štajorske	„	43	—	72	—
Grede	„	11	10	13	50
bukovice	„	7	50	12	—
Ulje (talij. nižje vrsti	za 100 klg	43	—	45	—
najbolje	„	54	—	70	—
„ srednje vrsti	„				
dalmatinsko	„	41	—	42	—
istarsko	„	42	—	43	—
Kamsno ulje u barilah	„	12	—	13	—
u kasetah	„	13	50	16	—
Kože strojene naške	„	163	—	185	—
suho volorje naške	„			96	—
delm., ist. i bos	„	70	—	100	—
Janjeće naško	za 100 kom.	90	—	75	—
dalmatinske	„	60	—	—	—
kozje	za 1 klg	—	65	—	75
runene slane	„	—	60	—	65
suho	„	—	55	—	10
zečje za 110 komadah, u srebru		28	—	35	—
Bakalar	za 100 klg	22	—	26	—
Sardele i barili	„	12	—	24	—
Vitriol modri	za 100 klg	26	—	27	—
zeleni	„				
Maslo	„	65	—	69	—
Loj dalmatinski i naški	„	40	—	41	—
Salo	„				
Mast (salo raztopljeno)	„	30	50	31	—
Slanina	„	51	—	56	—
Rakija stolitar (100 litarah)	„	—	—	—	—
Galvići istarski	za 100 klg	30	—	—	—
Ruj naški	„	8	—	—	—
„ istarski	„	7	—	7	25
Liske od javorike	„	12	—	14	—
Vinske stirgotine (Gripola)					
sploh	„	31	—	48	—
Med	„	35	—	—	—
Lumber (jabučice od javorike)	„	12	25	13	—
Pakal barli od 100 klg	„	3	75	9	—
Cunje (štrace)	za 100 klg	7	—	18	—
Katram Dalmat.	„	14	—	16	—

Častnim crkvenim oskrbničtvom.

Crkvenimi je zakoni naredjeno, se u crkvah rabe za službu božju sv koje su jedino iz voska. Pošto se p od nekoliko godinah počelo mješati vosak, koji ima služiti za priprav crkvenih sviećah, mnogovrstni luk , je pisani željom, da po crkvenomu zak posluži svim crkvenim oskrbničtv pravimi svićami iz čista voska, prosio je ovdješnju sl. nadbiskupsk kuriju, da bi ona blagoizvoljela nadz rati njegove svieće I. vrsti (I. comp mento), koje bi imale služiti za crkv porabu. I doista, sl. nadbiskupska kur primi tu ponudu dekretom od marča t. g. broj 466 ustanovivši p sebnu nadzorničku komisiju, koja uvjek skrbno paziti, da moje sv I. vrsti (I. compimento) budu baš prava čista voska.

Takove su svieće vriedne sv pohvale, ne samo zato, što su iz čis voska, nego još što mirno i po na gore, nekaplju i nekidaju se, vlastitost radi kojih i bjehu odlikovane u razn izložbah.

Podpisani providjen je uvjek vel kom zalogom takovih svićah sv veličine i debeljine, a još k tomu o plirah, uskrsnih i slikanih svićah sv vrsti. A da budé č. crkvenim oskr ničtvom laglje, podpisani činit će do svie , svim onim, koji ga kakvo naredbom počaste, u najbližnju želez ničku postaju, poštu, il luku i to be platno (franko) i prosto svake vozaru uz cienu f. 2.50 kilogram (dakle f. 1. funt) plativši račun u vrieme 2 mjese cah, a kašnij m će se isplatam račun 6 po sto god. interesa.

Ako bi tko želio svićah niže vr lahko ga poslužim onimi II. vrsti, čenih „sottana" po f. 2.20 kilo, kan i bielimi III. vrsti po f. 1.80 kilo isto pogodbom kao odzgor.

Nahodi se kod mene takodjer skl dište križnih putah u oleografiji pozl ćenimi i rujavimi okviri razne veliči po baš spodobnoj cieni, kanoti i izv stna tamjana i drugih stvari za crkve rabu.

U Gorici (Görz) mjes. oktobra 187

Alojzio Bader

svićar Sjeminarska ulica broj 12

Oglas.

Javljamo našim čitateljem i ostalomu štov. občinstvu, da smo pomoću „Matice Hrvatske" dali preštampati iz „Naše Sloge"

ISTARSKE NARODNE PJESME HRVATSKE

u posebnu knjigu, koja u maloj osmini iznosi preko 380 strauah. Knjiga se može dobiti kod Odpravničtva ovog lista

po for. 1.

Čist je dobitak namienjen „Našoj Slogi" i „Bratovšćini hrvatskih ljudi u Istri", zato se nadamo, da ćemo ju razprodati u najkraće vrieme.

UREDNIČTVO NAŠE SLOGE.

Izdavatelj i odgovorni urednik K. KRISCIAK. Tisk. SINOVI K. AMATI.

Broj 17. U Trstu 1. Septembra 1880. Godina XI.

NAŠA SLOGA

POUČNI, GOSPODARSKI I POLITIČNI LIST.

„Slogom rastu mala stvari, a nesloga sve pokvari" Nar. Posl.

Predplata s poštarinom stoji 2 for., a seljake samo 1 for. za celu godinu, polugodišnje 1 for., a seljake 50 novč. za pol godine. Izvan Carevine više poštarina. Ne uzimlje se najmanje 8 seljakah to su toljni, da im list šaljemo svim skupnu jednim zarojem i imenom, davat ćemo za 70 novč. na godinu svakomu. Novci se šalju kroz poštarsku *Naznačnicu*. Ime, prezime i najbližu Poštu valja jasno napisati. Komu List nedodjo na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu za koje se neplaća nikakva poštarina, napisav izvana *Reklamacija*. Tko List ima i drži, ako je pošten, to ga i plaća.

Izlazi svaki 1. i 16. dan mjeseca.

UREDNIČTVO I ODPRAVNIČTVO nalaze se Tipografia Figli di C. Amati, via della Zonta, N. 7.

Pisma se šalju platjene poštarine. Vlesti, dopisi i drugi spisi štampaju se ili u cielosti ili u izvadku, uzimo prama svojoj vriednosti i smieru ovoga Lista. Nepodpisani se dopisi neupotrebljuju. Osobna napadanja i čisto sukremne stvari nemaiuse mjesta u ovom Listu. Priobćena se pisma tiskaju po 5 novč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 80 novč., a svaki redak surčo 5 novčičah; ili u slučaju opetovanja po što se pogode oglasnik i odpravničtvo. Dopisi se nevraćaju. Uredničtvo i odpravničtvo, ostim izvanrednih slučajevah, nedopisuju, nego putem svoje *Listnice*.

POPIS PUČANSTVA
GODINE 1880.

Godina 1880 bit će od osobite vriednosti po razvoj statističke znanosti i tehnike. Pod konac najme te godine obavit će se malne u svih europejskih državah popis žiteljstva (brojenje pučanstva, popisija) te će podpunošću, uzalanošću i sravnjivošću podatakah nadmašno nadkrilliti sve dosadanje popise. Sve će nastojanje uprave u tom pogledu slabo uspjeti, nenadje li ona u samom narodu izdašne pomoći. Zato valja, da se narod za dobe upozna zvlačem i svrhom popisa, da mu uvidi potrebu i korist, da se popisom neide samo tim, kako će se povisit porez, već što je namienjen upravo dobrobiti državljanah, pa da za to, koliko bude do njega, svojski podupire oblasti obavljajuće popis. Pripravljati za to puk, poučivati ga, kako je popis temeljem sadanjoj upravi, zajednički je zadatak oblastim, crkvi, školi i javnim glasilom. Mi ćemo se danas ograničiti, da progovorimo nešto u obće, u svoje vrieme reći će i koja potanja o tom. Polag zakona od god. 1869. ima se kod nas svake desete godine brojiti pučanstvo i ostale stvari. Pred deset godinah, kad je zakon stvaran, vladali su „ustavjerni" Niemci u Austriji te nisu unesli u taj popis nikakve rubrike o narodnosti, jer su valjda dobro znali, da je jako malo te da po broju pučanstva nemaju pravo zapovjedati drugim austrijskim narodom. Ustrojili posebne zavode za gluhe, nieme, slijepce, za ludje, marvu i ostalo — nu koliko je u Austriji Niemacah, Čehah, Poljakah, Rusinah, Slovenacah, Talijanah, Rusinah i Rumunjah, to nehtjeloše znati slobodoumni Niemci hoteć se, da bi se pokazalo, kako jih je malo. Stoga su valjda pred 10 godinah izostavili rubriku o narodnosti.

Sadanja većina u carevinskom vieću zahtjevala je u zadnjem zasjedanju, da se to popuni a vlada je obrekla, da će učiniti. Pa kako se je tomu zadovoljilo? Još i sadanja vlada nema odvažnosti, da reče hobu bob a popu pop, već imajuć odviše obzira na Niemce izdala je naredbu, a mi valja da pazimo, da nas nezavedu.

Vlada nije htjela uzeti u novu rubriku rieč „narodnost", nego je naredbom od 6. aug. 1880 tu umetnula njemačku rieč „Umgangssprache" t. j. *jezik, kojim obćiš, koji obično govoriš*. Pod tim skriva se narodnost. To će rodoljubi i prijatelji puka dobro uvažili te neukoga podučiti, da svaki naše krvi upiše u tu rubriku „hrvatski jezik." Ondje pako gdje obitavaju Slovenci „slovenski jezik".

Budući su većinom naše škole njemačke ili talijanske, budući je talijanski jezik u uredih u porabi, to će ga koji nas čovjek više govoriti nego li svoj materinji hrvatski jezik, ali tim nije još Talijan, pa zato kad dodje dan, neka svaki zapiše svoj materinji jezik.

Paziti ćemo morat, da se bude strogo onako radilo, kako zahtjeva zakon te da nebudu dotičnici, kojim bude povjereno to djelo popisivanja, pristrani. Po jeziku će se ovaj put zaključivati na pojedinu narodnost. Upravnim oblastim bit će ponajviše nastojati, da se proglas narodu što više razširi, da dopre do svakoga najmanjega mjesta, da narod i sbilja dozna, što mu se u njem razkaže. Uz to poslužit će se one svakom sgodom, da narod i same poduče, zašto će mu doći toliki brojitelji u pohode i kako mu valja olahkoliti njihovu zadaću. Neka oblast u tom pogledu neodbije pomoći svećenstva. Ovo živi medju narodom, poznaje njegovo povjerenje. Njegove rieči, njegovi savjeti najviše će se dojmiti naroda. A da će se svećenstvo svigdje rado odazvati zamolbi vlade te shorom i tvorom promicati proredbu popisa, o tom neće podvojiti nitko, tko znade, kako se ono većim dielom u nas odlikuje svojim rodoljubljem, kako je ono važnim faktorom tvarnoga i duševnoga napredka našega naroda. Budite pripravni.

Predlozi školskoga odbora u porečkom saboru.

III.

Pristajemo posve uz predlog, da se već jednom školske stvari urede *prema postojećim zakonom*.

Kakovo bi to uredjenje biti moralo, rekosmo. Pristajemo uz predlog, da budu školski praznici mjeseca septembra i oktobra. Drugo je bud gornja bud donja Austrija, a drugo Istra. Ne prilježe jedan klobuk svakoj glavi.

Pristajemo uz prošnju, da se u jednom talijanskom *gradu* carstva ustroji pravni fakultet sa učevnim jezikom talijanskim. Drugo nam, što se pita u jednom talijanskom gradu, a ne u jednoj talijanskoj pokrajini, kaošto se je to prije činilo. Tim fakultetom pružila bi se prilika odgoju činovnikah, koji bi talijanski znali. Kod toga predloga imao bi se bio učiniti drugi predlog, kako da se odgoju činovnikah, koji bi hrvatski znali. Nebi trebalo državi potrošiti ni novčića. Imala se je podastrieti prošnja, da mogu hrvatski mladići Istre polaziti sveučilište u Zagrebu bez ikakvoga omedjašenja. Uz ta dva predloga pristojao bi bio treći: da se Hrvati u srednjih školah hrvatski, Talijani talijanski odgajaju, a da se dade prvim prilika naučiti se talijanski, drugim hrvatski. To je takova nuždna kod svih onih, koji će u Istri kakvu javnu službu obnašati, da ju mladji Talijani, izučivši više nauke uvidjaju, i da sami vele, da nema skoro službe, gdje hrvatskoga nebi znati morali i da su zabrinuti za svoju budućnost.

Nek ima zemljski odbor kod predlaganja za učiteljska mjesta ono pravo, koje ga po zakonu ide, samo nek bude nepristran.

Zakon takodjer ustanovljuje, da se svaku odluku kod kotarskih školskih oblastih skupno u vieću razpravi; nek se zakon vrši. Ako se komu članu vieća štogod nepravedno čini, nek dade svoj posebni glas.

Predlog, da se za svaki politički kotar imenuje posebni školski nadzornik, temelji se takodjer na zakonu. Taj predlog naperen proti jednomu slučaju u pokrajini, proti tomu najme, da je jedna osoba školskim nadzornikom u kotaru puljskom i pazinskom. Proti toj osobi naperen je možda i koji drugi predlog saborskoga školskoga odbora. Ta osoba Talijane peče s nečega drugoga, nego što s njimi u isti cug nepuše, i što se je za njega počela odstranjivati nezakonitost imenito obzirom na naukovni jezik u školah tijeh dvajuh kotarah. Mi mislimo, da nije tolik grieh,

PODLISTAK.

PHYLLOXERA VASTATRIX
(TRSNI UŠENAC.*)

Kada vojnik na vojnu krene, znade za pogibeljim u susret ide; zna da mu neprijatelj o glavi radi, koju si samo onda sačuvati može, ako svoju pušku naviek prigotovu drži te gleda sveudilj odkud mu neprijatelj prieti. Tako je sada i nama; i u našu milu domovinu provalio neprijatelj, koji može veliku štetu nanjeti, ali mnogoga prosjački štap baciti. Žalibože tog neprijatelja ne možeš ni puškom ni sabljom obaliti: nedemo li na pogibelj pripravni, poći će po svoj prilici za rukom toga neprijatelja izbiti ili za bar dobro dugo odbijati. Ime toga neprijatelja mnogi već čuše, ga zovu phylloxera vastatrix, Hrvati ušenac. Pa zašto ne možeš toga neprijatelja oružjem uništiti? Jerbo je tako malen, da jedva vidiš; zdravo oštro oko može ga tek opaziti. — Posve razvijeni ušenac malko je veći od tri četvrtine milimetra, dakle mnogo manji od pčenke, a evo ću vam pripovjedat koliko je već štete ta maljušna životinjica nanesla. Naravopisci ubrajaju je ko i hrušta, leptira, medju zarezniko ili kukce.

Upravo je minulo 11 godinah što su u Francezkoj opazili u vinogradih grada Avignona, kako mnogo loze pogibaju, a neopazili na nikakve boli, dok prirodopisac Plachon neopazi trsnoga ušenca na žilju trsa.

U cieloj Francezkoj ima 5.154.400 četvrt*) vinogradah. Od tih bijahu pred dvie godine već 979.000 četvrti od phillovere uništenih a 1,241.000 čet. takmutih; dakle skoro polovica. Sada, koliki je to udarac po narod, koji se lih lozom hrani!

Da vam još nešto ob opustošivanju toga kukca primjetim. U jednom francezkom okrugu**) davala bi prije loza 4 do 500.000 hektolitarah vina; godine 1876. dala je samo 49.000 hektolit., dakle jedva deseti dio.

Ti ušenac razprostire se vrlo brzo. Tako su u jednom drugom francezkom okrugu***) 430 občinah, koje so lozom bave. Tih občinah napao je do konca godine 1873. trsni ušenac 97 občinah; godine 1874. već 142 občine; 1875 197 a 1876. 268 občinah. Kako rekoh: u Francezkoj se najprije pojavio taj ušenac te joj je do danas i najveće štete nanjeo.

Pitat će svaki, kako je moguće da tako mala životinja manje od pčenkine glavice pohara veliko vinograde? Kroz povećalo liepo vidiš phylloxeru: a tomu ti je dobro i onakvo staklo, koje no povećava predmet pet šest putih. Priradopisci promatraju je preko povećavajućeg stakla, koji se zove mikroskop, a koje tu životinju mnogo puti poveća.

Zarezuik je taj okrugiast; vidiš ko da mu je tielo od 12 kolobarićah sastavljeno, na kojih su male pjege ko bradavice; ima ti nogah, a na ovih opet po dvie bradavičice, kojimi se na trsu uhvati; na glavi opaziš mu dvie velike crvenkaste oči i dva ćutila. Boje je tamno žute. Drukav živo taj kukac na žilah trsa.

Svaki znade, da se trs ako će živjeti, rasti i roditi, i hraniti mora kao i čovjek. Čovjek ima svoja usta; trs pako na svojih žilah posve tanke, ko konac okrugljasta vlakanca koji usisavaju iz zemlje sok a taj onda prelazi u čokot (panj) i lišće, da može uspjevati. U takva vlakanca ili žilice odje trsni ušenac, i prihvati se onimi bradavicami što su mu na nogah, bocka svojimi odugimi štetinjastimi bodljikami (sakrivenimi u kljunašcu) i sisa ono što sam trs treba. Nu to nije dosta: ušenac uništuje i žilje tako, da nemože postle ni hrane iz zemlje primati. — Na žilici ho gdje ušenac uhode, nabrekne, a u kasnom ljetu, kad već trsu sok ne vrije usahne takva žilica i odpadne, i tako trsu nestane onoga što mu hranu nabavlja.

Dakako čudno je, što tako mala životinja tako bosti može, a bit će vam još čudnovatije kad vam rečem, da su mu ta bodala, skrivena u kljuno, 60 put tanja od ljudskoga vlasa; ali je i žilica ona što ima iz zemlje sok sisati, nježna i slaba, te ju može lasno probosti ko što uhode i buha i stjenica debelu čovječju kožu.

Razumje se, da jedan jedini ušenac živući na žilju trsa, nebi mogao štete počiniti; trs je bo dosta jak, da potjera i druge žilice kad izgubi jednu pa i više njih, pa tako bi mogo jedan trsni ušenac i hiljadu godinah na jednom trsu sisati, a da mu se nebi ni poznalo. Ali poslovica veli: i dva loša ubiše Miloša.

Ušenac je jedva 20 dana star a već izleže 30 do 40 a kadkada i mnogo više jajah, u četvrt sata 5 do 6. Jaja su dugoljasta i nakon 8 dana — a za topla vremena i prije — izadju mladi; iz početka su maleni, ko sumpor žuti, trčkaju nemirno nekoliko vremena amo tamo, ali u brzo priljepe se na koju žilicu, tu rastu, tri put kožicu mienjaju i za 20 danah narastu veliki koše jim bila mater, i sad počnu jaja nesti. I tako biva napried čitavo ljeto; 5 do 6 puti letu, a svaki, koji ima malo vremena, može lahko izračunati, da od jedne phylloxere izleže se de

*) Neporotjni nam glasi dolaze i iz Hrvatske, da se je u nekojih krajevih opazio taj pogubni ljud može vinorodne krajeve sasvim uništiti te skamo opet nještu o tom ušencu kako o tom dr. Staub piše.

*) 288 000 hektarah
**) Departement Vaucluse
***) Dept. Gironde

ako je jedna osoba nadzornikom u školah dvajuh kotarah, samo, ako može savjestno obavljati službu u obih. Tu bi bio na mjestu predlog, da se zakon promieni, koj hoće za svaki kotar nadzornika. — Sam razum nam kaže, da mora školski nadzornik poznati one jezike, kojim se podučaje u školah njegova područja. Školski nadzornik kotara puljskoga i pazinskoga nije doista usposobljen nit u hrvatskom nit u talijanskom jeziku, al ova toliko pozna, da škole nadzirati može. I ovdje neka vidi naše občinstvo postupak porečkoga sabora. Mi poznamo bivšega školskoga nadzornika Baricha, koj u hrvatskom jeziku „zakonito usposobljen“ nije bio. Mi poznamo bivšega školskoga nadzornika Nikolića, koj u hrvatskom jeziku „zakonito usposobljen“ nije bio, dapače koji je, premda rodjen Hrvat, talijanski jezik Hrvatom narivavao.“ Mi poznamo još i sad službujućega nadzornika Prodomo, koj u hrvatskom jeziku „zakonito usposobljen“ nije bio, dapače, o kojem smo čuli, da ga je učitelj hrvatske škole iz školske sobe nekako neugodno izpratio radi njegove prevelike revnosti za talijanstvo. Svi ti bili su, odnosno jesu, u službi imajuć nadzirati i hrvatske škole — a ipak nije došlo nijednomu članu visokoga sabora porečkoga na um, da od njih zahtjeva zakonito usposobljenje u hrvatskom jeziku, dapače nije se nit za to marilo, da li hrvatski znadu ili ne, i da li svoju službu vrše ili za talijanstvo revnuju.

Nam u ostalom nije nit malo žao, što je školski odbor taj predlog učinio. Tako će se bar obstojavše i još obstojeće zlo ukinuti, te neće već biti školski nadzornici ljudi, koji hrvatski neznadu ili koji ga posve preziru. Hrvate i Talijane jednako ljubeći, hrvatski i talijanski jezik poznajući, po mogućnosti u hrvatskom i talijanskom jeziku usposobljeni imadu biti školski nadzornici u Istri. —

Znatiželjni smo za razpravu, koja se je živahno razprela izmedju gg. Spinčića, Amorosa, Strka, Babudera, Sbisà-a, Boccalari-a, i vladina povjerenika o kulturi obijuh narodnostih u Istri. Mogli bi o tom već sada koju reći, al pripustamo za onda, kad budemo točan izvještaj imali, da budemo tim točnije i odgovoriti mogli.

Dotle da si zdrav mili nam hrvatski narode po Istri!

VODA.

Voda je jedan najnužnijih elemenatah za čovječanstvo. Gdje ima vode tu ima svake blagodati božje; tu ima liepih livadah, šumah: svako bilje raste prelieno: kraj vode grade se sela i gradovi i svakojake tabrike. U Istri žalibože nemožemo se hvaliti obilnošću vode.

U Istri pada kroz godinu dosta vode, ali nemože ostati na površju zemlje, gdje bi ju mogao narod upotrebiti, već se brzo procieđi u dubljinu kroz ono množtvo šupljinah, izdušinah, pećinah, ponorah, kojih ima posvuda u velikom broju.

Voda dakle procieduje kroz zemlju, dok dodje na takovo kamenje koje ne propušća te stoji tamo sakupljena ili se kroz podzemne žile dalje prelieva dok izadje na vidjelo il na zemlji ili u moru. Odtuda dolazi iakodjer ono množtvo vrutakah ili vrelah, koji se u moru i na obali od Rieke prama Voloskom, Iki, Lovranu itd. kao i na drugoj obali od Pulja napried do Kopra na veliko čudo onih, koji taj pojav ne razume, opažaju.

Istih pojavah ima i na otocih.

Vode ima u našoj zemlji, kako rekosmo, dosta, al ona leži prilično duboko te većinom izvira na dnu mora. Stanovnici na obali imali bi upotriebit izvore u moru za zadovoljit barem svakidanjim potrebam za pučanstvo i marvu. A pučanstvo unutrašnjosti imalo bi se pomoći kopajuć duboko studence, jer u dubljih slojevih ima za stalno vode. Svakako valja, da ljudi idu k vodi te da ju traže jer voda neće se k njima potruditi.

Svrhom, da prouči našu zemlju sa hidrografičkog gledišta bavi se sada u doljnoj Istri i to u Puljskom kotaru *radarski Savjetnik Wolf* poslan od samoga Ministarstva nakanom, da bi se po njegovih naputcih vremenom doskočilo oskudici vode u svakoj obćini Istre. Mi pozdravljamo velikim veseljem rad rečenog g. Savjetnika te si dopuštamo izraziti želju i nadu na dobar uspjeh, nam na materijalnu korist a njemu na čast i zahvalnost od ovog biednog naroda.

Ovom prigodom molimo prijatelje naše iz svih obćinah Istre da se u vlastitu korist obrate na političke oblasti molbom da g. savjetnik Wolf ne izpusti pohoditi ni najmanje selce. Istodobno preporučamo svim, da se rečenom gospodinu čim bolje susretne i svaku najmanju žilu vode pokaže, jer će njegov rad biti tako okrunjen stalnijim uspjehom.

Čuli smo, da će isti gospodin pohoditi sada obalu voloskog kotara, odkud će obaći i obale otokah Krka, Cresa i Lošinja.

Krajina i pazar sa Riekom.

Još su nam u pameti rieči, kojimi je većina sabora, kad je nagodbu sklapala, spojitbu Krajine zajamčivala.

Bilo tuj uvjeravanja svake ruke, bilo visokih i ministra Tisze izjavah, a sve se slagalo u tom: samo nek Hrvati sklope nagodbu i dobiti će Krajinu.

Nagodba je sklopljena i po „saboru“ zagrebačkom primljena onako, kako su nagodbena braća htjela, i sad se je pravedno očekivalo, da se obećanja izpune.

Nu tumač kluba narodnjakah i vlade novoga bana poče dipliti: Krajina će se spojiti u upravi, na svoje zastupstvo u „saboru“ morati će njeko — prem dugo vreme — čekati, jer treba za nju najprije ugovoriti prinosbenu svotu, treba ugovoriti za nju posebnu nagodbu i broj njezinih zastupnikah, pa onda stvoriti izborni red i tada istom moći će „vazda vjerna Krajina“ postati dionikom austromagjarskog ustava.

Dapače moglo se je čuti, da ban već ima u džepu dekret, koji ga imenuje komesarom za Krajinu.

Hrvati su o tom svoju rekli i to tim se više obistinjuje, čim narodnjaci a i ban nepokazuju ničim, da bi u pitanju Krajine udarili pravcem koji dolikuje državnomu pravu, te dostojanstvu i ugledu kraljevine Hrvatske dapače, koli ban i njegova vlada, toli narodnjaci mirno šute na one vjesti, koje se o tom pitanju u stranih, inače i u Hrvatskoj dosta čitanih glasilih raznašaju, i koje, jer s nijedne strane neoprovrgnute, daju nam dokaz da se sa pitanjem Krajine čitav pazar otvorio med vladom bana i ministra predsjednika Tisze.

Hrvati su o tom imali prilike reći svoju te iztaći, da je ne samo nedostojno po narod nego li da je najveća uvreda za sam narod hrvatski i pomisliti o prepornosti pitanja grada Rieke i Krajine te ta dva pitanja dovadjati u takovu suvisiost, da jedno od drugog ovisi.

Koli Krajina toli grad Rieka svojina su kraljevine Hrvatske. Prepornimi načiniti ta pitanja mogli su samo zastupnici, koji su priznav zajedničke interese, te sklapajuć ovako nesretne nagodbe, prava kraljevine Hrvatske pustili, a iz nje stvorili županiju Ugarske.

Priznajemo da jim odavna zubi rastu na taj hrvatski grad na meru, znamo, da su milione potrošili, da pučanstvo Rieke za se dobiju, znamo da i danas podržaju kliku i tajne hodkare, nebili jim došlo za rukom i dalje u Primorje segnuti, znamo da bi si tiem g. Tisza propali popularitet spasio; nada su se Magjari drznuli ovako odlučno i na ovakav način tražiti Rieku, to pokazuje koliko vriedi izpjevana slava novoga bana!

U svoje vrieme reklo se je: da je nagodba primljena, zahvaliti je samo novom banu. Nisu mu svi na toj slavi zavidjali, jer su slutili, što će doći.

Nitko se nije usudio takova šta reći javno novomu banu, a evo to doživi on od onih, koji u njem nalaze stalno jamstvo i za spojitbu Krajine.

Kakovo je to jamstvo, najbolje pokazaše oni, koji ga okružuju, te su mu tumačem osnovah i djelah, a još je jasnijim dokazom zahtjev Magjarah pogledom na Rieku.

Barun Rauch nije se usudio izreći Rieku Magjarom, a niti Magjari neusudiše se pitati ju načinom kao sada. Onda stvoriše provizorij, koj po njihovih vlastitih zakonih i danas postoji.

I gle u svoje doba vlada Mažuranićbana neusudi se ni podići glasa porad Rieke, što više, u provizorij poćeše Magjari samovlastno uvadjati ono, što bi samo dozvolom grada Rieke i hrvatske vlade učinit smjeli.

Sada odkako Hrvatska dobi za bana i opet kavalira, grofa Pejačevića, evo ih gdje pitaju, da se Hrvati odreknu Rieke, ako hoće dobiti Krajinu.

Što će vlada zagrebačka učiniti, hoće li to pitanje muče riešiti ili će ga „saboru“ zagrebačkomu na pretres donieti, mi neznamo; nu to znamo, da ovoj korak Magjarah najljepšim je dokazom koliko vriedi za nje nagodba, koliko sva njihova obećanja.

Hrvati zahtjevaju da se provizorij grada Rieke dokine, i Rieka kraljevina Hrvatskoj pređa, Krajina kako se dolikuje utjelovi, te traže da se uzpostavi cjelokupnost, integritet kraljevine Hrvatske onako, kako ju to ide po priznatom njenom državnom pravu.

Hoće li drzoviti postupak Magjarah sklonuti zastupnike, da i oni krenu na stazu pravde, to se nezna, *nu dok oni priznaju zajedničke interese i stvaraju ovake nagodbe; dok oni nagodbu zovu srećom po Hrvatsku; dok oni timi čini krše sami najvećije stečevine naših pradjedovah: državno hrvatsko pravo —, te se pri tom još iskrenimi prikazuju; dok ban hrvatski nije no puki činovnik magjarskoga ministra, a vlada zagrebačka, u mjesto vlade naroda i po narodu vlada nagodbe i preko nagodbe dođe se Hrvati od njih nikakvu dobru nenadaju, te se ograđuju i uzimaju unapred u zaštitu prava hrvatske kraljevine protivnom što budu na teretju svoje nagodbe i u okviru te nagodbe u pitanju Krajine i grada Rieke odlučiti.*

---

jeseni milijuni. Izpuknuć li takvu bolestan čilo iz zemlje, to ti puna učenacah. Opazit ćeš to već i prostim okom. A što je posliedica? Da trs napokon izgubi sve svoje lanje čilce, i izgleda ko ogoljan.

Ima I drugih zarezalkah koji se tako brzo razpleduju ko trsni učenac, i da ne bi bilo pticah, da nebi ćešće kiše pljuštila i da nebi bilo zimske studeni: istinuli bi ti zarezalci istoga đorjeka. Možebit ste čuli, da su nejaki skakavaci doljetjeli veliki ko oblaci, i sunce potamnjeli; ali jih jaka kiša sve uništila. Nu za nesreću ne biva tako phylloxerom. Nit jih kiša uništuje, nit zima. Namoći li se što ili smrzne po zimi, a učenac će dublje, sve dok čilje sile, dakle i dalje nego i kiša i studen (smrzao). Našli su jih već i do 8 stopah duboko.

Za zime zaspu, ukoče se posve i postanu smetlje koje ko i kora trsa, pa s toga jih u zimi teško nadješ.

Neka je zima i još studenija, smrzao nestie lipod drie noge dubokoz učenac dakako da te dubine pogiba, ali već dio ukrati se tad dublje, tamo gdje ne zahvati smrzao. Čim u proljeću sunce otopi, oživi i stane opet cieati. Još mi je primjetiti, da zadnji jesenski učenci nerazvija se posve, ostaje kotiro samo dva pet, pa zato izgledaju ovakvi malo drugčije.

Francezi brzo saznadoše kako je phylloxera ušla u njihove vinograde. Francuski su vinogradari veoma marljivi, mudri ljudi, nastojeć naviek kako bi čim više i boljega vina proizveli. Pokušali su s toga liepe, jake amerikanske trsove presadjivsti u svoje vinograde. Ali po svoju nesreću! Znajte, da naše vrsti loze neuspjevaju u Americi; ali zato tamo ima vrsti, koje kod nas nečesi naći. U Americi se učenac već odavna udomio, ko što i kod nas učenac na ruti, ali tom razlikom da trsni učenac ne škodi američkoj lozi, našoj pako zaziao škodi!

Preznajuć dakle Francezi mladice i sabce iz Amerike, prosesoše i phylloxeru, a bijaše kako sam rekao i jedna zadesti da uniđti vinograd za koje vrieme.

Mogao bi tko reći, da se tomu dade lahko pomoći, kad bi napadnuta mjesta u vinogradu izkrenuo, pa bolestnom lozom i učenac izgorio. Ali u Francuskoj na veliu žalost opaziše, da su takovi trsovi oboljeli među koje se bijaše naselili američki, ti koji bijahu dobro daleko od bolestnih. Kako obolješe ovi?

Phylloxera može se i pod zemljom razpostranjivati. Tu ima duge, velike žile, pak su bliu tako, žile jednoga zahvataju u žile drugoga trsa, a učenac može lahko preći iz jednoga na drugi. Kako joko obole daleko uneseni trsovi od bolestnih, to se mogaku razumjeti. Primjećujesi ipak doznaste, da učenac ne liri samo na žilja pod zemljom, nego da dolazi takodjer i nad zemlju, ali pod drugim oblikom. A to je upravo na veliku nesreću za vinograde: tu je najveća pogibelj!

Prije sam već kazivao, da jedan učenac leže 5 do 6 put težajem ljeta; ovi učenci svi su jednaki; nu u mjesecu junu i juli naći ćeš nekoje učence, koji nelgledaju kao ostali. Ti su veći nego oni živući na žilicah; uda su jim više dugoljasta i vitkija, žalac mnogo kraći. Žirotinjica raste sve veća, miče se učenk, a najposlie ukaže joj se sa strana krelještaca. Orog sora prirodoslovci nimfa ili kukuljica, a onog na žilicah prozvaše larfa ili ličinka.

Nimfa (kad se razvije) uljeze na čokot, uzme još jednaput korieo i ukaže se ko trsni učenac s krili.

Četiri velika krila, mnogo veća od samoga tiela služe joj da proleti milje daleko: a što je najgore zna ju i vjetar nositi do najdaljih vinogradah, koji su dosad zdravi bili.

Nu odnese ju vjetar ili se, krilata phylloxera plari po trsu: pa što radi tu? Nese opet jaja: dà, mnoge nego li žeđe, sto na žilju tiru. Tamo, gdje na lozinu liste rekavca u spodobi vilice vidiš, tu ti ulete 4 do 6 jajah i crkne. Iz tih jajah drojske veličine izpuzu sakoa nekoliko dnah trsni učenci, nu nisu posve slični onim što na žilju tiru. Iz manjih jajah razvije se malkarti kojih do sad ne bijaše; a iz velih jajah ženke, koje su kako jim i jaja veća. Nu jedni su i drugi neiu dugoljastiji od učenca na žilah: brže su jasne žute i oblijem manjka žalac (žljca).

Moglo bi tko, da jedna jim ta strašna oružja fali, ne nakoje štete. Vanal se tim

mutak i ženka jaja ostave, već se udruže. Ženka dobije samo jedno, ali za čitavi joj trbušac veliko jajce, koje zna na veoma skromno mjesto skriti. To bo jajce ne dolazi pod zemlju, već mu je prezimiti na trsu ili čokotu. Ženka dakle traži i traži do gladkoj slepoj lozi (Schnittrebe) dok takovo mjestance nadje gdje se odlupljuje stara kora nad mladom. tu jaje dobro skrije i crkne. *)

To jaje neškodi odmah, tek ima prezimiti; nu ne zaboravimo, da učenacah ima još dosta i pod zemljom, koji navieke sišaju dok nenastanu zimski mrazovi.

A što biva onim jajem, kojega prirodoslovci zovu zimsko jaje? Učenjaci su o tom mnogo opazali: tako su na amerikanskih lozah opazili, da iz zimskoga jaja izađe u proljeću učenac, ostavi svoje skrovište i popne se do uzladjalna lišća, uvrieđe u vlaknce na gornjoj strani lista, da ga bocka.

Već poslie 24 do 48 urah opazi promjenu na listu, koja nastaja uoljed ubodenah vidiš, onđje gdje učenac boravi, nu na protivnoj strani lista, malu bradavicu, koja biva sve to veća, dočim se s gornje strane gdje je sami učenac neka otekline pravi, koja zapokon samog učenca skrije. To Vam je neka ćelavina, jed, što no ga često i na stabalcu rute a još čvršje na Amerikom lišću i na brieste — svim brieskarka — nadješ.

*) Nekoji u novije vrieme izrjesnjuju, da se ženke i pod zemljom, čim trsu skriju.

DOPISI.

Buzet dne 17. augusta 1880.

14. ov. mj. sastalo se u Bu- občinsko zastupstvo, da si avara. Kao što za zastupstvo za glavara borile se dvie eljačko-hrvatska i gradjansko- Na izboru zastupstva predo- ina stranka pak se je bilo će i većina zastupstva složno za glavara gosp. Negri-a, c. k. kotarskoga poreznoga kojega je narodna stranka premda Talijana, radi njegova dobroga gospodarstva nadajuć neće, kako tko drugi, mastiti skih jaslah buduć uživa pri- ju netrateć novce van u korist. kandidirali dosadanjega gla- Clarici-a (stariji mu se zvali i ić — a njemu svetujemo da oj pridjevak na *inimo*). Ovaj no bojao, da će izgubiti do- oje masno mjesto. Dosta bilo su mu seljaci osobito pak ubri Čiči spočitali javno pred ornim odborom birajuć svoje G. Clarici ma da je na to ! Što se više on bojao tim adalo, da mu je glavarstvu za zvonilo. Al ipak nas nadu pre- Nekoliko seljačkih zastupnikah rilo svojoj braći i glasovalo u stranu. Neka jih sviet sudi! obuzdano veselje njekolicine bjedi! Palili prah sve do kasne se i pilo na puna usta, a prostačkih pjesamah do preko ikuda najedanput toliko novca večere? G. Clarici i njegovi su baš na glasu radi bogastva! one, koji su bili tako prosti posmradili vrata g. Negrija. sama odsudjuje! Djelo kaže Nadamo se da će doći na jer g. Negri neće tako lahko podle uvrede.

nimamo glavara, kojega smo osli nas ipak to, da je g. Negri zastupnik nego i občinski sa- pak neće gledati kroz prste ni Pavlu te zagovarati zapuštene Pomilujuć zavedene nemože- nepohvalimo sve one seljake Strpeda, S. Martina, S. Ivana re Čiče, koji su se neustrašivo svoje poštenje i čast. Slava o napried složno, doć će i za veselja. *Barcovan*

nas u toj prigodi iznenadile per i to u halabuku miješao i ajerke. Koji bi u morao od takovih stvarih odvraćati je pomoće pasti.

u ležaju sneso trsni ušenac, da se mužakom i opet mnogo jajah, iz pet izliezu za kratko mladi ušenci. otvora što no ga ušenac odozgor ustlo, izâuljaju se pa traže, kao i jim, uhladje lietje da načine i oni ine, i nesu jaja. Tako biva cielo li ljeto prevrne, onda neprave ti otekline, već se upute razno na

to smo do sada izpripovjedali ob na američkomu listju, nije se na našoj evropejskoj lozi. Listje tnovah neprave poslie obadva ušen- otekline, pa s toga su ušenci pri- traditi se pod zemlju na žilje, da ko i drugi trsni ušenci brane. da pri koncu opetujem na kratko philloxere: na filicah živeći trsni i bez mutaka jaja, iz kojih pro- ase živeći na žilju, koji mogu i U ljetu prometnu se malo dregolje u tako zvane nimfe ili kukoljice, opet razvije krilati ušenac. Ovaj jajah, iz kojih se legu i mutaki ska izleze, kad se mutakom odrn- jedno jaje, svako zimsko jaje, iz jesen na najobičnije u budućem trsnje ušenac pravoći otekline američkanske loze, odkud ispute i jer je tamo nanesao desta jajah pet prave otekline na lišu ili se ile. (*Nedeља*)

Pogled po svietu.

U Trstu 31. kolovoza 1880.

Proslava 18. augusta obavila se svagdje s ove i s one strane Litave najvećim uzhitom i veseljem. Uslied čega je nj. veliè. Cesar naredio dotičnim ministrom, neka u njegovo ime zahvale njegovim narodom na izkazanoj mu ljubavi i odanosti. Bošnjakom i Hercegovcem je zahvalio kroz skupno ministarstvo.

Prekjucer dne 29. njegovo je veliè. nastupilo svoj put u Galiciju i Bukovinu. Iz Bukovine nj. ce se veliè. vratiti u Beè kroz Ugarsku. Taj će put trajati do 23. nastajućeg rujna. Ni u Bukovini nisu Rusi iliti Rusini zadovoljni sa pripravami, koje se čine za doček nj. veličanstva, jer akoprem jih ima skoro polovica svega kolikoga onog pučanstva, tom da će se prigodom dati i ondje prednost njihovim supokrajincem, Rumunjem naime i Niemcem, pa oni da neće moći, kako bi želili, izkazati Caru svoje vjernosti i odanosti. Kako u Galiciji „Slovo" isto tako u Bukovini prigovara tomu postupku rusinski list „Djelo". Mi to bilježimo, jer je vriest poviest, a Poljakom i Rumunjem kažemo, da to nije ni pravo ni mudro.

U Dalmaciji se proših danah vrstila neobična svečanost. Dne 22. ižtičućeg je dalmatinsko pučanstvo čestitalo namjestniku baronu Rodiću desetu godinu, što vlada onom kraljevinom, koli mudro i obzirno, toli krepko i narodu probitačno. Jest, Dalmacija može reći, da se baš pod Rodićem preporodila te otresla onih starih sponah, što su ju prieèile koracah. Što je Dalmaciji Rodić, to kao da će biti susjednoj Kranjskoj Winkler; zato ga Nemci i njemskutari ruže i napadaju, kao što su jednom i Rodića. Kad će se i nam u ovom Primorju ruke i noge otmk razvezati? Nam za sada neprestaje drugo nego raditi i uztrajati.

Delegacije da će se sastati druge polovice mjeseca oktobra. Magjari da su skloni spojiti Granicu s kraljevinom Hrvatskom, al za uzdarje da traže od Hrvatah, neka se naročito i za njek odreèku grada Rieke. Ali Hrvati neće ljе toga učiniti, jer pravo mora svakako pre ili poslje na vrh izplivati, pa zašto da jedno drugim kupuju. kad mogu ustrajnostju oboje postignuti. Nego i ta ponuda, ako je istasta, vredi Hrvatom toliko zlata, jer znači, da Magjari ipak znadu, na čem su glede Rieke i svojega na nju prava.

Sa Iztoka uvjek jedne te iste novosti. Turska se otimlje što može i nemože pruskoj europejskoj velevlastih, sad predlažuć, da se poduzme nov razvod medjah, sad tražeć, da joj se produlji rok za ovrhu njihovih naredbah, sad ovo, sad ono; ali one joj odgovaraju pismom na pismo, sileć ju do sada riečmi, no kao da su namislile do skora i èinom, jer se ozbiljno govori, da će njihovo ratno brodovlje zaplivati u biele Levante. Ali po našem sudu, i opet velimo, ni to neće koristiti jer Turska dobro zna, da velevlasti nisu složne nego prividno, pa da jedna drugu samo varaju, dokle dozrije jednoj ili drugoj prigoda, da se medju sobom zavade i zarate.

Tako se upravo sad mnogo govori s jedne strane o trvenju med Njemačkom i Francezkom, a s druge med kom i Francezkom, Francezki listovi Rusijom i Austrijom. Francezki listovi kao da su navlastiti rat Njemačkoj rad Alzazcije i Lotaringije, a naši njemački i magjarski Ruskoj rad njezina preuzimanja pokrajinah. Dapače pliva u balkanskih pokrajinah. Dapače knjizica, pisana od nekog poljskog zastupnika ustavovjerca u kojoj da se Poljaci pitaju najzanositijimi nadami o uzpostavljenju stare poljske kraljevine pod okriljem naše Austrije. Ali taj pisac očito vara sebe i svoj narod, jer bi imao znati, i kad bi Austrija svladala Rusku tè otela joj tako zvanu Poljsku, da bi se onda morala zaratiti i s Pruskom, da i nju prisili na ustup svojih poljskih zemaljah, jer se neda ni pomisliti, da će to Pruska ikad učiniti svoje drage volje, a bez toga neima Poljske. S druge pako strane valja znati još i to da bi u toj uskrsloj poljskoj kraljevini bila gotovo polovina pučanstva ruskoga plemena, koje se u zlatnom vieku narodnosti nebi dalo nikad i nikako progutati od poljskih šljatićah, pa makar i neimalo braće u ogromnoj ruskoj carevini, da ga u zgodan čas preotmu i spase. Sad neka svaki sam sebi odgovori, što bi Poljaci tim dobili. Zar su dakle Poljaci zauvjek propali? Nisu, nego im neima spasa ni budućnosti, do u gojenju slavenske sloge i bratinstva. Njih se već dosta za nos vodilo, je li mogućе, da se nisu još ni sad opametili?

Franceska, osim s Njemačkom, trvi se i s Italijom. Italija je duboko zavirila u budućnost Afrike, pa traži, da si već sada osigura put u njezine nutarnje krajeve. Tomu je našla skok u Tunisu, al eno Franceska joj ga prieči, i otud mrgodjenje s jedne i druge strane. Nego ako se Franceska misli ikada Njemačkoj osvetiti, to će siguro Italiji u Africi popustiti. Zato će biti i Engleskoj lahko, da ju predobi sasvim na svoju ruku glede iztočnih stvarih. Engleska, osim u Aziji, ima dosta posla i kod kuće sa Irci, koji kao da su takodjer naumili oružjem u ruci izvojevati svoje čovječje dostojanstvo, kad im se s dobra krati. U Ruskoj su se u upravi učinile nekoje promjene. Dočim budu ukinuti nekoji stari zloglasni uredi, osnovalo se ministarstvo nutarnjih posalah, a ministrom bio imenovan znani general, grof Loris-Melikov. To da znači obrat na bolje. Car da će u svoj dvorac u Livadiju, a princip prestolonasljednik u Varšavu, odanle pako da najbrze preko granice u Galiciju, da se ondje nazdravi s njeg. veliè. našim Cesarom. Sad borave u Petrogradu grèki kralj i kraljica. Naši dogovori glede trgovačkog ugovora sa kneževinom Srbijom da su se prekinuli. Medju kneževinama Rumunjskom i Bugarskom da nevladaju najbolji odnošaji. Turska kao da je mislila poslati svoju vojsku u Rumelju iliti zabalkansku Bugarsku. Ali bugarski su joj listovi, a naime rumeljski, zaprietili, neka se toga prodje, jer da bi drugać mogla zaglaviti i prije nego misli.

Arnauti da neće ni pošto, da se pokore naredbam velevlastih, te odstupe Crnoj Gori dosuđeno joj zemljište. Grkah i Crnogorcah sad kao da i nema: šute i čekaju, što će i kako će velevlasti, da spase svoje uvriedjeno dostojanstvo.

Franina i Jurina

Fr. Dobar dan, kume, komaè sam te prièekal, da te nesi zapitam. Porej mi malo, da imaju sada Veleèkari i komisara od policije?

Ju. Ča bi ja znal, dosada ni bilo drugega nego „Morgida".

Fr. Tako ki je on sivi, stari s očah, ki je na Rokovu va kafetarije kako mahnit tekal po šantarni i kapitana te krièal, kade su šantarni, kade je kapitan?

Ju. Te ti je veli rudac za prenijeze i sada abukat za Veleèkom. Pak ča je bil ki objen il rudjen va kafetariji, da si je sel ta vele pivmuro?

Fr. A je. Nekoliko mladić je jednu hrvatsku zapivala, pak ga je to trebeda do sra razsekla.

Ju. Tor sam čul, da je bilo cede pusa gospodi, pak da je jedne mesal ta stari abukat tel po šantarni!

Fr. Da nisam videl, nebi borme veroval!

Ju. A ča ni bilo blizu onega duhtora?

Fr. A je, je! Te su si on i abukat nes šaptali.

Ju. A povej mi malo, kume, odkuda su ti ljudi?

Fr. Ma ja ti neznam, odkuda su prišli na Volosko, ni kega roda su, samo znam, da nisu domaći.

NA GROBU

KOSTANTINA MATEJČIĆA

OSMOŠKOLCA NA PAZINSKOJ GIMNAZIJI

PREMINUVŠEG U GOSPODU

DNE XVIII. KOLOVOZA MDCCCLXXX.

Za tobom, Kosto, naše oko rosi,
Okrutna bolest u najljepših ljetih
Drugara našeg jadnû te posjeti,
I smrt nemila život ti pokosi.

Ah! tko da ranu ovu ljutu snosi?
Nesreću tko će nam izrieti,
S gubitka tvog što, brate, nas saleti? –
Ta Boga i rod vruće ljubio si!

U tebi Istra „zapuštena Istra"
Mladića gubi duhovita, bistra — —
Na grobu tvojem tužni mi stojimo

I Bogu dragom smjerno se molimo:
Da u raj primi liepu dušu tvoju,
Da rodoljubo štedi — čeljad svoju!

A. K.

Kad valja krumpire iz zemlje vaditi?

Ljubljeni moj seljače! Kad ti ove nekoliko redaka pišem, jeste 11 urih u večer, i to baš onda, kad me je nemilosrdna grozница za neko vriome odpustila. Jeste brate, ljuta je ta bolest a naročito za onog, kojeg je prvi put istom zakvačila.

Ajde ostavimo ovaj divan, pa predjimo na pouku.

Opazio sam, seljače moj, da pravo baš vrieme neznaš, kad treba vaditi krumpire iz zemlje, i, ako i znaš, trošiš mnogo više novca nego isti vriedi.

Toga radi nakan sam te danas o svem tom poučit, to jest kad se naime krumpir vadit ima, i to da vadjenje ovršiš malim troškom, moleć te da ovaj moj bratinski savjet uvažiš.

Umni i praktičnî gospodari obično rane vrste krumpira vade u mjesecu kolovozu, dočim pak kasne u mjesecu rujnu i listopadu.

Ovo vadjenje valja vršit uvjek pri liepom i suhom vremenu. Čim smo ih izvadili, onda ih valja na troje podielit, naime, na sitne, srednje i krupne. *Krupne* se ostavljaju za domaću poraba, *srednji* za domaću stoku i za kuhanje svinjam, a *sitne* za budnću sadnju. Kad si krumpire ovako razlučio, tada ga valja na tanko razširiti, za da se lakše uzmogne osušit.

Poslie nego smo ih dobro osušili, treba ih stavit u podrum ili trape. Onaj seljak, koji malo krumpira posjeduje, takov obično spravlja iste na suho mjesto u podrum. Naprotiv onaj koji u velikoj množini posjeduje, postarlja ih u trape, tako, da dodje naslaga slame, a naslaga krumpira; pa kad se napuni jama, zemljom se zaspe; a od onoga napravi se kakov dobar krov, da kiša ne kvasi krumpire. — Ili moleš krumpire preko zime i tako postavit, da se ni najmanje jama ne kopa, nego da se na zemlji hrpa od krumpira učini, po njoj suho slame pospe, a poslami sve oko hrpe zemlju sa lopatom gori nabaca, a uz to se ima još vrh zasititi, a razloga, da se kiša u njega slieva u jarke, koji se imadu učinit oko hrpe, za da voda idje na stran.

Eda uzmogne para proizlazeća od krumpirah van, iz ovakovih naslagah, ostavit, nuždno je nekoliko snopića slame povezat, i iste po sredini trapa pomeèati.

Ovako se krumpir može vrlo dobro preko zime održati i sačuvati.

Ele, kaj je baš o tom govor, eto ti predajem jednostavnije i vrlo pametno sredstvo, kako se naime moja krumpir za godina danah fritak (svieži) očuvati. Isto sredstvo preporučuje nam neki glasoviti liečnar (kemičar). Eto ga: Na svaki pô kilograma čiperaèke *šeste*, koja se za mali novac dobiva u svakoj prvoj i poštenoj ljekarni, uzmi 18 g (10 Kg. 8 Dg.) vode, pa u oni smjesu namoči krumpir i ostavi ga u njoj 5 danah. Za ovo vrieme čiperac (NH_3) ostiti klicu, a ostali krumpir zadržat će obilni okus, i moleš ga makar godina danah držati.

Dakako krumpir poslije nego smo ga, iz vode izvadili, treba dobro osušit. Ovo je,

kako vidimo, jednostavno i pametno sredstvo, s kojim sam i ja probe činio, i urjek s dobrim uspjehom; pa s toga nedostižem rieči, da i vam, seljaci moji, isto sredstvo ne preporučim na praktično izvršavanje.

Krumpir se iz zemlje obično kod naših seljakah vadi motikom, nu to je skopčano velikim troškom; dočim pak kod veleposjednika manjim troškom, naime sklopljenim plugom, koji se može kupit za 60—70 for. u Zagrebu kod gosp. trgovca Frane Soltara, koji ne imali u zalibi, znat će te obratit na koju tvornicu plugovah. Dakako da bi ovakov plug za jednog seljaka skupo stajao; nu valjalo bi da se više njih udruže, te tako od udruženi jedan takov kupe uz zamjenu jedan drugom, tako, da bi im se još iste godine podpuno izplatio.

Deder braćo poslušajte sarjet prijatelja vašeg, koji vam svaki napredak iz dna srdca želi. Znajte braćo, da svaka struka napreduje, svaki napredan majstor služi se orudjem i strojevi (makinami), kojih naši stari nisu poznavali: **tko pleše kotac ko što mu i otac, on će prije ili kasnje propasti.**

Još pri zaglavku nešto. Za vući plug, s kojim se izorava krumpir, dovoljan je jedan konj, a izorani krumpir mogu dječaci kupit.

Evo u čem zastoji praktičnost ovog pliga. „Onaj plug ima široki *raonik* iliti *plaz* koji urije se u zemlju tako duboko, da tija iz pod krumpira dodje, pa ga isti ovim načinom iz zemlje izdigne i prida ga više raonika nalazećim *perčima*, ova ga pak perca očiste od zemlje i ujedno ga bace na stran."

Rado bi ti još koješta napisao — al kasno je u noći, s toga mi za ovaj put oprosti, pa ujedno primi moj pozdrav.

Tvoj pobratim

M. Vežić.

ŠVAŠTA PO NJEŠTO.

Glodovanje za nagradu. Neki dr. Tanner iz Minneapolisa okladio se je bio, da neće četrdeset danah ništa jesti, te se je toj zadaći podvrgnuo početkom julija u tamošnjoj Clareadonhalli. Bio je neprestano čuvan od stražarah te nije ništa uzimao k sebi do vode. Kako se po cielom svietu piše, svršio je svoj 40 dnevni post a da je ostao zdrav na životu. Njekoji vjeruju a njekoji nevjeruju, a mi javljamo našim čitateljem, što je već cielomu svietu poznato. O svršetku Tannerova posta pripovieda se sliedeće:

Kada je bilo oglašeno, da je minulo vrieme njegova posta, skoči dr. Tanner na stolac i pogutnu jednu breskvu, akoprem su ga od toga odvraćali njegovi čuvari. Nazočan svjet stane burno klicati i mnogi gledaoci ga zagrliše. Izvan predsoblja stojalo je 1200 ljudi, koji ga vrlo srdačno pozdraviše. Dr. Tanner bijaše po tom vagnut. Njegova težina iznosila je 120½ funta, kucanje bila 72, disanje 17. Pošto je sišao s vage popio je odmah čašu mlieka i zahtievao jednu lubenicu. Lječnici prigovarahu, ali dr. Tanner proguta pohlepno više skrilka, srčuć samo sok. Lječnici izjaviše, da će se ubiti, ali on nije zato mario, već dalje jeo lubenicu. Poslje podne je opetovano jeo lubenicu. Pošto je popio čašu ugarskoga vina, pojeo je funt beefsteaka. Zatim popio je opet čašu vina, za kojim je pogutuno jednu skrilku lubenice. Po tom je pojeo jednu jabuku i zahtievao još jedan beefsteak, od kojega je potrošio po funta, našto je opet popio jednu unću vina. Želudac zadržao mu je sve što je pojeo i popio. On je bio vrlo dobre volje i očitovao, da je podpuno zdrav i da će u ponedjeljak moći raditi. Oko 11 sati otišao je u svoju sobu. On je, kako se čini, izvan svake pogibelji. Lječnici bili su zapanjeni videć, kako mu je lahko želudac probavljao hranu. Oni se bijahu sporazumjeli gledе dieta, ali Tanner je radio na svoju ruku i uplašio ih svojom neopreznošću. On im se je rugao i kazao, da mu post nije ništa škodio. U svemu izgubio je dr. Tanner za svoga četrdesetdnevnoga posta 36 funti. U to vrieme izpio je 667½ uncia vode. Disanje iznosilo mu je 13—18. Toplina tiela malo se razlikuje od normalne. Ibuh ostao mu je bistar i živ.

Različite viesti.

Petdesetgodišnjica Nj. Veličanstva cara i kralja, Franja Josipa I. proslavljena je 18. augusta na najsvečaniji način u cieloj prostranoj državi. Svi narodi, gradovi, trgovišta i sela, sve se natjecalo, da pokaže svoju ljubav i odanost do prejasnoga vladara i njegove kuće. I naša pokrajina nije u tom zaostala. Glas zvonovah, gruvanje mužarah, svečane mise, sgodni stolovi i udešene zdravice navešćivale svakom kraju važnost toga dana. Grad Trst i okolica bili u oči toga dana liepo razsvetljeni, svaki vrhunac na okolo titrao je u svjetlu, a glasbe razigravahu pučanstvo u gradu.

Prejasni vladar upravio je na ministre-predsjednike ručno pismo, gdje se svim narodom i svim krajevim na izkazanoj mu odanosti i vjernosti zahvaljuje.

† **Dr. Hyacint Petris,** c. k. kotarski kapetan na Volovskom preminuo je ondje nakon podnlje bolesti dne 27. pr. mj. Ostavlja za sobom razveljenu udovu i petero neobskrbljene djece. Lahka mu zemljica!

Velikodušan dar biskupa Strosmajera. Čitamo u službenih novinah hrvatskih, da je preuzv. g. biskup Strosmajer darovao 5000 forinti, da se na uspomenu previšnjega rodjendana utemelji zaklada za podporu dobrih, marljivih i siromašnih učenikah gimnazije u Gospiću.

Izbor državnoga poslanika u Goričkoj. Dosadanji poslanik na carevinskom vieću slovenskoga diela u Goričkoj, g. And. Winkler, zahvalio se je na poslanstvu želeć sve svoje sile uložiti za dobrobit Kranjske, gdje je već od njekoliko mjesecih namjestnikom. Novi izbor odredjen je na 27. septembra t. g. u kao što se predvidja naći će narodnoga zamjenika u osobi dr. Tonklija, podpredsednika sabora.

Imenovanje. Savjetnik prizivnoga suda u Trsta g. dr. Defacis imenovan je za predsjednika trgovačko-pomorskoga i podpredsjednika zemaljskoga tribunala u Trstu. Vele da je jako pravedan muž te poznaje bar slovenski. — Za kotarskoga sudca u Buzetu imenovan je dosadanji kotarski pristav u Kopru gosp. Mestrov. Nepoznavajuć ga poblize neznamo, dali je vješt hrvatskomu jeziku, koji jezik mu kao ondešnjemu sudcu toplo preporučujemo.

Poziv na glasbeno-deklamatornu zabavu sa plesom što ju priredjuju u Bistrcu (željez. postaja Dornegg), dne 4. rujna, 8 sati p. p. hrvatski djaci iz Istre i Primorja, prigodom „djačkoga zastanka". Program: 1. Proslov. 2. „Bože čuvi", pjeva zbor. 3. Deklamacija. 4. Gudovi ranje. 5. „Tam gdje stoji gradić bieli", četveropjev. 6. Gudanje. 7. „Glasna jasna", pjeva zbor. Ulaznine za obitelj 1 for., za pojedinca 50 novč. Darovi se sa zahvalnošću primaju. Čisti prihod namjenjen jest u dobrotvornu svrhu.

ODBOR.

LISTNICA.

Gosp. A. M. B. u B.: Mi usvajamo njekoje od vaših primjetbah te neporičemo ni drugim, da nisu stojali bezposleni, a budući sam priznajete, da nije neistina kazana, to nam je jako težko, što nemožemo vašega dopisa tiskati, nehtijuć, da nam se list upotrebi za polemike i prepirke.

Gosp. dopisniku iz Tinjanšćine: Nam nije nerjerojatno, što nam pišete, al da se svietu objelodani, mislimo, da nebi bilo uzvišeno one smradne čine o kim objesiti prem su žigošanju vriedni. Eventualno tko će da preuzme odgovornost?

Gosp. dopisniku u P.: Zakasnilo.

Natečaj.

C. k. Namjestničtvo u Trstu razpisalo je dne 10. ovoga mjes. sliedeći natečaj za podporu (štipendij) jednomu siromašnomu učeniku Istre.

Br. 11079 IX.

Početkom prvog tečaja školske godine 1880-81. podielit će se jedan državni štipendij za Istru od godišnjih 84 for.

Na taj štipendij imaju pravo gimnazijalni učenici, koji pripadaju kojoj občini Istre izuzev oloke te se kane svečeničkomu stališu posvetiti.

Molbenice sa priloženimi svjedočbami: krsta, cieplјenih kozicah, siromaštva i zadnjih dvajuh školskih tečajah a k tomu potvrdu oblastih da pripada kojoj občini Istre neka se dostave kroz dotična predpostavljena školska Ravnateljstva Visokomu c. k. Namjestničtvu ili Prečastnomu biskupskomu Ordinarijatu u Trstu do 1. Oktobra 1880.

Pregled tršćanskoga tržišća.

dne 31. Augusta 1880.

			OD for.	OD nč.	DO for.	DO nč.
Vosak primorski i ugarski	za 100 klg.		103	—	120	—
Kafa Portorike	„		78	—	86	—
S. Domingo	„		70	—	86	—
Rio polag vrsti	„		36	—	37	—
Cukar austrijski	„		33	15	34	—
„ tučeni	„					
Cvietje trave buhače (Orientantomo)	„		160	—	180	—
Naranče skrinjice	„					
Karube puljerke	za 100 klg.		85	50		
„ levantinske	„					
„ dalmatinske	„				14	—
Smokve Kalamata	„					
„ puljerke	„				10	—
Limuni skrinjica	„		7	—	100	—
Bademki illiti mendule pulj.	za 100 klg.					
„ dalmatinske	„		28	—	34	—
Leśnjaci	„		10	—	21	50
Šljive	„		11	25	12	—
Pšenica ruska	„					
„ ugarska	„					
„ galaška	„		6	80		
Kukuruz (turkinja) ruski	„					
„ ugarski	„		9	25	9	50
Ral	„					
Jećam	„		8	—	8	50
Zob ugarska	„					
„ arbanaska	„					
Pasulj (fažol), polag vrsti	„		8	—	9	—
„ robe	„					
Bob	„		14	—	15	30
Leća	„		19	50	22	50
Orlić talijanski	„		15	25	17	—
„ inglezki (kitajski)	„		86	—	100	—
Vuna bosanska	„		120	—		
„ morejska	„		110	—	115	—
„ arbanaska	„					
„ istarska	„		18	—	92	—
Daske koruške jelovice	„		63	—	72	—
„ štajerske	„		11	10	13	50
„ Grede	„		2	30	12	—
„ bukovice	„					
Ulje italij. nilje vrsti	za 100 klg.		43	—	45	—
„ najboljo	„		51	—	70	—
„ srednje vrsti	„					
„ dalmatinsko	„		41	—	42	—
„ istarsko	„		42	—	43	—
Kamene ulje u bartlah	„		12	—	13	—
„ u kasetah	„		13	30	16	—
Kože strojene naške	„		165	—	185	—
„ suhe valonje naške	„					
„ dalm., ist. i bos.	„		70	—	96	—
„ janjeće naške	za 100 kom.		90	—	100	—
„ dalmatinske	„		60	—	75	—
„ kozje	za 1 klg.		—	65	—	75
„ runene slane	„		—	60	—	65
„ suhe	„		—	33	—	70
„ zečje za 110 komadah, u srebru			26	—	33	—
Bakalar	za 100 klg.		22	—	26	—
Sardele 1 baril	„		15	—	24	—
Vitrioł modri	za 100 klg.		26	—	27	—
„ zeleni	„					
Maslo	„		65	—	89	—
Loj dalmatinski i naški	„		40	—	41	—
Salo	„					
Mast (salo raztopljeno)	„		30	30	31	—
Slanina	„		31	—	56	—
Rakija stolitar (100 litarah)						
Galvići istarski	za 100 klg.		30	—		
Raj naški	„		6	—		
„ istarski	„		2	—	2	25
Liśće od jasenike	„		12	—	14	—
Vitnika strgotina (Grippula)						
„ sploh	„		31	—	16	—
Med	„		33	—		
Lumbar (jabučice od jasenike)	„		12	25	13	—
Pakal barili od 100 klg.	„		3	75	9	—
Cunje (Stracc)	za 100 klg.		2	—	18	—
Katram dalmat.	„		14	—	16	—

Častnim crkvenim oskrbničtvom.

Crkvenimi je zakoni naredjeno se u crkvah rabe za službu božju koje su jedino iz voska. Pošto se od nekoliko godinah počelo mjesto voska, koji ima služiti za pripravu crkvenih svieća, mnogovrstni tuđi pisani željom, da po crkvenomu oskrbničtvu poslužu svim crkvenim oskrbnicima pravimi svićami iz čista voska, prosio je ovdješnju sl. nadbiskupsku kuriju, da bi ona blagoizvoljela izdati njegove svieće 1. vrsti (1. compimento), koje bi imale služiti za crkvenu porabu. I doista, sl. nadbiskupska kurija primi tu ponudu dekretom od 8. marća t. g. broj 466 ustanovivši posebnu nadzorničku komisiju, koja će uvjek skrbno paziti, da moje svieće 1. vrsti (1. compimento) budu bez prava čista voska.

Takove su svieće vriedne svake pohvale, ne samo zato, što su od čista voska, nego joše što mirno i jednako gore, nekaplju i nekiduju se, vlastito radi kojih i bjehu odlikovane na izložbah.

Podpisani providjen je uvjek dostatnom zalogom takovih svieća svake veličine i debeljine, a još k tomu i na pliticah, uskrsnih i slikanih svieća 1. vrsti. A da bude će, crkvenim oskrbničtvom laglje, podpisani činit će te svieće, svim onim, koji ga k tomu naredbom počaste, u najbližnjoj mu ničku postaju, poštu, il luku i to platno (franko) i prosto svake vrsti uz cienu f. 2.50 kilogram (dakle 1 funt) plativši račun u vrieme 2 mjeseca, a kašnj m će se isplatama računati 6 po sto god. interesa.

Ako bi tko želio svieća manje lahko ga poslužim onimi II. vrsti cienih „sottana" po f. 2.20 kilo. i bielimi III. vrsti po f. 1.80 kilo pogodbom kao odzgor.

Nahodi se kod mene takodjer dišće križnih putah u oleografiji cienimi i rujavimi okviri razne po bas spodobnoj cieni, kanovstna tamjana i drugih stvari za crkvenu porabu.

U Gorici (Görz) mjes. oktobra

Alojzio Bader

svićar Sjemenarska ulica

Oglas.

Javljamo našim čitateljem i ostalomu štovanomu občinstvu, da smo pomoću „Matice Hrvatske" dali preštampati iz „Naše Sloge" u posebnu knjigu, koja u maloj osmini iznosi preko 380 stranah,

NARODNE PJESME ISTARSKE I HRVATSKI

Knjiga se može dobiti ko Odpravničtva ovog lista p for. 1. Čist je dobitak namienjen „Našoj Slogi" i „Bra tovščini hrvatskih ljudi u Istri", zat se nadamo, da ćemo ju razprodati najkraće vrieme.

ODPRAVNIČTVO NAŠE SLOGE.

Izdavatelj i odgovorni urednik K. KRISCIAK.

Tisk. SINOVI K. AM

Broj 18. U Trstu 17. Septembra 1880. Godina XI.

NAŠA SLOGA

POUČNI, GOSPODARSKI I POLITIČNI LIST.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari" Nar. Posl.

Predplata s poštarinom stoji 2 for., a seljako samo 1 for. za cielu godinu. Razmerno 1 for., a seljako 50 novč. za pol godine. Izvan Austrije više poštarina. Onaj se uzima najmanje 3 seljakah to su valjni, da im list šaljemo svim ukupno pod jednim zavojem i imenom, davat ćemo za 70 novč. na godinu svakomu. Novci se šalju kroz poštarsku *Naznačnicu*. Ime, prezime i najbližu Postu valja jasno označiti. Komu List nedolazi na vrimo, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se neplaća nikakva poštarina, napisar izvana *Reklamacija*. Tko List prima i drži, ako je pošten, to ga i plaća.

Izlazi svaki 1. i 16. dan mjeseca.

UREDNIČTVO I ODPRAVNIČTVO nalaze se Tipografia Figli di C. Amati, via della Zonta, N. 7.

Pisma se šalju platjene poštarine. Vieści, dopisi i drugi spisi štampaju se il u cielosti il u izvatku, naimo prama svojoj vriednosti i smieru ovoga Lista. Nepodpisani se dopisi nepotrebljuju. Osobna napadanja i čisto sukromne stvari nenalaze mjesta u ovom Listu. Priobćena se pisma tiskaju po 5 novč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 novč., a svaki redak suviše 5 novčićah; ili u slučaju opetovanja po što se pogode oglasnik i odpravničtvo. Dopisi se nevraćaju. Uredničtvo i odpravničtvo, osim izvanrednih slučajevah, nedopisuju, nego putem svoje *Listnice*.

„HANDS OFF!"

Gladstone.

„*Prste k sebi*" vikaše glasoviti državnik Gladstone braneć slobodu balkanskih narodah; „*prste k sebi*" uzkliknuše i *Istarski* Hrvati u njihovoj nedavna izdatoj knjižici *Talijanom i svim na koje spada* opominjajuć ih time da se toliko Talijani svojim geslom „*il nostro confine sono le Alpi Giulie*" koliko Niemci onim „*von See zur See*" bili ovi gdje mu drago, kane svakojake misli osvajanja njima tudjeg življa, jer da istarski Hrvati nisu voljni postati niti Talijani a još manje Niemci ho ostati tvrdo uz njihov materinji jezik, uz Hrvatstvo.

Koliko se iz čitanja knjižice prosuditi može, Istarski Hrvati bili su pobudjeni na tiskanje iste člankom Paola Fambrija „*L'Istria e il nostro confine orientale*" tiskanim u „*Nuova Antologia 1879. Roma.*"

Da je hrvatsko pučanstvo ove zemlje, kojega braniti nam je uzvišena zadaća, onaj Fambrijev članak, koji je ne samo od Talijanah no i od drugih narodah bio mnogo čitao, bez odgovora mimoišlo, imali bi Talijani i svi ostali europejski narodi pravo držati istinom, da su Istarski Hrvati posvema zadovoljni programom odbora imenom: „*Comitato d'azione pelle Alpi Giulie*". Nu svakomu svoje!

Ali tako nije — zato nehtjedoše ostati odgovora dužni i želja im bje opozoriti ujedno sviet, da kod riešenja pitanja čija da je Istra imadu i Hrvati odlučujući glas.

Glavne momente iste knjižice potaknut ćemo na ovom mjestu kao što obećasmo našim čitateljem.

Fambri nadahnut principom, da Istra može postati sjeverna pokrajina savršene Italije, osniva svoje osvedočenje na etno-hidro-orografičke odnošaje i na vojničke i državne potrebe.

Njegovi članci sastavljeni su pomoćju sličnih člankah pisanih već nazad 20 i više godinah do danas od Talijanah, kojim odnošaji naše zemlje nisu poznati bili. I tako bi, da je i Fambri upao u njihove pogreške dodavajuć hotimice i svojih samo, da mu čim sjajniji zaključ k bude. Al kuća slabim temeljem gradjena mora se porušit.

On tvrdi medju ostalimi, da u Istri žive kraj Talijanah, koji naravski po njegovom brojenju sačinjavaju većinu zemlje, i „slavski" narod, ali da se ovaj u *jedanaest pasminah* dieli, tako da jedna drugu nerazumije!

Kao posliedicu drži za stalno njihovo obnarodjenje ili potalijančenje, koje kako se njemu pričinjava dnevnice mah preotimlje.

U odgovoru *istarskih Hrvatah* su vrlo vješto oporvrgnute ove zlobne izmisljotine tvrdeć što našem čitateljstvu nije nuždno pobliže objasniti, da u Istri živi jedan narod a to „*hrvatski*" koji ne samo, da se razumije medjusobno u samoj zemlji, no koji je član istog naroda živućeg u banovinah Hrvatskoj, Slavoniji, Dalmaciji, Bosni, Hercegovini itd. Ovaj faktum nije samo dokazan našom prošlošću putem povjesti, da je jedan hrvatski narod kremuši iz zakarpatskih zemljah naselio spomenute pokrajine u kojih se je politički uredio i prvo pod knezovi onda pod kraljevi svoje krvi kroz mnogo stoljeća živio nego i neoborivom stinom sadašnjosti, da se u svih onih pokrajinah jedan jezik govori, iste običaje i nošnje ima, istu pjesmu pjeva te da sam narod jezik svoj hrvatskim krsti.

Fambrijeva uztvrda dakle da u samoj Istri žive 11 pasminah slavskih nečuvena je kleveta, koja je rado upotriebljena od onih, kojim je milo dokazati, da istarski narod — budući tako razdieljen — nema naravna prava na političku individualnost tim više što nema naslona na nijedan naokolo stojeći narod i da je tako opravdan talijanski pokret za uvedenje talijanskog jezika, koji bi sve one pasmine ujedinio i jednu k drugoj približio, čemu bi imala slieditи kao vrhunac napora ujedinjenje i oslobodjenje Italije, dosliedno uvrštenje Istre med talijanske medje tako da bi ona postala prava i naravska medja „*il vero confine orientale*" dovršene Italije.

Ali Hrvati u samoj Istri ne samo da su u ogromnoj većini (180,000 Hrvatah, 60,000 Talijanah živućih većinom na obali jadranskog mora), ne samo da nisu odtrgani od ostaloga hrvatskog naroda, što živi u raznih pokrajinah sve do šarenog Dulcinja ili do Bojane rieke — nego Hrvati u Istri nezaostaju niti moralno za Talijani, jer je prosti nas hrvatski narod danas mnogo bržljiviji za politiku i više čita no talijanski i jer imamo i mi učenih ljudih svake struke, nu su nam raztrešeni po svietu te prisiljeni tražit hleba u tudjini ili u susjednih pokrajinah. Kako se kod nas napreduje dovoljan je dokaz, da teče tekar deseta godina da su se istarski Hrvati počeli buditi — a evo ih već danas gdje dovikuju ne samo Talijanom nego i svim drugim „hands off — prste k sebi" ili u tudje nemojte dirati, jer je nepošteno.

Motreć hidro- i orografičku kartu Istre svatko će reći da je istarske vode, kojih skoro niti nema, nikakve nemaju sveze sa talijanskimi vodami, pa se one i izlievale u more na istarskoj obali, koja spada južnoj t. j. dalmatinskoj a ne zapadnoj talijanskoj obali, kako to sam Fambri u prvom članku svoje razpravice razjasnjuje. Gorah prama sjeveru nema, da bi se moglo reći, to je prava naravska granica, to je pojas, bedem. Talijani i Fambri s njima snivaju o Julskih planinah, te oslanjajuć se na svoje karte (koje su, kako sam izpovjeda, grubo i netočno narisane) tvrde, da su one nepretrgnuta visoka planina: taj njihov budući bedem — all koji je proputovao onaj dio naseg krasa svega toga kod najveće pazljivosti opaziti nemože. Ali i neobazirajuć se, što nisu Julske planine nikakva izražena granica, jer bi kao takova morala i sada imati upliva na administrativno razdieljenje pokrajinah, na trgovinu i promet a možda i na jezik naroda koji ov i onkraj istih živi; česa se u istini opaziti nemože — niti povjest nam nepruža podatakah, na temelju kojih bi se moralo uztvrditi da je i za Italiju neobhodna potrebita jedna gorska kosa za granicu. Zavirimo u europsku kartu pa da vidimo koliko državah uživa tu blagodat božju, te naravske granice pa onda otvorimo povjest i pregledajmo, koje su bile granice silnim državam — dali su narodi i države ikad težile za naravskimi granicami!

Kad budu narodi slobodni i probudjeni neće bit potreba nikakvih granicah — onda će bit sviet jedna država a zrak koji nas okružuje bit će pojasgranica ove države: dok pako živimo u neslobodi odlučit će na granice oni elementi koji su jači, te ako Talijani nemaju dovoljne snage uzalud im umišljeni bedem Julskih planinah, bile one makar onaka medja kao Pireneji. Počamši od Hanibala pa do Napoleona a najzad i do ruskog gjenerala Gurka imamo dosta dokazah, da gorske planine nisu neprekoračive granice-bedemi!

Napokon hoće Fambri dokazati, da Talijane tjera vojničko-politička nuzda na osvojenje Istre do Postojne, da ima jedno bregovito zemljište ograničeno lancem julskih planinah, na kojem bi se mogli obranit od svake dalnje navale

PODLISTAK.

Glagoljica u Barbanu, Raklju i Motvoranu.

Zora puca bit će dana!
Okreni se zlatnom veiru
Mlla zemlje istrijanska,
Eto zore u svoje mjesto!
Ko odkriješ zakopana,
Blaga svoga ev i danas!
Fr. Trinko Petrović.

Dà, doista bit će dana. Zaludo su se pobielili zidi; zaludo su se razkomadale kamenite ploče; zaludo su se amo tamo palila vela i varoši, i s njimi njihovi arhivi. Toliko je još blaga ostalo po svoj miloj nam pokrajini, toliko je po njoj bistrih tragovah naše hrvatske kulture, da naši protivnici badava proglašuju apokrifnimi naše izprave i povelje.

Ove moje crtice su odjek pisatelju podlistka „Naše Sloge" br. 12., iz ovih stranah Istre, gdje su hijahu Hrvati nastanili mnogo prije franačko vlasti; a napisane su takodjer viđa suda našega pokrajinskoga „povjestničara", kojim on tvrdi, da je izprava od 5. svibnja 1325. „absolutno apokrifna" — sud, uz koji nemogu nikako pristati, a neće nit nijedan, koj samo malo pozuade povjestne stvari naše Istre. — —

Mnogobrojne tragove mile nam glagoljice nadjoh u svih trih na čelu ovoga člančića spomenutih občinah.

Putujuć prije 15 godinah s mnogočasnim gosp. Mihovilom Ciceranom, vidio sam u sriedi motvoranskoga pokopališća nadgrobnu škrilju nošenu hrvatski napis s glagoljskimi slovi. Žalibože nemogoh ga tada pročitati cića velika vonje mrtvaca četiri dana prije pod škrilju postavljena: a kasnije neimadoh prilike vratiti se tamo.

U Raklju, gdje skoro svi plovani glagoljaši kao i barbanski bijahu i bilježnici carske oblasti, vidih glagoljskih napisah u crkvi sv. Janje. Posjedujem istopis oporuke rakaljskoga župnika Jakova Burića pisane latinski po pisaru i bilježniku barbanskom Antunu Kanžinu god. 1551. Pod njom podpisan je kao svjedok onaljašnji kapelan Pavao Valentić s glagoljskimi slovi. Od župnika iste crkve Jurja Bedrinića (1567—1575.) hranjene su u arhivu barbanske občine dvie oporuke pisane glagoljicom.

U nadjeniku župne crkve barbanske učinjenom g. 1640. zabilježeno je medju drugim i ovo: „...quattro Libri Illirici grandi di carta pergamena." Te knjige bile su za stalno glagoljski misali i broviri za službu božju kod ondješnjega kaptola. Od ovakovih knjigah posjedujem list pisan glagoljskimi slovi. A imam još i drugi manji list glagoljskoga brevira, u kom bijaše rezana talijanske njemačka slovnica, koju nadjoh u knjižnici moga pokojnoga prastrica plovana.

Glagoljskih bilješkah nadjoh na unutrašnjih zidovih sedmorih crkvah barbanskih, i to: u sv. Križu, u sv. Duhu, u sv. Jeleni, u sv. Jakovu, u sv. Bogorodici od Oranice, u sv. Ljuteru i u sv. Antunu opatu. Sada se već nemogu viditi nego u ovoj zadnjoj, jer su one sv. Jakova i sv. Bogorodice od Oranice s vapnom pobieljene, a sve ostale nemilo porušene.

Čuo sam od starijih, da bijahu u ovoj župnoj crkvi barbanskoj, kao takodjer na pokopalištu sv. Križa, škrilje na rakvah i grobovih sa glagoljskimi i gotičkimi napisi. Ali kad bijaše ta crkva god. 1700. prezidana, pogujavilo se je sve takove ploče, razkomadalo i uporabilo kao zidni materijal. Samo dva komada našao je pokojni kanonik Stanković, jedan s gotičkimi drugi s glagoljskimi slovi, s imeni župana Ivana Erlavca i Antona Bjeloglavca. Kad je kanonik dignuo svoju kuću, sazidao je oba ta kamena u zapadni zid zgor štorne, gdje su i danas vidljiva.

To će bit dostatno za upoznati, da su i u ovih krajih naši stariji častili Boga svojim milozvučnim hrvatskim jezikom, i da su kod svojih poslovah upotrebljavali svoje hrvatsko pismo. —

Barban i Rakalj, ti starinski hrvatski gradići u Istri, dužni su medju drugimi suzbiti sud zgor rečenoga povjestničara. I evo nadjoh u arhivu ovo občine izvadak razvoda istrijanskoga napisan u dva primjerka u vriemе Jakova Loredana proveditura i kapetana (1519—1522.) u Labinu. Napisao jih je Antun Laurenti občinski bilježnik po zaporjedit miljetačke kuće Loredanske, moguće u Benecih i gospodnjuće ono vrieme u dielu Istre, i to ćića medju medju občinah labinske, barbanske, košnrske i svetivanske. Ta dva primjerka kažu sama po sebi da se je držao autentični primjerak rečenoga razvoda u pokrajini i u Benecih, te da se je po njem odlučivalo o medjah, kadgod je trebalo.

lolo od Hrvatske ili Njemačke. Neka prosudi svijet ako može nama biti ova njihova umišljena nuždа dostatna za odreći se od naših zemaljah i prepustit nemaleni broj našeg naroda — u tudjinčeve ruke! —

S druge strane nije baš ni za slobodoumne Talijane ponosno koji su se sami morali toliko godinah boriti za svoje oslobodjenje od njemačke vlade da i oni baš sada idu na to, da sprave pod sobom njima tudji elemenat, koji bi k njima u isti odnošaj stupio kao Venecija i Lombardija prama austrijskoj vladi i koji bi takodjer njima kao što oni u ono vrieme austrijcem morali neprestano dovikati *„fuori lo straniero!“*

Zato su *Istarski Hrvati* razlagajuć onom književnom znanstveno netočnosti i izmišljotine Fambrijevog spisa imali pravo uzkliknuti *Talijanom i svim na koje spada „hands off!“*

Mi preporučamo svima čitanje one vrlo poučljive i genialno pisane književnice i želimo da onaj uzklik „hands off“ postane u Istri iskrom buditeljicom kojim bi imali svi Hrvati tudjincem, kad se u naših poslovih nepozvani njesaju, opomenuti, da svako neposteno djelo čeka plaća osvete. *)

Sastanak hrvatskih djakah

IZ ISTRE I PRIMORJA.

Iz voloskoga kotara.

Uza sve protivšćine hrvatstvo u Istri ipak se budi.

Željno očekivani sastanak hrvatskih djakah imenito iz Istre obdržavao se je.

Dne 4. t. m. već u jutro došla je liepa četica djakah iz zapadne Istre preko Učke u iztočnu. U stanovitu uru stružena sa djaci iztočne strane uputila se je na postaju u Matuljah. Svi zajedno zapjevali su pjesmu kad se je približavao vlak dolazeći iz Rieke.

Broj riečkih i primorskih djakah imenito pako gg. odbornikah presenetio je.

Pjevajuć, razgovarajuć, šaleć se preslo se postaje u Jurdanih i Šapćanah i prispjelo na postaju trnovsko-bistričku.

Trnovsko-bistričke gospodje i gospoda dočekahu mlade Hrvate kako se braću dočekiva. Znanci se pozdravljahu, neznanci dotad upoznavahu se. Svi zajedno krenuše u gostionu tik postaje krasno nakićenu narodnimi zastavami i sa „dobro došli“.

Pojačani kor sa njekojom gospodom učiteljah učinio je pokuse, razgledao tko Trnovo tko Bistricu, brzo je došao sat koncerta.

Prostorije se prilično napunile, premda je, imenito za krasni spol, gostiona nješto daleko od Bistrice.

*) Upozorujemo na oglas, koji se nalazi na četvrtoj strani.

Predsjednik odbora za sastanak spomenu svrhu sastanakah i pozdravi zgodnom rieči prisutnike.

U govoru morade biti kratak. Velemožni kotarski kapetan dodje kratko iza gostovah iz Postojne, dade pismenu dozvolu za sastanak, u kojoj zabranjuje predsjedniku svaku i najnedužniju rieč o politici, što i usmeno opetova. Počastili su sastanak i c. kr. oružnici. Nit u voloskom kotaru nisu djakah pustili sami. Na Voloskim žurili su se prema njim čim su tamo dospjeli. Čim su morem prispjeli u Lovran, već došao je tamo jedan sav zapuhan. I u Ičićih stražili su jih, da njim se ništa zla nedogodi! —

Govor g. predsjednika bijaše sa svim tim obćenito povladjivan. Poslje govora pročitao je isti brzojave stigle djakom skoro sa svih stranah krasne nam domovine. Nit Istra nije zaostala. Burno upravo bio je pozdravljen brzojav dra. Dinka Vitezića. Njegove zasluge i Hrvat i Slovenac jednako ćieniti znade.

Pjevalo se je vrstno pod vodstvom mladoga Hrvata s onkraj Učke.

Udarala je na k'avir, kako valja, mlada kćerka dra. Bahmana, učenica na višoj djevojačkoj školi u Pragu. Pljesak, želja za opetovanje sviranih komadah dokazom njoj bijaše kako njoj je zahvalno prisutno obćinstvo. Za prvi put je na javi igrala. Tvrdo sam uvjeren, da nije za zadnji. Njezin brat veoma vješt na glasoviru kao takodjer njekoja gospoda učitelji zabavljali su obćinstvo svirnjem u dalnjem tečaju zabave.

Iz programa spomenuti mi je još deklamaciju „Propast Venecije“. Slodne bijahu to rieči. Venecija uz druga zatirala je istarske Hrvate. Ona je propala, jer bijaše utemeljena na tiraniji, na absolutizmu, na nepravdi. Hrvati, koji su uju kao takodjer druge branili; Hrvati, koji su za druge krv ljevali; Hrvati, koji bijahu prečesto orudje u tudjih rukuh: ti Hrvati osvješćuju se. I za nje kucnuo je rat slobode. Oni već neće drugim službovati. Oni će se za se boriti. Oni će svoje braniti. — Kad se uza te rieči uzme na um, da je g. deklamator razumio i čutio što je blagoriečio, da je od srdca k srdcu govorio, onda se lahko pojmi da je deklamacija bila popraćena gromovitim pljeskom i živio-klici.

Govoru, deklamaciji, pjevanju, sviranju sliedio je ples. Plesalo se je živahno. Plesno se je i primorski „hrvatski“ ples.

Većina družbe i ženske i muške zasjela je oko sata poslje pô noći za „hrvatski stol“. Tu se je redala zdravica za zdravicom, pjesma za pjesmom. Prva zdravica bija-e dakako domovini; kojoj je dakako shodna pjesma sliedila. Od drugih zdravicah da spomenem onu braći Slovencem imenito prisutnim, koje se je pozdravio — prije pleso. Bahmanu, koji je sa svojom mnogo doprinjeo k ljepomu uspjehu zabave i dru. Dinku Viteziću, kojim se je drugi dan i brzojavno nazdravice priobćilo.

Zora je već skoro pucala, kad su se braća razsla jati po'ka, da se malko opočinu.

Domaćini i domaćice htjeli vidjeti još jednom mlade Hrvate. Došli na postaju. Pjevalo se stiskalo si ruke, ljubilo se, dok se nije vlak micati počeo. I kad se je već micao znakovi medjusobne ljubavi nisu prestali, dok god je oko je jednih u druge zrieti moglo.

Kad bi i u našem djelovanju uvjek tako iskreni, tako srdačni, tako složni bili, tad nebi dugo čekali na onu želju, koja bijaše izražena u prvoj zdravici kod „hrvatskoga stola“!

Kod Matuljah doće'a mlade Hrvate liepi broj Kastavcah pod krasnom hrvatskom zastavom njihove čitaonice. Za njom poredahu se svi i ponosito koracahu put Voloskoga.

Četa pod zastavom, pjevajuca „U hoj“ izvabi iz kućah na e Vološćake i Vološćice. Konu ter konu, osobito njekim Talijanašem činovnikom i njihovoj djeci mogaše to biti tru oku: domaćim ne. Tà jezik, kojim se govoraše jest njihov jezik. Popostav malo na Voloskom krenu četa u volosku lučicu, ukrca se na ladje, i krene pjevajuć put Lovrana-grada.

Liep broj Lovranacah dočekao ju je kod mora. Mužko i žensko potrčalo je na polje, kad se je pod lovranskom ladonjom zapjevala hrvatska pjesma. I iz dalnjih mjestah bijaše u Lovran ljudih došlo.

Mrakom već krenu se prema Ičićem. U Iki dočeka ju svećano obučen čestiti lovranski glavar u družtvu još njeke gospode loga dražestnoga njestanca; oslovi ju krasnom rieči poticuć ju na rad za bolje mile nam domovine hrvatske. Predsjednik mu se na tom nenadanom ali tim radostnijem dočeku srdačno zahvali. Gruchesni, opetovani „živio“ vrlomu načelniku Hrvatu popratio je predsjednikove rieči.

Bilo je već zatamnilo, kad smo prispjeli u Ičiće, gdje se je komers obdržavao. Bijaše to u sred liepoga i umno obdjelanoga posjeda g. Perinjuka. Pod vedrim nebom bijaše napravljen velik i krasan stol za našu nadu. Više hrvatskih zastavah krasilo je vrtao. Uz liepi broj posjetnikah i posjetnicah iz Ike, Lovrana, Voloskoga: uz dobru razsvjetu; uz pucanje mužara; uz paljenje bengalskoga ognja priemalo mu se kao da sam u njekakvoj vilinskoj hašći. Zaigralo se, zapjevalo se. Večeralo se. Nazdravljalo se. Zdravice krasnomu spolu imenito zastupnicam istoga na komersu; domoljubnom svećenstvu imenito zastupnikom istoga kod stola; na-im

[illegible] kapetanom, ponosecim se sa sv[illegible] hrvatskim porjeklom, osobito njih[illegible] zastupnikom kod sastanka; uzorn[illegible] g. Koricu brodovlastniku i posjedn[illegible] koj kako malo koji svoju djecu od[illegible] jali znade, ne u Ljubljani ili Mariji[illegible] ili Gradcu, već u Zagrebu, u bm b[illegible] valskom središtu: te zdravice [illegible] bijahu burno povladjivane. U ime [illegible] noga spola zahvalio se je gosp[illegible] Zanimivo, kako je njemu prirodjen[illegible] ali i iz duše progovorio je njekoli[illegible] rieči. Najsladji, svoj materinski, jezik [illegible] naše gospodje i gospodjice uvjek ne[illegible] govati svojoj djeci goruću ljubav[illegible] njega u mlada srdca uciepivati, svo[illegible] supruge u rodoljubnih podjezčih po[illegible] upirati. To bijaše smisao njegovih rieči[illegible] a te rieči povladjivala su nesamo go[illegible] spoda, nego i one, u ime kojih je govorio.

Deklamacija „propast Venecije“ opetovala se je s ist u odličnim uspje[illegible]hom kao u Bistrici.

Progovori, zapjevaj, zasviri, obro[illegible] se dva tri puta: ponoć se približi[illegible] Družtvo se po e razlaziti.

Srdačan uprav bijaše razstanak s domaćimi. Bijaše prvi put. Nebilo zadnji!

Želilo se je taj sastanak prirediti u zabitnijih gdje krajevih Istre. Želja bijaše i opravdana; al izpunjenje bija[illegible] težko. Za početak budi ovo dosta

Ljetos se je uljezlo u Istru. Sle[illegible] dećih godinah koraceti će se dalje.

Bog pomozi!

DOPISI.

Kastav 1 septembra

Vam je već znano, gospodine ured[illegible]niče i znano je svim čitateljem „Nase Sloge“, kako se je ova obćina morala boriti za svoj obstanak proti bitnom njeke gospode. Da se dokaže, kako su temeljiti bili svi prigovori proti nat[illegible] untomu zloglasnomu Čuderu, moramo [illegible] već danas biti gotov proti njemu proces za pronevjereni novac. Nu ni danas jes[illegible] se nezna je li za sbilja ni počela iz[illegible]traga proti onomu Don Quixottu. Čuj[illegible]emo, da govori, da on nije pronevjerio novca, nego da si je samo zadržao na[illegible] ra'un tromjesečne plaće, koja ga je [illegible] išla, kad je s njesta bio dignut. Eđnat[illegible] dimu taj izgovor nepomaže, jer ga obćina nije digla sa službe, a da ga je ona imala dignuti, bila bi morda uzela u obzir tri njeseca odpremnine, al sad je kasno. Neka traži iz Poreča što želi, a za nas je on pronevjeritelj novcah, kojih nu je utjeranje javnom oblasću naloženo. *Junta u Poreču dala mu je u ostalom dvesta forintih dara „za službu učinjenu obćini Kastavskoj.“*

Kakova je ta služba bila, desti vam je ako vas upozorim na ovo [illegible] slo[illegible]

Taj izvadak glasi od rieči do rieči ovako:

„COPIA.“

„1325. 5 Maggio.“

„Sentenza, et appositione de confini posti p. il Co. Alberto de Methlicha di Pisino. a messer Raymondo Patriarcha d'Aquileja, e alle Sig[illegible] di Venezia, con l'intervento di tutti li SS[illegible] della Provincia, li Zuppani dei Luoghi di fuora. Messer Hilatin Marcheze di Zabdada, con molti huomeni: Krasmo suddito e servitore del Conte di Goritia, Harpo e Dragucho (?). Le Comunità, Zuppan e huomeni di Pinguente, Montona, Albona, Barbana, Settivanaz e Cossur. Dando conto tutte le Comunità, e dicendo: questi sono i veri confini fra di Noi; indi li Vecchj da una parte e l'altra, mostrarono quattro sassi sepolti, caduno con la sua Croce, li quali mostrarono quattro Confini d'Albona, Barbana, Cossur e Settivanaz. Onde resti stabillito, che proc. pma. di sopra il Fiume grande dell'Arsa, fatto di Settivanaz. Dal canto di là fino l'acqua del Fiume grande, Cossur, sino li termini tra Sumber, da proc. sotto tutte l'acque et Fiume grande dell'Arsa, et tutte le Fontane d'una banda et l'altra de Barbana, eccettuando che li animali del contado possino beverar per bisogno, guardandosi dal danno verso Albona.“

„Le Costiere, quelle sotto Albona, e così dietro tutte fino la marina concorre con la dolce; e di qui dietro per mezzo al mare fino la Valle di S. Lorenzo. E qualunque parte piasse pesce oltra questi Confini, quella parte casca alla pena di Marche Cinque.“

„E quelli pascolassero animali albonesi, over de Barbana, de Settivanaz, e de Cossur, de dì, overo de notte, pena una Marca e Soldi Quaranta di piccoli, l'Erbatico Marche tre. Qualunque parte ammovesse questi confini, casca alla pena di Marche 500, cioe al Conte de Pisino Marche 100, a questi Signori Marche 100, et alla Comunità che si mantenesse pacificamente Marche 100.“

„Della qual Sentenza ed Instrom[illegible] ne furono estratti tre esemplari nelle lingue Latina, Schiata, Tedesca negl'Atti di Pre Nicolò Cappelian di Merlo Co: e Plovan di Golagotizza, Giacomo Crisanich Plovano di Barbana, Pre Antonio Maganich di Grisignana, Gasparo Dorich q[illegible] Piero e Zaccaria Lupetina d'Albona, Notari Applici, et Imperiali.“

„Estratto in autentica forma dal Libro di Messer Giacomo Loredan Prov. d'Albona, per Duo. Pier Ant[illegible] de Laurenti Nod[illegible] e Cancell. di detta Comunità, con due Copie in ristretto.“

„Il Cond. di Barbana copiò da altra simile spedita da Venezia.“

Ova izprava dostaje mislim za odbiti one neprištojne rieči „assolutamente apocrifo“ proti jednoj od naših najboljih povjestničkih poveljah.

Zaključujući te razmišljajući stanje, u kojem se mi Hrvati u Istri nalazimo, priporučam najvrućije i najsrdačnije svim rodoljubom u Istri, da pomnjivo traže i sakupljaju sva ona, koja bi se ovoga predmeta doticala i koja bi mu koristila. Mnogo je toga još zakriveno i zanemareno. Ude li se složno sakupljalo, moći će se na staroj slavi ozniveti slavnija budućnost; „bit će dana“; sjevat će sunce i našemu milomu hrvatskomu narodu u Istri!

JOSIP A. BATEL
Barbanac

Srdačna Vam hvala gospodine i prijatelju Joso na Vašem trudu. Bog dao, da bi čim prije zadobili ono, čega sto privremeno skoro lišeni, te nas opet poštovili s svakovimi i sličnimi članci. Pozdravite Vaše drugove, čestite Hrvate. — Pridružujemo se sa svem dušom Vašoj najvrućijoj i najsrdačnijoj poporci rodoljubom po Istri, da saberu gdje mogu napise, listine i poveljo tičuće se naše prošlosti. Kako je „Naša Sloga“ tiskala narodne hrvatske djerave po Istri, i kako se nada, da će jih malo po malo još nješt dobivati; tako će ona iz svega srdca tiskat stare hrvatske spomenike. Pjesme su [illegible] dokaz našega sadanjega bivstvovanja u Istri napisi i što je tomu slična mrtvi su dokazi prošloga nam bistrovanja. Svaka i najmanja može budi koju i znamenitu činjenicu [illegible] svjetliti. Lijep nam je primjer, koj nalazimo u izvadku, što ga ovdje tiskasmo. U izvadku razvoda istrijanskoga zove se naš jezik „hrvatski“ jezik. U ovom izvadku, napravljenom za močnijega uplива ili bolje rekuć za težega jarma vlade mljetačke, zove se „lingua schiava“. Tudjinci su, koji su nam potlačenu, nadjeli ime „Šćavo“ i sve što sličnu ime. Sami smo se od vajkada zvali Hrvati Bismo, i sad hoće naši neprijatelji da budemo robovi; mi hoćemo da budemo, i bit ćemo slobodni Hrvati!

Uredničtvo

em iz pouzdana izvora, da je
mesao u glavnu kujigu dužnikah,
na stotine obvezah, koje neimaju
pisa stranke, ni glavara, ni sa-
ah. Je l' vam dosta!

ujem i to, da je nasa občina
ena pisati na Juntu talijanski, ako
kakov odgovor, jer na hrvatske
e nemože rešitbe dočekati.

lako bi ipak vreme, da zemaljski
g. Vidulić jedanput progleda i
z glave izbije ludu misao, da će
više od ovoga čistoga hrvatskoga
učiniti bastarde ili irredentaše.
ćemo, čija će najkasnje obladati.
za naše materijalne interese tamo
malo brinu, o tom smo vec
osvjedočeni; ali neka i u pitanju
ednoga jezika budu tvrdi, kako do
vidit ćete, kakovu pilulu će jim
ske občine do malo časa pribaviti.
nije tako prostrana da bi na jed-
kraju mrak bio, dok na drugom
svieti!

Isdalatak. U jednoj svojih sjednicah
ključilo je kastavsko zastupstvo, da
koncem tekuće godine digne iz službe
blagajnik Sabljić a na njegovo
sto izabralo gosp. Kazimira Jelušića.
ovomu zaključku rekurirao je gosp.
r. c. k. kapetanat, koji je re-
olstupio zemaljskomu odboru u
ru kao kompetentnoj oblasti. Nuz-
imamo spomenuti, da je ovaj
možda bio po volji i voća na
ne samo njekojim osobam nego i
koji su istoga Kazimira Jelušića
pod kriminalnu iztragu stavili na-
tobož da je odviše proti Caberu
Vraćajuć se na stvar imamo
da je zemaljski odbor bio pristljen
ti zakonito imenovanje gosp. K.
a a odbiti rekurs gosp. Sabljica.
te prigode nije mogla pomoć nit
ka, da je g. K. Jelušić mlad te da
njem ostala jedna mladjenačka
ga, jer je po zakonu čist i slobodan
neugodne posledice i sposoban
svaku službu, ne samo občinsku
cesarsku! A ipak čujemo, da je
njekoliko nemirnih duhovah, koji se
zadovoljili odlukom zemaljskoga
te bi — kao uvjek hitjeli
prilikah činit kastavskoj občini.
ih bilo, što nas u svojoj kuć
eli će sad čak i zakonite odluke
kopati? Kastavci, držite se daleko
kovih prorokah, sad imate vrednoga
enoga domorodca za občinskoga
prestanite strančariti, odlanite
od dugotrajne borbe te se ponze
u vašega tajnika, koji želi i hoće,
se kastavska občina podigne na
stepen da bude uzor-občina hr-
e Istre!

Klana 6. septembra 1880.

U našem selu vam neima osobitih
sti, zato se redko i crtajo u malo
„Slogi" dopisi od svuda. Veudar
imamo dve nove stvari, kojih ce
po vremenu mnogo koristiti, a
bi mogla mnogo škoditi, ah ufamo
nece. Hoću da vam opišem oboje
občinsko upraviteljstvo dobavilo
selu dva sajma na godinu, i
vito od blaga. Prvi sajam bio
Bokovu dne 16. auguska, a drugi
na Jerolimovu t. j. 30 septem-
ko napred svake godine. Prvi
je bio osobit, jer je svake po
ezak, vendar bi se bilo moglo
vrlo liepih kravah, da je bilo
da jih prodavci nisu preskupo
drugi sajam na 30. o mjes.
bit će mnogo bolji, jer dolaze
ljo Jelenski i Kastavski veliki
vlana inna do 500 glavah de-
laga, a blizu su Skalnica, Lipa,
studena i gornje Kastavstina,
vci imaju dosta goveda, ter se
da ce se ovi sajmi po vremenu
titi. Sajmovina je udarena na
ah od goveda, nu to je pre
ak čujem da je poglavarstvo
već učinilo, što treba da se bude pobirało samo 15 novčićah od goveda. Krmac i tele plaćaju po 10 novč., ovca 5, koji kao govedo, a kramarija 1 i novč. od metra u četvero ili samo 7 novčićah, ako je trgovina male vrednosti. U Klani vode liepe ceste iz Kastva (2 sata), iz Rieke (3 sata) i iz Sapćanah željezničke stanice (2 sata).

Prekjučer bila je je jedna komisija na vrh Pake u našoj gori. Bio je namjestnik kotarskoga kapitanata g. Fabris i šumski komisar gosp. Tepper, zatim zastupnici čabranske gospoštije u Hrvatskoj i zastupnici občine: g. tajnik njesto glavara, savjetnik Cucančić i odbornik Gaus Mate. Čemu ta komisija? Evo da vazem. Gospoštija Čabranska koja poglavito po Klani izvozi na Rieku svoju trgovinu, prodava takodjer u Bistrici svoju bukovinu za piljenje daščicah. Takovi se kusi zovu ovdje *brana* ili *karlja*. Ta je bukovina godine i godine prolazila u Bistrici preko Klane, ter je naravska stvar da su poglavito Klanjci i bližnji seljani to vozili. Ali na jedanput pade gospoštiji Čabar u glavu, da će probiti cestu od vrh Pake preko Zabicah po katalanskoj dolini na Bistrici, jer da ju vožnja preko Klane mnogo stoji. Ona se ludo upira na šumsk zakon, koji kaže da moraš pustiti kroz tvoju goru put onomu, koji bez njega nebi mogao *izvesti* liesa *iz* svoje gore, ih bi za izvoz morao mnogo trošiti. Ah su gospoda u Čabru zaboravila, da u šumskom zakonu nije rečeno, da se bukovina iz čabranske šume mora baš na daščice pilit u Bistrici. Neka ju prodavaju na Rieku za drvo ih drugu svrhu. Zastupnici obcine oprli su se ludo tomu zahtjevu Cabranacah ne samo radi svoga interesa, vec i za to, što bi neizmjerno skodilo kotarskoj cesti Poljca Delnjim, da se iz gore obcine cesta na Bistricu. Sada cekamo odluku c. kr. kapitanata, koja nemože biti nego povoljna po obcinu, jer oblast nesmije za volju hira jedne gospodštije oduzeti trim cetvrtica selom življenje.

Ljetina je hvala Bogu u ovih krajevih vrlo liepa. Kastavscina je dobro urodila zitom i vinom, a da nije loza odjedanput polovicom posahla, u kad bolje godine. Vreme je, da nemožemo žeftu boljega, a tako dok mi ga blagoslovljeni krajevi ljuto stradaju, nas će kras voljom božjom ove godine naplatiti trud.

Pogled po svietu.

Iz Tristu 15 rujna 1880.

Carev put po Galiciji jest pravo neprestano slavje. Poljaci se i Rusini jednako natecu, da ga što ljepše i dostojnije dočekaju, kamogod prispije. I tim su Slaveni još jednom dokazali, kako svi i svuda stoje uz svojeg cara i gospodara, govorili oni poljski, češki i ruski, slovenski il hrvatski, pa ako se car i na nje upre, da nece zato carevat i na nje upre, da nece zato carevat i na nje upre, da nece zato carevat

ŠVAŠTA PO NJEŠTO.

Kako Indijanci izprose djevojku? Kod Indijanaca stoji kći prema svomu otcu u odnošaju, kao egipatska robinja naprema svomu vlastniku. Ona je glavulica, posjed svoga otca; ona se prodaje onomu koji najviše nudi. Zato je i prositba djevojke skopčana često s najsmješnijimi prizori, a da postjednji nezaloste odviše djevojke. Evo takova prizora: „Ja kanim vašu kćer uzeti za ženu", veli ljubovnik otcu. „Ona je ružna strar, lijena kao medjed, nezna kuhati ni raditi, i nemože se za ništa upotrebiti. Ali ja vidim, da vam mora biti toretna te ću vam ju uzeti, da vam izkažem svoju ljubav. Koliko tražite za djevojku?" Otac odgovara često: „Vi hoćete moju vrlo ljubljenu, milu kćer, najbolju i najodanije, koja je ikada rodjena? Najbolju kuharicu, najmarljiviju i najposlušniju radnicu u čitavom plemenu? Ja nemogu biti bez svoje kćeri. Ja je nedam nikomu, a najmanje vam, koji ste mladi i posjedujete samo jednu skalp (koža od neprijateljeve glave). Osim toga ste ukrali jedva više od dva ponnia i nemožete mi naplatiti kćeri. Ja zahtievam dvadeset ponnia i tri bivolske kože." — „Dvadeset ponnia i tri kože!" više znajarono prosac. „Dvadeset jakih, mastnih ponnia za tako ružnu, mršavu žensku, koja vriedi jedva jednu bivolsku kožu! Za to mogu kupiti dvadeset boljih djevojaka!" Pazarenje se po tom nastavlja uz viku i psovanje bez obzira na prisutnost djevojke — otac hvali svoju kćer, a prosac ju grdi. Vidi li otac, da je prosac nestrpljiv i popustljiv, onda zategne prodaju na više nedjelja. Napokon bude djevojka prodana uz običnu sajamsku cienu djevojaka, za tri ili četiri ponnia i postaje vlastnošću mladoženje. O kakovih obredih vjenčanja neima naravno kod tih barbara ni govora. Kad je kupovnina izplaćena, onda odvede muž ženu u otčev šator, da ostano tuj, dok ga mnogobrojna obitelj nepriseli ili mu bogatstvo nedopusti, da si podigne vlastiti „lodge" (šator.)

Bratovšćina hrv. ljudi u Istri.

POZIV.

„Bratovšćina hrvat. ljudi u Istri" imati će dne *5. listopada* pred podne u Kastvu svoju redovitu godišnju skupštinu, kojoj se pozivlju svi, koji po pravilih pravo imadu.

Program:

1. Izviešće tajnikovo.
2. Izviešće blagajnikovo.
3. Izbor novog odbora.
4. Predlozi članovah.

U Kastvu dne 11. rujna 1880.

Vjekoslav Vlah Predsjednik — **E. Jelušić** Tajnik

Natečaj.

C. k. Namjestničtvo u Trstu razpisalo je dne 19. augusta sliedeći natečaj za podporu (stipendij) jednomu siromašnomu učeniku Istre.

Br. 11447 IX.

Početkom prvog tečaja školske godine 1800-81. podielit će se jedan državni stipendij za Istru od godišnjih 84 for.

Na taj stipendij imaju pravo gimnazijalni učenici, koji pripadaju kojoj občini Istre izuzev otoke te se kane svećeničkomu stališu posvetiti.

Molbenice sa priloženimi svjedočbami: krsta, ciepljenih kozicah, siromaštva i zadnjih dvajuh školskih tečajah a k tomu podvrdu oblastih da pripada kojoj občini Istre neka se dostave kroz dotična predpostavljena školska Ravnateljstva Visokomu c. k. Namjestničtvu ili Prečastnomu biskupskomu Ordinarijatu u Trstu do 10. Oktobra 1880.

Priobćeno.

Jednoga dneva naertali „Post-Anweisung" da dobijem knjižicu „Riječ Istarskih Hrvatah" učiniv adresu, kako se nahodi zabilježena u br. 15. ove g. „Naša Sloge".

Tu „Post-Anweisung" poslah po mojoj kćerki u ovaj poštarski ured. Gosp. Ivan Malabotich upravitelj vidiv na listnici ime „Susak" reče djevojci „diseghe chel seriva altrimenti questo!"

Čuv ovo dadoh kćerki gori napomenuti broj „Naše Sloge" podertav njesto gdje se nalazi zabilježena ova naručba te ju naputih da prosi toga činovnika, nek pazi, jer je adresa upravo onako napisana, kako se nalazi u „Našoj Slogi". Moja kćerka tako i učini metnuv pred njega „Našu Slogu" i „Post-Anweisung". G. Malabotich nasladio se je baciti na tlo „Našu Slogu" govoreć: „no guardo niente, via, via!!"

Moralnost takovoga postupka izvesti nebude nikomu težko.

U Barbanu dne 7. rujna 1880.

Josip A. Batel.

Upozorujemo i mi slav. direkciju poštah, da pozove strogo na račun ovakve ljude, koji neće odpraviti sasvim korektno izpunjenu „Post-Anweisung" (imamo ju u rukah) jedino s toga, jer je hrvatskim jezikom pisana. Skoro da nebi čovjek vjerovao, da se to još može sgoditi.

Uredničtvo.

Pregled tršćanskoga tržišća.

dne 9. Septembra 1880.

	OD for.	OD nč.	DO for.	DO nč.
Vosak primorski i ugarski za 100 kil.	—	—	120	—
Kafa Portorike "	102	—	120	—
S. Domingo "	76	—	86	—
Rio polag vrsti "	72	—	89	—
Cukar austrijski "	35	50	36	50
tučeni "	32	50	33	50
Cvietje trave buhače (Orisantemo) "	140	—	180	—
Naranče skrinjica "	—	—	—	—
Karube puljezke za 100 kil.	5	50	7	—
levantinske "	—	—	—	—
dalmatinske "	18	—	11	50
Smokve Kalamata "	—	—	—	—
puljezke "	16	—	11	50
Limuni skrinjica "	90	—	93	—
Bademki lliti mandule pulj. za 100 kil.	—	—	—	—
dalmatinske "	28	—	31	—
Lešnjaci "	10	—	24	50
Šljive "	11	70	80	—
Pšenica ruska "	12	—	2	10
ugarska "	—	—	—	—
gnlačka "	—	—	—	—
Kukuruz (turkinja) ruski "	—	—	—	—
ugarski "	9	50	—	—
Raž "	—	—	—	—
Ječam "	17	—	8	50
Zob ugarska "	—	—	—	—
arbanaska "	—	—	—	—
Pasulj (fažuli, polag vrsti robe "	8	—	9	—
Bob "	14	—	14	30
Leća "	19	50	22	50
Orit talijanski "	15	25	17	—
inglezki (kitajski) "	100	—	15	—
Vuna bosanska "	120	—	—	—
morejska "	116	—	120	—
arbanaska "	—	—	—	—
istarska "	—	—	—	—
Vuske koruške jelovice "	18	—	22	—
šljezke "	13	—	12	—
Grede "	11	10	13	50
bukovice "	7	50	12	—
Ulje talij. nitje vrsti za 100 kil.	41	—	42	—
najbolje "	54	—	70	—
srednje vrsti "	—	—	—	—
dalmatinsko "	41	—	—	—
istarsko "	43	—	—	—
Kameno ulje u barilah "	12	50	5	50
u kasetah "	13	—	—	—
Kože strojene naške "	146	—	155	—
suhe volovje naške "	—	—	—	—
dalm., ist. i bos. "	76	—	96	—
janječe naške za 100 kom.	90	—	100	—
dalmatinske "	60	—	75	—
kozje za 1 kil.	65	—	75	—
runene slane "	60	—	65	—
suhe "	55	—	70	—
rožje za 110 komadah, u srebru	28	—	35	—
Bakalar za 100 kil.	22	—	28	—
Sardele 1 baril "	18	—	24	—
Vitriol modri za 100 kil.	26	—	27	—
zeleni "	—	—	—	—
Maslo "	85	—	89	—
Loj dalmatinski i naški "	61	—	63	—
Salo "	—	—	—	—
Mast (salo raztopljeno) "	50	50	51	—
Slanina "	53	60	59	—
Rakija etolitar (100 litarah) "	—	—	—	—
Galicki istarski za 100 kil.	30	—	—	—
Muj naški "	6	—	—	—
istarski "	7	—	7	25
Lišće od javorike "	12	—	14	—
Vinske strgotine (Gripula) sploh "	31	—	45	—
Med "	33	—	—	—
Lumber (jabučice od javorike) "	12	25	13	—
Pakal barli od 100 kil.	3	75	9	—
Cunje (štrace) za 100 kil.	2	—	18	—
Katram dalmat. "	14	—	16	—

Ték Novacah polug Borse u Tretu

od 1—13. Septembra 1880.

Dne	Cardukati (cekini)	Napoleoni	Lire ster.	Prid srebrom (agio)	Dne	Cardukati (cekini)	Napoleoni	Lire ster.	Prid srebrom (agio)
1	5.52	9.35	—	—	9	5.56	9.40	11.80	—
2	5.52	9.35	11.74	—	10	5.58	9.41	11.80	—
3	5.52	9.35	11.74	—	11	5.58	9.40	—	—
4	5.54	9.36	11.76	—	12	—	—	—	—
5	—	—	—	—	13	5.59	9.41	11.80	—
6	5.54	9.36	—	—	—	—	—	—	—
7	5.55	9.39	11.77	—	—	—	—	—	—
8	—	—	—	—	—	—	—	—	—

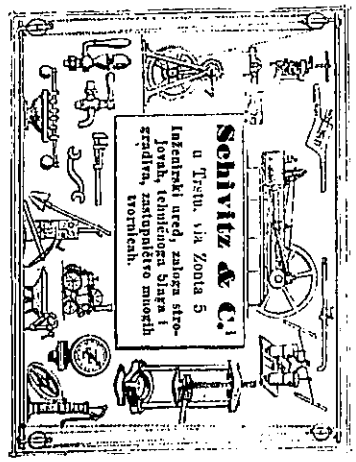

RIEČ
ISTARSKIH HRVATAH
Talijanom
i svim na koje spada.

Ponukom članka: „L'Istria ed il nostro confine orientale — Paolo Fambri" tiskana u „Nuova Antologia" 1879.

Može se dobiti za **70 novč.** kod:

Primorska tiskara
na ŠUŠAKU
kraj Rieke (Fiume).

Častnim crkvenim oskrbničtvom.

Crkvenimi je zakoni naredjeno, da se u crkvah rabe za službu božju svieće, koje su jedino iz voska. Posto se pak od nekoliko godinah počelo mjesati u vosak, koji ima služiti za pripravljanje crkvenih sviećah, mnogovrstni tuk; podpisani željom, da po crkvenomu zakonu posluži svim crkvenim oskrbničtvom pravimi sviećami iz čista voska, za prosio je ovdješnju sl. nadbiskupsku kuriju, da bi ona blagoizvoljela nadzirati njegove svieće I. vrsti (I. compimento), koje bi imale služiti za crkvenu porabu. I doista, sl. nadbiskupska kurija primi tu ponudu dekretom od 28. marča t. g. broj 466 ustanovivši posebnu nadzorničku komisiju, koja će uvjek skrbno paziti, da moje svieće I. vrsti (I. compimento) budu baš iz prava čista voska.

Takove su svieće vriedne svake pohvale, ne samo zato, što su iz čista voska, nego još te što mirno i po urdo gore, nekaplju i nekidaju se, vlastitosti, radi kojih i bjehu odlikovane u raznih izložbah.

Podpisani providjen je uvjek velikom zalogom lakovih sviećah svake veličine i debeljine, a još k tomu i dupljirah, uskrsnih i slikanih sviećah svake vrsti. A da bude č. crkvenim oskrbničtvom laglje, podpisani činit će dove svieće, svim onim, koji ga kakvom naredbom počaste, u najbližnju željezničku postaju, poštu, il luku i to bezplatno (franko) i prosto svake vozarine uz cienu f. 2.50 kilogram (dakle f. 1.10 funt) plativši račun u vrieme 2 mjeseca, a kašnij u će se isplatam računati 6 po sto god. interesa.

Ako bi tko želio sviećah niže vrsti lahko ga poslužim onimi II. vrsti, rečenih „sottana" po f. 2.20 kilo, kanoti i bielimi III. vrsti po f. 1.80 kilo istom pogodbom kao odzgor.

Nahodi se kod mene takodjer skladišće kriznih putah u oleografiji pozlaćenimi i rujavimi okviri razne veličine po baš spodobnoj cieni, kanoti i izvrstna tamjana i drugih stvari za crkvenu rabu.

U Gorici (Görz) mjes. oktobra 1879

Alojzio Bader

sviećar Sjeminarska ulica broj 125

Oglas.

Javljamo našim čitateljem i ostalomu štovanomu občinstvu, da smo pomoću „Matice Hrvatske" dali preštampati iz „Naše Sloge" u posebnu knjigu, koja u maloj osmini iznosi preko 380 stranah,

NARODNE PJESME
ISTARSKE HRVATSKE

Knjiga se može dobiti kod Odpravničtva ovog lista po for. 1. Čist je dobitak namienjen „Našoj Slogi" ! „Bratovšćini hrvatskih ljudi u Istri", zato se nadamo, da ćemo ju razprodati u najkraće vrieme.

ODPRAVNIČTVO NAŠE SLOGE.

Izdavatelj i odgovorni urednik K. KRISCIAK. — Tisk SINOVI K. AMA...

Broj 19. U Trstu 1. Oktobra 1880. Godina XI.

NAŠA SLOGA

POUČNI, GOSPODARSKI I POLITIČNI LIST.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari" Nar. Posl.

Predplata s poštarinom stoji 2 for., a seljake samo 1 for. za celu godinu. Razmerne 1 for., a seljake 50 novč. za pol godine. Izvan Carevine više poštarina. Tiče se najiše najmanje 8 seljakah te se ruljni, da im list šaljemo svim skupno pod jednim zavojem i imenom, davat ćemo za 70 novč. na godinu svakomu. Novci se šalju kroz poštarsku *Naznačnicu*. Ime, prezime i najbližu Poštu valja jasno označiti. Komu List nedolazi na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se neplaća nikakva poštarina, napisav izvana *Reklamacija*. Tko List prima i drži, ako je poštен, to za i plaća.

Izlazi svaki 1. i 16. dan mjeseca.

UREDNIČTVO I ODPRAVNIČTVO nalazo se Tipografia Figli di C. Amati, via della Zonta, N. 7.

Pisma se šalju platjene poštarino. Vlasti, dopisi i drugi spisi šampaju se ili u cielosti ili u izvatku, ustmo prama stojeći trošnosti i smislu svoga Lista. Ne podpisani se dopisi neupotrebljuju. Osobna napadanja i čisto sukromne stvari nenalaze mjesta u ovom Listu. Priobćena se pisma tiskaju po 6 novč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 novč., a svaki redak surišo 5 novčićah; ili u slučaju opotovanja po što se pogode oglasnik i odpravničtvo. Dopisi se nevraćaju. Uredničtvo i odpravničtvo, osim izvanrednih slučajevah, nedopisuju, nego putem svoje *Listnice*

☞ **Molimo sve naše p. n. predbrojnike, koji još dosad nisu predbrojnine platili,** da to **odmah učiniti izvole,** jer drugać nije moguće napred. U tu svrhu mnogi od naših predbrojnikah **naći će već u ovom broju** posebau poziv.

Uredničtvo NAŠE SLOGE.

Kod nas nije tako.

Prošloga mjeseca odposlao je austrijski ministar za bogoštovje i nauku na ravnateljstva gimnazijah i realkah okružnicu, gdje jih opozoruje na sve to rastući broj učenikah tako da dosadanji zavodi skoro nedostaju da prime sve želeće polaziti te škole. Veli se nadalje, da su trgovačke a osobito „obrtničke škole" skoro prazne te nesakriva pogibelj koja će odtud nastati, ako nebude vrstnih silah, koje bi mogle podići zemlju i u njoj obrt i trgovinu, jednom rieči blagostanje. Pozivlje ravnatelje, da roditelje, kad dodju upisati svoju djecu, poduče metnuv jim pred oči sve okolnosti, neka jih upozore kako su sva mjesta popunjena bilo činovnikah i profesorah, bilo liečnikah, pa da gledju na drugi put navratiti roditelje i osobito ako nisu u stanju nasmoći troškovah kojimi je školanje skopčano. Ministar imao je pred očima najprije Česku, Moravsku i donju Austriju, gdje imade gimnazijah i realkah, koliko kod nas normalkah, gdje svatko nastoji nješto iz svojega djeteta stvoriti.

Pogledjimo, dali bismo i mi preporučili tu okružnicu našemu narodu a osobito hrvatskomu narodu u Istri. To odmah kažemo „ne" dapače nagovaramo naš narod upravo protivno, da šalje svoju djecu čim više u srednje škole. Nemamo svojih ljudih ni kod suda ni kod uprave, svuda nalazimo ljude nepoznavajuće nas jezik, pa ako nebudemo slali svoju djecu u škole, to nemamo izgleda, da će ikad naš jezik dočepati se do ravnopravnosti, koja ga ide, jer nam se uvjek spočitava, nemate svojih ljudih. Imamo jih doduše nekoliko ali napram broju tudjih jako jih je malo, pa valja broj pojačati. Ove godine trščanska biskupija nema niti jednoga mladomisnika, starijih svećenikah nestaje a mladjih se neodgajn. Težko je za naš narod u Istri, jer nije na glasu radi bogastva, nu imade i blagih dušah, koji po mogućnosti pripomažu. Nastojat će se, da se za dobra učenika priskrbi kakov štipendij pa će tako mnogi roditelji lahko svojega sina u gimnaziji uzdržati. Potrebujemo i svećenikah, koji su nikli iz naroda med kojim žive, treba nam osobito i pučkih učiteljah. Za ove obstoje i sada u Kastvu i Zminju dve pripravnice, da se odonud poslije sposobni odpošalju u učiteljišće u Kopar. Ovdje svaki dobar učenik dodje lahko do stipendija.

Istarski rodoljubi neka nastoje, ako gdje koju dobru glavicu nadju, da ju, ako je iole moguće, okrenu na pravu stazu. Mogla bi gdjegdje pomoći i občina a možda i bolje stojeće crkve morale bi štogod doprinieti za uzgoj. Nijesmo mi Hrvati tako sretni u Istri, da se na nas obazre zemaljski naš odbor, riedke su one lastavice, koje su uživale koji štipendij.

Nu uz sve to valja da naš narod šalje djecu u srednje škole, hoćemo i mi naših sudacah, kapetanah, profesorah i ostalih, moramo i mi imati kojega odvjetnika, koji bi se zauzeo za narod, koji bi branio njegova prava. Valja da odgojimo sinovah, koji će bit kadri nas zastupat u občinah i u saborih te pokazati tudjincem, da smo Hrvati ravnopravni svim drugim. Za naš narod u Istri nema dakle uporabe ministarska ona okružnica na srednje zavode već nastojat nam je, da bude što više mladićah polazilo gimnaziju, jer nam treba valjanih i naobraženih muževah. Uz malo truda i savjeta može se mnogo postići. Želili bi, da nije ovo njekoliko redakah uzalud rečeno.

DOPISI.

Kastav, rujna 1880.

Kao što su posljednji dani ljudskog živovanja odsjev života pojedinog čovjeka, tako i posljednji dani školske godine prava su jezgra cielotnog djelovanja za naobrazbu puka; počem „na mladjih sviet ostaje".

U najlepšem redu obavljalu se izpiti učeće se mladeži na ovdješnjoj pučkoj dječačkoj i djevojačkoj učioni dana 2., 3. i 4. rujna.

Osvanu i 5. rujna, odredjem dan za dieljenje nagradah vrstnijim učenikom. Oko 8 sati u jutro sakupi se mnogobrojna školska mladež u crkvi, da prisustvuje sv. misi zahvalnici, a zatim bijaše odvedena na prostrano mjestance „Loza", gdje su se imali porazdieliti darovi odličnijim djakom. Okolišne mjesto tu dubkom narodom napunjeno. Poslo bi poredana školska mladež, stupi u mjesto velečastni gosp. Andrija Strk c. k. kot. škol. nadzornik u prisutnosti gosp. naučitelja. Sve je obujmila osobita radost videći gdje obljubljeni nadzornik osujetio sve zapreke, te se požurio ća iz Lovrana, da prisustvuje toj njemu posljednjoj svečanosti za njegovoga 11. godišnjega zaslužnoga službovanja. Sve je izrazilo veliko zadovoljstvo videći u svom krugu požrtvovna muža, koji je ponos i dika školah cielog našeg kotara.

Pozdraviv predstojnike občine i učitelje; prosbori odulji govor, približno sliedećeg sadržaja:

„Mila djeco, veleštovani učitelji, poštovani glavari i častni puče kastavski!

Evo me medju vami, da i ja učestvujem slavnoj svečanosti, koja zadjeva sve nas, što smo ovdje na okupu. Ova sgoda čini mi se najumjestnijom, jer do mala mi se je dieliti od svog milog zavičaja; domala odlažem svoju častnu službu nadzorničtva, da poprimim onu službu, koju mi milostivo podieli Njeg. Veličanstvo naš premilostivi Car i Kralj. Neugodno mi je dieliti se od vas, mili Kastavci, nu tako valja da bude: pri svem tom ako nebudem tielom prisutan, moj duh boraviti će kod vas, te se vjekomice sjećati mile svoje otačbine. Evo me sada, da se odužim mom obećanju.

Prve rieči upravljam tebi mila mladeži, jer ti si duša današnje svečanosti; ti si temelj budućeg blagostanja našeg. Osobitom ljubavju i nasladom slušah, kako ti napredueš u svem, što je dobro i koristno. Moj duh bje udovoljen videć da krasni nauci gg. učiteljah nadju plodonosnog odziva u tvojih mladjahnih srcih. Samo tako uznapredujte, mila djeco, na čast i ponos mile nam domovine. Nastojte svaki po mogućnosti doprinieti koju žrtvicu na oltar

---

PODLISTAK.

NEŠTO GLAGOLJICE

iz Istočnih stranah Istre.

Danas dvie tri iz iztočnog diela Istre, gdje nije narod pomješan tudjim elementom. Posvud opažamo tragovah hrvaštine iz davnih vremenah. U Moščenicah ima crkva još sada tri starohrvatska misala uz misalić za crne mise.

U Kraju, čednom seocu moščeničke župe, ima dvie oporuke glagoljski pisane. Obie su koi veleštovanoga gospodina Mohovića. Jedna od god. 1521., druga od 1585. Prvu napravio u Moščenicah Juraj Mohović. Spremno se „na dobar put u Rim". Držeć se rieči „govori sveti Matej bdite zač neznate hipa časa, kada čas od smrti pride", htjedo sve „ureditи, prije nego ctido. — Drugu „ureil" je „na živu hartu zač biše na „hartі bumbažki" pisana, „pop Grgur „ovac notar učinjen cesarev, i kapelan gospodina Martina Mojsijevića [illegible]

Učinio ju je po prošnji gospodina Mihovila plovana moščeničkoga, koj je u tu svrhu u Kozlak došao.

U Lovranu jest cieli zvončić glagoljskoga pisma. Uz taj jest i prepis latinicom. Učinio ga velezaslužni gosp. Jakov Volčić. Taj spis sadržaje popis svega onoga „ča sliši popom rečenoga kapitola" (lovranskoga). God. 1574. potvrdio je to „plovan za usomi redovniki". Tomu sliedi još mnogo druge bilježke iz raznih godinah. Zadjevaju većinom zavoze pojedinih občinarah napram crkvi, kao također osobne odnošaje članovah lovranskoga kapitula.

Na Veprincu pozuato su nam dosad četiri hrvatske listine glagoljskim pismom. God. 1594. napravio je „pop Martin Grizilić nodar očit" „v kastelo Veprince v kuće župana Štimuna Grizilića pismo. Njim se tvrdi, da je Martin Tancabelić prodao „od svoje vlašće dobre volje" jedan svoj posjed Pavlu Tancabeliću. — Iz god. 1625. i 1627. ima zapustbelića. — Iz god. 1625. i 1627. ima zapustnica Mihovila Ladetu, pošto je „Tancabel uhićen od Bnoćan u ratih pasanih neznaduć jeli živ ali martav". — God. 1629. „pride Mihovil Ladetić z mutі" u kuću popa Petra Pačalata, da se potuži, kako mu nemože njeki dolac „fita metat". God. 1641. napravlja [illegible]

Martinačić nodar oblastju ces. očit pred svidoki rečenimi verno. — Na istom Veprincu ima daščica, na kojoj se je bilježilo znakovi red, kojim se ima moliti u kapitulu. Na njoj je napisano latinskimi slovi „Hebd.". Drugo sve *glagoljskim u jeziku latinskom*. Tako „Sacra Debet" i još koješta.

U zagrebačkom arhivu hrani se u prepisu latinskimi slovi s hrvatskim jezikom „zakon grada Kastva od god. 1400", „iz starih knjig zakona ke so nahajaju u armariće na ložo komunjskoj prepisan po rukah mano Jan Batiste Tomičića kancilera." Taj prepis napravljen je njegdje početkom ovoga vieka. Te stare knjige bile su stalno glagoljski pisane. Spaljene bijahu oko god. 1825. Tad je najmedao spaliti sve knjige i spisa Thierry, tadanji poglavar gospoćine kastavske. Nješto osobitā moralo ga je na to natjerati, jer, prem bolan, ipak je svaku luknju ohašao, nebi li u njoj kakva knjiga bila, i sam paljenje rukovodio: Živi su još tomu paljenju svjedoci. — Kastavska crkva ima dva glagoljska misala i glagoljski brevijar. —

Na sve navedene spise mi ćemo se možda još vratiti, i bude li moguće, od rieči do rieči tiskati.

Za sad da zabiljeležimo još glagoljske [illegible] koje nam je [illegible] slao rečeni g. Jakov Volčić, i za koje mu se kao i za druge najserdačnije zahvaljujemo.

U Moščeničkoj Dragi na kropiluiku uzidanom izvana na crkvici sv. Petra: „1573 decembra 11 ga".

U Lovranu je škrilj sada kod njeke sterne, prenešana iz grobља, s napisom: „1595 Gušpar Bekarić plovan lovranski tu leži"

U Kastavščini ima toga prilično.

U gradu Kastvu u kući br. 24. kod ognjišća: „1509 augusta 28 pop Toma Drnovićе"; na njekom stupnju: „Juraj .... va ime božje (am)en 1541"; na crkvenoj kaši: „1600. maja 2."

Pred gradom na crkvi sv. Sebastijana bijaše nadvratnjak s napisom: „1530 maja 23." Taj nadvratnjak razbiše 10. lipnja 1865. djelajuć crkvi nova vrata.

Nješto dalje Kastva na crkvici sv. Antona: „1453 meseca aprila 16. dan"

U selu Blaščići: „1586 meseca oktobra da učini Matej Blečić tu ....."

U Rukavcu na bivšemu nadvratnjaku občinske kašee: „1600 maja 2".

U Klani uzidan je u zid sakristijo kamen sa napisom: „1439 to pisa". Slova su izklesana, ne uklesana. Kamen je iz sada posve razrušenoga grada nad Klanom, vlastnosti slavne hrvatske obitelji Frankopanah. —

narodnje prosvjete; izobrazite se u svem, što je liepo, dobro i koristno. Ljubite žarko svoju svetu vjeru. Budite vjerni i odani previšnjemu otcu, Njegovom Veličanstvu Caru i Kralju našem. Ljubite svim žarom svoju domovinu Hrvatsku, ali i štujte druge narodnosti. Naučiv valjano svoj jezik učite se i ine jezike, da možete u daljnjem obćiti s ljudmi. Tim ćete si steći štovanje savjestnih mužev ali i ine narodnosti poštivati će vas i vaš jezik.

Pozdravljam i vas velečastni učitelji a poimence g. nadučitelja. Doprinieli ste velikih žrtvah za izobrazbu vaših mladih gojenacah. Nu sada vam sije zadovoljstvo, kada uvidjate nagradu za preterpjele muke. Zaboravite na nevolje, kada vidite obilne plodove vašeg neumornog djelovanja. Radite i odsele marno i savjestno, pa vam neće niti zahvalni puk zaboraviti vaše požrtvovnosti i ljubavi, koju gojite prama njemu.

Pozdravljam i vas, veleštovani poglavari kastavski! Vam je povjerena vlast, da upravljate ovim mnogobrojnim pučanstvom. Kastavski vam puk položio na srce svoje blagostanje: on vam privikuje, da nastojite oko njegovog boljka; on vam se pokorava kako svojim zakonitim predstojnikom. Trsite se, da zadovoljite njegovim težnjam; trsite se čim većma oko njegove naobrazbe. Pravi temelj pučke naobrazbe pako je škola. Nastojte, da čim prije dobavite prikladnu zgradu za školu, jer ova neodgovara nimalo pedagogičnim niti zdravstvoslovnim zahćevom. Netreba, da bude zgrada Bog zna kako liepa; dovoljno će biti, ako bude odgovarala našim okolnostim.

A sada da prosborim i tebi koju poštovani puče kastavski. Ti si jezgro naroda, ti postavljaš temelj svojoj časti i boljku. S ovog evo stanovišta privikujem ti, da savjestno vršiš dužnosti svoje. Da odgajaš svoju djecu u strahu božjemu. Vi, mili roditelji, prvi ste učitelji svoje djece, vaša kuća prva je učiona. Doista vi nemožete tako obućavati svoje djece, kao što pravi učitelji, nu početak svake nauke neka bude strah božji. Učite svoju djecu, da žive po načelih sv. vjere, učite ju svojim primjerom, da prione uz sve, što je Bogu i ljudem milo. Štujte svoje poglavare. Da vas pako pobudjujem na ljubav prama svojoj domovini, čini mi se suvišno, počem se Kastavci već od vajkada odlikuju žarkom ljubavi prama svom rodu. Nemislite, da vam ovo govori čovjek nepoznavajući vas. Ta i ja sam jednog te istog slavna roda i u meni teče kastavska krv. I moji predji živješe ovdje, dapače i moji blagi pokojnici roditelji borave na vašem groblju sanak spokojnosti. — Budite dakle vjerni svojem slavnom domu, kao što i dosele. Svršio želeć prejasnomu vladaru svaku sreću i mnoge godine!"

Sada zamni gromoviti oduševljeni „Živio!" sa svih stranah. Za tim stade gosp. nadučitelj čitati uspjeh u naucih učenikah i učenicah ove učione tečajem školske godine.

Po točnih podatcih iznosi broj polazeće školske mladeži obojeg spola 504. I to u prvom godišnjem tečaju 120, u drugom 100, u trećem 70 a u četvrtom 44. Nedjeljsku učionu polažahu 52 učenika. U djevojačkoj učioni bje 118 učenicah.

Na muškoj učioni službuju 3 učiteljske sile u ženskoj pako samo jedna.

Odtale se može izvidjati, da je onemogućeno polučenje uspješnijeg napredka uz toliki broj učeće se mladeži, pri toli oskudnoj množi pučkih prosvjetiteljah. A što je tomu krivo? Krivo je tomu, kao što je već spomenuo u svom slovu g. nadzornik, nedostatni prostor za školu. S toga bilo bi od prieke nužde, da se već udovolji ovoj potrebi.

Po pročitanom školskom izvješću spomene izabranim slovom g. Ernest Jelušić nadučitelj zasluge g. nadzornika te oriše osjećaje, kojimi prate njegov odlazak iz ovoga kotara. Zahvali mu se na uspješnom radu želeć, da nas nezaboravi.

I opet zamni prostorom gromovni „Živio!" i „Hvala mu vječna! Živio na mnoge godine!" zaori glas iz naroda, komu se odazovu opetovani „Živio!" uzklici.

Već kada je veleč. G. Štrk govorio o svom skorom odsuću, zatitra nebrojeno suzah; svatko je žalio gubiti toli plemenita muža.

Tronutim glasom zahvali se gosp. nadzornik na izrečenom mu govoru. Obeća čim više koristiti svojom rieči glede školskih stvarih kod zemalj. šk. vieća. Te izreče konačni: „S Bogom!"

Učenici izpjevaše krasnu koručnicu „Djačka" i tim bi svršena ova liepa svečanost školske mladeži.

Našem velezaslužnom nadzorniku pako dovikujemo: Sretno pošao! Uživao dugo tvoju novu čast! Dao nam Bog vriedna mu zamjenika!

Podgrad 22. Septembra 1880.

Žalostnim glasom ti dolazim mila „Slogo". Nemila smrt uzela nam velikoga dobrotvorca. Franjo Sabec trgovac u Podgradu preminu... iza kratke ali ljute bolesti. — On bijaše pravi dobrotvor čielomu ovomu kraju, od svih štovan, od svih ljubljen. Plemeniti domoljub u najpodpunijem smislu ove rieči. Ljubeznjiv i milosrdan naprama svim — pravi otac siromahom. Nevolju, koja često pritiska ove krajeve on upotrebio kao zgodu, da pokaže svoju plemenitu dušu i milosrdno srdce. — Kasno potomstvo spominjati će njegovu dobrotu, a mnogi zahvalnih uzdahnuti će: — platio mu dobri Bog! — Spomenuti ću jedan izmedju stotine plemenitih i liepih činah njegovih. — Nekomu siromahu uzeli kravicu radi zaostalih porezah i metnuli na prodaju. Mali sinčić toga nevoljnika, koji je pasao kravu, doteče plaćuć k poznanomu dobrotvorcu i prosi ga da bi ju on kupio. Milosrdni Franjo ode i kupi na javnoj dražbi zaplenjenu kravu te ju preda kukavnomu kmetu, koji blagoslavljajuć svoga dobrotvorca ode utješen kući. — Sliedeći pako dogadjaj dokazuje kako su mu ljudi bili odani i zahvalni. —

Pred dve tri godine boravio general Valenčić iz Bistrice u toplicah kraj Gradca, i tu nadodje Munjac prodavaoc octa. A general započe s njim: — Od kuda ti? — Tamo od Trsta. — Nevjerujem, ti si valjda iz Munah? — E pa jesam gospodine. — Gospodin nastavi izkušajući Munjca — poznaješ li nekoga Francela Šabca? — Poznam i dobro. — Velik je ono varalica — dade general. Ali Munjac presječe naglo generalu i reče ozbiljno: halt Gospod — g. Šabec je naš otac — mi bi svi zanj i naš život dali. — General, prijatelj pokojnikov, nasmješi se zadovoljno, i zapovjedi pogostiti dobro zahvalnoga Munjca.

Neplače za njim samo sav ov kraj, nego vas narod, jer gubi pravoga i iskrenoga prijatelja — a razevljenoj supruzi obilne ove suze neka su na utjehu u težkoj žalosti.

Pogled po svietu.

U Trstu 30. rujna 1880.

Njeg. veličanstvo Cesar povratio se sa svoga puta, kojim da je veoma zadovoljan. A i Poljaci zajedno sa Rusini da su sretni i presretni, što su mu mogli poslje toliko godinah opet izkazati svoju vjernost i odanost. Poljski listovi pišu o Carevu putu, da je najviše zasluga Taaffejeve politike, što je onak liepo uspio, a uzvratno da je taj uspjeh njegovu politiku znatno okriepio i utvrdio; koju da će njihovi zastupnici na car. vieću svimi silami gojiti i podupirati. Nego se čuje, da je Taaffe namislio osnovati nekakvu posrednu stranku izmedju desnice i levice, da tobože ukroti Čehe, od kojih da će se Poljaci na njegov mig odcjepiti, te postati jedrom te nove stranke, kojoj se Niemci već sada veoma raduju, jer da je to prvi Taaffejev korak na putu uzmicanja, za kojim da nemože nego slieditи drugi, treći itd. Prema tomu da valja tumačiti i imenovanje novog Moravskog namjestnika i još koješta. Ostavovierci imali nekak sastanak u Brnju, a skoro da će ga imati i negdje u Českoj: pa dočim su se u Brnju dosta pomirljivo vladali, da će sad usljed najnovije Taaffejeve politike mnogo jače naglasiti svoje tobožnje pravo na svoj stari gospodujući položaj u carevini. Izza Careva povratka iz Galicije držalo se u Budimpešti vieće skupnih i neskupnih ministrah radi vojničkog proračuna. Andrássy da nije nikako zadovoljan sa Haymerlovom vanjskom politikom, jer da je odstupio od pravca, što mu ga bijaše on propisao, pa da bi se opet rado vratiti na svoje staro mjesto, zato da ga gleda podkopati i strmoglaviti. U Spjetu u Dalmaciji bilo opet takva trvenja med vojnici i talijanskim lamošnjim pučanstvom, da je ministarstvo bilo usiljeno povesti iztragu. Dočim se takve stvari dogadjaju u onoj kraljevini, namjestnik se barun Rodić, neznamo da li šalje, da li ide sám na dopust. Iz Ugarske ništa nova. Hrvatski se sabor odgodio. Kako čujemo, neodvisna narodna stranka je svojim programom, što smo zadnji put spomenuli, progovorila svakomu Hrvatu baš iz srdca.

A šta je nova izpod Ulcinja, gdje se, kako smo zadnji put rekli, usidrala evropejsko ratno brodovlje? To, da su se velevlasti osvjedočile, da nisu složne, pa da nemogu uspješno raditi; drugo, da su se Turci znali mudro okoristiti njihovom neslogom; treće, da su Arnauti pokazali, kako se i malen narod može spasiti, kad je složan i odvažan, pa makar ga diplomacija stoputi zaoiskala i prodata; a najposlje četvrto, da se Europa ružno osramotila, pa da joj to i dobro stoji. Arnauti neće da se podadu, evropejska flota neće da jih prisili vatrom, a Crnogorci nesmiju napred, jer bi to Turci smatrali početkom novog rata, a to neide u račun onim, koji se izza toga boje i većega zla. Kad bi Europa bila složna, sad bi se mogla usidriti izpod Carigrada. Ali ona će izjaviti, da je u ovo jesensko doba pogibeljno svirati izpod Ulcinja, nego da će se demonstracija ponoviti u zgodnije vrieme, pa će liepo ratni brodovi za koji dan svaki svojoj kući. Taj posao mora il tako proći il još gore. A Grci, koji se takodjer nadaju pomoći od Europe? Uvjerit će se i oni, da priesno jede, tko se iz sela zabeli nada. Uno, što smo zadnji put natuknuli o Bismarkovoj namjeri, da obnovi trocarski savez, kao da nije bilo sasvim bez temelja, jes se i sad mnogo o tom piše i govori. Bismark je zabrinut radi dogadjajah u Francezkoj, gdje je Gambetta, zakleti njemački neprijatelj, svaki dan moćniji, pa se i ministarstvo, što se ono kole-

PAL, CRNAC, DAŽD.

Bolest, koja je jako razprostranjena u Primorju te ju nalazimo na lozah (ružah), na lišću i na jagodah. Njemci zovu ovu bolest Laubrausch, Brenner, Sommerbrand, Fuchsbrand itd., a postaje, kada iza jakih burnih kiša izmjenice odmah dolazo na lišće i drugo česti, žarke sunčane zrake. U ovom slučaju se opali lišće kroz kapljice na njem sjedeće, kao da bi upalna stakla (leća, Brenglas) nanj djelova. Na opaljenom mjestu stegnu se stanice, te razkidaju uslied toga staniče na rubu lišća. List se uslied toga svine, te dobije crveno-smeđu boju, koja malo po malo djeluje i na ostale tjenične stanice i srednju staničevinu lista (mesophyll), tako da cieli list uvehne, osuši i sušti, dok na svrsi dok na svrsi odpade. Mladice, koje ovim načinom ostanu bez lišća, nemogu da dozore, te poginu u zimi iza raznih smrzavica.

Jagode na grozdu nemogu onda takodjer da se razviju, nego zakržljave i odpanu, po tom, da li je opala prije ili poslie nastala.

Razumije se samo po sebi, da će i one jagode, što su sunčanoj upali izvrženo bile, na isti način na nekojih mjestih osmeđjiti, te se neće moći, s istoga uzroka, normalno razvijati, nego će dapače sasvim okržljaviti, ili čak odpasti, ako je opala jaca bila.

Jaku opalu zovu kod nas u Primorju črn, crnac iti pal (opaliti); nu pravo črn dolazi na lišće i drugih česti onih čokota panjevah), koji leže u tlu slabo nagnutom ili nepropustnom.

Izim napomenutih uzroka pocrnjivanju, imade još jedan, počimljući na donjoj strani lišća, a uzrok mu je neka — naravski mikroskopično malena — gljivica, koja se proko cielog lista provuče, tako da ovaj pocrni i odpade. Ovdje valja dakle dobro razlikovati, koji je uzrok črni, jer samo poznavajuć uzrok bolesti, moći ćemo joj i lieka naći.

Na našem trsju nalazimo, izim napomenutih bolesti, kojegdje i žutenicu (Gelbsucht), koja se tim odaje, što na čokotu lišće požuti izboji su kratki a jagode na grozdu riedke i malene. Na žutenici oboli jako rado trsje, zasadjeno u ilovatom tlu, u hladnom položaju, gdje se voda dugo drži, ili u tlu, u kojem imade dosta stojeće vode uz primjesine zelene galice. Bolest se pojavi osobito onda, kada se oko trsa u nerrieme kopa, osobito za jake kiše, ili poslie nje. Tada se zemlja zatuče — načini se na njoj kora, pa nemože atmosferički zrak u nju da prodire, što je sa fiziološkog gledišta po svaku biljku škodljivo. dapače pogibeljno. Zlu možemo doskočiti, ako oko trsa, kada se zemlja malo posuši, tlo prorahlimo. Kod ove bolesti počne žutiti lišće na vrhu, te se spušta prama tlu — Dakle baš obratno, nego je to u bolesti prouzrokovanoj trsnim ušcerom (Phillioxera vastatrix. Planchon.) Neprepriečimo li za dobe žutenice, nego pustimo trsje bolovati koju godinu, onda će dobiti sušicu i uginuti.

To su dakle sve elementarne nezgode, kojim je vrlo težko prkositi, ali im se ipak može stati na put razboritim postupanjem. Vaš štovani dopisnik je jako dobro udesio, kako će se oštititi proti črni, i ja sam uvjeren, da će on podpuno uspjeti, kada bude pazio, da pokrije svoj baras prije jake burne kiše, pa bude gledao, da mu, niti na lišće, niti na jagode, niti na mladice, nedodju vodene kapljice. Onda neće moći sunce paliti, niti će moći postati črn, pa ako bude uz to pazio, da mu čokoti neobole na žutenici, te bude proti pliesni (Oidium Tuckeri) valjano sumporio, onda će mu prirod sigurno valjano dozoriti. Dapače, što je još više, pokrivanjem će postići još dvie svrhe: 1. rano u proljeće će štititi čokote proti nazebam, i 2. ljeti, prije nego se spusti gradovina (tuča, kropa) pokriti će svoj baras, pa ga ni tuča neće potući moći — On će baras lasno spasiti moći proti svim nepogodam, samo neka mu pred očima lebdi uvjek fiziološka načela: o toploti, svjetlu, vlagi itd.; nu da li će to moći raditi sa 2—300—400 itd. barasa? A kako će n. pr. naši otočani i gornji Hrvati, koji barasa neimaju, nego šade požuntim nam svojim načinom? — Dakako, da i oni mogu slične obrane načiniti, ali kolik je to trošak?

Hoće li, u tu svrhu izdata glavnica, nositi barem najsmjernije kamate? — O tom bi valjalo razmišljati! — Francuzka i druge vinorodne zemlje štite se proti zimskim pozebam, dočim slamnatimi pletenimi košaricami pokrivaju pojedine čokote, i naši Slavonci, te gdje što i gornji Hrvati (Križevački župnik Dr. Ferkić spasio je ovim načinom prošle zime cieli svoj jedan vinograd), pokapanjem trsova u jesen. Ali ovdje je samo dvoji posao: pokrivanje, (pokapanje) u jesen i odkrivanje (odkapanje) u proljeće.

Proti tući i gorujim bolestim (izim Oidium) nisu se do danas ipak mogli oštititi; za tuču do sada neznaju uztuka — do asikuracije.

Više ljubitelja svoga i narodnoga dobra morali bi se sastati, da o svem ozbiljno promisle i shodno upute neuku čovjeku dadu, kada mu neda temeljna škola, za koju naš siromašni puk ogromne novce izdaje. — Ja

ladu, ovih danah po njegovoj ćudi promenilo. Ali za te Bismarkove namjere Rusija kao da haje i ne haje. Knez Milan sa obitelju povratio se u Srbiju. Prekjuče da mu je došao u Biograd u pohode bugarski knez Aleksandar. Rusija da razvija u Mirnom Velikom Moru ogromnu silu proti Kini, al da je nade, da će se sporazumiti te bez oružja svoje odnošaje urediti. Čuje se takodjer, da se i med Englezku i Rusijom nastoji doći do sporazumka glede srednje Azije, a naime glede grada Merva, koji se smatra ključem Indije. Ako je istina, to je znak, da se te dvie države nečesa boje u Europi.

PRIGODOM

SVETKOVANJA PRVE SVETE MISE

ČASTNOGA GOSPODINA

JOSIPA ŽIC-a KLAČIĆA

SONET.

U perivoju Srevišnjeg Vladara
Plemenito se stablo odgojilo:
Nebo ga svojom rosicom pojilo,
Grijalo sunce svetog rajskog žara.

I ovo, stablo milo već za jara
Stoprv se rajskim cvićem nakitilo
Već i presladkim vočem urodilo —
— Predragim plodom nebeskoga dara.

Blažena stoput svaka srotna duša,
Koju mjomiris cvieća tog opoji
I koga rajskog toga ploda kuša.

Blaženo stablo, koje sjenu goji
U kojoj hoće rod moj počivati
Moleć se nad Onom, koji nad svim stoji.

Ivo Žic Kancelerić.

Različite viesti.

Promjene u trščansko-koparskoj biskupiji. Č. g. Ivan Ivić, uprav. župe u Monjanu, ide kano duh. pom. u Lanišće. Č. g. Ivan Lupetina, pomoćnik kod kaptola u Novomgradu, imenovan je uprav. župe u Monjanu. Č. g. Primož Šubić, do sad duh. pomoć. u Juršanah, dolazi kano uprav. župe u Tinjan. Č. g. Jakov Apollonio, duh. pomoć. u Bujah, imenovan je začasnim ravnateljem Zavoda kneza Grisoni u Kopru, a na mjesto mu u Buje dolazi č. g. Ivan Posega, do sad duh. pomoć. u Buzetu. U Buzet kano duh. pomoć. dolazi č. g. Rajmund Jelušić, do sad duh. pomoć u Pićnu. — Dne 15. pr. Septembra preminuo je u Gospodu č. g. Lovro Malnrh, kurat u pokoju u Trstu. Rodio se u Brezovu u Kranjskoj dne 5. Aug. 1797 a zapopo se 12. Junija 1824. P. U. M.

Tri stipendije od f. 100 za gimnazijske djake je razpisao porečki pokrajinski odbor pod brojem 4284. Ako tko želi moliti, mora što brže poslati svoju molbenicu gori rečenomu Odboru, budući nije izvjestno ustanovljen rok natječaju.

---

† **Franjo Šabec** trgovac i posjednik u Podgradu preminuo je ondje iza kratke bolesti u 57. godini svoga života. Ostavlja za sobom razveljenu suprugu. O njem i današnji kratki dopis iz Podgrada. Ostao u nezaboravnoj uspomeni!

Skrajna pristranost. U „Osservatore Triestino", broj od 18. septembra i sliedeći, oglašuje c. kr. ravnateljstvo učiteljišća u Kopru, da se škola na tom zavodu 1. oktobra počimlje i da se djaci dne 29. i 30. septembra primaju. To oglašuje c. kr. ravnateljstvo, u službenom listu Primorja samo *njemačkim i talijanskim jezikom*. — To učiteljišće ima *zakonito* tri sekcije: hrvatsku, slovensku i talijansku, dakle djake hrvatske, slovenske i talijanske narodnosti. U jezicih tih trijuh narodnostih ima se oglašivati sve ono, što *djaci i njihovi roditelji saznati imadu*. To se nečini. Oglašuje se njemački, uoznamo za koga? Oglasuje se talijanski, jer stanoviti ljudi naše Primorje talijanskim smatraju, nerazlikujuć se tim nit malo od onih, na koje viču! Ovdje pada krivnja ili na c. kr. ravnateljstvo učiteljišća ili na službeni list. Ako je c. kr. ravnateljstvo taj oglas, onakav kakav je, poslalo, tad ono najjasnije dokazuje, da je *nepravedno i Hrvatom i Slovencem*, da je *nevaljano*. — Primećemo još, da je to znak vremena i osobah. Prijašnjih godinah tiskalo se je te oglase i hrvatski i slovenski. Kod nas se napreduje — pritiskom na naše svetinje, na naš jezik. Neplašimo se toga pritiska. Potlačeno jače, sve to više skače.

Izvješće mješanih pučkih školah u Pićnu i Gračišću. Izvješće to tiskano je u Rovinju. *Kao* školske oblasti zabilježeni *su: vit. Vilhelm Jettmar, predsjednik kot. skol. vieća*; Franjo dr. Costantini, *predsjednik* mjestnoga školskoga vieća; Stjepan Križnić, c. kr. kot. školski nadzornik. Učitelj Nežić u Pićnu, Langer u Gračišću. Katehet Jelušić u prvom, Sajovec u drugom mjestancu. Škola u Pićnu imala je 74 djece, ona u Gračišću 52. — Tiskano je to talljanski. Medju predmeti je talijanski jezik, hrvatskomu nejma nit traga. — kako je to grieh u nebo vapijući, nek sude čitatelji iz sliedećega. U mjestancu Pićnu govore mladji, hvala školskomu nagoju, talijanski. Nu znadu i govore i hrvatski svi, i djeca polazeća školu, osim djece *jedne* obitelji. Kad bi škola za sam gradićac bila, nebi smjela bit u njoj mjesta talijanščini. Kad bi pak djeca u gradiću i bili sini sve samih Florentinacah, i tad bi morala biti pićanska škola pretežno hrvatska. Gradićac Pićan *ima* kakvih *350* stanovnikah. Školu pićansku polaze ili bi bar po zakonu polaziti morala i djeca okolice pićanske, koja su sva čisto hrvatska. U toj okolici ima *2100* stanovnikah, velimo *dvie tisuće i sto*. — Isto takova nepravda, ako ne još veća, nanaša se Hrvatom u Gračišću i okolici. I u mjestancu samom, koje broji kakvih 250 stanovnikah, govori se skoro obćenito hrvatski. Jedna je samo obitelj, u kojoj se možda hrvatski nezna. Sva okolica je hrvatske, bez ikakve primjete, a ta okolica broji preko 1700 stanovnikah.

Dobro obskrbljeni kotar. Pod ovim naslovom donesli smo u zadnjem broju njeke primjetbe o liečnicih kotara Voloskoga i to doslovce prevedene iz svdašnjega njemačkoga glasila „Triester Zeitung". Dr. Gollob, občinski liečnik u Kastvu umoljava nas pozivajuć se na tiskovni zakon, da mu izpravimo viest u koliko se ondje o njem govori. Prem je Dr. Gollob imao svoj izpravak radje upraviti na samu „Triester Zeitung", jer mi smo jednostavno reproducirali, to ipak javljamo, da je isti liečnik bio od 26. do 31. kolovoza t. god. u Cresu, kamo je bio odputovao uz predbježnu dozvolu kastavskoga glavarstva i to radi obiteljskih poslovah te stoga da nemogaše biti u Bistrici u Kranjskoj.

Trščanska talijanska novina „Cittadino" donaša u svojem broju 233 od 30. Septembra 1880 izjavu dra. Radoicovicha, gdje veli, da se „Naša Sloga", *slavjanska* (sic!) novina, zabavlja od njekoga vremena o njegovoj siromašnoj osobi te da je dapače u svojem 18. broju doniela prevod jednoga dopisa iz „Triester Zeitunga" izkićena tiemnaem i savjetom.

„Triesterica" je tu viest doniela 6 Septembra, mi smo je jednostavno preveli, pak sada bi bilo gosp. dokt r na nas izlili svoj gnjev; što se g. doktor boji poslati „Triesterici" koji izpravak, već se utiša trećoj novini? U tom njegovom izpravku nemože fakta navedena u onoj viesti, dakle su istinita, jer da su neistinita, zašto nije onda g doktor izvolio popraviti ono neistinitu viest, kao što je učino dr. Gollob? Pak zašto se g. doktor nije obratio ur. „Triesterici", koja je prenabitno onu viest doniela? Ili neusuljujuć se samoj kazati odabrao je naš list. Mi smo mu zahvalni, da na nas take pazi, nu *fakta, fakta* a ne samo *fraze*.

Izbor na Goriškem. Ovih danah izabran je zastupnikom za carevinsko vieće na mjesto g. Winklera g. dr Tonkli, gr mirom većinom glasovah. Njegov protukandidat bijaše dr. Abram iz Gorice, koji je uvjek kazao, da neželi kandidirat to je ipak kandidirao, nežolio biti izabran a ipak izjavio, da će primiti mandat, ako bude izabran. Kod nas se dosada onoga, koji nije htio biti izabran, nije niti birato. Čestitamo dr. Tonkliju, koji nije oklievao stupiti kao kandidat očito pred narod prepustiv isxomu, da bira.

Stanko Vraz. Dne 8. prošloga mjes. proslavljena je na najsvečaniji način sedamdesetgodišnjica nezaboravnoga pjesnika Stanka Vraza i to u Cerovcu u dolnjoj Stajerskoj. Vraz se je rodio 30. junija 1810 u Cerovcu a umro u Zagrebu 24. maja god. 1851. Njegova pjesmička djelatnost pada najviše u ono doba, kad se je naš narod počeo buditi te prigrlio svim srcem „*ideju ilirsku*" *kojom se je nadalo* sdružiti sva jugoslavenska plemena. Ljubav i domovina, ta dva čuvstva prodiru iz pjesmah Stankovih; njegove „Djulabije" kadre su svakoga očarati. Pjevao je hrvatskim jezikom, koji je on smatrao, da će preototi mah te postati južnim književnim jezikom. Iz svih stranah Hrvatske i Slovenske sabralo se taj dan ogroman broj hodočastnika na koljevci Stanka Vraza, *iz same Hrvatske došlo je preko 600* otmenih osobah, da izkažu pokojniku svoju ljubav i poštanje. Ovdje se pokazalo, kako se u jedno kolo hvataju Hrvati i Slovenci, jedni ga i drugi smatraju svojim pjesnikom, dosliedno biti će i plemena ista. Vraz je bio u svoje vrieme i tajnikom „Matice Hrvatske". Poslie svečane mise i skladnoga pjevanja progovori sadanji predsjednik „Matice Hrvatske" gosp. Ivan Kukuljević Sakcinski sliedeći *burno pozdravljen govor*:

„Matica Hrvatska" poštujuć spomen o narod zaslužnih ljudi, rado se je odzvala na poziv braće Slovenaca iz dolnje Stajerske, da proslavi sedamdesetgodišnjicu ne samo hrvatsko-slovenskoga pjesnika već i svoga velezaslužnoga nekadanjega tajnika, nezaboravnoga Stanka Vrasa. Hvaleć iz srca na ovom bratinskom pozivu pozdravljam ja, kao predsjednik „Matice Hrvatske", kao pobratim Stanka Vraza ovdje sakupljene slovenske rodoljube i bližnje srodnike pjesnikove, pozdravljam je u ovoj misli, u onih osjećajih, koje je osjećao pjesnik, komu ovo „Matica Hrvatska" ovom pločom spomenicom na njegovom rodnom domu hoće da izkaže u ime naroda hrvatskoga malu harnost na onu veliku ljubav, koju je on gojio i koji je u tolikoj mjeri posvetio hrvatskomu narodu. Predavajuć ja u ime „Matice Hrvatske" ovu uramornu spomen-ploču, u ime pako hrvatskih gospodja i djevojaka pjesnikovu sliku izklesanu u uraraoru rodu pjesnikom, netrebam izticati želju, da ove nam mile spomeni pjesnikov rod, da sav bratinski slovenski narod uzčuva do kasnih vjekova, da se budu i naši praunuci spominjali i pjesnika i ovoga dana, koji posvetismo mužu, koji je svr svoj vick doprineo na žrtvenik one književne uzajemnosti, koja je i ot i on kraj Sutle uredila već sad tako krasnim plodom, kakovu se za života ni sam naš pjesnik nadati nije smio' Bog Svemogući neka blagoslovi i unapred onu književnu uzajemnost med Slovenci i Hrvati, kojoj je najdubljji temelj udario naš uzajemni pjesnik Stanko Vraz — njegova se nastojanja obistinila, a mi pokazati lolike samozatajne i bratinske ljubavi, koliko je samo ovako sveta i uzvišena stvar zahtieva! Veliki duh Stanka Vraza neka nad našim narodom uvjek leluji, on neka ga hrabri i ponos narodni u njem čuva, a mi koji smo danas ovdje u bratinskoj slogi sakupljeni, kliknimo svi složno: Vječna spomen i slava nezaboravnomu miljeniku Stanku Vrazu! Slava mu!

Iz hiljada složnih hrvatskih i slovenskih grla zaori gromoviti: slava Vrazu!

Sitnice s carevog putovanja Bečki list, Wiener allemeine Zeitung" donaša nekoje sitnice s carevog putovanja u Galiciji i Bukovini, koje držimo da će naše čitatelje zanimati te ih ovdje u prevodu priobćujemo.

U Lavovu prigodom dočeka carevog, bijaše ondje na kolodvoru među ostalimi dostojanstvenici i jedno mlado djevojče od šest godina. Djevojčica držala u rukuh veliki bouquet, kog je imala, pošto bi krasnoslovila jednu poljačku pjesmu, predati Nj. Veličanstvu. Razdražena koracala je djevojčica u ruci noseć cvieće te je nestrpljivo čekala na dolazak vlaka. Napokon dojuri vlak u kolodvor, car sidje s sagona a djevojčica odvažno korakne mu u susret, odmah počimajuć krasnoslovit poljačku pjesmu Nu kod prvih već stihova pobuni se djevojče Budi da ju je pobunila silna množina ljudstva, koje je željno na nju gledalo, djevojčica zaboravi konac pjesme Kad je car opazio gdje djevojčica šuti, drčao je, da je pjesma dovršena te htjede cvieće uzeti, nu ona sakrije to jednom rukom za ledja, te započe odvalno pjesmu nanovo krasnoslovit, bez da se taj put pobunila Zatim preda, sa djetinjom naivnom dražesti, sidašnje se smijućemu vladaru, cvieće

Druga jedna sličica pripoveda se iz Černovica, glavnog grada vojvodine Bukovine. Stari neki ubogi starac iz nutarnjih prediela zemlje, čim začu o putovanju carevom, odmah se požuri u Černovic, gdje je izčekivao dolazak vladara. Starac dade si sastaviti molbu, u kojoj je izkalio svu svoju nevolju i bol, to tu molbu, koja je sadržavala, razumieva se, žalja i molba, htjede starac baciti u kočiju na kojoj se vladar vozio. Kad je nadošao dan dolazka carevog, stupi seljak na ulicu. On držaše šešir u jednoj ruci, molbenicu pako u drugoj ruci, te tako čekaše na dolazak carske kočije. Gromoviti uzklici potresnše zrakom, te ubogi starac bijaše sva u većoj uzbunjenosti i smetnji. Kad je pak pred sobom opazio carsku kočiju, skupi u sebi svu svoju odvažnost i baci — svoj šešir u kočiju. — Prem je griešiti čovjeđa mana, bude pripresti seljak ipak *na nekoliko sati zatvoren*.

(Japanski prevod evangjelja). Kršćani u Japanu slaviše koncem srpnja o. g. osobitu crkvenu svečanost. Pred osam godina po prilici, počeše na ime kršćanski misionari u Japanu bez razlike vjerskog pravca, prevoditi novi zavjet na japanski jezik, pri čemu je pomagao jedan pokršteni japanezac. Posao bude sredinom srpnja dovršen, te nasta time *spomenuta svečanost*. Katolički misionari u Japanu već bijahu započeli prije tri sto godina provoditi neke dielove sv. pisma i evangjelje u domaći jezik, *nu sav* taj posao bude kasnije od fanatičnih budističkih svećenikah uništen.

POUKA.

Grom je ubio na 10. prošloga mjeseca nedaleko Veprinca Matiju Skalamera i Antona Aničića, gdje su kopali krompir, i prod silnim nevremenom zaklonili se pod nekakvo stablo.

Ovom prilikom upozorujemo i opet naš puk, da kad koga stigne nevera na polju ili na putu neka nebježi pod stabla; jer grom udari rado u visoka i zelena stabla. Tko je na vozu ili s vozom, neka se od voza malko udalji, i voz zaustavi; jer bi grom moglo pritegnuti na se željezo, što se nahodi na vozu.

U kućah valja paziti, da nebude propuha.

Neki nas vrli liečnik preporučuje sliedeću pomoć, kad koga grom ošine:

Treba odmah takva čovjeka u hladno mjesto preniesti, skinuti mu odjeću, trti ga čvrsto (suknenom krpom), metati mu pod nos nišador (ili jak ocat) i uzdržati umjetno disanje, dok se neosvisti. — Ako on kod takva postupanja nije počeo oživljati, onda netreba gubiti vremena, već izkopati brzo u zemlji jamu za dužinu čovjeka i metnuti nesretnika gola u nju, te pokriti ga za 1—2 noge visoko zemljom. Naravno da glava mora iz zemlje viriti Bolestnik može jedan sat i više u zemlji ostati, a kad toga bit će dobro uduhati mu zrak u pluća.

Tim sredstvom mnoga su već spasili. —

* *

Umakanje drva za gradju. Poznato je, da drvo ma i najčilavije, meće li se u vodu ili zemlju onako, kako je uzrasło, te se otesalo, brzo gnije i trune. Zato su već naši stari takovo drvo sušili, da bude jače i trajnije, a u novijedoba peći su drvo umakali ili napajali ga raznimi židkimami koje župlikavost drveta izpunjuju, te mu žile spajaju i učvršćuju. U to ime rabi danas katran, galica crvena i zelena, vapno, kreozot itd Umakanje drva u tih židkinah zovu latinskom riečju „Impregnacijom". U Amsterdamu sastavilo se prije više godina posebno porjerenstvo, da prokuša, koja je impregnacija ipak najbolja Ovih danah priobći svieta to povjerenstvo uspjeh svojih pokušaja i izkrivanjah, tvrdeć, da je najjača impregnacija kreozotovim uljem. Drvo napojeno tim uljem odoljelo je najduže zubu vlage i vremena.

* *

Varen krumpir škodi prezivačem. Oda svuda cujemo tužbu, da je ove godine krumpir dobro urodio, nu da gujije; mogło bi dakle komu upasti, da je boljo krumpir podati blagu nego li ga držati do proljeća da sagnije. Neka to čini, al valja da upamti ovo. korun ima se blagu podavati izrezan surov, jer će ga ono uz drugo suho krmivo probaviti isto tako kao repu. Vele doista, da je ne vareni korun otrovan, ali mi i salatu brojimo u otrovne bilje, pa nam ipak zato ne škodi. Ali u varena krumpira ožilavi koža, koja se nakupi u tako zvanoj knjigi (knižari) u blaženstu te zatvara, a može se u njem tako zapeći, da mora marriuće poginuti. Isto tako hudi varena kornnova koža ovcam i svim prežiračem; dočim jim je surov korun dobra hrana. Svinja ne preživa, njoj možete podati varena a ne obiljena korena koliko vas i volja

---

noznam za mnogo, nu već samim hvalevriednim nastojanjem oko sumporenja velik je korak koraknula za poboljšanje vinogradarstva! Zar nebi bilo spasonosno po naš siromašni kršni kraj, da se u javnih popularnih predavanjih naš neuki seljak u svemu uputi? — Zar nebi možda i on mogao doći do kakova izkustva s raznimi pokusi? — Koliko naših seljakah znade, što su to gore napomenute bolesti; koliko ih je vidilo te bolesti u svojoj bitnosti pod mikroskopom; koji je seljak u Primorju, a možda i u čieloj Hrvatskoj vidio Oidium Tuckeri; koji pozna Phillorera vastatrix, koji ju je vidio; tko mu je raztumačio uništujuću moć tog nesmiljenog parasita; tko mu je kazao, kako će ga poznavati? — A eto nam filoxere u najbližoj blizini pa daj Bog, da je možda gdje i kod nas neima!! Ta koliko je lišća (vinuke) došlo na Rieku i njezinu bližnju okolicu iz Istre — te nesretne naše zemlje — lišća — možda bom nemani okužena?! Nije li mogućo, da se ta kuga zavrgla — pa bilo gdje? Ta nije istra istom ljetos okužena?!

Pazimo, da joj u trag neudjemo — ali prekasno!

U Novom Vinodolskom, 23. kolovoza 1880

Ivan Potočnjak,

profesor prirodoslovne struke na kr. gosp. i ism. učilištu u Krčevcu

Književne viesti.

Književno družtvo „sv. Jeronima“ javlja, da je „Danica“, koledar i ljetopis književnog družtva „sv. Jeronima“ za god. 1881 dogotovljena, te se može odmah dobiti na razprodaju.

Sadržaj „Danice“ je sliedeći: Prosta god. 1881. — Visoka kraljevska kuća. — Abecedni pregled imena svetačkih. — Koledar. — Ljetopis družtva svetojeronimskoga. Sastavio Ivan Pliverić. — Izvadak iz pravilah družtva svetojeronimskoga. — Bratovščina hrvatskih ljudi u Istri. — Šljivari. — Pučka priča. Spjevao A. Šenoa. — Franjo barun Filipović (sa slikom). — Dr. Juraj Posilović (sa slikom). — Dubrovnik (sa 3 slike) od P—a. — Dobročudni Ivica. Pripovieda J. Stojanović. — O zviezdah padalicah i kresavicah. Za puk priredio Rikardo Filipašić. — Je li vriedno krmad (svinje) gojiti? Od Paje Kremplera. — Što se u svietu sbilo. — Nečula se više medju nami kletva. — Smiešice. — Dosjetke i smiešice. — Gospodarske sitnice. — Kakva će biti g. 1881? — Sajmovi.

Ciena je „Danici“ po komadu 25 novč. Trgovcem vanjskim, koji prodavaju u komisiji „Danicu“, daje družtvo 20% popust i sâmo plaća poštarinu, ali pod tim uvjetom, da svaka naručba mora sadržati najmanje 25 komada. Novce za razprodano „Danice“ dužni su trgovci najdulje do konca siečnja 1881 predsjedničtvu družtva priposlati. Tko izvoli da mu se „Danica“ na razprodaju pošalje, neka naručbu na predsjedničtvo upravljajućega odbora upraviti izvoli.

×

Značaji. Pod ovim naslovom izašla je nedavno malena knjižica u osmini, grčki napisana od Teofrasta mudrca, koji se je rodio g. 380 prije Isusa. Veliki mudraci Aristoteles i Plato bijahu Teofrastovi učitelji. Riše živo sve karaktere, koje možeš u čovječjem družtvu opaziti, te ono što je valjalo 300 godinah pred Isukrstom valja još i danas. Hrvatski je priredio Ivan Širola učitelj a tiskano je u Bakru kod Rudolfa Desselbrunera. Ciena toj knjižici je — ako se nevaramo — 25 novč.

×

Nikole Tommasea „Savjeti mladeži“. Preveo Božo Korlaet c. k. školski nadzornik u Spljetu. Malena knjižica u osmini izašla na svjetlo kod knjižare Mučnjak i Senftlebena u Zagrebu. Slavni pisac Tommaseo (Tomašić) podaje ovdje zlata vriednih savjetah mladeži, kako da se vlada želeć ju dovesti na pravu stazu čudoredna života.

Bratovščina hrv. ljudi u Istri.

POZIV.

„Bratovščina hrvat. ljudi u Istri imati će dne *5. listopada* pred podne u Kastvu svoju redovitu godišnju skupštinu, kojoj se pozivlju svi, koji po pravilih pravo imadu.

Program:

1. Izviešće tajnikovo.
2. Izviešće blagajnikovo.
3. Izbor novog odbora.
4. Predlozi članovah.

U Kastvu dne 11. rujna 1880.

Vjekoslav Vlah Predsjednik — **E. Jelušić** Tajnik

Br. 448 — C. S. D.

Učiteljske službe.

U ovom školskom kotaru izpražnjene su sliedeće učiteljske službe:

Učiteljsko mjesto III. vrsti na jednorazrednici i to:

1. u Tatrah i
2. u Brezovici

sa slovenskim učevnim jezikom.

Sa ovimi službami skopčani su dohodci ustanovljeni zemaljskim zakonom za Istru od 3. novembra 1874 br. 30 odnosno od 10. decembra 1878.

Oni, koji žele zadobiti koje gore pomenuto učiteljsko mjesto, imadu redno dokumentirane molbenice, ako su jurve u službi, putem predpostavljene si oblasti, ako nisu, ravnim putem do najdulje 30. oktobra t. g. na ovo c. k. kotarsko školsko vieće odaslati.

C. K. KOTARSKO ŠKOLSKO VIEĆE.

Volosko dne 24. septembra 1880.

Natečaj.

C. k. Namjestničtvo u Trstu razpisalo je dne 19. augusta sliedeći natečaj za podporu (štipendij) jednomu siromašnomu učeniku Istre.

Br. 11447 IX.

Početkom prvog tečaja školske godine 1800-81. podielit će se jedan državni štipendij za Istru od godišnjih 84 for.

Na taj štipendij imaju pravo gimnazijalni učenici, koji pripadaju kojoj občini Istre izuzev otoke te se kane svećeničkomu stališu posvetiti.

Molbenice sa priloženimi svjedočbami: krsta, ciepljenih kozicah, siromaštva i zadnjih dvajuh školskih tečajah a k tomu podvrdu oblastih da pripada kojoj občini Istre neka se dostave kroz dotična predpostavljena školska Ravnateljstva Visokomu c. k. Namjestničtvu ili Prečastnomu biskupskomu Ordinarijatu u Trstu do 10. Oktobra 1880.

Pregled tršćanskoga tržišća.

dne 30. Septembra 1880.

		OD for.	OD nč.	DO for.	DO nč.
Vosak primorski i ugarski	za 100 kg	—	—	—	—
Kafa Portoriko	„	103	—	120	—
S Domingo	„	78	—	80	—
Rio polag vrsti	„	69	—	84	—
Cukar austrijski	„	34	50	35	50
tačeni	„	31	50	33	50
Crietje trava buhače (Orisantomo)	„	156	—	195	—
Naranče skrinjica	„	—	—	—	—
Karube puljezke	za 100 kg	10	—	—	—
levantinske	„	6	50	8	—
dalmatinske	„	—	—	—	—
Smokve Kalamata	„	20	—	21	—
puljezke	„	—	—	—	—
Limuni skrinjica	„	12	50	13	—
Bademki filiti mendule puljezke	za 100 kg	90	—	96	6
dalmatinske	„	—	—	—	—
Leanjaci	„	28	—	34	—
Šljive	„	17	—	18	—
Pšenica ruska	„	12	—	12	28
ugarska	„	12	—	12	50
galaška	„	—	—	—	—
Kukuruz (turkinja) ruski	„	—	—	—	—
ugarski	„	—	—	—	—
Raž	„	10	35	10	50
Ječam	„	—	—	—	—
Zob ugarska	„	7	—	8	50
arbanaska	„	—	—	—	—
Pasulj (fažoli), polag vrsti robe	„	8	—	12	—
Bob	„	—	—	—	—
Leća	„	11	—	11	50
Orih talijanski	„	19	50	22	50
inglezki (kitajski)	„	14	—	16	—
Vuna bosanska	„	100	—	15	—
morejska	„	120	—	—	—
arbanaska	„	116	—	124	—
istarska	„	—	—	—	—
Pasko koruške jelovice	„	48	—	92	—
štajerske	„	63	—	72	—
Grade	„	11	10	13	50
bukovice	„	7	50	12	—
Ulje italij. ulje vrsti	za 100 kg	61	—	62	—
„ najbolje	„	56	—	70	—
„ srednje vrsti	„	—	—	—	—
dalmatinsko	„	61	—	—	—
istarsko	„	61	—	—	—
Kamfen ulje u barilah	„	12	50	—	—
u kasetah	„	13	—	5	50
Kolo strojena naška	„	165	—	185	—
suho valovje naška	„	—	—	—	—
dalm., ist. i bos.	„	70	—	96	—
jajeća naška	za 100 kom.	90	—	100	—
dalmatinske	„	60	—	75	—
koje	za 1 kg	—	63	—	73
vuneno slano	„	—	60	—	65
suho	„	—	55	—	10
zečje za 110 komadah u srebru		26	—	33	—
Bakalar	za 100 kg	27	—	28	—
Sardele i baril	„	15	—	24	—
Vitriol modri	„	76	—	33	—
zeleni	„	—	—	—	—
Maslo	„	64	—	69	—
Loj dalmatinski i naški	„	41	—	43	—
Sâlo	„	—	—	—	—
Mast (sâlo rastopljeno)	„	36	50	38	—
Slanina	„	53	60	59	—
Rakija stolitar (100 litrah)	„	—	—	—	—
Galeti (istarski	za 100 kg	30	—	—	—
Ruj naški	„	8	—	—	—
„ istarski	„	2	—	2	25
Likje od jasenike	„	12	—	14	—
Vinske strgotine (Grijuda) sviek	„	31	—	45	—
Med	„	35	—	—	—
Lambry (jabetlice od jasenike)	„	17	25	13	—
Pahi barili od 100 kg	„	3	75	9	—
Cenje (lirace)	za 100 kg	2	—	18	—
Kairam dalmat.	„	14	—	16	—

Ték Novacah polag Borse u Trstu *od 16—29. Septembra 1880.*

Dne	Cardukati (cekini)	Napoleoni	Lire ster.	Pruski srebro tallari	Dne	Cardukati (cekini)	Napoleoni	Lire ster.	Pruski srebro tallari
16	—	9.10	11.79	—	25	5.61	9.43	11.81	—
17	5.61	9.42	11.81	—	25	5.63	9.43	11.80	—
18	—	9.42	—	—	26	—	—	—	—
19	—	—	—	—	27	5.62	9.42	—	—
20	5.63	9.44	—	—	28	5.62	9.42	—	—
21	5.61	9.45	11.82	—	29	5.61	9.41	11.82	—
22	5.65	9.46	11.82	—	—	—	—	—	—
23	5.64	9.44	11.81	—	—	—	—	—	—

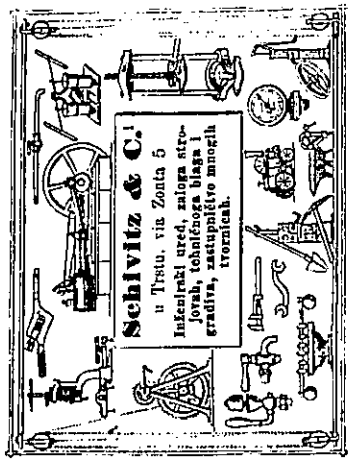

RIEČ
ISTARSKIH HRVATAH
Talijanom
i svim na koje spada.

Ponukom članka: „L'Istria ed il nostro confine orientale — Paolo Fambri“ tiskana u „Nuova Antologia“ 1879.

Može se dobiti za **70 novč.** kod:

Primorska tiskara
na ŠUŠAKU
kraj Rieke (Fiume).

Častnim crkvenim oskrbničtvom.

Crkvenimi je zakoni naredjeno, da se u crkvah rabe za službu božju svieće, koje su jedino iz voska. Pošto se pako od nekoliko godinah počelo mjesati u vosak, koji ima služiti za pripravljanje crkvenih sviećah, mnogovrstni tuk: podpisani željom, da po crkvenomu zakonu posluži svim crkvenim oskrbničtvom pravimi sviećami iz čista voska, zaprosio je ovdješnju sl. nadbiskupsku kuriju, da bi ona blagoizvoljela nadzirati njegove svieće I. vrsti (I. compimento), koje bi imale služiti za crkvenu porabu. I doista, sl. nadbiskupska kurija primi tu ponudu dekretom od 28. marča t. g. broj 466 ustanovivši posebnu nadzorničku komisiju, koja će uvjek skrbno paziti, da moje svieće I. vrsti (I. compimento) budu baš iz prava čista voska.

Takove su svieće vriedne svake pohvale, ne samo zato, što su iz čista voska, nego još te što mirno i po malo gore, nekaplju i nekidaju se, vlastitosti, radi kojih i ljehu odlikovane u raznih izložbah.

Podpisani providjen je uvjek velikom zalogom takovih sviećah svake veličine i debeljine, a još k tomu i duplirah, uskrsnih i slikanih sviećah svake vrsti. A da bude č. crkvenim oskrbničtvom laglje, podpisani činit će doći svieće, svim onim, koji ga kakvom naredbom počaste, u najbližnju železnički postaju, poštu, il luku i to bezplatno (franko) i prosto svake vozarine uz cienu f. 2.50 kilogram (dakle f. 1.40 funt) plativši račun u vrieme 2 mjeseca, a kašnij.m će se isplatam računati 6 po sto god. interesa.

Ako bi tko želio sviećah niže vrsti, lahko ga posluzim onimi II. vrsti, rečenih „sottana“ po f. 2.20 kilo, kanoti i bielimi III. vrsti po f. 1.80 kilo istom pogodbom kao odzgor.

Nahodi se kod mene takodjer skladište križnih putah u oleografiji pozlaćenimi i rujavimi okviri razne veličine po baš spodobnoj cieni, kanoti i izvrstna tamjana i drugih stvari za crkvenu rabu.

U Gorici (Görz) mjes. oktobra 1879.

Alojzio Bader

sviećar Sjeminarska ulica broj 125.

Oglas.

Javljamo našim čitateljem i ostalomu štovanomu občinstvu, da smo pomoću „Matice Hrvatske“ dali preštampati iz „Naše Sloge“ u posebnu knjigu, koja u maloj osmini iznosi preko 380 stranah,

NARODNE PJESME
ISTARSKE HRVATSKE

Knjiga se može dobiti kod Odpravničtva ovog lista po for. 1. Čist je dobitak namienjen „Našoj Slogi“ i „Bratovščini hrvatskih ljudi u Istri“, zato se nadamo, da ćemo ju razprodati u najkraće vrieme.

ODPRAVNIČTVO NAŠE SLOGE.

Izdavatelj i odgovorni urednik K. KRISCIAK

Tisk SINOVI I. AMATI

Broj 20. U Trstu 18. Oktobra 1880. Godina X

NAŠA SLOGA

POUČNI, GOSPODARSKI I POLITIČNI LIST.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari" Nar. Posl

Predplata s poštarinom stoji 2 for., a seljako samo 1 for. za cielu godinu. Izvanredno 1 for., a seljake 50 novč. za pol godine. Izvan Carevine više poštarina. Gdje se najde najmanje 8 seljakah to su oslobodjeni od poštarine, pod jedinim zavojem i imenom, darat ćemo za 70 novč. na godinu svakomu. Novci se šalju kroz poštarsku *Naznačnicu*. Ime, prezime i najbližu Poštu valja jasno označiti. Komu List nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se neplaća nikakva poštarina, napisav izvana *Reklamacija*. Tko List primа i drži, ako je pošten, to ga i plaća.

Iziazi svaki 1. i 16. dan mjeseca.

UREDNIČTVO I ODPRAVNIČTVO nalaze se

Tipografia Figli di C. Amati, via della Zonta, N. 7.

Pisma se šalju plaćjeno poštarine. Vieści, dopisi i drugi spisi stampa, u cielosti il u izvadku, naime prama svojoj vriednosti i smieru ovoga Lista podpisani se dopisi neupotrebljuju. Osobna napadanja i čisto sukromne nenalaze mjesta u ovom Listu. Priobćena se pisma tiskaju po 5 novč. svaki. Oglasi od 8 redakah stoje 60 novč., a svaki redak sur še 5 novčićah, il u opetovanja po što se pogode oglasnik i odpravničtvo. Uplisi se nevraćaju, ničtvo i odpravničtvo, osim izvanrednih slučajevah, a dopisuju, nego puto. *Listnice.*

☞ **Molimo sve naše p. n. predbrojnike, koji još dosad nisu predbrojnine platili, da to odmah učiniti izvole,** jer drugač nije moguće **napred. U tu svrhu mnogi od naših predbrojnikah naći će već u ovom broju** poseban **poziv.**

Uredničtvo NAŠE SLOGE.

CESTA POLICA-KLANA.

Občina Kastav zabavljena je ovaj čas mišlju, da se provede kroz gore podobćine Klane velika jedna cesta.

Buduć to. pitanje za cieli voloski kotar vrlo znamenito, hoćemo da se na javi čuje štogod o njem, želeći da oni na kojih bude odluka, uslišaju vruću želju jednoga diela Istre i to onoga kapitanata, koji najtočnije plaća državne davke ili poreze.

Koji su kada bili u Rieki znaju, da još uvjek sila božja lesa dolazi onamo iz bližnjih šumah preko Klane, koja je pridružena glavariji Kastavskoj. Tija gore od Snežnika i Čabra voze se preko Klane i sv. Mateja: jarboli, lantine, grede, bordunali, bukovi kolci, cepavice i paljeno drvo, vratila (subie), vesla i ostala djelana roba.

To sve dolazi iz šumah gospoštije snežničke, čabranske, grobničke (Ternjenik), državne (Dletvo i Padežnica) i občinske.

Premda su te šume dielomice obsječene, vendar još ima u njih dosta drva, a prostor jim je vrlo velik, kakovih 7 miljah u četvero. U pojedinih dragah drvo raste kao iz vode, a samo ono što se čuva, vredno je mnogo, jer je posve blizu grada Rieke, te vrlo prikladno za malu trgovinu pučanstva, koje neima za poljodjelstvo prevrlu zemlju.

Spomenute gospoštije, ako i kasno, domislile su se jedanput, da gore malo dobitka daju ako neimaju dobrih izvoznih putevah. Zato su ovih zadnjih godinah na vrat na nos posagradile dobre ceste, ceste kao usred gradovah, i to jih je stojalo dosta novca.

Od grada Snežnika i Čabra vode do šumske postaje Police izvrstne takove dvie ceste. Svaka gospodska kočija može se po njih provoziti, uspor jim je, kako čujemo, najviše 10 po stotini.

Od Police preko Klane ide do rečke medje kotarska cesta, koju napravlja i nadzira kotarski cestni odbor voloski.

Malo niže Klane do rečke medje sadašnja kotarska cesta je ona ista stara državna, što je iz Rieke preko Lipe vodila na Trst.

Sada se radi o tom, da se poštena moderna cesta sagradi od zadnje medje snežničke, to jest od šumske postaje Gumanci, do Klane.

Ponajprije je to krvava potreba za pučanstvo, koje se po onih planinah muči svojim životom i blagom. Jer na sadašnjem gorskom putu od Gumanci niže nalaze se dvie ogromne strmine. Jedna je „Rebar" koja razdire kotlinu Katalana i Rečine od visoke ravnice „vrh Pake", a drugo su „vrhki i bliznice" koji diele poslednji prediel od prodora u kojem leži selo Klana. To su dvie strmine vrlo velike, takove da goveda kad već u jesen oslabe od vožnje, jedva mogu voziti *prazna kola* uz brdo, a niz brdo teško drže pun voz. Svake godine dogodi se na tom putu kakova i ne mala nesreća. *Dakle već radi policajnih obzirah mora se nastojati, da taj put bude prenačinjen u cestu i to mnogo položitiju nego je sada.*

Osim toga drugi su razlozi za tu cestu. Najglavniji je razlog taj, da bi se južna Kranjska spojila u najkraćoj liniji sa izločnim dielom Istre i sa gradom Riekom. Tim bi se postignulo dvoje: *Prvo bi otivila mala trgovina izmedju Ložke okolice (Laaser Thal) i iztočne Istre, osobito odkad je pala dacija na vino. Drugo dobila bi se takova vojnička cesta, kakovu nebi mogli napastovati irredentovci ni onda, kad bi, makar i za čas, dobili cielu Istru do Učke.* Da je to istina, osvjedočit ćete se, kad vam kažemo, da bi novom cestom dobri konji iz Snežnika i Čabra došli k moru u 7 urah dosta lahko.

Treći razlog za gradnju spomenute ceste bio bi taj, da se puku ovoga kotara dade kakove poštene zaslužke i to čim prije, jer zaslužbe treba. Država pita svoje, občine pitaju svoje, a puk ovdje osobito kastavski nije bio lanjske zime nikomu na pleći, nego si je pomogao, kako je znao; nu sad se čuti, da je lanjska ljetina bila slaba, jer treba mnogu škulju zamasiti.

Kako da se ovo veliko djelo izvede, o tom ćemo pisati drugi put.

Bugarski glas o Hrvatih.

Ovih danah piše nam neki prijatelj iz Sofije: „Vi si nemožete ni pomisliti, kako su Bugarom simpatični Hrvati. ime Hrvat ima kod bugarske inteligencije osobitu vriednost. O toj lasi po nas okolnosti mogosmo se i uvjeriti iz bugarskih listovah, što dobivamo. Tako je „Bilgarin", što u Ruščuku, počeo s broju 291 t. donositi niz članakah pod naslov „Nekoliko rieči o Hrvatih", u koji u kratko prikazuju sve markan sgode iz hrvatske prošlosti.

Što će naše čitatelje zanimati, uvod, a taj glasi: „Na balkanskom luotoku živi narod koji po sv prošlosti i sadanjem položaju zas vrlo važno mjesto. A taj narod „hrvatski". Toj se ja naród odlikos odlikuje se srdačnim simpatijami pr nam Bugarom. Svatko, tko je i sreće da živi neko vrieme usred slovinskog naroda, uvjerio se je, Hrvat pazi Bugarina kano svog ro nog brata. Svaka nas a narodna nesr probudila je osobito sućustvo u hr skih srdcih, a svaka sretna sgoda iza najveće oduševljenje Hrvatsko nov stvo je pratilo s naj većom simpatij naš politični i duševni razvitak. Ono branilo s neobičnom pripravnosti i krenosti naš narod proti nepravedn navalam naših neprijateljah.

Punim pravom mogu kazati, smo imali i imamo u hrvatskog žur listici dobrog branitelja prot naš zapadnom neprijátelju te ju moram smatrati kano zaslužnicu one vel misli, što so ju zamislili naši rodolju Hrvati su bili prvi medju prijatelsk nam narodi, koji su započeli proučav naš duševni i politični život ljud zanimaju za svaki pojav, koji se javi životu našega naroda. Ne samo politič već i književni listovi često posvećuju svoje stupce Bugarom. U hrvatsko književno-zabavnom listu „Vienc često sam našao razpravah o našoj pr

PODLISTAK.

Još nješto glagoljice IZ BREŽANIJE.

Kako se može viditi iz „Naše Sloge" br. 12. ima tragovah glagoljice iz starih vremenah: kod Brežanah: u Krkavcah, Marezah i Loki. Kod njih ima jē i drugud. Ja sam je našao u župničkoj knjižnici dolinskoj. Ima sliedeće knjige i glagoljski pisano:

1. *Matice vodjenih* t. j liber baptizatorum—1619. Glagoljski naslov glasi: „Je legistar iz krsta va ime gosna. farmana Jurja Jurinčića i ja pre Pjero Dragonić [illegible] vrime podrušnik v Dolini."

Evo primjera, kako se je krsto upisivalo: „Ovi dan miseca marca ja pre Pjero Dragonich hćer Matiju Puntu iz Sucerba, krsti Marina, kumi Srbul Božić kuma Gierolica oba stanući v vasi Suerbi." „Umrla dan 10. ja pre Juraj Jurinčić krstih Antoniju Komara hćer Marino [illegible] Jelo iz Klanca biše botri Berton [illegible] Marina Krišmanica iz Ocizle."

Ovaj pre Juraj Jurinčić, bivši župnik u Dolini od god. 1578—1607., bio je rodom domaćina, iz Doline. Tako i prednik mu Mihail Prašel (od god. 1554—1578). Jedan duhovnih pomoćnikah Jurinčićevih bio je „rodom od Rodika fare brezovske", kako sam kaže i kako ćemo se niže osvjedočiti.

II. *Urbariji, registri ili kvadirne.*

1. „Urbario di S. Antonio" ima glagoljski naslov: „1548. miseca jennara dan 11. to je kvadirna ali legistar stoga. Antona v kotori sam prepisal ja gospod Mihel Sudčih farman dolinski starišini Ivanu Petorcsu Mihelu Godini tada budući starišini stoga. Antona prepisah pravo vse duge i ratingi ke su bile u starom legistru vse pored kako se udrli naprid."

2. „Urbario Vecchio di s. Rocho". Naslov mu glagoljski glasi: „Va ime bolje i blažene dove Marije amen. Leto rojstva Hva. (Hristova) 1603. miseca decembra dan 17 indecion prvi va to vrime budući podrušnik poli st. Vurubo (sv. Udarih) v Dolini ja pre Martin Suber rodom od Rodika fare brezovske bih prošen od poštovanih starišin bluca. (Boljunca) stoga. Roka crikve a to Matije Mavera od Bolunca ino noga tovarša Tomata Jurjana od Doline jim učinih ovi kvadiran za njihovu dobru plaću, u koj kvadiran imaju zapisavat blaga rečene crikve tolika ima duge i ostale potrebe brajske i Bog nam vsim pomozi i blažena deva Marija Mati Hva. vsim dobrom nebeskim ba. za nas amen. Pri tom se čuvajmo greha i vsakoga zla."

„Začetek s. mudrosti strah gospodan(j)est."

„1604. vasi Bolunci v brami crikve stoga. Roka na dan stoga. Vicenca storiše ratingo starišini rečene crikve pred mano farmanom i pred brati a to po imenu Matija Mavar ino Tomaš Jurjan*) i po nih utanci postariše nove starešine pero Juri Grubla i dašo mu denar i gotovih zlatih 4 lir 2:"

3. „1598". To je legistar stoga. Antona v Prebenigu."

4. „Libro originale della chiesa et Confraternitè di sanctà Maria de Siars" počimlje ovako „1605. To je legistar ste. Marije na Peči i ta čas bišе starišina Petar Pargarac iz Ricman ino Ivan Žerjal iz Bolunca i ja pre Pjero Dragonić bih podrušnik poli gdna. pre Jurja Jurinčića farmana dolinskega i to zapisah."

5. „Urbario della chiesa di S. Giovanni Battista in Beglunaz**)" počimlje godinom 1576. Godine 1583. zapisano je: „Memori kolik ima zvonar za zvon". Prije toga „157 pustil je ino obljubil Andrija Slavac, da o davat desetino on ino noga eredi va vi crikvi stoga. Ivana v Bolunci a to od jedi nive v kontradi v Labriji, ka i je negov parta pri tom bišе na prilo vas susedi J pre Juraj Jurincic podrunik v Dolini zap sah pred vsi imenovanimi sosedi."

6. *Urbar ili registar crikve i druš S. Sucerba* za dobu 1583—1680) nejma n kakva naslova. Glagoljski se je zapisivalo d god. 1600. Od te godine napried talijanski.

Opažam, da je ove knjige jurve pre godinami oglasila „Danica" sisak list i Ilj bljani (god. 1867. Teč. 3 X. list 23. 25.) to dopisom iz Trsta, i ta je poluičnu bo „Zukunft", tada izlazeći u Beču, to odobru

Matičam mrtvih i vienčanim nejma traga Za stalno su se pozgubili kasno i mnog druge knjige ove prastare župnice.

U Dolini 6. Oktobra 1880.

I. S.*)

*) Srdačno Vam, gospodine, hvala na [illegible] Sia ova vlastita imena pisali volli [illegible] ajska riečica zajedno pisana raz [illegible] samo učinili i tuga da bude strar [illegible] ljiva. Tim se ne stvari ništa na [illegible]

šlosti, o našem duševnom razvitku i o političnom životu. Vidio sam tu mnogo slikah, koje prikazivahu razne krajeve naše domovine, razne historičke zgode, narodne nošnje itd.

S toga i naša je dužnost, da upoznamo taj bratski narod, njegove običaje, sadanji mu politični život i umni napredak. Mi smo se žalibože Bugari malo obazirali na tu svetu dužnost. Držimo, da se to mora najneugodnije dojmiti naše braće Hrvata.

I ja pobudjen od takve svete dužnosti, odlučih u kratko, u koliko mi dopuštaju slabe sile, upoznati bugarske čitatelje s Hrvati, moleći sposobnije od sebe, da obrate pozornost na to."

Po tom pisac pripovieda u kratko svojim čitateljem glavne zgode iz hrvatske poviesti; ovako iskrene rieči, izrečene o našem narodu, mogu nas samo veseliti. *(Obzor).*

Papina enciklika o svetkovanju sv. Cirila i Metoda.

Mislimo da ćemo ugoditi svim čitateljem našim ako im saobćimo zadnju papinu encykliku kojom se odredjuje da se sv. Ciril i Metod u zapadnoj crkvi slaviti ima. Encyklika u glavnom sadržaje po prilici ovo:

„Velika zadaća, koja je osobitim načinom predala apoštolu Petru i njegovim nasljednikom, da razprostranjuju kršćansko ime, potaknula je rimske pape, da u razna vremena šalju raznim narodom viestnike sv. evangjelja prema tomu, kako su to iziskivale potrebe vremena i odluke milostivoga Boga. Kao što su Britancem izaslali Augustina, da kriepi duše, Hibernijom Patricija, Germanom Bonifacija, Frizom, Batovcem i Belgijanom Vilibrorda i druge apoštole k drugim pukovom, tako su svete muževe Cirila i Metoda ovlastili, da preuzmu apoštolsku službu kod slavenskih narodah, te je njihovim uztrajnim velikim naporom pošlo za rukom, da su Slaveni, ugledav svietlo evangjelja od surovog života privedeni čovječjoj kulturi i naobrazbi. Slavenske zemlje, sjećajuć se svojih dobrotvorah, nisu od pamtivieka prestale slaviti Cirila i Metoda; nemanjom revnosti slavila jih je i crkva, dok su još živjeli, te je mislila, da nemože biti bez ostanakah tih dvajuh apoštolah.

Za to je već g. 1803. slavenskim Čehom, Moravcem i Hrvatom, koji su svake godine 9. ožujka obično slavili dan sv. Cirila i Metoda, naš predsastnik Pio IX. bez smrtne uspomene dopustio, da taj svetak slave 5. srpnja, te taj dan prozovu imenom sv. Cirilom i Metoda. I nebi dugo zatim, u vrieme, kad se je u Rimu obdržavao vatikanski koncil, zamoliše mnogi biskupi apoštolsku stolicu, da se svetkovanje tih svetacah protegne na čitavu crkvu. Pošto do danas ta stvar nije riešena, pošto se je tečajem vremena položaj država u ovom predjelju promienio, nameće nam se danas sgodan povod, da slavenskim narodom, za sreću i spas kojih istih smo zauzeti, učinimo uslugu.

Jer hoćemo, da se ova občinska revnost svuda očituje, želimo s toga dalje razprostraniti svetkovanje tih svetih muževah, koji će, kao što su slavenske narode, posijav medju njih katoličku vjeru, od propasti probudili na nov život, nebeskom svojom zaštitom i na dalje možno braniti.

Nalažemo s toga, da se *na dan 5. srpnja*, koji je Pio IX. sretne uspomene ustanovio, u čitavoj crkvi slavi blagdan sv. Cirila i Metoda „cum officio ritus duplicis minoris et missa propria", kako je to odobrila kongregacija sv. obredah.

Vam pako, častna braćo, nalažemo, da se pobrinete ovo naše pismo razširiti, te svim iz svećeničkog staleža, koji službu božju vrše po obredih rimske crkve, zapovjediti, da u svojih crkvah, pokrajinah, gradovih, biskupijah i samostanih izvršuju ono, što je u ovom pismu propisano. Napokon zahtjevamo, da se vašim poticajem svuda moli Cirilu i Metodu, da krieposću svoje milosti kod Boga štite *kršćansku stvar po čitavom iztoku, da izmole katolikom uztrajnost, razkolnikom volju, da se opet sjedine s pravom crkvom.*

Nalažemo da se sve ovo, kako je napisano, točno obdržava, te u znak božjih darovah i kao zalog naše osobite dobrohotnosti podieljujemo vam, častna braćo, i čitavom, vama povjerenomu svećenstvu i puku, naš apoštolski blagoslov.

Dano u Rimu kod sv. Petra 30. rujna 1870. našega papovanja godine treće.

(Sloboda) **LAV XIII. PAPA.**

DOPISI.

Iz Vrbnika zadnjeg rujna 1880.

Do sada su vam dopisnici iz Vrbnika javljali same tužbe a ja sam sretan, da Vam mogu i jednu veselu priobćiti.

Od više se vremena gojila u našoj učećoj se mladeži misao priredjivati predstave za puk. Razne su se neprilike tomu na put stavljale; ali ipak ove godine misao postade djelom. To je bilo doduše nekim zazorno al se naša mladež nedade zastrašiti, nego nam dana 23. i 24. rujna priredi zabavu kakve još u Vrbniku vidjeli nismo. Evo vam programa: 1. Proslov, 2. Zaje: „Bože živi", hrv. heroički sbor. 3. „Što žena može", vesela igra od J. Jurkovića. 4. Gj. Eisenhut: „U naravi", šaljiva polka, sbor. 5. Preradović: „Putnik". 6. „Dalmatinski šajkaš", dvopjev. 7. „Dežjiva noć", poslalica u vrbničkom narječju. 8. Koračnica „Kola". Prostorije, gdje se predstavljalo, bile su dubkom napunjene. Počastilo nas svojim posjetom i više vinodolskih djakah, s kojimi smo od nekog vremena u bratimskoj svezi. Pjevalo se i predstavljalo na zadovoljstvo svih prisutnih a valja reći, da su djaci i zaslužili hvalu, kojom ih se obasulo. Ulaznine nije bilo nikakove, pa se ipak liepa svotica sakupila za postradale Humljane i za Bratovšćinu hrv. ljudi u Istri. Nadamo se, da ova predstava neće biti prva i posljednja, nego, da će nam naša vrla mladež, kad se do godine povrati u svoj mili zavičaj, prirediti više sličnih zabavah, koje mogu biti koristne i njoj i puku.

Na 26. pr. mjes. čitao je svoju prvu misu Petar Bogoljub Volarić. Ta svečani čin bio je proslavljen kako se i pristoji, po starom vrbničkom običaju. Osim njega čitala je mladu misu još četvorica. Dva u Omišlju a dva na Puntu. K tomu još jedan u Dragožićih na Cresu. Svi ljube rod svoj, svi su napojeni čistim hrvatskim duhom. Nadamo se, da će prema tomu čuvstvu i raditi.

Sad bi morao udariti u druge žice te Vam štogod javiti o naših občinskih poslovih, al vjerujte, da mi je kao Vrbničanu i poštenu Hrvatu žao, izaći sa takovimi stvarmi na vidjelo, koje nam ne slože posvema na čast.

Iz Karolca.

Starinskoma Motvoranu kao da je naša Karnica mjesto preuzela. Po imenu obstoji još motvoranska župa, al župnik njezin kod nas stanuje. Kod nas ima i poštarski ured. Kod nas škola za sve motvoranske župljane, kojih ima preko 1200. U nju šalju svoju djecu: Marusi, Grgošani, Prodol, Mali i Veli Vareški, Segotići, Vrlići, Pavići, Čukoni, sv. Jakov, Motvoran, Išići, Jovići, Peruški.

Stanovnici svih tih selah i sebacah su Hrvati, kaosto i mi u Karnici.

Mi svi se nosimo hrvatsko, mi pjevamo hrvatski, mi govorimo hrvatski.

Sudeć po lavu na Vlašićevoj kući, i nam su vladali Benečići, i utisli nam po koju ranu. Od njih je po svoj prilici poteklo, da smo se njeko vrieme i sami Ščavuni zvali, a svoj jezik ščavunskim krstili. Činili su nas bili zaboraviti i na našu hrvatsku narodnost i na naš hrvatski jezik.

Od domaćinah radio je potalijaniti nas g. Mandušić, bivši prije činovnik. Odgojen talijanski, čuteći talijanski i govoreći talijanski, mislio je da moramo i mi svi talijanski čutiti i govoriti, prekrojiti se iz Hrvatah u Talijane. Mogao je uviditi već dosad, da to neide. On je i ulicam imena nadjenuo. Imena samo talijanska, izvadjena valjda iz njegove glave. Mrtva su to slova na zidovih i uglih. Neima žive duše, koja bi trg ili ulice tako zvala.

I službenim jezikom i školom bi nas htjeli potalijaniti.

Bacili su nas pod talijanski Vodnjan. Vodnjanski poglavari s privoljenjem viših školskih oblastih dali nam talijansku školu.

Na svu sreću bili smo dobili zadnje vrieme učitelja, koj je hrvatski znao. Da dodje učitelj hrvatski neznajući, nit bi on djece nit djeca njega razumjela.

Tomu učitelju imamo mi Karničani mnogo zahvaliti. Točno je i savjestno obavljao svoju službu u školi. Neumoran bijaše, što mu i oblasti pripoznaše. I izvan škole znao nas je on podučiti i u dobro uputjivati, i na koristno savjetovati.

Žalibože toga učitelja, našega Josa, nejma već medju nami. Drugamo su ga namjestili.

Sad čekamo drugoga. Bog daj, dobila naša djeca, dobili i mi pravoga učitelja.

Opozorujemo ovim naše oblasti, da smo Hrvati, da hrvatski govorimo, da talijanski, osim koga ter koga, neznamo, pak da nam prema tomu učitelja pošalju.

Inače uzalud škola, uzalud danguba, uzalud trošak. Bolje bi inače, da idu naša djeca blago pasti, nego u školu gaće derati.

U talijanskoj školi naša djeca naučila bi se malo ili ništa. Potalijanilo jih se takodjer nebi, kaosto bi njeki želili.

Talijaniti nas u Karnici i bližnjih selih, nije već doba. Nas je prilično predbrojeno na „Našu Slogu", kojom smo dobralno pregledali. Mi mnogi kupujemo i čitamo hrvatski koledar „Danicu". Nas je i članovah družtva sv. Jeronima. Mi se često nasladjujemo s Kačićem. Mi smo iz knjigah saznali kuda sve naš narod živi. Mi smo štogod i iz hrvatske povjesti saznali.... Mi se dičimo svojim hrvatskim porieklom i svojim hrvatskim jezikom.

Pogled po svietu.

U Trstu 15. listopada 1880.

Dne 17. tek. mjeseca će nj. velič. krenuti na put u Slezku, da pohodi i onu pokrajinu carevine. Dne 11. carević se Rudolf kroz Monakov zaputio u Bruselles dvoru svojega budućeg tasta. Poruka carevičeva da će biti u Beču dne 15. dojdućega februara. Delegacije će se sići u Budim-Pešti dne 10. ovoga mjes., a bečko carevinsko vieće dne 16. novembra, ako Delegacije svrše dotle svoj posao, u protivnu pako slučaja dne 23.

Njemačka ustavovierna stranka imala je svoj zastanak, kao što se to zadnji put reklo, u Karlovih Varih u Češkoj, a sad sprema drugi sastanak u samoj prestolnici u Beču. Njena je tvrdnakana, srušiti Taaffeja i njegovo ministarstvo, pa onda opet upreći u jaram sve nenjemačke narode ciele države. Sad bi dakle bio pravi čas, da se svi nenjemački narodi i njihovi zastupnici kao jedan čovjek uhvate u kolo oko Taaffeja, da ga obrane; ali Taaffe žalibože kao da je stratio povjerenje svojih nekadanjih prijateljah i pristašah svojom neodlučnom i trtjućom politikom. Hoće si prikupiti Niemce, zato se odrekao Čehah, a nadao si pomoći od Poljakah ali Niemci ostali Niemci, a Poljaci nepristali na ponude. Zato eno ga sad sama samcata, kao vodje bez vojnikah, a u oči otvorbe carevinskog vieća. Što će sad, to težko da znade ni on sam. Ali ako nezna on, to treba da znadu oni, koji su izazvani tè pozvani, da spase sebe i svoj obstanak od prietece pogibeli, a to su nenjemački narodi i njihovi zastupnici. Vrieme je veoma ozbiljno. Niemci hoće, da po što po to dobe opet kormilo u ruke, pa da nas onda po staroj navadi niemče i zatiru. mi dakle moramo svi i svuda nastojati, da po što po to odvratimo od sebe tu pogibel tè osujetimo njihovu nečovječju nakanu. Prvi korak, koji vodi k tomu cilju, jest, što i naša stranka sprema svoj sastanak u Beču u one iste dni, koje i Niemci, da odbije demonstraciju demonstracijom. Ako na taj sastanak dodju i Poljaci, kao što se nadati da hoće; jer ako nemogu pristati uz Taaffeja, to mogu još manje uz Niemce ustavovierce, koji neidu nego za gospodstvom nad svimi austrijskimi narodi. onda se u jedan mah razjasnila tamna noć sadanjeg položaja i prije nego li se otvorilo carevinsko vieće. U njemačkom će taboru biti zastupana nepravda i pohlepnost za gospodstvom, a u našem jednakopravnost i pomirba svih austrijskih državljanah. Ako naši pod tom zastavom složno i odvažno stupe sa sastanka u viećnicu, u onaj će se čas naći čovjek, koji će dovršiti ono, čega Taaffe nije budi htio budi umio izvesti. Kako se vidi, Niemci sad igraju zadnju kartu, sad je dakle najzgodnije vrieme, da se jednom za uvjek skrha njihova griešna samovolja. Ako bi se pak uzprkos tomu htjelo još i nadalje šarati, il čak vladu Niemcem ustavovierce opet izručiti, naši znadu, odkud su došli i kamo im se je s poštenjem vratiti.

Mi smo se u računu prevarili Turska je popustila. Ulcinj, vele, imao se juče izručiti Crnogorcem. Kako se to dogodilo? Evo kako. Turska pisala velevlastim pismo, u tom jih pismu do kraja uvriedila. A to se dogodilo baš onda, kad su se već flote spremale kući. Ali ako je Europa i nesložna, neće ipak da ju itko vriedja, a naime Turci. Toga radi stale se velevlasti opet dogovarati, a uz dogovaranje pušćati u sviet glas, da će joj zatvoriti izvor dohodakah, što jih vuče iz Azije. Sila Boga nemoli, pa i Sultan podpisao pismo, u kojem se veli, da je Ulcinj crnogorski. Velevlasti su zaihuhale od veselja, što su se onak lahke ruke izbavile krivā položaja, u kojem su se radi svoje nesloge nalazile izpod Ulcinja. Sad će flote u istinu kući. Ali Sultanovo pismo vriedi toliko, koliko su voljni Arbanasi, da ga slušaju il neslušaju. Zato nas je i opet strah, da bez krvi neće ništa biti. Ako počnu Crnogorci i Arbanasi, počet će i Grci; a o Rumeljcih se već i onako znade, da jedva čekaju, da se sdruže s Bugari kneževci. Bugarski knez bio u Biogradu, ne kako smo ono zadnji put rekli, nego ovih prošlih danah. To da znači gotov savez med Srbojom i Bugarskom. Tu se dakle nešto sprema. A eno Magjari su najljući protivnici bugarskog jedinstva; ali Bugari nisu dužni pitati Magjarah, što im je raditi

...joj kući. Zato ...o povoda novim ...m. Engleska se boji nemira u ... Ruska se i Kina nisu spora... Od dana do dne očekuje se ...raj rata.

...es k hrvatskoj književnosti.

...e hvale i molitve, koje imadu se reći ...oju božju u svih cesarskih kraljestvih: *...lu službu crkav od Istrie*". To je ...ljižice nalazeće se u sakristiji mošće... ...stvo. U njem nije ovdje ništa promjeno ...go pravopis. Dolnje polovice prvoga ... na kojoj je taj naslov, nejma. Na drugoj ...ici prvoga lista, dakako na gornjoj po... ...er dolnje nejma, je predgovor. On ... „Stiocu. Samovladalac i otac svojih ...ikov uzmožiti cesar naš, naučil je ...ra i darčav svojih reditelje, kako puci ...ema podložni imadu učeni biti, i postavljeni ...stanje čestito s jednim čistim vjero naukom. ...proporučil je ovu svoju spasiteljnu svarhu ...vidal je razglašenje načini za dostig... ...ju, i za dovesti nemune na pravi put ...spasenje. Dužnost ovu uzvišeno cesarsko kraljevsko od Austrije unutarnjo vladarstvo ...ako je st izpunilo, da i *dalecij podložnici od ...trie* s velikom pom ...". Daljo nejma, jer je ...ako rekoh dolnja polovica odtrgnuta. Isto ...e odtrgana je dolnja polovica 21.na lista, ... njekakav drugi dio knjižice počimlje. ...gornjoj polovici lista jest naslov toga diela. ...asio glasećeI: Litanie i različne molitve iz ...sala i broviara rimskoga izvadjeno, koje ...aju se pjevati ali reći po podne svaku no... ...ju i blagdan s prikazanjem prislavnoga ...akramenta. *Na vulastitu službu carkvan od Istrie*." Čini se, da je dolnji dio tih dvijuh listovah navlaš odtrgnut. Samo još jedan list, str. 39. i 40., tako je razpoloživen. Na strani ...a i možda i 21.º bilo je stalno naznačeno, ...e je knjižicu izdao, gdje bijaše tiskana, i koje godine. Da se to saznade nebijaše valjda njekomu pravo. Možda ima tu knjižicu još koja druga crkva u Istri — po njoj moralo ...ih je biti, kad su za narod u njoj bile ...skone. Zahvalni bit ćemo onomu, koj nam ...itavu knjižicu ili bar podpun naslov i pred... ...ar pošalje. —

Vi sinovi zadnjih desetakah dovetnaestoga ...a, narodnostnoga; vi nadričeitelji, koji ...ste hrvatsku djecu po Istri talijanštinom i ...jemštinom, vi službenici u monarhiji, koja ...a zakone davajuće svim narodnostim jedna... prava, prava Nj. Veličanstvom potvr... ...ena; vi koji nećete hrvatskih spisah, i koji ...rzite službeno govorećim i pišućim hr...atski; o vi svi, koji hotice ili nehotice o ...ojačanjenju Istre radite, i vi, koji talijanstvo ...e, naštrom zamjenjujete: pročitajte pred ...g vor ove knjižice. Vladar, „samovladalac" ...alosti upravitelj svojih državah neka se ...rinu, da nebudu njegovi podložnici neumni, ...da budu učeni, da se prosvjete. Upravitelji, ...amovrsne „vladarstvo", poslušali su svoga ...gospodara. Izdali su knjižice. Izdali jih u ...rijeh narodah. Za daleko podložnike od Istrije ...ali jih hrvatski. Na osobitu službu crkavah ...arskih tiskali su knjižice hrvatskim jezikom. ...ajte, promozgajte, pak sudite sami vaša ...adanja djela, vaš postupak sa hrvatskim ...ćem, sa hrvatskim jezikom u Istri"

OB UZGOJU NOVE SOČIVICE (PAŠULJA) SOJE.

...o *Nikola Vežić*, nadzornik poljodjelstva i šumarstva.

Sa vim tim što mi pune šake posla i ...ega u mom tožkom zvanju ne daju danju ...ednena sjesti az stol, te Vam štogodj nova poljodjelstvu uzpisati, evo žrtvujem noći za ...rhu, pa Vam svaku točno javljam o no... ...ašoj soji, što tečajem lanjske godine ...ah

...i lanjske godine pisah u broju 14 na... ...spodarskog lista" o napretku toga ma... ...ka u Dalmaciji, i tom godom rekoh, ...o lepo napreduje, premda se provare ...ne pošlo mi to lep uspiha potrdit. Nu ...obrekoh, da uzmanjkat neću u svoje ...e ciel njezin uzgoj priobćit svim ljubi... ...om poljodjelskog napredka u našoj milej ...domiji.

...o dakle rekoh ne porekoh ...ova koristna biljka jur se od pamtivjeka ...Zapanju.

Prigodom svetske izložbe u Beču upozo... ...mnogi i mnogi naši gospodari za ovu ...stnog okruglog sočiva, pa se tute nado... ...njemena i počeše činiti svakovrstne ... je našoj dalmatinskoj domovini. I u Hrvatskoj učini pokus sa sojom vrlo i napre... ...ni gospodar, rupnik na Zelini (u Hrvatskoj), gospodin *Dragutin Stražimir. Bog ga poživi*!

Dakako i stranjski gospodari u tom zadnji ne ostaše, dapače glasoviti učitelj poljodjelstva *Haberland* najviše je žrtvovao o tom, da se valjano upozna sa ovom koristnom biljkom, i da ju što bolje poljodjelcem preporuči.

I zbilja to mu za rukom podje, tako da je knjigu o sojici napisao. Ali na žalost prerano umre, te tako mu krnta smrt osujeti daljne iztaživanje iste. Sa svim tim dostojan je, da mu svaki od nas gospodara baran ostane jer je mnogu odkrio o *sojici*. Ajde sad eda pridjem na stvar! Soje ima više vrsti, nu u našoj domovini Dalmatinskoj kušnje su učinite sa trima, tj. j. sa žutom, crvenkastom, crnom. Nu pošto sam ja uzgajajo žutu, zato ob istoj želim, mojim seljanom, u kratko pričat.

Koncem mjeseca travnja lanjske godine stiže mi od iskrenog pobratima i rodoljuba iz Zagreba 1 litra žute sojice eda u našoj Dalmaciji kušnje sa istom činim. Nu tom prigodom prijatelj mi piše, da je sjeme proizvedeno u Hrvatskoj. Pomislim sam u sebi tim bolje, jer sam taman onda uvjeren o valjanosti istog.

Ja sam od dobivene litre ostavio za se 100 zrna, a ostalo sam podielio medju rodoljubne svećenike i neke napredne posjednike, dakako sa naputkom kako se ima uzgajati.

Ja sam dakle svojih 100 zrna dne 2 svibnja lanjske godine u 8 sati prije podne u vrtu na dva mjesta posijao uz razmak od 1 stope daljine kako biljka od biljke, tako isto red od reda.

Zemljište mi pako bijaše dvovrstno naime pjeskovito-ilovasto i ilovasto-pjeskovito; nu najbolje mi rodi na pjeskovito-ilovastoj zemlji, dočim u zadnjoj mnogo lošija bijaše.

Dakako obe zemlje pognojio sam sa mješancem-gnojem, kojeg nešto sam sâm u svom oboru posjedovao, a nešto opet kupio od svog komšije.

Uz za sve to sojica, kako napomenuh, najbolje uzrodi na zemljištu pjeskovitom, koje je pomješano sa malim ljelom ilovače. Naprotiv opazih kod one druge vrsti zemlje, da sojica *podnipnosto na ljubi hladno i teško zemljište*.

Još dokle je moja sojica rasla u vrtu, mnogi seljani, a i neka gospoda dolazila su motrit napredak iste, te vec onda se je opazila razlika zemljišta u napredku njezinom; dapače u tome se uvjerise i neka gospoda iz vana kano Šibenički načelnik *Ante Šupuk*, tajnik i urednik gospodarskog lista Zagrebačkog, g. *Franjo Kuralt* žarki rodoljub i veleučeni gospodin ravnatelj kr. zemaljskog muzea u Zagrebu, *Šime Ljubić*, i još neka druga gospoda, kojim sam dne 3 listopada prošlo godine na parobrodu, vozeć se iz Šibenika za Zagreb, činio vidjeti dvie biljke sojice, od kojih je jedna rasla na zemljištu pjeskovito-ilovastom, dočim druga obratno, te se siti nadirišo uspjehu one sojice, koja je uzgajana na zemljištu pjeskovito-ilovastom, tako da mi najposle vrli tajnik gospodin Kuralt reče, da se takov uspieh još nije postigao u Hrvatskoj.

I ovo je jasan dokaz, da sojici prija zemljište u našoj Dalmaciji.

Od onih dvija biljka jednu sam darovao veleučenom uredniku Ivanu Danilu u Zadar a drugu uglednom gospodarskom društvu u Zagreb.

Obradjivanje soje i to je jednostavno, dostatno će bit jedanput opljeti i okopati. Moželi više, tim bolje

Ja sam svoju opljev jedanput, dočim okopao dva put.

Podnebno stanje sojice, kako izkusih, ljubi kao i kukuruz, dapače odoljeva mrazovom i velikoj suši. Što rekoh svjedok mi je lanjska godina koja je osujetila, i kukuruz i razne vrsti domaćeg graha, dočim soja, usprkos tim nepogodam, liepo napredova.

Ele gospodari Dalmatinski i Istrijanski sadite čim više soje, jer ono što najviše poljodjelcem i što nas goni na prosjački štap, naime suša, ete sojica usprkos istoj ne samo uspieva, već i velik prihod samo onom podu ...je soje da sadi i dobro njeguje.

Od ovih 100 zrna malo ne svi za 15 dana izniklo, tako da mi je prigodom jematve jedan struk dao prosječno prihoda do 160 komušaka mehuna, u kojih bijaše 2 do 3, *i zrna*, dakle poprečno uzeto jedne zrno dalo mi je najv. 300 a najmanje 200 zrna

Velika dosta korist!

Eda ne sumlja možda koji od častnih čitatelja „Gospodarskog lista", ovo opet se poziva na gore rečene gospodu a još najmja prodašte, u Sisku *Dr Matu Grubišića* i *Marka Zečevića* Supelja i još neke bistre i *Marka Zečevića* Supelja i još neke bistre i seljane, koji su dotične komuške brojili u samom vrtu, dok je još rasla, pa ove tako ...

Još ito izkusih na mojoj sojici, da sam mnogo dobio komušaka od *četiri zrna*, dočim toga nit čuh nit čitah eda je kojem uzgojitelju po četiri zrna dala u jednoj mošnici.

Jematvu soje obavljao sam 28 kolovoza prošlo godine iz jutra.

Jematvu mogao sam i kašnje obavit, pa se nisam mogao bojat, da će mi komuške puknut, pošto su iste čvrsto zatvorene.

Od onih 100 zrnca dobih priboda 6 litara soje, od kojih sam jur dvie pojeo a četiri ostavio za ovogodišnju sjetvu.

Zrno od soje nije samo zato znamenito, što dobro rodi, već je i zato koristo njegovati ovu biljku, pošto je vrlo hranira kao ljudska hrana, jer u sebi mnogo više hranivi sastojina *"proteina"*, ima, nego ine vrsti sočiva.*)

U obće mogu pouzdanjem reći, da je soja vrlo zdrava i krepka hrana za čovjeka, pošto u sebi sadržaje, kako napomenuh, hranivih sastojina.

I zato je soja znamenita što je i kod slaba i jaka želudca lahko probarljiva, dočim to kod našeg domaćeg graha nije, pošto on čovjeka nadimlje, te valja da je jak želudac eda ga prokuha. Soju prije nego ćeš ju varit za jelo, valja ti ju a vodi koji sat močit i to uslied malona sadržaja vode.

I slama njezina u zelenom stanju je koristna, pošto ju sva naša domaća živina sa velikom pohlepnošću ždere.

Evo u pravoj struci podao sam našim seljanom uzgoj sojice, što tečajem lanj. god. u svom vrtu izkusih, moleć ih da to i oni učine ne samo u vrtu, već i u polju, a naročito tekuće godine, gdje mi je dobro znato, da je Preuzvišeno c. k. Namjestništvo Dalmatinsko a i naš slavni odbor Zemaljski po svoj pokrajini istu razposlalo za sadnju. Ja pako i u budeće neću uzmanjkat mojim seljanom, svoje izkustvo ob istoj uzpisat, dapače tekuće godine još sam više toga posijao nego li lanjske.

Veseli me svaki napredak u miloj nam Dalmaciji, a osobito na gospodarsko-šumarskom polju; pa zato na korist ističe liepo molim gopodu posjednike, župnike i učitelje, koji su soju lani sijali ili sadili, da nam blagoizvole u kratko javit svoje opažaje. Dakle na rad gospodo! *(Gosp. L. Dalm.)*

Književne viesti.

Nacrt slika iz života našega hrvatskoga naroda po Slavonji i Srijemu zove se nova kujiga koju će g. Mijat Stojanović vlastitom nakladom u Zagrebu izdati.

Gosp. pisac, koji stanuje u Zagrebu u Kukovićevoj ulici br. 11 I. kat br. 8, pozivlje rodoljubivo občinstvo na predbrojenje, do konca mjeseca studenoga t. god., da se uzmogne ustanoviti u koliko od prilike iztisaka moglo bi se isto djelo izdati. Čim se bude pojavilo toliko predbrojnikah, da bi se mogao tiskarski trošak barem u polak podmiriti, doći će djelo pod tisak. Ciena knjige od prilike 15 -15 tiskanih arakah u osmini bit će 1 f.

Preporučamo oro od „Matice hrvatske" nagradjeno djelo.

Različite viesti.

Promjene u tršćanskoj i koparskoj biskupiji. Č. g. Ivan Dragovina, župe upravitelj u Gologorici, ide u istoj službi u Lorran

Dosadanji kapelan u Krškli, č. g. Franjo Korolić, je imenovan uprav. župe u Gologorici, Č. g. Josip Flegar, župe uprav. u Humu je imenovan župnik u Grdom selu; a na mjesto mu u Hum dolazi č. g. Blaž Deklava, dosad kapelan u Slumu. M. č. g. Petar Pikulić, župnik na Vranju, je imenovan župnik u Boljunu.

Starine. Gospod Luka Vitezić našao je pokraj Vrbnika god. 1846 jednu spekuru od serpentina iz preistoričke dobe. Dužina joj je 34 cm. Dolnja širina joj je 7.5 cm., srednja 5 cm; a narrčava siljato. Teži 1 kilogr i 15 dekagr

Brat rečenog gosp. naš dični rastupnik, svršetnik *Danka Vitezića*, pohvalnom i domoljubnom mišlju darovao ju je čuvenom i vrlom arheologu, nadzorniku Bullću u Zadru, da ju ovaj pošalje u Zagreb, neka tamo rest naš hrvatski muzej. Živio naš Dinko!

Offenbach Jakov, poznati skladatelj operetâ, preminuo je prvih danah ovog mjes. u Parizu

Objesilo se dieto od dvih godinah. U Velikom Ramingu, nedaleko Štajera, objesilo se prije nekolika dana, kako pišu „W Allg. Ztg.", dvogodišnje diete jednoga tamošnjega seljaka. Diete, koje je nosilo oko vrata cislo, igralo se u dvorištu i trčalo za pilićima. Uz to despije pod kola tako nesretno, da je sa krunicom ostalo visjoti na jednom čavlu. Mati, čuvši gdje diete plače, poleti iz sobe, ali ga nemogoše odmah naći, jerbo je medjutim palo već u nesviest. Nakon podulje iskanja nadjoše ga, gdje visi mrtvo pod kolima.

Lord kao tat. Neki dan, baš za ministarske krize, morao se g. Grévy, požuriti u Pariz sa svoga imanja Mont-sous-Vaudrey. Na kolodvoru u Lionu sastalo se s nekim znancem te se počeo s njim razgovarati, medjutim pako prisloni svoj kišobran uz jedan stol. Elegantno odjeven čovjek pogleda pohitno kišobran i opaziv, da se je Grévi u razgovor zadubio, primekne se bliže, uze kišobran te htjede, da će se odšuljati. Isti čas uhvaćen je te ...veden pred redarstvo. Posve ravnodušno priznade, da je kišobran hotio ukrasti, i to sa... s toga, jer je to kišobran predsjednika francezke republike, te bi bio pošao u njegovu zbirku. Englez je bogataš lord te naravno istinu rekao. Puštem je odmah, a presjednik mu je darovao kišobran.

Munja kao urar Za vrlo žestoke bure štono je pustošila 7. t. mi. u Kraubathu ...nad Ljubna (Leoben), udari munja u tamo... župni dvor i iznese na vidjelo, kako pišu odande „Vaterlandu", vrlo čudnovat pojav. Četiri ...zličita mjesta, pokazuju put, kojim je munja provalila u zemlju. Jedan trak prodre medju drugim sa krovnog vrha kroz zid u jednu sobu udari u uru, koja je već dvie godine stogla i koje ni urari nisu mogli više popraviti, ...lanac i sav stroj, zatim skoči sa uteza u ... i odo kroz jedan mjeh u zemlju. I gle, ... toga vremena ide ura izvrstno.

Hrvati u pokrajini Šleziji.

Petoga listopada, kao na rodjendan ... dajućega kneza Ivana Liechtenstei... blagoslovljena je kako javljaju iz L... dnice (Etsgrub), gdje pomenuti k... imade svoj posjed, svečano nova v... nica, što ju on sagradio o onda darova... občini. Občinsko zastupstvo i pozv... gostovi sakupiše se u staroj troš... vićnici. U 10 sati naviesti grmo... mužara početak svečanosti Poslo... občinski načelnik pozdravio nadoš... svećenstvo, držao je prisutnim kratk... govor, koji završi sa trokratnim uzkl... kom: Živilo Nj. Veličanstvo. Občinsk... poslužnik zatvori na to vrata stare kuć... a sakupljeni odpuste se u crkvu, gdje... je bila održavana svečana služba bož... Poslje svršetka ove bude posvećen... nova vjećnica. Iza toga sabra se velik... množtvo pozvanih u novoj vjećnici n... gostbu, što ju priredila občina. Krasn... u gotičkom štilu sagradjena nova vje... nica bijaše izkićena zastavama. Na tr... pred vjećnicom sagradiše si stanov... od zelenog granja plesaonicu, u k... se živo plesalo na večer i čitavu noć. N... večer bio je u vjećnici vjenčac, na ... je mogao doći svaki čestit čovjek i prostorijah lievoga krila dielilo se ... činarom vino bezplatno. Čitava sv... nost svršila se u podpuno redu. St... sigurnosti nije imala drugoga posla, t... da toči marljivo vino onim, koji su ...ledni Vriedno je spomenuti, da je ...čantvo lednice sastoji od Njemac... vatrenih Hrvata i da medju obadv... narodnostima vlada srdačni najbolji spo... razumak, akoprem se jedna od drug... razlikuje govorom i nošnjom.

„Freudblt"

LISTNICA

P. n. g. Srdoču Osipu na Rieci ... je forintom namirena ovogodišnja vaša p... plata.

Fabeku Temu šup. u Belaju: Nam... do 1. Augusta t. g.

Sankoviću Matu u Danah: Poslato ... predplata primljena.

Golubu Fridu u Zagrebu: Namirene ... konca tek. godine.

Natečaj.

C. k. Namjestničtvo u Trstu razpisalo je dne 3. ovoga mjes. sliedeći natečaj za podporu (štipendij) jednomu siromašnomu učeniku Istranu tršćanske i koparske biskupije.

Br. 34542 IX.

Početkom prvog tečaja školske godine 1800-81. podielit će se jedan štipendij, utemeljen po pokojnom biskupu Ravniheru, od godišnjih 100 f.

Na taj štipendij imaju pravo isključivo mladići, koji su se rodili u tršćansko-koparskoj biskupiji, a med timi na prvom mjestu oni koji su rodjeni u istarskih krajevih iste biskupije, te uče javno na kojoj gimnaziji u Primorskoj, Kranjskoj ili Koruškoj.

Molbenice za taj štipendij sa priloženimi svjedočbami: krsta, cieplјenih kozicah, siromaštva i zadnjih dvajuh školskih tečajah neka se dostave kroz dotična predpostavljena školska Ravnateljstva Prečastnomu biskupskomu Ordinarijatu u Trst do 8. Novembra 1880.

Br. 451. — C. S. D.

Učiteljske službe.

U ovom školskom kotaru su izpraznjena sliedeća učiteljska mjesta:

1. u Podgradu (Castelnuovo) III. vrsti sa slovenskim učevnim jezikom.
2. u Materiji III. vrsti sa slovenskim učevnim jezikom.
3. u Rukavcu III. vrsti sa hrvatskim učevnim jezikom.
4. u Kastvu mjesto podučitelja sa hrvatskim jezikom.

Zatim mjesta učiteljice III. vrsti i to:

1. u Kastvu } sa hrvatskim učev-
2. u Lovrani } nim jezikom.
3. u Jelšanah sa slovenskim učevnim jezikom.

Uz sposobnost za mjesto učiteljice u Lovrani zahtjeva se takodjer i znanje talijanskog jezika, a i za Kastav i Rukavac bi se želilo poznavanje zadnjeg pomenutog jezika.

Sa svima službami sdruženi su dohodci ustanovljeni zem. zak. za Istru 3. novembra 1874. br. 30 odnosno 10. decembra 1878.

Natjecatelji i natjecateljice za pomenuta mjesta imadu sa dokaznicami poduprte svoje molbenice, ako su jurve u službi, tragom predpostavljene im oblasti, ako nisu, upravno najdulje do 1. novembra t. g. ovome c. k. kotarsko-školskome vieću odaslati.

C. K. KOTARSKO ŠKOLSKO VIEĆE

Volosko dne 7. oktobra 1880.

Br. 448 — C. S. D.

Učiteljske službe.

U ovom školskom kotaru izpražnjene su sliedeće učiteljske službe:

Učiteljsko mjesto III. vrsti na jednorazrednici i to:

1. u Tatrah i
2. u Brezovici

sa slovenskim učevnim jezikom.

Sa ovimi službami skopčani su dohodci ustanovljeni zemaljskim zakonom za Istru od 3. novembra 1874 br. 30 odnosno od 10. decembra 1878.

Oni, koji žele zadobiti koje gore pomenuto učiteljsko mjesto, imadu redno dokumentirane molbenice, ako su jurve u službi, putem predpostavljene si oblasti, ako nisu, ravnim putem do najdulje 20. oktobra t. g. na ovo c. k. kotarsko školsko vieće odaslati.

C. K. KOTARSKO ŠKOLSKO VIEĆE.

Volosko dne 24. septembra 1880.

Pregled tršćanskoga tržišća.

dne 14. Oktobra 1880.

		OD for.	OD nč.	DO for.	DO nč.
Vosak pčimorski i ugarski	za 100 kil.	—	—	—	—
Kafa Portorико	„	108	—	120	—
S. Domingo	„	78	—	86	—
Ilo polag vrsti	„	67	—	93	—
Cukar austrijski	„	34	—	35	50
tučeni	„	34	75	35	50
Cvietje trave buhače (Orisantemo)	„	150	—	190	—
Naranče skrinjice	„	4	50	—	—
Karube puljezke	za 100 kil.	12	—	—	—
levantinske	„	6	50	9	—
dalmatinske	„	—	—	—	—
Smokve Kalamata	„	20	—	—	—
puljezke	„	16	50	17	—
Limuni skrinjica	„	0	—	0	75
Bademki ilili mendulo palj.	za 100 kil.	90	—	97	—
dalmatinske	„	—	—	—	—
Lešojaci	„	22	—	34	—
Šljive	„	17	—	18	—
Pšenica ruska	„	12	75	13	—
ugarska	„	12	—	12	50
galaška	„	—	—	—	—
Kukuruz (turkinja) ruski	„	—	—	—	—
ugarski	„	—	—	—	—
Raž	„	10	75	11	—
Ječam	„	—	—	—	—
Zob ugarska	„	7	—	8	50
arbanaska	„	—	—	—	—
Pasulj (fažol), polag vrsti robe	„	5	—	12	—
Bob	„	—	—	—	—
Leća	„	14	—	14	30
Orih talijanski	„	19	50	22	30
inglezki (kitajski)	„	14	—	16	—
Vuna bosanska	„	100	—	118	—
morejska	„	120	—	128	—
arbanaska	„	118	—	120	—
istarska	„	—	—	—	—
Daske kornike jelovine	„	47	—	90	—
štajerske	„	63	—	70	—
Grede	„	11	10	13	50
bukovine	„	7	50	12	—
Ulje italij. niže vrsti	za 100 kil.	41	—	42	—
najbolje	„	56	—	68	—
srednje vrsti	„	—	—	—	—
dalmatinsko	„	41	—	—	—
istarsko	„	41	—	—	—
Kameno ulje u barilah	„	13	—	—	—
u kasetah	„	16	50	17	—
Koze sirojane suhe	„	165	—	165	—
suha volovje suhe	„	—	—	—	—
dalm., ist. i bos.	„	70	—	96	—
janjeće suhe	za 100 kom.	90	—	100	—
dalmatinske	„	50	—	75	—
koze	za 1 kil.	—	65	—	75
vunene slane	„	—	60	—	65
suhe	„	—	55	—	70
zečje za 110 komadah, u srebru	„	28	—	33	—
Dakalar	za 100 kil.	22	—	28	—
Sardele 1 baril	„	13	—	25	—
Vitriol modri	za 100 kil.	26	—	27	—
zeleni	„	—	—	—	—
Masle	„	63	—	89	—
Loj dalmatinski i naški	„	41	—	43	—
Salo	„	—	—	—	—
Mast (salo rastopljeno)	„	61	—	62	—
Slanina	„	60	—	64	—
Rakija stolitar (100 litarah)	„	61	—	162	—
Galviči istarski	za 100 kil.	30	—	—	—
Raj naški	„	7	85	—	—
„ istarski	„	7	—	7	25
Lišće od javorike	„	12	—	14	—
Vlaska strgotina (Gripula)	„	—	—	—	—
sylah	„	31	—	48	—
Med	„	35	—	—	—
Lumbar (jabučice od javorike)	„	12	25	13	—
Pakal barli od 100 kil.	„	3	75	9	—
Cenje (Strace)	za 100 kil.	3	—	18	—
Katram dalmat.	„	14	—	16	—

Tčk Novacah polag Borse u Trstu

od 1—13. Oktobra 1880.

Dan (Giorno)	Napoleoni	Lira str.	Prid. srebra (Agio)	Dan (Giornate)	Napoleoni	Lira str.	Prid. srebra (Agio)
1	9.39	9.38	—	9	—	—	—
2	9.41	9.38	—	10	—	—	—
3	—	—	—	11	9.61	9.43	—
4	9.61	9.39	11.81	12	9.60	9.41	—
5	9.57	9.39	11.81	13	9.60	9.40	11.80
6	9.62	9.41	11.82	—	—	—	—
7	9.57	9.43	11.84	—	—	—	—
8	9.42	9.44	—	—	—	—	—

NOVO SKLADIŠTE

STVARIH ZA CRKVE I POGREBE

U ulici „Via Canale Nro. 7“ upravo naspröti riznici sv. Antona novoga otvorila se nedavno trgovina, koju toplo preporučamo mm. gg. župnikom i upraviteljem crkvah, koji potrebuju umjetnih rukah, palmah i sličnih nakitah za oltare uvjeravajuć jih, da će bit zadovoljni. Umjetne ruže izvežene u stoli izgledju veoma ukusno i lieno. Što pako najviše zanima, cieni je tako umjerena, da si i najsiromašnije crkve mogu nabaviti. Vlastnik trgovine g. *Aristid Zlosca* vrstni i razumni proizvadjatelj gori napomenutih predmetah izvršuje najbrže svaku naručbu ove vrsti djelah, i olakšuje trošak primajuć *plaćanje na obroke i nepovišiv cienu*

Nabavlja sada za svoje skladište i druge svećanu robu te prima naručbe od mnog. svećenstva, koje bi ga počastilo. Naručite dakle.

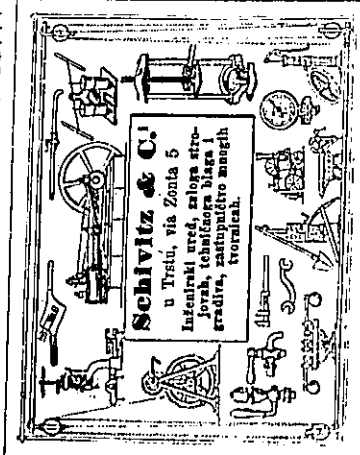

RIEČ
ISTARSKIH HRVATAH
Talijanom
i svim na koje spada.

Ponukom članka: „L'Istria ed il nostro confine orientale — Paolo Fambri“ tiskana u „Nuova Antologia“ 1879.

Može se dobiti za 70 novč. kod:

Primorska tiskara
na ŠUŠAKU
kraj Rieke (Fiume).

Častnim crkvenim oskrbničtvom.

Crkvenimi je zakoni naredjeno, da se u crkvah rabe za službu božju svieće, koje su jedino iz voska. Pošto se pako od nekoliko godinah počelo mješati u vosak, koji ima služiti za pripravljanje crkvenih svićah, mnogovrstni tuk; podpisani željom, da po crkvenomu zakonu posluži svim crkvenim oskrbničtvom pravimi sviećami iz čista voska, zaprosio je ovdješnju sl. nadbiskupsku kuriju, da bi ona blagoizvoljela nadzirati njegove svieće I. vrsti (I. compimento), koje bi imale služiti za crkvenu porabu. I doista, sl. nadbiskupska kurija primi tu ponudu dekretom od 28. marča t. g. broj 466 ustanovivši posebnu nadzorničku komisiju, koja će uvjek skrbno paziti, da moje svieće I. vrsti (I. compimento) budu baš iz prava čista voska.

Takove su svieće vriedne svake pohvale, ne samo zato, što su iz čista voska, nego još što mirno i po malo gore, nekaplju i nekidaju se, vlastitosti, radi kojih i bjehu odlikovane u raznih izložbah.

Podpisani providjen je uvjek velikom zalogom takovih svićah svake veličine i debeljine, a još k tomu i duplirah, uskrsnih i slikanih svićah svake vrsti. A da bude č. crkvenim oskrbničtvom laglje, podpisani činit će dost svieće, svim onim, koji ga kakvom naredbom počaste, u najbližnju železničku postaju, poštu, il luku i to bezplatno (franko) i prosto svake vozarine uz cienu f. 2.50 kilogram (dakle f. 1.40 funt) plativši račun u vrieme 2 mjeseca, a kašnjim će se isplatam računati 6 po sto god. interesa.

Ako bi tko želio svićah niže vrsti, lahko ga posluzim onimi II. vrsti, rečenih „sottana“ po f. 2.20 kilo, kanoti i bielimi III. vrsti po f. 1.80 kilo istom pogodbom kao odzgor.

Nahodi se kod mene takodjer skladišće križnih putah u oleografiji pozlaćenimi i rujavimi okviri razne veličine po baš spodobnoj cieni, kanoti i izvrstna tamjana i drugih stvari za crkvenu rabu.

U Gorici (Görz) mjes. oktobra 1870.

Alojzio Bader

svećar Sjemenarska ulica broj 125.

Oglas.

Javljamo našim čitateljem i ostalomu štovanomu občinstvu, da smo pomoću „Matice Hrvatske“ dali preštampati iz „Naše Sloge“ u posebnu knjigu, koja u maloj osmini iznosi preko 380 stranah,

NARODNE PJESME
ISTARSKE HRVATSKE

Knjiga se može dobiti kod Odpravničtva ovog lista po for. 1. Čist je dobitak namienjen „Našoj Slogi“ i „Bratovšćini hrvatskih ljudi u Istri“, zato se nadamo, da ćemo ju razprodati u najkraće vrieme.

ODPRAVNIČTVO NAŠE SLOGE.

Izdavatelj i odgovorni uredник K. KRISCIAK.

Tisk. SINOVI K. AMATI.

Broj 21. U Trstu 1. Novembra 1880. Godina XI.

NAŠA SLOGA

POUČNI, GOSPODARSKI I POLITIČNI LIST.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari“ Nar. Posl.

Predplata s poštarinom stoji 2 for., a soljake samo 1 for. za celu godinu. Cesarstvo 1 for., a soljake 50 novč. za pol godine. Izvan Carevine više poštarina, i jedan zarojem i imenom, davat ćemo za 70 novč. na godinu svakomu. Novci i šalju kroz poštarsku *Naznačnicu*. Ime, prezime i najbližu Poštu valja jasno pisati. Komu List nedodje na vrijemo, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se neplaća nikakva poštarina, napisav iznasa *Reklamacija*. Tko List prima i drži, ako je pošten, to ga i plaća.

Izlazi svaki 1. i 16. dan mjeseca.

UREDNIČTVO I ODPRAVNIČTVO nalazi se

Tipografia Figli di C. Amati, via della Zonta, N. 7.

Pisma se šalju platjene poštarine. Vieści, dopisi i drugi spisi štampaju se ili u cielosti ili u izvadku, naime prama svojoj vriednosti i smieru ovoga Lista. Nepodpisani se dopisi neupotrebljuju. Osobna napadanja i čisto sukrvne stvari nemaju mjesta u ovom Listu. Priobćena se pisma tiskaju po 5 novč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah sliede 60 novč., a svaki redak sarčše 5 novčićah; ili u slučaju opetovanja po što se pogode oglasnik i odpravničtvo. Dopisi se nevraćaju. Uredničtvo i odpravničtvo, osim izvanrednih slučajevah, nedopisuje, nego putem svoje *Listnice*.

☞ **Molimo sve naše p. n. predbrojnike, koji još dosad nisu predbrojnine platili, da to odmah učiniti izvole,** jer drugač nije moguće **napred. U tu svrhu mnogi** od naših **predbrojnikah naći će već u ovom broju** poseban **poziv.**

Uredničtvo NAŠE SLOGE.

Cesta Gumanci-Klana.

II.

Posledniji smo put napomenuli, s kojih bi razlogah bilo dobro, da se sagradi nova cesta mjesto sadašnjega gorskoga puta od Police do stare carske ceste Rieka-Trst.

Danas reći ćemo koju o tom, kako bi se najlaglje sagradila.

Nije dvojbe, da nijedna obć na, niti jedna gospoštija sama neće dati cielogа troška. Provincija bi se takodjer težko odlučila, da ju gradi samo o svom trošku, premda bi si Junta u Poreču bribavila vječan spomen u puku iztočne Istre da to učini.

Ova stvar se je ozbiljnije uzela prvi put u sjednici zastupstva obćine Kastva u juniju o. god. Zastupstvo je reklo: mi pristajemo na sve, što bi se stanovnikom Klane činilo shodno da se od njihove strane obeća. Klanjski kuće gospodari pak očitovaše prema tomu pred izaslanikom obćine, da oni prepuštaju *bezplatno* sve obć nsko zemljište, kud bi god bila mjerena nova cesta, i da će dati najmanje po jednu robotu svaka kuća, a kada dodje do posla, dat će mogućnije kuće i po više robotah svaka. Župan i odaslanici sela Skalnice, Studene i Lisca, koji su pridruženi glavariji kastavskoj, očitovaše u ime puka u zapisnik, da i oni uvidjaju neizmjernu korist od nove ceste, te bi i oni dali makar po više robotah od kuće. Ta su obećanja posve krepostna i obvezatna, jer odobrena od zakonitoga zastupstva i podastrto na znanje Junte.

Već smo prvi put spomenuli koje su gospoštije interesovane kod gradnje ove ceste. Od svih nijedna nije upravo rekla, da joj nebi bilo koristi, nego do sad se na žalost nijedna nije našla da se koliko bolje zauzme za stvar, jer bi to nekako bilo, kao da je pripravna najviše trošiti.

Gospoštija snežnička (Schoenburg-Waldenburg) sagradila je na medji klanjske šume čitavo selo: stanove za šumare, lugare itd.; ali ta novoselija na Gumancih neima ni polovicu vrednosti, ako od nje niže nebude bolja cesta prema moru.

Gospoštija čabranska izjavila se pripravnom pomoći štogod, da se okrene strmina od Pake, medjutim je ta ista gospoštija svom silom nastojala, da svoj izvoz od Rieke odbije i navrati prema Bistrici, ali to joj dosad nije poslo za rukom, a mislimo, da ni neće, jer bi kotarskoj cestovini na Pogledu pošalio liepi prihod od izvoza iz čabranskih šumah.

Gospostija Grobnička (kneźija Turn-Taxis) ima interesa pri namišljenoj cesti za izvoz iz okružja Terstenika. Od onud ona nemože izvesti druge ceste, jer, jedno, morala bi ju graditi sama, a drugo neće nigdje naći povoljnijega prolaza, jer preko „Železnih vratah“ na Grobničinu strmina bi svagdje bila mnogo veća.

Zemaljski odbor u Poreču načelno je pristao, da se izpravi sadanji kotarski put Polica-Klana, i obećao, koliko bude moguće, podpomagati to djelo i pače imao je ove jeseni mjeriti novu cestu sam zemaljski inžinir, al neznamo s kogа razloga se to još nije učinilo.

Nam se čini slede.i način najpriličniji za sagradjenje te nove ceste:

Cestovina na *Pogledu* dobiva se samo od vozovah, koji taru onaj put, kud bi se imala izvesti nova cesta. Ta cestovina, kad se nebi od nje trosilo, nego za prugu Polica-Prehlin, davala bi jedno s drugim *šest do osam stotinah forintih čistoga dohodka*, dakako s adicionalom, koj se itako plaća.

Provincija ili država morale bi uzeti u svoju upravu cielu kotarsku cestu Polica-Pehlin i sagraditi od Gumanci do Klane novu prugu.

Ovih šest stotinah služilo bi za interese i pomaličnu odplatu posudjenoga kapitala.

Ni provincija, ni država nebi dale cielog novca, koj je potrebit jer nešto u ime pomoći ili dura za tako potrebitu stvar svakako bi imale dati, ono što bi više daie, vraćalo bi jim se sa interesi, a makar samo jedna gospoštija pristupi u pomoć, drugo netreba.

Mi smo tvrdo uvjereni, da će barem gospostija Turn-Taxis stupiti u konkurenciju za taj posao. Na izvoz iz ovih gospoštijah, koje možda nebi htjele pomagati gradjenje, čega se ipak neočekuje, moglo bi se kasnije udariti visoku cestovinu tako da prihod bude veći.

Nu mi smo tvrdo uvjereni, da će svaka od spomenutih gospoštijah radi vlastite koristi rado učiniti sve moguće, da se nakana neizjalovi. U tom slučaju moglo bi se doći čak do toga, da se po vremenu ceste od Lo.e prema Polici i od Police prema moru proglase provincijalnimi cestami, što bi svim koristilo i promet onuda vrlo olahkotilo.

DOPISI.

Sv. Nedjelja kraj Labina, koncem oktobra.

Draga „N. Slogo“ treba ti znati da ova plovanija, kao i ostale tri labinske: Sv. Martin, Sv. Lovreč i Sv. Lucija medjuše s Labinom te naša seoca bliža mu, blagdane ponajviše u njem, budi i radi tjelesnih potrebah što ih s gradom imadu, svetkuju. Dapače čuio se je da se opet radi o zaokruženju iliti arondiranju spomenutih plovanijah, u kom slučaju pripalo bi pod gradsko dušobrižničtvo skoro pôl svetonedjelskih župljanah.

Čita se pako u starih spisih da su obskrbljivali bivši kanonici labinski na broju ih 9, kako se to može i dokazati, četiri stoljeća ove plovanije i to sve do god. 1632, dok nije glavni provediter prevedre mletačke skupovlade Anton Civrano odredio, da mora imati svaka svojega posebnoga stalnoga plovana. Nu unatoč toj odrešitoj ustanovi, jesu diecezki puljski biskupi, osobito Cornjani svršetkom XVI.; Bottari XVII., kao i kaptolski vikari Lučić i Ponetti početkom XVIII. stoljeća izdali takove naredbe, da su one u ženidbenih stvarih

PODLISTAK.

Dvie glagoljicom pisane oporuke

Predzadnji put tiskali smo njekoliko glagoljskih napisah iz iztočnih stranah Istre i spomenuli njeke starije oporuke nadjene u onih stranah. Rekli smo, da ćemo se na ove posliednje još vratiti i po mogućnosti tiskati ih od rieči do rieči. Evo nas, da dielomično ispunimo, što smo obećali.

Prvi ćejemo one dvie oporuke, koje ima Mohorić u Kraju. Obie pisane su liepimi uglatimi slovi na pergameni, t. j. na finkoj i gladkoj šivinskoj koži. Obie su iz istoga stoljeća.

Prva je iz godine 1521. Evo je.

„V ime božje amen. Let gospodnjih 1521. meca marča dan 6. Budući v gradi Mošćenah vuči sv. Andreja tada Juraj Mohović ugrđi poiti na dobar put v Rim oti storiti svoj teštament boežć(-i se) tiho ku ni sveti Matej bdite zač nesnate hiža ni kada dan od smrti pride oti [1]) urdinati [2]) vse svoje ča najbolje moguć. Najprije puščam crikvu [3]) mojim sinom kako su ju mani moji stariji sa vsim ča k njoj pristoji. I ako bi ki mojih sini [4]) učinil ki mankament [5]) protu gospodi ali susedom da nemorite oni ni zapenjat [6]) ni prodat nijedno blago ročeno crikve svete Marije v Kraji malo ni vele i da imaju držati blagdan na malu stomorinu [7]) ča najbolje mogue i davat kapelu redovnikom vsako leto libar 4 a na grobi vina spuda [8]) pol i da moju mater guvernaju [9]) pošteno dokle je živa. I da (i-)maju moji mladiji moj zakon ča je moja žena Aguija a njih mati i dohranit, i da je ona gospodarica nad vsim dokle je živa. I moje ine bćere da je imaju u pošten kruh vložit. I ak bi pomankali moji sini da bude crikva mojim bćeram. Pak i puščam Martini mojej nerestle lanc..... platil vse zdnu (?) Kirinu Perčiću. I puščam blag..... veta pust.. a mojim sinom i malin [10]) v Triebičeh i da nemorite moji sini toga malina zagubiti ni prodat mimo svoje pareati [11]), i vsemo mojemu dobru ča se gibilje i negibilje v gradu i vani grada da je moja žena Agnija gospodarica dokle je živa. I stavim moje kumesari [12]) moga sina Ivana i Antona Hrabra. I prosim vsake vrsti gospodu duhovnu i telesnu pred kih obraz pride to moje odlučene [13]) da bude preporučen..... dobrimi muži najpro župan.....“ [14]) —

Druga glagoljska listina, čuvana kod istoga gosp. Mahovića u Kraju, je iz godine 1585. Pisano je na dvih stranicah pergamenu, kojih su jedna u drugu privite. Prva stranica tako je poremećena, da je nije moguće sve pročitati. Da nebude preveć pikajah pročitaćemo samo zadnje rieči te prve stranice:

„I ja pop Mihovil ploran Mošćenički... to pisah slišav u ust pisanega Martina i nega žene Margjeti. I bista oba kuntenta.“ [15])

Druga stranica mnogo je čitljivija. Na njoj se čita ovo što sliedi.

„I ja pop Grgur Gomilac notar [16]) učinen cesarov, i kapelan gospodina Martina Mojsijeovića v Kožlaci da [17]) vjedjeti vsake vrste ljudem kako pride više pisani gospodin Mihovil ploran mošćenički v Kožlak proseći mene da bih postavil ta teštament na živo hartu zač biše na tamni harti bumbaški pisan. I to ga ja poćeh pisati ako je tomu tako. I on tako reče pred gospodinom Martinom Mojsijeovićem da je to listina, kako je o tom teštamenti udrto i na to da svoju veru poverdu.

I na to su svedoci Pavel Malinarić. Zvane [18]) Tico i Martin Zidar z Lovrana i Ivan Li... spod Kožlaka i Radoslav pristav kožalski. I ja slišiti govorene više pisanoga plovana i podobno pišeno prepisah stari teštament na tu harta, ni pridah ni umaknuh, lego [19]) ča najdoh zapisano v tom (?) tištamenti.....

Miseca avrilja (?) dan 3. (ili 5.) 1586.“

---

[1]) kteri, koje, kojeg. Tako i niježći za koteli.
[2]) uredit. Iz ove rieči kao i iz njekih drugih da je već tada imala todjanjašnju njezinu upravu i ured.
[3]) Crkvica Bl. Djeve Marije u Kraju, na putu izmedju Lovrana i Mošćenikah. I za Male i za Vele Gospojine dne k njoj mnogo naroda zarjetovano.
[4]) Onaj gradnje vlastnika i danas se čuje u onih krajevih. Oba i izgovaraju se duga.
[5]) Danas bi rekli „i ako bi ki mojih sini ilegal propecatio“.
[6]) zabaliti.
[7]) Mala Gospojina. Ista „stomorina“ i danas se u onih stranah obvezito radi. Valjda je izvedena iz Sv. Marija.
[8]) vjedra
[9]) rede, obskrbljivala.
[10]) mlin.
[11]) mimo svoje rodjake
[12]) perjatelja.
[13]) oblikovlje. I danas narod tamo *odlučene* izpovara i to tako da je na predposlednjem s nagibom, a da se poslednje s drugo izgovara.
[14]) župe zvani. Lučno je prerazno. Mjesta, gdje sva tačka počanili, tako su tvrta, da se nikakvih slavah nevesli — Ima i tal.janski pravod za ljudsko kavnjske narodnjake
[15]) milo.
[16]) bilježnik.
[17]) Kod bi da je raborasio, da je počeo kao prva osoba pisati, te je dr — dao tu dara — dara zapisno kao da treća osoba piše.
[18]) Ivan
[19]) osim

odvisne bile od tobožnje matere crkve, te ovo žiteljstvo u znak svoje odvisnosti do najskorijeg doba je davalo in natura sir labinjskomu kaptolu, dok nije nas nezaboravni biskup Dobrila u svojoj očinskoj i materinskoj blagohotnosti sasvim ih nezavisnimi proglasio.

Žaliti je, što ovaj dobrodušan puk, vjeran u svem svojoj vjeri, svojemu jeziku i svojim običajem, živi upravo u primitivnom stanju. Ovdje možeš, dragi štioče, vidjeti prizor skoro srednjovječnoga feudalnoga života!

Sve šumami pokrito, te plodnije zemljište bez male iznimke jest u rukuh nekoličine labinske gospode, i to tako, da se može naš Labinjanin smatrati pukim slugom ili zakupnikom, kao što ova gospoda zove sočijalem.

Bez svakoga obrta i trgovine, ne vidi tužan novca, van ako si ga neprivriedi za pokriće svojih najprećih potrebah, kopanjem te izvažanjem kamenoga ugljevlja, što ga čini vadjti njemački um iz zemaljske utrobe na dvima mjestima u Krapnu i Vinešu.

Nu naši žitelji nisu sretniji sto se tiče njihovoga duševno-političkoga življenja: jer bez nauka i bez učionah, nelmaduć niti pojma ob izborih, ob občinah, ob ustavu, misle biti samo osudjenimi na plaćanje davakah, od kojih se žacaju kao od nocnoga strašila. Da učionah neimadu, bit će tomu krivnja što raztrešeni životare, premda imade u rečenih plovanijah preko šest tisućah stanovnikah. Jedina ovdje u sv. Nedjelji obstojeća, sustavno osnovana učiona, je upravljana privremenim jurve sedam godinah talijanskim učiteljem u talijanskom jeziku, a mi mislimo u svojoj naivnosti da to biva s pomanjkanja hrvatskih učiteljah, jer mi zdravim svojim razumom nemožemo dokučiti, kako se može u talijanskom jeziku predavati našoj djeci. Za to je, ona po naše Svetonedeljane bez svake i najmanje koristi, jer je neće da polaze. Zaman su opomene na roditelje i na istu djecu; badava novčane globe, a ne znademo jeda li ih ko može po duši prisiliti da ju polaze, ako nerazumiju talijanski. Sa čašću budi spomenuto, da ovdješnje četiri gospodske obitelji, čiji predji su se ovamo doselili, priznaju pravičnost, te iskreno izpovjedaju da mora znati učiti i hrvatski, a želju su jurve na svojem mjestu izrazili, da znade nešto i njemački, da uzmogne njihovu djecu privatno u njem podučavati.

Držim za dužnost iztaknuti ove naše jade, koje putem „N. Sloge“ već jedanaesću godinu nabrajamo ali žalibože za nas dosada bez uspjeha. Nu uvjereni ob istinitosti riečih „kucaj pa će ti se otvoriti“ nezalimo mi ni truda opet i opet jadikovkami opominjati glavare na vršenje dužnostih prama ovom pučanstvu. I zaista vrieme bi već bilo da bi se kompetentne vlasti jednoć na ozbiljan rad dale i ustrojile škole hrvatske da nebude ovo pučanstvo izgubilo i zadnje zrnce povjerenja u njih. Do sada nam se je vazda obećivalo al su obećanja ostala u svemu neizpunjena, dapače čini nam se kao da na gore sluti jer pasivno stanje običavaju razboriti ljudi nazvati nazadkom.

Da ne poznamo žilavost našeg hrvatskog naroda i njegovu biednu prošlost imali bi uzkliknuti: „utopljen si hrvatski rode u talijanskom i njemačkom moru“, ali onaj svemogući Bog koji nas je 1000 godinah u Istri obćuvao, dat će nam i unapred toliko snage za pretrpjeti još nekoliko decenijah, dok bude i za nas dan moralnoga uskrsnuća svanuo.

Pogled po svietu.

U Trstu 29. listopada 1880.

Nj. vel. Cesar povratio se iz Slezke, gdje je bio po običaju veoma liepo dočekivan od svega onog pučanstva, češkoga, poljskoga i njemačkoga. Dne 25. primio je u Budim-Pešti Delegacije te držao im govor, iz kojega se vidi, da naša država živi u najboljem prijateljstvu sa svimi evropejskimi državami. Delegacije se sad bave skupnim proračunom, koji će, kako se već reklo, biti dobrahno povišen naime u onom dielu, koji se tiče vojske. Do dne 9. dojdućeg da će dokončati svoj posao.

O sastanku pristašah samoupravne stranke, o kojem smo zadnji put rieč probielili, sad se ništa nečuje; ali se zato mnogo govori o sastanku, što da će ga do skora imati u Lincu konservativni Niemci. Namjena tomu sastanku da jest, dokazati Niemcem ustavovierecem, da oni nisu vlastni govoriti i raditi u ime svega njemačkoga pučanstva, nego da ima u Austriji i Niemacah, koji nemrze Slavenah, dapače žele se s njimi pomiriti na temelju prava i pravice. Taj će sastanak biti težak udarac ustavovierskoj stranci, zato ako se i naši nesastanu, cilj će se i onako postići. Taaffe kao da se vratio na svoju staru vjeru, jer Česi i Poljaci kao da su mu opet prijatelji, pa u carevinskom vieću kao da će ga opet bezuvjetno podupirati. Možebit da je tomu dopriniela mnogo i nesloga, koja se pojavila u ustavovierncm taboru. Bilo sliko il tako, nam je svakako drago, što se možemo opet nadati, da ćemo biti kada tada izjednačiti u pravicah sa svojimi sudržavljani Niemci, koji su i sami počeli mrziti na svoje kolovodje, pa ni ministar, bio to Taaffe il tko drugi, nemože nego naginjati na onu stranu, kojoj se krivica čini. Ako se komu od naših čitateljah pričini, da pričamo sad ovako sad onako, neka zna, da mi nismo nego zrcalo, u kojem se od petnaest do petnaest danah vidi, kako stvari stoje; a s druge strane, da nam je uvjek pred očima jedna te ista stvar, obstanak naime i napredak našega plemena uz silu i moć ciele države.

Kako se naši čitatelji mogu sjećati, mi smo zadnji put porugljivo rekli, da je Turska popustila, a sad im javljamo, da Ulcinj nije ni danas u Crnogorskim rukama, nego da Turci šaraju kao i prije, pa Crnogorci da su izgubili svaku volju s njimi se preći, dočim se flote spremaju zbilja na put bože zadovoljne, što se mogu i po ovu cienu vratiti kući. Ta je cienа, dakako, sramota, ali šta će, kad se drugač nije dalo! Nego Turska je, dakako, ozbiljno obećala, da će Ulcinj predati, samo što stvar prestavlja od roka do roka. Tko je tu najgore nasio, jest Grčka, koja već više mjesecih drži pod oružjem svu svoju vojsku, trošeć i troseć, a sad joj velevlasti svjetuju, neka se ustrpi, pa da će vremenom postići sve, što želi i neželi. Grčki se kralj vratio, donio sa svog europskog puta viestih, kakvim se nije nadao, grčka se skupština sastala, kralj progovorio, narod ogorčio, ministarstvo palo, novo se osnovalo, a Grčka tek što nije još planula. Bilo joj, dokle su bili Rusi na Balkanu, sad je kasno, već ako se nije dogovorila sa Bugari, Srbi i Rumunji; koji sad svi u jednu ukvu pušu, a svemu tomu kao da je duša i srdce knez bugarski, koji se prošlih danah sastao i nazdravio i sa knezom rumunjskim. Pošteno je, što se druže i sporazumljuju balkanski narodi, a bilo bi još pošlenije, da jih europejske velevlasti puste na miru, neka se sami naravnaju s Turci, kako jih volja. U Biogradu promienilo se ministarstvo. Dne 11. dojdućega sastat će se narodna skupština franceska. Crkva sad tuguje i u Franceskoj, kao i ono u Njemačkoj, ali Francezi nisu Niemci, zato bi se to progonstvo moglo mnogo prije osvetiti u Parizu, nego li u Berlinu. U Rusiji se još uvjek nadaju boljim vremenom. Engleska kao da će imat dosta posla s Irskom. Iz Italije i Njemačke ništa nova.

Izvještaj

Redovite godišnje skupštine Bratovšćine hrv. ljudi u Istri u Kastvu dne 5. Oktobra 1880.

Kao što bje oglašeno, obdržavana je dne 5. Oktobra u Kastvu redovita godišnja skupština. Budući nebijaše dopodne dostatnog broja članovah, obdržavala se je poslije podne.

Predsjednik uz prisutnost dovoljnog broja članovah otvori skupštinu kratkim al jezgrovitim govorom.

Na to izviesti društveni tajnik o stanju i napredku družtva te reče po prilici:

Kad sam prošle godine izvjestio skupštinu o društvu pobojao sam se već unapred, da neće buduće godine ni malo napredovati i to osobito radi velike neradice.

Nu Bogu hvala, koji može, nam je i pomogao, jer gdje pogibelj najveća, tu božja pomoć najbliža. Društvu je obilne pomoći doteklo; to najprije mi je spomenuti, kako je na predlog nekojih vrlih domoljubah priredila hrvatska čitaonica na Rieci zabavu na korist našeg društva, te čisti prinod od f. 160 poslalo po g. M. Brusiću podpredsjedniku bratovšćine i to pod uvjetom, da se već ove godine razdieli medju siromašnu mladež. Bog njim stokrat naplatio! Odbor se je odmah na obilnom daru vruće zahvalio predsedniku hrvatske čitaonice.

Kao svake tako i ove godine sjetio se je našeg društva prečastni Toma Gajdek te sabrao prigodom glavne skupštine liepu svotu poslav ju društvu. Nade je pako, da će buduće godine društvo bolje napredovati, jer je i ljetina bolja a i njekoji domoljubi revno nastoje o boljku društva. Vriedno je, da spomenem p. n. g. Gjura Deželića u Zagrebu i Matiju Marušića na Rieci, koji nežale ni muke ni truda samo da pribave društvu utemeljiteljnih i godišnjih članovah. Ugledali se u nje mnogi drugi povjerenici! Medju utemeljitelje upisani su i doplatili dosad sledeći: P. n. g. Josip Juraj Strossmajer biskup Djakovački, Juraj Dobrila biskup tršćanski, Andrija Strk kanonik tršćanski, Petar Dorčić župnik u Baški, Ljud. Tomičić c. k. sudac u Krku, Dr. Dinko Vitezić c. k. financialni savjetnik, Antun Spinčić župnik u Mošćenicah, Franjo Zupan kapelan u Poljanah, Franjo Jelušić c. k. financialni povjerenik, Dr. Antun Vio odvjetnik na Rieci, Stjepan Jakčin.

Pošto je bio otvoren natječaj za podpore od 27. marća do 20. aprila, sastade se odbor dne 8. maja, da podieli podpore. Prijavilo se ukupno 16 moliteljah i to 3 pravnika, 10 gimnazijalcah i 3 učiteljska pripravnika. Odbor odlučio, da se ove godine razdieli 280 f. s uzroka, što je bila slaba godina, što je mnogo moliteljah i što je bratovšćini doteklo od hrvatske riečke čitaonice 160 f. Odbor je odbio dvojici podpore i to, jer jedan nebiaše članom a drugi nije nit iz Istre, nit iz Kvarnerskih otokah. Isto je odbio i pripravnikom, jer uživaju prilične vladine podpore. Dopitao je podpore jednanaestorici, najme: dvim pravnikom, jednomu 40 for. drugomu 30 for., dvim gimnazijalcem po 30 for., dvim po 25 for. i petorici po 20 for. Odbor je darovao na molbu pazinskog povjerenika jednomu gimnazijalcu 5 for. da može namiriti školarinu.

Završi svoje izviešće željom i nadom, da će povjerenici revniji nastojati, da društvu čim više godišnjih i utemeljiteljnih članovah pribave i da će se tako društvo u kratko svog cilja dočepati, te u buduće siromašnu mladež obilnije podupirati. Valja, da si sami pomažemo, kad nam drugi od naših žuljevah pomoć uzkraćuju. Složno dakle na rad, a pomoći će nam Bog i Hrvati.

Zatim izviesti g. blagajnik o novčanom stanju društva:

PRIHOD.

Ostatak od god. 1875	f. 2656.33
Dohodak u godišnji prinos i kapital	„ 577.58
Kamati za gospodarstvene godine u štedionici nedignuti	„ 116.–
Ukupno .	f. 3349.91

RAZHOD.

Podpore	f. 285.–
Poštarina i ini troškovi . . .	„ 8.71
Ukupno	f. 291.71

Dohodak	f. 3349.91
Trošak	„ 291.71
Ostatak .	f. 3058.20

IZKAZ IMOVINE.

U štedionici	f. 2180.–
Dvi držav. obveznice	„ 200.
Privatna obveznica	„ 100.
Kamati nedignuti u šted. . .	„ 477.
Gotovina	„ 101.20
Dug za koledare	„ 11.28
Vriednost knjigah itd. . . .	„ 70.40
Ukupno .	f. 3139.88

Na to izjavi revizionalni odbor, da je račune od g. 1879 pregledao i posve točne našao; na to dade skupština odboru absolutorium i izabere u revizionalni odbor za god. 1880 g. Josipa Stefana, Miroslava Grossmana i Alberta Brozovića.

Tajnik javi skupštini, da ima mnogo članovah, koji pristupiše društvu još te god. 1875 i 1876 nu sad se za mnoge nezna jeli žive i ako, gdje borave. Od ovih odluči skupština, da se prijave povjerenikom sa molbom, da doznaju po mogućnosti za iste, te nek je pozovu, da se izjave hoće li neće još biti u članovih društva. Oni pako, za koje se nedozna u pol godine, nek se brišu. Isto odluči skupština neka se pozovu gg. povjerenici, neka točno jave 1. imena članovah, 2. jeli platio u glavnicu ili godišnji prinos, 3. stanovanje, 4. kad se preselio i kamo, 5. kad je pristao biti članom.

Da bude pako društvo imalo više povjerenikah to bje na predlog g. M. Mandića zaključeno, neka se umole povjerenici društva sv. Jerolima, da primu povjereničtvo i ovog društva, jer jedino pomoćju revnih povjerenikah može društvo napredovati. Gosp. Ant. Spinčić predloži neka se već u budućem broju „Naše Sloge“ objavi, koliko je društvo pojedinih godinah i svega ukupno podielilo, a tajnik odmah obaviesti, da je podieljeno ukupno 1290 f. i to god. 1875 f. 150; 1876 f. 150; 1877 for. 210; 1878 for. 260; 1879 f. 235; 1880 f. 285. Član g. M. Mandić, se u ime skupštine zahvali odboru, koji revno nastoji oko koristi i napredka društva, a poimence spomenu starinu predsednika prć. Vjekoslava Vlaha, diku društva, te predlaže neka se ova zahvala uvrsti u zapisnik današnje skupštine. Konačno predje skupština na izbor novog odbora, te po predlogu g. M. Mandića potvrdi prijašnji odbor u sliedećih osobah: P. n. g. Vjekoslav Vlah, Matija Brusić, Vinko Zamlić, Josip Jane, Ernest Jelušić, Juraj Premuda i Antun Puž.

Skupština se razstade želeć da svećenici podieli svoj blagoslov društvu, da se čim prije dovine svojega zadnjeg cilja, da bude moglo što sigurnije podupirati siromašnu mladež, kojoj je izručena sretnija budućnost naše domovine.

Bratovšćina hrv. ljudi u Istri.

IMENIK DRUŽTVENIKAH.

Franjo Bahman liečnik u god. primos f. 1, Lavoslav Bahman djak f. 1, oba u Bistrici. Antun Puž duh. pomoć. f. 2, Kazimir Jelušić obć. blag. f. 1, Josip Ciotti djak f. 1, Vjekoslav Vlah dekan f. 1 a u kapital f. 1, Atb. Brozović učitelj f. 1, Josip Stefan kancelist f. 1, svi u Kastvu. J. J. Strosmajer biskup u Djakovu kao član utemeljitelj f. 25. Mate Cuculić trgovac u Sušaku f. 1. Petar Petris kanonik f. 1, Petar Božanić kanonik f. 1, Mate Milovčić kapelan f. 1, Fran Votarić Dr. bogosl. f. 1, Ivan Sparožić kapelan f. 1, Matija Oršić kapelan f. 1, svi u Krku. Andrija Stanger pravnik na Voloskom f. 1. Matija Skender trgovac na Ricci f. 1. Antun Spinčić župnik doplatio za utemeljit. f. 13, Vicko Spinčić f. 1, Jakov Lupis pom. kap. f. 1, svi u Mošćenicah. Franja Simčić udova u Klani f. 1. Niko Jedrlinić učitelj f. 1, Niko Albanež župnik f. 1, Jerko Franki kapelan f. 1, Niko Kumbatović težak novč. 30, Antun Pavačić težak novč. 30, Niko Antončić težak novč. 30, Niko Lumbatović mornar novč. 30, Niko Raffo trgovac novč. 50, Marija Brechlor učiteljica novč. 60, Dr. Niko Fabijanic liečnik f. 1, Niko Turato kmet novč. 30, svi u Omišlju. Strk Andrija kanonik u Lovranu doplatio kao utemeljit. f. 15. Župan Franjo kapelan kao utemeljit. f. 15, Josip Ivanić djak novč. 30, Ivan Rumac djak novč. 30, Ivan Korić djak novč. 30, svi u Poljanah. Anzelm Zajec kapelan u Hrušici f. 1 za god. 1877. Franjo Šahec trgovac u Podgradu f. 4 za četiri god. Pipp Sebast. glavar u Jelšanah f. 1 za god. 1877. Ivan Benedik kapelan u Brezovici f. 1 za god. 1877. Martin Pokljukar župnik f. 1 za god. 1877, Slavoj Jenko f. 1, oba u Vodicah. Antun Bastijan posjednik f. 1, Matija Trinajstić posjednik f. 1, Ant. Lučić-Petrov kmet f. 1, Vjek. Turak-Juraš kmet f. 1, Matija Mntetić-Bratonja kmet novč. 60, Josipa Jugo-Barušićeva kmetica novč. 60, Fr. Trinajstić-Janko trgovac novč. 50, Iv. Ronga-Franelić kmet novč. 50, Matija Trečić kmet novč. 50, Iv. Trinajstić-Janko kovač novč. 50, Matej Marčelja-Valjan kmet novč. 50, Jos. Mladenić-Gržov kmet novč. 50, Fr. Vrbac-Jugo kmet novč. 40, Jela Jugo-Barušićeva novč. 40, Ant. Mladenić-Skadnjin kmet novč. 3, svi u sv. Mateju. Dukić Antun koncipient f. 1, Pop Anton Kanbalić f. 1, Dr. Franjo Mandić f. 2. Škerlj Josip kapelan f. 1, Flego Petar bisk. kap. f. 1 a u kapital f. 2, svi u Trstu. A. Benigar duh. pom. f. 1, Jakov Smak f. 2, oba u Puli, Ivan Trošt u Pazinu novč. 30.

Ob uzgoju čičoke, trtolja, svinjskog krumpira.

(*Topinabur. Helianthus tuberosus*).

Danas sam ti, seljače moj, nakan nešto prozboriti o jednoj korisnoj gospodarskoj biljci o kojoj većina Vas ništa nezna, premda bi morali znati; jer je ona za Vas, seljaci moji, vrlo korisna rastlina.

Sa svim tim naš ju hrvatski seljak vrlo malo, ili ništa sadi, već ako ju i sadi, sadi ju na male prostorije zemljišta.

S toga bih dušom i srdcem svakom hrvatskom rodoljubu preporučio, da čičoku nastoje čim više razprostanit medj narod, a osobito tamo, gdje se svinje i ovce u velikoj množini uzgajaju; jer su njezine gomoljače izvrstna hrana našim svinjam i ovcam. Još i pridodajem, da no samo dobro hrani gojeće svinje i ovce, već i krave dojnice, pače ume volove. I njezino lišće je koristno kao hrana blagu a osobito ovcam.

Dakako dojuć ovo gomolje našoj domaćoj svini treba isto prije oprati od zemlje, zatim ga sitniti na stroju, koji se zove „Sječka slavina".

Onaj pak seljak, koji neima sječke, takov će svoje družine može gomolje na pristojeće oštrim nožem odrezat, te tako mu blagu davat, za da uzmogne isto lakše rat.

Ajde sad me čuj seljače, i pamti što ći.

Čičoka u Europu donošena je iz južne Amerike.

Čičoke (trtolja) ima, kako je do sad poznato, dvie vrsti, i to biele i žute.

Što se pak tiče podnebja, ova gospodarska biljka ljubi i hladno i toplo, ali svakako bolje uspjeva na toplom zemljištu, i na onim mjestim, koji su prema suncu položeni.

Zemljište pak ljubi svake vrsti, izuzam neplodnu pjeskulju i močvaru, s toga baš i nezahtieva bog zna kakvu njegu.

Čičoka može kroz više godinah na jednom te istom zemljištu rasti bez da ju preoravamo i sadimo, jer se sama od sebe plodi, a osobito onda, kad se prigodom izkapanja ne pazi na svaku gomolju, to tako ostaje više godinah na istoj zemlji, jer se ne da take labko utamanit, a navlastito onda, ako se njivi pridoda nešto dozriela gnoja, ili još bolje gnojnice (mokraće).

Ovo pridodavanje gnoja ne daje se u dobroj zemlji, već onoj, koja odveć slabo sadrži hranivih sastojinah, i to bar jedanput gnoji u tri godine. Dakako da ćemo tada od ovakove pognojene njive liepu korist dobit, jer će nam čičoka izvrstno uzrodit.

Naprotiv i negnojeć zemlju više ćemo od čičoke koristi imat, nego li od koje druge biljke sijuć ju na istom zemljištu.

Obradjivanje je kao i kod krumpira, premda, kako napomenuh, ona baš nikakve njege ne ljubi, pa opet rodi. Dovoljno je jedanput ju rano oplit od korova *) pa i sama kašnje korov zaduši, pošto ima široko lišće.

Zatim čim su stablike iz zemlje izbile, valja ih podrljat, a opet kašnje 1 ili 2 put okopat, nu netreba ih jako zagrnut, jer se gomolje vrlo plitko, pod zemljom nalaze.

Sjetva ili sadnja. Ova biljka sadi se u jeseni i pramaljeću, i to mjeseca travnja.

Nu ja sam ju u miloj mi Hrvatskoj sadio uvjek u jeseni, pa mi nije nikad pozebla, premda je bilo i oštrih zimah.

Sadio sam ju isto take kao i krumpir, samo nešto odaljenije. Takodjer se umnožavat može ova biljka ne samo gomoljačam, već i zelenim mladicam, koje smo ih dobili iz zdrava koriena.

Ovo sam zadnje kušao na preporuku mog bivšeg ravnatelja na c. k. gospodarsko-šum. učilištu veleučenog gospodina Dragutina Lambla, pa mi je doista uspieh izvrstan bio. Hvala mu!

Na jedno jutro potroši se sjemena manje od krumpira, to jest 8—10—13 vaganah (4 h. 91 l. 90 c l. — 6 h. 14 l. 90 c l. — 7 h. 99 l. 40 c. l.)

Žetva. — Čim lišće i stablika počme žutiti, a to je jesen, onda vadja rečene žoti, dočim pak gomolje ostavime još u zemlji preko zime, jer mu ista nahudit (naškodit) neće; dapače još će pod sniegom rasti, pa ćemo ih izkapat t. j. vadit u mjesecu veljači i ožujku kad već drugih gomoljačah gospodar ne ima. I ovo je za poljodjelca jamačno blagodat, jerbo mu se mje treba za prostorije kuće mislit.

Čim je dakle poljodjelcu u zimi ili u pramaljeću krme počelo nestajati, onda će si toliko gomoljačah izkopat, koliko ih treba za osam dana. —

Na jedno jutro (1600□°) može prirasti 90—100—200, pače i više vaganah gomoljačah.

Lišća i stablikah nažnje se takodjer liepo na jutru — 80 do 100 centih; 6—8 stopah (1 m. 90 c. m. — 2 m. 53 c. m.) visoku stabliku (cimu).

A ovo je uhvano liep dobitak onom seljaku, koji ju sadi. Zbog toga sadite, seljaci moji, čičoku po Vaših pustih, neplodnih i pjeskovitih ornicah gdje će vam ista veliku korist donašat. Ele braćo, poslušajte prijatelja Vašeg; jer inače, kako jednoć rekoh, „tko pleto kotac ko što mu otac, on će prije ili kašnje propasti".

Doder mu dalje čuj seljače moj!

Čičoka je izvrstna krma (hrana) za ovce, a rado ju jedu i goveda u obće, a kuhati se može i svinjam, gdje u nekim predjelim zamjenuje hrastov i hukov žir. Stablo njezino rabi se za mješanac-gnoj, koji se na prilične komadiće izsječe i u jamu baci, pridodajuć mu nešto vapna, te tako za koje vrieme dobivamo izvrstan gnoj Takodjer se stablo rabi i za gorivo.

Evo opet blagodati braći Hrvatom u Dalmaciji, Istriji i gdje gdje i u hrvatskom primorju, gdje gore slabo ili nikako nema.

Lišće pak njezino sa velikom pohlepnošću jedu ovce. Gdje pak imade obilato ovacah, poredu se stabla s perjem, te ih posuše i to je zimi hrana ovcam. Gojitelji ovacah morali bi osobito uvaliti svu bilinu, jerbo i gomoljače, kako rekoh, prijaju ovcam.

*) Korovom nazivamo sve one biljke, koje rastu po njivami, medju gojenim mjestom, bez naše želje, te tako smetaju da se pravilno razvijaju i napreduju one biljke, što smo ih posijali.

U Madjarskoj imade velika gospodarstva, gdje na tisuće ovacah hrane sa čičokom, a zemlje za uzgoj istih izaberu one, koje su najslabije, na kojoj druga biljka uspievala nebi.

Evo našim poljodjelcem u Dalmaciji i Istriji jednostavnog sredstva za pribaviti si krme za ovce, iz kojih ćemo mnogo više koristi dobivati nego li to na žalost do sad biva. Suvišno mi je pri zaglavku i to reći, da se od gomoljačah može i šesta paliti, pa i ljudi ovu sladku biljku jedu u slast kao i svakovrstno voće.

Uhvam se dakle, da ovo moje iskreno besjede neće ostati zaludu prosute, već da će izvesti dobar plod. Znam ja, što ste Vi braćo težaci. Obično niste lieni za slušat i primit savjete; ali Vam nije drago radit. Da biste Vi ljubili radnju, ne biste zapuštali ove biljke, koja je baš Vama toliko koristna, pošto, kako rekoh, i u najlošijoj zemlji plod dade, te tako i od loše zemlje vadimo bar ono, koliko za istu poreza plaćamo.

Ele braćo seljaci na rad:
S nepromienjenom ljubavi kao uvjek
Tvoj iskreni
N. Vežić.

Različite viesti.

Od sv. Antona doznajemo, što sliedi. Odkad je tamo prestao podučavati svetjenik, od tad tamo škole nejma. Ljudi sami želili su školu i svoju želju izrazili kod kotarske oblasti. Ova je od občinarah zahtjevala, da priprave prostorije za školu i stan za učitelja To su oni i učinili. Služba bila se je razpisala, al nebijo prositeljah. Kasnije su občinari opet radili o stvorenju škole. Medju tim da je pitao zemaljski odbor občinsko glavarstvo, pod koje sv. Anton spadu, dali ima u sv. Antonu dovoljno talijansko djeco za školu. Glavarstvo, da je odgovorilo, da djece talijansko u sv. Antonu ni mnogo ni malo nejma. Kad se je ljetos školu htjelo imati, kad se ima zgradu, i kad jih bijaše, koji su tamo učiteljevati želili, zašto se nije škola ipak dalo? koji se je uzrok navelo? Čujte! Škola se nemože otvoriti, jer pokrajinska vlada novacah nejma . . . Ljudi plaćaju školske namete! Zar za to, da se njimi talijanske škole u gradovih uzdržavaju? Zar se nesrame bogati Talijani uzimati mravjih novacah od siromahah „ščavah"? I to se dogadja u oči vlade svim jednakopravne! — Kako god se našim ljudem govori, da se nejma novacah za njihove škole, tako bi oni mogli reći, da nejmaju novah za školske namete.

Topolovac opustošen. Porečje Dragonje bijaše ove godine strašno oštećeno tučom. Krivavce plaču, a plač njihov javila je jur „Naša Sloga". Topolovac jauče, a jedva da ga je koji čuo. Već lani posve je kukavno prošao. Mužeri išli su radnje iskati, al bijahu redki, koji su je našli. Žene nosile su u Trst ili u Kopar po koje bromence drvah, da si zanj kakav kilo kuruze kupe. Da i nisi vidio kako glad trpe, mogao si to na njihovih licih čitati. Što će ljetos taj kukavni narod, ti siromašni ljudi? Osim nješto bidoga žita ništa nisu spravili. Tuča, nebilo je, pomlatila je krumpir, bažol, kuruzu, sve što je našla. Najveću štetu nanieta je grozdju. Nije ga pustila nit zrna. U cielom Topolovcu nije se napravilo toliko vina, koliko se ga potrebuje za jedan put misiti. Loze oštetjene su za više godinah. Nebude li skud pomoći, ljudi će pokapati od glada. Oni su, hoćeš nećeš prosjaci. — Po našem mnienju tu bi imalo učiniti svoju naše vlade. Ljudo bi se moralo osloboditi za koju godinu posve od poreza, i to tako, da se zaostatak nikad već ne tjera. Ljudem bi se moralo dati radnje A raditi je šta. Da nebi nego ceste: putevi su takovi, da su jedva prilični za koze. Čovjekoljubi mogli bi stoged žrtvovati, kaošto žrtvuju svuda, kuda prava nevolja ravlada. Sami oni istarski seljaci, kojim su polja i vinogradi dobro obrodili, imali bi pomoći svojoj braći u Topolovcu i okolo. Neimajuć lani pomoglo njim se, imajuć ljetos nek pomognu neimajuće. —

Vjenčanje. Gosp. Franjo Jelušić c. k. komesar kod ovdašnje financijalne direkcije, rodom iz Kastva, vjenčao se je na Ricci 4. Oktobra t. g. za krasnom gospodjicom Marijom Antom Krišmanovom.

† **Ivan Lovrina.** Javlja nam se iz Dolina, da je ovdje preminuo vrli rodoljub i podupiratelj narodnoga pokreta Ivan Lovrina bivši kroz dulje vreme načelnikom one občine. Blaga mu budi uspomena!

Ruska himna za je oslobodila. „Odeskij Vjestnik" priporjeda, da je kapelnika I. tolio njegov svirač radi duga u iznosu od 130 rubljah L. imao je biti pljenjen. Opaziv izaslanike oblasti, koji su imali njegove stvari zaplieniti, pograbi gusle te zasvira ruski himnu. Izaslanici su odkrite glave čekali, dok se carska pjesma odsvira. Budući pako da nije L. prestao svirati nego je opet na novo uglasio himnu to su se izaslanici polagano iz sobe povukli te se nezaplieniv ništa kući vratili.

Prvo predavanje profesora Jagića na petrogradskom sveučilištu. 24. rujna držao je profesor Jagić na katedri slovenske filologiju prvo svoje predavanje. Jagić došao je na mjesto pokojnoga I. Srežnjovskoga. Slušalacah se toliko skupilo, da se morala otvoriti svečana sala, te su i njoj sva mjesta zauzeta. Profesor je imao napisanu svoju lekciju, i, ma da je rodjeni Hrvat, govorio je čisto ruski. Jagić je došao s berlinskoga sveučilišta na petrogradsko. Pohvalivši razumnu slobodu univerzitetskih predavanjah, izjavi nadu da će pako naći i u Rusiji, gdje treba prije nego igdje da procvjeta slovenska filologija.

Iza toga je obilježio osnovu svojih predavanjah i kako ih misli izvršiti. Predstavivši sru širinu naučnoga rada na slavistici, koji očekuje sadanje slušnoce, potonje radnike, uzklikne: „S kolikim interesom bi se i žarom bacali na takav rad romanski i germanski mladi naučnici kad bi pred njima stojala tako bogata gradja!"

Na svršetku poziva g. Jagić slušaoce da oni, koji su još mladi, dokle su slobodni od koristoljubivih i samoživih računah, upute svoje mladjane snage na rad u pokazanom pred njim širokom naučnom polju, i da bi još sad na djačkoj klupi naučili se na posao samostalan kao mislioci, a ne samo da ponavljaju rieči i misli svojih profesorah. Na ovo se osu pljesak ruku od preko 500 slušalacah.

Naučno ime g. Jagića davno je već poznato, a ova prva lekcija njegova pokaza da je petrogradski univerzitet dobio novog poslonika, novoga odličjnoga profesora, dostojnoga naslednika pokojnomu Srežnjovskomu, koji je tako zaslužan za slavistiku. Nas veseli, da su Rusi u Hrvatu našli dostojnu silu za ovako uzvišeno mjesto a nadamo se da g. Jagić nobude ni tamo propustio upoznati rusko društvo pobliže sa onim narodom koji ga je rodio. („Sl.")

Tko uči djecu u Islandiji? Dva švicarska naravoslovca, koja su pred tri godine proputovala Islandiju pripovedaju u svojih putopisih medju ostalimi i ovo: Kad smo jednom razgovarali o školi, pitali smo, tko uči djecu, koja nemogu polaziti škole bilo poradi daljine, bilo poradi siromaštva roditelja, odgovori nam naobraženi liečnik glavnoga grada: U sedmoj godini znadu sva naša djeca čitati i pisati u svom jeziku i računati. Od najsiromašnijega ribarskoga djetota nema nijednoga, koje nebi naučilo prvih nauka poput onih, što se uče u švicarskih školah. Naše majke učiteljice su naše, a očinska kuća škola nam je: bližnji župnik bdije nad napredkom djece, te onu djecu, koja nisu dovoljno podučena, nepušta k potvrdi. Odbije li župnik koje djete od potvrde poradi neznanja, to je za islandsku majku sramota, što je preživiti nemože. Pitajte kojega ribarova sina, tko ga je učio povieset i geografiju domovine njegove, tko li pornavati i imenovati ptice i cviće, svaki će vam odgovoriti: „modr man", t. j. majka moja. Čast takovim majkam!

Čudna ostavština. „Deutsche Ztg." pripoviedа: „Medju raznimi čudnimi dogodjaji, koji se sbiše od krvavih vremena, nezauzima zadnje mjesto sliedeći, u kojem se sada pripovjeda u Beču. Jedan imućan čovjek, bivši činovnik Mavro . . ., zapisao je, mimošav svoju rodbinu, svoj dosta velik imetak sinu jednoga umirovljenoga feldmaršala, samo zato, što je i njemu bilo ime Mavro. Kada su baštinikovi punomoćnici došli na lice mjesta, da preuzmu zapis, nadjoše ponajprije jednu četvrtu pšeničnicu, ali u njoj se na mjesto vriednotih papira nije ništa drugo nalazilo, nego hrpa bezvriednih pspirnih ostrižaka. Po tom stadoše dalje tražiti novce, te odkrišo u jednom kutu četavu hrpu banka, omotanih u jedno klupko. Tuj bijaše ništa manje nego 40.000 for. Poslje nekoliko časova pronadjoše daljne svote, i to u jednom albumu, koji je sadržavao veći broj fotografija vrlo kramih gospoja od kojih su neke bile razkalašeno odjevene. Kod najkrasnijih ležalo je uviek više banka, jedna krasna plavka bijaše nakićena sa 2000 for., jedna crnka sa 5000 for. itd. Uz to stajalo je uviek nekoliko primietaba, iz kojih se razabiralo, da je oporučitelj kušao načiniti umišljenu oporuku za dotične gospoje prema vriednosti koje im je dopitao njegov ukus. Na taj način nadjena je razsuta čitava ostavština, koja je iznosila do 60.000 for. Ovaj dogodjaj sjeća nas na aferu baruna Silbernagela, koja je u svoje vrieme uzbudila veliku sensaciju; barun je u zadji čas spalio sav svoj imetak, da nedodje u ruke njegovog lahkoumnog sina."

cah, siromaštva i zadnjih dvajuh ških tečajah neka se dostave kroz ćena predpostavljena školska Ravljstva Prečastnomu biše upskomu Orrijatu u Trst do 8. Novembra 1880.

Pregled tršćanskoga tržišća.

dne 30. Oktobra 1880.

		OD for.	OD nč.	DO for.	DO nč.
primorski i ugarski za 100 kil.		—	—	—	—
Portoriko		108	—	120	—
Domingo		78	—	86	—
ško polag vrsti		67	—	93	—
austrijski		25	—	35	50
tučeni		31	75	33	50
trave bubače (Gri-					
ntomo)		130	—	190	—
o skrinjica		1	50	—	—
puljezka	za 100 kil.	12	—	—	—
levantinsko		6	50	9	—
dalmatinsko		—	—	—	—
Kalamata		20	—	—	—
puljezko		16	50	17	—
skrinjica		6	—	6	75
i lišti mendule polj.	za 100 kil.	90	—	97	—
dalmatinsko		—	—	—	—
		27	—	34	—
		17	—	18	—
ruska		12	75	13	—
ugarska		12	—	12	50
galačka		—	—	—	—
(turkinja) ruski		—	—	—	—
ugarski		—	—	—	—
		10	75	11	—
		—	—	—	—
rska		7	—	8	50
anaska		—	—	—	—
fažoli), polag vrsti					
		8	—	12	—
		—	—	—	—
		14	—	14	30
janski		19	50	22	50
lezki (kitajski)		14	—	16	—
anska		100	—	115	—
rejska		120	—	125	—
banska		116	—	120	—
arska		—	—	—	—
ruško jelovice		47	—	90	—
ajerske		51	—	70	—
redo		11	10	13	50
ukovice		7	50	12	—
). nižje vrsti	za 100 kil.	11	—	42	—
najbolje		55	—	68	—
srednje vrsti		—	—	—	—
natinsko		41	—	—	—
rsko		41	—	—	—
lje u bartlah		13	—	—	—
u kasetah		16	50	17	—
jeno naške		165	—	185	—
o volovje naške		—	—	—	—
kalm., ist. i bos.		70	—	96	—
olo naške	za 100 kom.	90	—	100	—
dalmatinske		60	—	75	—
je	za 1 kil.	—	65	—	75
ene slane		—	60	—	65
suho		—	55	—	70
e za 120 komadah, u srebru		75	—	35	—
	za 100 kil.	22	—	28	—
baril		13	—	25	—
odri	za 100 kil.	26	—	27	—
leni		—	—	—	—
uški i naški		41	—	43	—
		—	—	—	—
o raztopljeno)		61	—	—	62
		60	—	64	—
olitar (100 litarah)		61	—	162	—
arski	za 100 kil.	30	—	—	—
		7	85	—	—
ki		7	—	7	25
avorike		12	—	14	—
rgotine (Gripula)		—	—	—	—
		21	—	66	—
abučice od jaro-		35	—	—	—
		—	—	—	—
li od 100 kil.		12	25	13	—
aco)	za 100 kil.	3	75	9	—
Almat.		2	—	18	—
		14	—	16	—

OGLASI.

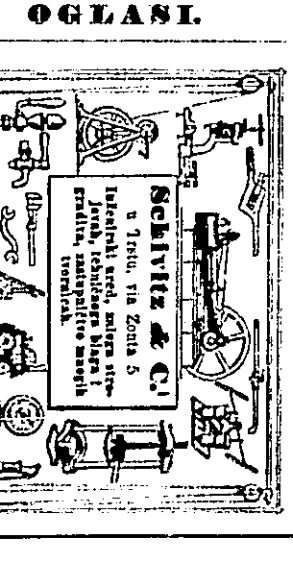

OGLAS.

Nagradjena Istarska

TVORNICA VOSKA

Sinovah Antona Artusi

u Rovinju

nudja mnogočastnim crkvam, bratovščinam i drugim pobožnim zadrugam zadrugam svoje proizvode u pravom pčelskom vosku kao: svieće, duplire, svieće bojadisane itd. za takovu cienu i pod takovimi uvjeti da se nije bojati konkurencije.

Svjedočbe glavnih župah, dnevno rašireuje i nagrada dobivena na Gradskoj izložbi sa II. medaljom jesu dovoljni dokazi dobrote i ljepote proizvodah iste tvornice,

Glavne zaklade

u **Pazinu** kod g. Mazzarelli & Mizzan.
„ **Bulah** kod g. G. B. Bedolo.
„ **Kopru** kod g. G. B. Gorzalini.
„ **Pulju** kod g. Donato Fonda.
„ **Rieci** kod g. A. Gilardi.

RIEČ
ISTARSKIH HRVATAH
Talijanom
i svim na koje spada.

Ponukom članka: „L'Istria ed il nostro confine orientale — Paolo Fambri" tiskana u „Nuova Antologia" 1879.

Može se dobiti za 70 novč. kod:

Primorska tiskara
na ŠUŠAKU
kraj Rieke (Fiume).

Častnim crkvenim oskrbničtvom.

Crkvenimi je zakoni naredjeno, da se u crkvah rabe za službu božju svieće, koje su jedino iz voska. Pošto se pako od nekoliko godinah počelo mješati u vosak, koji ima služiti za pripravljanje crkvenih svićah, mnogovrstni tuk; podpisani željom, da po crkvenomu zakonu posluži svim crkvenim oskrbničtvom pravimi svićami iz čista voska, zaprosio je ovdješnju sl. nadbiskupsku kuriju, da bi ona blagoizvoljela nadzirati njegove svieće I. vrsti (I. compimento), koje bi imale služiti za crkvenu porabu. I doista, sl. nadbiskupska kurija primi tu ponudu dekretom od 28. marča t. g. broj 466 ustanovivši posebnu nadzorničku komisiju, koja će uvjek skrbno paziti, da moje svieće I. vrsti (I. compimento) budu bas iz prava čista voska.

Takove su svieće vriedne svake pohvale, ne samo zato, što su iz čista voska, nego još što mirno i po nahgore, nekaplju i nekidaju se, vlastitosti radi kojih i bjehu odlikovane u raznih izložbah.

Podpisani providjen je uvjek velikom zalogom takovih svićah svake veličine i debeljine, a još k tomu i duplirah, uskrsnih i slikanih svićah svake vrsti. A da bude č. crkvenim oskrbničtvom laglje, podpisani činit će doći svieće, svim onim, koji ga kakvom naredbom počaste, u najbližnju železničku postaju, pošta, il luku i to bezplatno (franko) i prosto svake vozarine uz cienu f. 2.50 kilogram (dakle f. 1.40 funt) plativši račun u vrieme 2 mjeseca, a kašnij m će se isplatam računati 6 po sto god. interesa.

Ako bi tko želio svićah niže vrsti, lahko ga poslužim onimi II. vrsti, rečenih „sottana" po f. 2.20 kilo, kanoti i bielimi III. vrsti po f. 1.80 kilo istom pogodbom kao odzgor.

Nahodi se kod mene takodjer skladište križnih putah u oleografiji pozlaćenimi i rujavimi okviri razne veličine po baš spodobnoj cieni, kanoti i izvrstna tamjana i drugih stvari za crkvenu rabu.

U Goriei (Görz) mjes. oktobra 1879.

Alojzio Bader

svićar Sjeminareska ulica broj 125.

Ogłas.

Javljamo našim čitateljem i ostalomu štovanomu občinstvu, da smo pomoću „Matice Hrvatske" dali preštampati iz „Naše Sloge" u posebnu knjigu, koja u maloj osmini iznosi preko 380 stranah,

NARODNE PJESME
ISTARSKE HRVATSKE

Knjiga se može dobiti kod Odpravničtva ovog lista po for. 1. Čist je dobitak namienjen „Našoj Slogi" i „Bratovščini hrvatskih ljudi u Istri", zato se nadamo, da ćemo ju razprodati u najkraće vrieme.

ODPRAVNIČTVO NAŠE SLOGE.

Tisk. SINOVI E. AMATI.

NA
POU

Predplata s poštarinom stoji 2 for., a seljake samo 1 for. Razmierno 1 for., a seljake 50 novč. za pol godine. Izvan Carevi dio se najdu najmanje 8 seljakah te su voljni, da im list šalj pod jednim zavojem i imenom, davat ćemo za 70 novč. na godin se šalju kroz poštarsku *Naznačnicu*. Ime, prezime i najbližu označiti. Komu List nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu mu, za koje se neplaća nikakva poštarina, napisav izvana *Reklam* prima i drži, ako je pošten, to ga i plaća.

Molimo sve naše p. n. predbrojnike, koji još dosad nisu predbrojnine platili, da to odmah učiniti izvole, jer drugač nije moguće napred. U tu svrhu mnogi od naših predbrojnikah naći će već u ovom broju poseban poziv.

Uredničtvo NAŠE SLOGE.

Nevoljno stanje gospodarstva
U ISTRI
i uredjenje zemljarine.

Više putah odkrio je naš list nevoljno stanje, u kojem se nalazi Istra. Zauzeli smo se po mogućnosti za interese te pokrajine, kad god se je htio kakav teret obaliti na njezine stanovnike znajuć, da Istra i obstojeće terete uz ovakve loše godine podnieti nemože. I daleki krajevi začuše te nevolje pak donasa bečka novina „Neue Freue Presse" pod gornjim naslovom podulji članak, koji dielomice ovdje priobćujemo:

Centralna komisija za uredjenje zemljarine *) je sporazumno s vladom snizila tarife za Trst i Primorje prihvativ predloge pokrajinske komisije za zemljarinu. Centralna komisija uvažila je dva izvješća tršćanskoga namjestnika, gdje se u prvom razlaže rad pokrajinske komisije, način i uspjeh pojedinih iztraživanjah.

*) Zemljarina je porez, davak ili štibra, koja se od ila (polja, vinograda itd.) plaća.

*) Kuća stanuju ljudi.

PODLISTAK.

NEŠTO GLAGOLJICE
IZ ISTRE.

U 19. broju našega lista navedi smo listinah napisah glagoljskih iz iztočnih stranah Istre. Spomenuli smo i dvie oporuke, koje hrani u sobe čestiti gospodin Mohovlć u Kraju.

Potaknut jednom tih, napisa veleučeni Gosp. dr. Ivan Črnčić, kanonik kod sv. Jerolima u Rimu, odulji članak na urednika ovoga lista. Želi nešto izpraviti, i misli, da mu, kako smo istini radi, zamjeriti nećemo.

Mi ovim jednom za svagda izjavljamo, da nesamo nećemo zamjeriti, nego ćemo biti vele zahvalni svakomu, koj nam što izpravi i popuni; a tako smo i veleuč. g. Črnčiću. Sami jeni možemo malo. Zajedničkimi silami mo u svem, i u svom mnogo.

Prije nego li tiskamo članak g. Črnčića, smo imati izvornik od g. Mohovića, i mu srdačna, dobili smo ga.

Pripodobiv taj izvornik sa prepisom g. osvjedočili smo se, da je on drugu god. 1854. vidio u Cresu u velo- pokojnoga popa Mata Volarića toto

župnika, i samo da su izreke, a im redakah, koji nit ondje odl

Da je g tiskati. U da tiskamo je oporuku g. M niku, koj in zamrljau, dà Popunili smo bijaše moguće zamjeriti gosp tatelje, da o pometnjom di sljednjem broj

Oporuka „V ime (ê u o g.) o pravi Martin p ment. I oću pravdu duhovn ja i moja žen vinograd ki s nasadila i ki s

*) gradili u *) Draga M pristaje Zore se t ništa ljudem dosta *) dasl. a u

Književne viesti.

Odkriće prevažnoga hrvatskoga rukopisa. Iz „Viestnika hrvatskoga Arkeologičkoga družtva“ godina II. broj 4. doznajemo, da je Dragutin de Franceschi, umirovljeni tajnik zemaljskoga istarskoga odbora, javio gosp. Jakovu Volčiću, da se kod ondješnjega zemaljskoga odbora nalazi stari prepis glagoljski *Razvoda Istarskoga* od god. 1325. skupa sa pravodom italijanskim od javnoga bilježnika Ivana Snebala, kanonika buzetskoga, sastavljenim 9. listopada 1543, i da taj rukopis potiče iz grada Momjana. Prevod talijanski bio bi nepodpun i djelomice od vlage pokvaren, dočim je glagoljski prepis dobro sačuvan i podpun.

G. de Franceschi uz prvu molbu blagoizvolio je arkeologičkomu muzeju u Zagrobu taj dragocieni glagoljski rukopis poslati te je sada izručen sveučilištnomu profesoru u Zagrebu dr. Hančlu, koji radi o tom, da za akademičko izdanje pripravi sve poveće pravno spomenike hrvatski napisane.

Obrt voskom u Istri.

Čita se u bečkoj novini „Gemeinde Zeitung“:

„Znamenito mjesto zauzimala je u Gradačkoj izložbi zbirka voska iz tvornice tvrdke **Figli di Antonio Artusi in Rovigno** (Istra).

Ista je donlela na izložbu razno vrsti voska i voštenicah vlastitog proizvoda tako izvanredno dobre vrsti, da je isti *pokrovitelj izložbe Nj. ces. Visost Nadvojvoda Dragutin Ljudevit bio prinadjen izraziti svoje zadovoljstvo.*

U prvom redu ima se napomenuti razne vrsti voska, prikladne za upotrebiti u sto obrtničkih svrhah. To su baš uzor-proizvodi koji se mogu slobodno natjecati sa proizvodi najglasovitijig tvornicah inozemstva. Isto valja i za voštenice rečene tvornice koje su, može se reći, nenadmašive dobrote.

Veličinu i ogromnu raduju iste fabrike može se iz toga pojmiti što ona mjesečno do 4000 kilo u vrednosti od 8000 foritih proizvadja.

Rečena Tvornica si je, skoprem tek god. 1879 otvorena, pridobila već takav glas, da joj mogu mnogo starije firme závidjati.

Nije nuždno spomenuti, da su za postignuti takav uspjeh nuždni preduvjeti: dobrota tvari i solidnost firme — na temelju takovih preduvjetah stoji rečena firma i mi se radujemo, da je austrijski obrt njom tako znamenito obogačen.“

Opozorujemo čitatelje na oglas.

LISTNICA

Gosp. C. Rim: Želeć se osvedočiti zatražismo original, bit će dakle tiskano drugi put. Živio!

Mnogim dopisnikom: Možda će se tko od dopisnikah uvrediti, što mu netiskamo priposlana, to kažemo samo, da gledamo sa našega gledišta zadovoljiti želji, ako je ikako moguće; nu nerado iznašamo na vidjelo stvari sasvim privatne narari, koje nespadaju na javnost. Zato neka se neuzmo za zlo, što se svega netiska, a molimo, da nam se javljaju stvari javnoga života, občinske, školsko, političke, pojedine gradnje i ostalo, jer se za nje, ako tko nepiše, nemože znati.

Natečaj.

C. k. Namjestničtvo u Trstu razpisalo je dne 3. ovoga mjes. sliedeći natečaj za podporu (štipendij) jednomu siromašnomu učeniku Istranu trščanske i koparske biskupije.

Br. 34542 IX.

Početkom prvog tečaja školske godine 1880-81. podielit će se jedan štipendij, utemeljen po pokojnom biskupu Ravniheru, od godišnjih 100 f.

Na taj štipendij imaju pravo isključivo mladići, koji su se rodili u trščansko-koparskoj biskupiji, a med timi na prvom mjestu oni koji su rodjeni u istarskih krajevih iste biskupije, te uče javno na kojoj gimnaziji u Primorskoj, Kranjskoj ili Koruškoj.

Molbenice za taj štipendij sa priloženimi svjedočbami: krsta, cielpljenih kozicah, siromaštva i zadnjih dvajuh školskih tečajah neka se dostave kroz dotična predpostavljena školska Ravnateljstva Prečastnomu biskupskomu Ordinarijatu u Trst do 8. Novembra 1880.

Pregled trščanskoga tržišča.

dne 30. Oktobra 1880.

	OD for.	OD nč.	DO for.	DO nč.
Vosak primorski i ugarski za 100 klg	—	—	—	—
Kafa Portoriko	108	—	120	—
S. Domingo	78	—	86	—
Rio polag vrsti	67	—	93	—
Cukar austrijski	34	—	35	50
tučeni	31	75	33	50
Cvietje trave bukače (Grisantomo)	150	—	190	—
Naranče skrinjica	4	50	—	—
Karube puljezko za 100 klg	12	—	—	—
levantinsko	6	50	9	—
dalmatinsko	—	—	—	—
Smokve Kalamata	20	—	—	—
puljezko	16	50	17	—
Limuni skrinjica	6	—	6	75
Bademki ilitl mondule palj. za 100 klg	90	—	92	—
dalmatinsko	—	—	—	—
Lešnjaci	27	—	34	—
Šljive	17	—	18	—
Pšenica ruska	12	75	13	—
ugarska	12	—	12	50
galaška	—	—	—	—
Kukurus (turkinja) ruski	—	—	—	—
ugarski	—	—	—	—
Raž	10	75	11	—
Ječam	—	—	—	—
Zob ugarska	7	—	8	50
arbanaska	—	—	—	—
Pasulj (fažol), polag vrsti robe	8	—	12	—
Bob	—	—	—	—
Leća	14	—	14	50
Orlt talijanski	19	50	22	50
inglezki (kitajski)	14	—	16	—
Vuna bosanska	100	—	115	—
morejska	120	—	125	—
arbanaska	116	—	120	—
Istarska	—	—	—	—
Dasko korulko jelovice	47	—	90	—
Štajerske	51	—	70	—
Gredo	11	10	13	50
bukovice	7	50	12	—
Ulje talij. nižje vrsti za 100 klg	41	—	42	—
najboljo	54	—	68	—
srednjo vrsti	—	—	—	—
dalmatinsko	41	—	—	—
Istarsko	41	—	—	—
Kameno ulje u barilah	13	—	—	—
u kasetah	16	50	17	—
Kože strojene naške	165	—	165	—
suhe volovje naške	70	—	96	—
dalm., ist. i bos.	70	—	96	—
janjeće naške za 100 kom.	90	—	100	—
dalmatinske	60	—	75	—
kozje za 1 klg	—	65	—	75
vunene slane	—	60	—	65
suhe	—	55	—	70
zečje za 120 komadah, u srebru	28	—	35	—
Bakalar za 100 klg	22	—	28	—
Sardele 1 baril	13	—	25	—
Vitriol modri za 100 klg	26	—	27	—
zeleni	—	—	—	—
Masle	65	—	69	—
Loj dalmatinski i naški	41	—	43	—
Salo	—	—	—	—
Mast (salo raztopljeno)	61	—	62	—
Slanina	60	—	64	—
Rakija stolitar (100 litarah)	61	—	162	—
Galviči istarski za 100 klg	30	—	—	—
Ruj naški	7	65	—	—
istarski	7	—	7	25
Lišće od javorike	12	—	14	—
Vinske strgotine (Gripula)	—	—	—	—
splah	21	—	46	—
Med	33	—	—	—
Lumber (jabučice od javorike)	12	25	13	—
Pakal barli od 100 klg	3	75	9	—
Canja (štraco) za 100 klg	2	—	18	—
Katram dalmat.	14	—	16	—

OGLASI.

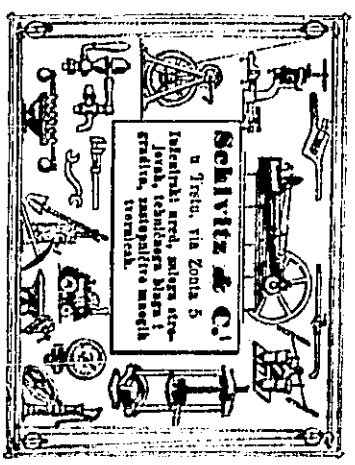

OGLAS.

Nagradjena Istarska

TVORNICA VOSKA

Sinovah Antona Artusi

u Rovinju

nudja mnogočastnim crkvam, bratovštinam i drugim pobožnim zadrugam zadrugam svoje proizvode u pravom pčelskom vosku kao: svieće, duplire, svieće bojadisane itd. za takovu cienu i pod takovimi uvjeti da se nije bojati konkurencije.

Svjedočbe glavnih župah, dnevno raširenje i nagrada dobivena na Gradskoj izložbi sa II. medaljom jesu dovoljni dokazi dobrote i ljepote proizvodah iste tvornice.

Glavne zaklade

u **Pazinu** kod g. Mazzarelli & Mizzan.
„ **Bulah** kod g. G. B. Bedolo.
„ **Kopru** kod g. G. B. Gorzalini.
„ **Pulju** kod g. Donato Fonda.
„ **Rieci** kod g. A. Gilardi.

RIEČ
ISTARSKIH HRVATAH
Talijanom
i svim na koje spada.

Ponukom članka: „L'Istria ed il nostro confine orientale — Paolo Fambri“ tiskana u „Nuova Antologia“ 1879.

Može se dobiti za **70 novč.** kod:

Primorska tiskara
na ŠUŠAKU
kraj Rieke (Fiume).

Častnim crkvenim oskrbničtvom.

Crkvenimi je zakoni naredjeno, da se u crkvah rabe za službu božju svieće, koje su jedino iz voska. Pošto se pako od nekoliko godinah počelo mješati u vosak, koji ima služiti za pripravljanje crkvenih sviećah, mnogovrstni tuk; podpisani željom, da po crkvenomu zakonu posluži svim crkvenim oskrbničtvom pravimi svićami iz čista voska, zaprosio je ovdješnju sl. nadbiskupsku kuriju, da bi ona blagoizvoljela nadzirati njegove svieće I. vrsti (I. compimento), koje bi imale služiti za crkvenu porabu. I doista, sl. nadbiskupska kurija primi tu ponudu dekretom od 28. marča t. g. broj 466 ustanovivši posebnu nadzorničku komisiju, koja će uvjek skrbno paziti, da moje svieće I. vrsti (I. compimento) budu bas iz prava čista voska.

Takove su svieće vriedne svake pohvale, ne samo zato, što su iz čista voska, nego još te što mirno i po malo gore, nekaplju i nekidaju se, vlastitosti radi kojih i bjehu odlikovane u raznih izložbah.

Podpisani providjen je uvjek velikom zalogom takovih svićah svake veličine i debeljine, a još k tomu i duplirah, uskrsnih i slikanih svićah svake vrsti. A da bude č. crkvenim oskrbničtvom laglje, podpisani činit će doći svieće, svim onim, koji ga kakvom naredbom počaste, u najbližnju želježničku postaju, poštu, il luku i to bezplatno (franko) i prosto svake vozarine uz cienu f. 2.50 kilogram (dakle f. 1.40 funt) plativši račun u vrieme 2 mjesecah, a kašnj m će se isplatam računati 6 po sto god. interesa.

Ako bi tko želio svićah niže vrsti, lahko ga poslužim onimi II. vrsti, rečenih „sottana“ po f. 2.20 kilo, kanoti i bielimi III. vrsti po f. 1.80 kilo istom pogodbom kao odzgor.

Nahodi se kod mene takodjer skladište križnih putah u oleografiji pozlaćenimi i rujavimi okviri razne veličine po baš spodobnoj cieni, kanoti i izvrstna tamijana i drugih stvari za crkvenu rabu.

U Gorici (Görz) mjes. oktobra 1879.

Alojzio Bader

svićar Sjeminarska ulica broj 125.

Oglas.

Javljamo našim čitateljem i ostalomu štovanomu občinstvu, da smo pomoću „Matice Hrvatske“ dali preštampati iz „Naše Sloge“ u posebnu knjigu, koja u maloj osmini iznosi preko 380 stranah,

NARODNE PJESME
ISTARSKE HRVATSKE

Knjiga se može dobiti kod Odpravničtva ovog lista po for. 1. Čist je dobitak namienjen „Našoj Slogi“ i „Bratovšćini hrvatskih ljudi u Istri“, zato se nadamo, da ćemo ju razprodati u najkraće vrieme.

ODPRAVNIČTVO NAŠE SLOGE.

Izdavatelj i odgovorni urednik K. KRISCIAK.

Tisk. SINOVI S. AMATI.

Broj 22. U Trstu 17. Novembra 1880. Godina XI.

NAŠA SLOGA

POUČNI, GOSPODARSKI I POLITIČNI LIST.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari“ Nar. Posl.

Predplata s poštarinom stoji 2 for., a seljake samo 1 for. za celu godinu. Razmerno 1 for., a seljake 50 novč. za pol godine. Izvan Austrije više poštarina. Gdje se najde najmanje 8 seljakah te su veljni, da im list šaljemo svim ukupno pod jednim zavojem i imenom, davat ćemo za 70 novč. na godinu svakomu. Novci se šalju kroz poštarsko *Naznačnicu*. Ime, prezime i najbližu Poštu valja jasno označiti. Komu List nedolazi na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se neplaća nikakva poštarina, napisav izvana *Reklamacija*. Tko List primа i drži, ako je pošten, to ga i plaća.

Izlazi svaki 1. i 16. dan mjeseca.

URED NIČTVO I ODPRAVNIČTVO nalaze se

Tipografia Figli di C. Amati, via della Zonta, N. 7.

Pisma se šalju platjene poštarine. Vlasti, dopisi i drugi spisi štampaju se ili u celosti ili u izvadku, naime prama stojoj vriednosti i smislu ovoga Lista. Nepodpisani se dopisi nepotrebljuju. Osobna napadanja i čisto sukromne stvari nemaju mjesta u ovom Listu. Priobćena se pisma tiskaju po 5 novč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 novč., a svaki redak surlše 5 novčićah; ili u slučaju opetovanja po što se pogode oglasnik i odpravničtvo. Dopisi se nevraćaju. Uredničtvo i odpravničtvo, osim izvanrednih slučajevah, nedopisuju, nego putem svoje *Listnice*.

☞ Molimo sve naše p. n. predbrojnike, koji još dosad nisu predbrojnine platili, da to odmah učiniti izvole, jer drugač nije moguće napred. U tu svrhu mnogi od naših predbrojnikah **naći će već u ovom broju** poseban poziv.

Uredničtvo NAŠE SLOGE.

Nevoljno stanje gospodarstva U ISTRI i uredjenje zemljarine.

Više putah odkrio je naš list nevoljno stanje, u kojem se nalazi Istra. Zauzeli smo se po mogućnosti za interes te pokrajine, kad god se je bio kakav teret obaliti na njezine stanovnike znajuć, da Istra i obstojeće terete uz ovakve loše godine podnieti nemože. I daleki krajevi začuše te nevolje pak donaša bečka novina „Neue Freue Presse“ pod gornjim naslovom podulji članak, koji dielomice ovdje priobćujemo:

Centralna komisija za uredjenje zemljarine *) je sporazumno s vladom snizila tarife za Trst i Primorje prihvativ predloge pokrajinske komisije za zemljarinu. Centralna komisija uvažila je dva izvješća tršćanskoga namjestnika, gdje se u prvom razlaže rad pokrajinske komisije, način i uspjeh pojedinih istraživanjah.

*) Zemljarina je porez, davak ili štibra, koja se od tla (polja, vinograda itd.) plaća.

Izvešće namjestnikovo kaže nadalje: Padanje gospodarstva u Istri je jasno. Poljodelstvo je glavni izvor obskrbljivanja; brodarstvo se stiče skoro isključivo na kvarnerskih otocih, trgovina ograničuje se na mjestne potreboće; u cieloj pokrajini nalazi se samo jedan rudnik a fabrikah ima jako malo i od male važnosti. Poljodelstvo daje žito, voće i ulje za porabu stanovnikah; prodajom glavnoga proizvoda „vina“ moraju žitelji zadovoljiti svim onim potrebočam, koje valja u gotovu novcu platiti, stočarstvo bo nedaje znatnoga ploda. Ali i vinova loza boluje već više godinah; sumporenje je nješto pomoglo, nu mnogo stoji te nepruža uvjek lieka te nije kadro da stane na put najglavnijoj istarskoj rani: „čestoj suši“. Sliedi da je sav prvašnji pristedjeni kapital u pokrajini potrošen te da posjednici nemogu zapriečiti, što se poveća imanja radi erarskih ili privatnih tražbinah exekutivno prodavaju za njekoliko forintih. Tomu je posliedica što neprestano rastu zaostali porezi. Nakon što su god. 1861. skoro svi zaostali porezi prijašnjih godinah bili brisani, god. 1865. kod prepisane zemljarine u svoti od 340,000 for. i 100,000 kućarine *) iznašali su zaostali porezi opet 201,124 for. zemljarine i 44,553 for. kućarine. God. 1872 narasli su ovi brojevi na 664,119 for. za prvi napomenuti porez i 180,519 for. za drugi. Od ove godine opažava se maleno padanje zaostalih porezah tako da su god. 1877 kod zemljarine iznašali 589,459 for., kod kućarine 172,919 f. God. 1878 povećao se opet broj i to 616,766 for kod zemljarine i 187,602 kod kućarine. Umanjen broj zaostalih porezah u god. 1872 do 1877 ima se jedino pripisati energičkomu postupku financijalnih organah u utjerivanju poreza. Nu i ova djelatnost poostrena sada još institutom poreznih-exekutorah nezadovoljava te i u godinah veoma povoljnih, kao što su bile god. 1872, 1873 i 1876, nebijaše moguće iztjerati više od nekoje biljadice for. nad propisanom svotom. Veće obterećenje zemljarinom imalo bi za posliedicu povišenje zaostalnga poreza, te kad ovaj naraste na stalnu svotu, koja će se ovdje skoro dostići, to je neutjeriv ili erar bi si morao exekutivnim putem steći vlastničtvo velikoga broja ili većine posjednikah. S druge strane brisanje zaostalnga poreza na veliko, kao što se je to kadkada sbivalo prijašnjih godinah, demoralizuje na čudnovati način dužne plaćati porez. Dobrovoljna plaćanja prestaju odmah, jer dužnici žele opet prisiliti vladu da jim kod velikoga zaostatka, opet pokloni zaostali porez.

*) Kućarina je porez, koji se plaća od kućah, gdje stanuju ljudi.

Drugo namjestnikovo izvješće datirano od 20. maja t. g. imalo je pobiti predloženo povišenje za Istru od strane referenta centralne komisije te prispodablja rezultate procienitbe Trsta sa onimi Istre, Gorice, Dalmacije, Koruške i Kranjske te kaže, da je od napomenutih pokrajinah samo za Istru predloženo povišenje i to za 62%, postotakah više nego li je predlagala pokrajinska komisija. Nadalje se u izvješću opisuje gospodarsko stanje i to u najnepoveljnijih crtah. Nekoliko točakah ovoga crtanja bit će dosta. Porez prošle godine utjeran se je jedino tako, što su proizvodi odmah poslije žetve zaplienjeni, inače će privatni vjerovnik predusreti erar. Težko zaduženim žiteljem pako ostaje pako toliko, da si gol život spase i kadkada niti toliko.

Izvješće nastavlja: Neće bit pokrajine u državi, koja je gospodarstveno tako duboko spala kao što je Istra, gdje se nije lahko nadati boljku. Vino, glavni proizvod zemlje, nema velikoga prometa tako da i bolje godine posjedniku neprijaju. Žito i u najboljih godinah jedva da pokrije domaću potrebu. Poprave zemljišta, koje bi bile kod ovakvih nepovoljnih klimatičkih okolnostih od dvojbene vriednosti, nemogu se poduzeti, jer u obće nema kapitala. Izvješće prispodablja čisti dohodak dosadanjega katastra sa predloženim čistim dohodkom od referenta centralne komisije te naglasuje, da se je čisti dohodak povisio: za Goricu oko 43%, za Trst 40%, za Istru pako 75½%. Dokazano je nadalje da ima Istra po jutru četiri puta više platiti nego li Dalmacija, dočim su gospodarstveni odnošaji u Dalmaciji povoljniji, te da novi čisti dohodak Istre prekoračuje onaj od Gorice za 323,000 for. Konačno spominje izvješće, da takodjer i od pokrajinske komisije za Istru predložena svota čistoga dohodka u iznosu od 1,379,626 for. prekoračuje onaj čisti dohodak staroga katastra, koji iznaša 1,277,035 for., još za 8%.

Iz gornjih izvještajah sliedi još, da je procienitba u Istri ovršena sasvim u redu izuzev samo 8 katastralnih občinah Voloskoga kotara: Rečina, Bernasi, Marčelji, Brnčići, Lipa, Jusići, Sarsoni i Sroki. Ovdje da se je tako neuredno i nepravilno postupalo, da će bit nuždno, da centralna komisija još jedanput u tih 8 občinah izpitanje provede.

PODLISTAK.

NEŠTO GLAGOLJICE IZ ISTRE.

U 19. broju našega lista naveli smo listinah napisah glagoljskih iz iztočnih stranah Istre. Spomenuli smo i dvie oporuke, koje hrani u sebe čestiti gospodin Mohović u Kraju.

Potaknut jednom tih, napisa veleučeni gosp. dr. Ivan Črnčić, kanonik kod sv. Jeronima u Rimu, odulji članak na urednika ovoga lista. Želi nešto ispraviti, i misli, da mu, kako smo istini radi, zamjeriti nećemo.

Mi ovim jednom za svagda izjavljamo, da nesamo nećemo zamjeriti, nego ćemo biti vele zahvalni svakomu, koj nam što izpravi popuni; a tako smo i veleuč. g. Črnčiću. smijemo možemo malo. Zajedničkimi silami smo u svem, i u svem mnogo.

Prije nego li tiskamo članak g. Črnčića, smo imati izvornik od g. Mohovića, i on srdačna, dobili smo ga.

Prispodobiv taj izvornik sa prepisom g. osvjedočili smo se, da je on drugo god. 1854. vidio u Cresu u velo- za pokojnoga popa Mata Volarića totu župniku, i nju željno i vjerno prepisao. Nesamo da su različne pojedine rieči, nego i izreke, a ima u našem izvorniku njekoliko redakah, kojih u prepisu g. Črnčića a za stalno nit ondje odkud je propisao, nejma.

Da je gdje drugdje moglo bi se obojte tiskati. U „Našoj Slogi“, mislimo, dosta je, da tiskamo jednom. Učinili smo tako, da smo oporuku g. Malkovića tiskali točno po izvorniku, koj imamo u rukah. On je izlizan, zamrljan, dà i pročupan na njekih mjestih. Popunili smo ga po prepisu g. Črnčića, gdje bijaše moguće. Za to, nadamo se, neće nam zamjeriti gosp. Črnčić A molimo i naše čitatelje, da nam nezamjere, što je njekom pometnjom dielomično ta oporuka jur u posliednjem broju tiskana bila. —

Oporuka ta glasi ovako:

„V ime božie amen, let gdnih. 1484 (t. u. o g.) oktombra na dni 13. kako napravi Martin pridivkom Malković svoj tištamengt. I oću da bude držan preda vsaku pravdu duhovnu i telesnu. Naiprvo puščam ja i moja tena Margjeta naju [1]) sinu Iliji vinograd ki o(-je) v Dragi [2]) i ki sva [3]) nasadila i ki sva kupila i vas ostanak živo i mrtvo v gradi i vani grada [4]); a mater pošteno hranoć, a da o(-je) mati starjeja [5]) dokle je živa pošteno [6]) i razumno stoeć ....[7]) ako se bude kada moglo; i ako ta moj sin rečeni Ilija bi prvo matere pomankal [8]), tada tako istio..... naju odlina hči Elenica hrani mater kako se može najbolje (najbolje) nezapuščajuć toga blaga; i da mati ..... kolko o podobno. A vinograd ki nasadih ne imih od moga brata ni odne pomoći. I ako bi kada hotil pitati moe (moje) ženi i moih .... ostalih ljudi, da nemozi nistar dobiti od moga blaga, i niedan ini mo (-mojih) parenti [9]) ni moe ženi.

I na to su dobri muži, najprvo Juri Mežnar 2 Žust Krhel. 3. Jurko Opat [10]), i Juri sin Lovrečev Ljevac zakan [11]) Ivan Perać, Pilip Deskovič Šira [12]). I ja pop Mihovil plovan Mošćenički, ki to pisah slišav i nat pisanoga Martina i noga ženi Margjeti, i bista oba kuntenta.“ [13])

Na istom komadu pergamene, nješto niže, sliedi ovo:

„I ja pop Grgur Gomilac notar učinen cesarev i kapelan gospodina Martina Mojsjeevića v Kožlaci da vjedjoti vsako vrato ljudem, kako pride više pisani gdin. Mihovil plovan Mošćenički v Kožlak proseći meno, da bih postavil ta tištamont na šivu hartu, zaš bihe na tamni harti bumbažini [14]) pisan. I totu ga ja poćeh pisati [15]), ako o tomu tako. I on tako reče pred gospodinom Martinom Mojsjevićem da je to istina, kako so v tom tištamenti udrži; i na to da svoju vero poporsku I na to se svedoci Pavel Malinarić zvanetica [16]) i Martin Zidar [17]) z Lovrana i Ivan Ilić spod Kožlaka i Radoslav pristav Kožlalski. I ja sliše ći govoreno više pisanoga plovana i podobno prošeno prepisah stari tištament na tu hartu, ni pridah ni umaknuh.

*) Mošćenici. Tamošnji dopisani i tali nekaki drugčije, nego Ilen a *grad*, bio sam u *gradu*, kad govore o Mošćenicah.

*) načelnica, gospodarica.

*) Skoke se ali *skočenega* i sejma. Lokalnje je to.

*) Odje va točke se smo tolje ovamogamo proćitali ili je izlizano ili zamrljano

*) Slavka *po* nije jasna

*) Tudja za rodbina

*) Može biti o rele ili malo vanđi ili pridjevak ili čast.

*) Ovaj „Jakša“ nezamo jeli spada prošlospomenom ili sliedećem imenu.

*) Slavke su nive pošte jasna

*) genitiv u dusla od ja.

*) Draga Mošćenička, gdje i Lloydovi parobrodi pristaju. Zove se tako selo, a i zemljište za njim. Obadvojim ljudem dosta je, da reku Draga

*) dual, a u množini smo.

*) zadovoljna.

*) Ovako i u kršćan stanu i još drugdje.

*) Bilo bi možda bolja pitati, al nije *i* posle *p* nego *s*

*) Ovo bi se moglo čitati kao Zvano Tice čim bi se označilo ime jednoga svjedoka; ili Zvanetica, čim bi se označilo, čim je Malinarić; ili v Vanetica, čim bi bilo rečeno, odkud je Malinarić Najbolje bilo bi možda ovo posliednje. I ostalom nam nije potrebno selo Vanetica. Možda bi reale Mošćenice ili kožljak?

*) Ovom riečju mogao bi biti označen pridjevak Martinov ili njegovo zanimanje.

POTRES.

Devetoga novembra nećemo tako lahko zaboraviti. Toga dneva u jutro oko pol osam očutio se u poloviei skoro naše države dosta jak potres. U gradu Trstu trajao je isti do 6 sekundah, kuće su se tresle, kućni zvončići zazvonišе, al se nikakva nesreća nedogodi. Mogli bismo nabrojit dvadeset gradovah i mjestah po Kranjskoj, Štajerskoj i Ugarskoj, gdje se je silan potres pojavio al se nikakva dalnja nesreća nepripetila. Tko je pak nastradao? Hrvatska! Glavni grad Zagreb bio je na rubu propasti! U 7 satih i 35 časovah istoga dana sbio se uzašan potres i trajao do 30 sekundah, pravac mu je bio od sjeverozapada na jugo-iztok. Kad je potres počeo bio zidove lomiti, skakali su ljudi iz kreveta, te bez šešira, dapače kako su iz postelje skočili, tako su izletili na ulicu. Uzasan je bio jauk gospodjah i djece a mužkarcem u toj sdvojnosti briznule su suze. Srušilo se je do 500 zidovah i do 1500 dimnjakah neračunajuć stiene, koje su izpucale. Mnogo krovovah se je srušilo bez razlike u starijih i novijih kućah. Nema kuće u Zagrebu koja nebi bila poštećena, a mnoge nisu za obitavati te su od stanovnikah ostavljene. Više od kućah nastradale su ovim potresom crkve po Zagrebu a naročito prvostolna crkva sv. Stjepana. U toj crkvi srušio se je svod nad svetilštem (presbiterijom) te sa svojom težinom sasvim uništio liepi glavni oltar, od kojega je preostao je dini kameniti tabernakul, polupao nadbiskupsku stolicu i polovinu klupah u svetilštu. Crkva sv. Marka sva je razpucana u pročelju. U obće velika je šteta u dućanih, u kojih imade predmetah, koje se potrti mogu. Silan potres uzdrmao je s temelja sve te porazbacao naslagane stvari. Skoro se je čuditi, što je kod takve goleme nesreće ipak tako malo ljudi nastradalo. Mrtva ostala su dva a ranjenih imade liepi broj tako da se govori, da su bolnice već prenapunjene. Još svega toga nije bilo dosta, potres ponovio se je sliedećega dana nu ne u prijašnjoj sili, a očutilo se ga i 12. novembra, tako da je kod svega pučanstva do skrajnosti zavladao neopisiv strah te se nitko nije već dao pod krov a tko je mogao i ostavio Zagreb, da se ukloni pretećoj pogibelji. Njekoliko danah u prijašnjem tjednu spavalo je obćinstvo po ulicah, u kočijah, u daščarah ili boraveć noć po kavanah kod prostih svećah, jer se plin (gas) u kućah nije smio užigati. Nije samo Zagreb stigla ta nevolja, iz stotine mjestih i selah Hrvatske dolaze tužni glasovi, da su crkve porušene, kuće popucale, i u obće, da je šteta velika. Kaže se nadalje, da oko Zagreba traži njekakvo toplo vrielo izaći na vidjelo i čitamo, da je u blizini Svesvetah zemlja pukla te da se je našlo njekakve vulkaničke materije Drugi put ćemo našim čitateljem pobliže javiti. Sad se je nadati, da je pogibelj nestala. Nj. Veličanstvo blagoizvolilo je upraviti 10. o. mjes. banu Pejačeviću sliedeću depešu: „Očekujuć vaš jučerašnjom brzojavkom zahtievani predlog, dajem za sada iz moje privatne chatule za stradajuće od potresa siromašnije pučanstvo u Zagrebu i eventualno u ostalih mjestih Vašoj upravi povjerene zemlje od Moje strane i od strane carice iznos od 10,000 for., koji se imaju odmah porazdieliti, čim stignu.“

DOPISI.

S Baške, koncem oktobra.

Ovaj put da javim putem „Naše Sloge“ sgode i nesgode ovog trgovišta. Ali mi prsti i ovaj put nemogu van u žalostne žice udarati. Ta kako da u javnost radostne stvari iznesem, kad sam do sad na vjestije pero čekao, da opiše opustošenje, haranje, štetu i nevolju, što ju ob noć 15. rujna t. god. strašna ploha cieloj ovoj dolini naniela; dažd veli se, kukova se na ovih stranah nepamti, i koj je ne samo svu dolinu poplavio, nego i klipove sa svimi stupovi tja u more odnio, a i ine jur gotove proizvode zemlje uništio. Sve ovo nebijaše još dosta, nego je razvalio i sriednji kameni most u dubravi, da mu sada ni traga nema, a još drugo je znatno oštetio. Pa da to tko u javnost iznese? — Al ne. „Naši otci“ reć bi da bezbrižno spavaju, hladnokrvno bo se gledalo, kako se dne 10. rujna klipove po moru lovilo, tko je god htjeo, na mjesto da se nadležno na lice mjesta pristupi, štetu procieni itd. — A što da rečem sada za mostove? Pokrajina je jur jednom u proračun svoj uvrstila liepu svotieu za most „Na Goričicah“, a zatim je i lanjske zime predložila bila, da se državnimi novci gradi, da se pomogne oskudnikom, — ali jedno i drugo ostalo mrtvo slovo. Pošto je pak poštenom čovjeku riec kapara, to će se valjda i izvesti, kad je jur i onako na tu svrhu pokrajina još pred pet mjesecih mjern ka svoga izaslala bila. Akoli pak i toga proti očekivanju svakom nebude, tad neko se oni, koji sudbinom našom upravljaju, sdušno siete, da ih most, koji je voda srušila, po sebi na tu dužnost opominje, drugačije buduć jur Trieskavcem odieljeni, moći ćemo i reći, da smo sami sebi ostavljeni. kad za koj dan bez komunikacije ostanemo. Nu to će valjda i biti prva briga našim otcem, koji su si prva ili zastupnička mjesta u obćini tako željno tražili, ako jim samo neide još po glavi proganjati pravdom one, koji se usuđuju samo pisnuti, da je prošle godine došlo obćinam na stotine a gdjegod i na hiljade for. novacah na pomoć oskudnikom.

Iz Buzeščine 25. oktobra 1880.

U kratko vrieme dvoja se je promjena dogodila u osobah naših oblastih. Zapustio nas je sudac g. Rozzo. Nadali smo se dobiti za nasliednika čovjeka, koj će znati jezik, koj se tako rekuć jedino govori u našem kotaru, a to je hrvatski. Nadali smo se s dvijuh osobito uzrokah. Prvo što vlada ministarstvo, koje je obećalo biti pravedno svim narodnostim. Drugo s toga, što bijaše i Hrvatah, koji su za našu sudčiju prosih. Ipak naše vrieme kao da još nije došlo. Poslalo nam se za sudca čovjeka koj hrvatskih nezna. Sudčija naša broji oko 17.000 stanovnikah. Medju njimi nejma nikad 1000 stanovnikah Talijanah. U Buzetu samo jih je njekoliko. Drugud je samo njesto onih, koji bi htieli biti Talijani. Naš sudac samo talijanski znade. U našem sudu se samo talijanski ureduje.

I kotarski poglavar nam se je promjenio. G. baron Puthon je otišao. Mi smo mislili da s toga, što hrvatski nezna; mi smo mislili, da je došlo vrieme, gdje će nam se slati glavare, koji budu znali s narodom govoriti. I tu se jadni prevarismo. Došao je za upravitelja njeki mladi gospodin grof, imena mu neznamo. On je već po kotaru putovao. Mi neznamo kakov je utisak putovanje nanj učinilo. Privovjeda se iza njegova putovanja i ova. Došao je k njekomu svećeniku. Svećenik ga nagovori hrvatski. Reče jednu, reče drugu. Kad je vidio, da mu g. poglavar ništa neodgovara, zapita ga, zar nerazumlje hrvatski? On mu odgovori da ne! Na to će mu svećenik posve otvoreno: *po tom nećete vi mnogo kod nas opraviti.* — I još du ima taj g. proglavar srdca govoriti, da se mora u školah u kotaru njemački učiti, jer da naš narod nejma kud kamo bez njemačkoga jezika! Dakle kot. poglavari mogu biti nepoznajuć jezika naroda, a narod nemože obdjelavati svoga polja nepoznajuć jezika poglavarova. Žar zbilja da se 60.000 ljudih uči njemački radi jednoga! A zna li za to g. Tualle?!

Iz srednje Istre.

Čuju se nekoje žalostne viesti te budući su istinite molim štovano uredničtvo, da je izvoli uvrstiti u „N. Slogu“ nek se sviet uvjeri o pravih lopovih.

Ima tomu prilično vremena odkad se je u malom gradiću Žmiju pojavila neka strastvena lopovščina, kojoj se nije moglo u trag doći. Što čovjek nehtjede ili što mu nije posle za rukom to se hoće Bogu, kad je mjera njegovog ustrpljenja puna, odkriti krivce. Noću od 19—20 t. m. kad ljevaše kiša iz kabla, nekoji zločinci uniđju u ko nekoje udovice u gradu, i joj odnesu 5 hektolitarah najboljeg crnog vina, hektolitra pšenice i dvie krpe špeka. Čim dan osvanuo išlo se zločincem trag po pšenici na putu raztrešenoj, te pade sumnja na nekoje gradjane. Pretraživanja kradja prijavljena je odmah c. k. sudu u Pazinu, koji posla c. kr. oblastničtvo onamo. Došavši c. k. redarstvo bez oklevanja potruži kuću jednoga kojega je pala sumnja, te pronadje osim spomenutih ukradenih stvarih, također na hrpe prtenine, ruha i rukotvorine od kotonine, koje su po obćoj sluzi bile u dućanu, koji je 27. decembra 1879 postao plenom strašnog požara. Pronadjene su još prtenine odeće u kuće jednoga radi iste počinjene kradje uzetoga zlotvorca, čija kuća je na 2. augusta 1880 oko 10 satih u večer zgorila. Dućan i kuća su svim pokućstvom, bijahu ili za sreću ili nesreću osiguravani proti vatri, te vlastnikom bje sva šteta od dotičnoga osiguravajućega društva naknadjena. Poslie zatvora zlotvorca, i napijene ukradene stvarih i pronajdenih rukotvorinah i odeće, dogodi se drugi još strašniji slučaj. Oko tri sata u jutro na 25 oktobra vlastnik pogorele dućana izadje iz kuće s koli, da krene raditi svoje poslovah u Rovinj. Ranom zorom nadje se konji kola u nekom vinogradu blizu grada, na nekom kamenu uz cestu iz grada njegov šešir a po ceste znakovi krvi, kao da je od upečaja smaknut. O njega se nenalazi. Povjerenstvo došavši traži zlotvora ali do danas nije uspjelo. Lopovščine je već dosta, osveta se pravde približuje, te će se mnogi odkriti i sukrivci drugih u prošastih godinah počinjenih kradjah i čedoumorstvah.

Pogled po svietu.

U Trstu 15. studena 1880.

Prekjuče svršše Delegacije svoj posao. Dozvole novacah ministru rata za gradjenje tvrdjavah na iztočnih zapadnih granicah države, zatekoše sbog svieta, a naime narode stanujuće uz te granicah. Ljetošnje viećanje Delegacijah bijaše ozbiljnije nego mnogo i mnogo

---

nego ča naidoh napisano v starom tištamenti. Na to svedoci zgora pisani. Miseca envara [18]) da 7. 1485.“ [19])

Mi bijasmo napisali, da je ta oporuka iz godine 1585. Tomu izvolio je prigovoriti veleč. g. Črnčić, i sa svim pravom. I mi smo se iz izvornika osvjedočili, da je drugo u, a ne f, kako bi se na prvi mah moglo činiti. —

A sada nek govori gosp. Črnčić sam.

A i visk gospodina Martina Mojsijevića ili Mojsejevića ili Mojsejevića slaže, ne s 1585om, nego s 1485om godinom. Jer ero koje godine spominja isto ime i pridjevak: „Let botih 1470, miseca oktobra..... jest poslal (krški knez Ivan Frankopan) na to (razvidjet Vrbanske i Bašćanske mediaše) vele razumnoga otca duhovnoga gospodina Jurja opata svetago Mihovila s Krka, i počtovanoga i razumnoga i plemenitoga muža podknežina Martina Mojsejevića“ [20]); „... anno... 1494, mensis augusti die 19, indictione 2... constituit et creavit (Magnifica et Generosa Domina Elisabeth Consors Illmi. et Magnifici Dni. Dni. Joannis de Franglipanibus, Vegliae, Segniae, Modrusiae Comitis) suos commissarios ipsum Illmum. Dnum Dnum. Comitem Joannem maritum suum, et Illmum. Dnum. Dnum. Comitem Martinum Motsevich...“ [21]); „Item lasso, che il mio Signor debbia dar al Conte Martin Motsevich ducati 400 della mia dote....“ [22]). Ništa nam nekrati držati, da je oro bio on isti Martin Mojsijević ili Mojsijević.

I nije čudo, gospodine uredniče, da je po slovjenaku, ili hočete, po hrvatsku pisao kapelan kožaljskoga gospodara, bivšega činovnikom, „podknežinom“, onoga krčkoga kneza, koji je svojim podložnikom Hrvatom samo tako pisao, kako njegova nebrojena pisma svjedoče.

U istoga nezaboravnoga popa Mata Volarića vidjeh tada i drugu „živu hartu“, ter 1454. godine a isto onakovim jezikom i slovi napisanu, pak i to, ter isto onako šeljno i vjerno prepisah latinskimi slovi. I tko dokaže, a ja sam toga nemogu, da je u Istri pisao „pisac Žust“, a županom bio „Mate Draganić“, a sudcem „Benko župani stjepana Klančinića sin“, i da ja u Istri mjesto „Visoče“ [23]), taj će dokazati, da ja i taj znameniti spomenik iz Istre. Evo Vam ga:

„Va ime boźe, amen, let' gnih. 1454.[24]) kako kupi Valentin' sin Ivana Kikabonića solo na Visočah', ko e bilo Mavra Miksića [25]), vinograd i vse ča k nemu ulizi poli nega za 20 libar'. Da o [26]) Vermin' za četire leta, da mu se niema pristinat [27]) I to vise pisano 20 libar' da i [28]) plati vise pisani Valen'to vso do soldina. I jaz nise pisani pisar' Žust' stvrh' (= stvorih) depenu [29]) tiem' vise pisanim' dinarom'. I to depenah' [30]) pred gdnom. plovanom', i predad [31]) Valentinom' Draganićem', i pred Martinom' Sinića sinom'.

I na to bise dobri muži, najprije gdn'. plovan Mavr., 2. župan Matjel Draganić, 3. nega brat' Valentin', 4. sudac Benko župana Stjepana Klančinića sin.

I jaz pisac' Žust', ki to zapisah po ukaznie [32]) prodajućih' i kupujućih'.“

---

[18]) Na nije jasno očito.
[19]) Slova č. u. o. f.
[20]) Krški statut

[21]) Pisao Bacčanin Hieronymus Bonicardi, pak se nije čudim, da on nije prav pridjevka napisao.
[22]) Moja „Najstarija potpisat krčke, rabačke, senjske i krbavskoj biskupije“, na str. 136.
[23]) Visoče jest „selo“, njekoliko kućah nad Krajem, i to te e prema Lovranu nego prema Mošćenicam. „Pisac Žust“ je možda onaj „Žust Kirhel“, koj je podpisan na oporuci Martina Malkovića. Ured.
[24]) U matici jer č. u. i g.
[25]) Ova nije očita.
[26]) Ove reći se čitati kao „daje“ i kao „da je“. Ured.
[27]) Ja nerazumiem, a riečnici nepomaža.
[28]) tk. jih, je.
[29]) Potadju, mjesto izpisah.
[30]) Izplatih.
[31]) Namjesto pred.
[32]) I za ovo se bojim da je skabna; a znači po ukazanje, po zapovjedi.

Ja samo po onoj „župan“, znajuć kak često rabi u istranskom razvodu, sudim, da je oro u Istri, i to u „kraljevoj“ pisano.

A komu su ostale matice po Volariovoj smrti, toga neznam.

A što je hrvatskih knjig iz Istre u Rieci u carskoj knjižnici, to sam ja u zagrebačkom „Katoličkom listu“, 1859. ili 1860. godine spomenuo; nu to držim da nisam pokazao kako se je neki šakan iz *Rieka*, po imenu Juraj, u gradu *Istle*, 1482. godine radova našoj prvoj štampi. Evo što je u misalu od god. 1368., na predzadnjem listu, oto sle vjenskimi slovi napisano:

„Vita vita [33]) štampa naša gori gre. 1482 mca mjeseca) ijuna 20 i 6 dni to bje pisano u grade *Istle*, to pisa Jerj šakan' iz Roča B(og) mu pomagaj i vcam' ki mu dobro otje — On je valja znao, da tiskaju slovjenski misal.

Sa štovanjem

U Rimu na 14. oktobra 1880.

Dr. Ivan Črnčić.

---

[33]) Ove držim, da je uzklik radosti. U Vuka je riečnika: „vit, vitl“ i „vita, vitla“ za otlie (otac, interjekcija). Laut, um die Taube zu locken

godinah natrag. Magjarske novine raznesose viest, da je Haymerlejev položaj uzdrman, pa da može lahko od danas do sutra stupiti tko drugi na njegovo mjesto. To kao da je nastavak Andrassyeva nezadovoljstva s Haymerlejevom izvanjskom politikom. Dne 23. tekuć. otvorit će se carevinsko vieće. Juče dne 14. bio je u Beču velik sastanak njemačke narodne stranke. Zovemo ju tako, jer se iz ustavovierne prekrstila sama tim imenom. Tim stare ustavovierne stranke kao da je nestalo, a od nje postala druga, koja naginje više Njemačkoj nego li Austriji. Drugi tu stranku zovu židovskom, koja se uhvatila u koštac sa svimi austrijskimi nenjemačkimi narodi, koji vojuju za svoj obstanak. Hoćemo da vidimo, tko će predobiti, ona il mi. Proti toj stranki držala se juče isto u Beču skupština njemačkih radnikah, koja da je izašla mnogobrojnija i uglednija i od skupštine njihove braće. Česi da su dakle sasvim odustali od nakane, da sazovu pristaše narodne autonomije na skupan sastanak, jer da nije mudro ni razborito odkrivati u ovaj par svojih načelah. Na više mjestih bijahu u ovo petnaest danah popuniteljni izbori carevinskih zastupnikah, pak su bili svagdje izabrani pristaše ministarske stranke, tako da je sad ta stranka jača za punih dvanaest glasovah. Jedno ta okolnost, drugo sastanak njemačkih konservativacah, što se ima držali u Lincu, kao što se zadnji put već reklo, nemože nego razklimati još i više tako zvanu lievu nepomirljivu stranku na carevinskom vieću.

Dužni smo javiti našim [illegible] težku žalost. Naš hrvatski narod je zadjela velika nesreća. Ljuto nam izranjeno samo srdce svega kolikog naroda. Dne 9. u jutro grad je Zagreb ružno postradao od strahovita potresa. Dočim nije kuće a da nebi oštećena, crkve i sve veće sgrade da tek što nisu pusta i gola mirina. Ogromnoj šteti, koja se tu pridesila, još nitko pravo imena nezna. Ali podpuna prisutnost duha tè krepko i mudro vladnje, kojim se ovom žalostnom prigodom odlikuju hrvatske oblasti, a naime gradsko poglavarstvo, nemogu da neumire uzbunjeno pučanstvo tè mu opet uliju u srdce izgubljenu spokojnost i nadu, koja je neobhodno potrebna, da se što prije to nadomjesti to popravi, što je nesreća uništila il pokvarila. Mi smo tvrdo osvjedočeni, u koliko poznajemo muški značaj hrvatskog naroda, da će Zagreb, Božjom pomoći, u malo godinah biti još i ljepši, nego li je to bio do sada. Nitko nekloni duhom, nego svi i svuda na rad, da se zacieli i ta naša najnovija rana. U sili se ljudi poznaju!

Turska se još jednako šali Europom. Ulcinj nije još ni sad predan Crnogorcem. Sultan piše Arbanasom, neka se tobože pokore, ali oni dobro znadu, da to nije rečeno zbilja, pak se smiju i otežu. A Europa? Gleda sa svojih ratnih brodovah, što su za čudo još i danas na okupu u Kotorskom kanalu. S druge strane Turci se i Grci na vrat na nos oružaju, kao da se misle sutra pobiti, akoprem ima ljudi, koji drže, da neće doći do krviprolitja. U Sofiji bio otvoren narodni Bugarski sabor, ili kao što ga sami zovu, „Sobranje“, koje se najviše bavi ustrojavanjem narodne vojske. Narodni su se zastupnici naradovali knezu radi dobrog sporazumka, što ga goji naprama ostalim balkanskim državam, naime naprama Srbiji i Rumuniji. Srbska narodna skupština bude razpuštena, tè razpisani izbori za novu, kojoj će se podnesti trgovački ugovor s Austro-Ugarskom, jer da ga stara skupština nebi nikad prihvatila. Mnogo se dvoji, da li će ni nova. U Franceskoj neprestaje hajka na bezazlene fratre, koji se tjeraju iz svojih mirnih celicah, dočim se komunardom, tim zakletim neprijateljem svakog reda i poredka, otvaraju vrata u narodnu skupštinu, koja se ovih danah opet sastala, te počela svoju viecanja vlkom i bukom. U Franceskoj sjela opet na prestolje sila i nepravda. I u Berlinu nadulituju svoj rad proti katoličkoj crkvi. Isto tako u Belgiji. Izpunjuju se Spasiteljeve rieci. Progonili su mene, pak će i vas! Englezi su u velikoj stiski radi dogodjajah u Irskoj, gdje se sprema skora buna. Odskora su Englezi i u Africi postradali. Ali Gladstone neodstupa od svojih načelah naprama Turskoj. Vele, da se opaža u cielom musulmanskom svietu veliko i neobično gibanje. Mi se nebi ni najmanje začudili, kad bi doživili, gdje su surova azijatska plemena opet provalila u Europu, kao ono za vrieme meteżne selitbe narodah. To nije nemoguće. Italija i Francuska su se naravnale glede Tunisa. Ruska gradi ogromnu željeznicu prieko Sibirije do Kitaja. Amerikanske sjedinjene države su se već kada tada složile u izboru svog predsjednika.

Pranina i Jurina.

Fr. Da si mi zdravo, kume, već se nismo jedno mesec dan videli, povej mi malo, kade si bil?

Ju. Hvala na pitanje, nisam bil dugo od svoje kuće. Imali smo pred jedno mesec dan nekakve pogovore, nekoliko pametnejeh od našega sela, pak smo štuvijali, kako bi moglo tko bolje rodit, kako bi moglo više grožja bit i još tega puno. Na kraju imeli smo jednu fraju, sam se malo prenajil, a ni suho ni bilo, hitilo me na postelj te me vlih danas vane vidiš.

Fr. Bože moj! nać se ljudi stavljaju, će rodit kako bude Bog otel. Ma pustimo to ča.

Ju. Ča, ča, pak mi malo povej, ča je novega po svete?

Fr. Po svete? .A nisi kuntenat, da ča znaš od svojega kraja, nego biš otel valje znat, kako cel svet stoji!

Ju. Nećakulaj toliko, dragi kume, nego počmi ča.

Fr. Kada da počmem? Nije već skoro orehca za celoj zemlji, kemu nebi bilo pozuato ime: Dulcinj ali Ulcinj. To ti je tamo jedno mesto va Albanije pul samo more.

Ju. Pak ča je s tim Dulcinjom?

Fr. Va Berlinu su pred dve leta svi stati odlučili, da se ta grad ima dat Crnojgore, al da ga Turska neda, aš da se Albanezi protive!

Ju. Pak ča su storili ti stati da izpune svoju besedu?

Fr. Poslali su nekoliko brodi va Raguzu i Kotor, kade su i sada ankorani.

Ju. Mene bi bilo sram da se to mene pripeti.

Fr. Va Francije zapiraju sve kloštre, a fratre na silu teraju van!

Ju. Ča će pak stega bit, aš sam čul, da su pred jedno 90 lot justo tamo bili svi popovi sterani a crekvo zaperto!

Fr. Va Nemskoj bi hotel Bismark svako leto barem put put poć va penzijon, a najbrže sam zna, da neće poć.

Ju. On će znat, zač to dola. Sad bi pak rad znat, ča je pak va štato našega cesara?

Fr. A, Nemci se pire i pare, kako da jim se zemlja pod nogum trese, nisu navajni akone zapovedat, pak jim je tužko, kad to nemoru.

Ju. Tor je njih najmanje!

Fr. Kume moj, danas je sve nekako nepak, malo njih gospodari puno njim, te ti ni samo pul Nemac nego i pul nas, te je i nas va Istro puno više od Talijani, pak ipak mi Hrvati smo pod njihovom gospodstvom.

Ju. Tega si mi prilično dosta povadel, imaš još ča?

Fr. Da Ungarezi zapiraju va Pešte nemški teatar i da sve ča je nemško zatiraju.

Ju. Na ta način oni će doma sve po madjarsku i neće da jim se tudji zajik zavuče va kuću.

Fr. Va Hrvatskoj pak bi istoči ti Ungarezi oteli, da se pak njih zajik rasiri.

Ju. Onput nisu ni malo pravedni, ja sam mislel da su pošteneji

Fr. Neki dan je neki ungareski ministar rekal va parlamente, da oni nima nit proti temu, ako se va Bosne sve nemški piše i računa.

Ju Pak kako je to mogal jedan Ungarez reć?

Fr. Take, va Bosne su ljudi, ki govore isti zajik, kega govorimo i mi dva, a Ungarezi su jadni, da nas je puno, pak zato vole, da se tamo vadi i piše hudi kako, samo ne po našu.

Ju. Će i temu prit jedanput kraj.

Fr. Sud kume znaš ča. Ti si bil bolan, još ti je vidat da si malo slab, pul Vicenci je fanjska kapljica, homo se malo okrepit.

Ju. Pravo imaš, sad politiku na stran.

Različite viesti.

Promjene u tršćansko-koparskoj biskupiji. Odrekli se župah, za koje bijaše imenovani: m. č. g. Petar Pikulić, boljunske, a č. g. Josip Flegar Gordoselske; s toga ovoj zadnjoj ostane upravit. č. g. Fr. Korelić, kapelan u Kršikli, dočim je č. g. Jos. Flegaru povjereno upraviteljstvo gologoričke župe. Č. g. Ignacij Gorni, žup. uprav. u Račicah je imenovan župnik u Sterni. Č. g. Eugen Strekel, do sad duh. pom. u Milah, ide u istoj službi u Crniverh na mjesto č. g. Ivana Pechiara, koji je u Mile premješćen. Č. g. Petar Zobac, dubov. pomoć. u Završju je premješten u istoj službi u Grizanjan. Preminuli su u Gospodu dne 26. pr. mj. č. g. Franjo Pašić, umirovljeni svećenik u Padeni (rodio se u Podzemlju u Kranjskoj 12. Novem. 1813 a rodjen je 14. Dec. 1840), a dne 2. ov. mjes. m. č. g. Josip Jelovšek, župnik na Pazu (rodio se u Vrhniku 12. Marča 1805 a rodjen je 20. Sept. 1831). P. U. M.

Promaščenje i imenovanje. *G. Viktor dr. Pozzi* dvorski savjetnik premješten je u istom svojstvu na izpražnjeno mjesto kod tirolskoga namjestničtva u Inspruku. Ovo je njegovo treće premještenje u istoj časti, jer je u Trst došao sa dalmatinskoga namjestničtva u Zadru. Mi u njem negubimo ništa. — *Gosp. Alfred conte Mansano*, tajnik namjestničtva, imenovan je kotarskim kapetanom u Primorju. Mjesto bit će mu na Volosken. Kotar voloski je „*par excellence*“ hrvatski, obćine većinom viečaju hrvatski, piše se mnogo hrvatski, dakle je i jezik hrvatski svakomu kapetanu neobhodno potrebit. Ovo novoimenovanomu kotarskomu predstojniku na shodno uvaženje.

Potres u Zagrebu. U današnjem članku o potresu vidit će naši čitatelji golemu nesreću, koja je stigla glavni grad Hrvatske i u obće Hrvatsku. Mnogo gradovah Austrije izražuje gradu Zagrebu svoju sućut i sažaljenje, u ugarskom se saboru izražaj sućuti bilježi u protokol, kralj je brzom pomoći priskočilo u pomoć, drugi obećuju da će pritoći štota po prilici u Zagrebu iznaša do 2½ milijuna forintih, gubitak je ogroman. Pomoć je potrebita. *Tko može neka priskoči u pomoć.* Molimo sve rodoljube, da svaki u svojem mjestu ili selu nastoji, da sakupi koji milodar za postradale od potresa. U Ilanjskoj novolji sjetili se Hrvati od nas, oduži se dakle, komu je moguće te pritoci neveljanom u pomoć. Mi smo pripravni objeloda niti u našem listu svaki darak, koji nam stigne u tu svrhu. Našu sućut i sažaljenje nije potrebno da izrićemo, braća su nam po krvi i po jeziku, nevolja je njihova našom nevoljom.

Narodna hrv. čitaonica u Kastvu držati će dne 24. novembra t. g. glasbeno-deklamatorno zabavu sa plesom i šaljivom tombolom. Čisti dobodak namienjen je u dobrotvornu svrhu. Početak u 7 sati u večer. Ulaznina za muškarce 1 for. Darovi se sa zahvalnošću primaju.

Papa Leo XIII. i slavenski jezik Dne 11. oktobra pripušteni su bili k papi kanonici svetojerolimskoga kapitula u Rimu,

---

PREVOD

OKRUŽNICE S. OTCA LEONA XIII.

Častnoj braći patriarkom, primatom, nadbiskupom i biskupom cieloga katolič. svieta, koji su u milosti i sajednici s apoštolskom stolicom

LEON PP. XIII.

pozdrav i apoštolski blagoslov.

Težka služba širiti kršćansko ime, na osobit način izručena blaženomu Petru prvaku apoštolskomu i njegovim nasljednikom, potaknu rimske pape, da su brižno šiljali vjestnike svetoga evangjelja u razno vrieme medju različite narode svieta, kako se već činilo, da potrebe i namisli *smilujućega se Boga* zahtievaju. Za to kako su poslali Augustina k Britvaju, da uzgoji duše, Patricija k Ircem, Bonifacija ka Germanom, Vilebrorda k Frišanom, Holandezom, Beležanom, te prečesto ostale k drugim, tako podjelišе vlast *Cirilu i Metodiju*, muževom svetim, da vrše apostolsku službu kod slavenskih naroda: koji su svojom uztrajnosti i neumornim radom učinili, da su ovi zagledali svjetlo evangjelja i privali ih od surova života k ljudskoj i civilnoj naobrazbi.

Ako svekoliko Slavenstvo, sjećajuć se dobročinstva, nije prestalo slaviti ljudskim spominjanjem *Cirila i Metodija*, dva slavna apoštola, to ih nije doista manjim marom udilj štovala Rimska Crkva, koja ih obadva još

živo mnogim počastila i nije htjela, da budo bez pepela jednoga umrloga. — Već od god 1863. bilo je zato slavenskim plemenom, Čehom, Moravcem i Hrvatom, kod kojih bijaše običaj svetkovati svake godine svetkovinu na spomen *Cirila i Metodija* dovelt dan mjeseca okujka, dozvolom Pija IX., neumrle uspomene predšastnika našega, da u budućo svetkuju kao blagdan peti dan mjeseca srpnja i da horarijalne molitve na uspomenu *Cirila i Metodija* mole Nije dugo za tim, u vrieme kad se je sastao veliki koncil u Vatikanu, da su promnogi biskupi ovu apostolsku stolicu sa svetkovina protegne na cielu crkvu. Na budućo je stvar ostala neriešena do danas, a promieše nilo se po okolnostih vremena državno stanje u onih pokrajinah. čini nam se, da se je pružila sgodna prilika biti na ruku slavenskim narodom, koji smo za njihovu dobrobit i spas vrlo zabrinuti. S toga, ne teleći, da oni u nijednoj stvari ne željkuju našu očinsku ljubav, a hoteći, da se razširi i umnoži štovanje svetih ljudi, koji će, kako se nekoć razsijavajuć katoličku vjeru, slavenske narode od propasti dozvali k spasu, tako sada nebeskom obrambom moćno braniti. A da se još bolje vidi, kakovi su oni, koje predlažemo katoličkomu svietu, da ih časti i štuje, radi ćemo u kratko taknuti poriest njihova rada.

Ciril i Metodij, braća po krvi, rodili su se u Tesalonici od glasovite obitelji i rano

već pošli u Carigrad, da u tom prvom gradu na Istoku izuče nauke. I nije ostala skrovna iskra darovitosti, koja je svjetlucala već tada u mladićih, jerbo je jedan i drugi u kratko vrieme vrlo napredovao, a osobito Ciril, koj je u znanosti stekao tu slavu, da su ga iz oshitoga počitanja zvali *Filozofom*. Malo za tim stupi Metodij u monake, a Ciril bi počašćen od carice Teodore na preporuku patriarhe Ignacija popovjerenom zadaćom, da poduči u kršćanskoj vjeri Chazare, stanovnike onkraj Kerzoneza, koji su iz Carigrada zamolili vrstne dielitelje svetinja. Ovu službu primi on rado. Došav u Kerzonu na Taurn bavio se je jedno vrieme, kako neki poriedaju, izučavanjem materinskoga jezika onoga naroda, te mu je u ono vrieme poslužila velika sreća, da je našao svete ostanke S. Klimenta I. rim. papo, koje je lahko upoznao to iz razširene predaje predja to po sidru, kojim je kako se znade, na zapovied cara Trajana bačen u more i poslie sahranjen bio. Stekav toli dragocjeno blago predje gradove i mjesta Chazara i ove podnešene svojom poukom i Bogom potaknute, oberiv mnogovrstna praznoverja, pripojio Isusu Kristu. Urediv na najbolju novu kršćansku obćinu, ostavi njedno osobit dokaz uprezanja i ljubavi, kada je od mrtvaca odbio sve darove, iznav odpust robova, koji su izpovjedali, da su kršćani. Doskora se vrati veseo u Carigrad, te stupi i sam u samostan Polibrena, gdje je već bio Metodij.

Medjutim dodje glas o sretnom uspjehu medju Chazari ka Rastislavu, moravskomu knezu Ovaj potaknut promjenom Chazara, radio je sa carom Mihailom III. o tom, da dobije iz Carigrada nekoliko evangjeoskih radnika i nije težko zadobio što je želio. Tolikimi već djeli oplemenjena krieposti i jasna volja u *Cirila i Metodija*, da pruži pomoćnicu ruku bližnjemu. bila je povodom da su oni bili odredjeni poći u Moravsku. Kada su prošastili Ungarskom, koja je bila tek pokrštena, nepropustiše nigdje sgode, da neraziše vjeru. U Moravskoj pako, sjativ se u susret na granicu države mnoštvo ljudi, bijaku primljeni velikim oduševljenjem i vanrednim veseljem. Niti je bilo oklievanja, a da neuzmu kršćanskom obukom uzgajati duše to ih priključi do nade nebeskih dobara; i to tolikom silom, take djelotvornom marljivosti, da je moravski narod za kratko vrieme vrlo rado prionuo uz Isusa Krista. K tomu je ne malo dopriniolo znanje slavenskoga jezika, što si ga je Ciril već prije pribavio, a mnogo je pripomoglo sveto pismo obiuh Zavieta, koje je on prenio na narodni jezik. S toga ima sav slavenski narod vrlo mnogo hvaliti čorjeku, jer nije samo od njega primio dobročinstvo vjere kršćanske nego i civilne uljudbe: jer su *Ciril i Metodi* prvi, koji su obreli pismo za jezik samih Slavena, te se s toga razloga punim pravom smatraju kao početnici istoga jezika.

(Dalje sliedi.)

izključivo Hrvati, te mu se zahvaliti na zadnjoj njegovoj enciklici o apostolih Ćirilu i Metodu. Papa je u toj enciklici priporučao naš slavenski jezik ravnopravnim latinskomu i grčkomu u crkvenoj službi pa je nade, da će se sada moći preći preko zaprekah, koje su stojale na putu što se još nije naš starohrvatski jezik uzpostavio u službu božju. Papa Leo XIII. je tom zgodom dao svim slavenskim narodom svoj posebni blagoslov te izrazio želju, da slavenski svećenici šire što više moguće medju svoje vjerne tu njegovu enciklikuu. Nadat se je, da će se svi svećenici već po dužnosti odazvati toj papinoj želji a uz to i važnost našega jezika spomenuti.

Iz „Gospodarskoga lista Dalm.“ br. 21 od 1. novembra 1880 vadimo sliedeću viest:

Pišu nam iz Kaštela:

Ciena masta bila je for. 10.50, f. 11.— 11.50 do napokon f. 12. Prodaja vina postaje sve ješća; do danas plaća se u Spljetu barilo f. 11, a u nas for. 10.25 novč. pa za odmah točiti; ako bude napredovati ovako kroz ovaj drugi mjesec, a svjet bude davati kao što ga daje, sjegurno u svoj ovoj našoj okolici malo će ga sasvim ostati — svjet se no sieća ješće trgovine — ni onda kad je bilo vinc po for. 25 barilo — Spljet danas naliči Trstu — vino se goni kao voda — kreaju se tri velika parobroda, dva brika, škune, trabakuli itd. — svaki parobrod vodi po 10.000 barilah — svud kud se god okreneš, stoju karatili pripravni, a drugi se pripravljaju. Tko je segodišća ibušća trgovina u vinu ostat će mu mastna brada, jer grožja se je moglo kupiti koliko se je htielo po novč. 6 do 6½ kilogram, dakle kaca stajala je for. 9 do 9.50 novč. Segodišća je bilo jako opolit mast, tako da je dala kaca, sve jednó na drugo, barilo i pol vina.

Iz Kastva doznajemo da su 7. o. mj. otišli na lov dva mladića od Spinčićah Josip Marotti i Ivan Lučić. Prvi popeo se je na njekakvu klisuricu te silazeć podrsnula mu se noga a puška nehotice izhitila te pogodila u trbuh Ivane Lučića, koji je usljed toga sliedećega dana umro. —

Hrvatski jezik na francezkoj akademiji za istočne jezike. Poznati orijentalist g. L. Schefer, francuzki akademik i prvi vizdin tajnik zavoda za žive istočne jezike u Parizu, bio je prošloga mjeseca u Zagrebu. Francuzka vlada, naročito ministarstvo naukah postalo je g. Schefera, da se dogovori s jugoslavenskom akademijom umjetnosti i znanosti u Zegrebu, kako bi francuzka i zagrebačka akademija izmjenili svoja literarna djela. Naša akademija pristala je dakako na izmjenu. Buduć je na francuzkoj akademiji ustanovljena stolica takodjer *za hrvatski jezik*, to se francuzko ministarstvo naukah zauzima za to da dobije francezka akademija djela jugoslavenske akademije. Gosp. Schefer je glasoviti poznavatelj istoka.

Talijanska vojska bez vjere. Vojnički dopisnik jedne od najmjerodavnijih engleskih novinah „Times“ opisav vojničke vježbe u okolici Bielle izrazuje se u obće jako povoljno o talijanskoj vojsci. Budi nam pako dozvoljeno da našim čitateljem priobćimo konac toga dopisa, koji sadržaja liepu lekciju za naše slobodoumnjake: „Nemogu, piše dopisnik, zaključiti moje opazke o talijanskih vježbah a da nenapomenem jednu okolnost vrcma žalostnu. Grieh je što častnički (oficirski) stališ pokazuje da nemari za religijozno ideju. Nedjelja se nesmetkuje, kapelanah nema, i momčad prem jako mlada ostavljena je samoj sebi. Ovo stanje stvarih nije u skladu sa našimi englezkimi idejami“.

M Paskvanu u Hreljanu: Primismo. Novce najbolje je poslati poštarskom naputnicom (Postanweisung), a ne u zapečaćenu pismu, jer nas više stoji.

N. Vežiću u Drnišu: Drage volje bit će uvršćeno u dojdućem broju.

Pregled tršćanskoga tržišća.

dne 15. Novembra 1880.

		OD for.	OD kr.	DO for.	DO kr.
Vosak primorski i ugarski	za 100 klg.	—	—	—	—
Kafa Portorико	„	103	—	110	—
S. Domingo	„	76	—	84	—
Rio polag vrsti	„	83	—	85	—
Cukar austrijski	„	33	50	33	—
„ tučeni	„	30	50	32	75
Cvietje trave buhače (Grisantemo)	„	145	—	190	—
Naranče skrinjica	„	2	50	4	25
Karube puljezke	za 100 klg.	42	—	1	—
„ levantinske	„	6	50	9	—
„ dalmatinske	„	—	—	—	—
Smokve Kalamata	„	20	—	—	—
„ puljezke	„	16	50	17	—
Limuni skrinjica	„	4	—	6	75
Bademki tiliti mendule pulj.	za 100 klg.	92	—	96	—
„ dalmatinske	„	—	—	—	—
Leanjaci	„	27	—	38	—
Šljive	„	17	—	18	—
Pšenica ruska	„	12	50	12	75
„ ugarska	„	13	—	—	—
„ galaška	„	—	—	—	—
Kukuruz (turkinja) ruski	„	—	—	—	—
„ ugarski	„	—	—	—	—
Raž	„	10	75	11	—
Ječam	„	7	50	9	—
Zob ugarska	„	7	—	8	50
„ arbanaska	„	—	—	—	—
Pasulj (fažol), polag vrsti robe	„	8	—	13	—
Bob	„	—	—	—	—
Leća	„	—	—	—	—
Orih talijanski	„	14	—	15	50
„ fagiolski (kitajski)	„	17	50	22	50
Vuna bosanska	„	100	—	115	—
„ morejska	„	12	—	130	—
„ arbanaska	„	125	—	—	—
„ istarska	„	—	—	—	—
Daska karaške jelovice	„	47	—	90	—
„ štajerske	„	51	—	70	—
„ Grede	„	10	20	13	50
„ bukovice	„	7	50	12	—
Ulje žalij. alije vrsti	za 100 klg.	41	—	42	—
„ najbolje	„	51	—	68	—
„ srednje vrsti	„	—	—	—	—
„ dalmatinske	„	42	—	—	—
„ istarsko	„	41	—	—	—
Kamene ulje u barilah	„	14	25	14	50
„ u kisetah	„	12	25	13	50
Kuće strojene naške	„	165	—	185	—
„ suho volovje naške	„	—	—	—	—
„ dalm., ist. i bos.	„	79	—	160	—
„ janjeće naške	za 100 kom.	90	—	100	—
„ dalmatinske	„	60	—	90	—
„ koze	za 1 klg.	—	65	—	73
„ runene slane	„	—	60	—	65
„ suhe	„	—	55	—	70
„ zečje za 110 komadah, u srebru	„	28	—	33	—
Bakalar	za 100 klg.	22	—	28	—
Sardele 1 baril	„	12	—	25	—
Vitriol modri	za 100 klg.	26	—	27	—
„ rožni	„	—	—	—	—
Masle	„	63	—	89	—
Loj dalmatinski i sotki	„	41	—	43	—
Sale	„	—	—	—	—
Mast (male varteljone)	„	—	—	—	62
Slanina	„	58	—	60	—
Rakija stolitar (100 litarah)	„	61	—	162	—
Galviži istarski	za 100 klg.	30	—	—	—
Ruj naški	„	9	—	—	—
„ istarski	„	8	50	—	—
Lišće od javorike	„	12	—	14	—
Vlasko strgotine (Gripola) opleh	„	31	—	40	—
Med	„	23	—	33	—
Lumber (jabučice od javorike)	„	12	25	13	—
Pekmez barili od 100 klg.	„	3	75	9	—
Cesje (Strace)	za 100 klg.	2	—	18	—
Katram dalmat.	„	14	—	14	—

OGLASI.

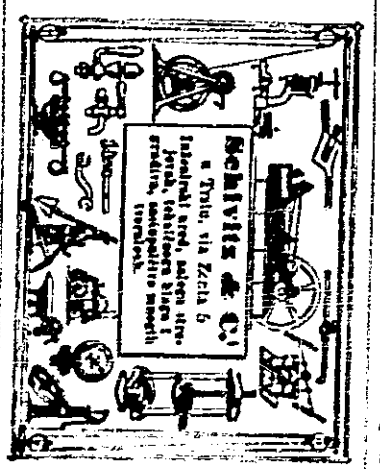

OGLAS.

Nagradjena istarska

TVORNICA VOSKA

Sinovah Antona Artusi

u Rovinju

nudja mnogočastnim crkvam, bratovščinam i drugim pobožnim zadrugam zadrugam svoje proizvode u pravom pčelskom vosku kao: svieće, duplire, svieće bojadisane itd. za takovu cienu i pod takovimi uvjeti da se nije bojati konkurencije.

Svjedočbe glavnih župah, dnevno raširenje i nagrada dobivena na Gradskoj izložbi sa II. medaljom jesu dovoljni dokazi dobrote i ljepote proizvodah iste tvornice.

Glavne zaklade

u **Pazinu** kod g. Mazzarelli & Mizzan.
„ **Bulah** kod g. G. B. Bedolo.
„ **Kopru** kod g. G. B. Gorzalini.
„ **Pulju** kod g. Donato Fonda.
„ **Rieci** kod g. A. Gilardi.

RIEČ
ISTARSKIH HRVATAH
Talijanom
i svim na koje spada.

Ponukom članka: „L'Istria ed il nostro confine orientale — Paolo Fambri“ tiskana u „Nuova Antologia“ 1879.

Može se dobiti za **70 novč.** kod:

Primorska tiskara
na ŠUŠAKU
kraj Rieke (Fiume).

Častnim crkvenim oskrbničtvom.

Crkvenimi je zakoni naredjeno, da se u crkvah rabe za službu božju svieće koje su jedino iz voska. Posto se pako od nekoliko godinah počelo mješati i vosak, koji ima služiti za pripravljanje crkvenih sviećah, mnogovrstni tuk; potpisani željem, da po crkvenomu zakonu posluži svim crkvenim oskrbničtvom, pravimi sviećami iz čista voska, zaprosio je ovdješnju sl. nadbiskupsku kuriju, da bi ona blagoizvoljela nadzirati njegove svieće I. vrsti (I. compimento), koje bi imale služiti za crkvenu porabu. I doista, sl. nadbiskupska kurija primi tu ponudu dekretom od 28 marča t. g. broj 466 ustanovivši posebnu nadzorničku komisiju, koja će uvjek skrbno paziti, da moje svieće I. vrsti (I. compimento) budu baš iz prava čista voska.

Takove su svieće vriedne svake pohvale, ne samo zato, što su iz čista voska, nego još te što mirno i po mako gore, nekapaju i nekidaju se, vlastitosti, radi kojih i bjehu odlikovane u raznih izložbah.

Podpisani providjen je uvjek velikom zalogom takovih sviećah svake veličine i debeljine, a još k tomu i duplirah, uskrsnih i slikanih sviećah svake vrsti. A da bude č. crkvenim oskrbničtvom laglje, podpisani činit će doći svieće, svim onim, koji ga kakvom naredbom počaste, u najbližnju želez ničku postaju, poštu, ii luku i to bezplatno (franko) i prosto svake vozarine uz cienu f. 2.50 kilogram (dakle f. 1.40 funt) plativši račun u vrieme 2 mjeseca, a kašnij m će se isplatam računati 6 po sto god. interesa.

Ako bi tko želio sviećah niže vrsti, lahko ga posluzim onimi II. vrsti, ročenih „sottana“ po f. 2.20 kilo, kanoti i bielimi III. vrsti po f. 1.80 kilo istom pogodbom kao odzgor.

Nahodi se kod mene takodjer skladište križnih putah u oleografiji pozlaćenimi i rujavimi okviri razne veličine po baš spodobnoj cieni, kanoti i izvrstna tamjuna i drugih stvari za crkvenu rabu.

U Gorici (Görz) mjes. oktobra 1879.

Alojzio Bader

svietar Sjemeniška ulica broj 125

Ogles.

Javljamo našim čitateljem i ostalomu štovanomu občinstvu, da smo pomoću „Matice Hrvatske“ dali prištampati iz „Naše Sloge“ u posebnu knjigu, koja u maloj osmini iznosi preko 380 stranah,

NARODNE PJESME
ISTARSKE HRVATSKE

Knjiga se može dobiti kod Odpravničtva ovoz lista po for. 1. Čist je dobitak namienjen „Našoj Slogi“ i „Bratovščini hrvatskih ljudi u Istri“, zato se nadamo, da ćemo ju razprodati u najkraće vrieme.

ODPRAVNIČTVO NAŠE SLOGE.

Tčk Novacah polag Borse u Trstu

od 1—11. Novembra 1880.

Dne	Napoleoni (zlatni)	Napoleoni	Lira nov.	Prid. ob. na ugl.	Dne	Napoleoni (zlatni)	Napoleoni	Lira nov.	Prid. ob. na ugl.
1	—	—	—	—	9	5.36	9.35	—	—
2	—	—	—	—	10	5.39	9.37	11.76	—
3	5.36	9.35	11.75	—	11	5.38	9.36	11.76	—
4	5.37	9.36	11.76	—	—	—	—	—	—
5	5.37	9.36	11.76	—	—	—	—	—	—
6	5.34	9.33	—	—	—	—	—	—	—
7	—	—	—	—	—	—	—	—	—
8	5.36	9.33	—	—	—	—	—	—	—

LISTINCA.

P. n. g. Sokoliću G. u Nerezinah: Primismo. Poslajite poštarskom naputnicom (vaglia postale) 5 for. austrijskih: „Stamo Predjedničtvo Družtva sv. Jerolima, Zagreb-Agram.“

I. Rapo, M. Petelin, F. Kolić, I. Crnarića u Labinu: Namirnes do konca tekuće godine.

Izdavatelj i odgovorni urednik S. KRIŠČIAK.

Tisk. SINGER & ARNOLD.

Broj 23. U Trstu 1. Decembra 1880. Godina XI.

NAŠA SLOGA

POUČNI, GOSPODARSKI I POLITIČNI LIST.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari" Nar. Pol.

Predplata s poštarinom stoji 2 for., a seljake samo 1 for. za celu godinu. Nestalno 1 for., a seljake 50 novč. za pol godine. Izvan Carevine više poštarina. Gdje se najde najmanje 8 seljakah to su voljni, da im list šaljemo svim skupno pod jednim zavojem i imenom, davat ćemo za 7½ novč. na godinu svakomu. Novci se šalju kroz poštarsku *Naznačnicu*. Ime, prezime i najbližu Pošta valja jasno označiti. Komu List nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se neplaća nikakva poštarina, napisat izvana *Reklamacija*. Tko List prima i drži, ako je poštен, to ga i plaća.

Izlazi svaki 1. i 16. dan mjeseca.

URED NIČTVO I ODPRAVNIČTVO nalaze se Tipografia Figli di C. Amati, Via della Zonta, N. 7.

Pisma se šalju platjene poštarina. Vieści, dopisi i drugi spisi tiskarju se ili u cielosti ili u izvadku, samo prama svojoj vriednosti i smieru ovoga Lista. Nepodpisani se dopisi neopetrebljuju. Osobna napadanja i čisto zakrenute stvari nenalaze mjesta u ovom Listu. Priobćena se pisma tiskaju po 5 novč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 novč., a svaki redak zatim 5 novčićah; ili u slučaju opetovanja po što se pogode oglasnik i odpravničtvo. Dopisi se nevraćaju. Uredničtvo i odpravničtvo, osim izvanrednih slučajevah, nedopisuju, nego putem svoje *Listnice*.

Molimo sve naše p. n. predbrojnike, koji još dosad nisu predbrojnine platili, da to **odmah učiniti izvole,** jer drugač nije moguće napred. U tu svrhu mnogi od naših predbrojnikah **naći će već u ovom broju** poseban poziv

Uredničtvo NAŠE SLOGE.

Zemljišno-vjeresijski zavod.

(L'istituto del credito fondiario.)

Motreć materijalno stanje naših malih posjednikah opažavamo, da osiromašenje medju njimi sve više mah preotimlje. Uz slabe godine nizaju se nepovoljne okolnosti, koje narod očevidno poliskuju u materijalni nazadak. Najnepovoljnija je pako okolnost: dug. Dug je za naš narod zlokobna okolnost, jer je pod vrlo težkimi uvjeti sklopljen najme uz velike kamate. Pojedinac uz najbolju volju, da odplati zajam, i najbolju nadu, da će ga moći odplatiti, uzajmi u stiski novca uz velike kamate. Ako ga nada iznevjeri, najme ufanje u dobru godinu, nemože ni kamatah platiti. Sliedeće godine ukamaćene kamate i glavnice iznose opet toliku svotu, da je nemože platiti. Posljedica je ta, da se dužniku posjed proda.

Zato smo već prije veselim srcem pozdravili ustroj zemljišno-vjeresijskoga zavoda za Istru koji će započeti svoje djelovanje 1. siečnjom 1881., jer narodu možemo pomoći jedinim jeftinim novcem. Statut sa teoritičke strane, nepripušta primjetabah, nu s praktične strane obraćamo svoju pozornost na odredbu sadržavanu u §. 55.

Naša pokrajina nazire dobar uspjeh ovomu koristnomu zavodu jedino u izboru agenta (opravnik), koji će posredovati med zavodom i strankami. Nedvojimo, da će uprava na ovaj izbor osobitu svoju pazku obratiti te da se neće zadovoljiti obavješću onih, koji se već sada nadaju izdašnomu dobitku od istoga zavoda, već po našem mnienju za agenta imala bi se izabrati ne samo poštena osoba nego i takova, koja bi bila u stanju, da ona sama pravedno procieni zemljište, koje bi za zajam jamčilo. Nedalje agent imao bi takav, koji negleda odviše svoje interese te prost svakega sebičnoga zagovaranja njemu milih osobah imao bi nepristrano obavjestiti zavod ob ekonomičkih okolnostih stranakah i o mogućnosti izplate zajma u svoje vrieme.

Želiti je da se prije izbora agenta popita u istih kotarih o vrstnoći njegove osobe. Radi se ovdje osloboditi iz ruke neprozdrljivih lihvarah možda hiljade stranakah pa zato jako bi dobro bilo, da se za dotične obavjesti popitaju ne samo načelnici občinah (jer i oni su gdjegdje manje ili više sebični bud za se bud za svoje bližnje) već i župnici i druge odlične osobe u pokrajini.

Ima u njekojih kotarih Istre osobah sposobnih za točno ovršivanje posla, koji bi jim se od strane istarskoga zavoda povjerio, ne samo za kotar, gdje obitavaju, nego i za koji obližnji kotar. Takvim osobam mogli bi se povjeriti i dva kotara.

Želiti je pako veoma, da slavna Junta odnosno uprava istoga zavoda objavi svoje razpise, oglase, objave i ine stvari narodu i to putem novinah, koje narod čita, jer ono formalno oglašivanje u službenom listu „Osservatore Triestino" ostaje nepoznato našemu narodu.

Potres u Zagrebu.

Na veliki udarac, koji je 9. studenoga uzdrmao grad Zagreb, sliedilo je sliedećih danah više manjih tako da se je već obstanku grada sdvajalo, pučanstvo je na hrpe ostavljalo grad al sad se te manje potrese tumači kano posliedice jačega udarca. Preko deset danah nečuje se već nikakvoga gibanja, pučanstvo se umirilo te neumornim naporom nastoji zadobivene rane zavidati. Ciel sviet divi se postojanosti, prisutnosti duha i hladnokrvnosti zagrebačkoga gradjanstva osobito gradskoga poglavarstva, koji je na obće zadovoljstvo u težkih časovih svoju zadaću najbolje vršilo. Uslied potresa dvojica je mrtvih i 23. ranjenih. Kuće se nisu srušile, nu nema kuće, koja nebi bila oštećena, a ima jih mnogo, koje će se morat srušit. Preko 400 obiteljih nema kuće ni kućišta. Milodari za postradale sakupljaju se po malo na sve strane, isti London u Englezkoj sabire za postradale u Zagrebu i okolici. Prih danah ustrojio se je i u Trstu odbor u tu svrhu pod predsjedničtvom bar. Sterpurga i podpredsjedničtvom pl. Furka. Čim stigne potvrda od vlade, poćeti će odbor svoje djelovanje. Njekoji salju svoje milodare na gradskoga načelnika gosp. Mrazovića, njekoji na bana gosp. Pejačevića.

Braćo istarska! Nevolja je velika, slavni i evatući glavni grad kraljevine Hrvatske poštećen je silno, valja ga uzpostavit u prijašnje stanje. Tudjinci se dive ljepoti i ukusnosti grada, bio nakon popravka još ugodniji. Sabirajte prinose, i najmanji se darak prima, pokažite ljubav do braće svoje.

U tu svrhu položio je:

Dr. Dinko Vitezić 50 for., P. D. župnik u B. 4 f., Rajm. Jelušić kapelan u Buzetu 3 f., za postradale tučom u Zagorju 2 f.

DOPISI.

Punat d.a 22. Novembra 1880.

Već odavna nemaš glasa draga „Naša Sloga" od ovog kraja.

Slušaj me da ti dvie pričam.

Višeputa su se ovud školski nadzornici i kotarski i zemaljski motali, i za stalno opazili su skolske potrebe ovog našega lepoga i naprednog sela, ali akoprem smo čuli i obećavanjah, da će se pomoći, niesmo još zapazili nikakve odredbe, koja bi iz ove otčinske brige prama nam proizteklo.

U nas djece ima dosta u necemo lagati, ako rečemo, da ih ima 140 muzkarcah i skoro toliko djevojčicah.

Kakova je škola bila prije nego ju je sadanji učitelj pop Ivo Baraćić preduzeo, nečemo da iztaknemo, jer nam ide tuga samo kad pomislimo, kolike je dječakah svoje vriene uzalud u školi potratilo i koliko mladicem je oduzeta možda bolja budućnost, što nisu naučili ni čitat ni pisat a još manje računat.

PODLISTAK.

PREVOD

OKRUŽNICE S. OTCA LEONA XIII.

(Dalje i konac. vidi br. 22.)

Iz tako odaljenih i razmahnutih pokrajina javi sretna viest Ilima slavu o djelih i uspjehu. Kada je tako Nikola I. papa zapovjedio, da prevrslena braća dadju u Rim on odlazo bez kramanja učiniti, što se je zapovjedilo, a nastupiv veselo put u Rim donašahu sobom moći sv. Klimenta. Na tu viest podje Hadrijan II., koj je bio izabran na mjesto pokojnoga Nikole, na pratnju naroda i klera u sumret prejasnim gostorom, ikazav im veliko poštanje. Tielo sv. Klimenta, iznesada prevlavljeno velikimi čućesi, bude prenešeno svečanim provodom u baziliku, podignutu za ime Kostantina na istom mjestu, gdje je bila očinska kuća nepobjedljivega mučenika. Na to je *Ciril i Metodij* izviestio Papu ut supra, koji kler o apoštolskom poslu, u kom je sretno i radino poslovali. A jer su ih krivo, da su radili protiv ustanovam predjih i svetim običajem, što su obavljajuć sveto djelo rabili slavenski jezik, opravdate te svetimi i jasnimi razlozi, da ih je Papa za kler pohvalio i to odbilo. Nato potvrdi obojica po obrazcu izpovriest katoličke vjere i zavjerovav se, da će ostati u vjeri blaženoga Petra i rimskih papa, imenova i posveti ih sam Hadrijan za biskupe, te je više ujihovih učenika zaredio u razne stupnjeve svetih redova.

Providnost božja je ipak htjela, da Ciril u Rimu završi tečaj života god. 869. dne 14 veljače više srid u krilosti negoli u dobi. Sahranjen bi javnim sprovodom i veličanstvenim slavljem, oni istim, kojim se pokapaju rimski papa, te mnozi iz osobite počasti u grob, koji je sagradio Hadrijan za sebe. Sveto tielo pokojnikovo, jer rimski narod nije dopustio odnieti ga u Carigrad, prem je bila to vruća želja tužne majke, bude odneseno u crkvu sv. Klimenta i zahranjeno kraj ognjena pepela, koj je Ciril sam toliko godina za strahopoštanjem čuvao. Kada su ga svih gradom na svečani sprev pratili, čujaše se, da je rimski narod toli sjajnim pogrebu bili tiemnja prikrase svetomu mužu ktive nebeskih počasti.

Poslie toga vrati se Metodij na zapovied i s voljom papinom kao biskup u Moravske da vrši obćno dužnosti svoje apoštolske službe. U toj pokrajini pustar *formoz* gvrga *ex* anime progonio je duševnike ako bi vršili gerlijanstu slaviti katoličkoj stvari: krabro se opirao spletkam nevćara, da besramnim sredstvi mnienje nepotrvno katoličkim imenom obćavao u vjeri Stranjskoga kneza, koj je naslieduo Rastislava, i njega, kad je napustio dužnost, opominjao, ukoravao i najposlie ga kazni interdiktom. S tih razloga navede si mržnju opaka i okaljana silnika, koj ga posla u progonstvo. Nu domala urpostavljeno postignu zgodnimi opomenami, da su se na kneza razjevali znaci promienjenoga srca i da je sviet kako valja prvašnji obitelj popustiti svojim tivotom. I to je dosta čudno, da je budna ljubav Metodijeva prebacir granice moravske, tako za tira Cirila tahnula Libarne i Srbe, tako nada ogrlila Panonce, kojim je on knez imenom Kocela u vjeri katoličkoj odgojio i ujeda u dužnosti održao; i Bugare koje je ujedno s kraljem Bogorisom u vjeri kršćanskoga imena utvrdio. I Dalmatince, s kojimi je dielio nebeske darove, i Hrvate, kod kojih je mnogo radio, da ih privede k ujedinjenju i ljubavi jednoga pravoga Boga.

Na to mu pribavi neprilika Neki najme iz nove kršćanske obćine, zavidjajuć brzo napredne rade i krasnoti Metodijevoj, obtužuje ga novim kod Ivana VIII., nasliednika Hadrijanova, da je uvodjao u vjeri i pučanstvo obitelj pradjedova, koji u svetih obredih nisu rabili drugi jezik nego jedino jezik grčki ili latinski, a ujedno drugi. Ivan Papa u velikoj brizi, da se crkvena vjera i drevna stega odpravi Metodija o tom, zapovjedi mu, da se ekzaltyna opravda i obtužbu, kako je ovaj to pobijao u podpunosti bilo mu je lakko, kad je bio g. ... pred Ivanom i biskupi, te opravdanim gradskoga klera, dokazati, da je točno ona vjera i sam ustrajno sačuvao i drugo ravno učio, koja je u naučenosti i uz poviadjivanje Hadrijana prisegam potvrdio na grobu prvaka Apostola: što se pako tiče slavenskoga jezika u bogoslužju, da je to činio iz opravdanih razloga pravom dozvolom samoga Hadrijana pape, niti na ikako sveloga pisma. Ovom okrambenom tako se je obranio od svake sumnje i krivnje, da je papa cnjesta razsudio dobro Metodija, voljno potvrdio njegovu nadbiskupsku vlast i pohvali medju Slaveni. Osim toga, odahnu askolike biskupa, kojim da bude za čela Metodij i koji da ga pomaža u upravi kršćanskih poslah, odposla ga u Moravska čestitom pismenom preporukom i sasvimnom podmoći. Sve to potvrdio je papa poslie pismom upravljenim na Metodija, kad su ga opet okrivljivali iz nutrnje zbukoće da to je mirno dalo, spodnjem najljepšim rečem ljubavi i vjere sa papom i cielom rimskom crkvom još budnje, te nutrnjo izpunjavao ozbiljno si stolbu: nitt se je dugo čekalo na izvrstan plod njegova rada. Jer kada je sam prvo k vjeri karolidkoj češkoga kneza Borivoja, za tim za pripomoć velikoga svetenika tega njegova Ludmila, koja da mala tako, da se je kršćanska tmo u cielom narodu za dugo i dugo razgranilo. U isto vrieme bavio je radio o tom, da se svetlo evangelja cuje u Poljaka: gdje je, gdje je prošao svetinja Galicija, utemeljio biskupska stolica u Livovu. Odatle je, kako se povjeda, prešao

Sada djeca bolje uče, jer je učenu učitelj dosta sviestan ali recimo malo, jeli može on toliki broj djece dobrim uspjehom podučavati. Ne, nije moguće!

Zakon veli da se, ako broj djece u školi poskoči u 3 godine redoma do 80, mora se neodvlačno skrbiti za još jednoga učitelja. Kad ima 160 djece dužne školu polaziti, da onda mora biti i treći učitelj.

Da puntarska škola ima više od 80 djece to slavne oblasti i kotarsko i zemaljsko školsko vieće a i zemaljski odbor dobro znadu, jer dobivaju odnosna izvješća.

Da obstoji rečena zakonska ustanova i to znadu, jer su oblasti postavljene, da zakon znadu i da zakon vrše i ako pučanstvo zakon ne vrši, da se ga na to prisili.

Tko da je odgovoran za žalostne posliedice, koje se tim puntarskomu pučanstvu nanašaju?

Ako drugi za nas nemari, nesmijemo mi svoje dobro zanemariti, nego moramo siliti, da se zakon vrši.

Potrebito je dakle, da pučanstvo na temelju zakona ustanovljene druge učiteljske službe od zemaljskog školskog vieća zatraži. U tu svrhu valja jednu prošnju učiniti i dosta je, ako se i jedan občinar podpiše.

Što pako da rečemo za žensku školu?!

Cieli svieat samo na to ide, da svoju djecu čim bolje poduči i mužku i žensku a kod nas mnogi niti nemisle na žensku školu.

Valja da se i zato brinemo, jer je sramota da Punat, koji je veći no Krk (Veja) nema mjesta, gdje bi se djevojčice naučile malo čitat i pisat te se na ženske poslove pripravljat.

Punat je važno mjestance i lieno položeno; da se trgovina u njem malo bolje razvije moglo bi postat središtem cielog otoka jer Krk (Veja) se ništa nediže. Trgovina pako će se tek onda razviti kad bude dosta ljudi i mužkih i ženskih, koji budu znali račune držat. Zato dragi domorodci, treba nam dobre mužke i ženske škole, jer u njih leži naše dobrostanje, naša budućnost!

Puntarci! samo napred — budućnost je vaša!

Prelazimo na drugi predmet.

Krk (Veja) dala je pred mnogo godinah Puntarom jedan dio svojeg občinskoga zemljišta — „Prniba“ na obradjivanje. Zato davaju Puntari Vejanom tretinu. Ovu tretinu su dosada činili mi se svi u novcu plaćali.

Vejani su ovu tretinu povjerili jednoj osobi nehtjuć imati toliko posla sa utjerivanjem novca a ta osoba se je obvezala platiti jednu određenu svotu občini. Zato je pako rečena osoba utjerivala od cielog pučanstva tretinu u novcu.

I ove godine subarendirala je občina tretinu. U tu svrhu određena bi sjednica občinskog zastupstva u kojoj se je ustanovilo uvjete pod kojimi će se dati tretinu g. Klačiću, ujedno pako naložilo poglavarstvo da sklopi kontrakt. Kako se je sve prenaglo radilo, izpustilo se je u protokolu dotične sjednice jednu važnu izreku po kojoj stoji u volji pučanstva plaćati gosp. Klačiću tretinu bilo u novcu bilo pako u robi.

Na temelju ovog nepodpunog protokola i nečekajuć druge sjednice, u kojoj bi se imao protokol prijašnje sjednice pročitati i odobriti od zastupstva, učinjen bi vrlo nejasan i netočan kontrakt nesadržavajuć naravski one za pučanstvo vrlo važne točke.

Nekoliko vremena poslie sazvalo se opet zastupstvo i izreklo u odnosnom protokolu, da se je u prvašnjem izpustilo zapisati, akoprem se je o tome u sjednici govorilo, način kako ima pučanstvo tretinu plaćati.

Izza ovoga protokola bilo bi dužnost občinskog glavarstva, da sama pozove g. Klačića na popravak kontrakta u smislu pravog zaključka zastupstva jer de facto onaj kontrakt nije valjan pošto neodgovara smislu jedne stranke.

Ali to se nije dogodilo i g. Klačić na temelju kontrakta tuži narod puntarski na plaćanje trećine u novcu i to ne kako je u kontraktu rečeno na račun od 700 for., što može od pučanstva utjerati, nego po cieni ploda. U tu svrhu idu cienitelji na lice mjesta, komisije itd.; otvaraju se nebrojeni procesi i žalostan puk naravski mora sve plaćati radi netočnosti i naglosti u stvaranju kontrakta.

Mi žalimo veoma one događaje te želimo da kotarski sud u Krku i zemaljski odbor u Poreču ovom predmetu svoju očinsku pozornost obrate i zlu doskoče, jer je narod uzrujan, kad promisli da nema čim živit jer su godine slabe a osim toga da mora velike troškove za neosnovane procese plaćati, koji ga nesamo novčano nego i moralno ubijaju.

Iz Kastavščine.

U svom dopisu mjeseca rujna pita se dopisnik iz Kastva: što je krivo tako malenom broju pučkih prosvjetiteljah, t. j. učiteljah? I odgovara, da je kriv nedostatni prostor za školu! — To je odgovor, koj nam se obično sa službenih stranah daje i koji u svojoj cielosti nestoji. Neka se stvar dublje promotri, pak će se doći do osvjedočenja, da je takov odgovor samo izlika.

U Kastav dolazili su, odkad je ovdje višerazredna škola, učitelji iz Kranjske i Goričke, izobraženi njemački, i mnogi među djecom i narodom učiti hrvatski jezik.

Hrvatske škole za naobrazbu pučkih prosvjetiteljah nebijaše nigdje do u Zagrebu, odkud je pako težko, skoro nemoguće ovamo k nam doći.

U Kastvu bio je prije tri godine pripravni tečaj, al se je svidjelo bilo i taj drugamo premjeti. Odtuda išlo je doista njekoliko dječakah na dalnju naobrazbu, i postalo iz njih njekoliko učiteljah; ali ta pripravnica bijaše jedina u Istri, te nije mogla zadovoljiti potrebam svih istarskih Hrvatah. U njoj su se pripravljali, da se pak odgoje za učitelje sve hrvatske Istre a ne samo Kastva. Pak kako su se u dalnjih naucih, na učiteljišću u Kopru, odgojali? Njemačtinom su se mučili, i jedni ju težko, drugi nikako probavili. Od ovih posljednjih šetali se njeki cielu godinu po Kastavščini.

Jeli nedostatni prostor za školu uzrokom, da su se tudjinski odgojeni učitelji k nam pošiljali? Jeli nedostatni prostor za školu kriv, da se nigdje hrvatskih učiteljah za Istru odgajalo nije? Jeli nedostatni prostor za školu kriv, da se je ukinula bila pripravnica u Kastvu, da se je samo jedna za sve Hrvate u Istri ustrojila, za one Hrvate, za koje se nikad ništa učinilo nije?

Opredieljene sgrade za naše škole nisu takova, kakovih se nadje u velikih gradovih. Opredieljena zgrada: mužkoj školi u Kastvu neće bit dovoljno za 334 učenikah, ženskoj za 118 učenicah, mješovitoj školi u sv. Mateju za preko 250 djece; mješovitoj u Klani za po prilici toliko djece; mješovitoj u Rukavcu za po prilici toliko, ako ne više. Brgudi neće imati zgrade po novih propisih stvorene za školu, koju *bi* polazilo najmanje 150 djece. Ali svemu tomu dalo bi se pomoći sa viših stranah samo kad bi se htjelo. Postavio bih svoju glavu, da bi u Kastvu bilo bar 6 učiteljah, u sv. Mateju, u Rukavcu, u Klani bar po tri, na Brgudu bar dva, kad bi tu stanovali Talijani ili Niemci.

Škole, kako se smještaju drugud, gdje su nehrvatske, smjestile bi se u zgrade i neodgovarajuće posve graditeljnim zakonom. Različiti razredi mogli bi pod različitimi krovi biti, kaošto se to i drugud događja. To za vrieme. Među tim brinulo bi se za bolje zgrade malo po malo. Občine, *koje mogu*, bi se nagovorilo, da škole grade, pristediv si na drugom; a nebi se občinare nagovarao na svadje, koje njim trošak vremena i novca prouzrokuju; nebi njim se šiljalo na njihov teret kao činovnike ljude, koji su sada pod iztragom službenoga pronevjerenja. Občinam, *koje nemaju zgrade graditi*, dalo bi se podporu. Marljivo čitam „Našu Slogu“. U 5. br. t. g. pripovjeda se kako je visoko ministarstvo opredielilo 13,000 za školsku zgradu u jednoj pokrajini, u kojoj Hrvati ne stanuju. Na istom mjestu čita se, da je isto ministarstvo odlučilo 44,000 f. za gojenje *njemačkoga jezika*, jer se zato pokrajinske oblasti malo brinu.

A nije li u Pulji njemačka škola, dočim nije hrvatskoj nit traga, premda je velik dio grada samo hrvatski? I o tom bijaše reči u javnosti kao i o tom, da se kani u Dalmaciji ustrojiti njemačku školu za djecu častnikah onih vojnikah, koji se u dotičnom gradu nalaze.

I to mislim, da će biti dosta za sada. Možda se još kada javim.

Volosko 18. Novembra 1880.

Volosko smatralo se dosad gnjezdom talijanštine s ove strane Istre a Vološćaki bili su prikazivani hrvatskomu občinstvu kano ljudi bez narodnosti i ljubavi do svog jezika i domovine.

I u istinu, ako se ima čovjeka suditi po njegovih činih, nije se bas griešilo, kad se o većini Vološćakah tako sudilo. — Njekoji bo zaslepljeni i zavedeni podupirahu na svaki način talijanštinu na škodu hrvatskoga nar. jezika prieče nam, da se s njim pobliže upoznamo te da ga obljubimo.

Nu sada, hvala Bogu i vremenu reć bi da se kod nas počelo vedriti i svitati zora ljepše budućnosti. U Volo. skoj mužkoj školi, gdje se dosad samo talijanski podučavalo; gdje je jedno vrieme zabranjen bio svaki hrvatski glas, učiti će se odsad i hrvatski jezik po četiri sata na tjedan.

Mi to javljamo isto tako veselim, kako smo dosad žalostnim srcem opisivali hrvatskomu občinstvu žalostno stanje i malu cienu u kojoj se je držalo domaći nam jezik. Danas činimo mi to tim radje što nam tu zadovoljštinu pružaju baš oni koji su dosad hrvatskomu jeziku toli protivni bili.

Da nas se pako zlo nerazumije, vec ovdje spominjemo, da taj njihov korak nesmatramo možda kakvim porazom njihovim ili čak kapitulacijom, jer smo mi to od njih uvjek očekivali, uzdajuć se u njihov zdravi razum, koji je za čas strašću zaslepljen mogao posrnuti, nu nikada u zabludi dugo ostati —

Bilježimo ovo radi na čast onim, kojim je stvar povjerena, jer nije sramota sa krivoga puta vratiti se na pravi.

---

u Moskvu te biskupsku stolicu podignuo u Kievu. S otimi doista neuvehnutimi lovorvienci vrati se u Moravsku k svojim i videći, da mu se primiče konac, označi si sam nasljednika; svećenstvo i puk opomenuv sa kriepost zadnjimi opomenami, svrši blago onaj život, koj mu je bio put u nebo. Kako je Rim za Cirilom tako je Moravska tugovala za umirajućim Metodijem, izgubljenoga tratila i svim načini počastila njegovo mrtvo tielo.

Mi se, Častna braćo, prenagodno sjećamo ovih događaja: nas pako dira, kad pogledamo daleko natrag na sjajni vez slavenskih naroda, začet prošlostmi početci s Rimskom crkvom. Jer ova dva širitelja kršćanskoga imena, o kojih govorimo, jesu istina poslana iz Carigrada k poganskim narodom, nu ipak njihovo poslanstvo moralo je slieditи ili na zapovied ove apostolske stolice kao središta katoličkoga jedinstva, ili se je moralo, a to je ne jedanput učinjeno, valjanim i svetim načinom odobriti i u istinu ovdje u gradu Rimu dali su račun i o preuzetoj apostolskoj službi i odgovorili na obtužbe; ovdje kod groba Petra i Pavla zakleli su se na katoličku vjeru, biskupsku posvetbu primili zajedno sa vlasti, pridržav razliku redova, ustrajati svetu vladavinu.

Napokon odavlje je zamoljena poraba slavenskoga jezika u svetih obredih te se ove godine puni 10 vieková, od kad je Ivan VIII [illegible] moravskoga kneza tako [illegible] Ilara *dostojna slava, pravom hvalimo, te zaporjedamo, da se u istom jeziku slava, i djela Krista Gospodina Našega narièkaju. Niti ima što proti zdravoj vjeri ili nauci budi mise u istom slavenskom jeziku pjevati budi sveto Evanjjelje ili božanska štiva staroga i novoga zavjeta dobro prerečena i istumačena čitati i druge sve službe hora spjevati* Oraj obièaj posvetio je poslie mnogih sgoda Benedikt XIV. apostolskim pismom od g. 1754 Benedikt XIV. apostolskim pismom od g. 1754 dne 25. kolovoza. — Rimski pako papa, koji nikogod puti su ih molili pomoć knezovi, na čelu onim narodom, koji su Cirilom i Metodijem obraćeni na kršćanske obrede, nisu nikada skrivili u tom, da nije bilo s njihove strane blagonaklonosti u pomoći, ljubeznosti u davanju vieste, i u svem, gdje se god mogio, najbolja volja. U ostalom izkusili su Rastislav, Svatopluk, Kocel, sveta Ludmila i Boris od predšastnika naših osobitu dinbav prema okolnostim vremena.

Niti smrću Cirilovom i Metodijevom nije sustala ili popustila očinska briga Rimskih Papa za slavenske narode, već se je ona uvjek jasno pokazala, kad su god štitili kod njih svetost vjere i obće blagostanje. U istinu poslao je Nikola I. Bugarom svećenike, da podnje narod i biskupe plonbienskoga i porpodnje tnenskoga iz grada Rima, da uredo novu kršćansko društvo; isto tako je sam u čestih prepirkah o svetom pravu dao preljubezno odgovore, te u njih hvale i vide veliku razboritost isti oni, koji manje prijaju rimskoj crkvi. I poslie tužne nesreće razkola, ide slava Inocenciju III., da je sjedinio sa Crkvom katoličkom Bugare, Gregoriju pako IX., Inocenciju IV., Nikoli IV., da ih je u sjedinjenoj milosti uzdržao.— Slično je na osobiti način sjala ljubav naših predšastnika prama Bošnjakom i Hercegovcem zavedenim krivim opakih nazora, ljubav najmo Inocencija III. i Inocencija IV., koji su nastojali izkupati bludnju iz srdaca: Gregorija IX., i Pija II., koji su htjeli stalno učvrstiti stupnjeve sveto vlasti po onih pokrajinah. Niti se može reći, da su malom i posljednju brigu svoju Inocencij III., Nikola IV., Benedikt XI. Kliment V uložili na Srbe, od kojih su vrlo brzo odvrnuli varke skovane lukavo, da se oslabi vjera. Takodjer Dalmatinci i Liburni steкli su si radi svoje uztrajnosti u vjeri i izmjenične usluge u Ivana X., Gregorija VIII., Gregorija IX., Urbana IV., osobitu milost i velevažnu priznanicu.— Napokon u samoj sriemskoj crkvi, koja je bila u 6. vieku navalami barbara razorena i poslie svetom revnosti sv. Stjepana ugarskoga kralja na novo sagradjena, imade mnogo spomenika blagobotnosti Gregorija IX. i Klimenta XV. Mi uvidjamo stoga, da valja Bogu hvaliti, što nam se pruža zgodna prilika ugoditi slavenskomu plemenu i raditi za njihovu obću korist ne manjom doista gorljivosti, nego što se je u svako vrieme opažale na našim Predšastnicih. Ovo je najmo Nam pred očima, ovo želimo jedino; pregnuti iz petah žila za tim, da se plemena imena slavenskoga većim brojem biskupa i svećenika podučavaju, da se u izpovjedanju prave vjere, u poslušnosti prama pravoj crkvi Isusa Krista učvrste i izkustvom svakim danom sve to više očute, koliko obilje dobara od naredaba crkve katoličke utiče u domaću zadrugi i sve stališe u državi. Jer ono crkvo zahtievaju za sebe najviše i najveću Našu brigu, niti ima išta, što bismo toplije želili, nego da uzmogneмo obratiti brigu na njihovu korist i sreću te imati sve u neprestanoj zajednici spojeno s Nama, što je najveća i najljepša spona blagostanja Preostaje još, da odluke Naše prati i ono, što poduzesmo, usreći bogati u milosrdju Bog Za to uzimljemo kod njega kao zagovornike Cirila i Metodja, učitelje Slavije, čije štovanje kako hoćemo umnožiti, tako se uzdamo, da će Nam na ruku biti njihova zaštita

Nalažemo stoga, odredivši peti dan mjeseca srpnja kao stalan, kojega je svetne uspomene Pio IX. ustanovio, da se uvrsti u koledar Rimske i cielo Crkve i slavi svakogodine svetkovina Cirila i Metodija „cum ritus duplicis minoris Officio et missa propria“, kako je to „sveti sbor za zakonite obrede“ odobrio.

Vam pako, častna braćo, nalažemo, da se pobrinete ovo Naše pismo proglasiti, i sve što je u njem propisano, da obdržavaju svi

Nije to, gospodo, nedosljednost, već je to kriepost, koja samo razborite resi i koja Vam na čast služi.

Da nam se pak nerece, da smo naivni veseleć se kao mala djeca i najmanjoj stvarci, već sada izjavljujemo, da ovo, što se sada glede hrvatskoga jezika učinilo, smatramo samo prvim korakom k prelazu na ono, što se još učiniti imade. Da se pak naš cilj upozna, mi ga evo opet ovdje navadjamo. Naš program jest, hrvatskomu kano našemu materinskomu jeziku ono mjesto priboriti, koje ga po pravu ide, t. j. prvo mjesto svuda i svagdje a talijanski jezik, kojega važnost i potrebu dobro poznamo, učiti ćemo i gojiti dotle i toliko, dokle i u koliko nam bude od potrebe i u koliko nam to nebude priečilo napredak u svojem materinskomu jeziku.

Patriotička nam dužnost nalaže da naš puk pobliže upoznamo sa materinskim mu jezikom, da ga tako obljubi i nauči štovati i cieniti kako se pristoji, a talijanski da uči i štuje kano jezik koji je i vriedno i potriebno da upozna i štuje.

Mi hoćemo, da u puku našemu probudimo ljubav do hrvatskoga a štovanje do talijanskoga jezika; mi hoćemo da budemo u svojoj kući gospodari a ne strani i gostovi, ne „peregrini in patria". Mi hoćemo da se daje caru što je carevo a Bogu što je božje. To je sve.

Što se pak ustrojenja ženske pučke škole tiče, o kojoj se već toliko pisalo i govorilo, mi se nadamo da nam se već neće nikakvih zaprekah stavljati jer je ženska škola isto tako potrebna kao i muška. Spominjemo uz to da se evo ovdje prva sgoda pruža našim obćinskim zastupnikom, činom izjaviti, da su ove mjere iz pravoga i čistoga osvjedočenja odredili.

Iz daljnjih korakah upoznat ćemo istinu.

Iz Južne Rusije, studenoga 1880.

Ljetina se je u obće ove godine u ovih krajevih iznevjerila. Jedina pšenica „Ozima" dala je povoljni rod u Kievskoj guberniji. Pšenica „Girka" najviše je postradala od raznih kobilicah. — Raži je bilo odveć malo. Zobi (ovsa) skoro nista. Žito je urodilo prilično u Hersonskoj guberniji, nu ono se izvozi u Harkov i u Moskvu za pivo i rakiju budući da raži nije. I Besarabski kukuruz kupuju u Odesi ter ga odpravljaju kroz Nikolajev u nutrnju Rusiju za rakiju.

U istočnih gubernijah vlava oskudica a isto tako u nekojih okružjih Hersonske, Ekaterinoslavske i Harkovske gubernije, gde je morala vlada i zemstva dieliti sjemena. Sada neumorno rade da spase pučanstvo od glada kroz nastajuću zimu.

Hrane se u obće malo izneslo, jerbo je neima, zato su i ciene visoke.

Iz Nikolajeva se izvozi svake godine uz srednji rod 3 miliona četvrtih (1 četvrt 2½ stara) a one godine neće doprieti ni 1¼ i to veći dio prošlogodišnje hrane. Drugi ću vam put kojesta o novom posjevu javiti.

Navli u Nikolajevu za sredozemno more (mare mediterraneo) brodovom 2 do 2¼ franka a parobrodom 2¼ do 2½ za saržu. Ciene u Nikolajevu „Girka" viesa 9 pudi i 20 ℔ do 30 ℔ od Rublji 15.25 do R. 16.— Ozima od 9 p. i 20 do 35 ℔ od R. 15. - do R. 16. Raž viesa 9 p. i 30 ℔ R. 1350 do R. 14.— Žito (ječmen) od R. 8.30 do R. 9. - sve za četvrt od 10 pudi franko bordo.

F.

Pogled po svietu.

U Trstu 30. studena 1880.

Danas se otvara carevinsko vieće. U svoj se državi veoma znatiželjno čuti, kuko će se u njem gledati razne stranke poslje one i onolike buke, što se za vrieme posljednjih zastupničkih praznikah na raznih sastancih dizala, gdje protiv, gdje u prilog sadanjemu ministarstvu. Posljednji sastanak njemačkih konservativacah u Lincu ponio se tako pošteno i lepo, da nu može svaki slavenski rodoljub podpisati pravedne i mudre zoključke. Po našem mnienju ministar Taaffe može mirne duše gledati u budućnost, ako se bude znao okoristiti položajem, u kojem se sad nalaze obe stranke carevinskog vieća.

Prošlih se danah mnogo govorilo, da vlada namierava razmaknuti izborno pravo, to jest, pružiti ga i onim državljanom, koji ga dosad nisu uživali radi premalena davka, što plaćaju. Tim bi se znatno povećao broj biračah po gradovih i po vanjšćinah, pa bi i uspjeh izborah na mnogih mjestih bio sasvim drugačiji, nego li je to bivao do sada. Govorilo se takodjer, da se izborni red misli prenačiniti tako, da se nebi odsad unapred birali tako zvani izbornici iliti fiduciarij, nego da bi birači neposredno iliti iz prve ruke birali zastupnike za carevinsko vieće. Mi smo se tomu govorkanju veoma radovali, jer bi nam bilo mnogo laglje uspieti sa izbori, nego li je sada. Al i opet velimo, da se o tom samo govorilo, a hoće li što iz toga biti, neznamo.

Naši Poljaci su htjeli javno proslaviti ljetnicu poljskog ustanka od 1830. godine, al im je to redarstvo zabranilo, jer da bi se bila tim Rusija uvriedila. Lepo je, da se narod spominje svojih mučenikah, ali uspomena nekojih dogodjajah nevodi k sporazumljenju jednokrvne braće; zato bi bilo mnogo pametnije, da se u današnjih svieta okolnostih nebude na to ni pomislilo. Dokle budemo jedno drugomu zamierali stare griehe, nećemo se nikad dovinuti do onog mjesta, koje nas ide u kolu ostalih europejskih narodah.

Magjari u svojem parlamentu domišljaju se i prazne glavu na sve mile načine, kako bi poboljšali svoje poremećeno novčano stanje, pa uvidjaju da im neima druge pomoći, nego udarit drugim putem u svojem narodnom gospodarstvu. Nasa braća u kraljevini imaju u svojoj velikoj nesreći tu jedinu žalostnu utjehu, da jih pomiluju redom svi europejski narodi.

Dakle već kada tada! Turci su prošli petak izručili Ulcinj Crnogorcem. Dervis-Paša oteo ga na oružju Arbanasom, pak se turska vojnička posada samo promienila crnogorskom. Poravnano tako crnogorsko pitanje, stupa sad na prvi red pitanje grčko. Ali Grkom se sa svih stranah svjetuje, neka miruju. Nu poslje tolikih pripravah težko da će oni moći slušati te savjete, pak se govori, da će na proljetje i bez europejske pomoći gledati na svoju ruku skusiti ratnu sreću sa svojom susjedom Turskom. Nego neće biti ipak sami, jer je kao godovo, da su se sporazumili s Bugari, pa da se udariti zajedno na svog zapadnickog tlačitelja Turčina.

U Njemačkoj se dogadjaju čudne stvari. Počeli su progoniti i Židove, jer da je već u njihovima rukama veći dio narodnog bogatstva, pak da se boje, ako ovak potraje, da novčano neujarme cielu Njemačku. Niemce je sram, što se to dogadja, jer moraju snositi prikor, il da su hrdjavi gospodari, il ne slobodoumni pudari. Od nekolike godine isti se pokret pojavljuje i u Ugarskoj. U Rusiji nemože nikako doći do pravoga mira, jer se opet čuje o gibanju prevratne stranke, koja prieti caru ubojstvom, kad se bude vraćao iz Livadije u Petrograd. Baš valja reći, da tamo il neznaju, što narodu treba, il navlas nece, da mu bar u nečem po volji učine. Žalostno jedno i drugo. Ruska se vlada naravnala sa svetom rimskom stolicom glede crkvenih s njom odnošajah, uslied čega se sad mnogobrojni poljski prognanici vraćaju iz Sibira u domovinu, a naime svećenici, koji su u raznih prigodah bili bačeni u progonstvu radi neustrašiva obavljanja svojih svećeničkih dužnostih. Dao Bog, bio to prvi korak onog pomirenja medju Rusi i Poljaci, što ga svi Slaveni toli željno očekuju. Engleski će se parlament sastati dne 6. dojdućeg januara. Talijansko se ministarstvo opet koleba. U Francezkoj su zakvačili muetak prognanih fratarah, pa kao da je upravo to bio i uzrok, što su jih stali goniti.

Različite viesti.

Za vjenčanje Nj. Vis. carevića Rudolfa, koje će se obaviti polovicom mjeseca Febrara 1881 u Beču pripravljaju se velike svečanosti. Mnogi gradovi sgotavljaju darove, koje će tom sgodom podastrti mladoženjam.

Ovdašnje c. k. namjestničtvo zabranilo je primorskim obrtnikom svako sudjelovanje ili izlaganje kod obrtničke izložbe, što se priredjuje budućе godine u Milanu. To isto učinilo je tirolsko namjestničtvo za Tirol. Povod ovim zabranam bit će što je milanski odbor zaključio sve stvari, koje dodju iz Tirola, Trsta i Istre, smjestiti u odiel pod naslovom „talijansko pokrajine pod Austrijom".

Dr. Dinko Vitezić, istarski zastupnik na carevinskom vieću, boravio je ovdje u Trstu cieli prošli tjedan te odputovao 29. pr. mjes. na saborsko zasjedanje u Beč.

Za Bratovščinu hrv. ljudi u Istri darovao je opet naš vrli zastupnik dr. Dinko Vitezić jednu obveznicu od 100 for. Ugledali se i drugi u njega!

Slavjanska čitaonica u Trstu priredila je subotu 27. novembra 1880 koncert sa sliedećim programom: 1. *Pedrotti*, Sinfonija iz opere „Tutti in maschera" za dva glasovira, igrale su gospodjice: E. Popović, A. Engelhardt, S. i F. Schilbach. 2. *Umlauf*, „Pozdravljam Te", igra na citaru g. V. Varpotić. 3. *Rossetti*, „I Folletti", svirale su na glasovima gospodjice E. Popović i A. Engelhardt. 4. *Hajdrih*, „Vodniku v spomin", četveropjev tršćanskih pjevačah. 5. *Kellerer et Hermann*, Fantazija iz „Rigoletto" za glasovir i gusle. Igrali gospodjica Engelhardt i g. G. Dragatin. 6. *Varpotić*, „Njej z ljubeznî". Igrao na citaru g. V. Varpotić. 7. *Funnagalli*, „Fantazija" igrale su na glasoviru gospodjice S. i F. Schilbach.

Koncert započeo je o 9 satih na večer u ukusno uredjenih prostorijah čitaonice. Posjet bio je dovoljan, prostorije nabijalo dodoše prepune, nu vidio si lieni broj odličnih osobah. Prisustvovao je koncertu i državni zastupnik dr. Dinko Vitezić. Zabava tekla je u najljepšem redu, tocka za točkom orrišivala se najrećom točnosti. Gori napomenute gospodjice svojim vještim i sikadnim igranjem držahu veselo obćinstvo napetim te ovo jim izrazi svoju zahvalnost i priznanje opetovanim pljeskom i tršćanski pjevci odpjevaše dobro svoj četveropjev. Iznenadio je pako obćinstvo g. Varpotić svojim neobičnim igranjem na citari, glasovi koje prostirat će se još više puta čitaoničkimi prostorijami. Koncert bio je dobro udešen i što se tiče izvršivanja i vremena. Čast ide odbor i njegovega vrloga predsjednika vrloga g. Polića. Iza koncerta krasni spol i mladež zaleti u krug a ostali se poredaha uz pripravljene stolove, da si stogod zaćine. Briga predsjednikova priskrbi isto večeri i prave hrvatske kapljice, kod koje se i koja sgodna progovorila.

Na 11. decembra određena je „šaljiva lotterija" i domaća zabava. Na mnogobrojni posjet pozivlje odbor.

Slovenski jezik kod duhovnih ureda. Po odredbi ljubljanskoga biskupa rešavat će se unapried slovenski podneski u slovenskom jeziku kod biskupskoga ureda. Stvar sasvim naravska nu današnje doba ukazuje se skoro kakvom povlasticom.

Konje i voz odveo. U hrvatskih se novinah čita: Dne 6. pr. mjes. došao je ujekakav tedjinac u Mrzović, najmio konjo te se dao odvesti u Sodelovac. Putem napajao je vozara u svih krčmah, tako da je vozar pijan zaspao. Tudjinac je pijanoga i spavajućega bacio s voza te se odveo s konji i vozom, pitanje je: kamo? Obućen je bio na mađjarsku.

KRATKI NAPUTAK POLJODJELCU

O SJETVI.

Mileni moj hrvatski seljače! — Vrieme je prispjelo, da se opet latiš pluga, pa da počneš oziniću sjat' jer naše poljodjelsko pravilo jeste: *„da stogodj ranije sijes, tim sigurnija je žetva."*

Pošto me seljače moj, dobro poznaš, da te naime vrućem ljubavi ljubim i pa u toga se ukvam, da ćeš ova pravila o sjetvi drage-voljno usvojiti, pa ih još ove jesenі u polju praktično kušat i tim više što su osnovana na mom višegodišnjem izkustvu.

Ajde sad, kazat ću ti ta pravila, ali mo pomno slušaj; pošto je dobro slušat ono koji znade

S toga lieno sjedoglasi otac mladom sinu kaže: *„Sinko! slušaj ištinite roditelje kad u čem dirane, jer će mnyek u tom biti dobri i zdrave nauke."*

Ovo što napomenuh tu skoro čuh od od jednog sjedoglasog Dalmatinskog Hrvata u našoj krasnoj Zagreb, pa ovom sgodom ovu pametnu izreku navedoh štovanom čitatelju vrle „Naše Sloge" za obćenitu korist A sad predjimo na stvar!

Čim si, seljače moj, njivu svoju valjano uzorao, a uz to ju nagnojio i lieno razdrobio, tada ju sad treba i posijati.

Eda sjetva što uspješnije bude, treba ti se starat za valjano sjeme; jer lieno naš narod kaže: *„Kakvo sjeme takov plod."* Toga radi upozorujem te dakle na sliedeća pravila, koja su, kako gori rekoh, osnovana na izkustvu Dakako o svim pravilim o sjetvi danas divanit neću, s razloga, što sam već o nekom govorio u broju 7 god. 1877 vrle „N. Sloge", pa s toga te još jednoć na taj broj sjećam, da ga naime opet u ruke uzmeš i ujedno članak „nekolike opomene o sjemenu" učitaš tvoje koristi radi.

***

1. Vrieme sjetve.

U brdinah i na vlažno tetku zemljište valja rano obaviti ozimnu sjetvu, za da se biljke lagljе ukriеpe (ukorenе, uledenu prije oštre suhe zime i mokre, i poškodnjih sjetvah. Naprotiv pak valja jaće usjeve kašnje sijati.

U obće seljaku pravilo ima biti, da rano sije, jer će od ovakove sjetve obilnijem prirodu nadat se nego li od kasne Nu s druge strane svjetujem te, da nu valja niti odvec prerano sijat za to, što u toplijem podnebju, i na prhkoj i toploj zemlji, usjevi odvec bujno rastu, pa bi tako mogle u kasnoj jesenі nastati silne povodne, te tako bi mogli usjevi sagnjiti, ili bi mogao mraz pri suhoj i jakoj zimi uništiti. Pozor, seljače moj!

U lahkom, toplom zemljištu treba ranije sijati jače usjevo, pošto će usjevu koristiti zimska vlaga; a ovo pravilo navlastito vrieđi za zob, zatim ječam, a čim se nije bojati mrazovah, krumpir, kuruz, pašnji, grašak, rotkvu itd.; rana sjetva riedko seljaka izda. Ovo što kazah izkusih je godine 1876 na svo Evo kako: Ja sam istu jes mjeseca sećnja zasijao u onu zemlju, koju sam još u jesenі dva put valjano preorao. Čim sam dakle čitaо i klicaru zob posijao, lieno pobranao, i odvodne jarke povukao, eto ti za pet danah sniega, koji mi pokri zob na dvie stope, tako, da su mi seljani dotičnog sela jur proricali o njezinoj propasti. Ja dakako na takova proricanja nimalo se obazrao nisam, pošto sam unaprvo znao eda imaju sasvim krivo s toga, što izpod sniega vlada toplina a uz to je zrak prodiran, te uzlied toga ona se kao što treba pošе razvijat. Poslije pak 20 danah sniega počme pomalo nestajati, dočim moja zob lieno pod snieg razklica, i kašnje mi obilan prihod dade.

---

iz reda svećeničkoga, koji obavljaju sveti oficij obredom Rimske crkve, i to svaki u svojih crkvah, provincijah, gradovih, biskupijah i kućah redovničkih. Napokon hoćemo, da se na Vaš savjet i obodrivanje obćenito mole i proso Ciril i Metodij da svojom milosti, koja ih dopala kod Boga, kršćanstvo na cielom istoku štite, proseć ustrajnost katoličkom. a odmetnikom volju, da se sa pravom crkvom opet sjedine.

Ovo, kako ja gore napisano, nalažemo kao tako odobreno i ptvrdjeno, unatoč izdanim od svetoga Pija V. pape predšastnika Našega i drugim apostolskim koustitucijam o reformaciji breviarija i misala, takodjer ustanovam i običajem, ma bili od rajkada te unatoč svemu drugomu, što je tomu protivno.

Kao znak pako nebeskih darova i zalog naše osobite dobrohotnosti, dodieljujemo apostolski blagoslov ljubežljivo u Gospodinu svim Vam, častna braćo, cielomu kleru i puku Vam pojedinicu povjerenu.

Dano u Rimu kod sv. Petra dne 30. rujna godine 1880. našega pontifikata godine treće.

Leon PP. XIII.

Ovo navedoh seljaku, eda se uvjek ostavi onog govora: „*Gradi kotac kô što otac*“.

Sjetva se ne smije obavljati, kad vladaju oluje i vjetrovi, jer bi time usjevi nejednaki ostali.

Pri ilovastim zemljami, postije sjetve, valja grumenje nalazeće se još na oranici dobro smrviti.

Suviše pak valja zimskim usjevim povući vodene jarke, za da laglje uzmogne voda sa oranice oticati.

U obće ti preporučujem, da siješ i radiš, kako kaže jedan umni gospodar, svako drugo djelo u svoje vrieme, te ne slušaj, kaže, na kojekakve gutke i nagatanje, na srećne i nesrećne dane. Sveto pismo kaže: „Ne treba paziti na pjevanje ptica, ne treba birati dane, no valja slušati vračare, ni tražiti pomoći u onih, koji se izdaju za pogadjače.“ Tko to čini, on nije Bogu mio.

2. Kako treba gusto sijati?

Eda li ćeš sjemo gušće ili redje sijati, to visi od različitih okolnostih; a ovisi prije svega: Sijemo li rano ili kasno, da li je zemljište valjano ili loše, ili je isto sunčanim tracim izvršeno, ili je zaklonjeno; sve ovo okolnosti zahtievaju više ili manje sjemena.

Sa svim tim osim ovog što rekoh, valja da poljodjelac obrati pazuju i na sliedeće:

Saljak vješt manjo će bacat sjemena nego li onaj, koji je nevješt.

Što je krupnije sjeme, to ga više treba; suprot sitnog manjo.

Što je dobro zdravo sjeme manje će potrebovati nego li slaboga i nezdravoga.

Na lispem vremenu treba manje težak sjemena nego li na ružnom.

Teško zemljište treba više sjemena, nego li lahko; vlažno zemljište, a ux to loše obdjelano, potrebuje mnogo sjemena, a to zato, što sjeme ugiuši korov, koji se uslied loše obdjelanog zemljišta pojavi.

Na zemljištu gnojnu i dobro uradjenu i čistu ne treba toliko sjemena koliko za onu, koja je loše uradjena i iztrošena, i koja je korovasta (dračovita).

Sjetva kasna dakako mnogo više potrebuje sjemena nego ranija; jer ranija sjetva bolje se uvriesti, te tako laglje odoljeva svim nepogodam srećnim.

Tko mašinom (stročem) sije, manje potrebuje sjemena nego da na omaške sije.

Dakako da još ima pravila o gustom ili rietkom sijanju, nu ova koja ti navedoh cienim jesu glavna, a tega će danas ob ovom dosta do druge rgode.

(*Dalje dledi.*) **N. Vežić.**

Književne viesti.

Kako sam to jur u javnih listovih posebno glasit dao, naumio sam izdat **Sbirku hrvatskih narodnih pripovjedaka, poslovica, riseči i izraza.**

Nu da ovu moju odluku ostvarim, treba mi osim moje dobre volje još i pomoći naših hrvatskih rodoljuba, i svih onih, koji cienе našu hrvatsku knjigu.

Od koliko je pako vriednosti ovakova knjiga, mislim da mi nije nuždno ovdje razlagat.

Želite li mi dakle, p. n. gospodine, pomoći, tad izvolite na priloženom listu točno upisat Vaše ime i prezime, stalii i obitavalište pak mi list povratit; a je li Vam zgodno, tad upišite uza svoje još koje ime, pa ako ih devet, ali sigurnih, zabilježite, postat će Vam se po jedan otisak na dar.

Djelo izaći će koncem sičnja 1881., a cienа mu je 80 novč. po komadu.

P. n. gg. predbrojnici dobivat će knjigu uz poštansko poneće, inim ako to pojedinci drugčije zamisle udese.

Konačno umoljavam p. n. gg. predbrojnike, da mi izvole predbrojbu najdulje do konca ove godine poslat, da uzmognem prema tomu udesit, u koliko će se otisaka djelo tiskat.

Predbrojba prima i knjitara H. Lustera u Senju.

U Senju, 5. siečnja 1880.

Sa odličnim štovanjem

Nikola Šimatović.

LISTNICA

Gosp. Fr. Nikolaj.: Zahvane nema, jer slasno smo i dra zadnja broja, na godinu stoji 3 for. Drago će nam biti, ako se kadgod oglasite.

G. o. Mikulić u Klobuku: Poslato jučmismo.

Pregled tršćanskoga tržišća.

dne 30. Novembra 1880.

		OD for.	OD nč.	DO for.	DO nč.
Vosak primorski i ugarski	za 100 ㎏	—	—	110	—
Kafa Portorико	„	105	—	110	—
S Domingo	„	76	—	84	—
Rio polag vrsti	„	65	—	83	—
Čukar austrijski	„	33	50	35	—
tučeni	„	30	50	32	25
Crietje trave buhače (Griesantemo)	„	185	—	190	—
Naranče skrinjica	„	2	50	4	25
Karube puljezke	za 100 ㎏	12	—	—	—
levantinske	„	6	50	9	—
dalmatinske	„	—	—	—	—
Smokve Kalamata	„	20	—	—	—
puljezke	„	16	50	17	—
Limuni skrinjica	„	1	—	6	75
Bademki ilitti mendule puljezke	za 100 ㎏	92	—	95	—
dalmatinske	„	—	—	38	—
Lešnjaci	„	37	—	18	—
Šljive	„	17	—	12	75
Pšenica ruska	„	12	50	—	—
ugarska	„	13	—	—	—
galaška	„	—	—	—	—
Kukuruz (turkinja) ruski	„	—	—	31	—
ugarski	„	10	75	—	—
Raž	„	3	50	9	—
Ječam	„	1	—	8	50
Zob ugarska	„	—	—	—	—
arbanaska	„	—	—	—	—
Pasulj (fažoli, polag vrsti robe	„	9	—	35	—
Bob	„	—	—	—	—
Leća	„	14	—	16	50
Orlić talijanski	„	14	50	32	50
Inglezki (bitajski)	„	14	—	16	—
Vuna bosanska	„	100	—	115	—
morejska	„	17	—	130	—
arbanaska	„	175	—	—	—
istarska	„	—	—	—	—
Daske koruške jelovine	„	61	—	90	—
štajerske	„	51	—	70	—
Grede „	„	50	—	70	—
bukovine	„	7	50	12	—
Ulje (talij. olije vrsti	za 100 ㎏	61	—	12	—
najbolje	„	54	—	68	—
srednje vrsti	„	—	—	—	—
dalmatinsko	„	41	—	—	—
istarsko	„	41	—	—	—
Kamene ulje u barilah	„	14	25	14	50
u kanetah	„	17	25	17	50
Kože strojene male	„	165	—	165	—
suhe veloje male	„	—	—	—	—
dalm., ist. i bos.	„	70	—	100	—
janjeće male	za 100 kom.	90	—	100	—
dalmatinske	„	80	—	90	—
koje	za 1 ㎏	65	—	75	—
surene ziane	„	55	—	65	—
suhe	„	—	—	10	—
sedje za 110 komadah, u srebru		28	—	35	—
Sakalar	za 100 ㎏	22	—	28	—
Sardele i barili	„	13	—	22	—
Vitriol modri	za 100 ㎏	26	—	37	—
zeleni	„	—	—	—	—
Maslo	„	42	—	50	—
Loj dalmatinski i naški	„	41	—	43	—
Sala	„	—	—	—	—
Mast (salo zarteljeno)	„	—	—	—	62
Slanina	„	58	—	60	—
Rakija stolitar (100 litarah)	„	61	—	162	—
Uljeviti istarski	za 100 ㎏	30	—	—	—
Raj naški	„	9	—	—	—
istarski	„	8	50	—	—
Liške od javorike	„	12	—	14	—
Vinska strgotina (Gripula)	„	—	—	—	—
splek	„	31	—	45	—
Med	„	23	—	35	—
Lumber (jabučice od javorike)	„	—	—	—	—
Pakal barli od 100 ㎏	„	13	25	15	—
Canje (Istrace)	za 100 ㎏	3	75	4	—
Katrame dalmat.	„	2	—	18	—
		14	—	16	—

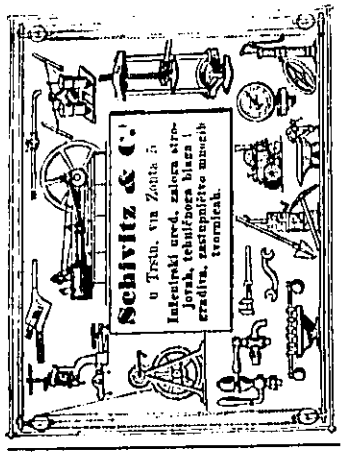

Prva Istarska

TVORNICA VOSKA

Sinovah Antona Artusi

u Rovinju

nagradjena II. darom na izložbi u Gradcu vlieć kako sve više raste poraba njezinih vošćanih proizvodah te povećav tvornicu pruža svojim konsumentom cienе i pogodbe uz koje se nije bojati konkurencije. — Nudja svoje proizvode (svieće, duplire, svieće bojadisane)

I. vrsti (compimento) po f. 2.20 kilo
II. „ „ „ „ 1.80 „
III. „ „ „ „ 1.60 „
Bojadisane svieće na ulju „ „ 3. — „

Tko odmah plati dobije 3% odbitka (skonto), ili pako na četiri mjeseca bez odbitka. Roba slobodna od vozarine do svako željezničke stacije.

Sve navedene vrsti uz cienu tvornice nalaze se u zakladah:

u **Piranu** kod g. A. Casili.
„ **Pazinu** kod g. Mazzarelli & Mizzan.
na **Rieci (Fiume)** kod g. A. Gilardi.

Što se tiče vrstnoće mogle bi ju jamčit mnoge svjedočbe raznih častnih župnikah i crkvenih upraviteljah i razne pohvale različitih novinah Beča i drugih pokrajinah, nego protivni svakom nekoristnom blebetanju pripuščaju vlastnici svoje proizvode sudu onih, koji će iste rabiti, a plaćat će se kad bude naručba pronadjena, da odgovara obećanju; u protivnom slučaju primiti će vlastnici tvornice naručene proizvode na svoj trošak natrag ili pako će se platiti cienа najzadnje vrsti kao što kod III. vrsti.

Častnim crkvenim oskrbničtvom.

Crkvenimi je zakoni naredjeno, da se u crkvah rabe za službu božju svieće koje su jedino iz voska. Pošto se pako od nekoliko godinah počelo upotrebljavat vosak, koji ima služiti za pripravljanje crkvenih sviećah, mnogovrstni tuk; podpisani željom, da po crkvenomu zakonu posluži svim crkvenim oskrbničtvom pravimi sviećami iz čista voska, zaprosio je ovdješnju sl. nadbiskupsku kuriju, da bi ona blagoizvoljela nadzorati njegove svieće I. vrsti (I. compimento), koje bi imale služiti za crkvenu porabu. I doista, sl. nadbiskupska kurija primi tu ponudu dekretom od 28. marča t. g. broj 466 ustanovivši posebnu nadzorničku komisiju, koja će uvjek skrbno paziti, da moje svieće I. vrsti (I. compimento) budu baš iz prava čista voska.

Takove su svieće vriedne svake pohvale, ne samo zato, što su iz čista voska, nego još što mirno i po malo gore, nekaplju i nekidaju se, vlastitosti, radi kojih i bjelu odlikovane u ruzah izložbah.

Podpisani proviđjen je uvjek velikom zalogom takovih sviećah svake veličine i debeljine, a još k tomu i duplirah, uskrsnih i slikanih sviećah svake vrsti. A da bude č. crkvenim oskrbničtvom laglje, podpisani činit će dne svieće, svim onim, koji ga kakvom naredbom počaste, u najbližnju željezničku postaju, postu, il luku i to bezplatno (franko) i prosto svake vozarine uz cienu f. 2.50 kilogram (dakle f. 1.40 funt) plativši račun u vrieme 2 mjeseca, a kušnji m će se isplatam računati 6 po sto god. interesa.

Ako bi tko želio sviećah niže vrsti, lahko ga poslužim onimi II. vrsti, te cienih „sottana“ po f. 2.20 kilo, kanoti i bielimi III. vrsti po f. 1.80 kilo istom pogodbom kao odzgor.

Nahodi se kod mene takodjer skladište križnih putah u oleografiji pozlaćenimi i rujavimi okviri razne veličine po baš spodobnoj cieni, kanoti i izvrstna tamjana i drugih stvari za crkvenu rabu.

U Gorici (Görz) mjes. oktobra 1870

Alojzio Bader

sviećar Sjemenarska ulica broj 125

OGLASI.

RIEČ
ISTARSKIH HRVATAH
Talijanom
i svim na koje spada.

Ponukom članka: „L'Istria ed il nostro confine orientale — Paolo Fambri“ tiskana u „Nuova Antologia“ 1870.

Može se dobiti za 70 novč. kod:

Primorska tiskara
na ŠUŠAKU
kraj Rieke (Fiume)

NARODNE PJESME
ISTARSKE HRVATSKE

Oglas.

Javljamo našim čitateljem i ostalomu štovanomu občinstvu, da smo pomoću „Matice Hrvatske“ dali preštampati iz „Naše Sloge“ u posebnu knjigu, koja u maloj osmini iznosi preko 380 stranah,

Knjiga se može dobiti kod Odpravničtva ovog lista po for. 1. Čist je dobitak namienjen „Našoj Slogi“ i „Bratovšćini hrvatskih ljudi u Istri“, zato se nadamo, da ćemo ju razprodati u najkraće vrieme.

ODPRAVNIČTVO NAŠE SLOGE.

Izdavatelj i odgovorni urednik K. KRMPOTIĆ.

TISAK SINOVI K. AMATI.

Broj 24. U Trstu 16. Decembra 1880. Godina XI.

NAŠA SLOGA

POUČNI, GOSPODARSKI I POLITIČNI LIST.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari" Sv. Pal

Predplata s poštarinom stoji 2 for., a seljake samo 1 for. za celu godinu. Namirerno 1 for., a seljako 50 novč. za pol godine. Izvan Carevine više poštarina. Gdje se najde najmanje 8 seljakah te su voljni, da im list šaljemo svim ukupno pod jednim zavojem i imenom, dasat ćemo za 70 novč. na godinu svakomu. Novci se šalju kroz poštarsku *Vaznačenicu*. Ime, prezime i najbližu Postu valja jasno označiti. Komu List nedodjo na vrieme, neka to javi odpravničtva u otvorenu pismu, za koje se neplaća nikakva poštarina, napisav izvana *Reklamacija*, za koje se neplaća poštarina. Tko List prima i drži, ako je pošten, to ga i plaća.

Izlazi svaki 1. i 16. dan mjeseca.

UREDNIČTVO I ODPRAVNIČTVO nalaze se Tipografia Figli di C. Amati, via della Zonta, N. 7.

Pisma se šalju plaćene poštarine. Vieti, dopisi i drugi spisi štampaju se u cielosti ili u izvadku, samo prama svojoj vriednosti i smislu svega Lista. Nepodpisani se dopisi neopotrebljuju. Osobna napadanja i ćudo nakrivnje stvari nezalaze zgoda u ovem Listu. Priobćena se pisma takuju po 5 novč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 novč., a svaki redak sastoji 8 sarokah; ti a ništa operovanja po što se pogode oglasnih i odpravničtva. Dopisi se povraćaju. Uredničtvo i odpravničtvo, osim izvanrednih okolnjostah, nedopisuje, nego pošten svoje *Listovice*.

Poziv na Predplatu.

Ovim pozivamo što toplije na predplatu za nastajuću godinu 1881.

Mladim ljetom naš pučki list stuplja u dvanajsto godište svojega obstanka. Tim je od djeteta postao djećakom. To će reći, njegovi su seljački čitatelji, kako se nadamo, došli do spoznavanja samih sebe, to jest, onog starog i slavnog plemena, iz kojeg su potekli. Ali do podpune muške zrelosti, što sama sobom vlada i ravna, još je jako dalek put, pak im još mnogo i mnogo nauka treba. Ovaj jih je list stopram sa sna probudio: sad treba, da jih netko primi za desnicu ruku, pa vodi po mučnoj života stazi. A tko će to bolje i uspješnije, nego ovaj drug njihova djetinstva, ovaj njihov stari prijatelj? Zato se obraćemo prije svega našim starim predbrojnikom, prošnjom, neka ma ni jedan od njih nezaglubine na ovaj poziv, nego neka svi u podpunu broju ponove svoju navadnu predplatu. Istom se prošnjom obraćamo i onim, koji su ga nekad ljubili, pa zanemarili i zapustili; kao i onim, kojim dosad nije teknuo, pa ga nisu ni držali. Neka znadu jedni i drugi, tko ga nećita, taj spava; a tko ga je zapustio, da će zadriemati i opet zaspati. A danas, u ovo naše budno doba, gdje sav koliki svieti za svjetlom gine i hlepi, nije lepo ni jedno ni drugo.

Dakle na predplatu svi i svuda, da „Naša Sloga" opet dodje do tri hiljade svojih predbrojnikah, kao što jih je već jednom imala, pak da se poljepša i okriepi na duši i na tielu, te bude dika i ponos našega u Istri naroda. Hvala Bogu, ljetošnja je ljetina dosta lepo odgovorila težačkomu trudu i muci; zato neka se odkine ono par novčićah i za ovaj list, koji je u svakoj prigodi prvi težački prijatelj i najpouzdaniji svjetovatelj. Ciena ostaje kao i dosad 2 f., a za težake 1 f. Gdje se 8 od njih pod jednom poštom nadje, pak se dogovore, da im list svim pod jednim pasom šaljemo, slati ćemo im ga i za samih 70 nvč. po glavi. Novci neka se šalju „Poštarskom Naputnicom" (Vaglia postale — Postanweisung), jer je manji trošak. Tko lista nedobi, neka nam javi otvorenim pismom, napisav izvana *Reklamacija*, za koje se neplaća poštarina.

Ovom prigodom uz zahvalu molimo naše stare vriedne dopisnike, neka i nadalje kite „Našu Slogu" svojim zasluženim perom; a svim se drugim narodnim prijateljem preporučujemo što toplije, da se je siete u to isto ime. Na konec prosimo stare dužnike, kad pogledaju u kesu, neka se i nas domiste.

U Trstu 16. prosinca 1880.

Uredničtvo NAŠE SLOGE.

POPIS PUČANSTVA

koncem godine 1880.

Približavajuć se konac godine, kad se ima obaviti popis pučanstva, valja nam opet upozoriti narod na ovaj čin, da ga nezateče nepripravna.

Rekli smo već nješto o tom predmetu u broju 17. ove godine al budući je taj popis od velike važnosti to opet njekoliko riečih. Najprije nam je uvjeriti narod, da se popisom neide za tim, kako će se povisit porez, već da je namienjen upravo dobrobiti državljanah, pa da zato, koliko bude do njega, svojski podupire organe obavljajuće popis. U valjanom popisu vidimo vjernu sliku društvenih i gospodarskih odnošajah naroda, da po valjanosti popisa običaje se suditi kako je koji narod naobražen, moramo se dati upoznati.

Želi li koje gospodarstvo valjano napredovati, mora znati ne samo koliko ima dohodka i razhoda nego i koliko ima radnikah, strojevah, konjah, govedah, stoke itd. Tim se jedan gospodar prispodablja s drugim. Isto tako se prispodablja jedna pokrajina s drugom, jedna država s drugom. Tako se može jedino znat, koliko je jedna država bogatija od druge. Te popise skupa složili, te jih u cielost sastavili je posao oblasti naročito za to postavljene, koja se zove statistički ured. Zadnji dan ove godine doći će k vam od oblastih poslane osobe, koje će taj popis rukovodit. Pitat će vas, koliko je ljudih u obitelji, koliko staracah, djece, muzkih, ženskih, zdravih, krŽljavih, glubih, slepih, koliko imate volah, konjah, ovacah itd. Kažete istinu, jer od toga će se vidit, kakvi smo i koliko svega posjedujemo.

Najznamenitija točka po nas biti će ona o narodnosti ili ondje gdje vas se bude pitalo, kako govorite u družini ili kako obično govorite. Posebne rubrike za narodnost neće biti nego po ministerijalnoj naredbi od 6. augusta 1880 zastupat će tu rubriku jezik, kojim se obično u životu služimo.

Istrani! Netražimo od vas, da učinite kakvu žrtvu, van jednostavno vas opominjemo, da budite muževni, da se nedajete zastrašiti već da otvoreno kažete, koji jezik govorite. Brcite otvoreno, govorimo hrvatski, a slušnost je svih činovnikah kod toga saljelujućih da i vjerno unesu u svoje protokole odgovore naroda.

Nije velik dio našega naroda u Istri još tako svjestan, da bi znao ocieniti važnost ovoga koraka, po zato umoljavamo sve rodoljubne svećenike i ostale nam odane osobe, da gledaju narod poučiti koliko je moguće, da ga navedu na pravi put a najglavnije neka nastoje, da se kod rubrike „jezik" neb kakva krivnja naniela našemu jeziku U Englezkoj i drugih državah svećenic u crkvi tumače narodu važnost popisa a mi želimo samo, da se narod sjeti, kako ima kod popisa neustrašivo istinu govoriti te nereći, da govori talijanski, jer ima pred očima komisiju talijansku Svakomu svoje.

Dogodjaji u Spljetu.

U Spljetu, tom starinskom hrvatskom gradu, dogadjali su se dulje vremena neredi. Dalmacija bila je mnogo i mnogo godinah u rukuh Talijanah tako, da su ju mnogi više talijanskom nego hrvatskom smatrali I službeno je tako izgledala Činovnici bili su tudjinci ili domaći odrodjenci, eboji neprijatelji hrvatskoga jezika. I odgoj, to jest škole bile su talijanske. Narod se je morao godine i godine boriti, da izvojuje svoja narodna prava, da pokaže, da Dalmacija nije talijanska, nego hrvatska. Mužebarci se za narodnje svetinje trpili su mnogo. I službe bile su njim uzete I seliti su se morali iz svoje zemlje Ali oni se nisu prestrašili. Gdje se za narodnje dobro radi, tu su sve žrtve malene, tu je sav trud sladak, tu s trpanje snosive. Dosegli su, što su želi. Pokazali su Dalmaciju, kakova jest, t j zemljom hrvatskom. Sve njim se morało poklonit.

Spljet bijaše jedini, koj je mao njekakvo hice talijansko. Sva talijanaš Dalmacije kako da se je iamo stekl Tu je još svoje posliednje sile napinjali Na čelu njej bijaše spljetski glavar I jamonti. Uzanj pristajalo je i činovnikah državnih. Svietnji gradjani daleko s se držali od njega. Ili su stupa svojih predjah Hrvatah, ili su uzastopa sa narodom Dalmacije. Okolica bila je

PODLISTAK.

Njekoji glagoljski napisi iz srednje Istre.

Po cieloj Istri ima spomenikah davnog hrvatstva te zemlje.

Mi smo jih već donieli njetto iz Koparšine, njetto iz jutožnih stranah Istre.

Danas ovo našim dobrim čitateljem njekih napisah iz srednje Istre, većinom ili sto iz njekdanje grofije pazinske, a današnjega političkoga kotara.

Imamo jih od velečasnoga g. Jakova Volčića. Od Boga mu zdravlje, a oči mu prosvietlje.

Pazinština već po svem, što proučujemo, čini se bogata hrvatskimi napisi.

U Bermu čita se ovaj napis glagoljskimi slovi: „1451. bija sidan sveti Martin, bijaše pop gospod Petledice".

U Trviža je groblnica sa napisom, „1553 Rado Mi[illegible]".

U Krsikli dvie su nadgrobnice sa hrvatskimi napisi. Na jednoj se čita: „Va ime bodje amen. Let gospodnih 1572. miseca prvara dan 24. To je grob župana Martina Kisića. Čini pisati Tema Kisić sin nega."

Na drugoj oro: „Va ime bodje amen. Let gospodnih 1572. miseca prvara dan 23. To je škrila Grgura Petrovića. Va to vrime biše vojska..."

Eto kako su se dičili naši župani prije 300 godinah za svojim jezikom i za svojim pismom!

Na Pvrvita napisano je na čali ti kalela „Pop Ivan Bubić".

Isti pop Ivan Bubić sagradio je prvanju župničku kuću u Cervolju, kako to zlosretno napis na njoj svjedoči: „Ovu kuću sdrai pop Ivan Bubić sobranikom za ime božje 1566." Isti dan je sagradili ili bar njegovom brigom bila je sagradjena crkva sveta Trojice u Cervolju. Na njoj je sto hrvatski sto latinski napisi:

1566.
1566.
Pop Ivan Bubić plovan
P B P

Prvi broj je glagoljskimi drugi latinskimi zabilježeni. Ime plovanovo je opet glagoljski. Četiri posliednja slova latinska trebala bi se čitati: possit hoc bonus publico t j postari ovo za dobro obćenito.

U Gelarici čita se glagoljskimi brojkami na srednjem stupu zabilježeno godina, u kojoj je taj saliven bio: „1573".

U Sv Ivanu ima glagoljskom zabilježeno napis, koj glasi: „1533 Župan Bartul Cvitić."

Na crkvi sv. Šebastijana u Lindaru zapodjen je napis: „Ivan Jel(repšić) va ime božje i svetoga Šebastijana I ovo završenje ti 1559."

I Boljunština ima hrvatskih napisah

U Boljunu na stupnji crkve čita se: „1530 pasa čas Ča. V to vrime župan Juri Mat... kanonik pre Martun Metajić, pop Vicenc Frlanić glavan boljunski."

Odljepni napis je na sv Duha u Berdu. Glasi ovako: „1500 avrila dan 30 Va ime božje i dive Marije Amen. Ja Vid Vitalović ordinavan mojim cumi i po ovih svetih mojemu redu da govorenje ta crikav i ovi svete Marije i svete svetoga Duha ze kanjela, ki bode držal moje blago: ki svetu Grišić Tema, župan Jakov Zgubić, i ta svet bode pre Antun Kurelić plovan."

Niti Labinština nije bez hrvatskih napisah.

Sumberg ima dva. Jedan je na crkvi sv Kirnik, a glasi: „1540. Ta crikav pravi župan Kuin Hulatić." — Drugi je na njekom kamenu: „1551 To je kuća Mikula Vitasa Hrvata" —

Eto prije četiri i tri sto godinah pisalo se je hrvatskimi pismeni i hrvatskim jezikom na crkvah, na grobnicah, na kućah, na stupovih, na kalelih. Zamislimo, svećenici, župani rabili su jezik, koj razumi samo ovaj Hrvat Istre, nego i svaki Hrvat, stanovao gdje mu drago u hrvatskoj zemlji domovini.

A danas, gotovo četiri sto i tri sto godinah, a vaku navodnost, da nam se hoće rabiti naš milovanu jezik! — Nepravda i sramota vapijuća

Danas ima ljudih, koji se usudjuju reći, da se mi Hrvati Istre imadjemo smatrati pravoslavci? — Nemanje čiste skrbi za

sviestna. I na višem mjestu uvidjelo se, da su Talijanasi Spljetu samo krićaći, koji se utapljo. Gimnazija i realka spljetska ima biti hrvatska — reko je car i kralj lani. Talijančad hoće da pobiesni. Silje i njekakve spomenice, hoće radje njemačke neg hrvatske škole. Psuje, riže, bljuje, osobito u svom glasilu „Avvenire". Koprca se. Zamiće kavgu i sa vojnici. Konačno se protegnu, uzdahnu, svrši. Razpustom zastupstva gradskoga, koj se je pr. mjeseca dogodio, zadan je posliednji udarac talijanstvu u Dalmaciji.

Mnoge novine i izvan Dalmacije zanimale su se sa dogodjaji u Spljetu još prije neg bijaše zastupstvo razpušteno. I „Vaterlandu", listu u Beču, pisalo se je iz Spljeta pismo. Iz njega vadimo sliedeće crtice, koje moraju i nas Hrvate u Istri zanimati. —

Kratke bi pameti bio, veli se tu, koj bi smatrao posliednje dogodjaje kod nas kao nješto prelazna. Oni su jedno razdobje one borbe, koje se bije izmedju većine narodah Dalmacije i izmedju ostanci narodnosti, koje gospodstvo je prilškalo ovu zemlju mnogo stoleća načinom *prokletim*. Da načinom *prokletim*, jer se nijednim izrazom nemože bolje označiti gospodstvo „prejasne" republike, t. j. benečanske, nad Dalmacijom. Grozno se je u Dalmaciji radilo. Duga obala pružala je malo bogatstva. U šumah bilo je doista izvrstna drva za gradjenje brodovah, ali posjedovati Dalmaciju radi materijalne koristi bijaše ništa prema koristi, *koju se je s toga imalo, što se je posjedovalo iztočnu obalu jadranskoga mora.* Da uzdrži taj posjed benetaške vlade glavna svrha bijaše mnoga stoljeća ta, *da osiromaši Dalmaciju i da ju uzdrži u vječnoj nevolji.* Za siromašnu pokrajinu nitko njoj nije zavidio, siromašnu zemlju bijaše lahko držati na uzdi sa neznatnimi sredstvi. Stabla su padala pod benetačkom sjekirom. Gore se je ogolilo, a posljedica bijaše siromaštvo i nevolja. Na ogoljenu obalu težko se je tko izkrcivao, tudjinci nisu marili, da osvoje opustošenu pokrajinu. Zavistnim i pozornim okom pratila je „Venezia" posljedice svoga načina vladanja. *I silom suprotstavila se je, ako je vidjela, da bi mogla i za hip svanuti bolja vremena za tu siromašnu zemlju.* Zloglasan je list u povjesti Venecije onaj na kojem se čita, da je ona dočuvši, da se blagostanje narodnje povećava radi nečestih provalah turskih, dala nalog, da se razvidi, nebi li se *tu pogibelj* odstranilo *s izpiljenjem i izčupanjem vočkah i ulikah.* Ako je već to zazorno, da se najme prieči blagostanje pokrajine, okrutno je upravo, da se narod umno zatire i da mu se preči umni razvoj. Stroge kazne bile su prepisane za one, koji bi bili htjeli širiti nauku medju stanovničtvom hrvatskim. Mljetčanin jedan bio je naumio ustrojiti tiskaru u slobodnoj republiki dubrovačkoj. To se je smatralo *veleizdajstvom*, i zaplienilo mu se sva dobra u Mljetcih. Kukavnim stanjem, umnim siromaštvom, postojanim prilškom takove vlade postali su Hrvati Dalmacije pravi *heloti*, što se je najbolje tim označilo, da se jih je zvalo *Kuri*, što znači robovi ili sužnji. Nasproti tim siromašnim ščavom stojalo je gospodstvo gradjanah. U gradovih živili su plemići mljetački stičeni politikom i nepotizmom. Radilo se birokratičkim ustrojem stvorenim svemogućom vladom. Gospodovao je benetački trgovac i obrtnik „sa špekulacijami uzurajskimi" ili lihvarskimi. Način življenja talijanski, običaji benetački, finoća u spolnom uživanju bio je biljeg dalmatinskih gradovah, k kojim se je seljak sa strahom približavao, jer mu je odasvuda grozila oholost gospodujućih gradjanah. Naobrazba koja je cvala u gradovih na obali nije nit malo koristila narodu Dalmacije, koj se je napokon osvjedočio, da ga velika jaz ili jama dieli od one gospode, koji su se rugali njegovu jeziku i njegovim običajem, ali i tustili njegovom potom. Konačno počela je pucati zora bolje budućnosti. „Venezia" pade i malo za tim uze siromašnu pokrajinu orao austrijski pod svoja dva krila.

Bolja vremena riešila su narod okovah, u kojih bijaše stoleća okovan. Dignuti propali narod da ljudski živi, vidati rane kukavne prošlosti, otvoriti mu zdrava vrela naobrazbe i znanja, koja mu bijahu Venecijom uvjek zatvorena, pomoći i ojačati duševno i tjelesno narod u Dalmaciji bijaše uvjek program gospodstva austrijskoga u ovoj pokrajini.

Posao koj je Austrija poduzela bijaše veoma težak; preduboka, prenezličiva bijahu zla: nebijaše nade, da će se u kratko vrieme nadomjestiti ono, što se je stoleća zanemarilo. Pod zaštitom dobro nakanih namjestnikah počeo se preporodjaj, koj, ako i ne tako brzo, a ono će se ipak dovršiti. Iz helotah mljetačkih stvorio se narod sviestan sebe. Oslobodjen robstva nastoji da zadobije ono, što je zanemario krivnjom ne svojom neg mljetačkom. Koliko se je ljubezno pobrinula Austrija za Hrvate Dalmacije, toliko se je brinula i za svoje nove podložnike, koji govore talijanski, *Austrija uzdržala je onaj birokratički aparat, u kojem je od starine živila skoro polovica gradskih stanovnikah. Sa vjerskom pobožnošću gojila je običaje i jezik talijanski.* Kako je pako rastući razvoj Hrvatah pokrajine i njihova jezika zahtjevao dužno počitovanje; tako se je malo po malo uveo narodni jezik u škole i u urede. —

Dalji sliedi opis najnovijih dogodjajah, koji nas toliko nezanimaju, i koje smo bar spomenuli na početku ovih redakah.

Hrvati Dalmacije znadu najbolje, što je vlada austrijska za njihov razvoj učinila. Mi Hrvati u Istri ćutimo i danas, što se za naš razvoj čini.

Pročitajmo dva tri puta, i dobro zapamtimo ove rieči, što jih je pisao dopisnik bečkoga lista. Istra je i danas prava slika i prilika one Dalmacije, koja je toliko žuhkih doživila od Benetaćke i od njezinih ostanakah u gradovih, al koja se jih je jur prilično oslobodila. Zapamtimo si dobro što je Mljetačka s nas učinila. Tim imamo pri ruci uvjek oružje, s kojim odbijati one naše naprijatelje, kojim su uvjek puna usta hvale na mljetačku vladu, koji se danće ponose, da od nje potiću.

Oni špekuliraju lihvarstvom, oni nam groze svojom ohološću, oni preziru naš jezik i naše običaje, oni se tuste. Zar da se mi za uvjek tresemo pred njimi?

Ugledajmo se u našu braću u Dalmaciji. Udarimo drugu modu. A prosimo, neznamo koga nego vladara, da nas postavi pod zaštitu dobro nakanih namjestnikah.

Škole u Istri
na svrsi školske godine 1877-78.

Broj školah u pojedinih kotarih crpljen je iz „obćega izvješća odbora saboru pokrajinskomu krajiške grofije Istre o njegovom djelovanju poslie zatvorenoga zasjedanja godine 1878;" i to iz priloga br. 20. Tu je zabilježeno, koliko je školah u pojedinih kotarih i sa koliko razredah. Nje zabilježeno nit gdje su t. j. u kojih mjestih, nit sa koliko razredah gdje, nit koji je učevni jezik u pojedinih. Nastojasmo popuniti to dielomice iz „Guida scematica istriana — almanacco per l'anno 1880", dielomice iz toga, što smo saznali od vjerodostojnih osobah ili što smo sami vidjeli. I brojeve stanovnikah, što smo jih mećali kod pojedinih občinah, crpili smo iz rečenoga istarskoga koledara. Narodnoste opazke potiću od osobah, koje su sa samim narodom obćile. Svote iztjeranoga i neiztjeranoga pokrajinskoga i školskoga nameta uzete su iz istoga izvješća pokrajinskoga odbora —

I.
U političkom kotaru koparskom.

2 muzke sa 4 razreda, u Kopru talijanska, u Piranu talijanska.
2 muzke sa 3 razreda, u Miljah talijanska, u Izoli talijanska.
2 ženske sa 5 razreda, u Kopru talijanska, u Piranu talijanska.
2 ženske sa 3 razreda, u Miljah talijanska, u Izoli talijanska
3 mješovite sa 3 razreda, u Buzetu talijanska, u Dolini slovenska
9 mješovite sa 1 razredom.

Od deveterih posliednih sedam jih je slovenskih i to u Riemanjah, Boljunću, Klancu, Ospu, Pasjovasi, Kubedu, i Svetmarju; u jednoj, u Draguću nije još nit sad ustanovljen učevni jezik, medju tim podučaje čovjek nepoznavajući hrvatskoga jezika, kao devetu je valjda sl. zem odbor brojio školu u Roću — koliko znamo neima tamo učitelja, odkad župa kapelana neima. (U izvješću školah za god. 1878-79 ima 11 jednorazrednih mješovitih školah u kotaru, a medju njimi kao nove jur zabilježene u Boljunću i Svetmarju. Gdje bi još dvie bile, mi neznamo.)

Opažamo, da [se pod mješovitimi školami one razumjevaju, gdje muzko i žensko zajedno školu polazi. U takovih višerazrednih ima učevnih silah muzkoga i ženskoga spola.

Da bude pregled čim točniji i jasniji, povirimo po sudbenih kotarih u pojedine občine.

1. Sudbeni kotar koparski.

Koparske občine stanovnici (10000) su Talijani velikom u Kopru; Slovenci, u koparskoj okolici, kao i u Pobegih, Cezarih, Brtokih, Slovenci nejmaju nikakve škole. Talijani dvie sa devet učiteljskih silah. (Škol. god. 1876-79 prirasao je jedan učitelj na školi koparskoj.)

Dolinske občine stanovnici (9000) su svi Slovenci i to u 28 selih i seocih Imadu jednu trorazrednu mješovitu školu, Dolini. i četiri jednorazredne u Riemanjah, Boljuncu, Ospu i Klancu.

Miljske občine stanovnici (blizu 4000) su Talijani u Miljah (Muggia), Slovenci u Hrvatinih, u Plaviji i još drugud raztrešeni. Možda vise je Talijanah, nego Slovenacah. Talijani imadu 6 učiteljskih silah, Slovenci ni jedne.

Pomjanske občine stanovnivi (blizu 6000) su svi Slovenci, u 33 selih i seocih. Imadu jednu, jednorazrednu mješovitu školu u Svetmarju (Monte); (jednu pomoćnu, u Marezigah);

Pasjevasanske občine stanovnici (blizu 6000) su svi Slovenci, u 19 selih i seocih. Imadu dvie, mješovite, jednorazredne škole, u Pasjojvasi (Dekani) i Kubedu. —

2. Sudbeni kotar piranski.

Buzetske občine stanovnici (14000) su skoro bez iznimke Hrvati. Kakvih pet sto ljudih talijanski govorećih, al i hrvatski znajućih, ima u Buzetu (Pinguente) i tu ima samo činovnikah, koji hrvatski neznadu. Hrvati stanuju u 65 selah, medju njimi i dosta velikih. U Buzetu je talijanska, trorazredna, mješovita škola. U Draguću jednorazredna sa još posve neustanovljenim jezikom, al sa Talijanom učiteljem. Hrvatska škole nejma nit jedne. A Lanišće n pr. su ju jur želile imati.

Roćanske stanovnici (oko 3000) su Hrvati osim koje karnijelske obitelji u Roću. Stanuju u 10 selah i seocah. Od kad nejma Roć kapelana čini se, da nejma nit tu škole. te je ciela občina bez ikakve škole. —

3. Sudbeni kotar piranski

Piranske občine stanovnici (17.000) su Talijani u Piranu, Hrvati u Sandriji (Salvore), Sv. Petru, Kastelu. Novojvasi i drugud. Talijani imadu dvie škole sa 10 učiteljskih silah. Hrvati brojeći u tisuća nejmaju ni jedne škole.

Izolske občine stanovnici (5500) su Talijani u Izoli, Hrvati il Slovenci u okolici i u Kurtah (Corte d'Isola). Talijani imadu mužku i žensku školu sa 4 učiteliske sile. (U Kurtah je pomoćna slovenska). —

Koparski sudbeni kotar ima 25 učiteljskih silah: 15 za Talijane, 10 za Slovence.

Buzetski sudbeni kotar ima 4 učiteljske sile, sve za „Talijane".

Piranski sudbeni kotar ima 14 učiteljskih silah, sve za Talijane.

U cielom političkom kotaru plaća se za Talijane 33 učitelja ili učiteljice, za Slovence 10 učiteljah ili učiteljicah, za Hrvate nit jednoga učitelja nit učiteljice. Sve višerazredne, osim dolinske, su talijanske. Višerazredne su obično i višega reda. Učitelji školah višega reda dobivaju veće plaće. —

Pokrajinskoga i školskoga nameta izjeralo se 1878, godine:
u sudbenom kotaru koparskom: 7565 for
„ „ buzetskom 3108 „
„ „ piranskom 5757 „

Neiztjerani zaostatak toga nameta iznosio je iste godine:
u sudbenom kotaru koparskom 29168 for
„ „ buzetskom 8655 „
„ „ piranskom 52184 „

Pokrajinski i školski namet plaćaju nesamo Talijani nego i Hrvati i Slovenci U plaćanju toga nameta nezaostaju samo Hrvati i Slovenci, nego i Talijani Za školske zgrade i stanove učiteljah i učiteljicah troše nesamo Talijani, nego i občinari hrvatski, koji nejmaju nikakve svoje škole. *(Sliedi)*

DOPISI.

Iz Tinjanšćine.

Zalostnim srdcem razstasmo se sa nezaboravnim našem gospodinom kapelanom Sumbercem, suznim okom pratili smo njegov odlazak na Volosko želee mu sretan put. Žalostnomu i razstuženomu srdcu treba uljehe, i zato moramo da se tješimo, moleć se Bogu da nam dade vriedna mu zamjenika. Kroz četiri godine i nešto vise svoga boravka u Tinjanu, nje štedio truda akoprem boležljiv, da podući i oplemeni srdca župljanah kršćanskim naukom, i drugimi kršćanskimi krepostmi. Nezaboravne biti će nam njegove propovjedi, koje su mnoga tvrdokorna srdca omekšale i sa krivoga na pravi put svratile. Nabavljao bogoljubne knjige, dielio jih mladićem, koji bi znali koliko čitati, a koji nebi znali nastojao bi u nedeljne dane da jih kod sebe nauči koliko čitati i pisati. Nabavljao i druge korisne i poučne knjižice, dielio bi jih siromašnjim bezplatno znajuć da se jedino knjigom može zapušćen puk osvjestiti te doći do blagostanja. Bio otac sirotah, odlikovao se lanjske gladne godine svojom bladotvornom rukom, i neumornim trudom o dieljenju hrane po hrvatskom odboru pazinskom ovamo poslate, da utare suze siromahe skapajuće od glada i kobne nevolje.

Na sva dobročinstva i darove primljene u zadnjoj njegovoj propovjedi, moramo da se odužimo, a ćemo reći s njim: nimamo ni srebra ni zlata, nu mjesto ovoga, moliti ćemo se Bogu da se udostoji Svemogući uzdržati ga još još mnoge godine u dobrom zdravlju sebi na čast, domovini na korist, a vjernikom na utjehu.

Opetujem, dao nam Bog vriedna mu zamjenika, a dokle nadamo se da će nas gospodin župnik, braniti, zagovarati i naputjivati, će da neće zaboraviti da je i on hrvatske matere sin i pastir hrvatskoga puka. Bog mu budi u ovom svagda u pomoć.

Pogled po svietu.

U Trstu 15. prosinca 1880.

Carevinsko vieće da će se odgoditi dne 18. tekućega. Ministar financijah Dunajevski razloži vieću novčano državе stanje. Vieće je prihvatilo zakon o porezu i o novačenju. Njemačka je stranka glasovala proti traženu pobiranju poreza i novakah. Češki zastupnici odlučno iščuju, neka se izpune narodne želje glede jezika u školi i uredu. Zato se govorilo, da će odstupiti ministri nastave i pravosudja; al sad je opet sve omuklo, po kao da će se učiniti Čehom po volji. Govorilo se i o odstupu Taaffea, al to nije nego snivanje Njemacah. Njemačka je stranka podostrla vieću predog, neka se njemački jezik proglasi državnim jezikom. Taj predlog bude izručen dotičnu odboru. Ona viest, da će se razširiti izborno pravo, kao da ima nešto u sebi. Čuje se, da će o toj stvari biti učinjena vieću dva predloga: jedan o sveobćem, a drugi o širem izbornom pravu. Ovaj posljednji da lahko da bude i prihvaćen.

Odskora je njemačka stranka demonstrativno slavila ljetnicu pokojnoga cara Josipa II., zato ni crkva ni nenjemačka plemena nepristaše uz tu slavu. Niemcem je stalo, da tim protestuju proti crkvenim i narodnim pravicam; a crkvi i narodom da prosvjeduju proti tim njihovim težnjam. Eto kako se i mrtvi sazivlju, gdje već živi nepomažu. Ali ako i jest pokojni car Josip dao njemačkomu jeziku onu prednost, koju i sad uživa u državi; dobro bi bilo, da se Niemci sjete, kako je dugo i dugo vremena bio neodlučan, da li će tu prednost dati njemačkomu il češkomu jeziku. Što bi sad Niemci radili, da se bude dogodilo ovo drugo? Iz toga se vidi, da je slavensko pleme i onda nešto važilo u državi: a kamo li nevaži sad, poslje sto godinah izza tih događajah!

Iz Ugarske nista nova. Hrvatski ban grof Pejačević i vojnički zapovjednik baron Filipović da su bili pozvani u Budim-Pešću, jer da se po želji kraljevoj ima što prije izručiti bivša Vojnička Krajina materi zemlji, kraljevini Hrvatskoj.

Prošlog se tjedna razišlo evropejsko ratno brodovlje, što se ono tolike mjesece zajedno ljuljalo u Kotorskom kanalu. Grci su se nadali, da će poslje toga doći njim na pomoć; ali nekoje su vlade jedva dočekale, da se razvrgne ona tobože europejska sloga. Engleska sad predlaže, neka se sastavi kao nekakvo medjunarodno evropejsko sudište, pak neka riesi grčko pitanje, kako će bit pravo Grkom i Turkom. Izbori su u Srbiji izišli po volji vladinoj. Nova skupština da će se otvoriti dne 20 tekućega. Prošlog se tjedna sastala jako zvana dunavska komisija, što ima urediti sdogovorno med Austro-Ugarskom i Balkanskimi knezevinami plovitbu po Dunavu. Englezi su jako zabrinuti, jer se primiče sve bliže onaj trenutak, gdje će morati ovako ii onako učiniti konac nemiru, što se ugnjezdio u Irskoj. U Francieskoj komunardi sve smelije dižu glavu. U Pruskom saboru u Berlinu doslo je do bučnih neredah med strankami, od kojih jedna stoji uz Židove, a drugu proti njim. Čudno je da Katolici, što gledaju sa strane tu buku, zahtievaju od vlade barem onakvu slobodu, kakvu uživaju Židovi. Al im se na to odgovara, da oni slušaju oblast, koja sjedi izvan Njemačke, najme Papinu u Rimu. Dakako da slušaju, jer da neslušaju, neb bili ni katolici. A Židovi, neslušaju li i oni svi i svuda oblast predsjednika Židovske alijanse iliti saveza, što sjedi u Parizu?

Ruski se car vratio iz Livadije u Petrograd. Čuje se, da misli vladu izručiti sinu, pa onda da će biti u Ruskoj bolje. Ovih danah će se sastati u Madridu tako zvane Kortes iliti Španjolski sabor.

Franina i Jurina.

Fr. Kamo vraga si se spravil Jure, da te nije bilo tako dugo viditi?

Ju. Sam bil u Labinju.

Fr. Moraš biti jedan veliki gospodin, kada vavek putuješ! porejmi nu, ča se tamo dela?

Ju. Ča ni si štil „Slogu“ ?

Fr. Ča ?

Ju. Da će sada delati hervatske škole u sv. Nedilji i u drugih plovanijah labinskega Dekanata, pača da će se labinska gospoda za to čuda brigati.

Fr. Nobnde niš, bi bilo pravično, ma... ča ni si čul govoriti niš od nikega gospodina?

Ju. Ja ne, ki vranića more to biti?

Fr. Govore da stoji... čekaj nu, pasja para sam pozabil. Mi se vidi u sv. Nedilji, ma.... da bi drugdje...? bašta, za pravo ne morem ti sada reći. Ja ne poznam ni njega nit njegov rod, *ma poriđaju da neumi još lipo veladu obuć.*

Ju. Ma je ča vridan?

Fr. Ja nisam ga nikada čul imenovati; morebit da je, ma meni se vidi da ni *on* niti gospoda labinska neće se za hervatske škole brinuti. *Oni ti imaju drugo po glavi...*

Ju. Tako je to!... Viš vraga, ma sam bil ja malo bedast!

Za potresom postradale Zagrebčane.

Usljed našega zadnjeg poziva darovali su u tu svrhu sliedeća p. n. gg.:

Radošić Mate župnik u Sv. Lovreču f. 2, Kastelec Josip župe upray. u Gradini f. 2, Šuran Šime f. 1, M. Š. S. f. 2, Velikonja Barbara f. 1, Pomazan Ivan novč. 70, Defar Šime f. 1, Filiplić Mate novč. 70, Šimo Kuzmanić iz Tinjana f. 2, Gjuro Vučković trg. agent u Trstu f. 5, Pop Petar Flego u Trstu f. 5, Pop Ant. Karabaić u Trstu f. 5, Vjek. Spinčić f. 5, Jakov Sila f. 2.

Sliedece dobismo od odbora u Podgradu (Castelnuovo):

Vitez A. Vicco f. 20, Brecelnik f. 5, Jenko f. 5, Poklukar f. 2, Jelušić f. 2, Agapito f. 1, Trobic f. 1, Priorel f. 1, Stixa f. 1, Riavitz f. 1, Flegl f. 1, Zajec f. 1, Markić f. 1, H. Brecelnik f. 1, Pipp f. 1, Kreiser f. 1, I. Bubalić f. 1, H. Persoija novč. 60, M. Pure novč. 30, I. Batinar novč. 20.

Književne viesti.

Mladi Hercegovac ili Koledar hercegovački novi i stari za prostu godinu 1881 (godinu 9). Mostar tiskom Dom. Franje Miličevića. Dobili smo ovaj dosta dobro uredjeni Koledar za pregled, te želimo da se što više u onih krajevih raširi a i drugdje nebi to došao.

***

Triester Tagblatt. Pod ovim naslovom izlaze počam od 9. o. mjeseca ordje u Trstu dnevno u 4 sata poslije podne novine na njemačkom jeziku. I ova novina zastupat će pomirljivu politiku, barit će se i po mogućnosti i u hrvatskimi stvarmi, tko može držati i nortnu u njemačkom jeziku taj nek se slobodno predbroji u Trstu „Administration, Via St. Catterina N. 1“, na mjesec stoji f. 1.30, na četvrt godine 3.90

***

Tribüne. Orako se zove novina, što je počela izlaziti 1. decembra 1880 u Beču u formatu drugih velikih novinah bečkih. Ova je list koji po prilici zastupa politiku desnice u carevinskom vieću te koja želi, da se mir učini med narodnostmi. Mi mekemo ovaj list tople preporučiti onim, koji drže koje bečke novine, izlazi dva puta na dan a stoji za provincije mjesečno f. 1.60 li na četvrt godine 4.50. Predbrojiti se može: „Administration „Tribüne“, Wien, IX., Berlgasse 5.“

Različite viesti.

Promjene u tršćanskoj i koparskoj biskupiji. M. č. g. Ivan Vranić, dosad uprav. župe na Vrhu, je dobio kanoničku investituru iste župe. M. č. g. Franjo Matičić, dosad kapelan u Predloki, je imenovan župnik u Boljunu: a za kapelana u Predloku dolazi dosadanji kapelan u Dragi č. g. Zalokar. Č. g. Marin Šumberac-Šote, dosadj kapelan u Tinjanu, ide u istoj službi na Volosko.

Imenovanje. Gosp. Teodor vitez Rinaldini dosadanji savjetnik imenovan je dvorskim savjetnikom kod tršćanskoga namjestničtva.

Iz Moščenicah doznajemo, da su ondje dne 3. decembra izgorile dve kuće siromašnih seljakah. Nesmotrenost bila je povodom tomu požaru. Iduć na večer spavat metnuše na ognjišće, gdje je još bilo žeravice, mokra drva, da se osuše, kad se u noći upale te najednom bilo svo u plamenu i susjedova kuća a ljudi se i djeca još u pravi čas spasiše. Pazite da nemećete kroz noć drve na ognjišće a i neposabraniv žeravice.

Bugari na zagrebačkoj preparandiji. Prije nekoliko godinah naobrazili su se već četvorica Bugarah na zagrebačkoj preparandiji, koji si svi u svojoj domovini osvjetlaše lice, te zauzimlju već ondje svi znatnija mjesta. To, pak u obće dobar glas hrvatskih sredujih školah, na kojih se već više mladićah naobrazilo, potaknu direktora za prosvjetu u Iztočnoj Rumeliji (južnoj Bugarskoj) gosp. Gruova, te sada posla na zagrebačku preparandiju 11 darovitih mladićah, da se naobraze za učitelje pučkih školah. Medju njimi su i dvojica rodom iz Macedonije. Svi svršiše malu realku koje u Plovdivu, koje u Slivnu, a jedan gimnaziju u Bolgradu (u Besarabiji), te imadu svi vrlo dobre svjedočbe. — Gosp. Gruev upravio je dva preporučna pisma, jedno na presv. predstojnika dra. Mubića, a drugo na predsjednika hrv. pedagog.-književnoga sbora g. Stojanovića, u kojem preporuča, da se sbor za mladu Bugarčad zauzme, da bude primljena u zavod i dobro smještena, izjavljujuć, da goji čvrstu nadu, da će braća Hrvati, koji su uvjek najveće simpatije pokazivali za bugarski narod, i ove mladiće liepo primiti i učiti, da se od njih uzgoje čestiti pučki učitelji. — Koliko je rumelijskoj vladi stalo do valjanih pučkih učiteljah, dokazuje i to, što je svakomu od ovih mladićah dopitala godišnju podporu od 600 for. — Tako se radi za pučku prosvjetu; živila braća Bugari!

Najdulji most cieloga svieta je novi most preko rieke Volge u Ruskoj, koji je sada svršen. Taj most je dug 696 ruskih ruskih sežanjah (1 sežanj ima 2.1335 m.). Počeli su ga zidati godine 1877. na dan 17. augusta i stoji 4,630,000 rubaljah. Porabili su 400,000 pudah željeza. Nacrt toga mosta poćiče od prof. Belelovski.

O ceremonialu za vjenčanje carevića Rudolfa javljaju „D. Zigu“ sliedeće: 15. veljače, u 10½ sati prije podne sakupit će se muško dvoranstvo i dvoranke u glavnoj gali u augustinskoj dvorskoj župnoj crkvi. Kada bude sve pripravljeno, oglasit će caru crkvenu službu vrhovni dvornik, na što će se monarh sa članovi svoje obitelji i gostovi odputiti iz unutrajih odaja kroz appartementaire, na kojih će biti rasmještenі strielci i ugarski tjelesni stražari u krasno urešene i razsvietljene hodnike stono vode u crkvu. Provod, koji će unići u augustinsku crkvu kod dvostrukih vrata naproti propovjedaonici preko sagori pokrivenih stuba biti će ovako sastavljen: Dva dvorska vojnička pisara, šestero plemićadi, stolnici, c. k. komernici, tajni savjetnici, vrhovni dvorski uredi, nadvojvode i nadošli strani princevi, praćeni svojimi vrhornimi dvornici, car, na desno mu carevic-nasljednik Rudolf, na desno ovoga belgijski kralj Leopold, praćen vrhornimi dvornici, zatim kapetanom tielesne straže trabanta i prvim carevim glavnim pobočnikom; princesa Stefanija, na desno joj carica na lievo belgijska kraljica Marija Henriela: zatim sliede ostale gospoje carske obitelji Skutore vladarica nose u unutrajih odajah vrhorne dvoranke, a od tajce viećnice do crkve plemićad. Za službe plemićadi sliede vrhorne dvoranke svoje gospoje. U sobi trabanta pridružit će se strielcem i ugarskoj tjelesnoj straži straža trabanta kao nagredna pratnja. Provod zaključuju dvorske gospoje. Dočar u crkvu odputit će se stolnici, komornici i tajnici onuh na svoja mjesta. Crkva biti će odienuta crvenim, zlatom obrubljenim damastom na stuporih i pobočnih stenah, na strietonicih gorit će do 2000 svieća. Zaručnici, kada unidju u crkvu, biti će pozdravljeni svukom trubalja i talambasa. Kardinal knez-nadbiskup Kutschker dočekati će zaručnike za Asperges. On će se po tom odputiti na sredenicikom sastancijem k velikomu žrtveniku, gdje će se s obih strana žrtvenika i ex sakristija poredati pozvani crkveni glavari i sav kler. Zaručnici pristupit će k stolcem pred velikim žrtvenikom klecalu, kamo će zaručnicu pratiti njezina i zaručnikova mati. Po tom će obadvie gospoje i ostali prisutni otići na svoja mjesta. Prva pratnja zaručnika postavit će se iza njihovog klecala. Dok bude kardinal knez-nadbiskup svetio na zlatnoj zdjelici mladencem, koji će si ih medjusobno staviti na prste. Zatim pružit će si ruke, na što će crkvena glava blagosloviti savez prema crkvenom ritualu. U taj čas izpalit će se 21 top, a bataljun pješaćtva, koji će stojati izvan dvora, opalit će iz pušaka jednu salvu. Mladenci povratit će se po tom k svojemu klecalu Kardinal sići će preko stuba i obaviti klečeć kod vjenčanja običajne molitve; uz to će i svi nazočni klečati. Zatim će se zapjevati Te Deum, koji će pjevati dvorska kapela. Čim bude ove pjevanje dovršeno, zapjevat će dva dvorska kapelana Benedicamus Patrem. Kardinal molit će oraciu i podieliti sa žrtvenika pontifikalni blagoslov. Zatim će kardinal poći do sredine svetilišta, gdje će se kler pojedince pokloniti mladencem i Veličanstvom. Carević Rudolf i princesa Stefanija podignut će se i vratiti sa Veličanstri i ostalom gospodom uz svirku trubalja i talambasa u carski dvor. Poslje toga poklonit će se u 1 sat poklisari, poslanici, i njihove gospoje, generalitet i častnički sbor.

Javna zahvala.

Tekom ove godine Preč. G. Ivan Črnčić Kanonik Sv. Jerolima u Rimu poslao na nas f. 100 da razdielimo siromahom ove obćine. Mnogu suzicu s otim otrò, mnogu nevolju odagnao; al se i mnoga molitvica pobožno i skruseno za Njega izrekla.

I mi bili uprošeni mnogu mu zahvalnicu prikazat, pak što ne bilo moguće za svakoga napose, to Mu evo za svih ukupno ovime javno izkazujemo.

Dobrinj dne 27. Studenoga 1880.

Antun Kirinčić, župnik
Antun Kirinčić Ivanov, duh. pom. i ravn. učitelj

PRIPOSLANO.*)

Gospodi **Obćinarom Creskim**

u Cresu.

Molili bi Veleslavno Uredničtvo „Naše Sloge“, da bi u svoj cienjem list izvolilo uvrstiti koliko sliedi.

Nekoji šmušenjaci u Cresu uzvrpoljili se, neznamo zašto; nego samo znamo, da su to zlobne proskripcije, netemeljite osvade, lažna šaranja.

Nećemo ovime, da bramme pokrajinskoga zastupnika za kotar *Cres-Krk* veleučenoga *Franju Dr. Colombinu*: to bi vriedjalo njegovu čast a i naše osvjedočenje.

Njega osvadi malena manjina njegovih izbornika, pristaše današnje *Komune* (obćine), da je osnovatelj hrvatske stranke a o bok, da mu stoje čitiri tudja popa. Stvar koliko smješna, toliko luda.

Mi na to izjavljujemo dopisniku „Cittadina“ u br. 267 od 10 studena i br. 282 od 26:

1) Hrvati grada *Cresa* i okoliša neće nikada dopustiti, da ikoji radi o njih a bez njih.

2) Pogledom na **slavizaciju** Hrvati grada *Cresa* i okoliša svečano izjavljuju: Došli smo prije Talijanah, živili i cvali bez njih, dok nedelje lukav lav, koji im prokrči put k slobodi i napredku. Tome puku nije od potrebe da ide budkome, da uzpostavi narodnji barjak, on je duboko osadjen u našoj svjesti tekom viekovah.

*) Za otaka pisma uredničtvo neodgovara, nego a kako ga zakon dati [illegible] reci

3) Da je izjava dopisnika lažna intriga, dokazujemo najbolje tim, da ono, što mi izjavljujemo, izjavi svietu dopisnik „Slobode“ iz Cresa u dopisu od 26. ožujka o. g. govoreć doslovce: *Hrvati Creski udružiše se s onima, koji akoprem nisu š njima*, istomišljenici, nisu im protivni kao što je naša občina. Ali to možda nije dobro zvonilo za njihova ćutljiva ušesa.

4) Hrvati u *Cresu* i okolišu više-krat podigoše svoj glas na obranu svojega naroda i svojega prava. Oni žive u srdcu onih, koji jih stvoriše: Patricija, Mojzesa i Agapića i ovom sgodom jasno i glasno dovikuju dinđušmanom njihova doma; prste k sebi, mi smo vjerni našoj prošlosti i stalnim okom gledamo u budućnost; naš stieg je poštenje, istina i pravo.

5) Hrvati u *Cresu* i okolišu, neće da ovime pokažu svoje povjerenje ili nepovjerenje nijednomu, ovi samo time kažu, da su u Cresu i okolišu i da su uviek pripravni braniti svoje.

7) Hrvati *Cresa* i okoliša gledajuć dublje u šarenjačke mreže očito izpovjedaju, da neće nikad dopustiti, da nepozvani zapovjedaju narodu, da šarenjačko. kumstvo pruža svoju pandžu iznemoglom puku, oni vam izjavljuju svim žarom duše svoje: *ruu s tudjinom*, odlazite, ako vam je tiesno; svoji smo na svojem.

Bilo Vam na uhar, da se opametite!

Inteligencija hrvatska u hrvatskom Cresu i okolišu.

Na Cresu 4. Prosinca 1880.

(Sliede podpisi.)

LISTNICA

Gosp. dopisniku iz okoka Cresa: Neugodno nam je javiti, što nemožemo tiskati vaš dopis, jer prem smo osvedočeni ob istinitosti navedenih činjenicah to ipak želimo, da nam nebude list zaplienjen i ujedno u protivnom slučaju nebi u današnjih okolnostih htjeli, da nas tko tuži radi uvriede poštenja. Nadamo se, da ćete nam stvar opisati sasvim objektivno pa budite uvjereni, da istinite činjenice isto tako djeluju kao da jih svojimi nazori podkriepimo. Ćete nas valjda razumjeti.

Obrt voskom u Primorju.

Čitamo u bečkoj „Communal-Presse“ od 30. septembra 1880 br. 107:

„Što se tiče voćanoga obrta vriedna je spomene tvrdka (firma) **Alojzie Bader** iz Gorice, koji je ovdje (t. j. na gradačkoj izložbi) izložio mnogo izvrstnih svećah u svih oblicih, koji dolaze u trgovini. Osobitu dobrotu ovih fabrikatah sjajno jamče častna odlikovanja, koja je ova tvrdka dobila kod raznih izložbah te nebismo na ovom polju znali tvrdke, koja bi se mogla s ajom usporediti.“

×

U „bečkom novom Kaktusu“ od 15. oktobra 1880 nalazimo slieđeće:

„Tvrdka, čije lećnja u unapredjeranju domaće industrije bijaše u svoj izložbi duboko priponata, je **Alojzie Bader** svećar u Gorici, koji je izložio svoje sveće od pčelnoga voska u svih vrstih, kako se nalaze u trgovini. Na više izložbah su izvrstni proizvodi ove tvrdke bili zaslužno odlikovani, što bje i kod ove izložbe učinjeno.

Ték Novacah polag Borse u Trstu

od 1—12. Novembra 1880.

Dne	Državni (obbli.)	Napoleoni	Lire aust.	Prič. cre-dito (agio)	Dne	Državni (obbli.)	Napoleoni	Lire aust.	Prič. cre-dito (agio)
1	8.32	9.36	11.76	—	9	8.37	9.36	—	—
2	8.32	9.36	11.76	—	10	8.35	9.36	11.76	—
3	8.33	9.37	11.76	—	11	8.35	9.36	11.79	—
4	8.33	9.37	—	—	—	—	—	—	—
5	—	—	—	—	—	—	—	—	—
6	8.35	9.37	11.76	—	—	—	—	—	—

Pregled tršćanskoga tržišća.

dne 9. Decembra 1880.

		OD for.	OD nč.	DO for.	DO nč.
Vosak primorski i ugarski	za 100 kil.	—	—	—	—
Kafa Portorико	„	105	—	116	—
S Domingo	„	72	—	80	—
Rio polag vrsti	„	65	—	82	—
Ukar austrijski	„	34	—	33	—
tučeni	„	30	75	32	—
Cvietje trave buhače (Griesantemo)	„	125	—	135	—
Naranče skrinjica	„	3	75	4	75
Karube puljezke	za 100 kil.	12	—	—	—
levantinske	„	7	—	7	50
dalmatinske	„	—	—	—	—
Smokve Kalamata	„	20	—	—	—
puljezke	„	14	—	17	—
Limuni skrinjica	„	3	—	5	50
Bademki tiliti mendule palj.	za 100 kil.	90	—	97	—
dalmatinske	„	—	—	—	—
Leśnjaci	„	27	—	38	—
Šljive	„	16	—	16	50
Pšenica ruska	„	12	25	12	50
ugarska	„	12	—	12	50
galaška	„	10	75	—	—
Kukuruz (turkinja) ruski	„	—	—	—	—
ugarski	„	—	—	—	—
Raž	„	7	50	9	—
Ječam	„	7	—	8	50
Zob ugarska	„	—	—	—	—
arbanaska	„	—	—	—	—
Pasulj (fažol), polag vrsti robe	„	11	—	13	—
Bob	„	14	—	14	30
Leće	„	17	50	23	—
Orih talijanski	„	14	—	16	—
Inglezki (kitajski)	„	100	—	115	—
Vuna bosanska	„	12	—	130	—
merejska	„	125	—	—	—
arbanaska	„	—	—	—	—
istarska	„	87	—	90	—
Daske borakke jelovice	„	51	—	70	—
štajerske	„	10	20	13	50
Grede	„	7	50	12	—
bukovice	„	—	—	—	—
Ulje talij. altje vrsti	za 100 kil.	30	—	60	—
„ najbolje	„	—	—	—	—
„ srednje vrsti	„	36	—	41	—
dalmatinsko	„	41	—	—	—
istarsko	„	13	—	—	—
Kamano ulje u barilah	„	16	50	—	—
u kasetah	„	165	—	185	—
Kože strojene naške	„	—	—	—	—
suhe volovje naške	„	70	—	100	—
dalm., ist. i bos.	„	90	—	100	—
janjeće naške	za 100 kom.	60	—	93	—
dalmatinske	„	—	65	75	—
kozje	za 1 kil.	—	60	65	—
runeće slane	„	—	55	70	—
suhe	„	28	—	35	—
kože za 110 komadah, u srebru	„	23	—	—	—
Bakalar	za 100 kil.	13	—	25	—
Sardele 1 bačl	„	26	—	27	—
Vitriol modri	za 100 kil.	—	—	—	—
zeleni	„	61	—	59	—
Maslo	„	40	50	41	—
Loj dalmatinski i naški	„	—	—	—	—
Sviće	„	56	—	58	—
Mast (sala rastopljena)	„	—	—	—	—
Slanina	„	36	—	—	—
Rakija stolitar (100 litarah)	„	—	—	—	—
Galviči istarski	za 100 kil.	9	—	—	—
Ruj naški	„	8	50	—	—
istarski	„	12	—	14	—
Liśte od javorike	„	—	—	—	—
Vinska strgotina (Ostrjala)	„	35	—	48	—
splak	„	30	—	—	—
Med	„	12	25	13	—
Lumbar (jabučice od javorike)	„	3	75	9	—
Prhal baril od 100 kil.	„	2	—	18	—
Cenje (štrme)	za 100 kil.	14	—	16	—
Katran dalmat.	„	—	—	—	—

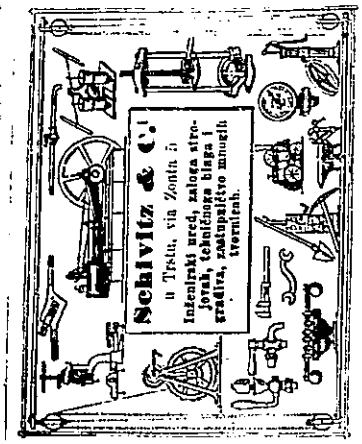

Prva Istarska

TVORNICA VOSKA

Sinovah Antona Artusi

u Rovinju

nagradjena II. darom na izložbi u Gradcu vidi kako sve više raste poraba njezinih voćanih proizvodah te povećav tvornicu pruža svojim konsumentom ciene i pogodbe uz koje se nije bojati konkurencije. — Nudja svoje proizvode (sviće, duplire, sviće bojadisane)

I. vrsti (compimento) po f. 2.20 kilo
II. „ „ „ „ 1.80 „
III. „ „ „ „ 1.60 „
Bojadisane sviće na ulju „ „ 3.— „

Tko odmah plati dobije 3% odbitka (skonto), ili pako na četiri mjeseca bez odbitka. Roba slobodna od vozarine do svake željezničke stacije.

Sve navedene vrsti uz cienu tvornice nalaze se u zakladah;

u **Piranu** kod g. A. Casali.
„ **Pazinu** kod g. Mazzarelli & Mizzan.
na **Rieci (Fiume)** kod g. A. Gilardi.

Što se tiče vrstnoće mogle bi ju jamčiti mnoge svjedočbe raznih častnih župnikah i crkvenih upraviteljah i razne pohvale različitih novinah Beča i drugih pokrajinah, nego protivni svakom nekoristnom blebetanju pripuščaju vlastnici svoje proizvode sudu onih, koji će iste rabiti, a plaćat će se kad bude naručba pronadjena, da odgovara obećanju; u protivnom slučaju primiti će vlastnici tvornice naručene proizvode na svoj trošak natrag ili pako će se platiti ciena najzadnje vrsti kao što kod III. vrsti.

Častnim crkvenim oskrbničtvom.

Crkvenimi je zakoni naredjeno, da se u crkvah rabe za službu božju sviće, koje su jedino iz voska. Pošto se pako od nekoliko godinah počelo mješati u vosak, koji ima služiti za pripravljanje crkvenih svićah, mnogovrstni tuk; podpisani željom, da po crkvenomu zakonu posluži svim crkvenim oskrbničtvom pravimi svićami iz čista voska, zaprosio je ovdješnju sl. nadbiskupsku kuriju, da bi ona blagoizvoljela nadzirati njegove sviće I. vrsti (I. compimento), koje bi imale služiti za crkvenu porabu. I doista, sl. nadbiskupska kurija primi tu ponudu dekretom od 28. marča t. g. broj 466 ustanovivši posebnu nadzorničku komisiju, koja će uvjek skrbno paziti, da moje sviće I. vrsti (I. compimento) budu bas iz prava čista voska.

Takove su sviće vriedne svake pohvale, ne samo zato, što su iz čista voska, nego jošte što mirno i po malo gore, nekaplju i nekidaju se, vlastitosti, radi kojih i bjehu odlikovane u raznih izložbah.

Podpisani providjen je uvjek velikom zalogom takovih svićah svake veličine i debeljine, a još k tomu i duplirah, usksnih i slikanih svićah svake vrsti. A da bude č. crkvenim oskrbničtvom laglje, podpisani činit će dotične sviće, svim onim, koji ga kakvom naredbom počaste, u najbližnju železničku postaju, poštu, il luku i to bezplatno (franko) i prosto svake vozarine uz cienu f. 2.50 kilogram (dakle f. 1.40 funt) plativši račun u vrieme 2 mjesecah, a kašnij u će se isplatam računati 6 po sto god. interesa.

Ako bi tko želio svićah niže vrsti, lahko ga poslužim onimi II. vrsti, ročenih „soltana“ po f. 2.20 kilo, kanoti i bielimi III. vrsti po f. 1.80 kilo istom pogodbom kao odzgor.

Nahodi se kod mene takodjer skladište križnih putah u oleografiji pozlaćenimi i rujavimi okviri razne veličine po baš spodobnoj cieni, kanoti i izvrstna tamjana i drugih stvari za crkvenu rabu.

U Gorici (Görz) mjes. oktobra 1879.

Alojzio Bader

svećar Sjeminarska ulica broj 125

OGLASI.

RIEČ
ISTARSKIH HRVATAH
Talijanom
i svim na koje spada.

Ponukom članka: „L'Istria ed il nostro confine orientale — Paolo Fambri“ tiskana u „Nuova Antologia“ 1879.

Može se dobiti za 70 novč. kod:

Primorska tiskara
na ŠUŠAKU
kraj Rieke (Fiume).

Oglas.

Javljamo našim čitateljem i ostalomu štovanomu občinstvu, da smo pomoću „Matice Hrvatske“ dali preštampati iz „Naše Sloge“ u posebnu knjigu, koja u maloj osmini iznosi preko 380 stranah,

NARODNE PJESME
ISTARSKE HRVATSKE

Knjiga se može dobiti kod Odpravničtva ovog lista po for. 1. Čist je dobitak namienjen „Našej Slogi“ i „Bratovšćini hrvatskih ljudi u Istri“, zato se nadamo, da ćemo ju razprodati u najkraće vrieme.

ODPRAVNIČTVO NAŠE SLOGE.